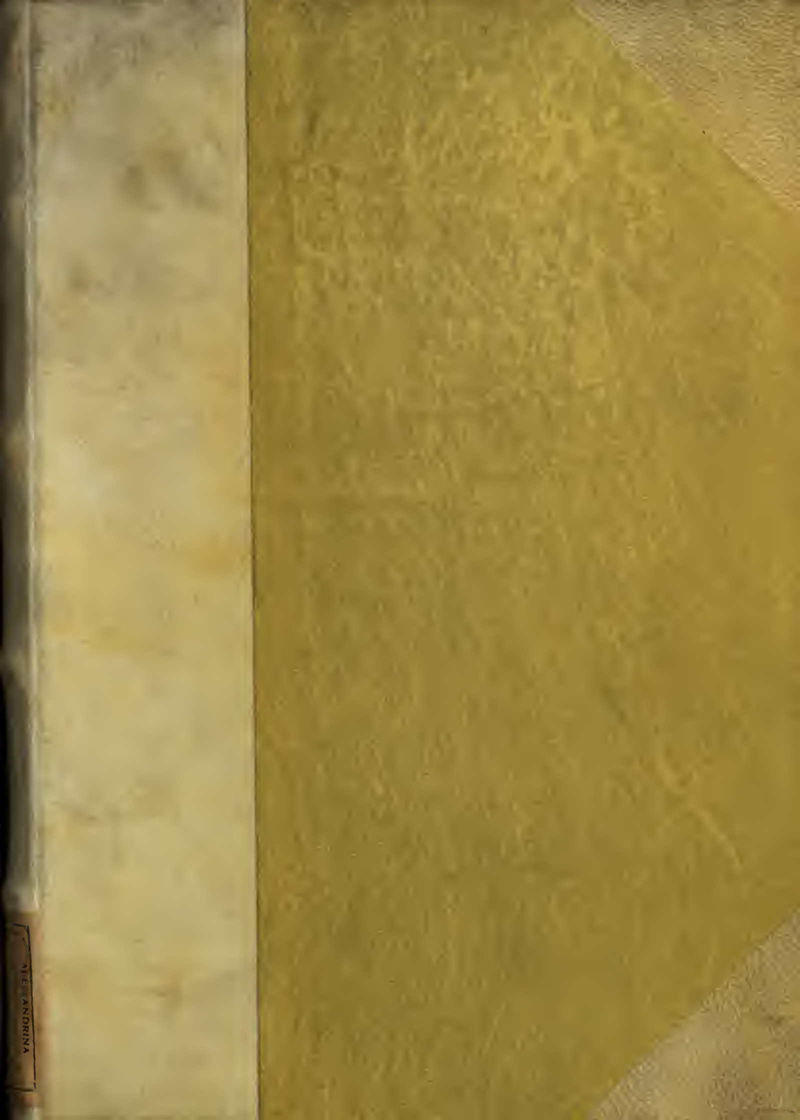

ANDRINA

UNIVERSITARIA
BIBLIOTECA
ALESSANDRINA
A
e
9
ROMA

HVG. GROTII BATAVI

SYNTAGMA ARATEORVM:

OPVS

POETICÆ ET ASTRONOMIÆ STVDIOSIS VTILISSIMVM:

Quo quæ contineantur versa pagella indicabit.

Ex Officinâ Plantinianâ,

APVD CHRISTOPHORVM RAPHELENGIVM,

Academiæ Lugduno-Batauæ Typographum.

CIƆ. IƆC.

Hoc opere continentur

Arati Phænomena, & Diosemeia Græcè.

Ciceronis interpretatio H. Grotij versibus interpolata.

Phænomena Aratea Germanico Cæsare interprete multo auctiora, & emendatiora ope Manuscripti profecti ex Bibliothecâ Nob. Dom. Jacobi Susij Domini de Grysenoordt.

Eiusdem fragmenta Prognosticorum.

Imagines siderum Germanici, versibus interpositæ ex Manuscripto desumptæ, & à Iacobo Gheynio æri incisæ.

Notæ H. Grotij ad Aratum.

Notæ eiusdem ad Germanici Phænomena.

Notæ eiusdem ad Germanici Prognostica.

Notæ eiusdem ad imagines, in quibus siderum, & singularum stellarum nomina Arabica, Hebraica, Græca, Latina, & situs exponuntur.

Notæ ad Fragmenta Ciceronis.

Festi Auieni Paraphrasis cum Notis perbreuibus in margine appositis.

Ad Illustres, Potentes, Inuictos
Dominos DD.

ORDINES
HOLLANDIÆ
&
WESTPHRISIÆ
Veros Patriæ Patres.

TRIA mihi potissimum explicanda arbitror, si & VOBIS ILLVST. ORD. & Lectori velim satisfacere. Vtrique nimirum scire desiderabitis, cur hoc opus VOBIS consecretur: Deinde & VOBIS peculiariter quid hoc sit quod vestro nomini inscribatur; & Lectori, præcipuè extero, qui VOS sitis quibus hoc qualecunque est dedicetur, video demonstrandum. Hæc itaque breuiter absoluam, ne aut illum à libri lectione, aut VOS à curis publicis distineam. Cur VOBIS Syntagma hoc Phænomenôn inscripserim, variæ sunt caussæ, & singulæ graues. Innatum illustri huic operi videtur vt non nisi Principibus viris deuoueatur. Dicitur enim Aratus ipse Antigono Gonatæ magni illius Poliorcetæ filio Phænomena sua scripsisse. Germanicus carminis sui authorem Augustum elegit. Ego loco postremo, VOS Illustres, Potentes, Inuictos Heroas, nec Romano hoc, nec Macedone isto posteriores.

Nam literarum, & eruditionis amor, qui huic prima laus est, alteri etiam vnica, quota pars est vestrarum virtutum? Quod si illud etiam quod cæterarum Augusti laudum caput est spectemus, quanto maius est in medio bellorum turbine subditos eo modo tutari, vt Pacem ne desiderent quidem, quàm bellis veluti lassatum Pacem seruare? Tantundem vt arbitror hæc differunt, quantum interest à Tyrannide cessare, & Tyrannidem amoliri. Nam pax illa Augusti, quid erat nisi quædam regnorum satietas? Expletâ enim dominandi fame facilè bella cessabant. Pax nostra hoc rerum statu, aut nusquam, aut semper in bello, quo nos à Barbarico iugo defendimus. Hæc non eò adfero vt maximi Principis laudibus detraham, sed vt ostendam quantò illi facilior ad famam fuerit via; quæ VOBIS difficilius quidem quæsita, sed non minor inuenta. Quibus ergo potius ego hoc inscribam quam VOBIS, qui mihi Reges, & Augusti, Augustissimi patres, quibus, præter Deum Opt. Max. superiorem nullum nos hodie agnoscimus? Veniret nunc Cyneas quispiam in ἀμφικτυονικὸν vestrum συνέδριον, nónne diceret vidisse & audisse se quot viros, tot Augustos, aut Reges? Quibus potius inscribam quàm quibus me, animum, corpus, vitam, libertatem, & omnia mea debeo? Hoc ipsum, quod librum hunc consecrare VOBIS possumus, vestri est muneris. Quod sumus, aut quod Hispanorum mancipia & stigmatiæ non sumus, vestri est muneris. Quod VOS habemus, qui nos tam fideli-

ter

ter vindicetis, vestri est muneris. Quibus deinde potius inscribam, quàm à quibus librum ipsum Germanici, Manu antiquissimâ conscriptum accepi, & acceptum fero? Mirandi igitur ratio nulla est si vobis dedicetur quod ante Regi, & Augusto quibus Vos non estis inferiores (si ratio rectè ponatur) consecratum sit, præsertim, quibus & ego me, & potissima pars libri se debeat. Posidonius aliiq. primæ antiquitatis authores æstimant aureo illo sæculo penes sapientes regnum fuisse, quod si fieret, etiam nunc beatas futuras Respublicas existimauit Plato. Mirum itaque videri non debet si & nos aliis gentibus fælices iudicemur, & ipsi idipsum sentiamus, quibus hoc datum est, quod alij in primæ beatitudinis parte posuerunt quodque nobis cum iis tantummodo qui simili Politiæ specie vtuntur commune est. Eam Græci ἀριστοκρατίαν vocant, quod regimen optimatum, aut optimum Latinè & verè potest transferri. Hodiernæ Linguæ loquendi Phrasi quâ speciem præcipuam generis nomine indigetamus, Rempublicam appellant. Vidit hoc, (qui, quid non vidit?) Aristoteles, vbi ait: τὴν δ' ὀλίγων μὲν, πλειόνων δ' ἑνὸς ἀριστοκρατίαν καλεῖν εἰώθαμεν, ἢ διὰ τὸ τοὺς ἀρίστους ἄρχειν, ἢ διὰ τὸ πρὸς τὸ ἄριστον τῇ πόλει, καὶ τοῖς κοινωνοῦσιν αὐτῆς. Rectè agitur, cum imperare officium est; non regnum, cum regentes ratio regit, cum pro summis sunt optimi. Quemadmodum aliis in rebus omnibus mediocria extremis sunt potiora, ita hæc regendi forma quæ media quodammodo via inter Regnum, &

Popularem ſtatum inſiſtit longè eſt potiſſima. In hoc enim ſeditiones, in altero illo adulationes ſtatum corrumpunt, & in hoc impotentia ſingulorum, in altero potentia vnius metuenda. Inſipientia in vulgo res certa eſt: In Imperio periculum. Vbi verò eliguntur optimi quique, & prudentiſſimi, conſilia ſemper ſunt optima, & magnitudo non timenda. Neque enim aduerſus eos, quid poſſint experientur, per quos poſſe ceperunt. Denique (vt ἐν πλάτει, καὶ περὶ τοῦ ἐπιπολὺ loquamur) Monarchia ſeruilium eſt ingeniorum, Democratia licentioſorum, Ariſtocratia ſimul & εὐταξίαν, & libertatem amantium, quorum neutrum in veſtrâ Republicâ deſideratur. VOBIS authoribus iugum Hiſpanicum toti terrarum orbi metuendum excuſſimus, cumque Libertate ipſa nihil ſit ex ſe dulcius, tum illius ſuauitatem commendat illa quondam ſeruitus. De Ordinis conſtitutione quid dicam? Primum antiquiſſimo more Laconum, aliarumque gentium, quem Natura etiam apibus indidit, Gubernatorem & πολέμαρχον elegiſtis Illuſtr. PRINCIPEM MAVRITIVM NASSOVIVM. Dî boni qualem, & quantum! cuius memoria breui veteres illos Alexandros, Scipiones, Annibales, Duceſque alios, qui prudentiâ, fortitudine, clementiâ, Imperatoriis artibus, Maieſtate, fælicitate celebrantur, obliterabit. Conſtat conſeſſus veſter duobus ex membris, Nobilibus, inquam, & Vrbium delegatis. Nobiles autem cenſentur eo in loco non ex vulgari nota, ſed ex Heroïcis, primariiſq. familiis oriundi, quorum

rum hîc (ſine inuidia loquar) tanta copia, quanta vſpiam. De Vrbium præſtantiâ quid eſt, quod ſatis aptè dici poſſit? Quædam vinorum aduectione, quædam lanificio, alia confecti, non nati potus adminiſtratione, alia quæpiam Academiâ, aliæ re lactariâ, nonnullæ & re piſcariâ, quæ nuſquam toto in orbe maior, aliæ aliis rebus virent vigentque. Emporia etiam celeberrima fidem ſuperant. Nauigatio enim tanta eſt, vt nulla ſit regio Luſitanis, Hiſpanis, Britannis, Venetis, Galliſve cognita, quæ non etiam Batauum nomen audiuerit; vt taceam noſtrates etiam in ea loca nauigaſſe, quæ alij, quos nominauimus, ne eſſe quidem nouerant. Ipſa regionis natura ad negotiationes & opificia inuitat. Nec parum etiam hoc ad laudes facit, primam hanc eſſe prouinciam quæ liberali aſſeruerit ſeſe manu. Sed ad rem vt redeamus, quemadmodum vnà cum Nobilitate, & ciuitatum delegatis aſſident viri à conſiliis cōſultiſſimi & prudentiſſimi. Ita hos inter princeps eſt IOH. OLDENBARNEVELDIVS vir Nobiliſſimus, Prudentiſſimus, & Cordatiſſimus, & ob inſignem in aptandis ſuffragiis, rebuſque omnibus moderandis ſolertiam, omnium ore prædicari meritiſſimus: de quo plura dicerem niſi mihi meæ infantiæ conſcius, nihil de eo dignum à me obiter dici poſſe iudicarem. Hæc eſt veſtra εὐταξία, quæ hactenus effecit, vt à potentiſsimo hoſte tot iam annos laceſsiti, nunquam victi, toties victores exſtiteritis, cum tamen belli onera præcipuâ ex parte ſuſtineatis. Docet hoc, præter alia multa viginti

ginti

ginti iam annis, & vltra ſpectata, inſigne illud prælium ad Neoportam veſtris ſociorumque veſtrorum auſpiciis, ductu Illuſtriſsimi Præfecti rei bellicæ, cum hoſte inſtructiſsimo commiſſum, in quo dux illorum fugatus, Polemarchus captus, alij Tribuni, & equitum Magiſtri aut ſimiliter capti, aut cæſi, cum tot hominum millibus: quod vel ſolum veſtram & prudentiam, & inuictam fortitudinem, & fælicitatem ſatis ſuperque demonſtrat. Nunc breuiter quid, & quale ſit quod vobis offertur aperiam. Primus eſt in hoc Syntagmate Aratus ſatis antiquus, qui ſcripſiſſe fertur circà centeſimam vigeſimam quintam Olympiada, quo tempore regnauit apud Macedonas Rex Antigonus, cui fuit gratiſſimus. Quantæ ſemper fuerit authoritatis variis argumentis colligitur. Callimachus eum tanquam optimum Poëtarum admiratur. Scholiaſtas habuit pænè quinquaginta, qui fermè omnes æuo interciderunt. Interpretati eum ſunt Cicero, Germanicus Cæſar, Auienus, quorum verſionem hîc videtis. Quin Priſcianus, & Firmicus, indicant etiam Caium Iulium Cæſarem eius tranſlationi operam dediſſe. Signum autem longè maximum eſt eius rei, quod Diuus Paulus in declamatione, quam apud Græcos habuit, non Homeri, non Heſiodi, non Orphei, ſed Arati vſus ſit authoritate. Sequitur Cicero, cuius ſe ingenio maximè iactat Italia, qui iſtis principiis, ad nomen nunquam deſiturum peruênit. Poſt hunc eſt Germanicus Cæſar Auguſti ex adoptatione nepos, quem Imperatorem

rem toties optauit, ſed non tam felix, Roma. Eius Poëmia hoc quod nos perfectum nunquam antehac editum diuulgamus; maximi fecere patres Christiani, & eius teſtimonio vſi ſunt libentiſſimè. Ouidius quoque hunc maximum Vatem celebrat, quem titulum Auguſto non tribuit. Vltimo loco eſt Auienus, cuius luculentum carmen commendat Hieronymus, magiſque ſe ipſum. Acceſſerunt ſingulis à nobis Notæ, in quibus emendatorum, & Priſtinæ veritati reſtitutorum locorum numerum ſi referrem, aut mendax, aut mei amans iudicarer. De Ciceronianæ Metaphraſeos, cuius duplum tantùm deſiderabatur, reliquiis, meis verſibus interpolatis, nihil etiam dico. Explicauimus in Notis quicquid aut ad ipſos authores intelligendos, aut ad Phænomenon πραγματείαν pertinet. Addidimus notas ad Imagines, in quibus omnium ſiderum ſchemata, eorundemque, nec non ſtellarum nomina Arabica, Hebraica, Græca, & Latina, vnà cum interpretationibus, & cauſſis protulimus, quod non paruam iis qui Aſtronomicis libris operam dabunt vtilitatem præſtabit. Vt veſtra Reſpublica ſine nauigatione non conſiſtit, ita nec nauigatio ſine Aſtronomia, nec Aſtronomia ſine nominum, quibus ſtellæ à variis linguis indigetantur, cognitione. Quare Illuſtres, potentes, inuicti Domini, laborem hunc meum, in hâc ætate mea (ſi rectè iudico) non deſpiciendum, nec publico inutilem, pacata fronte ſuſcipite, & maiora aliquando à me expectate. Deus Opt. Max. Vos

omnes & ſingulos noſtris rebus ſeruet incolumes, optimoſque veſtros conatus, quam optimè fęliciter. Hagæ veſtræ Comitatenſi VII Calend. Auguſti. Anno cIↄ. Iↄc.

Veſtræ Jll. Pot. & Clem. deuotiſsimus & ſubditiſsimus

H. GROTIVS.

HVGEIANO GROTIO
I. Cto. Poëtæ, & Critico eximio.

SEV *canis* HEROAS, *seu* MAVRITIANA TROPHÆA,
Siue aliud docto carmine condis opus;
Abdita seu veterum Scriptorum sensa recludis,
Græcia quos Orbi protulit, aut Latium:
Omnia, vix sextam egressus trieterida, præstas
Dîa, Camœnarum quæ probet ipse pater.
Nil mirum. Delphis etenim nutritus in ipsis,
Plenum Phœbæo numine pectus habes.
Tota patet Cortina tibi, & Sacraria Phœbi,
Perge ita GROTI; *ipsus sic mihi Phœbus eris.*

BON. VVLCANIVS
φίλιον.

ERRATA,

Errata, Amice Lector, quibus mea absentia causam dedit, tibi indicare visum, ne ea te in lectione turbent. Inuenies itaque hæc in Arati Poemate Græco. Versu ipsius contextus 548 rescribe τδροχόος: In eiusdem Diosemeiorum versu 96 scribe *ἰυδρόμ@*. In Ciceroniana & mea Metaphrasi v. 738 *Ægocere*. In Diosemeiis Latinis v. 31. *Ipse etenim*. Versus 334 cum duobus sequentibus ex litura sunt. Itaque dele. v. 160. *Ait autem tenui quæ splendet lumine Phatne*. v.269 *atque ante omnia Phatnen*. v.418 *rata sit fiducia*. In Germanico Pagina 80 v. Hoc, scribe *postmodò* Pag. 93. v. Fixus. *in curru*. In Notis ad Aratum Pa. 2. columna 2. v. Puberibus *tam, iam* Pag. 3. v. *ἐπιφερόμενος. ἐπιφερόμενος*. Ib. v. ἀμφ. οἷη. pag. 4 col. 2. v. Hæ. διελίξαι. p. 5. col. 2. v. 3. *fratre, vt Poëta*, ib. v. τάθμη. Amussis. v. pez *quod*. pag. 6. col. 2. v. *scuto significare*. pag. 7. in principio *ἀναργύροις*. Et versu inde septimo in pr. Ἀπαλλ@. pag. 8. col. 2. v. Ἴδεις. ἐξ ἀριστερῶν Ποζμιὸν. pag. 50. v. *παλίνορσ@* adde *pro παλίνορσος*. v. se in pr. pone *ses*. & versu inde quarto in pr. Σιωπηρμένα col. 2. v. [illegible] pag. 11. v. à fine 5 *vbere*. pag. 13. v. Autem veteres *secundam exprimit*. pag. 14. col. 2. v. 4. Ἀερογρ@. pag. 15. col. 2. v. H. ἐν τίνι. pag. 16. v. circulum adde *scriptas*. pag. 17. v. mus ἡμισφαίριον ἐκ ἡμέρα. p. 18. v. exhalationes *vtrunque vtrunque*: p. 19. v. Εἰς pro τὰς, τὰς col. 2. v. *ἰρόδιοι* dele comma post *νύκτας*. Paulo post in pr. ἰρώδι@. v. album scribe *altum* & *μηνύσεως* versu à fine 4 ἱέραξ. pag. 20. v. [illegible] col. 2. v. in pr. [illegible] v. κοῖνοι. τὰς. pag. 21. v. 4. [illegible] & v. sequenti Κύκλος. col. 2. in pr. [illegible] & v. sequenti τὰς [illegible], [illegible] interpretantur. v. 7. à fine in pr. Εἰς@. pag. 22. v. 1. Φύλαξ. v. 2. à fine [illegible] p. 23. v. à fine 8. [illegible] v. à fine 3. *Ita enim* col. 2. v. 5. *Illius haut* v. 11. in pr. Ἀνδρομέδης. p. 24. cra. in pr. *Τιτγαδας*. In Notis ad Germanicum p. 4. v. sonis *fatetur lauari*. pag. 5. col. 2. v. Nempe *Lyaiest*. Paulo post in pr. eo pro si. pag. 10. v. Auris. πλάνη. col. 2. v. à fine 11, *Sed an* notabit. diuerso charactere. pag. 13. c. 2. v. habet *pernicia*. pag. 15. Vbi. *cortina* c. 2. v. *sum insipiens*, pa. 16. c. 2. v. 6. *perspexit*. p. 18. Cancer pro *hirsutis, auersis*, pag. 20. à fine 3. *Proditor est Helles*. c. 2. v. chylis *iaculatam*. pag. 24. dixit ἑκάτερ@. In Notis ad Imagines. pag. 35. v. à fine 9 τῇ ὅ ας. pag. 37. Ἀπ. ὑδὶν ἄγωνας col. 2. v. μάρμαρ pone [illegible] pag. 40. c. 2 in pr. versus [illegible]. pa. 41. c. 2. v. à fine 11. ita supple: [illegible] *Hinc* [illegible] *vocatur*. pag. 45. v. longa *vero* sine accentu. pag. 46. c. 2. v. modo *Cheichius*. pag. 47. v. 8. יִמּוֹן. pag. 62. [illegible]. col. 2. v. [illegible] post *genere* adde sumuntur. & v. quæ est v. Isidorus inferius pro *id est* pone L. pag. 64. v. eum Ion. 1. 5. in pr. pro *Te, Ic literam* & v. inde 7. *Atticè species* sublato puncto. pag. 66. c. 2. v. 6. à fine *vel has duas*. pag. 67. c. 2. v. à fine 5. ἰλλωδεῖ pag. 68. v. In media *βομίσκω* c. 2. v. incipiente 31. *dexteri*. pag. 69. v. 7. [illegible] c. 2. v. incipiente 27. & seq. *est post interuallum* v. vltimo *ὄντα*. pag. 70. lingua עֶרֶב v. à fine 12. ita supple. נומין *Feneam significat*. In Notis ad Ciceronem. pag. 72. v. Quicquid *discrepabat*. c. 2. in pr. v. *conficiensque*. pag. 37. c. 2. vtatus *χαλκεῖον*. pag. 75 v. 7. *equi vis*. pag. 77. c. 2. v. puncta *ducitur*. pag. 78. v. 7. [illegible] pag. 80. col. 2. v. 10. *ediscere possis*. In Notis ad Auienum. pag. 83. foret *ἄσαυτος*. pag. 91. v. 4 *βασιλίδα τ' ἀγαθὸν κεχρημένος τ'*. pag. 100. v. Rectè pro [illegible]. pag. 107. v. Tellurem *curuet*. pag. 112. v. 2. post *pedes* adde *nouem*. Hæc sunt quæ cum paginarum numeris, & columnæ, vbi opus fuit, designatione, versuum quoque ex numero, vel principio annotatione tibi indicata emendare non grauaberis. Si qua sunt reliqua, indulgebis.

ΑΡΑΤΟΥ ΣΟΛΕΩΣ

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ.

Κ Διὸς ἀρχώμεσθα, τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες ἐῶμεν
Ἄρρητον. μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί,
Πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. μεστὴ δὲ θάλασσα,
Καὶ λιμένες· πάντη δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες.
Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. ὁ δ' ἤπιος ἀνθρώποισι
Δεξιὰ σημαίνει· λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργον ἐγείρει,
Μιμνήσκων βιότοιο· λέγει δ', ὅτε βῶλος ἀρίστη
Βουσί τε καὶ μακέλῃσι. λέγει δ' ὅτε δεξιαὶ ὧραι
Καὶ φυτὰ γυρῶσαι, καὶ σπέρματα πάντα βαλέσθαι.
Αὐτὸς γὰρ τάγε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν,
Ἄστρα διακρίνας· ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
Ἀστέρας, οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν
Ἀνδράσιν, ὡράων, ὄφρ' ἔμπεδα πάντα φύωνται·
Τῷ μιν ἀεὶ πρῶτόν τε καὶ ὕστατον ἱλάσκονται.
Χαῖρε πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποισιν ὄνειαρ,
Αὐτὸς, καὶ προτέρη γενεή· χαίρετε δὲ Μοῦσαι,
Μειλίχιαι μάλα πᾶσαι· ἐμοίγε μὲν ἀστέρας εἰπεῖν,
Εἰ θέμις, εὐχομένῳ, τεκμήρατε πᾶσαν ἀοιδήν.
Οἱ μὲν ὁμῶς πολέες τε καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντες,
Οὐρανῷ ἕλκονται πάντ' ἤματα συνεχὲς αἰεί.
Αὐτὰρ ὅγ' οὐδ' ὀλίγον μετανίσεται· ἀλλὰ μάλ' αὔτως
Ἄξων αἰὲν ἄρηρεν· ἔχει δ' ἀτάλαντον ἁπάντη

Μεσσηγὺς γαῖαν· περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸν ἀγινεῖ.
Καί μιν πειραίνουσι δύω πόλοι ἀμφοτέρωθεν·
Ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἐπίοπτος· ὁ δ' ἀντίος ἐκ βορέαο,
Ὑψόθεν ὠκεανοῖο. δύω δέ μιν ἀμφὶς ἔχουσαι
Ἄρκτοι ἅμα τροχόωσι, τὸ δὴ καλέονται ἅμαξαι·
Αἱ δή τοι κεφαλὰς μὲν ἐπ' ἰξύας αἰὲν ἔχουσιν
Ἀλλήλων· αἰεὶ δὲ κατωμάδιαι φορέονται,
Ἔμπαλιν εἰς ὤμους τετραμμέναι. εἰ ἐτεὸν δή,
Κρήτηθεν κεῖναι δὲ Διὸς μεγάλου ἰότητι,
Οὐρανὸν εἰς ἀνέβησαν, ὅ μιν τότε κουρίζοντα
Δίκτῳ ἐν εὐώδει, ὄρεος σχεδὸν Ἰδαίοιο
Ἄντρῳ ἐγκατέθεντο, καὶ ἔτρεφον εἰς ἐνιαυτόν,
Δικταῖοι κούρητες, ὅτε Κρόνον ἐψεύδοντο·
Οἱ τὴν μὲν, Κυνόσουραν ἐπίκλησιν καλέουσι,
Τὴν δ' ἑτέρην, Ἑλίκην. Ἑλίκῃ γε μὲν ἄνδρες Ἀχαιοὶ
Εἰν ἁλὶ τεκμαίρονται, ἵνα χρὴ νῆας ἀγινεῖν·
Τῇ δ' ἄρα Φοίνικες πίσυνοι, περόωσι θάλασσαν.
Ἀλλ' ἡ μὲν, καθαρὴ καὶ ἐπιφράσασθαι ἑτοίμη,
Πολλὴ φαινομένη Ἑλίκη πρώτης ἀπὸ νυκτός·
Ἡ δ' ἑτέρη, ὀλίγη μὲν, ἀτὰρ ναύτῃσιν ἀρείων·
Μειοτέρῃ γὰρ πᾶσα περιστρέφεται στροφάλιγγι·
Τῇ καὶ Σιδόνιοι ἰθύντατα ναυτίλλονται.

Τὰς δὲ δι' ἀμφοτέρας οἵη ποταμοῖο ἀπορρῶξ,
Εἱλεῖται, μέγα θαῦμα, δράκων περί τ' ἀμφί τ' ἐαγὼς
Μυρίος· αἱ δ' ἄρα οἱ σπείρης ἑκάτερθε φύονται
Ἄρκτοι, κυανέου πεφυλαγμέναι ὠκεανοῖο.
Αὐτὰρ ὅγ' ἄλλην μὲν νεάτῃ ἀποτείνεται οὐρῇ·
Ἄλλην δὲ σπείρῃ περιτέμνεται· ἡ μέν οἱ ἄκρη

Οὐρῇ

Οὐρὴ πὰρ κεφαλὴν ἑλίκης ἀναπαύεται ἄρκτου·
Σπείρῃ δ' ἐν κυνόσουρα κάρη ἔχει· ἡ δὲ κατ' αὐτὴν
Εἰλεῖται κεφαλήν, καὶ οἱ ποδὸς ἔρχεται ἄχρις.
Ἐκ δ' αὖτις παλίνορσος ἀνατρέχει· οὐ μὲν ἐκείνῃ
Οἰόθεν, οὐδ' οἷος κεφαλῇ ἐπιλάμπεται ἀστὴρ,
Ἀλλὰ δύο κροτάφοις, δύο δ' ὄμμασιν, εἷς δ' ὑπένερθεν
Ἐσχατιὴν ἐπέχει γένυος δεινοῖο πελώρου.
Λοξὸν δ' ἐστὶ κάρη, νεύοντι δὲ πάμπαν ἔοικεν
Ἄκρην εἰς ἑλίκης οὐρήν· μάλα δ' ἐστὶ κατ' ἰθὺ
Καὶ στόμα καὶ κροτάφοιο τὰ δεξιὰ νειάτῳ οὐρῇ·
Κείνη που κεφαλὴ τῇ νίσεται, ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσι.
Τῆς δ' αὐτοῦ, μογέοντι κυλίνδεται ἀνδρὶ ἐοικὸς
Εἴδωλον, τὸ μὲν οὔτις ἐπίσταται ἀμφαδὸν εἰπεῖν,
Οὐδ' ᾧ τινι κρέμαται κεῖνος πόνῳ· ἀλλά μιν αὔτως
Ἐνγόνασιν καλέουσι· τὸ δ' αὖτ' ἐν γούνασι κάμνον
Ὀκλάζοντι ἔοικεν· ἐπ' ἀμφοτέρων δέ οἱ ὤμων
Χεῖρες ἀείρονται· τάνυται γε μὲν ἄλλυδις ἄλλη
Ὅσσον ἐς ὄργυιαν· μέσσῳ δ' ἐφύπερθε καρήνῳ
Δεξίτερον, ποδὸς ἄκρον ἔχει, σκολιοῖο δράκοντος.
Αὐτοῦ κἀκεῖνος στέφανος, τὸν ἀγαυὸν ἔθηκε
Σῆμ' ἔμεναι Διόνυσος ἀποιχομένης Ἀριάδνης.
Νώτῳ ὑποστρέφεται κεκμηκότος εἰδώλοιο.
Νώτῳ μὲν στέφανος πελάει, κεφαλῇ γε μὲν ἄκρῃ
Σκέπτεο πὰρ κεφαλὴν ὀφιούχου· ἐκ δ' ἄρ' ἐκείνης
Αὐτὸν ἐπιφράσσαιο φαινόμενον ὀφιοῦχον.
Τοῖοι οἱ κεφαλῇ ὑποκείμενοι ἀγλαοὶ ὦμοι
Εἴδονται· κεῖνοί γε καὶ ἂν διχόμηνι σελήνῃ,

Ἰσωποὶ τελέθοιεν· ἀτὰρ χέρες οὐ μάλα ἶσαι·
Λεπτὴ γὰρ τῇ καὶ τῇ ἐπιδέδρομεν αἴγλη·
Ἀλλ' ἔμπης κἀκεῖναι ἐπόψιαι· οὐ γὰρ ἐλαφραί.
Ἀμφότεραι δ' ὄφιος πεπονέαται, ὅς ῥά τε μέσσον
Δινεύει ὀφιοῦχον· ὁ δ' ἐμμενὲς εὖ ἐπαρηρὼς
Ποσσὶν ἐπιθλίβει μέγα θηρίον ἀμφοτέροισι
Σκορπίον· ὀφθαλμῷ τε καὶ ἐν θώρηκι βεβηκὼς
Ὀρθός. ἀτάρ οἱ ὄφις γε δύω στρέφεται μετὰ χερσί,
Δεξιτερῇ ὀλίγος, σκαιῇ γε μὲν ὑψόθι πολλός.
Καὶ δή οἱ στεφάνῳ παρακέκλιται ἄκρα γένεια·
Νειόθι δὲ σπείρης, μεγάλας ἐπιμαίεο χηλάς·
Ἀλλ' αἱ μὲν, φαέων ἐπιδευέες, οὐδὲν ἀγαυαί.
Ἐξόπιθεν δ' ἑλίκης φέρεται ἐλάοντι ἐοικὼς
Ἀρκτοφύλαξ· τόν ῥ' ἄνδρες ἐπικλείουσι Βοώτην,
Οὕνεχ' ἁμαξαίης ἐπαφώμενος εἴδεται ἄρκτου·
Καὶ μάλα πᾶς ἀρίδηλος· ὑπὸ ζώνῃ δ' οἱ αὐτὸς
Ἐξ ἄλλων ἀρκτοῦρος ἑλίσσεται ἀμφαδὸν ἀστήρ.
Ἀμφοτέροισι δὲ ποσσὶν ὑποσκέψαιο Βοώτου
Παρθένον, ἥ ῥ' ἐν χερσὶ φέρει στάχυν αἰγλήεντα.
Εἴτ' οὖν Ἀστραίου κείνη γένος (ὅν ῥά τέ φασιν
Ἄστρων ἀρχαῖον πατέρ' ἔμμεναι) εἴτε τευ ἄλλου,
Εὔκηλος φορέοιτο· λόγος γε μὲν ἐντρέχει ἄλλος
Ἀνθρώποις, ὡς δῆθεν ἐπιχθονίη πάρος ἦεν.
Ἤρχετο δ' ἀνθρώπων κατεναντίη, οὐδέποτ' ἀνδρῶν,
Οὐδέποτ' ἀρχαίων ἠνήνατο φῦλα γυναικῶν,
Ἀλλ' ἀναμὶξ ἐκάθητο, καὶ ἀθανάτη περ ἐοῦσα·
Καί ἑ δίκην καλέεσκον· ἀγειρομένη δὲ γέροντας,
Ἤέ που εἰν ἀγορῇ, ἢ εὐρυχόρῳ ἐν ἀγυιῇ

Δημοτέρας ἤειδεν ἐπισπέρχουσα θέμιστας.
Οὔπω λευγαλέου τότε νείκεος ἠπίσταντο,
Οὐδὲ διακρίσιος περιμεμφέος, οὐδὲ κυδοιμοῦ·
Αὔτως δ' ἔζωον. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα,
Καὶ βίον οὔπω νῆες ἀπόπροθεν ἠγίνεσκον·
Ἀλλὰ βόες καὶ ἄροτρα· καὶ αὐτὴ πότνια λαῶν
Μυρία πάντα παρεῖχε δίκη δώτειρα δικαίων.
Τόφρ' ἦν, ὄφρ' ἔτι γαῖα γένος χρύσειον ἔφερβεν·
Ἀργυρέῳ δ' ὀλίγη τε, καὶ οὐκέτι πάμπαν ἑτοίμη
Ὡμίλει, ποθέουσα παλαιῶν ἤθεα λαῶν.
Ἀλλ' ἔμπης ἔτι κεῖνο κατ' ἀργύρεον γένος ἦεν.
Ἤρχετο δ' ἐξ ὀρέων ὑποδείελος ἠχηέντων
Μουνάξ. οὐ δὴ τῷ ἐπεμίσγετο μειλιχίοισιν.
Ἀλλ' ὁπότ' ἀνθρώπων μεγάλας πλήσαιτο κολώνας,
Ἠπείλει δ' ἤπειτα καθαπτομένη κακότητος,
Οὐδ' ἔτ' ἔφη εἰσωπὸς ἐλεύσεσθαι καλέουσιν.
Οἵην χρύσειοι πατέρες γενεὴν ἐλίποντο
Χειροτέρην· ὑμεῖς δὲ κακώτερα τεξείεσθε.
Καὶ δή που πόλεμοι, καὶ δὴ καὶ ἀνάρσιον αἷμα
Ἔσσεται ἀνθρώποισι· κακοῦ δ' ἐπικείσεται ἄλγος.
Ὣς εἰποῦσ', ὀρέων ἐπεμαίετο. τοὺς δ' ἄρα λαοὺς
Εἰς αὐτὴν ἔτι πάντας ἐλίμπανε παπταίνοντας.
Ἀλλ' ὅτε δὴ κἀκεῖνοι ἐτέθνασαν, οἱ δ' ἐγένοντο,
Χαλκείη γενεὴ, προτέρων ὀλοώτεροι ἄνδρες,
Οἱ πρῶτοι κακόεργον ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν
Εἰνοδίην, πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων·
Καὶ τότε μισήσασα δίκη κείνων γένος ἀνδρῶν,
Ἔπταθ' ὑπουρανίη· ταύτην δ' ἄρα νάσσατο χώρην

Ἠχί που ἐννυχίη ἔπι φαίνεται ἀνθρώποισι
Παρθένος, ἐγγὺς ἐοῦσα πολυσκέπτοιο βοώτου.
  Τῆς ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὤμων εἱλίσσεται ἀστὴρ
Δεξιτερῇ πτέρυγι· προτρυγητὴρ δ' αὖτε καλεῖται·
Τόσσος μὲν μεγέθει, τοίῃ δ' ἐγκείμενος αἴγλῃ,
Οἷος καὶ μεγάλης οὐρὴν ὑποφαίνεται ἄρκτου.
Δεινὴ γὰρ κείνη, δεινοὶ δέ οἱ ἐγγύθεν εἰσὶν
Ἀστέρες· οὐκ ἂν τούς γε ἰδὼν ἐπιτεκμήραιο,
Οἷος οἱ πρὸ ποδῶν φέρεται καλός τε μέγας τε·
Εἷς μὲν ὑπ' ὠμαίων, εἷς δ' ἰξυόθεν κατιόντων,
Ἄλλος δ' οὐραίοις ὑπὸ γούνασιν· ἀλλ' ἄρα πάντες
Ἁπλόοι, ἄλλοθεν ἄλλος ἀνωνυμίῃ φορέονται.
  Κρατὶ δέ οἱ δίδυμοι· μέσσῃ δ' ὑπὸ καρκῖνός ἐστι.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀμφοτέροισι λέων ὑπὸ καλὰ φαείνει.
Ἔνθα μὲν ἠελίοιο θερείταταί εἰσι κέλευθοι.
Αἱ δέ που ἀσταχύων κενεαὶ φαίνονται ἄρουραι,
Ἠελίου τὰ πρῶτα συνερχομένοιο λέοντι.
Ἦμος καὶ κελάδοντες ἐτησίαι εὐρέϊ πόντῳ
Ἀθρόοι ἐμπίπτουσιν· ὁ δὲ πλόος οὐκ ἔτι κώπαις
Ὡραῖος· εὐρεῖαί μοι ἀρέσκοιεν τότε νῆες,
Εἰς ἄνεμον δὲ τὰ πηδὰ κυβερνητῆρες ἔχοιεν.
  Εἰ δέ τοι ἡνίοχόν τε καὶ ἀστέρας ἡνιόχοιο
Σκέπτεσθαι δοκέοι, καί τοι φάτις ἤλυθεν αἰγὸς
Αὐτῆς, ἠδ' ἐρίφων, οἵτ' εἰν ἁλὶ πορφυρεούσῃ
Πολλάκις ἐσκέψαντο κεδαιομένους ἀνθρώπους.
Αὐτὸν μέν μιν ἅπαντα μέγαν διδύμων ἐπὶ λαιᾷ
Κεκλιμένον δήεις. ἑλίκης δέ οἱ ἄκρα κάρηνα
Ἀντία δινεύει. σκαιῷ δ' ἐπελήλαται ὤμῳ

Αἲξ

Αἲξ ἱερή, τὴν μέν τε λόγος Διὶ μαζὸν ἐπισχεῖν.
Ὠλενίην δέ μιν αἶγα Διὸς καλέουσ᾽ ὑποφῆται.
Ἀλλ᾽ ἡ μὲν, πολλή τε καὶ ἀγλαή· οἱ δ᾽ αὐτοῦ
Λεπτὰ φαείνονται ἔριφοι καρπὸν κατὰ χειρός.
Πὰρ ποσὶ δ᾽ ἡνιόχου, κεραὸν πεπτηότα ταῦρον
Μαίεσθαι. τὰ δέ οἱ μάλ᾽ ἐοικότα σήματα κεῖται.
Τοίη ἡ κεφαλὴ διακέκριται· οὐδέ τις ἄλλῳ
Σήματι τεκμήραιτο κάρη βοὸς, οἷά μιν αὐτοὶ
Ἀστέρες ἀμφοτέρωθεν ἑλισσόμενοι τυπόωσι·
Καὶ λίην κείνων ὄνομ᾽ εἴρεται· οὐδέ τι αὔτως
Νήκουστοι ὑάδες. ταὶ μὲν ῥ᾽ ἐπὶ παντὶ μετώπῳ
Ταύρου βεβλέαται· λαιοῦ δὲ κεράατος ἄκρον,
Καὶ πόδα δεξιτερὸν παρακειμένου ἡνιόχοιο,
Εἷς ἀστὴρ ἐπέχει· συνεληλάμενοι δὲ φέρονται.
Ἀλλ᾽ αἰεὶ ταῦρος προφερέστερος ἡνιόχοιο
Εἰς ἑτέρην καταβῆναι, ὁμηλυσίῃ περ ἀνελθών.
Οὐδ᾽ ἄρα Κηφῆος μογερὸν γένος Ἰασίδαο
Αὔτως ἄρρητον κατακείσεται· ἀλλ᾽ ἄρα καὶ τῶν
Οὐρανὸν εἰς ὄνομ᾽ ἦλθεν, ἐπεὶ Διὸς ἐγγύθεν ἦσαν.
Αὐτὸς μὲν κατόπισθεν ἐὼν κυνοσουρίδος ἄρκτου
Κηφεὺς, ἀμφοτέρας χεῖρας τανύοντι ἐοικώς·
Ἴση οἱ στάθμη νεάτης ἀποτείνεται οὐρῆς,
Ἐς πόδας ἀμφοτέρους, ὅση ποδὸς ἐς πόδα τείνει.
Αὐτὰρ ἀπὸ ζώνης ὀλίγον κε μεταβλέψειας,
Πρώτην ἱεμένου καμπὴν μεγάλοιο δράκοντος.
Τοῦ δ᾽ ἄρα δαιμονίη προκυλίνδεται οὐ μάλα πολλὴ,
Νυκτὶ φαεινομένη παμμηνίδι κασσιέπεια·
Οὐ γάρ μιν πολλοὶ καὶ ἐπημοιβοὶ γανόωσιν

Ἀστέρες

Ἀστέρες, οἵ μιν πᾶσαν ἐπιρρήδην στιχόωσιν.
Οἵη δὲ κληῖδι θύρην ἔντοσθ' ἀραρυῖαν
Δικλίδ' ἐπιπλήσσοντες ἀνακρούουσιν ὀχῆες,
Τοῖοί οἱ μουνὰξ ὑποκείμενοι ἰνδάλλονται
Ἀστέρες· ἡ δ' αὔτως ὀλίγων ἀποτείνεται ὤμων
Ὀργυιήν· φαίης κεν ἀνιάζειν ἐπὶ παιδί.
Αὐτοῦ γὰρ κἀκεῖνο κυλίνδεται αἰνὸν ἄγαλμα
Ἀνδρομέδης ὑπὸ μητρὶ κεχασμένον. οὐ σε μάλ' οἴω
Νύκτα περισκέψασθαι, ἵν' αὐτίκα μᾶλλον ἴδηαι.
Τοίη οἱ κεφαλὴ, τοῖοι δέ οἱ ἀμφοτέρωθεν
Ὦμοι, καὶ πόδες ἀκρότατοι, καὶ ζώματα πάντα.
Ἀλλ' ἔμπης κἀκεῖθι διωλενίη τετάνυσται·
Δεσμὰ δέ οἱ κεῖται καὶ ἐν οὐρανῷ· αἱ δ' ἀνέχονται
Αὐτοῦ πεπταμέναι πάντ' ἤματα χεῖρες ἐκεῖναι.
Ἀλλ' ἄρα οἱ καὶ κρατὶ πέλωρ ἐπελήλαται ἵππος
Γαστέρι νειαίρῃ. ξυνὸς δ' ἐπιλάμπεται ἀστήρ·
Τοῦ μὲν, ἐπ' ὀμφαλίῳ· τῆς δ', ἐσχατόωντι καρήνῳ.
Οἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς ἄλλοι ἐπὶ πλευρᾶς τε καὶ ὤμους
Ἵππου, δεικανόωσι διασταδὸν ἶσα πέλεθρα,
Καλοὶ καὶ μεγάλοι· κεφαλὴ δέ οἱ οὐδὲν ὁμοίη,
Οὐδ' αὐχὴν, δολιχός περ ἐών. ἀτὰρ ἔσχατος ἀστὴρ
Αἰθομένης γένυος καί κεν προτέροις ἐρίσειε
Τέτρασιν, οἵ μιν ἔχουσι περισκεπτοι μάλ' ἐόντες.
Οὐδ' ὅγε τετράπος ἐστίν· ἀπ' ὀμφαλίοιο γὰρ ἄκρου
Μεσσόθεν ἡμιτελὴς περιτέλλεται ἱερὸς ἵππος.
Κεῖνον δὴ καὶ φασὶ καθ' ὑψηλοῦ ἑλικῶνος
Καλὸν ὕδωρ ἀγαγεῖν εὐαλδέος ἵππου κρήνης·
Οὐ γάρ πω ἑλικὼν ἄκρως κατελείβετο πηγαῖς·

Ἀλλ'

Ἀλλ' ἵππός μιν ἔτυψε· τὸ δ' ἀθρόον αὐτόθεν ὕδωρ
Ἐξέχυτο πληγῇ προτέρου ποδός. οἱ δὲ νομῆες
Πρῶτοι κεῖνο ποτὸν διεφήμισαν Ἵππου κρήνην.
Ἀλλὰ τὸ μὲν πέτρης ἀπολείβεται, οὐδέποτ' αὐτὸ
Θεσπιέων ἀνδρῶν ἑκὰς ὄψεαι. αὐτὰρ ὁ ἵππος
Ἐνδιος εἰλεῖται· καί τοι, πάρα θηήσασθαι,
Αὐτοῦ καὶ κριοῖο θοώταταί εἰσι κέλευθοι,
Ὅς ῥάτε καὶ μήκιστα διωκόμενος περὶ κύκλα,
Οὐδὲν ἀφαυρότερον τροχάει κυνοσούριδος ἄρκτου,
Αὐτὸς μὲν νωθὴς καὶ ἀνάστερος, οἷα σελήνῃ
Σκέψασθαι. ζώνῃ δ' ἂν ὅμως ἐπιτεκμήραιο
Ἀνδρομέδης· ὀλίγον γὰρ ὑπ' αὐτὴν ἐστήρικται.
Μεσσόθι δὲ τρίβει μέγαν οὐρανόν, ἧχί περ ἄκραι
Χηλαί, καὶ ζώνη περιτέλλεται ὠρίωνος.
Ἔστι δέ τοι καὶ ἔτ' ἄλλο τετυγμένον ἐγγύθι σῆμα,
Νειόθεν ἀνδρομέδης· τὸ δ' ἐπὶ τρισὶν ἐστάθμηται
Δελτωτὸν πλευρῇσιν, ἰσαιομένῃσιν ἐοικὸς
Ἀμφοτέρῃς· ἡ δ' οὔτι τόση, μάλα δ' ἐστὶν ἑτοίμη
Εὑρέσθαι· περὶ γὰρ πολέων εὐάστερός ἐστι.
Τοῦ ὀλίγον κριοῦ νοτιώτεροι ἀστέρες εἰσίν.
Οἱ δ' ἄρ' ἔτι προτέρω. ἔτι δ' ἐν προβολῇσι νότοιο
Ἰχθύες· ἀλλ' αἰεὶ ἕτερος προφερέστερος ἄλλου,
Καὶ μᾶλλον βορέαο νέον κατιόντος ἀκούει.
Ἀμφοτέρων δέ σφεων ἀποτείνεται ἠΰτε δεσμά
Οὐραίων ἑκάτερθεν ἐπισχερὼ εἰς ἓν ἰόντων.
Καὶ τὰ μὲν, εἷς ἀστὴρ ἐπέχει καλός τε μέγας τε.
Ὅν ῥάτε καὶ σύνδεσμον ὑπουράνιον καλέουσιν.
Ἀνδρομέδης δέ τοι ὦμος ἀριστερὸς ἰχθύος ἔστω

Σῆμα βορειοτέρου· μάλα γάρ νύ οἱ ἐγγύθεν ἐστίν.
Ἀμφότεροι δὲ πόδες γαμβροῦ ἐπισημαίνοιεν
Περσέως, οἵ ῥά οἱ αἰὲν ἐπωμάδιοι φορέονται.
Αὐτὰρ ὅγ' ἐν βορέῳ φέρεται περιμήκετος ἄλλων.
Καί οἱ δεξιτερὴ μὲν ἐπὶ κλισμὸν τετάνυσται
Πενθερίου δίφροιο· τὰ δ' ἐν ποσὶν οἷα διώκων
Ἴχνια μηκύνει, κεκονισμένος ἐν Διῒ πατρί.
Ἄγχι δέ οἱ σκαιῆς ἐπιγουνίδος ἤλιθα πᾶσαι
Πληϊάδες φορέονται. ὁ δ' οὐ μάλα πολλὸς ἁπάσας
Χῶρος ἔχει, καὶ δ' αὐταὶ ἐπισκέψασθαι ἀφαυραί.
Ἑπτάποροι δὴ ταί γε μετ' ἀνθρώποις ὑδέονται,
Ἓξ οἷαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι ὀπθαλμοῖσιν.
Οὐ μέν πως ἀπόλωλεν ἀπευθὴς ἐκ Διὸς ἀστήρ.
Ἐξ οὗ καὶ γενεῆθεν ἀκούομεν· ἀλλὰ μάλ' αὔτως
Εἴρεται· ἑπτὰ δ' ἐκεῖναι ἐπιῤῥήδην καλέονται,
Ἀλκυόνη, Μερόπη τε, Κελαινώ τ', Ἠλέκτρη τε,
Καὶ Στερόπη, καὶ Τηϋγέτη, καὶ πότνια Μαῖα.
Αἱ μὲν, ὁμῶς ὀλίγαι καὶ ἀφεγγέες, ἀλλ' ὀνομασταί
Ἦρι, καὶ ἑσπέριαι, Ζεὺς δ' αἴτιος, εἱλίσσονται.
Ὅς σφίσι καὶ θέρεος καὶ χείματος ἀρχομένοιο
Σημαίνειν ἐκέλευσεν, ἐπερχομένου τ' ἀρότοιο.
Καὶ χέλυς, ἥτ' ὀλίγη· τὴν δ' ἄρ' ἔτι καὶ παρὰ λίκνῳ
Ἑρμείας ἐτόρησε, λύρην δέ μιν εἶπε λέγεσθαι·
Κὰδ δ' ἔθηκε προπάροιθεν ἀπευθέος εἰδώλοιο
Οὐρανὸν εἰσαγαγών· τὸ δ' ἐπὶ σκελέεσσι πέπηλον
Γούνατί οἱ σκαιῷ πελάει. κεφαλή γε μὲν ἄκρη
Ἀντιπέρην ὄρνιθος ἑλίσσεται· ἡ δὲ, μεσηγὺ
Ὀρνιθέης κεφαλῆς, καὶ γούνατος ἐστήρικται.

Ἤτοι

Ἤτοι γὰρ καὶ Ζηνὶ παρατρέχει αἰόλος ὄρνις·
Ἀλλ' ὁ μὲν, ἠερόεις· τὰ δέ οἱ ἐπιτετρήχυνται
Ἀστράσιν ἔπι λίην μεγάλοις, ἀτὰρ οὐ μὲν ἀφαυροῖς.
Αὐτὰρ ὅγ' εὐδιόωντι ποτὴν ὄρνιθι ἐοικὼς,
Οὖρος εἰς ἑτέρην φέρεται κατὰ δεξιὰ χειρὸς
Κηφῆος, ταρσοῖο τὰ δεξιὰ πείρατα τείνων.
Λαιῇ δὲ πτέρυγι σκαρθμὸς παρακέκλιται ἵππου.
Τὸν δὲ μετασκαίροντα δύ' ἰχθύες ἀμφινέμονται
Ἵππον· πὰρ δ' ἄρα οἱ κεφαλῇ χεὶρ ὑδροχόοιο
Δεξιτερὴ τετάνυσται· ὁ δ' ὀπίτερος αἰγοκερῆος
Τέλλεται. αὐτὰρ ὅγε πρότερος καὶ νειόθι μᾶλλον
Κέκλιται αἰγόκερως, ἵνα τρέπετ' ἠελίοιο·
Μὴ κείνῳ ἐνὶ μηνὶ περικλύζοιο θαλάσσης,
Πεπταμένῳ πελάγει κεχρημένος, οὔτε κεν ἠοῖ
Πολλὴν πειρήσειας, ἐπεὶ ταχινώταταί εἰσιν·
Οὔτ' ἂν τοι νυκτὸς πεφοβημένῳ ἐγγύθεν ἠὼς
Ἔλθοι, ἣ μάλα πολλὰ βοωμένῳ· οἱ δ' ἀλεγεινοὶ
Τῆμος ἐπιρρήσσουσι νότοι, ὁπότ' αἰγοκερῆϊ
Συμφέρετ' ἠέλιος· τότε δὴ κρύος ἐκ διός ἐστι
Ναύτῃ μαλκιόωντι κακώτερον. ἀλλὰ καὶ ἔμπης
Ἤδη πάντ' ἐνιαυτὸν ὑπὸ σείρῃσι θάλασσα
Πορφύρει· ἴκελοι δὲ κολυμβίσιν αἰθύῃσι,
Πολλάκις ἐκ νηῶν πέλαγος περιπαπταίνοντες,
Ἥμεθ' ἐπ' αἰγιαλοὺς τετραμμένοι· οἱ δ' ἔτι πόρσω
Κλύζονται, ὀλίγον δὲ διὰ ξύλον ἄϊδ' ἐρύκει.
Καὶ δ' ἂν ἐπὶ προτέρῳ γε θαλάσσῃ πολλὰ πεπονθὼς.
Τόξον ὅτ' ἠέλιος καίῃ καὶ ῥύτορα τόξου
Ἑσπέριος κατάγοιο, πεποιθὼς οὐκέτι νυκτί.

Σῆμα δέ τοι κείνης ὥρης καὶ μηνὸς ἐκείνου,
Σκορπίος ἀντέλλων εἴη πυμάτης ἐπὶ νυκτός.
Ἤτοι γὰρ μέγα τόξον ἀνέλκεται ἐγγύθι κέντρου
Τοξευτής· ὀλίγον δὲ παρείτερος ἵσταται αὐτοῦ
Σκορπίος ἀντέλλων· ὁ δ' ἀνέρχεται αὐτίκα μᾶλλον.
Τῆμος καὶ κεφαλὴ Κυνοσουρίδος ἀκρόθι νυκτὸς
Ὕψι μάλα τροχάει· ὁ δὲ, δύεται ἠῶθι πρὸ
Ἀθρόος Ὠρίων, Κηφεὺς δ' ἀπὸ χειρὸς ἐπ' ἰξύν.
Ἔστι δέ τις προτέρω βεβλημένος ἄλλος ὀϊστὸς
Αὐτὸς ἄτερ τόξου. ὁ δέ οἱ παραπέπταται ὄρνις
Ἀσσότερον βορέω. σχεδόθεν δέ οἱ ἄλλος ἀήτης,
Οὐ τόσσος μεγέθει, χαλεπός γε μὲν ἐξ ἁλὸς ἐλθεῖν,
Νυκτὸς ἀπερχομένης· καί μιν καλέουσιν Ἀητόν.
Δελφὶς δ' οὐ μάλα πολλὸς ἐπιτρέχει Αἰγοκερῆι,
Μεσσόθεν ἠερόεις· τὰ δέ οἱ περὶ τέσσαρα κεῖται
Γλήνεα παρβολάδην δύο πὰρ δύο πεπτηῶτα.
Καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἠελίοιο
Μεσσηγὺς κέχυται· τὰ δὲ νειόθι τέλλεται ἄλλα
Πολλὰ μεταξὺ νότοιο καὶ ἠελίοιο κελεύθου.
Λοξὸς μὲν ταύροιο τομῇ ὑποκέκλιται αὐτὸς
Ὠρίων· μὴ κεῖνον ὅτις καθαρῇ ἐπὶ νυκτὶ
Ὑψοῦ πεπτηῶτα παρέρχεται, ἀλλὰ πεποίθοι,
Οὐρανὸν εἰσανιδὼν, προφερέστερα θηήσασθαι.
Τοῖος καὶ φρουρὸς ἀειρομένῳ ὑπὸ νώτῳ
Φαίνεται ἀμφοτέροισι κύων ὑπὸ ποσσὶ βεβηκὼς,
Ποικίλος, ἀλλ' οὐ πάντα πεφασμένος· ἀλλὰ κατ' αὐτὴν
Γαστέρα κυάνεος περιτέλλεται· ἡ δέ οἱ ἄκρη
Ἀστέρι βέβληται δεινῷ γένυς, ὅς ῥα μάλιστα

Ὀξέα σειριάει· καί μιν καλέουσ' ἄνθρωποι
Σείριον· οὐκ ἔτι κεῖνον ἅμ' ἠελίῳ ἀιόντα,
Φυταλιαὶ ψεύδονται, ἀναλδέα φυλλιόωσαι.
Ῥεῖα γὰρ οὖν ἔκρινε διὰ στίχας ὀξὺς ἀΐξας·
Καὶ τὰ μὲν, ἔρρωσεν· τῶν δὲ, φλόον ὤλεσε πάντα.
Κείνου καὶ κατιόντος ἀκούομεν· οἱ δέ οἱ ἄλλοι
Σήμ' ἔμεναι μελέεσσιν ἐλαφρότεροι φορέονται.
  Ποσσὶν δ' Ὠρίωνος ὑπ' ἀμφοτέροισι λαγωὸς
Ἐμμενὲς ἤματα πάντα διώκεται. αὐτὰρ ὅ γ' αἰεὶ
Σείριος ἐξόπιθεν φέρεται μετιόντι ἐοικώς,
Καί οἱ ἐπιντέλλει, καί μιν κατιόντα διώκει.
  Ἡ δὲ κυνὸς μεγάλοιο κατ' οὐρὴν ἕλκεται Ἀργὼ
Πρυμνόθεν· οὐ γὰρ τῇ γε κατὰ χρέος εἰσὶ κέλευθοι.
Ἀλλ' ὄπιθεν φέρεται τετραμμένη, οἷα καὶ αὐταὶ
Νῆες, ὅταν δὴ ναῦται ἐπιστρέψωσι κορώνην,
Ὅρμον ἐσερχόμενοι· τὴν δ' αὐτίκα πᾶς ἀνακόπτει
Νῆα, παλιρροθίη δὲ καθάπτεται ἠπείροιο·
Ὣς ἥγε πρύμνηθεν Ἰησονὶς ἕλκεται Ἀργώ.
Καὶ τὰ μὲν ἠερίη καὶ ἀνάστερος οἷα παρ' αὐτὸν
Ἱστὸν ἀπὸ πρώρης φέρεται, τὰ δὲ πᾶσα φαεινή·
Καί οἱ πηδάλιον κεχαλασμένον ἐστήρικται
Ποσσὶν ὑπ' οὐραίοισι κυνὸς προπάροιθεν ἰόντος.
  Τὴν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον περ ἀποπροθι πεπτηυῖαν
Ἀνδρομέδην μέγα κῆτος ἐπερχόμενον κατεπείγει.
Ἡ μὲν γὰρ Θρήϊκος ὑπὸ πνοιῇ Βορέαο
Κεκλιμένη φέρεται· τὸ δέ οἱ νότος ἐχθρὸν ἀγινεῖ
Κῆτος, ὑπὸ Κριῷ τε καὶ Ἰχθύσιν ἀμφοτέροισι
Βαιὸν ὑπὲρ ποταμοῦ βεβλημένον ἀστερόεντος.

Οἷον γὰρ κἀκεῖνο θεῶν ὑπὸ ποσσὶ φορεῖται
Λείψανον ἠριδανοῖο πολυκλαύστου ποταμοῖο.
Καὶ τὸ μὲν, ὠρίωνος ὑπὸ σκαιὸν πόδα τείνει·
Δεσμοὶ δ' οὐραῖοι, τοῖς ἰχθύες ἄκροι ἔχονται,
Ἄμφω συμφορέονται, ἀπ' οὐραίων κατιόντες·
Κητείης δ' ὄπιθεν λοφιῆς ἐπιμὶξ φορέονται,
Εἰς ἓν ἐλαυνόμενοι· ἑνὶ δ' ἀστέρι πειραίνονται
Κήτεος, ὅς κείνου πρώτῃ ἐπίκειται ἀκάνθῃ·
Οἱ δ' ὀλίγῳ μέτρῳ, ὀλίγῃ δ' ἐγκείμενοι αἴγλῃ.
Μεσσόθι πηδαλίου καὶ κήτεος εἱλίσσονται,
Γλαυκοῦ πεπτηῶτες ὑπὸ πλευρῇσι λαγωοῦ
Νώνυμοι· οὐ γάρ τοί γε τετυγμένου εἰδώλοιο
Βεβλέαται μελέεσσιν ἐοικότες, οἷά τε πολλὰ
Ἑξείης στιχόωντα παρέρχεται αὐτὰ κέλευθα
Ἀνυμένων ἐτέων. τά τις ἀνδρῶν οὐκέτ' ἐόντων
Ἐφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν ἅπαντ' ὀνομασὶ καλέσσαι,
Ἤλιθα μορφώσας· οὐ γάρ κε δυνήσατο πάντων
Οἷά τε κεκριμένων ὄνομ' εἰπεῖν, οὐδὲ δαῆναι·
Πολλοὶ γὰρ πάντῃ, πολέων δ' ἐπὶ ἶσα πέλονται
Μέτρα τε καὶ χροιὴ, πάντες γέ μεν ἀμφιέλικτοι·
Τῷ καὶ ὁμηγερέας γε ἐείσατο ποιήσασθαι
Ἀστέρας, ὄφρ' ἐπιτὰξ ἄλλῳ παρακείμενος ἄλλος
Εἴδεα σημαίνοιεν· ἄφαρ δ' ὀνομαστὰ γένοντο
Ἄστρα. καὶ οὐκέτι νῦν ὑπὸ θαύματι τέλλεται ἀστήρ·
Ἀλλ' οἱ μὲν, καθαροῖς ἐναρηρότες εἰδώλοισι
Φαίνονται. τὰ δ' ἔνερθε διωκομένοιο λαγωοῦ
Πάντα μάλ' ἠερόεντα, καὶ οὐκ ὀνομαστὰ φέρονται.
Νειόθι δ' αἰγοκερῆος ὑπὸ πνοιῇσι νότοιο,

Ἰχθὺς

Ἰχθὺς ἐς χῆτος τετραμμένος ἠώρηται,
Οἶος ἀπὸ προτέρων· νότιον δέ ἑ κικλήσκουσιν.
Ἄλλοι δ' ἀποσπάδην ὑποκείμενοι ὑδροχοῆϊ
Κήτεος αἰθερίοιο καὶ ἰχθύος ἠερέθονται
Μεσσόθι, νωχελέες καὶ ἀνώνυμοι· ἐγγύθι δὲ σφέων
Δεξιτερῆς ἀπὸ χειρὸς ἀγαυοῦ ὑδροχόοιο,
Οἵη τίς ὀλίγη χύσις ὕδατος ἔνθα καὶ ἔνθα
Σκιδναμένη, χαροποὶ καὶ ἀναλδέες εἱλίσσονται.
Ἐν δέ σφιν δύο μᾶλλον ἐειδόμενοι φορέονται
Ἀστέρες, οὔτέ τι πολλὸν ἀπήοροι, οὐδὲ μάλ' ἐγγύς·
Εἷς μὲν, ὑπ' ἀμφοτέροισι ποσὶν καλός τε μέγας τε
Ὑδροχόου· ὁ δὲ, κυανέου ὑπὸ κήτεος οὐρῇ·
Τοὺς πάντας καλέουσιν ὕδωρ. ὀλίγοι γέ μεν ἄλλοι
Νειόθι τοξευτῆρος ὑπὸ προτέροισι πόδεσσι
Δινωτοὶ κύκλοι περιηγέες εἱλίσσονται.
Αὐτὰρ ὑπ' αἰθομένῳ κέντρῳ τέρατος μεγάλοιο
Σκορπίου ἄγχι νότοιο θυτήριον αἰωρεῖται.
Τοῦ δή τοι ὀλίγον μὲν ἐπὶ χρόνον ὑψόθ' ἐόντος
Πεύσεαι· ἀντιπέρην γὰρ ἀείρεται ἀρκτούροιο·
Καὶ τῷ μὲν μάλα πολλὰ μετήοροί εἰσι κέλευθοι
Ἀρκτούρου· τὸ δὲ θᾶσσον ὑφ' ἑσπερίην ἅλα νεῖται.
Ἀλλ' ἄρα καὶ περὶ κεῖνο θυτήριον ἀρχαίη νὺξ
Ἀνθρώπων κλαίουσα πόνον, χειμῶνος ἔθηκεν
Εἰνάλιον μέγα σῆμα· κεδαιόμεναι γὰρ ἐκείνῃ
Νῆες ἀπὸ φρενός εἰσι· τὰ δ' ἄλλοθεν ἄλλα πιφαύσκει.
Σήματ', ἐποικτείρουσα πολυρροθίοις ἀνθρώποις.
Τῷ μή μοι πελάγει νεφέων εἰλυμένον ἄλλων
Εὔχεο μεσσόθι κεῖνο φαήμεναι οὐρανῷ ἄστρον,

Αὐτὸ μὲν ἀνέφελόν τε καὶ ἀγλαόν, ὕψι δὲ μᾶλλον
Κυμαίνοντι νέφει πεπιεσμένον, οἷά τε πολλὰ
Θλίβετ' ἀνατέλλοντος ὀπωρινοῦ βορέαο·
Πολλάκι γὰρ καὶ τοῦτο νότῳ ἔπι σῆμα τιτύσκει
Νὺξ αὐτή, μογεροῖσι χαριζομένη ναύτῃσιν.
Οἱ δ' εἰ μέν κε πίθωνται ἐναίσιμα σημαινούσῃ,
Αἶψά τε κοῦφά τε πάντα, καὶ ἄρτια ποιήσωνται,
Αὐτίκ' ἐλαφρότερος πέλεται πόνος· εἰ δέ κε νηῒ
Ὑψόθεν ἐμπλήξῃ δεινὴ ἀνέμοιο θύελλα
Αὔτως ἀπρόφατος, τὰ δὲ λαίφεα πάντα ταράξῃ,
Αλλοτε μὲν καὶ πάμπαν ὑπόβρυχα ναυτίλλονται·
Αλλοτε δ', αἴκε Διὸς παραγινομένοιο τύχωσιν
Εὐχόμενοι, βορέω δὲ παραστράψῃ ἀνέμοιο·
Πολλὰ μάλ' ὀτλήσαντες, ὁμῶς πάλιν ἐσκέψαντο
Αλλήλους ἐπὶ νηΐ. νότον δ' ἐπὶ σήματι τούτῳ
Δείδιθι μέχρι βορῆος ἀπαστράψαντος ἴδηαι.
Εἰ δέ κεν ἑσπερίης μὲν ἁλὸς κενταύρου ἀπείη
Ωμος, ὅσον προτέρης· ὀλίγη δέ μιν εἰλύοι ἀχλὺς
Αὐτόν, ἀτὰρ μετόπισθεν ἐοικότα σήματα τεύχοι
Νὺξ ἐπὶ παμφανόωντι θυτηρίῳ, οὔ σε μάλα χρὴ
Ες νότον, ἀλλ' εὔροιο περισκοπέειν ἀνέμοιο.
Δήεις δ' ἄστρον ἐκεῖνο δύω ὑποκείμενον ἄλλοις·
Τοῦ γάρ τοι, τὰ μὲν ἀνδρὶ ἐοικότα, νειόθι κεῖται
Σκορπίου· ἱππούραια δ' ὑπὸ σφίσι χηλαὶ ἔχουσιν.
Αὐτὰρ ὁ δεξιτερὴν αἰεὶ τανύοντι ἔοικεν,
Αντία δινωτοῖο θυτηρίου. ἐν δέ οἱ ἀπρὶξ
Αλλο μάλ' ἐσφήκωται, ἐληλάμενον διὰ χειρὸς
Θηρίον· ὧς γάρ μιν πρότεροι ἐπεφημίξαντο.

Ἀλλ'

Αλλ' ἔτι γάρ τε καὶ ἄλλο περιώσιον ἕλκεται ἄστρον·
Υδρην μιν καλέουσι· τὸ δὲ, ζώοντι ἐοικὸς
Ηνεκὲς εἰλεῖται· καί οἱ κεφαλὴ ὑπὸ μέσον
Καρκίνον ἱκνεῖται· σπείρη δ' ὑπὸ σῶμα λέοντος·
Οὐρὴ δὲ κρέμαται ὑπὲρ αὐτοῦ κενταύροιο·
Μέσσῃ δὲ σπείρῃ κρητήρ· πυμάτῃ δ' ἐπίκειται
Εἴδωλον κόρακος, σπείρην κόπτοντι ἐοικός.
Ναὶ μὴν καὶ προκύων διδύμοις ὑπὸ καλὰ φαείνει.
Ταῦτα κε θήσαιο, παρερχομένων ἐνιαυτῶν,
Εξείης παλίνωρα· τὰ γὰρ καὶ πάντα μάλ' αὔτως
Οὐρανῷ αὖ ἐνάρηρεν ἀγάλματα νυκτὸς ἰούσης.
Οἱ δ' ἐπιμὶξ ἄλλοι πέντ' ἀστέρες, οὐδὲν ὁμοῖοι
Πάντοθεν εἰδώλων δυοκαίδεκα δινεύονται.
Οὐκ ἂν ἔτ' εἰς ἄλλους ὁρόων ἐπιτεκμήραιο
Κείνων, ᾗχι κέονται, ἐπεὶ πάντες μεταναστοί.
Μακροὶ δὲ σφέων εἰσὶν ἑλισσομένων ἐνιαυτοί,
Μακρὰ δὲ σήματα κεῖται ἀπόπροθεν εἰς ἓν ἰόντων·
Οὐδέ τι θαρσαλέος κείνων ἐγώ, ἄρκιος εἴην
Απλανέων τά τε κύκλα τά τ' αἰθέρι σήματ' ἐνισπεῖν.
Ητοι μὲν, τάγε κεῖτ' ἐναλίγκια δινωτοῖσι
Τέσσαρα, τῶν κε μάλιστα ποθὴ ὄφελός τε γένοιτο
Μέτρα περισκοπέοντι ἀνυομένων ἐνιαυτῶν.
Σήματα δ' αὖ μάλα πᾶσιν ἐπιρρήδην περίκειται
Πολλά τε, καὶ σχεδόθεν πάντῃ συνεεργμένα πάντα·
Αὐτοὶ δ' ἀπλανέες καὶ ἀρηρότες ἀλλήλοισι
Πάντες· ἀτὰρ μέτρῳ γε δύω δυσὶν ἀντιφέρονται.
Εἴ ποτέ τοι νυκτὸς καθαρῆς ὅτε πάντας ἀγαυοὺς
Αστέρας ἀνθρώποις ἐπιδείκνυται οὐρανίη νύξ·

Οὐδέ τις ἀδρανέων φέρεται νεομήνη Σελήνη,
Ἀλλὰ τάγε κνέφαος διαφαίνεται ὀξέα πάντα·
Εἴποτέ τοι, τῆμος δὲ περὶ φρένας ἵκετο θαῦμα,
Σκεψαμένῳ πάντη κεκασμένον εὐρέϊ κύκλῳ
Οὐρανόν· εἰ καί τις τοι ὑποστὰς ἄλλος ἔδειξε.
Κεῖνο περιγληνὲς τροχαλόν· γάλα μιν καλέουσι.
Τῷ δή τοι χροιὴν μὲν ἀλίγκιος, οὐκέτι κύκλος
Δινεῖται· τὰ δὲ μέτρα τόσοι πισύρων περ ἐόντων
Οἱ δύο· τοὶ δὲ σφέων μέγα μείονες εἱλίσσονται.
Τῶν, ὁ μὲν ἐγγύθεν ἐστὶ κατερχομένου βορέαο.
Ἐν δέ οἱ ἀμφότεραι κεφαλαὶ διδύμων φορέονται·
Ἐν δὲ τὰ γούνατα κεῖται ἀρηρότος ἡνιόχοιο.
Λαιὴ δὲ κνήμη καὶ ἀριστερὸς ὦμος ἐπ' αὐτῷ
Περσέος. ἀνδρομέδης δὲ μέσην ἀγκῶνος ὕπερθεν
Δεξιτερὴν ἐπέχει· τὸ μὲν οἱ θέναρ ὑψόθι κεῖται,
Ἀσσότερον βορέω γε, νότῳ δ' ἐπικέκλιται ἀγκών.
Ὁπλαὶ δ' ἵππειοι, καὶ ὑπαύχενον ὀρνίθειον
Ἄκρῃ σὺν κεφαλῇ, καλοί τ' ὀφιούχεοι ὦμοι,
Αὐτὸν δινεύονται, ἐληλάμενοι περὶ κύκλον.
Ἡ δ' ὀλίγον φέρεται νοτιωτέρη, οὐδ' ἐπιβάλλει
Παρθένος· ἀλλὰ λέων καὶ καρκίνος· οἱ μὲν ἄρ' ἄμφω
Ἑξείης κέαται βεβολημένοι· αὐτὰρ ὁ κύκλος,
Τὸν μὲν ὑπὸ στῆθος καὶ γαστέρα, μέχρι παρ' αἰδῶ
Τέμνει· τὸν δὲ διαμπερέως ὑπένερθε χελείου
Καρκίνον, ἧχι μάλιστα διχαιόμενόν κε νοήσῃς
Ὀρθὸν, ἵν' ὀφθαλμοὶ κύκλου ἑκάτερθεν ἴοιεν.
Τοῦ μὲν, ὅσον τε μάλιστα δι' ὀκτὼ μετρηθέντος,
Πέντε μὲν ἔνδια στρέφεται καθ' ὑπέρατα γαίης.

Τὰ

Τὰ τρία δ' ἐν περάτῃ· θέρεος δέ οἱ ἐντροπαί εἰσιν.
Ἀλλ' ὁ μὲν, ἐν Βορέῳ περὶ καρκίνον ἐστήρικται.
Ἄλλος δ' ἀντιόωντι νότῳ μέσον αἰγοκερῆα
Τέμνει, καὶ πόδας ὑδροχόου, καὶ κήτεος οὐρήν.
Ἐν δέ οἱ ἐστὶ λαγωός· ἀτὰρ κυνὸς οὐ μάλα πολλὴν
Αἴνυται, ἀλλ' ὁπόσην ἐπέχει ποσίν· ἐν δέ οἱ Ἀργὼ,
Καὶ μέγα κενταύροιο μετάφρενον· ἐν δέ τε κέντρον
Σκορπίου, ἐν καὶ τόξον ἀγαυοῦ τοξευτῆρος·
Τὸν πύματον καθαροῖο παρερχόμενος Βορέαο
Ἐς νότον ἠέλιος φέρεται· τρέπεται γέ μεν αὐτοῦ
Χειμέριος· καί οἱ, τρία μὲν περιτέλλεται ὕψου
Τῶν ὀκτὼ, τὰ δὲ πέντε κατώρυχα δινεύονται.
Μεσσόθι δ' ἀμφοτέρων, ὅσος πολιοῖο γάλακτος,
Γαῖαν ὑποστρέφεται κύκλος διχάοντι ἐοικώς·
Ἐν δέ οἱ ἤματα νυξὶν ἰσαίεται ἀμφοτέρῃσι,
Φθίνοντος θέρεος, τότε δ' εἴαρος ἱσαμένοιο·
Σῆμα δέ οἱ κριὸς, ταύροιό τε γοῦνατα κεῖται·
Κριὸς μὲν κατὰ μῆκος ἐληλάμενος διὰ κύκλου·
Ταύρου δὲ σκελέων, ὅση περιφαίνεται ὀκλάξ.
Ἐν δὲ τέ οἱ ζώνη εὐφεγγέος ὠρίωνος·
Καμπή τ' αἰθομένης ὕδρης ἔνι οἱ, καὶ ἐλαφρὸς
Κρητὴρ. ἐν δὲ κόραξ· ἔνι δ' ἀστέρες οὐ μάλα πολλοὶ
Χηλάων· ἐν τῷ δ' ὀφιούχεα γοῦνα φορεῖται.
Οὐ μὴν αἰητοῦ ἀπαμείρεται· ἀλλά οἱ ἐγγὺς
Ζηνὸς ἀητεῖται μέγας ἄγγελος. ἡ δὲ κατ' αὐτὸν
Ἱππείη κεφαλὴ καὶ ὑπαύχενιον εἱλίσσονται.
Τοὺς μὲν, παραβολάδην ὀρθοὺς περιβάλλεται ἄξων,
Μεσσόθι πάντας ἔχων. ὁ δὲ τέτρατος ἐσφήκωται

Λοξὸς ἐν ἀμφοτέροις· ὁ μὲν ῥ' ἑκάτερθεν ἔχουσιν
Αντιπέρην τροπικοί· μέσος δέ ἑ μεσσόθι τέμνει.
Οὐκ ἂν Ἀθηναίης χειρῶν δεδιδαγμένος ἀνὴρ
Αλλη κολλήσαιτο κυλινδόμενα τροχάλεια,
Τοῖά τε καὶ τόσα πάντα περισφαιρηδὸν ἑλίσσων,
Ως τά γ' ἐν αἰθερίᾳ πλαγίῳ συναρηρότα κύκλῳ,
Εξ ἠοῦς ἐπὶ νύκτα διώκεται ἤματα πάντα.
Καὶ τὰ μὲν, ἀντέλλει τε καὶ ἀντία νειόθι δύνει
Πάντα παραβλήδην· μία δὲ σφεῶν ἐστιν ἑκάστου
Εξείης ἑκάτερθε κατηλυσίη ἄνοδός τε.
Αὐτὰρ ὅγ' ὠκεανοῦ τόσον παραμείβεται ὕδωρ,
Οσον ἀπ' αἰγοκερῆος ἀνερχομένοιο μάλιστα,
Καρκίνον εἰς ἀνιόντα κυλίνδεται, ὅσον ἁπάντη
Αντέλλων ἐπέχει, τόσον γέ μὲν ἄλλοθι δύων·
Οσον δ' ὀφθαλμοῖο βολῆς ἀποτέμνεται αὐγὴ,
Εξάκις ἂν τόσ' ἡμῖν ὑποδράμοι. αὐτὰρ ἑκάστη
Ιση μετρηθεῖσα, δύω περιτέμνεται ἄστρα.
Ζωΐδιον δέ ἑ κύκλον ἐπίκλησιν καλέουσι.
Τῷ ἔνι καρκίνος ἐστὶ, λέων τ' ἐπὶ τῷ, καὶ ὑπ' αὐτὸν
Παρθένος· αἱ δ' ἐπὶ οἱ χηλαὶ, καὶ σκορπίος αὐτὸς,
Τοξευτής τε καὶ αἰγόκερως· ἐπὶ δ' αἰγοκερῆϊ
Υδροχόος· δύο αὐτὸν ἐπὶ ἰχθύες ἀστερόωνται·
Τοὺς δὲ μετὰ κριὸς, ταῦρός τ' ἐπὶ τῷ, δίδυμοί τε.
Εν τοῖς ἠέλιος φέρεται δυοκαίδεκα πᾶσι,
Πάντ' ἐνιαυτὸν ἄγων· καί οἱ περὶ τοῦτον ἰόντι
Κύκλον, ἀέξονται πᾶσαι ἐπικάρπιοι ὧραι.
Τοῦ δ' ὅσον κοίλοιο κατ' ὠκεανοῖο δύηται,
Τόσον ὑπὲρ γαίης φέρεται· πάσῃ δ' ἐπὶ νυκτὶ

Εξ

Ἐξ αἰεὶ δύνουσι δυωδεκάδος κύκλοιο.
Τόσσαι δ' ἀντέλλουσι· τόσον δ' ἐπὶ μῆκος ἑκάστη
Νὺξ αἰεὶ τετάνυσται, ὅσον τέ περ ἥμισυ κύκλου
Ἀρχομένης ἀπὸ νυκτὸς, ἀείρεται ὑψόθι γαίης.
Οὔ κεν ἀπόβλητον δεδοκημένῳ ἤματος εἴη,
Μοιράων σκέπτεσθαι ὅτ' ἀντέλλησιν ἑκάστη.
Αἰεὶ γὰρ τάων γε μιῇ συνανέρχεται αὐτὸς
Ἠέλιος· τὰς δ' ἄν γε περισκέψαιο μάλιστα
Εἰς αὐτὰς ὁρόων· ἀτὰρ εἰ νεφέεσσι μέλαιναι
Γίνοντ', ἢ ὄρεος κεκρυμμέναι ἀντέλλοιεν,
Σήματ' ἐπερχομένοισιν ἀρηρότα ποιήσασθαι.
Αὐτὸς δ' ἂν μάλα τοι κεράων ἑκάτερθε διδοίη
Ὠκεανὸς, τά τε πολλὰ περιστρέφεται ἑοῖ αὐτῷ,
Νειόθεν ὁππῆμος κείνων φορέῃσιν ἑκάστην.
Οὐ μὲν ἀφαυρότατοι, ὅτε καρκίνος ἀντέλλῃσιν,
Ἀστέρες ἀμφοτέρωθεν ἑλισσόμενοι περίκεινται,
Τοὶ μὲν δυνόντες, τοὶ δ' ἐξ ἑτέρης ἀνιόντες.
Δύνει μὲν στέφανος, δύνει δὲ κατὰ ῥάχιν ἰχθύς·
Ἥμισυ μέν κεν ἴδηαι μετήορον, ἥμισυ δ' ἤδη
Ἐσχατιαὶ βάλλουσι κατερχομένου στεφάνοιο.
Αὐτὰρ ὅγ' ἐξόπιθεν τετραμμένος· ἄλλα μὲν οὔπω
Γαστέρι νειαίρῃ, τὰ δ' ὑπέρτερα νυκτὶ φορεῖται·
Τὸν δὲ καὶ εἰς ὤμους κατάγει μογερὸν ὀφιοῦχον
Καρκίνος ἐκ γονάτων. κατάγει δ' ὄφιν αὐχένος ἐγγύς.
Οὐδ' ἂν ἔτ' ἀρκτοφύλαξ εἴη πολὺς ἀμφοτέρωθεν
Μείων ἠματίος, τὸ δ' ἐπὶ πλέον ἐννύχιος ἤδη.
Τέτρασι γὰρ μοίραις ἤδη κατιόντα βοώτην
Ὠκεανὸς δέχεται· ὁ δ' ἐπὴν φάεος κορέσηται.

Βουλυτῷ ἐπέχει πλεῖον δίχα νυκτὸς ἰούσης,
Ημος ὅτ' ἠελίοιο κατερχομένοιο δύηται.
Κεῖναί τοι καὶ νύκτες ἐποψὲ δύοντι λέγονται.
Ως, οἱ μὲν, δύνουσιν· ὁ δ' ἀντίος, οὐδὲν ἀεικὴς.
Αλλ' εὖ μὲν ζώνῃ, εὖ δ' ἀμφοτέροισι φαεινὸς
Ωμοις, ὠρίων, ξίφεός γε μὲν ἶφι πεποιθὼς,
Πάντα φέρων ποταμὸν, κέρας παρατείνεται ἄλλου.
Ερχομένῳ δὲ λέοντι, τὰ μὲν κατὰ πάντα φέρονται
Καρκίνῳ ὅσσ' ἐδύοντο· καὶ αἰετός. αὐτὰρ ὅγε γνὺξ
Ημενος, ἄλλα μὲν ἤδη, ἀτὰρ γόνυ καὶ πόδα λαιὸν
Οὔπω κυμαίνοντος ὑποστρέφει ὠκεανοῖο·
Αντέλλει δ' ὕδρης κεφαλὴ, χαροπός τε λαγωὸς,
Καὶ προκύων, πρότεροί τε πόδες κυνὸς αἰθομένοιο.
Οὐ μὲν θὴν ὀλίγους γαίης ὑπὸ νείατα βάλλει
Παρθένος ἀντέλλουσα· λύρη τότε κυλληναίη,
Καὶ δελφὶς δύουσι, καὶ εὐποίητος ὀϊστός·
Σὺν τοῖς, ὄρνιθος πρῶτα πτερὰ μέσφι παρ' αὐτὴν
Οὐρὴν, καὶ ποταμοῖο παρηορίαι σκιόωνται.
Δύνει δ' ἱππείη κεφαλὴ, δύνει δὲ καὶ αὐχήν·
Αντέλλει δ', ὕδρη μὲν, ἐπὶ πλέον ἄχρι παρ' αὐτὸν
Κρητῆρα· φθάμενος δὲ κύων πόδας αἴνυται ἄλλοις,
Ελκων ἐξόπιθεν πρύμναν πολυτειρέος ἀργοῦς.
Η δὲ θέει γαίης ἴσον διχόωσα κατ' αὐτὸν
Παρθένος ἦμος ἅπασα περαιόθεν ἄρτι γένηται.
Οὐδ' ἂν ἐπερχόμεναι χηλαὶ καὶ λεπτὰ φάουσαι,
Αφρασοὶ παρίοιεν ἐπεὶ μέγα σῆμα βοώτης
Αθρόος ἀντέλλει βεβολημένος ἀρκτούροιο.
Αργὼ δ' οὐ μάλα πᾶσα μετήορος ἔσσεται ἤδη,

Αλλ'

Ἀλλ' ὕδει· κέχυται γὰρ ἐν οὐρανῷ ἤλιθα πολλή·
Οὐρῆς αἰδέεοιτο, μόνον δ' ἐπὶ χηλαὶ ἄγουσι·
Δεινὸν ἐφεστηῶτ' ὀφιοῦχεα· τοῦ μὲν ἔπειτα
Δεξιτερὴν κνήμην αὐτῆς ἐπιγουνίδος ἄχρις
Αἰεὶ γνὺξ, αἰεὶ δὲ λύρη παραπεπληῶτος.
Ον ἤτοι τοῦτον ἄϊστον ὑπουρανίων εἰδώλων
Αμφότερον δυόντα καὶ ἐξ ἑτέρης ἀνιόντα,
Πολλάκις αὐτονυχεὶ θηεύμεθα. τοῦ μὲν ἄρ' οἴη
Κνήμη σὺν χηλῇσι φαείνεται ἀμφοτέρῃσιν.
Αὐτὸς δ' ἐς κεφαλὴν ἔπι που τετραμμένος ἄλλῃ
Σκορπίον ἀντέλλοντα μένει καὶ ῥύτορα τόξου.
Οἱ γάρ μιν φορέουσιν, ὁ μὲν μέσον, ἄλλά τε πάντα·
Χεῖρα δέ τοῦ σκαιὴν κεφαλῇ θ' ἅμα τόξον ἀγινεῖ·
Ἀλλ' ὁ μὲν ὡς τρίχα πάντα καταμελεϊστὶ φορεῖται.
Ἥμισυ δὲ στεφάνοιο καὶ αὐτὴν ἔσχατον οὐρὴν
Κενταύρου φορέουσιν ἀνερχόμεναι ἔπι χηλαί.
Τῆμος ἀποιχομένην κεφαλὴν μεταδύεται ἵππος,
Καὶ προτέρου ὄρνιθος ἐφέλκεται ἔσχατος οὐρή.
Δύεται δ' Ἀνδρομέδης κεφαλή· τὸ δέ τοι μέγα δεῖγμα
Κήτεος ἠερόεις ἐπάγει νότος, ἀντία δ' αὐτὸς
Κηφεὺς ἐκ Βορέω μεγάλῃ ἀνὰ χειρὶ κελεύων.
Καὶ τὸ μὲν ἐς λοφιὴν τετραμμένον ἄχρι παρ' αὐτὴν
Δύεται· αὐτὰρ Κηφεὺς κεφαλῇ, καὶ χειρὶ, καὶ ὤμῳ.
Καμπαὶ δ' αὖ ποταμοῖο, τὸ αὐτίκ' ἐπερχομένοιο
Σκορπίου, ἐμπίπτοιεν ἐϋρρόου ὠκεανοῖο,
Ος καὶ ἐπερχόμενος, φοβέει μέγαν ὠρίωνα.
Αρτεμις ἱλήκοι· προτέρων λόγος, οἵ μιν ἔφαντο
Ελκῆσαι πέπλοιο Χίῳ, ὅτε θηρία πάντα.

Κἄρτε-

Καρτερὸς ὠρίων στιβαρῇ ἐπέκοψε κορύνῃ;
Θήρης ἀρνύμενος, κείνῳ χάριν οἰνοπίωνι.
Η δέ οἱ ἐξ αὐτῆς ἐπετείλατο θηρίον ἄλλο
Νήσου, ἀναῤῥήξασα μέσας ἑκάτερθε κολώνας,
Σκορπίον, ὅς ῥά μιν οὖτα, καὶ ἔκτανε πολλὸν ἐόντα.
Πλειότερος προφανείς· ἐπεὶ ἄρτεμιν ἤκαχεν αὐτήν.
Τοὔνεκα δὴ καὶ φασὶ περαιόθεν ἐρχομένοιο
Σκορπίου, ὠρίωνα περὶ χθονὸς ἔσχατα φεύγειν.
Οὐδὲ μὲν ἀνδρομέδης καὶ κήτεος ὅσσ᾽ ἐλέλειπτο,
Κείνου δ᾽ ἀντέλλοντος ἀπευθέες, ἀλλ᾽ ἄρα καί τοι
Πανσυδίῃ φεύγουσιν· ὁ δὲ ζώνῃ τότε κηφεὺς
Γαῖαν ἐπιξύει, τὰ μὲν εἰς κεφαλὴν μάλα πάντα
Βάπτων ὠκεανοῖο· τὰ δ᾽ οὐ θέμις, ἀλλὰ τά γ᾽ αὐταὶ
Αρκτοι κωλύουσι πόδας καὶ γοῦνα καὶ ἰξύν.
Η δὲ καὶ αὐτὴ παιδὸς ἐπείγεται εἰδώλοιο
Δειλὴ Κασσιέπεια· τὰ δ᾽ οὐκέτι οἱ κατὰ κόσμον
Φαίνεται, ἐκ δίφροιο πόδες καὶ χεῖρες ὕπερθεν·
Αλλ᾽ ἥγ᾽ εἰς κεφαλὴν ἴση δύετ᾽ ἀρνευτῆρι
Μειρομένη γονάτων· ἐπεὶ οὐκ ἄρ᾽ ἔμελλεν ἐκείνη
Δωρίδι καὶ πανόπῃ μεγάλων ἄτερ ἰσώσασθαι.
Η μὲν ἄρ᾽ εἰς ἑτέρην φέρεται· τὰ δὲ νειόθι μᾶλλον
Οὐρανὸς ἀντιφέρει· στεφάνοιό τε δεύτερα κύκλα,
Υδρης τ᾽ ἐσχατιήν, φορέει τ᾽ ἐπὶ κενταύροιο
Σῶμά τε καὶ κεφαλήν, καὶ θηρίον ὅ ῥ᾽ ἐνὶ χειρὶ
Δεξιτερῇ κένταυρος ἔχει. τοὶ δ᾽ αὖθι μένουσι
Τόξον ἐπερχομένοιο πρότεροι πόδες ἱππότα θηρός.
Τόξῳ καὶ σπείρῃ ὄφιος, καὶ σῶμ᾽ ὀφιούχου
Αντέλλει ἐπιόντι. κάρηατα δ᾽ αὐτὸς ἀγινεῖ

Σκορπίος

Σκορπίος ἀντέλλων, ἀνάγει δ' αὐτὰς ὀφιούχου
Χεῖρας, καὶ προτέρην ὄφιος πολυτειρέος αὐγήν.
Τοῦ γε μὲν ἐν γόνασιν περὶ γὰρ τετραμμένος αἰεὶ
Αντέλλει, τότε μὲν πρώτης ἐξέρχεται ἄλλα
Γυῖά τε, καὶ ζώνη, καὶ στήθεα πάντα καὶ ὦμοι,
Δεξιτερῇ σὺν χειρί. κάρη δ' ἑτέρης μετὰ χειρὸς
Τόξῳ ἀνέρχονται καὶ τοξότῃ ἀντέλλοντι.
Σὺν τοῖς ἑρμαίη τε λύρη, καὶ στήθεος ἄχρις,
Κηφεὺς ἠῴας παρελαύνεται ὠκεανοῖο.
Ημος καὶ μεγάλοιο κυνὸς πᾶσαι ἀμαρυγαὶ
Δύουσιν, καὶ πάντα κατέρχεται ὠρίωνος.
Πάντα γε μὴν ἀτέλεστα διωκόμενος τε λαγωός.
Αλλ' οὐχ ἡνιόχῳ ἔριφοι, οὐδ' ὠλενίη αἴξ
Εὐθὺς ἀπέρχονται· τὰ δέ οἱ μεγάλην ἀνὰ χεῖρα
Λάμπονται, καὶ οἱ μελέων διακέκριται ἄλλων
Κινῆσαι χειμῶνας, ὅτ' ἠελίῳ συνίωσιν.
Αλλὰ τὰ μὲν, κεφαλήν τε, καὶ ἄλλην χεῖρα, καὶ ἰξὺν
Αἰγόκερως ἀνιὼν κατάγει· τὰ δὲ νείατα πάντα
Αὐτῷ τοξευτῆρι κατέρχεται· οὐδέ τι περσεὺς,
Οὐδέ τι ἄκρα κόρυμβα μένει πολυτειρέος ἀργοῦς.
Αλλ' ἤτοι περσεὺς μὲν, ἄτερ γουνός τε ποδός τε
Δεξιτεροῦ δύεται· πρύμνης δ' ὅσον ἐς περιαγήν·
Αὐτὴ δ' αἰγοκερῆϊ κατέρχεται δυτέλλοντι.
Ημος καὶ προχύων δύεται, τὰ δ' ἀνέρχεται ἄλλα
Ορνις τ', αἰητός τε, τά τε πτερόεντος ὀϊστοῦ
Τείρεα, καὶ νοτίου θυτήριον ἱερὸν ὕδρης.
Ιππος δ' ὑδροχόοιο νέον περιτελλομένοιο,
Ποσσί τε καὶ κεφαλῇ ἀνελίσσεται. ἀντία δ' ἵππου

Ἐξ οὐρῆς κενταύροιο ὑφέλκεται ἀστερίη νύξ.
Ἀλλ' οὔπω δύναται κεφαλήν, οὐδ' εὐρέας ὤμους
Αὐτῷ σὺν θώρηκι χαδεῖν, ἀλλ' αἴθοπος ὕδρης
Αὐχενίην κατάγει σπείρην, καὶ πάντα μέτωπα.
Ἡ δὲ, καὶ ἐξόπιθεν πολλὴ μένει· ἀλλ' ἄρα καὶ τήν
Αὐτῷ κενταύρῳ ὁπότ' ἰχθύες ἀντέλλωσιν
Ἀθρόον ἐμφέρεται· ὁ δ' ἐπ' ἰχθύσιν ἔρχεται ἰχθύς.
Αὐτῷ κυανέῳ προκείμενος αἰγοκερῆϊ.
Οὔτι γ' ἄδην, ὀλίγον δὲ δυωδεκάδα μένει ἄλλην.
Οὕτω καὶ μογεραὶ χεῖρες, καὶ γοῦνα, καὶ ὦμοι
Ἀνδρομέδης δίχα πάντα, τὰ μὲν πάρος, ἄλλα δ' ὀπίσσω
Τείνεται, ὠκεανοῖο νέον ὁπότε προγένωνται
Ἰχθύες ἀμφότεροι, τὰ μὲν οὖν κατὰ δεξιὰ χειρὸς
Αὐτοὶ ἐφέλκονται, τὰ δ' ἀριστερὰ νειόθεν ἕλκει
Κριὸς ἀνερχόμενος, ὃ καὶ περιτελλομένοιο
Ἑσπέραθεν κεν ἴδοιο θυτήριον· αὐτὰρ ἐν ἄλλῃ
Περσέος ἀντέλλοντος ὅσον κεφαλήν τε καὶ ὤμους.
Αὐτὴ δὲ ζώνη κεν ἀμφήριστα πέλοιτο
Ἢ κριῷ λήγοντι φαείνεται, ἢ ἐπὶ ταύρῳ,
Σὺν τῷ πανσυδίῃ ἀνελίσσεται· οὐδ' ὅγε ταύρου
Λείπεται ἀντέλλοντος ἐπεὶ μάλα οἱ συναρηρώς.
Ἡνίοχος φέρεται· μοίρῃ γε μὲν οὐκ ἐπὶ ταύτῃ
Ἀθρόος ἀντέλλει· δίδυμοι δέ μιν οὖλον ἄγουσιν.
Ἀλλ' ἔριφοι, λαιοῦ τε θέναρ ποδὸς, αἰγὶ σὺν αὐτῇ,
Ταύρῳ συμφορέονται, ὅτε λοφιή τε καὶ οὐρὴ
Κήτεος αἰθερίοιο περαιόθεν ἀντέλλωσι.
Δύνει δ' ἀρκτοφύλαξ ἤδη πρώτῃ τότε μοίρῃ,
Τάων αἳ πίσυρές μιν, ἄτερ χειρὸς κατάγουσι.

Λαιῆς

Λαιῆς· ἡ δ' αὐτοῦ μεγάλη ὑποτέλλεται ἄρκτος.
Αμφότεροι δὲ πόδες καταδυομένου ἀφικέσθαι
Μεσφ' αὐτῶν γονάτων, διδύμοις ἐπὶ σῆμα τετύχθω.
Εξ ἑτέρης ἀνιοῦσι· τὸ δ' οὐκέτι κήτεος οὐδὲν
Ελκεται ἀμφοτέρωθεν. ὅλον δέ μιν ὄψεαι ἤδη.
Ηδη καὶ ποταμοῦ πρώτης ἁλὸς ἐξανιοῦσαν
Καμπὴν ἐν καθαρῷ πελάγει σκέψαιο γὰρ κεν αὐτῆς,
Αὐτὸν ἐπ' ὠρίωνα μένων, εἴ οἱ ποθι σῆμα
Η νυκτὸς μέτρον γ' ἠὲ πλόου ἀγγείλειε·
Πάντη γὰρ τά γε πολλὰ θεοὶ καὶ ἄνδρεσσι λέγουσιν.

ΔΙΟΣΗΜΕΙΑ.

Ουχ ὁράας, ὀλίγη μὲν ὅταν κεράεσσι σελήνη
Εσπερόθεν φαίνηται, ἀεξομένοιο διδάσκει
Μηνός· ὅτε πρώτη ἀποσκίδναται αὐτόθεν αὐγὴ
Οσον ἐπισκιάειν, ἐπὶ τέτρατον ἦμαρ ἰοῦσα·
Οκτὼ δ', ἐν διχάσι· διχόμηνα δὲ παντὶ προσώπῳ.
Αἰεὶ δ' ἄλλοθεν ἄλλα παραγκλίνουσα μέτωπα
Εἴρη ὁποσταίη μηνὸς περιτέλλεται ἠώς.
Ακρα γε μὴν νυκτῶν, κεῖναι δυοκαίδεκα μοῖραι
Αρκιαι ἐξειπεῖν· τὰ δ' ἐπὶ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν.
Ωρη μέν τ' ἀρόσαι νειούς, ὥρη δὲ φυτεῦσαι,
Εκ διὸς ἤδη πάντα πεφασμένα πάντοθι κεῖται,
Καὶ μέν τις καὶ νηὶ πολυκλύστου χειμῶνος
Εφράσατ', ἢ δεινοῦ μεμνημένος αἰγοκερῆος,
Η ἑτέρων ἄλλων, οἵτ' ὠκεανοῦ ἀρύονται
Ασέρες ἀμφιλύκης, οἵτε πρώτης ἐπὶ νυκτὸς.

Ἤτοι γὰρ τὰ πάντα ἀμείβεται εἰς ἐνιαυτὸν
Ἠέλιος μέγαν ὄγμον ἐλαύνων, ἄλλοτε δ' ἄλλῳ
Ἐμπελάσει, ὁτὲ μὲν τ' ἀνιὼν, ὁτὲ δ' αὐτίκα δύων.
Ἄλλος δ' ἀλλοίην ἀστὴρ ἐπιδέρκεται ἠῶ.
Γινώσκεις τάδε καὶ σύ· τὰ γὰρ συναείδεται ἤδη
Ἐννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο,
Ὅσσα τ' ἀπὸ ζώνης εἰς ἔσχατον ὠρίωνα
Νὺξ ἐπιδινεῖται, κύνα τε θρασὺν ὠρίωνος.
Οἵ τε Ποσειδάωνος ὀρώμενοι, ἢ Διὸς αὐτοῦ
Ἀστέρες, ἀνθρώποισι τετυγμένοι σημαίνουσι.
Τῷ κείνων πεπόνησο· μέλει δέ τοι, εἴποτε νηῒ
Πιστεύεις εὑρεῖν ὅσα που κεχρημένα κεῖται.
Σήματα χειμερίοις ἀνέμοις, ἢ λαίλαπι πόντου.
Μόχθος μὲν τ' ὀλίγος, τὸ δὲ μυρίον αὐτίκ' ὄνειαρ
Γίνετ' ἐπιφροσύνης αἰεὶ πεφυλαγμένῳ ἀνδρί.
Αὐτὸς μὲν τὰ πρῶτα σαώτερος, εὖ δὲ καὶ ἄλλον
Παρειπὼν, ὤνησεν ὅτ' ἐγγύθεν ὤρορε χειμών.
Πολλάκι γὰρ καί τίς τε γαληναίῃ ὑπὸ νυκτὶ
Νῆα περιστέλλει πεφοβημένος ἠρὶ θαλάσσης.
Ἄλλοτε μὲν τρίτον ἦμαρ ἐπιτρέχει, ἄλλοτε πέμπτον·
Ἄλλοτε δ' ἀπροφάτως κακὸν ἵκετο· πάντα γὰρ οὔπω
Ἐκ Διὸς ἄνθρωποι γινώσκομεν, ἀλλ' ἔτι πολλὰ
Κέκρυπται· τῶν αἴ κε θέλῃ, καὶ ἐσαῦτίκα δώσει
Ζεύς· ὁ γὰρ οὖν γενεὴν ἀνδρῶν ἀναφανδὸν ὀφέλλει,
Πάντοθεν εἰδόμενος, πάντη δ' ὅγε σήματα φαίνων.
Ἄλλα δέ που ἐρέει, ἢ διχόωσα σελήνη
Πλήθουσ' ἀμφοτέρωθεν, ἢ αὐτίκα πεπληθυῖα,
Ἄλλα δ' ἀνερχόμενος, τοτὲ δ' ἄκρῃ νυκτὶ κελεύων

Ἠέλιος.

Ηέλιος. τὰ δέ τοι καὶ ἀπ' ἄλλων ἔσσεται ἄλλα
Σήματα ἢ περὶ νυκτὶ καὶ ἤματι ποιήσασθαι.
Σκέπτεο δὲ πρῶτον κεράων ἑκάτερθε σελήνην·
Αλλοτε γάρ τ' ἄλλη μιν ἐπιγράφει ἕσπερος αἴγλη,
Αλλοτε δ' ἀλλοῖαι μορφαὶ κερόωσι σελήνην
Εὐθὺς ἀεξομένην, αἱ μὲν, τρίτῃ· αἱ δὲ, τετάρτῃ·
Τάων καὶ περὶ μηνὸς ἐφεσταότος κε πύθοιο.
Λεπτὴ μὲν καθαρή τε περὶ τρίτον ἦμαρ ἐοῦσα,
Εὔδιός κ' εἴη· λεπτὴ δὲ καὶ εὖ μάλ' ἐρευθὴς,
Πνευματίη· παχίων δὲ καὶ ἀμβλείῃσι κεραίαις,
Τέτρατον ἐκ τριτάτοιο φόως ἀμβλυνθὸν ἔχουσα,
Η νότῳ ἀμβλύνεται, ἢ ὕδατος ἐγγὺς ἐόντος.
Εἰ δέ κ' ἐπ' ἀμφοτέρων κεράων τρίτον ἦμαρ ἄγουσα,
Μήτ' ἐπινευστάζοι, μήθ' ὑπτιόωσα φαείνοι,
Αλλ' ὀρθαὶ ἑκάτερθε περιγνάμπτωσι κεραῖαι,
Εσπέριοί κ' ἄνεμοι κείνην μετὰ νύκτα φέροιντο.
Εἰ δ' αὕτως ὀρθὴ καὶ τέτρατον ἦμαρ ἄγοι,
Η τ' ἂν χειμῶνος συναγειρομένοιο διδάσκοι.
Εἰ δέ κεν οἱ κεράων τὸ μετήορον εὖ ἐπινεύοι,
Δειδέχθαι βορέω· ὅτε δ' ὑπτιάῃσι, νότοιο.
Αὐτὰρ ἐπὴν τριτόωσαν ὅλος περὶ κύκλος ἑλίσσῃ,
Πάντη ἐρευθόμενος, μάλα κεν τότε χείμερος εἴη.
Μείζονι δ' ἂν χειμῶνι πυρώτερα φοινίσσοιτο.
Σκέπτεο δ' ἐς πληθύν τε καὶ ἀμφότερον διχόωσαν,
Η μὲν ἀεξομένην, ἢ δ' ἐς κέρας αὖθις ἰοῦσαν.
Καί οἱ ἐπὶ χροιῇ τεκμαίρεο μηνὸς ἑκάστου.
Πάντη γὰρ καθαρῇ κε μάλ' εὔδια τεκμήραιο·
Πάντα δ' ἐρευθομένῃ, δοκέειν ἀνέμοιο κελεύθους·

Ἀλλόθι δ' ἄλλο μελαινομένη, δοκέειν ὑετοῖο.
Σήματα δ' οὔτ' ἂρ πᾶσιν ἐπ' ἤμασι πάντα τέτυκται.
Ἀλλ' ὅσα μὲν τριτάτῃ τετραταίῃ τε πέλονται,
Μέστα διχαιομένης, διχάδος γε μὲν ἄχρις ἐπ' αὐτὸν
Σημαίνει διχόμηνον· ἀτὰρ πάλιν ἐκ διχομήνης,
Ἐς διχάδα φθιμένην: ἔχεται δέ οἱ αὐτίκα τετρὰς
Μηνὸς ἀποιχομένου· τῇ δὲ τριτάτῃ, ἀπιόντος.
Εἰ δέ κε μιν περὶ πᾶσαι ἁλωαὶ κυκλώσωνται
Ἢ τρεῖς, ἠὲ δύω περικείμεναι, ἠὲ μί' οἴη,
Τῇ μὲν ἰῇ ἀνέμοιο γαληναίης τε δοκεύειν:
Ῥηγνυμένη ἀνέμοιο· μαραινομένη δὲ, γαλήνης.
Ταὶ δύο δ' ἂν χειμῶνι περιτροχάοιτο Σελήνη·
Μείζονα δ' ἂν χειμῶνα φέροι τριέλικτος ἀλωὴ,
Καὶ μᾶλλον μελανεῦσα· καὶ εἰ ῥηγνῦντο, μᾶλλον.
Καὶ τὰ μὲν οὖν ἐπὶ μηνὶ σεληναίης τε πύθοιο.
Ἠελίοιο δέ τοι μελέτω ἑκάτερθεν ἰόντος:
Ἠελίῳ καὶ μᾶλλον ἐοικότα σήματα κεῖται,
Ἀμφότερον, δυνόντι, καὶ ἐκ περάτης ἀνιόντι.
Μή οἱ ποικίλλοιτο νέον βάλλοντος ἀρούραις
Κύκλος, ὅτ' εὐδίης κεχρημένος ἤματος εἴης,
Μηδέ τι σῆμα φέροι, φαίνοιτο δὲ λιτὸς ἁπάντη.
Εἰ δ' αὔτως καθαρόν μιν ἔχοι βουλύσιος ὥρη,
Δύνοι δ' ἀνέφελος μαλακὴν ὑποδείελος αἴγλην,
Καὶ μὲν ἐπερχομένης ἠοῦς ἔθ' ὑπεύδιος εἴη·
Ἀλλ' οὐχ ὁππότε κοῖλος ἐειδόμενος περιτέλλῃ,
Οὐδ' ὁπότ' ἀκτῖνες, αἱ μὲν νότον, αἱ δὲ βορῆα
Σχιζόμεναι βάλλωσι, τὰ δ' αὖ περὶ μέσσα φαείνῃ,
Ἀλλά που ἢ ὑετοῖο διέρχεται, ἢ ἀνέμοιο.

Σκέπτεο δ', εἴ κέ τοι αὐγαὶ ὑπεῖεν αἱ ἠελίοιο
Αὐτὸν ἐς ἠέλιον· τότε γὰρ σκοπιαὶ καὶ ἄρισται.
Εἴ πού οἱ καὶ ἔρευθος ἐπιτρέχει, οἷά τε πολλὰ
Ἑλκομένων νεφέων ἐρυθραίνεται ἄλλοθεν ἄλλα·
Ἢ εἴ που μελανεῖ· καί τοι τὰ μὲν, ὕδατος ἔστω
Σήματα μέλλοντος· τὰ δ' ἐρευθέα πάντ', ἀνέμοιο.
Εἴ γε μὲν ἀμφοτέροις ἅμυδις κεχρωσμένος εἴη,
Καί κεν ὕδωρ φορέοι, καὶ ὑπηνέμιος τανύοιτο.
Εἰ δέ οἱ ἀνιόντος, ἢ αὐτίκα δυομένοιο
Ἀκτῖνες συνίωσι, καὶ ἀμφ' ἑνὶ πεπλήθωσιν,
Ἤ ποτε καὶ νεφέων πεπιεσμένος, ἢ ὅτ' ἐς ἠῶ
Ἔρχηται παρὰ νυκτὸς, ἢ ἐξ ἠοῦς ἐπὶ νύκτα,
Ὕδατί κεν κατιόντι παρατρέχοι ἤματα κεῖνα.
Μηδ' ὅτε οἱ ὀλίγη νεφέλη πάρος ἀντέλλῃσι,
Τὴν δὲ μετ' ἀκτίνων κεχρωσμένος αὐτὸς ἀερθῇ.
Ἀμνηστεῖν ὑετοῖο· πολὺς δ' ὅτε οἱ περὶ κύκλος.
Οἷον τηκομένῳ ἐναλίγκιος εὐρύνηται,
Πρῶτον ἀνερχομένοιο, καὶ ἂψ ἐπὶ μεῖον ἴησιν,
Εὔδιός κε φέροιτο· καὶ εἴποτε χείματος ὥρῃ,
Ὠχρήσῃ κατιών. ἀτὰρ ὕδατος ἡμερινοῖο
Γινομένου, κατόπισθε περὶ νέφεα σκοπέεσθαι.
Καὶ δὴ δυομένου τετραμμένος ἠελίοιο,
Ἣν μὲν ὑποσκιάῃσι μελαινομένῃ εἰκυῖα
Ἠέλιον νεφέλη, ταὶ δ' ἀμφί μιν ἔνθα καὶ ἔνθα
Ἀκτῖνες μεσσηγὺς ἑλισσόμεναι διχόωνται,
Ἦτ' ἂν ἔτ' εἰς ἠῶ σκέπαος κεχρημένος εἴης.
Εἰ δ' ὁ μὲν ἀνέφελος βάπτοι ῥόου ἑσπερίοιο,
Ταὶ δὲ κατερχομένου νεφέλαι καὶ οἰχομένοιο

Πλησίον

Πλησίον ἑστήκωσιν ἐρευθέες, οὔ σε μάλα χρὴ
Αὔριον οὐδ' ἐπὶ νυκτὶ περιτρομέειν ὑετοῖο.
Αλλ' ὁπότ' ἠελίοιο μαραινομένῃσιν ὁμοῖαι
Εξαπίνης ἀκτῖνες ἀπ' οὐρανόθεν τανύωνται,
Οἷον ἀμαλδύνονται, ὅτε σκιάῃσι κατ' ἰθὺ
Ισαμένη γαίης τε καὶ ἠελίοιο σελήνη·
Οὐδ' ὅτε οἱ ἐπέχουσι φανήμεναι ἠῶθι πρὸ
Φαίνονται νεφέλαι ὑπερευθέες, ἄλλοθεν ἄλλη
Αρραντοι γίνονται ἐπ' ἤματι κείνῳ ἄρουραι.
Μηδ' αὔτως ἔτ' ἐόντι πέρην ὁπότε προταθεῖσαι
Ακτῖνες φαίνονται ἐπίσκιοι ἠῶθι πρὸ,
Υδατος ἢ ἀνέμοιο κατιθμοῦ λελαθέσθαι·
Αλλ' εἰ μὲν κεῖναι μᾶλλον κνέφας φορέοιντο
Ακτῖνες, μᾶλλόν κεν ἐφ' ὕδατι σημαίνοιεν.
Εἰ δ' ὀλίγος τανύοιτο περὶ δνόφος ἀκτίνεσσιν,
Οἷόν που μαλακαὶ νεφέλαι φορέουσι μάλιστα,
Ητ' ἂν ἐπερχομένοιο περιδνοφέοιντ' ἀνέμοιο.
Οὐδὲ μὲν ἠελίου σχεδόθεν μελανεῦσαι ἅλωαι,
Εὔδιοι· ἀσσοτέραι δὲ, καὶ ἄσκεμφες μελανεῦσαι,
Μᾶλλον χειμέριαι· δύο δ' ἂν χαλεπώτεραι εἶεν.
Σκέπτεο δ' ἢ ἀνιόντος, ἢ αὐτίκα δυομένοιο,
Εἴ πού οἱ νεφέων τὰ παρήλια κικλήσκονται,
Η νότου, ἠὲ βορῆος ἐρεύθεται, ἢ ἑκάτερθεν,
Μηδ' οὕτω σκοπιὴν ταύτην ἀμβλειὰ φυλάσσειν·
Οὐ γὰρ ὅτ' ἀμφοτέρωθεν ὁμοῦ περὶ μέσσον ἔχωσιν
Ηέλιον κεῖναι νεφέλαι σχεδὸν ὠκεανοῖο,
Γίγνεται ἀμβολίη, Διόθεν χειμῶνος ἰόντος·
Εἴγε μὲν ἐκ βορέαο μί' οἴη φοινίσσοιτο

Ex

Ἐκ βορέω πνοιάς κε φέροι, νοτίη δὲ νότοιο.
Ἢ γὰρ που ῥαθάμιγγες ἐπιτροχόωσ' ὑετοῖο.
Ἑσπερίοις γὰρ μᾶλλον ἀληθέα τεκμήραιο·
Ἑσπερόθεν γὰρ ὁμῶς σημαίνεται ἔμμενες αἰεί.
Σκέπτεο καὶ φάτνην· ἡ μὲν τ' ὀλίγη εἰκυῖα
Ἀχλύι βορραίη ὑπὸ καρκίνῳ ἠγηλάζει·
Ἀμφὶ δέ μιν δύο λεπτὰ φαεινόμενοι φορέονται
Ἀστέρες, οὔτέ τι πολλὸν ἀπήοροι, οὔτε μάλ' ἐγγύς,
Ἀλλ' ὅσον τε μάλιστα πυγούσιον οἰήσασθαι·
Εἷς μὲν πὰρ βορέαο, νότῳ δ' ἐπιέρχεται ἄλλος·
Καί τοι μὲν καλέονται ὄνοι· μέσση δέ τε φάτνη,
Ἥτε καὶ ἐξαπίνης πάντη διὸς εὐδιάοντος,
Γίνετ' ἄφαντος ὅλη· τοὶ δ' ἀμφοτέρωθεν ἰόντες
Ἀστέρες, ἀλλήλων αὐτοσχεδὸν ἰνδάλλονται·
Οὐκ ὀλίγῳ χειμῶνι τότε κλύζονται ἄρουραι.
Εἰ δὲ μελαίνηται, τοὶ δ' αὐτίκ' ἐοικότες ὦσιν
Ἀστέρες ἀμφότεροι περὶ κ' ὕδατι σημαίνοιεν·
Εἰ δ' ὁ μὲν ἐκ βορέω φάτνης ἀμενηνὰ φαείνῃ.
Λεπτὸν ἐπαχλυόων, νότιος δ' ὄνος ἀγλαὸς εἴη,
Δειδέχθαι ἀνέμοιο νότου. βορέω δὲ μάλα χρὴ
Ἔμπαλιν ἀχλυόεντι φαεινομένῳ τε δοκεύειν.
Σῆμα δέ τοι ἀνέμοιο καὶ οἰδαίνουσα θάλασσα,
Γιγνέσθω· καὶ μακρὸν ἐπ' αἰγιαλοὶ βοόωντες.
Ἀκταί τ' εἰνάλιοι, ὁπότ' εὔδιοι ἠχήεσσαι
Γίγνονται, κορυφαί τε βοώμεναι οὔρεος ἄκραι.
Καὶ δ' ἂν ἐπὶ ξηρὴν ὅτ' ἐρωδιὸς οὐ κατὰ κόσμον
Ἐξ ἁλὸς ἔρχηται φωνῇ περὶ πολλὰ λεληκώς.
Κινυμένου κε θαλάσσης ὑπερφορέοιτ' ἀνέμοιο.

Καί ποτε καὶ κέπφοι, ὁπότ' εὔδιοι ποτέωνται,
Αντία μελλόντων ἀνέμων εἰληδὰ φέρονται.
Πολλάκι δ' ἀγριάδες νῆσσαι, ἢ εἰν ἁλὶ δῖναι
Αἴθυιαι χερσαῖα τινάσσονται πτερύγεσσιν·
Η νεφέλη ὄρεος μηκύνεται ἐν κορυφῇσιν.
Ηδη καὶ πάπποι, λευκῆς γήρειον ἀκάνθης,
Σῆμ' ἐγένοντ' ἀνέμου, κωφῆς ἁλὸς ὁππότε πολλοὶ
Ακρον ἐπιπλείωσι, τὰ μὲν πάρος, ἄλλα δ' ὀπίσω.
Καὶ θέρεος βρονταί τε καὶ ἀστραπαὶ ἔνθεν ἴωσιν.
Ενθεν ἐπερχομένοιο περισκοπέειν ἀνέμοιο·
Καὶ διὰ νύκτα μέλαιναν ὅτ' ἀστέρες αἴσσωσι
Ταρφέα, τοὶ δ' ὄπιθεν ῥυμοὶ ὑπολευκαίνωνται.
Δειδέχθαι κείνοις αὐτὴν ὁδὸν ἐρχομένοιο
Πνεύματος· εἰ δέ κεν ἄλλοι ἐναντίον αἴσσωσιν
Αλλοις ἐξ ἄλλων μερέων, τότε δὴ πεφύλαξο
Παντοίων ἀνέμων, οἵτ' ἄκριτοί εἰσι μάλιστα·
Ακριτα δὲ πνεύσιν ἐπ' ἀνδράσι τεκμήρασθαι.
Αὐτὰρ ὅτ' ἐξ εὔροιο καὶ ἐκ νότου ἀστράπτῃσιν,
Αλλοτε δ' ἐκ ζεφύροιο, καὶ ἄλλοτε πὰρ βορέαο.
Δὴ τότε τὶς πελάγει ἔνι δείδιε ναυτίλος ἀνήρ,
Μή μιν, τῇ μὲν ἔχῃ πέλαγος, τῇ δ' ἐκ διὸς ὕδωρ.
Υδατι γὰρ τόσαι δε περὶ στεροπαὶ φορέονται.
Πολλάκι δ' ἐρχομένων ὑετῶν νέφεα προπάροιθεν,
Οἷα μάλιστα πόκοισιν ἐοικότα ἰνδάλλονται·
Η διδύμη ἔζωσε διὰ μέγαν οὐρανὸν ἶρις·
Η καί που τὶς ἅλωα μελαινομένην ἔχει ἀστὴρ,
Πολλάκι λιμναῖαι ἢ εἰνάλιαι ὄρνιθες
Απληστον κλύζονται ἐνιέμεναι ὑδάτεσσιν·

Η λίμνην

Η λίμνην περὶ δηθὰ χελιδόνες ἀΐσσονται
Γαστέρι τύπτουσαι αὔτως εἰλυμένον ὕδωρ·
Η μᾶλλον δειλαὶ γενεαὶ, ὕδρεσσιν ὄνειαρ,
Αὐτόθεν ἐξ ὕδατος πατέρες βοόωσι γυρίνων·
Η τρύζει ὀρθρινὸν ἐρημαίη ὀλολυγών·
Ηπου καὶ λακέρυζα παρ' ἠιόνι προὐχούσῃ
Χείματος ἐρχομένου χέρσῳ ὑπέκυψε κορώνη·
Ηπου καὶ ποταμοῖο ἐβάψατο μέχρι παρ' ἄκρους
Ωμους ἐκ κεφαλῆς· ἢ καὶ μάλα πᾶσα κολυμβᾷ,
Η πολλὴ στρέφεται παρ' ὕδωρ παχέα κρώζουσα.
Καὶ βόες ἤδη τοι πάρος ὕδατος ἐνδίοιο,
Οὐρανὸν εἰσανιδόντες, ἀπ' αἰθέρος ὠσφρήσαντο.
Καὶ κοίλης μύρμηκες ὀχῆς ἐξ ὤεα πάντα
Θᾶσσον ἀνηνέγκαντο· καὶ ἀθρόον ὤφθεν ἴουλοι
Τείχη ἀνέρποντες· καὶ πλαζόμενοι σκώληκες
Κεῖνοι, τοὺς καλέουσι μελαίνης ἔντερα γαίης.
Καὶ τιθαὶ ὄρνιθες, τὰ ἀλέκτορος ἐξεγένοντο,
Εὖ ἐφθειρίσαντο καὶ ἔκρωξαν μάλα φωνῇ,
Οἷόν τε σταλάον ψοφέει ἐπὶ ὕδατι ὕδωρ.
Δή ποτε καὶ γενεαὶ κοράκων, καὶ φῦλα κολοιῶν,
Ὕδατος ἐρχομένοιο Διὸς πάρα σῆμ' ἐγένοντο,
Φαινόμενοι ἀγεληδὰ, καὶ ἰρήκεσσιν ὁμοῖον
Φθεγξάμενοι· καὶ που κόρακες δίους σταλαγμοὺς
Φωνῇ ἐμιμήσαντο σὺν ὕδατος ἐρχομένοιο·
Η ποτὲ καὶ κρώξαντε βαρείῃ διστάκι φωνῇ
Μακρὸν ἐπιρροιζεῦσι, τιναξάμενοι πτερὰ πυκνά·
Καὶ νῆσσαι οἰκουραὶ, ὑπωρόφιοί τε κολοιοὶ
Ερχόμενοι κατὰ γεῖσα, τινάσσονται πτερύγεσσιν·

Ἢ ἐπὶ κῦμα διώκει ἐρωδιὸς ὀξὺ λεληκώς·
Τῶν τοι μηδὲν ἀπόβλητον πεφυλαγμένῳ ὕδωρ
Γινέσθω· μηδ' εἴ κεν ἐπὶ πλέον ἠὲ πάροιθεν
Δάκνωσιν μυῖαι, καὶ ἐφ' αἵματος ἱμείρωνται.
Ἢ λύχνοιο μύκητες ἀγείρωνται περὶ μύξαν,
Νύκτα κατὰ σκοτίην, μηδ' ἢν ὑπὸ χείματος ὥρῃ
Λύχνων ἄλλοτε μέν τε φάος κατὰ κόσμον ὀρώρῃ,
Ἄλλοτε δ' αἴσσωσιν ἀπὸ φλόγες ἠΰτε κοῦφαι
Πομφόλυγες· μηδ' εἴ κεν ἐπ' αὐτόφι μαρμαίρωσιν
Ἀκτῖνες· μηδ' ἢν θέρεος μέγα πεπταμένοιο
Νησαῖοι ὄρνιθες ἐπασσύτεροι φορέωνται.
Μηδὲ σύ γ' ἢ χύτρης ἠὲ τρίποδος πυριβήτεω
Σπινθῆρες, ὅτ' ἔωσι περιπλέονες, λελαθέσθαι·
Μηδὲ κατὰ σποδιὴν ὁπότ' ἄνθρακος αἰθομένοιο
Λάμπωνται περὶ σήματ' ἐοικότα κεγχρείοισιν·
Ἀλλ' ἐπὶ καὶ τὰ δόκευε περισκοπέων ὑετοῖο.
Εἰ γέ μεν ἠερόεσσα πάρεξ ὄρεος μεγάλοιο
Πυθμένα τείνηται νεφέλη, ἄκραι δὲ κολῶναι
Φαίνωνται καθαραί, μάλα κεν τόθ' ὑπεύδιος εἴης.
Εὔδιός κ' εἴης, καὶ ὅτε πλατέος παρὰ πόντου
Φαίνηται χθαμαλὴ νεφέλη, μηδ' ὑψόθι κύρῃ.
Ἀλλ' αὐτοῦ πλαταμῶνι παραθλίβηται ὁμοίη.
Σκέπτεο δ', εὔδιος μὲν ἐὼν ἐπὶ χείματι μᾶλλον·
Εἰς δὲ γαληναίην χειμώνοθεν· εὖ δὲ μάλα χρή,
Ἐς Φάτνην ὁράαν, τὴν Καρκίνος ἀμφιελίσσει,
Πρῶτα καθαιρομένην πάσης ὑπένερθεν ὁμίχλης·
Κείνη γὰρ φθίνοντι καθαίρεται ἐν χειμῶνι.
Καὶ φλόγες ἡσύχιαι λύχνων, καὶ νυκτερίη γλαὺξ

Ἥσυχον

Ἥσυχον ἀείδουσα, μαραινομένου χειμῶνος
Γινέσθω τι σῆμα, καὶ ἥσυχα ποικίλλουσα,
Ὥρῃ ἑσπερίῃ κρώζῃ πολύφωνος κορώνη,
Καὶ κόρακες μοῦνοι μὲν, ἐρημαῖοι βοόωντες
Διστάκις, αὐτὰρ ἔπειτα μετὰ θρόα κεκλήγοντες·
Πλειότεροι δ' ἀγεληδὸν ἐπὴν κοίτοιο μέδωνται,
Φωνῆς ἔμπλειοι· χαίρειν κέ τις ὠΐσσοιτο,
Οἷα τὰ μὲν, βοόωσι, λιγαινομένοισιν ὁμοῖα.
Πολλὰ δὲ δενδρείοιο περὶ φλόον ἄλλοτ' ἐπ' αὐτὸν
Ἠχί τε κείουσιν καὶ ὑπότροποι ἀπτερύονται.
Καὶ δ' ἄν που γέρανοι, μαλακῆς προπάροιθε γαλήνης
Ἀσφαλέως τανύσαιεν ἕνα δρόμον ἤλιθα πᾶσαι·
Οὐδὲ παλιρρόθιοί κεν ὑπεύδιοι φορέοιντο·
Ἦμος δ' οὐρανόθεν καθαρὸν φάος ἀμβλυώνηται,
Οὐδέ ποθεν νεφέλαι πεπιεσμέναι ἀντιόωσιν,
Οὐδέ ποθεν ζόφος ἄλλος ὑποτρέχῃ, οὐδὲ σελήνη·
Ἀλλὰ τάγ' ἐξαπίνης αὔτως ἀμβλεῖα φέρωνται,
Μηκέτι τοι τόδε σῆμα γαληναίης ἐπικείσθω,
Ἀλλ' ἐπὶ χεῖμα δόκευε· καὶ ὁππότε ταὶ μὲν ἕωσιν
Αὐτῇ ἐν χώρῃ νεφέλαι, ταὶ δ' ἄλλαι ἐπ' αὐταῖς,
Ταὶ μὲν ἀμειβόμεναι, ταὶ δ' ἐξόπιθεν φορέονται.
Καὶ χῆνες κλαγγηδὸν ἐπειγόμεναι βρωμοῖο.
Χειμῶνος μέγα σῆμα καὶ ἐννεάγηρα κορώνη
Νύκτερον ἀείδουσα, καὶ ὀψὲ βοῶντε κολοιοὶ,
Καὶ σπίνος ἠῷ σιπίζων, καὶ ὄρνεα πάντα
Ἐκ πελάγους φεύγοντα, καὶ ὀρχίλος, ἢ καὶ ἐριθεὺς
Δύνων ἐς κοίλας ὀχεὰς, καὶ φῦλα κολοιῶν
Ἐκ νομοῦ ἐρχόμενα τραφεροῦ, ἐπὶ ὄψιον αὖλιν.

Οὐδ' αὖ ἐπιξουθαὶ μεγάλου χειμῶνος ἰόντος
Πρόσσω ποιήσαιντο νομὸν κηροῖο μέλισσαι.
Ἀλλ' αὐτοῦ μέλιτός τε καὶ ἔργων εἰλίσσονται.
Οὐδ' ὕψοῦ γεράνων μακραὶ στίχες αὐτὰ κέλευθα
Τείνονται· στροφάδες δὲ παλιμπετὲς ἀπονέονται.
Μηδ' ὅτε νηνεμίη ἐν ἀράχνια λεπτὰ φέρηται.
Καὶ φλόγες αἰθύσσωσι μαραινομένοιο λύχνοιο,
Ἢ πῦρ ἅπτηται σποδιῇ, καὶ ὑπεύδια λύχνα,
Πιστεύειν χειμῶνι. τί τοι λέγω ὅσσα πέλονται
Σήματ' ἐπ' ἀνθρώποις· δὴ γὰρ καὶ ἀεικέι τέφρῃ
Αὐτοῦ πηγνυμένῃ νιφετοῦ ἐπιτεκμήραιο·
Καὶ λύχνῳ χιόνος, κέγχροις ὅτ' ἐοικότα πάντῃ
Κύκλῳ σήματ' ἔχῃ πυριλαμπὴς ἐγγύθι μύξα·
Ἄνθρακι δὲ ζώοντι, χαλάζης, ὁππότε λαμπρὸς
Αὐτὸς ἐείδηται· μέσσῳ δέ οἱ ἠΰτε λεπτὴ
Φαίνηται νεφέλη, πυρὸς ἔνδοθεν αἰθομένοιο.
Πρῖνοι δ' οὐ καρποῖο κατάχθεες, οὐδὲ μέλαιναι
Σχῖνοι, ἀπείρητοι· πάντῃ δέ τε πολλὸς ἀλωεὺς
Αἰεὶ παπταίνει, μή οἱ θέρος ἐκ χερὸς ἔρρῃ.
Πρῖνοι μὲν θαμινῆς ἀκύλου κατὰ μέτρον ἔχουσαι,
Χειμῶνός κε λέγοιεν ἐπὶ πλέον ἰσχύσοντος.
Μηδὲ ἄδην ἔκπαγλα περιβρίθοιεν ἁπάντῃ,
Τηλοτέρω δ' αὐχμοῖο συνασταχύοιεν ἄρουραι.
Τριπλόα δὲ σχῖνος κυέει· τρισσαὶ δέ οἱ αὖξαι
Γίνονται καρποῖο· φέρει δέ τε σήματ' ἑκάστη
Ἑξείης ἀρότῳ· καὶ γὰρ τ' ἀροτήσιον ὥρην
Τριπλόα μείρονται, μέσσην, καὶ ἐπ' ἀμφότερ' ἄκρα,
Πρῶτος μὲν πρώτην ἄροσιν, μέσσος δέ τε μέσσην

Καρπὸς

Καρπὸς ἀπαγγέλλει, πυμάτην γε μὲν ἔσχατος ἄλλων.
Ον τινὰ γὰρ κάλλιστα λοχαίη σχῖνος ἄρηται,
Κείνῳ γ' ἐξ ἄλλων ἄροσις πολυλήϊος εἴη·
Τῷ δέ γ' ἀφαυροτάτῳ ὀλίγη, μέσσῳ δέ τε μέσση.
Οὕτως δ' ἀνθέρικος τριχθὰ σκύλλης ὑπεραρθῆ,
Σήματ' ἐπιφράσσασθαι ὁμοίϊον ἀμήτοιο.
Οσσα δ' ἐπὶ σχίνου ἀροτὴρ ἐπιφράσσατο καρπῷ,
Τόσσα καὶ ἐν σκύλλης τεκμαίρεται ἄνθεϊ λευκῷ,
Αὐτὰρ ὅτε σφῆκες μετοπωρινὸν ἤλιθα πολλοὶ
Πάντῃ βεβρίθωσι, καὶ ἑσπερίων προπάροιθεν
Πληϊάδων, εἴποι τις ἐπερχόμενον χειμῶνα,
Οἷος ἐπὶ σφήκεσσιν ἑλίσσεται αὐτίκα δῖνος.
Θήλειαι δὲ σύες, θήλεια δὲ μῆλα καὶ αἶγες,
Οππότ' ἀναστρωφῶσιν ὀχῆς, τὰ δέ γ' ἄρρενα πάντα.
Δεξάμεναι πάλιν αὖτις ἀναβλήδην ὀχέωνται,
Αὐτῷ καὶ σφήκεσσι μέγαν χειμῶνα λέγοιεν.
Οψὲ δὲ μισγομένων αἰγῶν, μήλων τε, συῶν τε
Χαίρει ἄνολβος ἀνήρ, ὅ οἱ οὐ μάλα θαλπιόωντι
Εὔδιον φαίνουσι βεβαιόμεναι ἐνιαυτόν.
Χαίρει δὲ γεράνων ἀγέλαις ὡραῖος ἀροτρεὺς
Ωριον ἐρχομέναις· ὁ δ' ἀώριος αὐτίκα μᾶλλον·
Αὔτως γὰρ χειμῶνες ἐπέρχονται γεράνοισι·
Πρώϊα μὲν καὶ μᾶλλον ὁμιλαδὸν ἐρχομένῃσι,
Πρώϊον· αὐτὰρ ὅτ' ὀψὲ καὶ οὐκ ἀγεληδὰ φανεῖσαι,
Πλειότερον φορέωνται ἐπὶ χρόνον, οὐδ' ἅμα πολλαί,
Αμβολίῃ χειμῶνος ὀφέλλεται ὕστερα ἔργα.
Εἰ δὲ βόες καὶ μῆλα, μετὰ βρίθουσαν ὀπώρην,
Γαῖαν ὀρύσσωσιν, κεφαλὰς δ' ἀνέμοιο βορῆος.

Αντία

Αιτία τείνωσιν, μάλα κεν τότε χείμαρρον αὗται
Πληιάδες χειμῶνα κατερχόμεναι φορέοιεν·
Μηδὲ λίην ὀρύχοιεν, ἐπεὶ μέγας οὐ κατὰ κόσμον
Γίνεται, οὔτε φυτοῖς χειμὼν φίλος, οὔτ' ἀρότοισιν·
Αλλὰ χιὼν εἴη πολλὴ μεγάλαις ἐπ' ἀρούραις,
Μήπω κεκριμένη μηδὲ βλωθρῇ ἐπὶ ποίῃ,
Οφρά τις εὐεστοῖ χαίρῃ ποτιδέγμενος ἀνήρ·
Μηδ' εἶεν καθύπερθεν ἐοικότες ἀστέρες αἰεὶ,
Μήθ' εἷς, μήτε δύω, μηδὲ πλέονες κομόωντες·
Πολλοὶ γὰρ κομόωσιν ἐπ' αὐχμηρῷ ἐνιαυτῷ.
Οὐδὲ μὲν ὀρνίθων ἀγέλαις ἠπειρόθεν ἀνὴρ,
Εκ νήσων ὅτε πολλαὶ ἐπιπλήσσωσιν ἀρούραις
Ερχομένου θέρεος χαίρει· περιδείδιε δ' αἰνῶς
Αμήτῳ, μή οἱ κενεὸς καὶ ἀχυρμιὸς ἔλθῃ
Αὐχμῷ ἀνιηθείς. χαίρει δέ που αἰπόλος ἀνὴρ
Αὐταῖς ὀρνίθεσιν, ἐπὴν κατὰ μέτρον ἴωσιν,
Ελπόμενος μετέπειτα πολυγλαγέος ἐνιαυτοῦ·
Οὕτω γὰρ μογεροὶ καὶ ἀλήμονες ἄλλοθεν ἄλλοι
Ζώομεν ἄνθρωποι· τὰ δὲ παρὰ ποσὶ πάντες ἕτοιμοι
Σήματ' ἐπιγνῶναι, καὶ ἐς αὐτίκα ποιήσασθαι.
Αρνασι μὲν χειμῶνας ἐτεκμήραντο νομῆες,
Ες νομὸν ὁππότε μᾶλλον ἐπειγόμενοι τροχόωσιν·
Αλλοι δ' ἐξ ἀγέλης κριοὶ, ἄλλοι δὲ καὶ ἀμνοὶ
Εἰνόδιοι παίζωσιν ἐρειδόμενοι κεραέσιν·
Η ὁπότ' ἄλλοθεν ἄλλοι ἀναπλήσσωσι πόδεσι
Τέτρασιν οἱ κοῦφοι, κεραοὶ γέ μεν ἀμφοτέροισιν.
Η καὶ ὅτ' ἐξ ἀγέλης ἀεκούσια κινήσωσι,
Δείελον εἰσελάοντες ὁμῶς· τὰ δὲ πάντοθι ποίης

Δάκνω-

Δάκνωσιν πυκινῇσι κελευόμεναι λιθάκεσσιν.
Εκ δὲ βοῶν ἐπύθοντ' ἀρόται καὶ βουκόλοι ἄνδρες,
Κινυμένου χειμῶνος· ἐπεὶ βόες ὁππότε χηλὰς
Γλώσσῃ ὑπωμαίοιο ποδὸς περιλιχμήσωνται,
Η κοίτῃ πλευρὰς ἐπὶ δεξιτερὰς τανύσωνται,
Αμβολίην ἀρότοιο γέρων ἐπιέλπετ' ἀροτρεύς.
Η δ' ὅτε μυκηθμοῖο περίπλειοι ἀγέρωνται,
Ερχόμεναι σταθμόνδε βόες βουλύσιον ὥρην,
Σκυθραὶ λειμῶνος πόριες καὶ βουβοσίοιο,
Αὐτίκα τεκμαίρονται ἀχείμεροι ἐμπλήσεσθαι.
Οὐδ' αἶγες πρίνοιο περισπεύδουσαι ἀκάνθαις,
Εὔδιοι, οὐδὲ σύες φορυτῷ ἐπιμαργαίνουσαι.
Καὶ λύκος ὁππότε μακρὰ μονόλυκος ὠρύηται,
Η ὅτ' ἀροτρήων ὀλίγον πεφυλαγμένος ἀνδρῶν
Εργα, κατέρχηται σκέπαος χατέοντι ἐοικὼς
Εγγύθεν ἀνθρώπων, ἵνα οἱ λέχος αὐτόθεν εἴη,
Τρὶς περιτελλομένης ἠοῦς, χειμῶνα δοκεύειν.
Οὕτω καὶ προτέροις ἐπὶ σήμασι τεκμήραιο
Εσσομένων ἀνέμων, ἢ χείματος, ἢ ὑετοῖο,
Αὐτὴν ἢ μετ' αὐτήν, ἢ τριτάτην ἔτ' ἐς ἠῶ.
Αλλὰ γὰρ οὐδὲ μύες τετριγότες, εἴποτε μᾶλλον
Εὔδιοι ἐσκίρτησαν, ἐοικότες ὀρχηθμοῖσιν,
Ασκεπτοι ἐγένοντο παλαιοτέροις ἀνθρώποις·
Οὐδὲ κύνες· καὶ γάρ τε κύων ὠρύξατο ποσσὶν
Αμφοτέροις, χειμῶνος ἐπερχομένοιο δοκεύων.
Καὶ μὴν ἐξ ὕδατος καὶ καρκίνος ᾤχετο χέρσῳ
Χειμῶνος μέλλοντος ἐπαΐσσεσθαι ὁδοῖο.
Καὶ μύες ἡμέριοι ποσσὶ στιβάδα στρωφῶντες

Κοίτης ἱμείρων, ὅτ' ὄμβρου σήματα φαίνοι.
Κἀκεῖνοι χλήδα μύες τότε μαστεύονται.
Τῶν μηδὲν κατόκνει. καλὸν δ' ἐπὶ σήματι σῆμα
Σκέπτεσθαι, μᾶλλον δὲ δυοῖν εἰς ταὐτὸν ἰόντων,
Ελπωρὴ τελέθοι· τριτάτῳ δέ κε θαρσήσειας.
Αἰεὶ δ' ἂν παριόντος ἀριθμοίης ἐνιαυτοῦ
Σήματα συμβάλλων εἴπου καὶ ἐπ' ἀστέρι τίη·
Ηὼς ἀντέλλοντι κατέρχεται, ἢ κατιόντι
Οπποῖον καὶ σῆμα λέγοι. μάλα δ' ἄρκιον εἴη.
Φράζεσθαι φθίνοντος, ἐφισταμένοιό τε μηνὸς
Τετράδας ἀμφοτέρας· αἱ γὰρ τ' ἄμυδις συνιόντων
Μηνῶν πείρατ' ἔχουσιν, ὅτε σφαλερώτατος αἰθὴρ
Οκτὼ νυξὶ πέλει χήτει χαροποῖο σελήνης.
Τῶν ἄμυδις πάντων ἐσκεμμένος εἰς ἐνιαυτὸν,
Οὐδέποτε σχεδίως κεν ἐπ' αἰθέρι τεκμήραιο.

ΤΕΛΩΣ.

ARATI SOLENSIS PHAENOMENA EX METAPHRASI HVG. GROTII

intertextis Ciceronis reliquiis.

B IOVE Musarum primordia: *semper in ore*
Plurimus ille hominum est, qui compita numine magno,
Conciliumque virum complet, pelagusque profundum,
Et pelagi portus. fruimur Ioue, & vtimur omnes.
Nos genus illius, nobis ille omine læto
Dextera præsignat, populumque laboribus vrget,
Consulat vt vitæ: quando sit terra ligoni
Aptior, aut bubus monet, & quo tempore par sit,
Aut serere, aut septas lymphis adspergere plantas.
Ipse etiam in magno defixit sidera mundo
Ordine quæque suo, atque in totum prouidus annum
Astra dedit, quæ nos moneant, quâ qualibet horâ
Apta geri, certâ nascantur vt omnia lege,
Idem ergo primus placatur, & vltimus idem.
Magne pater, magnum mortalibus incrementum,
Progenies prior, & dulces ante omnia Musæ,
Cuncti vndè saluete mihi, & dum sidera canto,
Si ius fasque sinunt, longum deducite carmen.
Cætera labuntur cæleri cælestiā motu,
Cum cæloque simul, noctesque diesque feruntur,
Axis at immotus nunquam vestigia mutat,
Sed tenet æquali libratas pondere terras,

Quem circum magno se voluit turbine cælum.
Extremúsque adeò duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus, *quorum hic non cernitur, ille*
Ad Boream, Oceani supera confinia tendit:
Quem cingunt Vrsæ celebres cognomine Plaustri,
Quas nostri septem soliti vocitare Triones.
Alterius caput, alterius flammantia terga
Aspicit, inque vicem pronas rapit orbis in ipsos
Conuersas humeros. Cretâ (si credere fas est)
Ad cæli nitidas axes venêre relictâ:
Iupiter hoc voluit, quem sub beneolentibus herbis
Ludentem Dicti, grato posuêre sub antro,
Idæum ad montem, totumque aluêre per annum,
Saturnum fallunt dum Dictæi Corybantes.
Ex his altera apud Graios Cynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice, *quæ monstrat Achiuis*
In pelago nauis quò sit vertenda, sed illâ
Se fidunt duce nocturnâ Phœnices in alto.
Sed prior illa magis stellis distincta refulget,
Et latè primâ confestim à nocte videtur.
Hæc verò parua est, sed nautis vsus in hâc est:
Nam cursu interiore breui conuertitur orbe,
Signáque Sidoniis monstrat certissima nautis.
Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen,
Toruu' Draco serpit, subter, superáque reuoluens
Sese, conficiensque sinus è corpore flexos,
Quos cani tangunt immunes gurgitis Arctoi.
Verùm hæc extremæ circumdatur agmine caudæ,
Quà spiræ sinus est inuoluitur altera cælo.
Nempe Helice extremæ circumdatur agmine caudæ,
Quà spiræ sinus est, caput est Cynosuridos Vrsæ:
Quæ tamen vsque pedes summo illum à vertice tangit.
Retrogrado hic iterum cursu conuertitur anguis.
Huic non vna modo caput ornans stella relucet,

Verùm tempora ſunt duplici fulgore notata,
E trucibuſque oculis duo feruida lumina flagrant,
Atque vno mentum radianti ſidere lucet:
Obſtipum caput, & tereti ceruice reflexum,
Obtutum in caudam maioris figere dicas.
Oppoſita extremæ capitis ſunt dextera caudæ.
Hoc caput hic paullum ſeſe, ſubitoque recondit,
Ortus vbi, atque obitus partem admiſcentur in vnam.
Quod tangens defeſſa velut mœrentis imago
Vertitur, *hanc nemo certò tibi dicere poſſit,*
Aut quiſnam, quo ſit feſſus, labor: attamen illam
Engonaſin vocitant, genibus quod nixa feratur.
Illa petit binis manibus diuerſa locorum,
Atque humeros ſupera tenſis diſpenditur vlnis,
Et ſuper ora cauis ſpirantia naribus ignem
Serpentis dextræ figit veſtigia plantæ.
Hîc illa eximio poſita eſt fulgore corona:
Hanc Ariadnæum Bacchus teſtatus amorem
Intulit in cælum quà Nixi terga fatiſcunt.
Iuxta humeros ſertum eſt: propter caput Anguitenentis
Quem claro perhibent Ὀφιοῦχον nomine Graij,
Eſt caput illius, ſummóque ex vertice Nixi
Perfacilè alterius candentia ſidera noſces.
Huic ſuperà duplices humeros affixa videtur
Stella, micans tali ſpecie, taliq́ue nitore,
Fulgeat vt pleno cum lumine Luna refulſit,
Non par eſt geminis manibus vigor, & licet illis
Nec nullus ſplendor, nec ſit paruiſſima moles,
Attamen eſt tenuis diſperſo lumine fulgor.
Hic preſſu duplici palmarum continet Anguem,
Eius & ipſe manet religatus corpore toto,
Namque virum medium ſerpens ſub pectora cingit.
Ille tamen grauiter nitens veſtigia ponit,
Atque oculos vrget pedibus pectúſque Nepaï.

Hic preſſus dextrâ, ſurgit ſe parte ſiniſtrâ,
Sertaque ſupremæ tangunt Minoïa malæ.
Sub ſpirâ quæres immenſo corpore chelas,
Quæ tamen haud magnum iactant pro mole nitorem.
Ipſam Helicen ſequitur, non diſpar forma bubulco,
Arctophylax, vulgo qui dicitur eſſe Bootes,
Quod quaſi temone adiunctam præ ſe quatit Arcton.
Clarus hic, & ſubter præcordia fixa tenetur
Stella micans radiis Arcturus nomine claro.
Hic ſe ſub pedibus profert finita Booti
Spicum illuſtre tenens ſplendenti corpore Virgo:
Siue illi Aſtræus pater eſt, qui dicitur idem
Sideribus ſtelliſque pater, ſeu quilibet alter,
Sit fælix: ſanè hæc narratur fabula vulgo.
Incoluit cælo terras Aſtræa relicto,
Conuentuſque hominum non dedignata priorum,
Sed nec fœmineos ſpernens inuiſere cœtus,
Lethi expers generi mortali miſta reſedit,
Nomine Iuſtitiæ gaudens, ſenibuſque coactis,
Siue foro in magno, ſeu latipatente plateâ,
Ciuiles populis dictabat ſedula leges:
Nec mala lis fuerat, nec dum diſcordia nota,
Nec fera ſeditio furiârat mobile vulgus,
Sæua nec audaces fuerant freta paſſa carinas:
Sed bubus tracto ſulcantes vomere terras,
Malebant tenui contenti viuere cultu,
Sufficiente Deâ iuſtis pleno omnia cornu.
Hæc manet, in ſanctis dum gens manet aurea terris:
Sed non argenti nimis eſt lætata metallo,
Moribus at verſis prior eſt quoque verſa voluntas,
Raraque peiori iunxit ſua numina genti:
Sola ſed ex raucis deſcendens montibus ibat,
Sub noctem, nulli teneris blandita loquelis;
Sed ſimul ac magnas hominum veniſſet ad vrbes,

 Improbà

Improba terrificis sic vlta est crimina verbis:
Non ego me dignor posthac monstrare videndam,
Degener ô primæ proles nunc altera prolis,
Degeneres iterumque, iterumque habitura nepotes:
Tunc fera bella hominum generi, cædesque nefandæ
Impendent, culpamque comes sua pœna sequetur.
Sic ait, & populos intenta etiam ora tenentes
Linquit, & ad montes syluarumque auia tendit.
Hæc ætas vitam liquit, sobolemque reliquit.
Ferrea tum vero proles exorta repente est,
Ausaque funestum prima est fabricarier ensem,
Et gustare manu victum, domitumque iuuencum.
Tunc mortale exosa genus Dea in alta volauit,
Et Iouis in regno, cælique in parte recepta est:
Illustrem sortita locum, quà nocte serenâ
Virgo conspicuo fulget vicina Bootæ.
Huic, humeros superà duplices, conuertitur alam
Ad dextram, Graia Protrygeter nomine dicta,
Stella micans, tali specie, talique nitore,
Qualis & immensæ sub cauda voluitur Arcti.
Illa quidem flagrans: sed & huic flagrantia plura
Sidera, quæ paruo poteris reperire labore.
Quin etiam ante pedes magno fulgore notata
Stella nitet: dehinc prima humeros subit, altera lumbos,
Tertia sub caudam ad genus ipsum lumina pandit.
Cætera sed certo passim sine nomine fulgent.
Et natos Geminos inuises sub caput Arcti,
Subiectus mediæ est Cancer, pedibusque tenetur
Magnu' leo tremulam quatiens è corpore flammam:
Explicat hic summos ardores semita Phœbi,
Tunc nullæ apparent per culta noualia spicæ,
Principioque adeo Solis per cærula cæli
Hoc motu radiantis, Etesiæ in vada ponti
Procumbunt glomerati, & longo flamine spirant.

Tunc mihi non remis placeat ratis indiga, verùm
Larga satis, rectóque ad venti commoda clauo.
Si cupis Aurigam, atque aurigæ noscere stellas,
Vllaque fama tuas Capræ peruenit ad aures,
Hædorúmque simul, quorum duo lumina cernunt
Sæpe per iratum iactata cadauera pontum,
Sub læuâ is Geminorum obductus parte feretur.
Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur.
At Capra læuum humerum clara obtinet: illa putatur
Vbera adhuc paruo lactenda dedisse Tonanti;
Hanc Iouis Oleniam capram dixêre ministri.
Verùm hæc est magno, atque illustri prædita signo,
Contra hœdi exiguum iaciunt mortalibus ignem
Aurigæ in manibus: cuius vestigia seruans
Corniger est valido connixus corpore Taurus,
Quem non difficili ratione agnoscere possis.
Namque illum exornant externi haud indiga signi
Sidera, quæ viuum caput olli vtrinque figurant,
Inclita per totam spargentia lumina frontem:
Has Græci stellas ὑάδας vocitare suërunt.
Sed pes aurigæ dexter, cornuque sinistrum
Tauri vno igne micant: pariterque feruntur vterque;
At prior Aurigâ latum petit Oceanum bos,
Cùm tamen è placidis surgant simul æquoris vndis.
Quin etiam Iasidæ domus antiquissima Cephei
Ærumnis est nota suis, quam Iupiter auctor
Progeniĳ subito præclaris intulit astris:
Namque ipsum ad tergum Cynosuræ vertitur Arcti
Iäsides pansis distendens brachia palmis,
Tantaque ab extremâ cauda disterminat Arcti
Regula vtrumque pedem, quantâ pes à pede distat.
Quòd si à Cephæo paulum tua lumina baltheo
Dimoueas, versus sæui agmina prima Draconis,
Hic erit, haud plenâ poteris quàm cernere lunâ

Obſcurâ ſpecie ſtellarum Caſſiepea:
Nam non crebræ illi ſtellæ, neque ſidera iuncta
Egregium ex variis componunt ignibus ignem:
Sed quali portas firmatas obiice claui
Occludit vectis bifori vis obdita valuæ,
Talia & hanc etiam priuè diſpoſta figurant
Sidera: & ipſa adeò paſſis diſtenditur vlnis,
Non ſecus ac ſortem natæ miſeretur iniquam:
Hanc namque illuſtri verſatur corpore propter
Andromeda, effugiens conſpectum mæſta parentis:
Quàm non ſollicitus noctu labor inquirundi.
Tam clarum caput eſt, tam magno ſidere flagrant
Ambo humeri, ſummíque pedes, veſtéſque fluenteis.
Hæc etiam in varias diſtendit brachia partes,
Vtque prius, ſic nunc in magno vincula mundo
Non releuant duro defeſſas pondere palmas.
Huic equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summâ contingit caput aluo, ſtelláque iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Æternum ex aſtris cupiens connectere nodum.
Sed latus, atque armos depingunt terna caballi,
Æquali à ſeſe ſpatio, quæ ſidera, diſtant,
Eximio fulgore, quibus par nec caput altum
Nec longa eſt ceruix: flagrantis at vltima malæ
Quattuor his aliis non cedat ſtella nitore,
Fulgentes inter ſtellas media ipſa refulgens.
Non equidem hic quadrupes, verùm media tenus aluo
Conſpicuus profert ſonipes venerabilis ora.
Hunc fama eſt olim propter iuga ſumma Heliconis,
Hippocrenæum nobis donaſſe liquorem:
Tunc nondum Aonij maduêre virentia montis
Fæcundo latice: vt generoſi prima caballi
Vngula humum feriit, ſimul ingens proſiliit fons,
Vnde Caballinum primi vocitâre bubulci:

 Ille qui-

Ille quidem stillans è saxis irrigat agros
Thespia terra tuos: sed Equus pro munere tanto
Exornat magni penetralia lucida cæli.
Exin contortis Aries cum cornibus hæret,
Ille quidem æternùm longos agitatus in orbes
Segnior haud currit signo Cynosuridos Arcti,
Languidus obscurusque tamen, ceu Luna retundat
Flammæ aciem, Andromedæ se propter cingula voluit,
E quibus hunc subter possis cognoscere fultum.
Iam cæli mediam partem terit, vt prius illæ
Chelæ quum pectus quod cernitur Orionis.
Et propè conspicies paruum sub pectore claro
Andromedæ signum, Deltôton dicere Graij
Quod soliti, simili quia formâ littera claret:
Huic spatio ductum simili latus exstat vtrumque.
At non tertia pars lateris: nam non minor illis,
Sed stellis longè densis, præclara relucet.
Inferior paullo est Aries, & flamen ad Austri
Inclinatior, atque etiam vehementius illo
Pisces, quorum alter paullo prælabitur antè,
Et magis horrisonis Aquilonis tangitur alis,
Atque horum è caudis duplices velut esse catenæ
Dicuntur, sua diuersæ per lumina serpunt:
Atque vnâ tandem in stellâ communiter hærent,
Quam veteres soliti cælestem dicere Nodum.
Andromedæ læuo ex humero si quærere perges,
Appositum poteris supera cognoscere pistem.
E pedibus vatum summo natus Ioue Perseus,
Quos humeris retinet defixo corpore Perseus,
Quem summa ab regione Aquilonis flamina pulsant,
Hic dextram ad sedes intendit Cassiopeæ,
Diuersosque pedes vinctos talaribus aptis
Puluerulentus vti de terra lapsu repente
In cælum victor magnum sub culmine portat.

At pro-

At propter læuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.
Hæ septem vulgò perhibentur more vetusto
Stellæ, cernuntur verò sex vndique paruæ.
At non interiisse putari conuenit vnam:
Sed frustrà temerè à vulgo ratione sine vllâ
Septem dicier, vt veteres statuêre Poëtæ
Æterno cunctas æuo qui nomine dignant.
Alcyone, Meropeque, Celæno, Taygeteque
Electra, Steropeque, simul sanctissima Maia.
Hæ tenues paruo labentes lumine lucent:
At magnum nomen signi, clarumque vocatur,
Propterea quòd & æstatis primordia claret,
Et post hiberni præpandens temporis ortus,
Admonet, vt mandent mortales semina terris,
Inde fides leuiter posita, & conuexa videtur,
Mercurius paruis manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus in alta sede locasse.
Quæ genus ad læuum Nixi delapsa resedit,
Atque inter flexum genus, & caput Alitis hæsit.
Namque est Ales auis, lato sub tegmine cæli
Quæ volat, & serpens geminis secat aëra pennis:
Altera pars huic obscura est, & luminis expers:
Altera nec patuis, nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Gestit: iam verò clinata est vngula vehemens
Fortis equi, propter pennati corporis alam.
Ipse autem labens multis equus ille tenetur
Piscibus: huic ceruix dextra mulcetur Aquarî.
Serius hæc obitus terraï iussit equinis,
Quam gelidum valido de corpore frigus anhelans
Corpore semifero magno Capricornus in orbe:
Quem quum perpetuo vestiuit lumine Titan,

Brumali flectens contorquet tempore cursum.
Hoc caue te ponto studeas committere mense:
Nam non longinquum spatium labêre diurnum,
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non sese vestris aurora querelis.
Ocyus ostendet, clari prænuntia solis,
At validis æquor pulsabit viribus Auster:
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus.
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui signorum cedunt, neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
At nautæ salicæ similes, mergoque natanti,
Anxia per totum iactantes lumina pontum,
Nequicquam nusquam parentia litora quærunt,
Dum tenuis nigro tabula hos distinguit ab Orco.
Atque etiam supero naui, pelagoque vagato,
Mense, sagittipotens Solis cùm sustinet orbem,
Non multò leuiora putes instare pericla,
Ante nigras cautus tenebras subducere puppim.
Nam iam cùm minus exiguo lux tempore præsto est,
Hoc signum veniens poterunt prænoscere nautæ:
Iam propè præcipiti ante licebit visere nocti,
Vt sese ostendens emergit Scorpius altè,
Posteriore trahens flexum vi corporis arcum.
Sed Nepa non multum prior, at prior exit ab vndis.
Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,
Et magis erectum ad summum versarier orbem.
Tum sese Orion toto iam corpore condit
Extremâ prope nocte, & Cepheus conditur antè
Lumborum tenus, à palmâ depulsus ab vndas.
Hic misso reuocans fulgens iacet vna sagitta,
Quam propter nitens pennâ conuoluitur Ales:
Et clinata magis paullò est Aquilonis ad auras.
At propter se Aquila ardenti cum corpore portat,

Igniferum mulcens tremebundis æthera pennis,
Non minus ingenti cum corpore, sed graue mæstis
Ostendit nautis perturbans æquora signum.
Tum magni curuus Capricorni cornua propter
Delphinus iacet, haud nimio lustratu' nitore,
Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
Quas interuallum binas disterminat vnum:
Cetera pars læta tenui cum lumine serpit.
Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,
Sunt inter partes gelidas Aquilonæ locatæ,
Atque inter spatium, & læti vestigia Solis.
At pars inferior Delphini fusca videtur
Inter solis iter, simul inter flamina venti,
Viribus erumpit quà summi spiritus Austri,
Exinde Orion obliquo corpore nitens,
Inferiora tenet truculenti corpora Tauri:
Quem qui suspiciet in cælum nocte serenâ,
Latè dispersum non viderit, abdita verò,
Cetera se speret cognoscere signa potesse.
Namque pedes subter rutilo cum lumine claret
Feruidus ille Canis stellarum luce refulgens.
Hunc tegit obscurus subter præcordia Vesper:
Ver toto spirans rapidò de corpore flammam
Æstiferos validis erumpit flatibus ignes:
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor,
Sirion hunc Græci præclaro nomine dicunt.
Hic vbi se pariter cum sole in lumina cæli
Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
Suspensos animos arbusta ornata tenere:
Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit,
Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
At quorum nequeunt radices findere terras,
Denudat foliis ramos, & cortice truncos.
Tendentem occiduas etiam hunc sentimus ad oras:

Cætera ſignandis ſunt languida ſidera membris.
Hunc propter, ſubterque pedes, quos diximus, ante
Oriona iacet leuipes Lepus. hic fugit ictus
Horrificos metuens roſtri tremebundus acuti,
Nam Canis infeſto ſequitur veſtigia curſu
Præcipitantem agitans: oriens iam denique paullò
Curriculum nunquam defeſſo corpore ſedans.
At Canis ad caudam ſerpens prælabitur Argo,
Conuerſam præ ſe portans cum lumine puppim:
Non aliæ naues vt in altò pondere proras
Antè ſolent roſtro Neptunia prata ſecantes;
Sed conuerſa retrò cæli ſemper loca portat.
Sicut quum cæptant tutos conſtringere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduerſamque trahunt optata ad littora puppim,
Sic conuerſa vetus ſuper æthera vertitur Argo,
Atque vſque à prorâ ad cælum ſine lumine malum,
A malo ad puppim cum lumine clara videtur.
Inde gubernaclum diſperſo lumine fulgens,
Clari poſteriora Canis veſtigia condit.
Exin ſemotam procul, in tutoque locatam
Andromedam tamen explorans fera quæſere Piſtrix
Pergit, & vſque ſitam validas Aquilonis ad auras
Cærula veſtigat finita in partibus Auſtri.
Hanc Aries tegit, & ſquammoſi corpore Piſces,
Fluminis illuſtri tangentem corpore ripas.
Namque etiam Eridanum cernes in parte locatum
Cæli, funeſtum magnis cum viribus amnem,
Quem lachrymis mæſtæ Phaëthontis ſæpe ſorores
Sparſerunt, lætum mærenti voce canentes.
Hunc Orionis ſub læua cernere plantâ
Serpentem poteris proceraque vincla videbis,
Quæ retinent Piſces, caudarum parte locata,
Flumine mixta retrò ad Piſtricis tergâ reuerti.

Hic vna ſtella vertuntur, quam iacit ex ſe
Piſtricis ſpinæ valida cum luce refulgens.
Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ,
Inter Piſtricem fuſæ, ſparſæque videntur,
Atque gubernaclum ſtellæ, quas contegit omnis
Formidans acrem morſum lepus: his neque nomen,
Nec formam veteres certam ſtatuiſſe videntur.
Nam quæ ſideribus claris natura poliuit,
Et vario pinxit diſtinguens lumine formas,
Hæc ille aſtrorum cuſtos ratione notauit,
Signaque ſignauit cæleſtia nomine vero:
Has autem, quæ ſunt paruo ſub culmine fuſæ,
Conſimili ſpecie ſtellas, parilique nitore,
Non potuit nobis nota clarere figura.
Exinde, auſtralem ſoliti quem dicere Piſcem,
Voluitur inferior Capricorno verſus ad Auſtrum,
Piſtricem obſeruans, procul illis Piſcibus hærens.
At propè conſpicies expertes nominis omnes,
Inter Piſtricem, & Piſcem quem diximus Auſtri,
Stellas ſub pedibus ſtratas radiantis Aquarî.
Propter Aquarius obſcurum dextrâ rigat amnem,
Exiguo qui ſtellarum candore niteſcit.
E multis tamen his duo latè lumina fulgent:
Vnum ſub magnis pedibus cernetur Aquarî:
Quod ſupereſt gelido delapſum flumine fontis,
Spiniferam ſubter caudam Piſtricis adhæſit:
Et tenues ſtellæ perhibentur nomine Aquarî.
Hic aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum ſubeunt veſtigia magni
Arcitenentis, & obſcuræ ſine nomine cedunt.
Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen
Aram, quam flatu permulcet ſpiritus Auſtri,
Exiguo ſuperum quæ lumina tempore tranat:
Nam procul Arcturo eſt aduerſa parte locata:

Arcturo magnum ſpatium ſuperà dedit orbem,
Iupiter hunc paruum inferiore in parte locauit.
Hæc tamen æterno inuiſens loca curriculo nox,
Signa dedit nautis, cuncti quæ nóſcere poſſent,
Commiſerans hominum metuendos vndique caſus.
Nam quum fulgentem cernes ſine nubibus atris
Aram ſub media cæli regione locatam,
A ſummâ parte obſcurâ caligine tectam,
Tum validis fugito deuitans viribus Auſtrum:
Quem ſi proſpiciens vitaueris, omnia cautê
Armamenta locans, tutò labêre per vndas.
Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus
Perfringet celſos defixo robore malos,
Vt res nulla feras poſſit mulcere procellas,
Ni parte ex Aquilonis opacam pellere nubem
Cæperit, & ſubitis auris diduxerit ara.
Sin humeros medio in cælo Centaurus habebit,
Ipſéque cæruleâ contectus nube feretur,
Atque Aram tenui caligans veſtiet vmbrâ,
Ad ſignorum obitum vis eſt metuenda Fauonî.
Ille autem Centaurus in alta ſede locatus,
Quà ſeſe claro collucens Scorpius infert,
Hæc ſubter partem præportans ipſe virilem
Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
Hic dextram porgens quadrupes qua vaſta tenetur,
Quam nemo certo donauit nomine Graium,
Tendit & illuſtrem truculentus cedit ad Aram.
Hic ſeſe infernis de partibus erigit Hydra
Præcipiti lapſu, flexo cum corpore ſerpens.
Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepaï.
Conuexoque ſinu ſubiens inferna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda:
In medioque ſinu fulgens cratera relucet,
Extremum nitens plumato corpore Coruus

Roſtro tundit; & hic Geminis eſt ille ſub ipſis,
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc ſunt, quæ viſens nocturno tempore ſigna
Legitimo cernes cæli luſtrantia curſu.
Æternumque volens mundi pernoſcere motum.
Nam quæ per bis ſex ſignorum labier orbes
Quinque ſolent ſtellæ, ſimili ratione notari
Non poſſunt: quia quæ faciunt veſtigia curſu,
Non eodem ſemper ſpatio portata teruntur.
Sic malunt errare vaga per nubila cæli,
Atque ſuos vario motu metirier orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos,
Quum redeunt ad idem cæli ſub tegmine ſignum:
Quare ego nunc nequeo totos euoluere curſus.
Verùm hæc, quæ ſemper certo voluuntur in orbe
Fixa ſimul magnos edicam gentibus orbes.
Quattuor æterno luſtrantes lumine mundum,
Orbes ſtelligeri portantes ſigna feruntur,
Amplexi terra cæli ſub tegmine fulti:
E quibus annorum volitantia lumina noſces,
Quæ denſis diſtincta licebit cernere ſignis.
Tum multos orbes magno cum lumine latos
Vinctos inter ſe, & nodis cæleſtibus aptos,
Atque pari ſpatio duo cernes eſſe duobus.
Nec ſic nocturno cognoſcens tempore cælum,
Quum neque caligans deterſit ſidera nubes,
Nec pleno ſtellas ſuperauit lumine Luna,
Vidiſti magnum candentem ſerpere circum:
Lacteus hic nimio fulgens candore notatur:
Is non perpetuum detexens conficit orbem:
Quattuor huic ſimili nitentes mole feruntur:
Sed ſpatio multum ſupereſt: præſtare duobus
Dicitur & latè cæli luſtrare cauernas.
Quorum alter tangens Aquilonis vertitur auras,

Ora petēns geminorum, illuſtratum genus ardens
In ſeſe retinens Aurigæ portat vtrumque.
Hunc ſura læua Perſeus humeroque ſiniſtro
Tangit: at Andromedæ hic dextra de parte tenetur,
Cui manus ad Boreā, cubitus cui ſpectat ad Auſtrum,
Imponitque pedes duplices Equus: & ſimul Ales
Ponit auis caput, & clinato corpore tergum.
Anguitenens humeris connititur: illa recedens
Auſtrum conſequitur deuitans corpore Virgo.
At vero totum ſpatium conueſtit, & orbis
Magnu' Leo & claro collucens lumine Cancer,
In quo conſiſtens conuertit curriculum Sol
Æſtiuus, medio diſtinguens corpore curſus.
Hic totus medius circo diſiungitur ipſo:
Subter teſtarum caua tegmina, & intus & extrà,
Lumen habens, ſæui ſed vis horrenda Leonis
Pectoribus validis, atque aluo poſſidet orbem.
Hunc octo in partes diuiſum noſcere circum
Si potes, inuenies ſupero conuertier orbe
Quinque pari ſpatio partes tres eſſe relictas,
Tempore nocturno quas vis inferna frequentet.
Ille quidem à Borea cancro connectitur *auris*,
Alter ab infernis *contra connititur* Auſtris:
Diſtribuens medium ſubter ſecat hic Capricornum,
Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquarî
Cæruleæque feram caudam Piſtricis, & illum
Fulgentem Leporē, inde pedes Canis, & ſimul amplam
Argolicam retinet crebrò cum lumine Nauem:
Tergaque Centauri, atque Nepaï portat acumen:
Inde Sagittarî defixum poſſidet arcum.
Hunc à clariſonis auris Aquilonis ad Auſtrum
Cedens poſtremum tangit rota feruida ſolis;
Exinde in ſuperas brumali tempore flexu
Se recipit ſedes: huic orbi quinque tributæ

Nocturnæ partes, ſuperâ tres luce dicantur.
Haſce inter mediam in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali, atque iterum ſol lumine verno
Exæquat ſpatium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries ſublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens corpore fertur:
Hydra tenet flexu Crateram, Coruus adhæret:
Et paucæ Chelis ſtellæ: ſimul anguitenentis
Sunt genua, & ſummi Iouis Ales nuntius inſtat:
Propter Equus capite, & ceruicum lumine tangit.
Hoſce æquo ſpatio deuinctos ſuſtinet axis,
Per medios ſummo cæli de vertice tranans.
Ille autem claro quartus cum lumine circus
Partibus extremis extremos continet orbes,
Et ſimul à medio media de parte ſecatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
Vt nemo cui ſancta manu doctiſſima Pallas
Sollertem ipſa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare catè contortos poſſiet orbes,
Quam ſunt in cælo diuino lumine flexi,
Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine tranſuerſo retinentes ſidera fulta,
Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem:
Sed tantum ſuperâ terras ſemper tenet ille
Curriculum, obliquè inflexus tribus orbibus vnus,
Quanto eſt diuiſus Cancer ſpatio à Capricorno,
Ac ſubter terras ſpatium par eſſe neceſſe eſt.
Et quantos radios iacimus de lumine noſtro,
Queis lunæ conuexum cæli contingimus orbem,
Sex tantæ poterunt ſub eum ſuccedere partes,
Bina pari ſpatio cæleſtia ſigna tenentes.
Zodiacum hunc Græci vocitant, noſtrique Latini

Orbem ſigniferum perhibebunt nomine vero:
Nam gerit hic voluens bis ſex ardentia ſigna.
Æſtifer eſt pandens feruentia ſidera Cancer:
Hunc ſubter fulgens cedit vis torua Leonis:
Quem rutilo ſequitur collucens corpore Virgo:
Exin proiectæ claro cum lumine Chelæ:
Ipſaque conſequitur lucens vis magna Nepaï:
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum:
Poſt hunc ore fero Capricornus vadere pergit:
Humidus inde loci collucet Aquarius orbi.
Exin ſquammigeri ſerpentes ludere Piſces:
Queis comes eſt Aries obſcuro lumine labens,
Inflexoque genu proiecto corpore Taurus,
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc ſol æterno conueſtit lumine luſtrans,
Annua conficiens vertentia corpora curſus.
Hic quantus terris confectus pellitur orbis,
Tantundem ille patens ſuperà mortalibus edit.
Sex omni ſemper cedunt labentia nocte,
Tot cælum iuſſus fugientia ſigna reuiſunt.
Hoc ſpatium tranans cæcis nox conficit vmbris,
Quod ſuperà terras prima de nocte relictum eſt,
Signifer ex orbis, & ſignorum ordine fultum.
Quod ſi ſolis aues certos cognoſcere curſus,
Ortus ſignorum nocturno tempore viſes:
Nam ſemper ſignum exoriens Titan trahit vnum.
Sin autem officiens ſignis mons obſtruet altus,
Aut adiment lucem cæca caligine nubes:
Certas ipſe notas cæli de tegmine ſumes:
Ortus atque obitus omnes cognoſcere poſſis.
Quæ ſimul exiſtant cernes, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore noſces.
Iam ſimul vt ſupero ſe toto lumine Cancer
Extulit, extemplò cedit delapſa Corona,

Et loca conuiſit caudâ tenus infera Piſcis,
Dimidiam retinens ſtellis diſtincta Corona
Partem etiam ſuperâ, atque alia de parte repulſa eſt:
Quem tamen inſequitur Piſcis, nec totus ad vmbras
Tractus, ſed ſupero contectus corpore cedit,
Atque humeros vſque à genibus, clarumq́ue recondit
Anguitenens validis magnum à ceruicibus Anguem.
Iam verò Arctophylax non æquâ parte ſecatur.
Nam breuior clara cæli de parte videtur,
Amplior infernas depulſus poſſidet vmbras.
Quattuor hic obiens ſecum deducere ſigna
Signifero ſolet ex orbi, tum ſerius ille,
Quum ſupera ſeſe ſatiauit luce, recedit,
Poſt mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obſcura tenens conueſtit ſidera tellus:
At parte ex aliâ claris cum lucibus errat
Orion humeris, & lato pectore fulgens,
Et dextra retinens non caſſum luminis enſem.
Sed quum de terris vis eſt patefacta Leonis,
Omnia, quæ cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obſcurata, ſimul vis maior Aquarî
Pellitur, ac flexo conſidens corpore Nixus.
Iam ſupero ferme depulſus lumine cedit:
Sed læuum genus, atque illuſtrem linquit in altum
Plantam, tum contrà exoritur clarum caput Hydræ,
Et Lepus, & Procyon, qui ſeſe feruidus infert
Ante Canem: inde Canis veſtigia prima videntur.
Non pauca è cælo depellens ſigna repentè
Exoritur candens illuſtria lumina Virgo.
Cedit clara Fides Cyllenia, mergitur vnda
Delphinus, ſimul obtegitur depulſa Sagitta,
Atque auis ad ſummam caudam, primaſq́ue recedit
Pinnas, & magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus à capite, & longa ceruice lateſcit:

Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
Crateraque tenus lucet mortalibus Hydra:
Inde pedes Canis oſtendit iam poſteriores,
Et poſt ipſe trahit claro cum lumine Puppim:
Inſequitur labens per cæli lumina Nauis.
Et cum iam toto proceſſit corpore Virgo:
Hæc medium oſtendit radiato ſtipite malum.
At quum procedunt obſcuro corpore Chelæ,
Exiſtit pariter larga cum luce Bootes,
Cuius in aduerſum eſt Arcturus corpore fixus,
Totaque iam ſuperà fulgens prolabitur Argo,
Hydraque quod latè cælo diſperſa tenetur,
Nondum tota patet, nam caudam contegit vmbra.
Anguitenens autem renouata luce refulget.
Iam dextrum genus, & decoratam lumine ſuram
Erigit ille vacans vulgato nomine Niſus,
Qui fidis Arcadicæ ſemper confinia tangit:
Quem nocte extinctum, atque exortum vidimus vnâ,
Perſæpe vt paruum tranans gemmauerit orbem,
Hic genus, & Suram cum Chelis erigit altè;
Ipſe autem præceps obſcurâ nocte tenetur,
Dum Nepa, & Arcitenens inuiſant lumina cæli,
Nam ſecum medium pandet Nepa, tollere verò,
In cælum totum exoriens conabitur arcus.
Hic tribus elatus cum ſignis corpore toto
Lucet; at exoritur mediâ de parte Corona,
Caudaque Centauri extremo candore refulget.
Hic ſe iam totum cæcas Equus abdit in vmbras,
Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales.
Occidit Andromedæ clarum caput, & fera Piſtrix
Labitur, horribiles epulas funeſta requirens:
Hanc contrà Cepheus non ceſſat tendere palmas:
Illa vſque ad ſpinam mergens ſe cærula condit.
At Cepheus caput atque humeros palmaſque reclinat.

Quum

Quum verò vis est vehemens exorta Nepai
Late fusa volat: in terras labitur vnda,
Orionque metu perculsus conditur vnà.
Pace huius liceat causam explicuisse timoris
Virgo tuâ, mihi quæso veni placata Diana.
Hæc fama est hominum, hæc per terras fama vagatur:
Vt quondam Orion manibus violasse Dianam
Dicitur, excelsis errans in collibus amens,
Quos tenet Ægæo defixa in gurgite Chius,
Brachia quam viridi conuestit tegmine vitis.
Ille feras vecors amenti corde necabat,
Oenopionis auens epulas cenare nitentes.
At verò pedibus subitò perculsa Dianæ
Insula discessit, disiectaque saxa reuellens
Perculit, & cæcas lustrauit luce lacunas:
E quibus ingenti existit cum corpore præ se
Scorpius infestus, præportans flebile acumen.
Hic valido cupidè venantem perculit ictu,
Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
Ille graui moriens constrauit corpore terram.
Quare cum magnis sese Nepa lucibus effert,
Orion fugiens commendat corpora terris.
Tum verò fugit Andromeda, & Neptunia Pistrix
Tota, latet, cedit conuerso corpore Cepheus
Extremas medio contingens corpore terras.
Hic caput, & superas potis est demergere parteis
Infera lumborum nunquam conuestiet vmbra:
Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras
Labitur illa simul gnatam lachrymosa requirens
Cassiopéa, neque ex cælo depulsa decorè
Fertur: nam verso contingens vertice primum
Terras post humeros euersa sede refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ,
Cum quibus (vt perhibent) ausa est contendere forma.

Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ eſt
Altera, cum caudaq́ue omnis iam panditur Hydra.
At caput, & totum ſeſe Centaurus opacis
Eripit è tenebris linquens veſtigia parua
Ante pedum contecta: ſimul cum lumine pandit.
Ipſe feram dextrâ retinet, *ſed cætera magni*
Exſpectant arcus ortum. Prolabitur inde
Anguitenens capite, & manibus, profert ſimul Anguis
Iam caput, & ſummum flexo de corpore lumen.
Hic ille exoritur conuerſo corpore Nixus,
Aluum, crura, humeros, ſimul & præcordia luſtrans,
Et dextra radios læto cum lumine iactans.
Inde Sagittipotens ſuperas conuiſere luces
Inſtitit, & mergit Nixi caput, & ſimul effert
Seſe clara Fides, & promit pectore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit.
Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra:
Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapſu.
Inde obiens Capricornus ab alto lumine pellit
Aurigam, inſtantemq́. Capram, paruos ſimul Hædos,
Et magnam antiquo depellit nomine Nauem.
Obruitur Procyon, emergunt Alite lapſum,
Et terris volucris exiſtit clara Sagitta.
Crus dextrumq́ue pedem linquens obit infera Perſeus
In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
At poſtquam ſuperum conuiſit Aquarius orbem,
Auſtraliſq́ue Ara ſurgit ſanctiſſima ſedes,
Seq́ue humero, & pedibus primis equus exerit altè:
Centauri oppoſitam deuoluit ad infera caudam
Nox, caput, & latos humeros, & pectora magna
Non potis obſcurare, & Hydræ quæ proxima collo eſt
Subducit Spiram, rutilantiaq́ue ora recondit:
Cætera ſed longum radianti lumine perſtant,
Nec prius à ſuperis cedunt cum ſemifero oris

Omnia, quàm surgant geminato corpore Pisces:
Surgit & Ægouri vicinus ab æquore piscis,
Parte. alia exspectans instantis sideris ortum:
Sic humeri Andromedæ, & cum lassis inclyta palmis
Crura bipartito signorum tempore surgunt:
Cùm primum planis Pisces orientur ab vndis
Andromedes dextras dabitur tibi cernere partes,
At læuas Aries linquens inferna locorum
Ostendit terris, illo sub tempore fermè
Hesperij seruantem Aram confinia ponti,
Perseaque vsque humeros Eoâ in parte videbis:
Hoc dubium est, cessánsne Aries præcordia Persei
Attrahat, an Taurus: Tauro simul Æthera lustrat
Sed non desinere hæc Tauro exoriente putarim:
Nam vicina illis Aurigæ sidera fulgent,
Quem tamen haud totum dias in luminas oras.
Taurus agit, Geminis sed enim completur in ipsis.
Sed duplices hœdi, & cum plantâ capra sinistrâ
Cum boue se tollunt, tunc terga immania Pistrix
Erigit, & cæli splendentem in fornice caudam.
Occidit ipse etiam prima iam parte Bootes:.
Quattuor hunc lato vix condunt sidera ponto,
Læuaque inoccíduæ constans subuoluitur vrsæ.
Ambo pedes vsque ad geminum genus Anguitenentis
Sedentes cælo, atque immensa sub æquora lapsi,
Surgentes alibi poterunt monstrare Gemellos.
Iam lateri Pistrix nulli vicina videtur,
Mox visenda tamen, cùm iam fluuij agmina prima
In medio venient nautæ cernenda profundo,
Qui signum exspectans magnum manet Oriona,
Nempe iter vt ratis, & noctis mensura patescat,
Qualia plura hominum generi Di signa dederunt.

DIOSEMEIA.

PRIMVM *equidem modicæ parent cum cornua Phœbes*
Æquore ab Hesperio, nascentem cernere mensem est:
At cùm prima Deæ tenuem lux emouet vmbram,
Luna tibi quartam properabit reddere lucem.
Dimidia octauam, medium fax integra mensem
Denotat, atque aliàs aliis variata figuris
Venturi numerum solita est narrare diei.
Nempe extrema tibi poterunt edicere noctis
Signiferi partes, magnum qui digerit annum.
Quin & plantandi cum tempore, tempus arandi
Iupiter è celso cunctis monstrauit Olympo.
Nauita venturos è cælo prouidet imbres,
Et catus in medio sæuos timet æquore nimbos,
Arcturum obseruans, & cætera sidera ponto
Aut creperâ luce, aut primis exacta tenebris,
Scilicet hæc longo rota feruida Solis in anno
Permeat, aut pelago candens cum surgit Eöo,
Aut ruber occidui cum mergitur æquoris vndis,
Cuncta suam spectant dum cæli sidera lucem.
Scire tibi hoc facile est: namque isthæc omnia monstrant
Bis quini atque nouem Phœbei luminis orbes.
Quid ferat Orion à zona clarus ad imum
Iam nosti, & rabido flagrantem Sirion æstu.
Iam varias sortes terræ & maris è Iouis astris
Nosce potes, stellisque tridentiferi Neptuni.
His operam naua: nec sit tibi quærere durum,
Si te sollicito cupias committere ponto,
Quæ tibi vel fluctus vel venti flamina monstrent.
Est labor hic paruus: non præmia parua labori,
Grandiaque assiduas edulcant gaudia curas.
Ipse etiam sese seruat sibi, seruat & illum,
Quem monet horrendum, sapiens, vitare periclum,

Sæpe

Sæpe adeò nauem pelago sub nocte serenam
Subducit, metuens venturam manè procellam:
Tertia nunc illam, nunc quarta aurora videbit:
Nunc subita incautos veniet super. omnia nondum
Iupiter humanum docuit genus: abdita cæcis
Multa latent tenebris: quæ, cùm volet, ipse docebit
Altitonans, qui nos præclaris vndique signis
Adiuuat, & sortis tradit monimenta futuræ.
Multa monet facies aut dimidiata Dianæ,
Aut vtraque augens, aut aucto lumine fulgens.
Multa etiam Eoâ surgens Sol aureus orâ,
Occiduámve petens: & sunt etiam altera signa
Plurima, quæ noctu, vel clara luce videntur.
Obserua primùm nitidæ duo cornua Lunæ,
Illam aliàs alio depingit lumine Vesper,
Et diuersa redit variatæ forma Dianæ,
Cùm primò crescit, cum quarta, & tertia fulget.
Hæc etiam instantem poterit tibi ducere mensem.
Tertia nam tenui, sed puro sidere fulgens
Suda erit: at raro paulùm persusa rubore
Ventosa est: nullo si cornua acumine surgant,
Quartáque quæ sequitur crasso fax langueat igni,
Aut Austro, aut pluuiæ properis obtunditur vndis:
Quòd si nec nutent nascentis cornua Lunæ,
Tertia nec iaceat resupina per æthera Phœbe,
Cornua sed rectè per cælum prona ferantur;
Cras Tertessiacis Zephyrus spirabit ab oris:
At cùm recta etiam quartá sub luce renidet,
Collectam metues pluuiam, tunc omnia nimbo
Feruere deciduo cernes. cornu altius aptè
Inflexum, Boream; resupinum parturit Austros.
Sed si post triduum Lunam ruber ambiat orbis,
Tempestas pelago, tempestas imminet agris:
Quoque rubor maior, maior solet esse procella.

Bis cum dimidio, cum pleno lumine fulget
Aſpice, cùm creſcit, cùm cornua priſca reſumit,
Aſpice: ſigna tibi color haud dabit irrita menſis.
Namque auram facies portendit pura ſerenam;
At cùm tota rubet furibundos indicat Auſtros;
Imber erit nigro ſi ſit variata colore.
Tempora ſed dandis non ſunt paria omnia ſignis.
Nam quæ quarta tulit Phœbe vel tertia, durant
Dimidiam ad Lunam, quæ dimidia omnia tendunt
Ad plenam, quæ plena dedit ſpectare videntur
Dimidiam rurſum, & quæ tunc præbentur ab illâ,
Excipiet moribundi aut quarta, aut tertia menſis.
Si parilis totam Latoïda circulus ambit,
Aut terni geminíve vtraque ex parte locati;
Vnicus aut ventos nobis, aut indicat æthram;
Diruptus ventos, euanidus indicat æthram;
Horriferos nimbos geminatus præmonet orbis,
Maioréſque trahit triplicata corona procellas;
Maiores ſi nigra iacet, ſi ſcinditur vltro.
Hæc tibi vel menſis, vel Phæbe menſtrua dicent.
Nec ſolem geminâ ſpectare in littoris actâ
Pæniteat: Solem certiſſima ſigna ſequentur:
Cùm ſurget gelidis, & cùm ſe condet in vndis.
Nolim interſtinctam, cùm deſeret æquora, lucem
Cernere, ſi Soles optem radiare ſerenos;
Malim vnum nullis maculis ſpectare colorem:
Si iuga demat equis pacato lumine Titan,
Blandus, & Heſperium ſubeat ſine nubibus æquor,
Pulcra ſerena die poteris ſperare ſequenti.
Non ita ſi recauus ſummo de margine ſurgat,
Fulgeat aut ſparſis radiis: pars tendat ad Auſtrum,
Pars eat ad Borean, mediúſque renideat orbis;
Tunc aut ſuſpectus tibi ſit Notus, aut grauis imber.
Vt videas, ſubſitne ſuo lux ſplendida Soli,

Inspice Solem ipsum (namque is certissimus auctor)
Inspice num rubeat (fieri quod sæpe videmus:
Creber enim educit contracta nube ruborem)
An niger obscuret faciem: niger indicat imbres,
Rubraque venturos species denuntiat Euros.
Sin ruber incipiet color immiscerier atro,
Omnia tunc Boreâ pariter pluuiâque videbis
Feruere: sin radij coëant, crescantque sub vnum,
Cùm pelago Titan, terrísve admouerit orbem,
Aut lateat victus per nubila, siue relictâ
Nocte petens lucem, seu noctem luce relictâ,
Illa dies pluuias, & quæ nascetur ab illâ
Proferet: Eôo nec si præëuntia cælo
Nubila Sol radiis picto disiecerit astro,
Sis pluuiæ ignarus: si se Titanius orbis
Eôo latè diffuderit æquore surgens,
Indè magisque, magisque exsparsum contrahat ignem,
Dulcior æthra subest, pluuio se tempore quanquam
Abdiderit Phœbus: si cælo decidit imber,
Ex imbri alterius sortem te quærere lucis,
Nubilaque, & Solem moneo spectare cadentem.
Nam si nigræ obiens condatur carcere nubis
Phœbus, & exiguo radij fulgore micantes
Immensum nebulis circumfundantur in orbem,
Non erit alterius melior fortuna diei.
Purus at Hesperias si Sol labatur in vndas,
Cumque parat terris in aquas migrare relictis,
Vicinæ rubeant nubes, non crastinus imber,
Non tibi nocturno est metuendus tempore nimbus.
Si Solis radij nigris absconsa tenebris
Marcentes nitido depromant lumina cælo,
(Vt cùm Luna meãs Hyperionis officit orbi,
Stinguuntur radij cæca caligine tecti;)
Aut Phœbo instantem tardanti reddere lucem,

Se toto

Se toto fundant latè ignea nubila cælo,
Non ſicco prægnans arebit puluere tellus,
Nec tibi, ſi ſuperis cùm Sol eſt proximus oris,
Obſcurâ radios præeunteis luce videbis,
Sit pudor aut pluuiam, aut ventos vitare futuros.
Quoque adeò ſurgens primo iubar æquore condunt
Maiores tenebræ, maior ſupereminet imber.
Sin tenui lateant radij caligine, qualis
Eſt teneræ facies nebulæ, & ſubtilibus vmbris,
Venturus rapidis Sol obſcurabitur auſtris.
Sed neque ſi cingat nigro ſplendore corolla
Suda dabit, quoque eſt Solis vicinior aſtro
Quo nigrior, peior: binæ ſæuiſſima ſigna.
Aſpice num terras cùm Sol petit, aut petit vndas
Erubeant nubes, (dixêre Parelia Graij)
A Boreâ, aut Auſtro, aut â Boreâ, & ab auſtro,
Aſpice, & hanc ſecors non vnquam neglige curam.
Namque vtrimque facis ſi nubila ſurgere cernes
Æmula Phœbeæ, mediumque apud æquora Phœbum,
Nulla mora eſt, ſubito denſiſſimus ingruit imber.
Sin Boreas vnam cæli ſub culmina nubem
Emittat, metue à Boreâ, ſin Auſter ab auſtro.
Iunctus erit nimbus, ſi iunctæ nubibus vndæ.
Quin etiam occidui ſpectabis littoris oram,
Certa tibi Occidui monſtrabit littoris ora.
At vero tenui caligans lumine Phatne
Signa dat in Cancro ſpectans aquilonia flabra:
Et geminæ tenui ſtellæ fulgore micantes:
Has non diſtantes nimium, nimiúmve propinquas
Diſpeſcit ſpatium cubito non latius vno:
Illa ſubit Borean, ſubit hæc vicinior Auſtrum,
Has Aſinos dicunt: mediam Præſepe vocarunt,
Quod ſubito liquidas ſæpe euaneſcit in auras,
Cùm cæli nituit genitabilis aura ſereni,

Coniungens geminos ſubtracto ſidere aſellos:
Poſt illa vndoſam poteris ſpectare procellam.
Si nigra ſit Phatne, geminis color vnus in aſtris
Si niteat, pluuiis decliuibus arua madebunt.
Si Boreæ propior languenti torpeat igne
Nube latens cæcâ, niteat vicinior Auſtro,
Par metuiſſe Notum eſt: contrà hic ſi marceat, ille
Fulgeat, à ſæuo ventos Aquilone notabis.
Atque etiam ventos præmonſtrat ſæpe futuros
Inflatum mare, cùm ſubitò penituſque tumeſcit,
Saxaque cana ſalis niueo ſpumata liquore
Triſtificas certant Neptuno reddere voces:
Aut denſus ſtridor cum celſo è vertice montis
Ortus adaugeſcit ſcopulorum ſæpe repulſu.
Cána fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
Nuntiat horribiles clamans inſtare procellas,
Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.
Cepphum etiam videas cælo volitare ſereno
Contrà venturos conuixum corpore ventos:
Sæpe feras anates cernas, mergóſve relicto
Aequore, mox tremulis tellurem plangere pennis;
Aut iuga ſe ſuperâ montis diſtendere nubem:
Quin etiam pappi ſenium canentis acanthæ
Dant venti indicium, numero cùm forte videntur
Innumero placidi fluitare per æquora ponti.
Imò adeo ex illâ, volitant quâ dira per æſtum
Fulgura, parte potes venturos noſcere flatus.
Si videas ſtellas noctis volitare per vmbram
Præcipites, longosque à tergo albeſcere tractus,
Hoc iter emenſi venient per inania venti.
Si variâ varias videas ex parte cadenteis
In terras ruere, & cæli per nubila ferri,
Diſcordes tendent animæ in diuerſa locorum,
Et vario humanas percellent flamine mentes.

Fulmen vbi ex Euro, fulmen volitabit ab Austro,
Et Zephyro horriferisque Arctoi Aquilonis ab auris,
Tunc nautae pauidos penetrat tremor algidus artus.
O vtinam pelago ne tunc obsessus, & imbre
Mixta perhorrescat densatis fulgura nimbis!
Saepe etiam pluuiâ poteris spectare futura
Nubila, ceu lanae per caelum vellera ferri:
Tum gemino cingit caelum Thaumantias arcu,
Aut aliqua atratam praeducit stella corollam:
Crebra etiam volucris salsas & crebra palustris
Haurit aquas, potasque sitit vehementius vndas.
Saepe etiam pluuiae praenuntia venit hirundo,
Limosam tumido protundens ventre paludem.
Vos quoque signa videtis aquaï dulcis alumnae,
Cum clamore paratis inaneis fundere voces,
Absurdoque sono fonteis & stagna cietis.
Saepe etiam pertriste canit de pectore carmen,
Et matutinis acredula vocibus instat,
Vocibus instat, & assiduas iacit ore querelas,
Cùm primùm gelidos rores aurora remittit:
Fuscaque nonnunquam cursans per littora cornix
Demersit caput, & fluctum ceruice recepit:
Mollipedesque boues spectantes lumina caeli,
Naribus humiferum duxêre ex aëre succum.
Saepius & tectis effert penetralibus ora
Angustum formica terens iter, vndique & albos
Millepedes circa murōs cernuntur Iuli,
Quaeque nigrae veteres dixerunt viscera terrae.
Tunc quoque cristatae soboles Gallina volucris
Ore pedes legit, & crocitans è gutture rauco
Expressit sonitus vndae stillantis in vndam.
Tunc volucris galli soboles, pulicesque, pedesque,
Inquirit pipiens, summaque indagine lustrat,
Stillantisque vndae sonitus imitatur acutos.

Coruus, & atratis velata monedula pennis
Venturo terras madituras imbre monebunt,
Accipitrum in morem, si magnis garrula turmis
Agmina concelebrent: grauibus vox æmula guttis
Coruorum: pluuias prædixit sæpe futuras
Aut adeò streperas gaudens coniungere voces
Increpuit crociens densis exercitus alis.
Tunc mansuetæ anates, atque intra limina degens
Graculus assiduis quatiunt suggrundia pennis:
Tunc fulicæ magnis poscunt clamoribus vndas.
Hæc ne, si pluuiæ cupies cognoscere sortem,
Despicias, nec cum solito maioribus ausis
Purpureum muscæ certant haurire cruorem:
Aut nocte incipiunt putres concrescere fungi,
Ardenti in testa: gelidæ vel tempore brumæ,
Nunc se submisit sublimes ardor in auras,
Et nunc deciduos ignes vomuere lucernæ
Ampullis similes, tenuésve à lumine summo
Dimanant radij, seu fortè æstate serena
Conspicias densas anatum volitare cateruas:
Aut igni appositas multo cum lumine cernis
Scintillare ollas, & multo ex ære lebetes:
In cinerive vides rutilas carbone tepenti
Effervere notas, formâm non dispare cenchris.
Hæc catus obserua, & pluuiam sperare memento.
Infima si montis videas sola cuncta tenebris
Et cæcâ obuolui nebulâ, summumque cacumen
Nulla nube premi, candenti fide sereno.
Fide sereno etiam, ponti super æquora ferri
Nubila si cernas, sed nondum vergere in altum
Ceu pelago eminulas videas consurgere rupes.
Cùm renitet sudum, venturam inquire procellam:
Cumque procella furit sudum: atque omnia Phatnem
Aspice, quæ curui conclusa est sidere Cancri,

Primum adeò absterſis cùm fulget pura tenebris:
Hâc pura ſubitò tempeſtas horrida cedit.
Hinc tacitæ in lychnis flammæ, blandumque ſuſurrans
Noctua ſub mediam noctem, marceſcere ſenſim
Horriſonas monſtrant hyemes, & veſpere ſero
Voce canens variâ placidum cornicula carmen.
Rauca etiam primum ſoli tunc murmura corui
Ingeminant, & ſe magno poſt agmine iungunt,
Atque alacri ſubeunt nocturna cubilia turma,
Cantantes multùm: multùm gaudere putares,
Sic lætos miſtim iactant ſuper æthera cantus:
Et vel in aëriis ramis, vel in arbore ſummâ,
Concutiunt reduces Eoo tempore pennas.
Tunc immenſa gruum videas veniente ſereno
Agmina prolixo ferri ſuper aëra tractu,
Nec ſemel inceptum verſo pede flectere curſum,
Si ſubito aſtrorum nitidum iubar obſcuretur,
Nec denſæ abſcondant atrâ caligine nubes,
Nec nebulis, nec ſint victrici obnoxia Lunæ,
Inclita ſed proprio marceſcant ſidera motu,
Tunc tibi non placidam promittit Iupiter æthram,
Sed triſteis auras: cæli regione ſub vna
Immotam videas illo quoque tempore nubem,
Præterlapſam aliam, atque aliam poſt terga ſequentem.
Ibit & ad paſtum magnis clangoribus anſer:
Sæcula paſſa nouem cornix tibi ſigna procellæ
Nocte dabit ſtridens, ſerumque monedula cantans,
Et ſurgente die paſſer, reliquæque volucres
Æquora linquentes: tunc & ſpelæa ſubibit
Orchilus, & recauas latebras anquiret Eritheus,
Nocturnoque ſatur condetur graculus antro.
Cùm fera tempeſtas inſtat nullæ vndique ceras
Phœnicias variarum apium ſtruxere catervæ,
Mellifico aſt intus ſeſe accinxere labori:

Atque

Atque iter inceptum refugo per aperta volatu
Strymoniæ rupere grues, & terga dederunt.
Nec leuis in placido cùm fertur aranea cælo,
Aut inuita nitet manantis flamma lucernæ,
Aut tenuis cinerem percurrit fulgor ab igni,
Neglige sæuam hyemem. Sed quid documenta futuri
Multa tibi referam? cinis (& quid vilius illo?)
Concretus nimium niueos denuntiat imbres:
Præmonet hos & fax nocturni conscia pensi,
Cùm milio paribus candent ellychnia signis.
Tunc spisso veniet glacialis ab æthere grando,
Cum nitet extremus candenti lumine carbo,
Sed medius nebulæ tenui velatur amictu.
Non caruit signis, quæ non & fructibus, ilex,
Non nigra lentiscus: ne forsan inutilis æstas
Efflueret manibus crebrum monuêre colonum.
Cùm nigra densatis curuatur glandibus ilex,
Inuocat hybernæ gelidissima tempora brumæ.
Sin modicos radix emittat viuida fructus,
Nullo obsessa situ tellus florebit aristis,
Iam verò semper viridis, semperque grauata
Lentiscus, triplici solita est grandescere fœtu,
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi:
Nam tres esse ferunt promendi vomeris horas,
Primus habet primam fructus, mediusque secundam,
Tertius extremo fœtus respondet aratro.
Si grauida egregios glandis lentiscus aceruos
Proferat, hoc largas sperabis ab omine messes,
Ex modicâ modicam, parcâ prænoscere parcam
Glande potes: terno pariter quæ tempore floret
Squilla tibi dicet quo surgant mergite culmi:
Nam quæcunque auidum lentiscus fœta colonum
Præmonuit, squillæ poterunt tibi dicere flores.
Si crebra autumno videas pereunte moueri

Agmina vesparum, subitæ se frigora brumæ,
Ante etiam Hesperio quàm surgant Pleiades ortu,
Præcipitant, densóque ruit cum turbine vortex.
Si porcæ turpes, & oues, graciles que capellæ,
Expectare mares aueant genitalibus aruis,
Concubitus que nouos semper iam nota voluptas.
Sollicitet, simili brumam ratione notabis.
Si videt in Venerem tardas, nec sponte moueri.
Securas nimium generis, cui pallia desunt
Gaudet inops, hyemes iussus sperare serenas:
Gaudet & assuetâ gruibus venientibus horâ.
Tempora qui seruat, tardis & tardus arator:
Namque grues venturæ imitantur tempora brumæ:
Si subitò veniunt, densis que per aëra turmis.
Immitis festinat hyems; si tardius illæ
Agmine non vno, non vno tempore tendunt;
Lenis hyems serum veniens sata sera iuuabit:
Si grauido autumno pecudes, & bucera sæcla,
Effodiant pedibus glebas, obnixaque vento
Sustentent capita, horrendis furibunda procellis:
Surget hyems, nostros fugiet cùm lucida visus.
Pleias, & miseros vexabit bruma colonos,
Non teneræ plantæ, flauo non vtilis aruo.
Quin potius totis iaceat nix plurima terris,
Cùm nondum grandeis culmus distinxit aristas,
Vt beet agricolam multo cum fænore tellus.
Nolim equidem gemini, pluresve, vnúsve cometes
Flammiferum ducant spatioso limite crinem,
Ne sitiat toto tellus male fertilis anno:
Nec qui continuam proscindit vomere terram,
Si forte emittat volucres circumflua multas
Insula, lætetur: timeat magis: obsita multo
Ne squallore seges vanis eludat auenis
Spes tumidas domini: sed vbi conspexerit illas

Gaudeat

Gaudeat vpilio, siquidem tunc lacte recenti
Implebunt multum niueæ mulctralia vaccæ.
Sic (miserandum) alios alienis viuere damnis
Nos voluere Dij, & semper contraria vota
Fundere, & exiguis vanas spes pascere signis.
Venturas hyemes pecoris didicêre magistri
Cùm depulsi ouium properant ad pabula fœtus,
Lanigerique duces pecoris cum fortibus agnis,
Innixi gemino ludunt per compita cornu,
Hirsutosque pedes multo cum puluere iactant,
Corningeri binos ductores, quattuor agni:
Aut vbi iam serò processit Vesper Olympo
Inuiti stabulum repetunt, atque obuia carpunt
Gramina, nec missos curant in terga lapillos.
Sæpe etiam instantem minitari dira procellam
Ruricolæ docuêre boues, cùm lingere tentant
Posteriora pedum glabris vestigia linguis,
Aut dextrum in stabulo ponunt latus: hisce magistris
Stiuæ opus inceptum differt longæuus arator.
Sæpè etiam insolito mugitu pascua complent,
Cùm stabula, & notos repetunt armenta penates,
Floridaque inuitæ linquentes prata iuuencæ
Ante feras cupiunt ventrem saturâsse procellas:
Nec leuis iliceis nimium capra dedita ramis
Suda monet, multo nec circumfusa luto sus.
Si secum in campis vlulet, solusque pererret
Arua ignota lupus, quem dira coëgit egestas
Non vitare homines, propiusque accedere suasit
Mendico similem, & dignam conquirere prædam,
Tertius æquoreis cùm surget Lucifer vndis
Horrida tempestas instat: Sic cætera cuncta
Ventique pluuiæque, & sæuæ signa procellæ
Ipsa, sequénsve dies, aut tertia perficit Eos.
Quin etiam paruos, despecta animalia, mures

Confremere, & lætas visos ductare choreas
Vsibus edocti non contempsere priores,
Sollicitosque canes: gemino pede nam sola terræ
Dum canis infestat sauas prænuntiat auras.
Tunc etiam æquoreis exurgit Cancer ab vndis,
Solus & in siccâ secum spatiatur arenâ.
Inde domus socij mures è mollibus herbis
Componunt pedibus lectos, pluuiamque futuram,
Venturasque hyemes gaudent eludere somnis.
Hæc ne despicias: sed signum iungere signo
Esto memor, geminis rem præsignantibus vnam.
Spes subeat: ternis vt sit fiducia signis.
Quin & præterito quacunque notaueris anno
Confer, & obserua queis sidera quæque diebus
Humanos fugiant visus, fugiántve tenebras,
Quídve astrum moneat: nec sit tibi quærere durum,
Quid vel nascenti primum, vel quarta cadenti
Mense ferat; luces namque hæ, seu vincula, menses
Connectunt geminos, atque octo noctibus æther
Lubricus est, tectâ Phœbe cum luce laborat.
Quæ tu si totum fueris speculatus in annum,
Certa tibi certum promet præsagia cælum.

FINIS.

Fragmenta Ciceronis, quæ vix huc referri potuerunt.

*

Caprigeni pecoris custos, de gurgite vasto.

*

Nauibus amissis fluitantia quærere aplustra.

subiectaq terrarum Climata portionis inclinatione vel sunt, vel erunt
Stella Iouis percurrit annis
Latitudinem
partes
in Capricorni parte
Stella Veneris
Mercurius
Stella Saturni

ARATEA

PHAENOMENA

GERMANICO CÆSARE INTERPRETE.

B IOVE principium magno deduxit Aratus
Carminis; at nobis genitor tu maximus auctor:
Te veneror, tibi sacra fero, doctique laboris
Primitias, probat ipse Deûm rectorque satorque.
Quantum etenim possint anni certissima signa,
Quà Sol ardentem Cancrum rapidissimus ambit,
Diuersasque secat metas gelidi Capricorni,
Quæ've Aries, & Libra æquant diuortia lucis,
Si non parta quies te præside, puppibus æquor,
Cultorique daret terras, procul arma silerent.
Nunc vacat audaces ad cælum tollere vultus,
Sideraque, & Mundi varios agnoscere motus;
Nauita quid caueat, quid scitus vitet arator,
Quando ratem ventis aut credat semina terris.
Hæc ego dum lætis conor prædicere Musis,
Pax tua, tuque assis nato, numenque secundes.
Cætera quæ toto fulgent vaga sidera mundo,
Indefessa trahit proprio cum pondere cælum.
* Axis at immotus semper vestigia seruat; al. *Axis stat motus*
Libratasque tenet terras, & cardine firmo
Orbem agit extremũ. * geminus determinat axem, al. *geminis*
Quem Graij dixêre polum: pars mersa sub vndas

Oceani, pars celsa sub horrifero Aquilone.
ARCTOI. Axem Cretææ dextrâ, læuâque tuentur,
al. Romanæ. Siue Arctœ, seu * Romani cognominis Vrsæ,
al. Plaustrúmve, & facies stellarũ est pr. v. * Plaustrum, vel facies stellarum proxima vero.
Tres temone rotisque micant, sublime quaternæ.
Si melius dixisse feras, obuersa refulgent
Ora feris, caput alterius super horrida terga
Alterius lucet: pronas rapit orbis in ipsos
Decliueis humeros, veteris si gratia formæ.
Cresia vos tellus aluit, moderator Olympi
Donauit cælo, meritum custodia fecit:
al. fidei Quod * fidæ comites primo incunabula magni
al. Viderunt * Fuderunt Iouis, attonitæ cum furta parentis
Ærea pulsantes mendaci cymbala dextrâ,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
al. Dicta exercere * Dictæi exercent dominæ famuli Corybantes
Hinc Iouis altrices Helice, Cynosuraque fulgent:
al. cursus Dat Graiis Helice * cursum maioribus astris,
Phœnicas Cynosura regit: sed candida tota,
Et liquido splendore Helice nitet: haud prius vlla,
Cum Sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cælo, septem quam Cresia flammis:
Certior est Cynosura tamen sulcantibus æquor,
Quippe breuis totam fido se cardine vertit,
Sidoniamque ratem nunquam spectata fefellit.
DRACO. *al. luminis* Has inter medias abrupti * fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquet;
Hinc atq. hinc, superatq; illas mirabile monstrum.
Cauda Helicen suprà tendit, redit ad Cynosuram
Squamigero lapsu, qua desinit vltima cauda
Hac caput est Helices, flexu comprenditur alto
Serpentis Cynosuræ: ille explicat amplius orbes,
Sublatusque retrò maiorem respicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora claris

Ornan-

ARCTOE ET DRACO.

Ornantur flammis, mento ſedet vnicus ignis
Tempus dexterius quæ ſignat ſtella Draconis:
Quæq́ue ſedet mento, lucetq́ue nouiſſima cauda,
Extremumq́ue Helices ſidus micat, ac radiatur
Serpentis decliue caput, quæ proxima ſigna
Occaſus, ortuſq́ue vno tanguntur ab ore,
Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arctœ,
Semper in occiduis ſeruantes ignibus axem.

ENGONASIN.

al. *vnde* Haud procul effigies * inde eſt defecta labore,
al. *numen* Non illi * nomen, non magni cauſſa laboris:
Dextro namque genu Nixus, diuerſaq́ue tendens
Brachia, ſuppliciter panſis ad numina palmis,
Serpentis capiti fugit veſtigia ſæua.

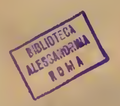

ENGONASIN.

CORONA.

Clara Ariadnæo ſacrata eſt igne Corona,
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.
Terga nitent ſtellis, ad quas ſe vertice tollit,
Succiduis genibus laſſum, & miſerabile ſidus.

CORONA.

Hîc

Ophivchvs.

Hîc Ophiuchus erit longè caput ante nitendo,
Et vaſtos humeros, tum cætera membra ſequuntur,
Illis languet honos humeris, manet integer ardor.
Luna etiam pleno menſem cùm diuidit orbe.
Angvis. Lux tenuis manibus, per quas elabitur Anguis,
Preſſus vtraq. manu medium cingens Ophiuchum.
Scorpivs Scorpius ima pedum tangit: ſed planta ſiniſtra
In tergo reſidet, veſtigia dextera pendent.
Eſt impar manibus pondus: nam dextera paruam
Partem Anguis retinet, per læuam attollitur omnis;
Quantumque à læuâ diſtantia ſerta notantur,
Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
Stella ſub ætheriâ fulget crinita coronâ.

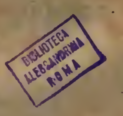

OPHIVCHVS, ANGVIS,
SCORPIVS.

CHELAE.

al. ſi Ad quam * ſe dorſo peruadet lubricus anguis,
Inſignes cælum perfundunt lumine Chelæ.

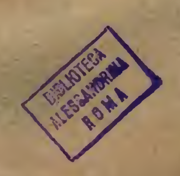

CHELÆ.

ARCTOPHYLAX.

Ipſam Helicen ſequitur ſenior, baculoq́ue minatur
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus,
Icarus ereptam penſauit munere ripam.
Non illi obſcurum caput eſt, non triſtia membra,
Sed proprio tamen vna micat ſub nomine flamma,
Arcturum dixêre ſinus quà vincula nodant.

ARCTO-

ARCTOPHYLAX.

VIRGO.

Virginis inde ſubeſt facies, cui plena ſiniſtrâ
al. *manum* Fulget ſpica * manu, maturiſque ardet ariſtis.
Quam te diua vocem, tangunt mortalia ſi te
Carmina, nec ſurdam præbes venerantibus aurem,
Exoſa heu mortale genus? medio mihi curſu
Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
Teque tuumque canam terris venerabile numen.
al. *tegeret* Aurea pacati * regeres cum ſæcula mundi
Iuſtitia inuiolata malis placidiſſima Virgo,
al. *Siue illi* *Seu genus Aſtræi fueris, quem fama parentem
Aſtræ genus fueris Tradidit aſtrorum,* ſeu verò intercidit æuo
al. *ſeuero* Ortus fama tui, mediis te læta ferebas
intercipit Sublimis populis, nec * dedignata ſubire
al. *deſignata* Tecta hominũ, & puras ſine crimine, diua, Penateis
Iura dabas, cultuque nouo rude vulgus in omnes
Formabas vitæ ſinceros artibus vſus.
Nondum væſanos rabies nudauerat enſes,
al. *nata* Nec conſanguineis fuerat diſcordia * nota,
Ignotique maris curſus, priuataque tellus
Grata ſatis, neque per dubios auidiſſima ventos
Spes procul amotas fabricatâ naue petebant.
Diuitias fructuſque dabat placata colono
Sponte tua Tellus, nec parui terminus agri
Præſtabat dominis ſigno tutiſſima vita.
At poſtquam argenti creuit deformior ætas,
al. *inuaſit* Rarius * inuiſit maculatas fraudibus vrbes,
Seraque ab excelſis deſcendens montibus, ore
al. *triſtiſq;* Velato, * triſtique genas abſcondita ripâ,
Nulliuſque Larem, nullos adit illa Penates.
Tantum cum trepidum vulgus, cœtúſque notauit,
*Increpat: ô patrum ſuboles oblita priorum
al. *Increpito* Degeneres ſemper, ſempérque habitura nepotes,
ꝑtrum Quid

VIRGO.

Quid me cuius abît vſus per vota precatis ?
Quærenda eſt ſedes nobis noua: ſæcula veſtra
Artibus indomitis tradam, ſceleriq́ue cruento.
al. *monitus* Hæc effata, ſuper * montes abit alite curſu,
Attonitos linquens populos grauiora pauenteîs.
Ærea ſed poſtquam proles terris data, nec iam
Semina virtutis vitiis demerſa reſiſtunt,
Ferriq́ue inuento mens eſt lætata metallo,
Polluit & taurus menſas aſſuetus aratro,
Deſeruit properè terras iuſtiſſima Virgo,
Et cæli ſortita locum, quà proximus illi
Tardus in occaſum ſequitur ſua plauſtra Bootes.
al. *at* Virginis * ac placidæ præſtanti lumine ſignat
Stella humeros, Helicen ignis non clarior ambit:
Quiq́. micat caudâ, cuiq́. armum fulget ad ipſum,
Quiq́ue priora tenet veſtigia, quiq́ue ſecunda,
Clunibus hirſutis & qui ſua ſidera reddit.
Nanq́ue aliæ quibus expletum ceruixq́ue, caputq́.
al. *ignotis* Vatibus * ignotæ priſcis ſine honore feruntur.

CANCER.

Quà media eſt Helice ſubiectũ reſpice Cancrum:

CANCER.

GEMINI.

al. *Ancipitis ſuberat* • At capiti ſuberunt Gemini : ————————

GEMINI.

LEO.

—— quà posterior pes,
Horrenteîsque iubas, & fuluum cerne Leonem.
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accensa in Cancro iam tum geminabitur æstas:
Tunc lymphæ tenueis, tunc est tristissima tellus,
Et densas lætus segetes benè condit arator.
Ne mihi tunc remis pulset vada cærula puppis:
Dem potius ventis excluso vela rudente,
Excipiamque sinu Zephyris spirantibus auras.

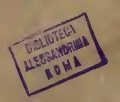

LEO.

AVRIGA.

Eſt etiam Aurigæ facies, ſiue Atthide terrâ
Natus Erichthonius, qui primus ſub iuga duxit
Quadrupedes, ſeu Myrtoas demerſus in vndas
Myrtilus: hunc potius ſpecies in ſidere reddit.
Sic nulli currus, ſic raptis mæſtus habenis
Perfidiâ Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
Ipſe ingens trauerſus abit læuâ Geminorum,
Maioriſque Vrſæ contrà delabitur ora.
Numina præthereà ſecum trahit: vna putatur
Nutrix eſſe Iouis, ſi verè Iuppiter infans
Vbera Cretææ mulſit fidiſſima capræ,
Sidere quæ claro gratum teſtatur alumnum.
Hanc Auriga humero totã gerit: ac manus Hœdos
Oſtendit nautis inimicum ſidus, vbi illos
al. ob al. aut Orbis* ab Oceano celſus rapit:* haud ſemel Hœdi
Iactatam vidêre ratem, nautaſque pauentis,
Sparſaque per ſæuos morientum corpora fluctus.

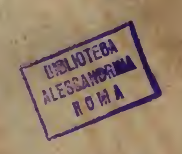

AVRIGA.

TAVRVS.

Aurigæ pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus ore minaci.
Quem libet ignarum cæli tua forma docebit,
Et caput, & patulas nares, & cornua tauri.
Fronte micant Hyades, quæ cornus flamma ſiniſtri
Summa tenet: ſubit hæc eadem veſtigia dextra
Aurigæ, mediâque ligant compagine diuos.
Myrtilus exoritur ſummo cum piſcibus ore,
Totus cum Tauro lucet; ruit Oceano Bos
Antè, ſuper terras cum fulget Myrtilus ore.

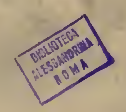

TAVRVS.

CEPHEVS.

Iaſides etiam cælum cum coniuge Cepheus
Aſcendit, totâque domo: quia Iuppiter auctor
Eſt generis prodeſt maieſtas ſæpe parentis.
Ipſe breuem patulis manibus ſtat poſt Cynoſuram,
Diducto paſſu quantum latus à pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynoſurida caudam:
Tantumque ab læuo diſtat minor: vtraque iungit
Regula; Cepheos veſtigia baltheus ambit.

CEPHEVS.

CASSIEPEA.

Quà latus afflexum ſinuoſi reſpicit anguis,
Caſſiepea virum reſidet ſublimis ad ipſum:
al. pernix Clara etiam * pernox cælo cum Luna refulget:
Sed breuis, & paucis decorata in Sidere flammis,
Qualis ferratos obicit clauicula dentes,
Succutit & foribus prædicti vincula clauſtri,
Talis diſpoſita eſt ſtellis, ipſa horrida vultu:
Sic tendit palmas ceu ſit planctura relictam
Andromedam, meritam non iuſta piacula matris.

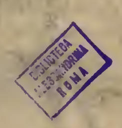
CASSIE-

CASSIEPEA.

ANDROMEDA.

Nec procul Andromede, totam quam cernere posse
Obſcura ſub nocte licet: ſic emicat ore,
Sic magnis humeris candet nitor, hāc media ambit
Ignea ſubſtrictâ lucet quæ Zonula pallâ:
Sed pœnæ facies remanet, diſtractaq́ue pandit
Brachia, ceu duri teneantur robore ſaxi.

ANDRO-

ANDROMEDA.

Andro-

EQVVS.

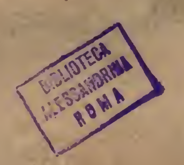
Andromedæ capiti ſonipes ſupereminet ales;
Vertice & Andromedæ radiat quæ ſtella, ſub ipſâ
Aluo fulget equi: tres armos & latera æquis
Diſtinguunt ſpaciis, capiti triſtiſſima forma.
Aſt ceruix ſine honore obſcuro lumine ſordet,
Spumanti mandit ſed quà ferus ore lupatos,
Et capite & longè ceruice inſignior exit
Stella nitens, armis, laterique ſimillima magno.
Nec totam ille tamen formam per ſingula reddit,
Primo præſtat equũ: medio rupta ordine membra
Deſtituunt viſus, rudis inde aſſurgit imago.
Gorgonis hic proles in Pierio Helicone,
Vertice cum ſummo nondum decurreret vnda,
Muſæos fonteis dextri pedis ictibus hauſit.
Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
Fontes nomen habent: ſed Pegaſus æthere ſummo
Veloces agitat pennas, & ſidere gaudet.

EQVVS.

ARIES.

Inde ſubeſt Aries, qui longè maxima currens
Orbe ſuo ſpatia, ad finem non tardiùs Vrſæ
Peruenit, & quanto grauiore Lycaonis arctos
Axem actu torquet, tanto pernicior ille
Diſtantes cornu properat contingere metas.
Clara nec eſt illi facies, nec ſidera poſſunt,
Officiat ſi Luna, ſuâ virtute nitere.
Sed quærendus erit Zonæ ratione micantis
Andromedæ: terit hic ſummi diuortia mundi
Vt chelæ candens aut baltheus Orionis.

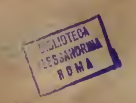

ARIES.

DELTOTON.

Eſt etiam propiore Deum cognoſcere motu,
Deltoton ſi quis donum hoc ſpectabile Nili,
Diuitibus generatum vndis, in ſede notabit.
Tres illi laterum ductus, æquata duorum
Sunt ſpatia, vnius breuior, ſed clarior ignis.
al. *Hunc* * Hinc aries iuxtà medium Deltoton habebit,
Inter lanigeri tergum, & Cepheida mæſtam.

DELTO-

DELTOTON.

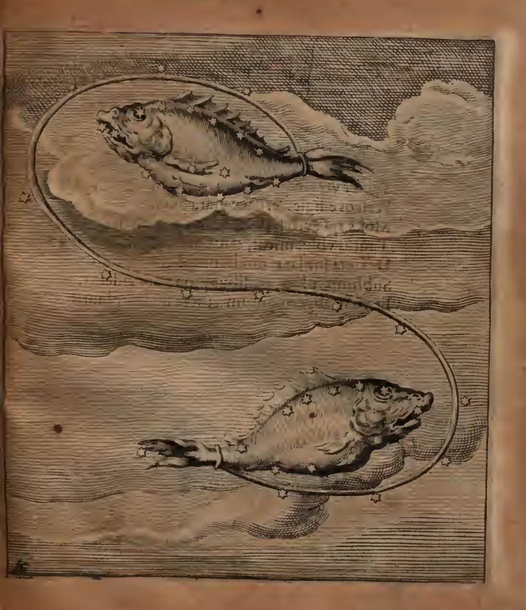
PISCES.

* al. *Huic*

*Hunc vltrà gemini Piſces, quorum alter in Auſtros
Tendit: Threïcium Boream petit alter, & audit
Stridentis auras, niueas quas procreat Hœmus.
Non illis liber curſus, ſed vincula caudâ
Singula vtrumque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum ſtella premit Piſcis, qui reſpicit auras
Threïcias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

PISCES

PISCES.

Subter

PERSEVS.

Subter vtrumque pedem deuotæ virginis, ales
Perſeos effigies ſeruatæ grata puellæ.
Moles ipſa viri ſatis eſt teſtata parentem;
Tantus vbiq. micat, tantum occupat ab Ioue cæli.
Dextera ſublatæ ſimilis propè Caſſiepeam
Sublimis fulget, pedibus properare videtur,
Et velle aligeris purum æthera findere plantis.

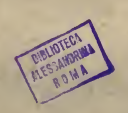
PERSEVS

PERSEVS.

PLEIADES.

Poplite ſub læuo Tauri, certiſſima ſigna
Pleïades ſuberunt: breuis eſt locus: occupat omnis:
Nec facilè cerni, niſi quod coëuntia plura
Sidera communem oſtendunt ex omnibus ignem:
Septem traduntur numero, ſed carpitur vna
Deficiente oculo diſtinguere corpora parua:
Nomina ſed cunctis ſeruauit fida vetuſtas:
Electra, Alcyoneq́ue, Celænoq́ue, Meropeq́ue
Aſterope, & Taijgete, & Mea parentem
Cælifero genitas, ſi verè ſuſtinet Atlas
Regna Iouis, ſuperoſq́ue, atq. ipſo pondere gaudet.
Lumine non multis Plias certauerit aſtris,
Præcipuo ſed honore oſtendit tempora bina.
Cùm primum agricolam ventus ſuperimminet auſter,
Et cùm ſurgit hyems portu fugienda peritis

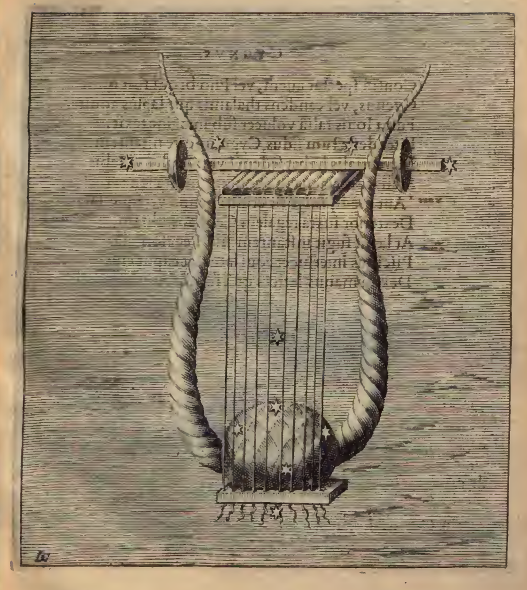
PLEIADES.

LYRA.

Quin etiam Lyra Mercurio dilecta Deorum
* Plurimulum accepta prolis cælo nitet ante labore.
* Deuictam effigiem plantâ, erectaque dextra.
Tempora læua premit tortis subiecta Draconis,
Summa genu subuersa tenet, quà se Lyra versat.

LYRA.

f 3 Contra

CYGNVS.

Contrà ſpectat auem, vel Phœbi qui fuit olim
Cycnus, vel candens thalamis qui lapſus adulter
Furta Iouis falſâ volucer ſub imagine texit.
Inter defectum ſidus, Cygnumque nitentem
Mercurialis habet ſedem Lyra: multa videbis
Stellarum vacua in cygnum: multa ignea rurſus,
al. Haut *Aut medij fulgoris erunt: penna vtraque lata.
Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam,
At læuâ fugit inſtantem ſibi Pegaſon alâ.
Piſcibus interlucet equi latus, at caput eius
Dextra manus latices quâ fundit Aquarius exit.

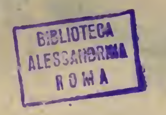
CYGNVS.

Nec

AQVARIVS.

Nec procul hinc dextrâ defundit Aquarius vndas,
Atque imitata cadunt errantis ſigna liquoris.
* Scorpius erecta torquet quà ſpicula caudâ.
* Cùm primum Ægocero ſemper properare videtur

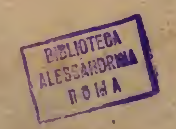

AQVARIVS.

CAPRICORNVS.

Oceano mersus sopitas condere flammas.
Tum breuis occasus ortusque intercipit hora.
Cùm Sol ambierit metas gelidi Capricorni:
Nam neque perficiet cursus & vota breuis lux
*al. mox. Et cum terrores auget * nox atra marinos,
Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat Auster:
Pigra ministeria, & nautis tremor occupat artus.
Sed rationem animi temeraria pectora soluent.
Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat
Puppibus, & semper tumidis ratis innatat vndis.
Interea tentare vndas iuuat: aspera sed cùm
Assultat lateri deprensæ spuma carinæ
Tunc alti curuos prospectant litore portus,
Inuentasque alij terras pro munere narrant.
Intereà exanimat pauidos instantis aquæ mons.
Ast alij procul à terrâ iactantur in alto:
Munit eos breue lignum, & fata instantia pellit,
Nam tantum à letho, quantũ rate fluctibus absunt.

CAPRICORNVS.

SAGITTARIVS.

Belligerum Titan magnum cùm contigit arcum,
Ducentemq́ue ferunt ſinuato ſpicula neruo,
Iam clauſum ratione mare eſt, iam nauita portu
* Infeſtam noctem fugit ad longaſq́ue tenebras.
Signum erit exoriens nobis tum nocte ſupremâ
Scorpius, ille micat ſupra freta cærula caudâ.
Inſequitur grauis arcus, & in lucem magis exit.
Tunc altè Cynoſura regit, tum totus in vndas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

SAGITTARIVS.

SAGITTA & AQVILA.

Eſt etiam, incertum quo cornu miſſa, ſagitta,
Quam ſeruat Iouis ales: habet miracula nulla.
* Si cælum aſcendit Iouis armiger: hic tamen ardum
Vnguibus inneruis Phrygium rapuit Ganymedem,
Et cælo appoſitus cuſtos, quo Iupiter arſit
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

SAGITTA ET AQVILA.

DELPHIN.

Delphini inde breuis lucet iuxta Capricornum
Paucis ſideribus: tulit hic Atlantida Nymphen
In thalamos Neptune tuos, miſeratus amantem.
Sidera quæ mundi pars celſior æthere voluit,
Quæque vident Borean ventis adſueta ſerenis,
Diximus: hinc alius decliuis ducitur ordo,
Sentit & inſanos obſcuris flatibus auſtros.

DELPHIN.

ORION.

Primus in obliquo rapitur ſub pectore Tauri
Orion: nonnulla magis vicina notabit
Stella virum, ſparſæ quum toto corpore flammæ.
al. *magniſque* Tale caput, * magnique humeris ſic baltheus exit,
Sic vagina enſis, pernici ſic pede fulget.

ORION

ORION.

SIRIVS.

* Talis & cuſtos aderit Canis ore timendo,
Ore vomit flammam, membris contemptior ignis,
* Sirion hunc Graij prio ſuu nomine dicunt.
Cum tetigit Solis radios, accenditur æſtas,
Diſcernitq́ue ortu longè ſata viuida firmat.
At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
Exanimat: nullo gaudet maiúſve, minúſve
Agricola, & ſidus primo ſpeculatur ab ortu.

SIRIVS.

LEPVS.

Auritum Leporem ſequitur Canis, & fugit ille,
* Vrgetur curſu rutili Canis ille per æthera.
Sic vtrunque oritur, ſic occidit in freta ſidus.
Paruulus in ſtellis Lepus eſt quoque; nanque vbi magnus
Emicat Orion, gemina ad veſtigia ſubter
Voluitur, inſtantem premit igneo Sirius ore.

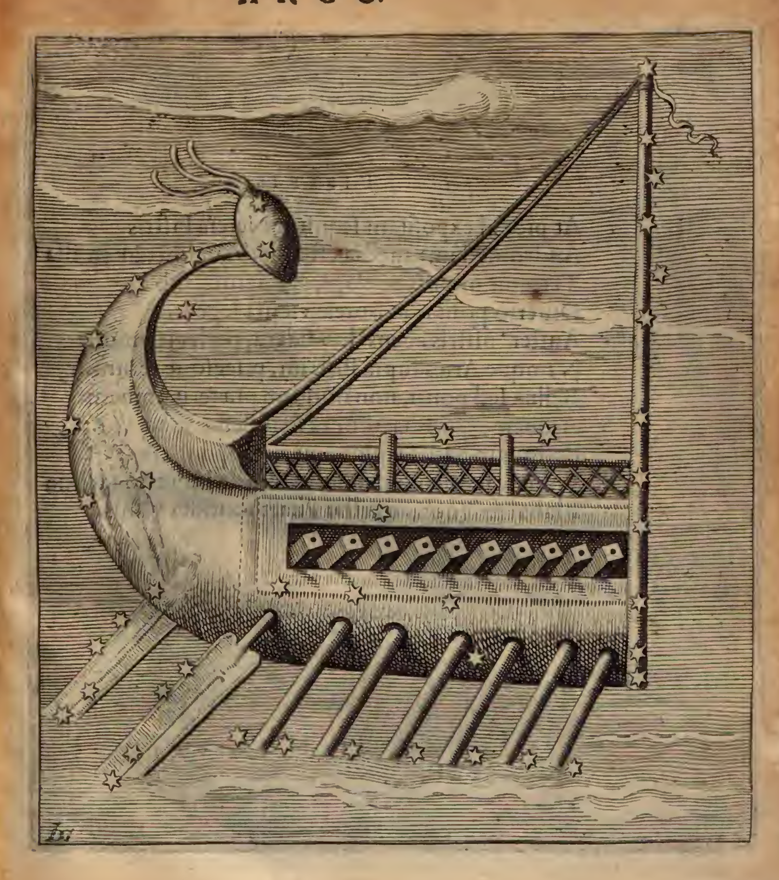
LEPVS.

Argo.

At qua cauda Canis languenti desinit astro
Fulgent Argoæ stellis aplustria puppis.
Puppe etenim trahitur, non recto libera cursu:
Vt cum decurrens inhibet iam nauita remos,
Auersamque ratem votis damnatus ab ore
Perlegit optatam cupiens contingere terram.
Sed quia pars violata fuit coëuntia saxa
Numine Iunonis tutus confugit Iason.
Hæc micat in cælo lateri non amplius aucta,
Quà surgit malus; quà debet reddere proram,
Intercepta perit nullâ sub imagine forma.
Puppis demisso tantum stat lucida clauo.

ARGO.

PISTRIS.

At procul expoſitam ſequitur Nereïa Piſtris
Andromedam: media eſt Solis via, cum tamen illa
Terretur monſtro pelagi, gaudetq́ue ſub axe
Diuerſo poſita, & Boreæ vicina legente.
al. *piſtris agit.* Auſter* piſtris agens duo ſidera, perlegit vnum:
Namque Aries ſuprà Piſtrim, piſceſq́ue feruntur,
Bellua ſed ponti, non multum præterit amnem:
Amnem, qui Phaëthonta ſuas defleuit ad vndas,
Poſtquam patris equos non æquo pondere rexit,
Vulnere reddentem flammas Iouis: hunc noua ſilua
Planxere ignotis mæſtæ Phaëthontides vlmis.

PISTRIS.

ERIDANVS.

Eridanus medius liquidis interiacet aſtris.
Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
Lapſa pedem, procul amotis qui Piſcibus vſus
Vincula coniectat nodus: criſtam ſuper ipſam
Æquore Piſtris adit. ſunt illi libera cælo
Sidera, nonnullam ſpecie reddentia formam,
Sub leporis latus, auerſam poſt denique puppim,
Inter & Eridanum, flexuſque, cauumque carinæ:
Atque hæc ipſa notat, ſi nullam ferre figuram.
Sunt etiam toto ſparſi ſine nomine mundi.
Inter ſigna ignes, quibus etſi propria deſit
Forma per oppoſiti noſcuntur lumina ſigni.

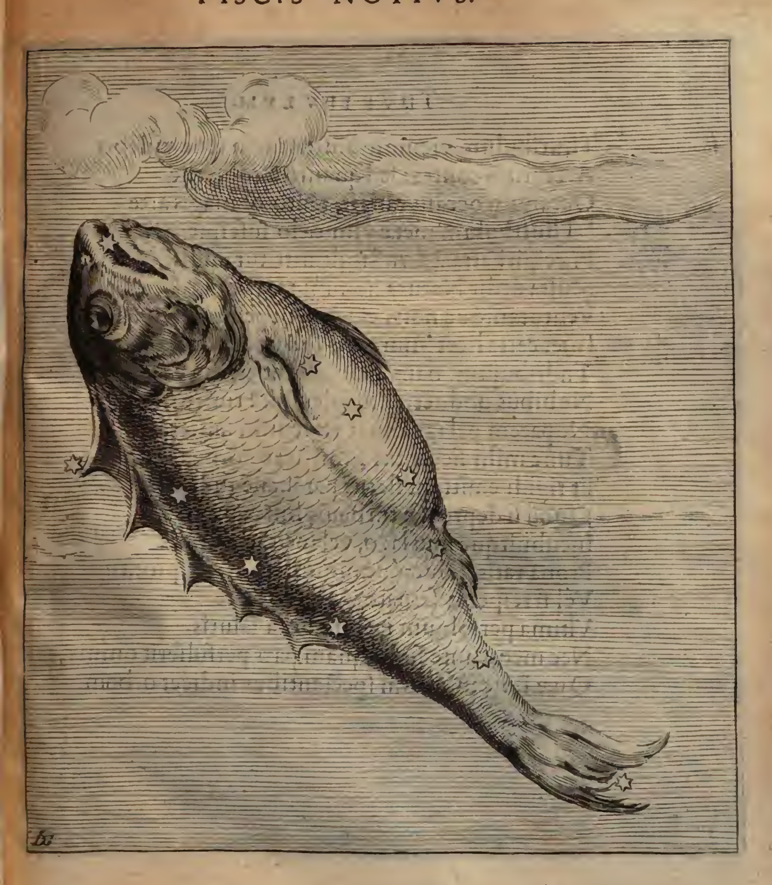
ERIDANVS.

Piscis notivs.

Eſt etiam à Geminis diuerſis Piſcibus vnus
Qui Borean fugiat, totus directus in Auſtros,
Ventre ſub Ægoceri, Priſtim conuerſus ad imam.
Infimus Hydrochoos ſed quà veſtigia figit,
Sunt aliæ ſtellæ, quà caudam bellua flectit,
Quaque caput piſcis mediâ regione locatæ.
Nullum nomen habent, nec cauſa eſt nominis vlla,
Sic tenuis cunctis iam penè euanuit ardor.
Nec procul hinc dextrâ defundit Aquarius vndas,
Atque imitata cadunt errantis ſigna liquoris,
E quibus vna magis ſub caudâ flamma relucet
Squammigeræ Piſtris: pedibus ſubit altera ſigni
Fundentis latices. Eſt & ſine honore corona,
al. nullum Ante Sagittiferi * multum pernicia crura.

PISCIS NOTIVS.

Thuri-

THVRIBVLVM.

Thuribulum vicinum auſtris ſacro igne videbis
Arcturum contrà: ſed quantò tardius ille
Oceanum occaſu tangit, tantò & magis arte
al. Thuribulo. * Thuribulum metæ vim cælo ſuſcipit, & iam
al. tactu. Præcipiti * tractu vaſtis dimittitur vndis.
Multa dedit Natura homini rata ſigna ſalutis,
Venturamque notis cladem depellere ſuaſit.
al. numerum. Inter certa licet * numeres ſub nocte cauendâ
Thuribulum: nam ſi ſordebunt cætera cæli
Nubibus obductis illo ſplendore timeto,
Ne pacem pelagi ſoluat violentior auſter.
Tunc mihi ſiccentur ſubſtricto cornua velo,
Et rigidi emittant flatus per inane rudentes.
Quod ſi deprenſæ turbauit lintea puppis,
Incubuitque ſinu laxo, vel mergitur vndis
Prona ratis, ſoluetque inimicum Nerea prorâ
Vel ſi reſpexit ſeruator Iupiter, ægrè
Vltima perſoluunt iactatæ vota ſalutis.
Nec metus ante fugit, quam pars perfulſerit omnis,
Quæ Borean cælum ſpectantibus indicet orbem.

THVRI-

THVRIBVLVM.

CENTAVRVS.

Sunt etiam flammis commiſſa immania membra
Centauri, capite, atque hirſuto corpore, & aluo
Subter candenteis hominem reddentia Chelas.
Inde per ingentes coſtas, per crura, per armos
Naſcitur intactâ ſonipes ſub Virgine dextrâ.
Seu prædam è ſiluis portat, ſeu dona propinqua
Placatura Deos, cultor Iouis admouet Aræ.
Hic erit ille pius Chiro, tutiſſimus omnes
Inter nubigenas, & magni doctor Achillis
Hic humero medium ſcindens iter ætheris alti
Si tenuem traxit nubem, ſtellaſque recondit
Toto clarus equo, venienteis nunciat Euros.

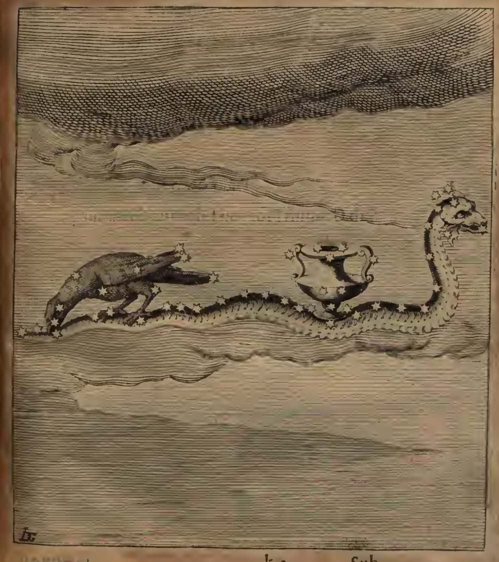
CENTAVRVS.

Hydra, Crater, Corvus.

*Nec procul hinc Hydros trahitur, cui cauda superni
Centaurum lucet, tractus subit ille Leonem,
* Peruenit ad Cancrū capite, & tristia sidera tangit.
Hic primos ortus Crater premit vlterioris,
Vocali rostro coruus forat: omnia lucent,
Et coruus pennis, & paruo pondere crater,
Et spatio triplici formatus sideris Hydros.

HYDRA
CRATER
CORVVS.

PROCYON.

Sub Geminis Procyon fulgentia ſidera ſurgit.

PROCYON.

Hic

PLANETAE.

Hic cælo ornatus trahitur noctemque diemque:
Sors ſua cuique data eſt; ſemel adſignata tuentur
* In morti loca, nec longo mutantur in æuo.
At quinque ſtellæ diuerſa lege feruntur,
Et proprio motu mundo contraria voluunt
Curricula, exceduntque loco, & veſtigia mutant.
* Haud equidem paſſim alio contingere ſigno,
* Quæ diuiſa dies hinc atque hinc ſæpe videntur,
Occaſus, ortuſque, neque anfractus breuis illis,
Annoſaſque vias tardus vix perficit orbis.
Hoc opus arcanis ſi credam poſt modo muſis,
* Tempus & ipſe labor patiatur fata docebit.

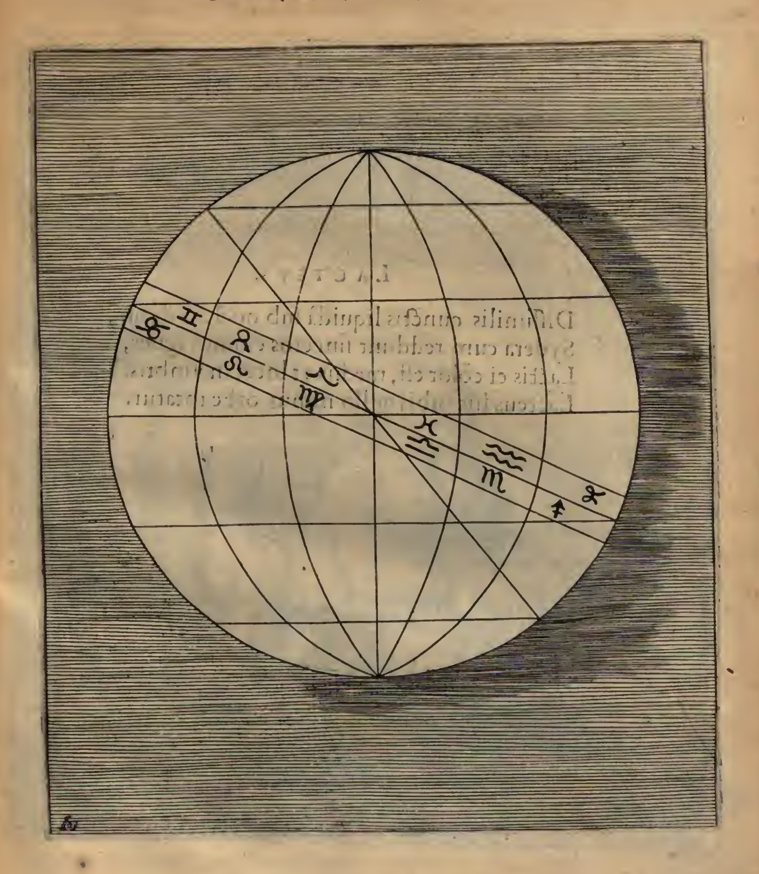
PLANETÆ.

CIRCVLI.

Signorum partes quorum prædicta figura,
Annum expleturi prædicunt quatuor orbes.
Interualla trium tranſuerſus colligat vnus,
Nec par eſt illi ſpatium: duo namque feruntur
* Inter ſe æquales, quorum eſt maxima forma,
Et totidem inter ſe prædictis ante minores.
Hi ſemper dictant illos: communia ſigna
Committunt, qua ſe tangunt: pars æqua rotarum
Diuiditur binos vt ſi quis deſecet arcus.

CIRCVLI.

LACTEVS.

Diſſimilis cunctis liquidâ ſub nocte videtur,
Sydera cum reddunt ſinceros eminus ignes,
Lactis ei color eſt, mediis vt lucet in vmbris.
Lacteus hic orbis nullo minus orbe rotatur.

LACTEVS.

Tropicus Cancri.

Celſior ad Borean qui vergit circulus, altos
Et peragit tractus vicinis haud procul Vrſis,
Per Geminos currit medios, veſtigia tangit
Aurigæ plantamque tegit Perſeida læua,
* Tranſuerſæ Andromedæ ſecat vtraque latera tactu,
* Et totam ab humero dextram ſumma vngula curſu
* Diuidit & ſagittiferi medium pernicia crura.
Hinc alius rapit orbis iter, tum candidus ora
Cycnus habet, iuxta cubito lucet ſuper ipſum
Nixa genu facies, & primis ignibus anguis
Effugit, at Virgo totus Leo, totus in ipſo
Cancer, ab aduerſis omnem ſecat ille Leonem
Clunibus, hirſutique iubam per pectoris exit:
Cancro qui fulgent oculi, cui regula currit
* Per medios, ſic diuidit latera vtraque tangunt,
Et geminis humeros, & Tauri vngula dextra.
* Radit Ophyuci humeros vaſtos fulgere notabis.
Hunc octo in partis ſi quis diuiſerit orbem,
Quinque ſuper terras ſemper fulgere notabis,
Abdit tres vndis, leuibuſque latere ſub vmbris.
Hoc Cancrum tetigit cum Titan orbe timeto
Æſtatem rapidam, & ſoluentis corpora morbos.
Tunc habet æterni cuſtos faſtigia ſumma,
Erectoque polo breuibus non applicat vnum
Candentis curſus. Auerſo nititur orbe
Dum tangant metas: pronus deuoluitur inde.

Tropicus Capricorni.

Hinc Boreæ proprior: contrarius excipit Auſtros:
Ægocero metas hyemis glacialibus Auſtris,
Æſtatiſque tenet flagranti ſydera Cancer.
Hoc medium ſydus findit deuexior orbis,
Fundentis latices genua implicat: illigat illum
Intorta priſtis caudâ, velocia crura
* Configit leporis, canem iam deſecat imum.
* Deſecat & ſacra ſpecioſæ pluſtria puppis,

Centaurique humeros, & ſcorpion vltima cauda
Spicula torquentem: magnus micat orbis in illo.
Inde Auſtro propior ſol eſt aquilone relicto,
Et gelidas hyemes hebetato lumine portat.
Huius tres cælo partes adſurgere cernes,
Quinque latent vndis, & longâ nocte feruntur.
Hos inter medius nullo minor orbis habetur, ÆQVINOCTIALIS.
In quo cum Phœbus radiatos extulit ignes,
Diuidit æquali ſpatio noctemque diemque
Bis redit hæc facies librato ſydere mundi,
Cùm ver fœcundum ſurgit, cum deficit æſtas:
Signa aries tauruſque æquo tanguntur ab orbe:
Sed princeps aries toto fulgebit in orbe,
Tauri armum ſubit, & flexi duo ſydera cruris.
At medium Oriona ſecat, ſpiramque priorem
Hydri, & Crateram læuem, coruique querentis
Vltima deficiunt nigrâ quà ſydera caudâ.
Illic & Chelas tranſuerſo lumine quæres,
Et celſi mediā partē anguis, & à medio Ophyucum, *
Nec procul inde Aquila, toto capite incubat ardēs *
Pegaſus, & longæ ſpacio ceruicis inhæret.
Hos orbes, quorum actus, & ſigna docemus, *
Rectus per medios decurrens traiicit axis:
Tres interuallis paribus ſine fine notantur,
Nec mutare vias poſſunt, nec iungere ſulcos:
Quartus in obliquam tres vnus colligit orbis,
Partibus extremos diuerſos implicat vnus,
Inter vtrunque ſecat medium defectus in illum.
Non ſi Palladiâ doctus formaret ab arte,
Diſtantes orbes melius religaſſet ab vno.
Sed tribus idem ortus omni naſcentur ab æuo,
Atque eadem occaſus, remanent certiſſima ſigna. ZODIACVS.
Quartus ab Oceano tantum veſtigia mutat,
Obliquo currens ſpacio, quantum Capricornus,

Æstifero distat Cancro, quam latus ad auras
Ætherias surgit, tam sacris mergitur vndis.
In sex signiferum si quis diuiserit orbem,
Aries * Æqualis aries, succumbit regula binis
Inferior signis spatiis, tantumque tenebit
Vna suis lateris, quantum à tellure recedit:
Nec tamen humanos visus fugit vltimus orbis.
Hæc via Solis erit bis senis lucida signis.
Nobilis hic Aries aurato vellere, quondam
Qui tulit in tauros Phryxum, qui prodidit Hellen,
Quem propter fabricata ratis, quē perfida Colchis
Sopito vigili incesto donabit amore.
Corniger hic taurus, cuius decepta figura
Europæ thalamis, & Virginitate relictæ
Per freta sublimis tergo mendacia sensit
Litore, Cretæo partus enixa marito.
Sunt Gemini, quos nulla dies sub Tartara misit,
Sed cælo semper nautis lætissima signa
Lædeos statuit iuuenes pater ipse deorum.
Te quoq. fæcundâ meteret cum cominus hydram
Alcydes ausum morsu contingere bello,
Sidere donauit Cancrum Saturnia Iuno,
Numquam oblita sui, numquam secura nouercæ.
Hinc Nemeæus erit iuxta Leo, tunc pia Virgo,
Scorpios hinc duplex, quam cætera possidet orbe
Sydera, per chelas geminato lumine fulgens.
* Quæ mihi dicta canant magnum sidus Orionis.
Inde sagittifero lentus curuabitur arcus,
Qui solitus Musas venerari supplice & plausu,
Acceptus cælo Phœbeis ardet in armis.
Poplitis inuentor, cuius Titania flatu
Bellantem comitata Iouem, pietatis honorem
Vt fuerat geminus forma, sic sydere cæpit.
Hic Auguste tuum genitali corpore numen,
Attonitas

Attonitas inter gentes, patriamque parentem
In cælum tulit, & maternis reddidit astris.
Proximus infectas olim quas fugerat vndas
Deucalion parùm defendens indicat vlnam.
Annua concludunt Syriæ duo nomina pisces
Temperat: hunc iterum prædictus nascitur ordo.
Lanigeri, & Tauri, Geminorum, postea Cancri,
Tunc Leo, tunc Virgo, tũ Scorpios, Arquitenensque,
Et gelidus Capricornus, & imbriferi duo pisces.
Æui perfecti diuisus tollitur orbis.
Sæpe velis quantum superet cognoscere noctis
Et spe venturæ solari pectora lucis:
Prima tibi nota Solis erit, quo sidere currat,
Semper enim Phœbus signo radiantis in vno.
Cætera tum proris ardentia suscipe flammis,
Quid cadat vt surgat summóve feratur ab orbe,
Quantóve exiliant spatio cum cærula lingunt.
Namque alius pernix, alius maiore trahetur
Mole alio: Oceanum tardo liquentia passu.
Quod sine fine caua solis via forte latebit,
Occulet aut signum conscendens vertice cælum
Altus Athos vel Quillene vel candidus Hæmus,
Gargaro nauti dens superísve agitatus Olympus,
Tum dextra læuaque simul redeuntia signis
Sydera si noris, nunquam te tempora noctis
Effugient, nunquam ventus Tithonius ortus.
Cùm primo Cancrum Tethys omittit in auras,
Excipit Oceanus Minoiæ ferta coronæ,
Occidit & dorsus piscis, caudaque priore:
Mergitur in totos humero Ophiuchus, & anguis
Vltima cauda micat, ortus habet illa timendos.
Nec multo Arctophylax his longe subiacet astris,
Lumine qui primo, cum Scorpios occidit vndis,
Occulitur pedibus, durat tamen arduus ore;

Orientia et Occidentia Cancro Oriente.

m Dum

Dum rigidum Ægoceri signum freta lucida terret:
* Sydereâ vix tuum satiatus luce Bootes,
In terras abit, & noctis plus parte relinquit.
At contra nullo defectus lumine totus
Orion humeris splendebit, magnaque diui
Vagina & claro celatus alteus igni,
ORIENTE LEONE. Cornua & Eridanus liquido feret vtraque cælo.
At cum prima iuba radiarit flamma Leonis,
Quicquid parte micat cælo nascente sub vndas
Omnem abit, atque feri venientis defugit hora.
Tota Iouis mersa est pennis stellantibus ales,
Quique genu posito defessus conditur vndis
Crure tenus redit in cælum, vasti caput Hydri,
Et pernix lepus, & Procyon, & Sirius ipse,
Totiusque Canis rabidi vestigia prima.
ORIENTE VIRGINE. Accipe quæ vitent exorsæ Virginis ora:
Delphinus motis iam tum deflexerit vndis,
Et Lyra dulce sonans, & flammis cincta sagitta,
Et niueus Cygnus properarit tangere fluctus,
Vtraque penna volans caudam vix lucet ad ipsam:
Nigrescitque Padus, terræ qui proximus amnis.
Tum caput abscondit sonipes, cum tota latebit
Ceruix, at contra sublimior Hydra feretur.
* Terratenus traxit surgentia plustria puppis
Argoæ, totusque canis: sed cum pia virgo
Nascitur illa ratio mediâ plus arbore lucet.
ORIENTE LIBRA. Surgenteis etiam Chelas sua signa notabunt:
Exilem Oceano nunc toto crine Bootes,
Quem claro veniens Arcturus nunciat ore:
Celsaque puppis habet cauda minus attamen illa;
Nixa genu species flexo redit ardua crure,
* Partibus haud alij noctem fluctuata suprema:
Bis solet illa vnâ cælo se ostendere noctem,
Nam si Phœbeos currus, dum longa venit nox,

Occasus

Occaſus ſequitur, rurſus fugit Oceanum ortu.
Crure ſimul Chelæ fulgent, cum ſcorpios exit,
Tam totis radiat membris miſciabile ſidus:
At cum tantus abit, quantum lira ſurgat ab vndis,
Argoſipia ſuo cælo refertur imago. *
Imperfecta redit cælo cum tota corona, ORIENTE SCORPIO.
Et Chiron prius ad caudam cognoſcitur vna,
Pegaſus abſcondit toto tunc pectore pennas,
Nec lucet cauda præmerſus pectore cygnus:
Ardet & Andromedæ vultus, priſtis & maxima *
Occaſum ſequitur venientis & Virginis ora: *
Criſta ſuper cælo fulget, caput abditur ipſi.
Regalis Cepheus altis intactus ab vndis.
Scorpios exoriens, quàm clarus fulſerit annus.
Scorpius Oriona fugat, pauet ille ſequentem.
Si vati placata precor Latonia Virgo,
Non ego non primus, veteres cecinere poëtæ:
Virginis intactas quondam qui tangere veſtes
Auſum hominem diuæ ſacrũ temeraſſe pudorem.
Deuotus pœnæ tunc impius ille futuræ,
Nudabatque feris anguſto ſtipite ſiluas,
Pacatamque Chion dono dabat Oenopioni.
Ad patiens etenim Phœbi germana repente
Numinis vltorem mediâ tellure reuulſa
Scorpion ingenti maiorem contulit hoſtem.
Parcite mortales: nunquam lenis ira deorum.
Horret vulnus adhuc & ſpicula tincta veneno
Flebilis Orion, & quanquam parte relictâ
Cæli pæne fugit tamen altis mergitur vndis.
Scorpios ardenti cum pectore contigit ortus,
Nîl ſuper Andromedæ, nîl priſtis luce fruetur;
In caput atque humeros rapit orbis Caſſiepia,
Declinemque trahunt æterno pondere mundi,
Corruptaque cadunt forma, certauerit olim

Qua sinus æquorei natis, cum litore Cancri
Doridos, & Panopes spectasset stulta choreas.
* Illa abit Oceano, totiensque serta corona
In cælum redeunt, totum se liberat Hydrus.
Cruribus exspectat Chiron obscurior arcu,
Corpore iam toto vastus, & vertice clarus.
Tum fera, quam dextra portat Centaurus, in auras
Exilit, & claris aperitur flexibus anguis,
Innixusque genu læua minus æquora lincunt;
ORIENTE SAGITTARIO. At cum prima subit facies remeabilis arcu,
Iam sicca Oceano Chiron pernicia crura
* Expulit, celsis Ophiuchus fulget in astris.
Nil trahit obscurum serpens, sed trunca recepta
Desinit esse manum mediis deformis imago.
Iam Lyra cum superis, & cygni dextera penna,
Radit tellurem rediens. cum sidere Cepheus,
Tum canis abscondit totius corporis ignis,
Et latet Orion, & semper tutus in vndis
Est Lepus, argoeque ratis qua flexile signum
In puppim formatur: adhuc aplustria lucent:
Mergitur & Perseus, & Capræ nobile lumen.
ORIENTE CAPRICORNO. Aurigam totum abscondit veniens Capricornus,
Atque omne ornatum venerandæ numine puppis,
Tum Procyon obscurus abit: redit armiger vncis
Vnguibus, ante omnis gratus tibi, Iuppiter, ales:
Omnibus & stellis Cygnus redit, & leue telum,
Et paruus Delphinus, & apta altaria sacris.
* Eminus exurgit Minoia nota corona.
ORIENTE AQVARIO. Hydrochoos cælum scandens simul euocat, ore
Et ceruice tenus fidentem Pegason alis.
Auersum Chirona trahit nox atra sub vndas,
Oceanus caudam tingit, nondum capit ora,
Non vastos humeros, tum pectora tristia sertis.
Hydram plus mediam tondit, pars tertia lucet.

Hanc

Hanc pifces addunt orti tumque biformes, *
Cum geminos pifces Aquilonis prouocat aura
Ille etiam furgit, qui triftes refpicit Auftros:
Pifcibus ille fimul furgit & liberat ortus,
Cùm pernix Aries in cælum cornua tollit.
Pifces educunt Cepheïda, lætior illa
Nereïdos, pontoque fugam, cæloque refertur.
Ortus lanigeri properabunt condere facrum
Thuribulum: patrio fulgebit in æthere Perfeus.
Perfea cum pinnæ redeunt, iam Plias ab vndis
Effugit, & dextro Tauri & cognofcitur armo. *
Fixus & in curui trahitur fine curribus illis
Myrtilus, aut totum cernens, cùm interit ipfum. *
In cælum redit, & pars dextera mergitur vndis.
Vertice lucebit, teneros manus effugit hædos:
Læua Iouis nutrix humero radiauit in ipfo:
Proxima telluri nafcetur planta finiftra:
Cætera cùm geminis perfecto fidere furgent:
Tauro piftrices pariter, criftæque refulgent,
Caudaque vicinum terris iam cernet Booten, *
Et cum fe genibus demifit pars Ophiuchi,
Signum erit Oceano gemino remeare relicto
Totaque iam pifcis lucebunt fquamea terra,
Eridani & primo deprendat nauita fontes, *
Cælum confpiciens, dum claro fe mouet ortu
Orion: habet ille notas quæ tempora noctes
Significet, ventófve truces, fidamque quietem.

ORIENTIBVS PISCIBVS.

ORIENTE ARIETE.

ORIENTE TAVRO.

ORIENTIBVS GEMINIS.

FINIS.

FRAGMENTVM PROGNOSTICORVM.

GRANDINE permixtus Aries, niuibusq́. caducis
* Spargunt vicina tristis supra iuga Piscis.
* Taurus portat aquas, & ventos, excitat aries.
Fulmina tum crebrò iaculatur Iuppiter, & tunc
Intonat emissus violentior ignibus æther.
At geminis leuiter perstridunt cærula venti,
Rarus & in terras cælo dimittitur humor.
Omnia mitescunt tranquillo sydere Cancri.
Siccus erit Leo præcipuè cui pectora feruent:
Virgo refert pluuias, & permouet aëra ventis.
* Lenius est libræ signum, vix rore in illo.
Scorpios assiduè cælo minitabitur ignis,
Lentior in pluuias, magis inuenit arua quieta,
Atque trucis ventos, densâ niue sæpe rigebunt.
* Sagittiferique rarâ descendit pluuia terris.
* Ægoceros alia spargit & frigora durat,
Instabilique gelu falli vestigia passus.
Qui fundit latices cælo quoque permouet imbres.
Omnia miscentur cum piscibus: aspera ventis
Æquora turbatos voluunt ad sydera fluctus:
* Imbribus incumbit in cælum solemq́ue recondit:
Grandine pulsatur tellus, niue mœnia durant.
Hæc vt quisque deus possedit numine signa
Adiungunt proprias vires. torpere videntur
Omnia Saturno: raros ille exprimit ignes,
Et siccas Hyemes adstrictis perficit vndis,
Grandine durantur pluuiæ, niue grande putrescit,
Et rigor accedit ventis: mitissimus ille

HVGEIANI GROTII

NOTAE

AD

PHÆNOMENA ARATI.

ΦAINOMENA]. Opusculum hoc τῶν φαινομένων περιηγητικὸν Proclus & Theon vocant. φαίνεσθαι astrorum est proprium. Aristoteles aliique sæpè stellas vocant φαινόμενα. Titulo hôc libros scripserunt plurimi, vt ante Aratum, Eudoxus Cnydius, Lasus Magnesius, Aristophanes Byzantius, & Hermippus, & Hegesianax, quorum meminit Ptolemæus in illo Epigrammate:

Πολλὰ ἡγησιάναξ τε, καὶ ἕρμιππος τὰ κατ' αἰθέρα
Τείρεα, & πολλοὶ πολλὰ τὰ φαινόμενα.
Βίβλοις ἐγγράψαντο, ἀπὸ σκοποῦ δ' ἀφάμαρτον,
Ἀλλὰ τὸ λεπτολόγου σκῆπτρον Ἄρατος ἔχει.

Laudat Rex Ptolemæus Aratum λεπτολογίας gratiâ, vt & Callimachus:

Χαίρετε λεπταὶ
Ῥήσιες Ἀρήτου σύντονον ἀγρυπνίης.

De hisce Arati lucubrationibus extat splendidissimum Cinnæ Epigramma, quod apud Isidorum inuenies:

Hæc tibi Arateis multum inuigilata lucernis
Carmina, quîs ignes nouimus ætherios,
Leuis in aridulo malue conscripta libello,
Prusica conuexit munera nauicula.

Cæterum dubitandum non est quin Aratus opusculum hoc suum ex aliis præcedentis æui auctoribus concinnarit. Quid itaque mirum si Cicero ait: *Constat inter doctos homines, ignarum Astrologiæ ornatissimis atque optimis versibus Aratum de cælo stellisque scripsisse.* Præcipuè verò Eudoxum esse imitatum ista Auieni indicant:

Hic primum Cnydij radium senis intulit astris,
Mortalémque loqui docuit conuexa Deorum,

Posteà subiungit:

Quæ rursum ingenio, numerisque Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit;

Ergo Aratus Eudoxum carmine transtulit, quod & sequentia indicant. Celebre est illud Fabij de Arato nostro iudicium: *Materia Arati motu caret, vt in quâ nulla varietas, nullus affectus, nulla persona, nulla cuiusquam sit oratio.* Sed quod ille vitio videtur vertere, id Ptolemæus Rex, & ipse Callimachus non excusant modo, sed & admirantur, τὴν λεπτὴν ῥῆσιν nimirum. Sed quid potuisset, in Virginis fabulâ expressit: In reliquis, id quod voluit. Quæ sequuntur apud Quintilianum: *Sufficit tamen operi, cui se credidit parem*, omnino respiciunt illos versus.

ἄρατος οὐδὲ
ἀπολείπεται πάντα κύκλα, τά τ' αἰθέρι τέκμαρτ' ἐστηρικται.

Ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα.] Citat Clemens Alexandrinus Strom. V. ἀρξόμεσθα Ego alterum præfero: Ita Hesiodus Theogoniâ:

Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν

Et posteà:

Τύνη Μουσάων ἀρχώμεθα.

Et Theocritus Aratum imitatus:

Ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα καὶ εἰς Δία λήγετε Μοῦσαι.

Vtrumque Maro sequutus est isto carmine,

Ab Ioue principium Musæ: Iouis omnia plena:
Ille colit terras, illi mea carmina curæ.

Μεσταὶ δὲ Διὸς] Citat apud Eusebium Aristobulus Peripateticus Θεοῦ, & infrà πάντῃ δὲ Θεοῦ κεχρήμεθα πάντες.

Τοῦ γὰρ καὶ γένος εἰμέν.] Citat Apostolus Paulus scribente Lucâ: ἐν αὐτῷ (τῷ Θεῷ) γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς & τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι.

Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

Quod ex hoc loco desumptum monet Clemens Strom. I. & V. Vnde liquet ea quæ Aratus hic canit, nô de aëre cum Germanici Scholiaste intelligenda esse, sed de Deo. Bene quisquis ille qui διάγειον illam οὐρανίας σφαίρας scripsit ait intelligere Aratum τῆς ὕλης βάσιν: vel vt ego mallem ibi legi βασιλεία. Nam & Theon ait βασιλέως δὲ τῆς ὅλης καὶ πατρὸς ὁ Ζεύς.

Ἀρότρῳ.] Videtur legisse Asclepiades ἀροτρῶ pro ἀροτρῷ.

Καὶ φυτὰ γυρῶσαι.] Eusebius ὑγρῶσαι.

Ἄστρα διακρίνας.] Hunc locum innuit Manilius, cum canit:

Sentirént que Deum gentes quàm maximus esset,
Quis sua dispositis per tempora, &c.

Ωράων.] Vt sensus sit expeditior lego, ἀστέρας, ἀστέρες οἵ κ' ἐφ' ἡμῖν δὲ πάντα φύωνται.

Πρῶτόν τε καὶ ὕστατον.] Homerus:

Ἐσθλὰ δὲ πολλὰ λέξω· σὺ δ' ἄρχομαι —

Hesiodus:

Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν.

Theognis:

Ὦ ἄνα Λητοῦς υἱὲ, Διὸς τέκος οὔποτε σεῖο
Λήσομαι ἀρχόμενος, οὐδ' ἀναπαυόμενος.

Theocritus Id. 17 vt suprà citauimus:

Ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα καὶ ἐς Δία λήγετε Μοῖσαι.

Et ibidem:

Ἀνδρῶν δ' αὖ Πτολεμαῖος ἐνὶ πρώτοισι λεγέσθω,
Καὶ πύματος καὶ μέσσος. ——

Ἐπίψαυε.] Theon exponit ἐφάψασθαι. Sed puto non malè cum Clemente Alexandrino legi posse ἐπίψαυε. Ità Homerus dixit:

Εἰ δέ τι τείρεα πάντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται.

Αὐτὸς καὶ προτέρη γενεή.] Duplicem expositionem affert Scholiastes. Prior est, vt disiunctè intelligamus, per προτέρην γενεὰν Heroas antiquos, quorum nonnulli nomina sideribus dederunt. Altera est, vt coniunctim hæc de Ioue intelligamus, quasi dicat: χαῖρε, ἐπεὶ αὐτὸς εἶ, καὶ ἡ προτέρη γενεά, vt Auienus dixit, Atque aui pariter gemini. Sed non malè eò possit referri quod Iuppiter sit Sol nonnullis, & πρωτογένειος, quæ duo explicauimus in Onomacriticis Capellæ dicitur prima progago, hoc est ad verbum πρωτογενής.

Μειλίχιαι μάλα πᾶσαι.] Imitatur Maro:

Me verò primum dulces ante omnia Musæ,
Quarum sacra fero ingenti percussus amore,
Accipiant, cæliq; vias & sidera monstrent.

Ἄλλυδις] Æolicum est, vt ἄμυδις. Hoc in versu pro ἐόντες multi ἰόντες legerunt. Sed est περὶ ἀπολασίαν sermo.

Συνεχές.] ν debet geminari, vt apud Hesiodum συννεχέως ἐμάχοντο.

Ἔχει δ' ἀτάλαντον.] Rectè: ἀτάλαντος Æolicum est pro ἀμφιτάλαντος, vt ἄδελφος, ἀμάδελφος. ἀκόλουθος, ἀμακόλουθος. Aliter legit, aut intelligit Leontius qui ait: τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἄξονα φανερῶς τὴν γῆν τῷ μέσῳ κατέχειν. Non Germanicus, qui transfert:

Libratasq; tenet terras.

Περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸν ἀγινεῖ] Grammatici exponebant, οὐρανὸς περιάγει ἔχων περὶ ἑαυτὸν τὸν ἄξονα. Pessimè: nam axis

Οὐδ' ὀλίγον μετανίσσεται.

Scholiastes ita: ὅδε οὐρανὸς περὶ αὐτὸν ἀγινεῖ τὰ ἄστρα. Mihi non displicet Mathematicorum lectio:

Περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸν ἀγινεῖ

Leontius: καὶ ἄξων λέγεται, ἐπεὶ περὶ αὐτὸν ὁ οὐρανὸς ἄγεται. Manilius hoc modo:

Sidereus circa medium quem voluitur orbis
Æthereosq; rotat cursus.

Vide etiam cætera quæ inibi præcedunt & sequuntur ex Arateis translata.

Ὑψόθι ὠκεανοῖο.] Aratus vbique Horizontem vocat Oceanum, vt & Homerus, quod optimè veteres obseruarunt & infrà clarius patebit.

Ἅμαξαι.] Nomen ἁμαξῶν Aratus more Grammatico, hoc est suo, nam & ipse erat Grammaticus, deriuat ἀπὸ τοῦ ἅμα ἄγεσθαι.

Ἀλλήλαις] Ita nempe vt prioris caput conuersum sit ad clunes posterioris (quod omninò verum) non quod quæque suum caput ad suas nates inclinet (eo quod capite demisso appareant) vt volunt Aristarchus. Benè & clarè Germanicus: *caput alterius super horrida terga Alterius lucet.* Ἰξύα Scholiastes ἄκραν interpretatur. Manilius caudam; ait enim; *vtraque caudam Vergit in alterius rostro*: vel si ita malis, *Vertit in alterius rostrum.*

Δίκτῳ ἐν εὐώδει.] Scholiastes distinguit:

Δίκτῳ ἐν εὐώδει, ὄρεος σχεδὸν Ἰδαίοιο

Sed vtcunque legat, non facile persuadebit de Dicto monte. Dicten noui, Dictum non noui. Zenodotus Mallotes δίκτου pro δικτάμνου per syncopen dictum putauit, quod vt non planè improbem facit primò quod dicat εὐώδει, deinde quod partui apta hæc herba, ideoque eâ coronatam Ilithyiam fingit Euphorion:

Στεψαμένη [illegible] δικταμνοῖο.

Tum quod, cum à capris Iupiter feratur enutritus, hæc herba capris sit amicissima, præsertimque in Cretâ. Ita ò adeò (vt ait Theon) βέλει τρωθεῖσαι αἶγες ἐσθίουσιν αὐτὴν καὶ ἀποβάλλουσι τὸ βέλος. Virgilius:

Dictamnum genitrix Cretæâ carpit in Idâ
Puberibus caulem foliis, & flore comantem
Purpureo: non illa feris incognita capris
Gramina, cum tergo volucres hæsere sagittæ.

Cicero II. de Natur. Deor. *Capras audiuimus in Cretâ feras, quum essent confixæ venantium sagittis, herbam quærere quæ dictamnus vocatur, quam cum gustauissent sagittas excidere dicunt è corpore.* Quod si coniectura in hunc auctorem accipitur putem ego legendum:

Λύκτῳ ἐν εὐώδει ὄρεος σχεδὸν Ἀργαίοιο.

Nam nemo est Græcarum literarum non ignarus qui literarum λ & δ itemque υ & ι in scribendo ignoret affinitatem multis erroribus ansam dedisse. Quod ad alteram vocem attinet scire oportet in quibusdam codicibus αἰγαίοιο legi. Restat vt rem doceamus quia de verbis & literis euicimus. Hesiodus, cuius imitatorem testantur omnes Aratum, ait in Theogonia:

Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον
Ὁππότ' ἄρ' ὁπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι
Ζῆνα μέγαν: τὸν μέν οἱ ἐδέξατο γαῖα πελώρη
Κρήτῃ ἐν εὐρείῃ τραφέμεν ἀτιταλλέμεναί τε.
Ἔνθα μιν ἷκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Πρώτην εἰς Λύκτον· κρύψεν δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
Ἄντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης
Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.

Ἐν ἰλάδεσσι [illegible].] Hesiodus Theog.

Τὰς

Τὰς δὲ πατὴρ ζωῆσιν ἐπίκλησιν καλέεσκε.

Orpheus:

Ἥλιός θ' ὃν θνητοὶ ἐπίκλησιν καλέουσι.

Homerus Iliad. σ.

Ἄρκτον θ' ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσι.

Quis versus Homericus non modo ad hunc Araticum, sed & ad illum qui supra est:

Ἄρκτοι ἅμα τροχόωσι τὸ δὴ καλέονται ἅμαξαι.

pertinet. Idem de Sirio:

Ὅν τε κύν' Ὠρίωνος ἐπίκλησιν καλέουσι.

Ἑλίκῃ γε μὲν ἄνδρες Ἀχαιοὶ] Hence Graij vtuntur, vnde ἑλίκωπες Ἀχαιοὶ Homero: hanc inuenisse fertur Nauplius. Phœnices in rebus nauticis gnatiores cynosurā, quæ ob breuitatem στροφῆς certiora dat signa nautis. Hanc inuenit Thales. Consentit Arato Ouidius:

Magna, minorq́; feræ quarū regis altera Graias,
Altera Sidonias vtraque sicca rates.

Eidem alibi:

Esse duas Arctos, quarum Cynosura vocatur
Sidonis, Helicen Graia carina notat.

Ἐπιφέρεται ἰθεῖα] Lege ἐπιφέρεται.

Πρωινὴ ἐξ ἑσπερίης] Manilius de Helice:

Quam septem stellæ primæ iam Sole remoto
Producunt nigras trahentem lumina noctis.

Τὰς δὲ δύ' ἀμφοτέρας] Aristarchus pro τὰς δὲ δύ' ἀμφοτέρωθεν, quod & item in [illegible] optime monet. Scholiastes ex Hesiodo adumbratum qui [illegible] Ramea serpenti comparat.

Καὶ ἐπ' ἐρχόμενος ὁ ἀσυγκλόνητος ἀντιδιάκονος. Et sane verum omnino [illegible] id quod ait ille qui Arati vitam scripsit, Poetam nostrum Hesiodum magis sibi imitandum proposuisse, quam Homerum, quod & ex phr[asi], & ex formulis quibusdam, & ipsis fabulis apertissime liquet.

Ἐν δ' αὐτῷ] Forte.
Ἐν δ' αὐτῆς.

Quod verius.

Κεῖνῃ που κεφαλῆς τῇ νίσσεται] Sensus est: Draconis caput Arctici circuli peripheriam tangit: quod verum in eleuatione Cnydi, ad quam Eudoxus, quem Aratus sequitur, hæc scripserat. Arctici circulus qui hic describuntur, alius neotericis, alius veteribus. Neotericis est circulus per polum Zodiaci circa mundi axem ductus: Veteribus erat circulus per intersectionem Horizontis, & Meridiani circa axem descriptus, in[de] finitæ magnitudinis. qui quia semper Horizontem attingeret, prout regio vel Septentrionalius vel Austrinius esset sita variabat. quod vt probetur, & vicissim loci Aratum illustrantes illustrentur, hos auctores proferemus. Proclus: ὁ μὲν γὰρ ἀρκτικὸς κύκλος ἀφορίζει τὰ ἀεὶ φαινόμενα. Et alibi: οἱ δὲ ἀρκτικοὶ, μεταπίπτουσι κατὰ τὰς ἐγκλίσεις. οἷς μὲν μείζονες, οἷς δὲ ἐλάττους γίνονται. Τοῖς μὲν γὰρ πρὸς ἄρκτον οἰκοῦσι μείζονες οἱ ἀρκτικοὶ κύκλοι γίνονται. Τῶν γὰρ πόλων μετεωροτέρων φαινομένων, ἀνάγκη καὶ τὸν ἀρκτικὸν κύκλον τὸν ἐφαπτόμενον τοῦ ὁρίζοντος μείζονα ἀεὶ μᾶλλον γίνεσθαι, & quæ sequuntur. Hyginus etiam nos versus vna cum Ciceronis interpretatione in Arctici post declaratione citat. Capella lucide ait: *Verum ex parallelis primus is est, qui & semper apparens, & contingens confinia finitoris nunquam mergitur assurgit qui Septentrionalis circulus perhibetur, ex eo quod cum cæteris quæ promentur, etiam [illegible] Septentriones includit.* Et alibi *Ab eo* (mundi cardine) *ad Draconis caput, quod iam notaueram vsque ad Finitoris circulum peruenire, lineam dixi.* Et Cleomedes de arctico & antarctico. οὐδὲ διὰ τὰς τῶν κλιμάτων διαφορὰς ἄλλοι παρ' ἄλλοις εἰσὶ μείζους, καὶ ἐλάττους γινόμενοι, καὶ τέλεον ἀφανιζόμενοι. Et Strabo. οἱ ἀρκτικοὶ μήτε παρὰ πᾶσιν εἰσί, μήτε οἱ αὐτοὶ πανταχοῦ. Vide Scaligeri Maniliana. Scholiastes hunc locum non videtur intellexisse. Locum hunc Arati innuit & mecum explicat Leontius: ἐξ οὗ δὲ φησὶ περὶ τοῦ δράκοντος, ὅτι ἐκείνου ἡ κεφαλὴ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐστι τοῦ οὐρανοῦ καθ' ὃ αὐτὸ ἀναβάλλει. ἢ καὶ δύνει [illegible] ἀλλήλοισι δῦλοι [illegible] ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος ἐν τῷ μεγίστῳ τῶν ἀεὶ φανερῶν [illegible] εἶναι. οὗτος γὰρ ἐστι μόνος διὰ τοῦ βορείου πόλου [illegible] τὸν κύκλον τοῦ ὁρίζοντος [illegible] τὴν [illegible] ποιεῖται. Circulum Arcticum veteres Sphæris non inscribebant: neque enim poterant ob varietatem. Nam breuitatis ratio, quam Gellius ex [illegible] affert friuola, qui in eo quoque errat, quod Polos cum circulis confundat, vt & [illegible] lib. [illegible] cap. xxv. In hoc Arati versu pro νίσσεται, Hipparchus νεῦται citat, & Theon aliquo in loco νείσσεται. Sed νίσσεται siue natare, est circa Oceanum, Horizonta videlicet ferri.

Τῆς δ' αὐτοῦ] Mallim τῇ δ' αὐτῷ. Vtrunque ἀνάλογως.

Τὸ μὲν οὔτε.] Consentit Manilius qui eleganter dixit de Nixa hac specie: *sibi conscia caussa.* Dissentiunt Auienus, & Hyginus, Herculem ille, hic etiam Cetea nuncupans.

Οὐδ' ὅ γε] Alij ὅ γε, legunt nullo sensu, alij ὅ γε nullo metro. Forte legendum sit ἄν. [I]llustrissimus Scaliger legit ὃ γε aut ὅ γε.

Ὀκλάζοντι] Eleganter hoc verbo & situm & laborem indicauit, nam & deficere significat, & ingeniculare.

Ὅσσον ἐν ἐγγύθι.] Hoc est quod alibi dixit, ἀκλινέος τελεούσης. Sic infra: αὐτὸν ὀνομάζουσιν Ὀργυλόν.

Μέσσω δ' ἐπιδέξιος καρήνου.] Ita legendum non μέσσου καρήνου docet Hipparchus.

Δεξιτερῷ] Imo læuo pede: nam dextro inclinatus est. Hyginus in Engonasi. *Sinistro*

autem toto Draconis caput opprimere conatur. Et ita effictus est in omnibus sphæris. Auienus tamen cum Arato.

— Dextræque dehinc impulsio plantæ,
Tempora conculcat maculosi prona Draconis.

Quid Germanicus sentiat inibi dicemus.

Ὑπερείφιται.] Alij ἐπερείφεται. Vtrunque probum.

Ὀφιούχου.] Hipparchus ὀφιουχίου, nam ὀφιουχίο mendum est. dixit itaque κεφαλὴν ὀφιούχου vt infrà ὀφιουχίῳ γοῦνα φορῆ: aut potius ὀφιουχίου pro ὀφιούχου σκῆπτο παρὰ τὴν κεφαλὴν, quod verius. Hunc locum ita exprimit Leontius: ὅτι ὀφιοῦχος κεῖται ὀρθὸς, τὴν μὲν κεφαλὴν ἔχων πρὸς τὴν κεφαλὴν ὁ ἰγόνασιν.

Διχόμηνοι.] διχόμηνοι per Metaplasmum dixit pro διχομήνῳ. Simile est κλαδὶ apud Poetas pro κλάδῳ. Illud tamen à διχόμηνο Analogicè videtur posse formari.

Εἰσωποί.] Ita omnes hactenus editiones præter Sanctandreanam. Ἰσωποὶ legit sine dubio Scholiastes: ait enim ἴσοι κατὰ τὴν λαμπρότητα.

Οὐ μάλα ἴσαι.] Nam vt ait Leontius ἔχει ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῆς ἀμαυρολαμπρεῖς, ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν ἐλαττον λαμπρούς.

Ὀφθαλμῷ τε.] Oculo sinistro & pectori dextero pede instare ab Arato fingitur.

Ἐπιδευέες.] Malè (ni fallor) Hip. ἐπιμεμφέες. Et cùm Aratus dicat *lucis egentes*, Germanicus tamen ait:

Insigni cælum perfundunt lumine Chelæ.

ἑλίκηφι ἐοικώς.] Fingitur enim læuâ Plaustrum attingere, dextrâ tenere καλαύροπα, vt & in antiquis Germanici imaginibus Aldinæ editionis pingitur. Καλαύροψ (malè apud Scholiasten καλάβροψ) Pedum est bubulcorum, Hesychius vocat καλαύροπας, ξύλον ᾧ τοὺς βόας βάλλουσι. Habebant enim bubulci βουπλῆγας, vt Equisones Dolones sub formâ flagellorum quorum mentio ff. *Si quadrupes. l. 1 §. Et generaliter.* Hebræi bubulcorum illud vocant מַלְמַד & acumen ipsum דָּרְבָן Ita enim distinguit Dauid Kimhi. Stimulum appellat Tibullus:

Et stimulo tardos increpuisse boues.

Et Manilius Aratum interpretans:

Quod stimulo iunctis instat de more iuuencis.

καλαύροπα Bootæ ascribit & Nonnus:

Γείτων δ' ἠεριγόνης ἐλατὴρ ὁμόφοιτος ἁμάξης
Πήχει μαρμαίροντι καλαύροπα πάλλε βοώτης.

ὑπὸ ζώνη.] Manilius;

Arcturúmque rapit medio sub pectore secum.

ὑποσκεψάμενο.] Hipp. ὑποσκέπτεσθαι.

Ἐν χερσί.] Scholiastes puto legit χηλαῖς, vt & Germanicus.

Ἀστραῖον.] ἀστραίου καὶ ἡμέρας filiam dici ait Scholiastes vt Astræum Auroræ coniugem similiter facit Hyginus principio Mytholog. Meminit Astræi Hesiodus: quem Δαίμονα ὀμφήεντα nominat Nonnus, qui quoque eius non vno loco facit mentionem. Fabula autem quam hic tractat desumpta est ex Hesiodo, vbi de aureo sæculo reliquisque agit, qui tamen non Astræam, sed αἰδῶ καὶ νέμεσιν nominat. De Astreâ Ouidius:

Vltima cælestum terras Astrea reliquit.

Narrant hanc fabulam & alij.

Ἀγειρομένη.] Attice pro ἀγείρουσα.

Εὐρυχόρου.] Ita legendum non ἀερογόρου vt antea, pugnante versu. Sic Homero εὐρυχόρος μυκάλησσος.

Δημοτέρας.] An non δημοτικάς?

Πολυμηφίου.] Vsitatius est πολυμορφίου. Et sic Nonnus dixit:

Πολυμορφία φωλήν.

Πότνια λαῶν.] Malim λαοῖς & in sequenti versu, δικασίοις.

Ηπείλει.] ἀπειλεῖν dixit pro διαλέγεσθαι, vt ait Scholiast.

Ἐλδόμενοι.] Species est apostrophes, nam cum de ea dixerit οὐδ' ἔτ' ἔφη εἰσωπὸς ἐλεύσομαι καλεῦσι statim subiungit eius sermonem, quod Homero peculiare:

Ἕκτωρ δὲ τρώεσσιν ἐκέκλετο, μακρὸν ἀύσας
Νηυσὶν ἐπισσεύεσθαι, ἐᾶν δ' ἔναρα βροτόεντα:
Ὃν δ' ἂν ἐγὼ ἀπάνευθε νεῶν ἑτέρωθι νοήσω, &c.

Κολωνάς.] Interpres Homeri γεωλόφους ἐξοχὰς exponit.

Ἀροτῆρας.] Eadem Phrasi Hesiodus vsus, & Latini aratorem, vel ruricolam bouem dixere. Et quia detestandū videbatur assuetos vomeri & domitos (vt Germanicus loquitur) iuuencos mactare, ideò ἀδμήτην βοῦν sacrificiis affigit Homerus.

Προτρυγητήρ.] Anteuindemiatorem Latini vocant, quod nomen ideò accepit, quod πρὸ τοῦ τρυγητοῦ ὀλίγαις ἡμέραις διατέλλει, vt ποσῶς ait ὅτι πρὸ τοῦ καιροῦ ἀτρύγου ἀνατέλλει.

Ἄρκτου.] id est Cynosuræ, Scholiastes, qui legit μεγάλης ἄρκτου: Maioris Vrsæ Auienus. Helicen nominat Germanicus. Sed & alteram significationem indicat Scholiastes.

Οἱ.] ἑοὶ Legit Magnus Scaliger.

Ὑπ' ὠμαίου.] lege ὑπωμαίου vno verbo.

Ἀπλόοι.] cum neque ἀπλόοι, neque ἄπλοοι satis videatur conuenire, videndum nam ἀπλόος legi possit pro ἀνάριθμοι, quod Auienus & Germanicus velle videntur. Ex his autem astris de quibus iam mentio Conon comam Berenices, Callimachi, Catullique versibus celebratam, exstruxit.

Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀμφοτέροισι.] Lego cum Hipparcho ποσὶ δ' ὀπισθοτέροισι: nam ὑπὸ in eodem versu sequitur. Schol. οἱ δὲ ὄπισθεν ποδῶν ἴχνη τοῦ λέοντος. *Postrema pedum vestigia.* Auienus.

Posterior

Posterior pes Germanicus, Cicero tamen pedes non definit. Nec mirum, nam & alibi dixit:

Propter pennati corporis alam

vbi Aratus λαιῇ δ' πτέρυγι dixit. Et sanè probat Manuscriptus Palatinus.

Θρέπεται.] Vtitur hoc verbo Nicander:

ὅθι ὅτ' ἠλίοιο θρεπτάτη ἵσαται ἀκτίς.

Ἔσθ᾽ ὁ μὲν.] vel in his tribus, vel in vltimo Leone.

Ἠλίου.] Legunt alij referente Schol. ἠελίῳ τὰ πρῶτα συνερχομένοιο λέοντος.

Πηδά.] κατ᾽ ἀποκοπὴν pro πηδάλια. Similia sunt τὸ γλάφυ, γλῶ, κάρη, τὸ ἄλφι, τὸ ἰδρῶ, ἀποκοπή. Et apud Latinos do, gau, Medix, & similia.

Πορφυρέοισιν.] Sic Homerus κῦμα πορφύρεον dixit. Et Aratus infrà:

ὑπὸ σπείρῃ θαλάσσῃ πορφύρῃ.

Virgilius quoque ex imitatione, *mare Purpureum*.

Κεδαιομένους.] Scholiastes indicat, legi posse κραιζομένους ἀντὶ τοῦ φλεγομένους. Ita enim hæc apud illum transponenda. Sed & ipse Aratus alibi κεδαιομένας νῆας dixit, & Germanicus: *Iactatam videre ratem*.

Ὠλενίην.] Ouidius:

Nascitur Olenia signum pluuiale capellæ.

Et alibi, *Oleniúmque pecus*. Dicta ita capra non quod in Oleno nutrita, sed quod sit ἐν τῇ ὠλένῃ τοῦ ἡνιόχου.

Πεπτηότα ταῦρον.] πεπτηὼς (omissa vulgari *volantis* significatione) tripliciter apud Poëtas sumitur. Primò pro *expanso*: & ita hîc Auienus:

Cornigeri latè tenduntur pectora Tauri:

Secundo pro *curuato*, & *procubuo*: Ita Scholiastes intellexit, qui κλάσαντα exponit, & Cicero qui *conixum*, & Manilius qui *curuum* & *nixum* nominat. Tertiò pro *minaci*, (nam & ita Homerici Scholiastæ exponunt) quem sequitur Germanicus.

Κάρη βοός.] Dicit bouis formam facilè ex capite cognosci. Aliter nempe quam in Ariete.

Ὑάδες.] De his variæ sententiæ. aliis duas, aliis tres, aliis quatuor, aliis quinque, aliis sex, aliis septem statuentibus. Alij Erichtheos, alij Cadmi, alij Hyantis, alij Atlantis & Hyæ, filias scribunt. Nominat Hesiodus, Phæsylen, Coronida, Cleiam, Phæo, Eudoram: Hyginus in Poetico Astronomico, Ambrosiam, Eudoram, Phæsylen, Coronida, Polyxo, Phæo, Thyenen: Hyginus in Mythol. Arsinoen (ita enim lego) Ambrosiam, Bromiam, Cisseida, Coronida: Et eodem libro Fab. 192. Phæsylen, Ambrosiam, Coronida, Eudoram, Polyxo. Alij Eudoram, Ambrosiam, Pasithoën, Coronida, Pleyaurida, Pitho, & Tychen, quam nonnulli Thythen nuncupant. Nomen autem Hyadum quidam à pluuiâ, quidam ab υ literæ formâ vt Scholiastæ Græci, quidam ab Hyante fratre in parte, quidam à suibus deriuant: quod per errorem, à Latinis factitatum post Tyronem Plinius obseruauit. Hactenus de Hyadibus varias opiniones monstrauimus, ad alia veniamus.

Ἑτέρην.] Sic alibi: ὕελος εἰς ἑτέρην φέρεται. Per ἑτέρην intellige mundi partem sinistram, quæ occidens iuxta Pythagoricos: & ita Orpheus de Sole,

Δίξιε μὲν γενέτωρ ἠοῦς ἀρισείρης νυκτός.

Alterum verò & Romani *sinistrum* dixêre teste Festo.

Ιασίδην.] Scholiastes duas opiniones affert de hoc nomine, vel ἰναχίδην legendum (hoc enim innuere videtur) vel ἰασίδην ἀπὸ τοῦ ἰὼς deriuandum, quorum illud initio nimis audax, hoc nimis anomalum videtur. Satius igitur ab Iaso vel Iasio deriuare: Nam sic & Palinurum & Iapin, Iasidas dixit Virgilius, & Atalantam Iasida Propertius.

Μεγάλοιο δράκοντος.] Hip. σκολιοῖο. Rectè: nam eodem loco Auienus *flexum draconem*, & Germanicus *sinuosum anguem* dixit.

Ἀρμῃ.] amussis est fabri lapidarij, vt architecti κάθετος. Vide Ammonium in Arist. Categ.

Πολυκλῄδι δ᾽.] φέρεται ἀναβλικωτέρη.

Οἴην δ᾽ κληῖδι.] Lego οἵη δ᾽ κληῖδι. Scholiastes ἐστὶν οὖν ἡ κασσιέπεια οὐχὶ πᾶσα φανερά, ἀλλ᾽ ὡς κληῖδος ἔχουσα σχῆμα.

Auienus:

qualem Caria quondam,

Nouerat intrantem per claustra tenacia clauem.

Germanicus:

Qualis ferratos obicit clauiscula dentes.

Cætera quæ addit Aratus circunscribunt clauem. κληῖς igitur hic non sera, sed clauis. Valuam autem Laconicam describit, qualis & Ægyptiis vsitata & Homero descripta citante Scholiastâ, quanquam de Laconicâ Plautus & Scaligeri iudicium vt dubitem faciant. Ea duplices habebat fores, & vecti ita claudebatur vt non extrà, sed intus aperiretur, qui mos & Romanis vsitatus. Primo enim Publicolæ concessum fores habere, quæ in publicum aperirentur, teste Plutarcho. ὀχῆας autem vocat Aratus & Homerus qui alio nomine ἐπιβλὴς appellatur. Comparat autem claui stellas Cassiepeæ, quò vt dentes clauis seorsim & minutè ponuntur, ita stellæ illa μοῦναξ ὑποκείμεναι ἰνδάλλονται.

Κεκασμένον.] Habet enim secum vt ait ζώματος πάντα. ζῶμα enim χιτὼν est, etiam Homero.

Νύκτα.] Malim νύκτι.

Ξυνὸς δ᾽.] Ità legendum non ξυνοῖς, vt antea ξυνὸν ἀστέρα vocat, qui vulgò ὁ κοινὸς ἵππου

καὶ ἀνδρομέδας ἀστήρ. Vide & Hyginum de hac stella quæ equi vmbilicum, & Andromedæ caput designat. Sphæra Græca:

ἵππῳ συνάπτεται ἀνδρομέδα τὴν κεφαλὴν ἔχει,
τὸν αὐτὸν ἵππου γαστρὶ κοινὸν ἀστέρα.

κοινὸν dixit, vt Aratus ξυνόν.

ἀσχαλόωντα δολιχὸς περὶ] Sic Homerus: ἐρισαυχένας ἵππους dixit.

Αἰθομένης γένος.] quia stellas habet.

Ξεῖνον δὴ] Fabula ab Hesiodo desumpta. pro ἱπποκρήνης verò vtrobique ἱπποκρήνη velim legi.

Ἄκρον ὑποτελεύτω] malim ἄκροτον.

Ἐνδίῳ.] Si ἐν Διὸς legas erit, ἐν τῷ τοῦ Διὸς οἴκῳ: Sin ἐνδίῳ vno verbo οὐρανίῳ: vtrunque vt infrà de Perseo:

Κεκρυμμένῳ ἐν Διὶ πατρί.

Et de cygno:

Ἡ δ' ἤτοι καὶ ζῴου παρατρέχει αἰόλος ὄρνις.

Sed air Scholiastes ὡς διαφανοῦς ἐνδίου ὁ μετημβρινός. Ἐνδίῳ δ' ὁ φέρων τὰ θέρη ἄλλος qui & ipse alibi ὕδωρ ἔνδιον τὸ μεσημβρινὸν exponit.

Περὶ κύκλα] Pluralem posuit pro singulari, vti & supra:

ἄκρα κάρηνα.

Indicat autem τὸν ἰσημερινὸν, Æquatorem, quem paulo infrà describit, cum dicit:

— Ἠχί οἱ ἄκραι,
Χηλαὶ καὶ ζώνη αἰεὶ πάντοθεν ὠρίωνος.

Δελτωτὸν] Deltoton dicitur quod literæ Delta sit simile, vt ait Scholiastes, & Cicero in Interpretatione suâ, & Manilius. vt & δελτὰ quod in triquetram formam plicarentur. Alludit Ouidius.

— Qualem cœleste figura
Sidus, & in Græcis litera quarta gerit.

Fabulam tradit Scholiastes, à Mercurio cælo illatum ob primam literam nominis Διὸς.

Ἀτεκμαρτότερον ἰσόπλευρον.] Interpretatur Scholiastes qui ait esse ἰσοσκελὲς ἐν ἰσοπλεύρῳ. Recte: Nam definiente Euclide Ἰσοσκελὲς μὲν τρίγωνον ἐστὶ τὸ τὰς δύο μόνας ἴσας ἔχον πλευράς. Ισοπλευρον δὲ, τὸ τὰς τρεῖς ἴσας ἔχον πλευράς.

Ἐν δ' ἐν πολὺ ἐλάσσων ἐοῦσα] Respectu διαλείποντα non πρὸς (ὡς) συνεχέστερον. Ita intelligi vult Hipparchus.

Ἀκύον.] id est, πυκνόν. Sic infrà:

Κάλλον καὶ τρίτους ἀστέρας

Οὐρανίου ἰσάκτιστη] Melius foret ἰγδοῖσι. Sed & videtur ita dixisse vt Proclus οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ οὐρανίου μέρος τῆς ἰχθύος, &c.

Συνδέσμοι ὑπέρχονται. Genuina hæc lectio: Nam & suprà dixit, οὐρανίου ἐπάντυνται. Et quid clarius aut ἀναλογώτερον? ὑπὲρ tamen, aut quod longius quidem abscedit, sed vero similius ἐπ' ἀρότρου, legére veteres pœne omnes. Cicero:

Quam veteres soliti cælestem dicere Nodum.

Auienus:

Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

Hyginus: *Horum (Piscium) coniunctionem, quæ à pede Arietis primo notatur. Aratus Græcè συνδέσμους οὐρανίους, Cicero Nodum Cælestem dicit: qui vtrique volunt significare eum nodum non solum Piscium, sed etiam totius sphæræ esse*, & quæ sequuntur. Scholiastes: ὅς ἀστὴρ ἐστιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ, ἔστιν ὥσπερ συνδεῖ ἀμφοτέρους, ὃν καλοῦσιν οὐράνιον (puto ex præcedentibus οὐράνιον legendum) δεσμόν.

Ὦμος περιστρεφθείς.] qui tamen ἐν τῇ χειρὶ ἀριστερᾷ est δεξιός. Rationem affert Scholiast. quod nos in cælo siderum terga videamus & in Sphæra, quia vultus non nouimus, item fingimus tanquam vultus in Sphæram procumbant. Cui non consentit Hipparchus.

Γαμβρῷ.] Hoc est, νυμφίῳ Scholiast. More Æolico. Sic Theocritus in Helenes Epithalamio:

ἕνα δὴ πτώσσει κατέδραθες ὦ φίλε γάμβρε.

Ἐπισημαίνονται] ἐπιδιώκονται. Hipp. Alterum agnoscit Auienus. Hipparchi lectio non abluna à Germanici Ciceronis'que versione.

Περιμήκετος ἄλλοι.] κόφθεις καὶ ταρσὶ τινες.

Κεκρυμμένος.] Scholiastes de obscuritate pedum vtpote lacteo circulo proximorum exponit. Cui quodammodo consentit Auienus:

— Ingentisq; dehinc vestigia passu,
Pulueruleni quasi cano procul aere pandit.

Aliter Hyginus, qui aliorum opinione confutatâ ait. *Cùm vellet Aratus eum currentem obscurè significat vsus Æoliorum more. Æoliorum consuetudine eum κεκρυμμένον dixit: Æolis enim* (malim *Æolæ enim*) *cum volunt aliquem decurrere significare* ...... (V. C ...... Æoliorum nomen hoc in loco pratuli quod ...... tempus sequatur Aratus. Nec non in ...... Æoles, Æolas ...... cum sint ...... declinationis exempla ...... inueniuntur, aut si *Æolios* mauis nominare non repugnabo.

Οἳ δ' ὀλίγοι μάλα πάντες] Manilius ......

Pleiadum, parvo referens glomerata ...... frontes.

Ἑξ ...... Ouidius ......

Quæ septem dici, sex tamen esse solent.

qui in hoc somniasse quod ...... ita hæc interpretatum est, vt notauit Scaliger.

Pleiades ante genu septem radiore feruntur,
Sed tantùm apparet sub opaca septima nube.

Lego:

sex tantum apparent: sub opacâ septima nube est.

Οὐ μέν πως.] ὅμως, vt & alij legit Auienus:

Nec tamen est fama similis vigor.

Θέρεος.] Pleiadum ortus duo, duo item occasus, vt & reliquorum siderum. Matutinum ortum à Maio ad vigesimum tertium Iunij fieri

ait Scholiastes, qui VI. Id. Maias Plinio incipere dicitur, quo tempore æstatis initium. Matutinus occasus teste Plinio III. Id. Nouembris, & tunc hyemis initium: Et Scholiast. ait: ἰδίᾳ δὲ δυόμενος ἀθρ᾽ μὲν ἀρχομένου χειμῶνος. Occasus vespertinus est III Non. Apr. in Atticâ: quem circa Æquinoctium vernum fieri, & quia nihil habet eximium ab Arato silentio præteriri monet Scholiastes. Ortus vespertinus ab Octobri, ad IX Nouemb. Scholiastæ Tertio Idus Octob. incipit Plinio, cum tempus est arandi. Quibus cognitis facile intelliguntur illa Arati ἤροι ἐν ἑσπέριοι. Item illa:

Ος (ῥιστα καὶ θέρεος, καὶ χείματος ἀρχομένοιο,
Σημαίνει ἐπιλάσσειν ἰσοχρημένα ἀρότρα.

Confundunt tamen tempus arandi cum hyemis initio Cicero, & Auienus:

Πάρα λίκνῳ] λίκνον Latino vocabulo *cunas* explicat Schol. Optimè cum Arato, & Scholiaste, qui Mercurium πρῶτον ἀπὸ τῆς θήκης lyram fecisse dicit, conuenit Lucianus, παλαιά τι μαρτυρεῖ εἰδώς. Cùm enim in Dialogis Deorum prius ἀρτίτοκον βρέφος nominasset, & ἐν σπαργάνοις de eo pluribus subiicit ex Apollinis personâ χελώνην που νεκρὰν εὑρὼν ὄργανον ἀπ᾽ αὐτῆς συνεπήξατο. πήχεις γὰρ ἐναρμόσας, ἐν ζυγώσας, ἔπειτα καλάμους ἐμπήξας, καὶ μαγάδιον ὑποθείς, καὶ ἐντεινάμενος ἑπτὰ χορδὰς μελῳδεῖ πάνυ γλαφυρόν ὦ Ζεῦ, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς κἀμὲ αὐτῷ φθονεῖν τὸ πάλαι κιθαρίζειν ἀσκοῦντα.

Γονυκλινὲς εἴδωλον] ἐν γόνασιν εἴδωλον vocat τὸ (vt ait altero versu) ἐπὶ σκελέεσσι πετηλόν. vt & alibi ἄιστον nominat. Ratio suprà cum ait:

Τὸ δ᾽ ἀρ᾽ ὅπη ἐκεῖνο τέταται) ἀμφαδὸν εἰπεῖν,
Οὐδ᾽ ὅ τι ἂν κρίνας) κεῖνος πόνῳ. —

Αἰθερίην ὄρνιθα.] Sensus est è regione volui summum caput alitis; non caput Nixi è regione alitis verti. Et ita vult Schol. ἀντιπέρην absolutè exposito. Ὄρνις autem simpliciter est cygnus.

Ἄστρασι ἐν λίην.] Malim ὑπ.

Εὐδιόωντι ποτήν.] Hoc propterea quia pansis alis pingi solet. Manilius:

Nunc quoque diductas volitat stellatus in alas.

Scholiastes Germanici: *Iupiter rursus in cælum in Cygnum transfiguratus se recepit, vt erat pennis tensus.*

Κηφεύς.] κεφαλὰς Hipp. & ita Scholiast.

Σκαρθμούς.] Pedem interpretatur Schol. vngulam Cicero. vestigia Auienus. Deriuat Sch. ἀπὸ τοῦ σκαίρειν nam sequitur de Equo:

Τὸν δὲ μεσσόφι συμπλέγδην.

Οπίσθιος εἰσχειρότερος.] Posterior Signiferi ordine, prior quod minus Australis.

Ἵνα τρίποντ᾽ ἠελίοιο.] Legit Henricus Steph. ἵνα τι τρίποδ᾽ ἠελίοιο. Illustriss. Scaliger ἵνα τρίποντ᾽ ἠελίοι᾽ ἴς, cui assentior, nisi quod malim ἵνα τ᾽ ἴς τρίποντ᾽ ἠελίοιο: vel ἵνα ἴς τρίποντ᾽ ἠελίοιο. vt simul, & versus, & sensus defectum suppleamus. Posteà inueni eundem Heroëm in Manilianis suis mihi assentiri. Nota phrasis ἴς ἠελίου pro ἥλιος. Describitur hic Januar. mensis.

Περικλόζοιο] Verbum hoc est, non nomen, vt vulgatus Interpres existimauit. Subauditur verò ὑπὸ.

Κακόπτερος] κακόπτερον Stobæus.

Μαλκιόωντι.] Schol. Arati. μάλκη δέ ἐστιν ἡ ἐκ ψύχους χειρῶν καὶ ποδῶν ἐπικάρωσις, ἃ δὴ καὶ χίμετλα λέγουσι. Interpres Nican. μάλκαι ἤτοι μαλακίαι, καὶ δυσκινησίαι διὰ τὴν τοῦ κρύους ὑπερβολήν. ἢ τὰ χίμετλα· ἤγουν αἱ ῥήξεις τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. Cicero:

Tremulo quatietur frigore corpus.

Auienus:

Tum dirum cælo frigus redit.

Germanicus:

Pigra ministeria, & nautis tremor occupat artus.

Pigra ministeria. αἱ δυσκινησίαι.

Πορφύρει] Malo πορφυρέῃ ob versum.

Ὀλίγον δὲ διὰ ξύλον ἄϊδ᾽ ἐρύκει.] Satyricus:

— Digitis à morte remotus.

Quattuor, aut septem si sit latissima tæda.

Quibus conionat notissimum Anacharsidis dictum.

Ἐπὶ ἀστέρα] γάμοις, vel, vt alij, μόνον. atque ità intellexit Cicero, licet valdè hâc in parte corruptus.

Καὶ ῥυτῆρα τόξου] Omninò legendum:

Καὶ ῥύτορα τόξου.

Πυμάτης ἐπὶ νυκτός.] Horâ, (vt inquit Scholiastes) XI. vel XII. Eleganter Cicero *præcipitante nocte*: elegantius Auienus & verius *tempore noctis adultæ*: Ad verbum Germanicus, *nocte supremâ.*

Κυνοσουρίδος.] Cynosuridem dixit ipsam Cynosuram. Cicero, Auienus, Germanicus, Cynosuridem, Cepheidem, Perseidem, adiectiuè fœminino genere dixêre, quæ forma vsitatior Græcis.

Προτέρῳ] Malim ἐγκλίτως legere προτέρῳ. vt sit ἄλλος προτέρω, alius priori, pro ἄλλος ἀπὸ προτέρου.

Αὔτως.] αὐτὸς hîc est solus.

Sic Homerus:

Τυδείδης δ᾽ αὐτός περ ἐὼν προμάχοισιν ἐμίχθη.

Αἴητος.] Admodum probo Scaligeri lectionem ἄητος.

Καί μιν καλέουσιν ἄητον.] Doctè nugatur hîc Scholiastes qui à ventorum Spiritu hoc nomen deriuat, cùm certum sit eodem modo quo ἀέτην, quo vocabulo paulo ante vsus est Aratus, ab imperij accipere.

Ἐλθών.] Malim ἰλθών.

Γλῶσσα.] Metaphoricum putat Scholiast. quasi Γλήνας, hoc est, ὀφθαλμοῦ κόρης dixisset,

pro

pro Stellis. Stellas transfert Cicero, faces Auienus. Ego puto aut Γλῆνος pro lumine poni, aut adiectiuè subauditâ voce φάεα; vt apud Homerum:

ὃν γλήνεα πολλὰ κεχάνδει.

Vbi Interpres exponit κόσμια, ἀξιοθέατα. De hisce ignibus Manilius:

Et quos Delphinus iaculatur quatuor ignes.

Καὶ τὰ μὲν ἔν.] Ita Manilius:

— Hæc sunt Aquilonia signa,

Aspice nunc infrà Solis surgentia cursus,

Ἀλλόμενος ἠελίοιο.] ἄλησιν, & infrà κύκλον ἠελίοιο vocat τὸν ζῳδιακὸν, τὸν λοξὸν κύκλον.

Τομῇ] Cùm Orion sit ἀναβλιψάντερος Tauro eleganter Scholiastes per τομὴν ταύρου intelligit τὴν ἐπιχαφὴν, ἢ τὸ διαμεμετρημένον χωρίον, hoc est non Taurum, sed τὴν διαδεχομένην τοῦ ταύρου. Aliàs τομὴ ταύρου est ἡ ἀποτομὴ, de quâ alibi.

Τοῖος καὶ φρουρεῖ.] Legendum eum MS.

Τοῖός τοι καὶ φρουρός, &c.

Ἀμφοτέροισιν.] τοῖς ὀμφαλοῖς, aut ὀπισθίοις Scholiastes, oam variat, vt sæpe. Hoc tamen constat eum intellexisse, tanquam Aratus diceret Canem geminis pedibus insistere. Cicero & Auienus ita ceperunt, quasi Canis sub Orionis pedibus versetur; quod falsum, nam

ποσσὶν δ' ὠρίωνος ὑπ' ἀμφοτέροισι λαγωός.

Ἐμμενὲς ἤματα πάντα διώκεται.] —

Κυάνεος.] Manilius de eadem Canicula,

—— nisi quod procul herens,

Frigida caruleo contorquet lumina vultu.

Cærulæum est κυάνεον obscurum. Quod de vultu dicit falsissimum, & alenissimum ab Arati, quem imitatur, mente. Dubito quia de Caniculâ loquitur femininè, an non legendum sit,

Frigida caruleâ contorquet lumina vulua.

Imò, non dubito.

Δεινοῦ γένυος.] Alij δεινὸν. Malè: epiuberum enim Stellam spectat. Festus:

mento grauis efflatt ardor.

Quanquam Germanicus dixerit,

ore timendo.

Σειριάς.] Deriuat Aratus Sirij nomen ἀπὸ τοῦ σειριᾶν. Hyginus Ægyptium videtur innuere, vti & ego esse puto, & forte cognatum cum nomine *Siris*, quod Nilo tributum.

Κεῖνον ἅμ' ἠελίῳ ἀντέλλει. Ita Aratum dixisse ait Schol. pro κοινὸν ἀντέλλει. Attico nimirum modo, qui ità sæpe loquuntur, sed plerunque additâ ὡς particulâ: vt ὡς τῷ ἀνδρὶ ποιήσασθαι τὸ δὲ pro ἀνδρὸς τοῦ ποιήσαντος. Et ità in verbo ψιλὸν subaudiri videtur τὰς κορυφὰς τῶν ἀχείρων. Eleganter si quid aliud Cicero

Hic vbi se pariter cum Sole in culmina cæli

Extulit, haud patitur foliorũ tegmine frustra

Suspensos animos arbusta ornata tenere.

Et φυλλάδων nomen longè melius expressit, quàm Schol. qui ait σώρευμα, cùm dicere debuisset, δημοσίας δενδρώσεις, τὸ δενδροφόρος, aut simile. Alij versus Arateos ità intellexerunt, quasi diceret Poëtice ipsum Canem non falli ab arbustis. Putat Scaliger Manilium legisse κενεὸν pro vacuo, quod vt non nego, ità sensum eâ lectione esse incommodum affirmo, & de Cicerone dubito.

Ἐκρινε διὰ στίχας.] Legendum puto διὰ vt sit pro διήκρινε, accentu transposito, vt fieri solet. Sensus est, qualem ponit Germanicus.

Discernitq́ ortu longè sata:

hoc est, vt ex sequentibus patet, viuida à languidis distinguit.

Σπέρμα ἐξέπεσε.] Ver. Cod. monente Henrico Stephano habet ζώεσκε ἀπ' ὅπωρῃ, quod ego probare non possum.

Κατεισθε δόλον.] Alia lectio habet δόλον, quod est, insidias struit. Ego vulgatam præfero. Ad hos versus respicit Manilius, qui de Cane:

Pragressum certat leporem comprendere cursu.

Ἐπιστρέψαντι.] ἀποστρέψαντι cum alijs Scholiastes, alijs ἐπιστρέψαντι. Sensus hic est. Argo in cælo non fertur more solito nauium, prorâ nempe præcedenti, sed puppim præmittit, quod & ipsæ naues tum demum faciunt, cùm ad litora vel portus appellunt. Mos ille obuertendi nauem vel ex Vergilio innotescit, qui ait: *Obuertunt pelago proras*, & alibi, *Stant litore puppes.*

Κορώνην] κεράτα propriè curuatura puppis, vnde νῆας κορωνίδας Homero.

Ἀνακρούοντες.] Ex Scholiastæ & Festi sententiâ hæc ita explico. Nautæ, cum nauis secundo vento ad litus fertur in contrarium remigant, ne nimia vis nauis in terram ruentis periculum afferat.

Παλίρροθίη.] Puto Ciceronem legisse παλίρροθον, ait enim:

Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ.

Ἰαχανῆς. Græco more, pro ἰαχαναία.

Ἠερίη. ἠερίη, vt & alibi ἠερόεις dixit pro *obscuro.*

Οἷα παρ' αὐτὸν] Non improbo Hipparchi lectionem, ἄχρι παρ' αὐτὸν. Nam & ità omnes interpretantur, & multo est concinnius.

Ἀλλ' ψαυσε ἠελίοιο.] Benè ἀλλ' ψαυσε, nam cætera ambusta sunt, vt ex fabulis patet.

Ὠρίων τὸ πνοῖῇ πόδα.] Sphæra vetus.

Ἰδῃς δ' ἂν ἀέριον ἐξ ἀφορισμῶν πόδα μει, &c.

Hinc Proclo, πόδα μὲν ὁ τοῦ ἀέριον, nisi ὁ ἀέριος legere malis.

Ἐπιμίξ] ἀναμίξ legit Scholiastes. Parum certè refert.

Νώνυμοι.] Ita sæpè Homerus: Alij νώνυμοι: Ita Apollonius.

Πολέες δ' ἀόρως νώνυμοι ἴασι.

Βεβλίος]

Βιβλίαι.] alij βίβλωνται.

Οὐ γάρ κε δυνήσαιο.] Simplicius Hipparchus: οὐ γάρ γ' ἰδυνήσαιο.

Οἷά τ' ἐκκεκριμένα.] Alij ad versum aptius, οἷά τε κεκριμένα; quam lectionem in textu secuti sumus. Manuscripti cum Hipparcho οἱόθι habent. Ego libens legerim οἱόθι ἐκκριθεῖσα, nam ita interpretatur Scholiastes οὐ γὰρ ἠδυνήθη πάντων τῶν ἀστέρων καθ' ἕνα διακρίνων ὀνόματα εἰπεῖν, ἢ μαθεῖν.

Πολλοὶ δ' ἐπὶ ἴσοι.] Hipp. πολέες δὲ δέ. Benè.

πάντες γέ μέν.] τί μὲν Hip.

Γε ἐόντες.] οἱ ἐόντες Hipparchus. Probè.

Ὑπὸ θαύματι τίνι ἀστήρ.] Hipp. ἐν θαύματι λάμπει. Clarè, vt sensus sit, stellas illas in numerum & nomen redactas lucere nullâ cum admiratione. Vulgatam tuetur Scholiastes. Ea erroris ansam dedit Auieno, vt hæc non de stellis nominatis, sed de illis ἀνωνύμοις, de quibus paulò post sermo intelligeret. Ait enim:

—— occasu pariter referuntur, & ortu
Ne spectanda forent ponto quod sola carerent.

Ἠέρι.] Benè: Alij ἀφέρεται, quod non probo: nisi velis ἀιωρεῖται, vt infrà.

Ερειδόμενοι] ἱεδόμενοι vult Henricus Stephanus. Ego non mutem: nam eo modo ἐρειδόμενοι dixit, quo sæpe ἐπήρεικε.

Οὔτ' ἴδε πόλλον] Alij ὑπὸ δὲ πόλλον.

Δινωτοί κύκλοι:] κυκλῶ alij. Et ita legit Scholiastes. Coronam Australem innuit, quam & alibi nominat, hoc modo,

Στεφάνοιο νότιον κύκλα.

Vti ostendit vir omni laude maior Ios. Scaliger ad Manilium suum. Hunc asterismum ab aliis οὐρανίσκον, ab aliis ἰξίονος τρόχον vocari testatur Scholiastes.

Αὐτὰρ ὑπ' αἰθομένῳ.] Consentit Sphæra Græca:

Υπ' αὐτὸ κέντρον σκορπίου βωμὸς τίως.

Τέρατος μεγάλοιο.] Scorpij, qui duo δωδεκατημόρια complectitur.

Ολίγον μ.] alij ὀλίγον περ.

Καὶ τοὶ μὲν μάλα πολλά.] τὸ μὲν & altero versu, ἀρκτικόν, habet Hipparchus non malè: nam & suprà dixit simili phrasi:

Αὐτοῦ καὶ κεφαλὴ θαύματι εἰσὶ κίλδοι.

Idem hic habet μάλα πάγχυ, quæ lectio quanquam veterum codicum fide astruatur, vix tamen vulgatæ, quæ Homeri habet assensum, mihi præferatur.

Αρχαίη νύξ.] ἀρχαίην dixit ad Hesiodi imitationem, qui eam Diis alijs antiquiorem fingit in θεογονία.

Εἰνάλιοι.] Alij εἰναλίω, vt ad χείματα, referatur.

Πολυρρόθιος.] Scholiastes legit πολυρρόθιοις, & interpretatur περικλυζομένοις. Ego vulgatam non contemno.

Εἰλυμένον ἄλλων.] Ita videtur legisse Germanicus, ait enim:

—— nam si sordebunt cætera cæli
Nubibus obductis illo splendente timebo,

cui assentitur Scholiastes: Sed versus pugnat. Cicero quomodo aut legerit, aut interpretatus fuerit non intelligo, nisi legas *in nubibus atris*, quem & in eo errasse monuerunt alij, quod μεσσόθι interpretatus fuerit ita quasi possit Ara μεσουρανεῖν. Auienus εἰλυμένον legit: ait enim:

Inter nimbiferas nubes spectabilis extet
Ara poli.

Sed adhuc illud ἄλλων scrupulum mouet. Scaliger laudat εἰλυμένος ἄλλως. Fortè εἰλυμένον ἄλλῳ vt ad sequens σημεῖον referamus. Quod verum puto.

Βορέαο.] Alij ἀνέμοιο. Cæterùm legendum puto in initio versus:

Θλίβονται ἀντίκοντος.

Κοῦφά τι πάντα.] Laxare velum interpretatur Scholiastes.

Καὶ ἄῤἴα.] ita legendum, non vt ante καὶ ἄν τι, vel ἂν τῇ.

Πίλνηται φόρος.] Ita Scholiastes: non vt ante φέρεται.

Υπόβρυχα ναυτίλλονται.] Benè Scholiastes ὑπ' αὐτὸ τὸ ὕδωρ πλέειν, καὶ οὐκ ἐπὶ νηός. Auienus: *nautis fluitantibus alto.* Sic ὑποβρύχιον φέρειν dicimus pro submergi: & ita intellexit Germ.

Παραιτισαμένοιο τύχωσιν.] ita exponit Scholiastes, qui ait εἰ μὴ ἄρα ὁ Ζεὺς παρὼν τύχῃ. Possit tamen legi παραλισσομένοιο passiuè, vti & λίσσω actiue legimus, eâ phrasi, quâ Latini Deos benè aduocatos dixere.

Βορέω δὲ παρατρέψει ἀνέμοιο.] Alij παραστρέψῃ. Malim ego παρατρέξει, vel παρατρέξῃ. Est enim παρατρέχειν à latere currere. Sed an verbum ἴῃ hic addendum sit, vt sit ἀνέμοι' ἴῃ, an subintelligendum, certi nihil habeo Quod autem de Boreâ dicit conuenit cum Homero qui αἰθρηγενέτην vocat Borean.

Επὶ νῆα.] Alij ἐπὶ νηΐ:

Εἰ δέ κεν] εἰ δέ δε alias.

Περατίης.] περατίη est Horizontis pars Orientalis ἐσπέρα.

Ελλύοι.] ἐλλύει Hipp.

Τῷ γάρ τοι.] τὸ δή τοι Hipp.

Χηλαὶ ἔχουσι.] ἄγουσι. Hipp.

Αντία δ' αὐτοῖο θυτηρίου.] Hip. δὴ νοτίοιο. Lego: ἀντία δὴ νοτίοιο θυτηρίου Sic infrà:

Νοτίοιο θυτηρίου ἱερὸς ἴδρις.

Αλλο.] Putat Scholiastes, ἄλλο θηρίον dici respectu Scorpij: ego respectu equinæ partis in Centauro.

Περιωπόθεν] ἀναβλεπτικῶς Scholiastes: *Desuper* Auienus. *infernis de partibus* explicat Cicero, quod falsum.

Προκύων.] Ita dictus, quod in cis partibus in

 quibus

quibus hæc Aratus aut potius Eudoxus ex quo sua habet Aratus scripsit, vt in Dihellados Climate, ante Sirium oriatur.

Παλίνωρα.] Ita legit Scholiastes explicans, κατὰ τάξιν τὰς αὐτὰς ὥρας ἀνατέλλοντα, καὶ δύοντα. Fortè tamen aut παλίνορσα legendum, aut παλίνωρα interpretandum. nam παλίνωρα eâ significatione, quâ vult Scholiastes, vix puto inueniri.

Τὰ γὰρ καὶ πάντα μάλ' αὔτως.] Hæc ita transtulit Naso in Phænomenis suis:

Tot numero, tali q; Deus, simulacra figurâ
Imposuit cælo, perq; atras sparsa tenebras
Clara pruinosa iussit dare lumina nocti.

Et Manilius:

Certa sed in proprias oriuntur sidera luces,
Natalesq; suos, occasumq; ordine seruant.

Εἰς ἄλλους ὁρόων.] Hactenus signa ex aliis propinquis demonstrauit, vt ex Boote virginem, ex vrsâ & Dracone Engonasin, &c. Id in Planetis fieri posse negat. Disertè Auienus:

Nec quas formarum ductus notet adfixarum.

Οὐδὲ ἔτι.] al. οὐκέτι.

Μιγάδες] πλανηταὶ vulgo Mathematicorum.

Τέσσαρες] Quatuor Circulos præcipuè tractat Aratus Zodiacum, Æquatorem, & Tropicos, Arcticum, & Antarcticum, obiter tantum designans: de Coluris nihil dicens: & ratio liquet ibi:

Τῶν κε μάλιστα ποθὴ, ὄφελός τι γένοιτο.

Bene itaque in Hypothesi τοὺς ἀναγκαιοτάτους κύκλους τῶν ἀπλανῶν τέσσαρας λέγει. Videndus & Leontius.

Σήματα.] Σήματα ipsas stellas intelligit, vt alibi:

Αὐτὸς γὰρ τά γε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν.

Et ita exprimunt Auienus & Scholiastes. Posse etiam circulos cum Scaligero interpretari, quos *Significationes* vocat Hyginus. Possis etiam τὰ διοσημεῖα, vt infrà explicabitur.

Συνεερμένα] Versus postulat συνειρμένα.

Ἀπλανέες.] Ita Auienus:

Ipsæ inconcussâ retinentur sede per annos.

Hipparchus vno loco citat ἀμφὶ δὲ πλατέες quod corruptum, altero ἀμφὶ δ' ἀπλατέες, quod falsum: quomodo enim ἀπλατεῖς vocet, cum Zodiacus qui inter illos est, habeat latitudinem?

Νεόμηνι σελήνη.] Si νεόμηνι legas, ita intellige quasi dicat, in nouilunio, cùm nulla sidera languent. Sin διχόμηνι vt plerique interpretes legerunt, ita explica: Nulla sidera languida feruntur Lunâ semiplenâ existente, vt negatio etiam ad illud διχόμηνι σελήνη referatur.

Εἰ καί τις ἔτι.] Hactenus fuit:

Οὐρανὸν, εἰ καί τις τοῦ ὑπερτερὸς ἄλλος ἔδειξεν.

contra versus naturam. Malim tamen ἢ pro εἰ vt & Scholiastes legisse videtur.

Πισύρων.] Vox Æolica. Vtitur Homerus Odyss. ι

Κρῆναι δ' ἑξείης πίσυρες ῥέον ὕδατι λευκῷ.

Et ipse Aratus infrà inuenies & alibi πίσυρες.

Μέγα μείονες.] Ita legendum, non μέγ' ἀμείονες.

Βορέαο.] Alij cum Hipparcho βορέοιο.

Κεφαλή.] Hunc locum ita exprimit Leontius: ὅτι οἱ δίδυμοι τέμνονται ὑπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τὰς κεφαλάς.

Ἀρηρότες.] συμπεφυκότες τῷ ταύρῳ Sch.

Ἐπ' αὐτῷ.] Hip. ἐπ' αὐτοῦ.

Βορέω γε.] Hipp. βορέας.

Ὀφιούχου ὦμοι.] Hunc locum exprimit Leontius: τέμνεται (ὀφιοῦχος) ὑπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τοὺς ὤμους.

Παρ' αἰδῶ.] Αἰδῶ, contracte pro αἰδοῖον Homerus:

Χλαῖνάν τ' ἠδὲ χιτῶνα, τά τ' αἰδῶ ἀμφικαλύπτει.

Χιλείης.] ποτίη.

Νοήσῃς.] νοήσαις Hipp.

Δι' ὀκτὼ μετρηθέντος.] Explicat Proclus: καὶ γὰρ τὴν ἡμετέραν οἴκησιν ὁ θερινὸς τροπικὸς ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος τέμνεται οὕτως, ὥστε τοῦ ὅλου κύκλου διαιρεθέντος εἰς η μέρη ε μὲν τμήματα ὑπὲρ γῆν ἀπολαμβάνεται, γ δ' ὑπὸ γῆν. Πρὸς γὰρ τοῦτο τὸ κλίμα δοκεῖ ὁ Ἄρατος συντετάχθαι τὴν φαινομένων πραγματείαν, &c. Scripta autem hæc putat Scholiastes ad rationem Climatis Dihellespontum, cum illud quod suprà dixerit:

Κεῖνον που κεφαλὴ τῇ νείσεται, &c.

scriptum videatur in Climate Athenarum vbi dies longissimus horarum 14 $\frac{3}{4}$ aut potius 14 $\frac{2}{3}$. Addit Scholiastes ὁ πόλος ἐξῆρται μοίρας, lege ἐξῆρται μ. Eleuatio Athenarum est 40 vel 40 $\frac{1}{2}$ Clarum verò est eo in loco quo versus hi referuntur diem longissimum fuisse horarum 15. nam horæ τοῦ νυχθημέρου sunt 24. Ter verò quinque sunt quindecim, & ter tria nouem. Ergo longissimus dies ex hâc constitutione erit 15 hor. & nox breuissima nouem. Oportet igitur dicamus Aratum (quem Cicero Astronomiæ imperitum putat fuisse) hæc ex diuersis Astronomis in diuersis Climatibus scribentium opusculis transtulisse. Cur autem Aratus circulum Cancri, & vna alios circulos (nam eadem est ratio) in octo potius partes, quam duodecim diuiserit, abundè & eleganter explicat Hyginus.

Ἐνδιαστρέφεται.] Alij ἐνδια στρέφεται. Contrà versum vtraque lectio. Tu lege: ἤδη διαστρέφεται.

Καθ' ὑπέρτερα.] Hipparchus καθ' ὑπέρτερα: Nam quod in eo καὶ pro καθ' legitur mendū est.

Θέρεος

Θέρεος δ' οἱ ἐντρεπαὶ εἰσι.] Lego disiunctè: θέρεος δ' οἱ ἐν τροπαὶ εἰσι. Præpositionem ἐν more Poëtico postposuit.

Αἰλίοντι τόνε.] Malè alij hîc legerunt ἀελίοντι τόξον pro μεταλαμβάνοντι τῷ τοῦ τόνου πνεύματος. Monet Schol.

Μετάφρενον.] τὸ μέσον τῆς ῥάχεως Schol. ceruices transtulit Hyginus. Terga Cicero, & Auienus & Martianus Capella in Astronomiâ: Humeros Germanicus.

Ἐν δέ τι.] ἐν δὲ τὸ Hipparch.

Αγαυοῦ ὀξύτης.] ἐλαφροῦ Hipp.

Καθαροῖο.] Hoc est, αἰθριάζοντος.

Αμφοτέρων.] θερινοῦ, καὶ χειμερινοῦ.

Ισαῦται.] Alij ἰσαίνεται. Ego vulgatam lectionem probo: nam & suprà dixit:

Πλαδαρῇσιν ἰσαιομένῃσιν ἐοικώς.

Φθίνοντος θέρεος.] Vigesimo quinto Septembris vt ait Scholiastes. Vigesimo primo, hoc est xi Kal. Octob. vt Ptolemæus. Hoc est Æquinoctium libræ.

Τότε δ' ἔαρος ἱσταμένοιο.] Sexto Calendas Apriles Ptolemæo: Octauo Plinio. Alij autem codices habent τοῦ τ' ἔαρος ἱσταμένοιο.

Αἰθομένης ὕδρης.] Vel ob acumen καυστικόν, vel ob lucem, vt alibi αἰθομένης χλόος.

Ἐλαφρῆς.] ἀλαμπῆς.

Γοῦνα φορεῖται.] γόνατα κεῖται Hipp.

Αλλά οἱ ἰσχύς.] Leontius, ἀλλ' ὁ ἄξων ἰσχὺς ἐστὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Hipparchus hic habet, ἀλλὰ μάλ' ἰσχύς.

Κατ' αὐτόν.] Alij κατ' αὐτοῦ. Et ita Hipparchus, non alij.

Παρβολάδην.] παραλλάλας κλίνας.

Τέτρασιν ἐσφήκωται.] Ita ob versum legendum, non τέτταρσιν. Innuit autem Zodiacum.

Αθηναίης χερῶν.] Mineruа enim architecturis etiam præfecta, vnde Virgilius lib. 2. Æn.

—— diuinâ Palladis arte
Ædificant.

Vnde illi in fabulis structura Argus ascribitur. Deest autem ὑπό. Neque enim volo cum Scholiaste exponere χερῶν διδαγμένος pro κατὰ χεῖρας μαθών.

Κολλήσαντο.] Dubito an Scholiastes legerit κολλήσας:

Τροχάλεια.] κυκλά. Sic supra τροχαλὸν dixit de Lacteo circulo.

Κεῖνο περιγλήνοις τροχαλὸν, γάλα μιν καλέουσι. Plaustra intellexit Festus.

Πλαγίω.] τῷ ζωδιακῷ qui eâdem ratione Λοξὸς dictus vt alibi docebimus.

Παραβλήδην.] παράλλήλας.

Ωκεανοῦ τόσσον] Alias ὠκεανοῖο τό σσον.

Απολείπεται.] Clarius Hipparchus:

Οσσον δ' ὀφθαλμοῖο βολῆς ἀπολείπεται αὐγή
Εξάκις ἂν τόσση μιν ὑποδράμοι. ——

ἀπολείπεται tamen exponit coactè satis Auienus, cui in solâ lectione, non in expositione consentit Theon. Sensus autem Mathematicus horum versuum est linea à centro ad circumferentiam circuli ducta explet vnum latus primi sexanguli ἐγγραφομένου. Certatim hoc explicant Interpretes. Vide Manilium lib. 1.

Nam quantum à Terris, atque æquore signa
recedunt,
Tantum bina patent, &c.

Περιτέμνεται.] Alij περιτέμνεσθαι vel περιτέμνεται.

Καρκίνος.] Incipit à βορειοτάτου. Ægyptij & alij ab Ariete exordium sumunt. Vide Hyginum.

Δύο δ' αὐτόν.] Manuscriptus αὐτῷ. Quæ lectio aptior ad phrasim, altera ad commoditatem versus.

Επικάρπιοι ὧραι. Sic Iouem ἐπικάρπιον nominat auctor libelli περὶ κόσμου. Aptè ad hanc de Zodiaco sententiam Manilius:

Frugiferum sub se reddunt mortalibus orbem.

Κοίλοιο.] Propriè de Horizonte.

Δυώη.] Malim δύη. Et ita Hip.

Δυωδεκάδος.] Legendum puto δυωδεκάδες. Hoc est δωδεκατημόρια. Sic infrà δυώδεκα δ' ἴμμεναι ἄλλων. Signa exponit Scholiastes, Cicero, Auienus.

Οσσον τί περ.] Versum hunc ita legisse videtur Theon.

Νὺξ αἰεὶ πλάνυσιν, ὅσον ἀπ' ἥμισυ κύκλου.

Οὐκ ἂν ἀπόβλητα.] Hunc locum ex verbis Attali optimè declarat Illust. Scaliger, ad illud Manilianum:

Temporaq; obscuræ noctis deprendere signis.

Δεδεκημένα.] Hipparchus δεδεχμένα, vel potius (nam ita legendum puto) δεδοκημένα.

Μοιράων.] μοῖραν nominat τὸ ζωδίου περίπολησιν, vel τὸ δωδεκατημόριον.

Αντιάασιν ἑκάστη.] Hipp. ἀντιάασιν ἑκάσται.

Εἰ νεφέεσσι.] Hipparchus:

— Ατὰρ εἰ νεφέεσσι μέλαιναι
Γίνοιτ', &c.

Κεράων, ἑκάτερθε.] κέρατα vocat Ortum, & Occasum. Nam in aquis, (vt hic in Oceano) Cornua dicuntur quidam quasi termini.

Εοὶ αὐτῷ.] Sunt qui comma ponunt post ἐοὶ, sed assensorem non habent Scholiasten.

Οππῆμος.] Puto ὁππῆμος dicendum, nam vt ὁππότε pro ὅτε, & ὁππόταν sine geminatione pro ὅταν, & ὁπήνικα pro ἡνίκα, sic ὁππῶς & κατὰ διπλασιασμὸν ὁππῆμος pro ἦμος. Nisi dicas Æolicè aspirationem negligi.

Δινοῦ μετὰ στόματος.] Huc respexit Leontius: ἀρχὴν μετὰ ἀνατέλλοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στεφάνου, &c.

Ημισυ μέν κεν ἔῃσι.] Diphthongus hic corripitur, quod & apud alios Græcos poëtas reperias. Ideò mutari nolim.

Αὐτὰρ ὄγ'.] De Pisce Notio explicant Cicero

cero, Auienus, Germanicus, & Martianus Capella, & Scholiastes, qui tamen aliorum opinionem producit putantium de Engonasi hæc intelligenda, quia durum videatur id quod sequitur τὰ δ' ὑπέρτερα pro τὰ ὑστερα explicare. Hyginus testatur Cancro oriente obscurari Notium Piscem, & Engonasin vsque ad vmbilicum, quod alij tacent.

Νωτι φορῶ.] Eleganter Hip. νωτοφορῶ.

Μογερὸς.] Serpentarium vocat μογερὸς, quia ὅλος περὶ τὸ ὄφιν πονῶ. Locum hunc sic explicat Leontius: κρατεῖν μὲ ἀνατέλλοντος ἀυτὸ (ὀφίυχος) ἀπὸ γόνατος ἕως τῶ ὤμων κατάγων τὸ ὄφιν ἰσχυρῶς τῶ αὐχένος.

Ημάτι.] Mirè, sed suo more dixit ἠμάτιον, etiam noctu ὑπέργειον, & ἔννυχον ὑπόγειον.

Ηδη κυανέοιο.] Probè Hipparchus ἄμυδις, quod purum putum Aratæum.

Βυλυτοῦ δ'.] βυλυτὸς (malè βέλτος in aliis codicibus, & βυλητος in Hesychij exemplaribus) est ἑσπέρα καθ' ἣν οἱ βόες λύονται, vt Arati, & Homeri Interpretes docent: siue vt Suidas ἡ δειλινὴ ὀψία. Aratus eodem significatu alibi βυλύσιον ὥρας dixit.

Κέντρα δὲ.] Hic versus nulli Latinorum est aut lectus aut intellectus. Theon, vt potest explicat, sed non se extricat. Vereor ne sit spurius. Agnoscit tamen Hipparchus qui ait, noctes eas cùm occidit Arctophylax νύκτας ἐπ' ἀρκτόυρῳ dici.

Κέρας.] Dicit Orionem ex altero cornu prodire, nempe Oriente: nam suprà duo cornua posuerat:

Αὐτὸς δ' ἂν μάλα τοι κερἀων ἑκάτερθε διδοίη Ωρίων. Itaque benè Cicero:

At parte ex aliâ.

Benè Auienus:

— alio se litore promit.

Malè & peruersè Germanicus:

Cornua & Eridanus liquido feret vtraque cælo.

Videtur enim illud κέρας de Fluuio intellexisse quia præcedit ναύτης φέρον ποταμοῖο.

Χθονίοισιν.] λαιοτέρος Scholiastes.

Ορνιθος πτερύγων πλείων.] Priores alas auis dixit pro prioris auis alas, vt alibi alteros circulos secundæ coronæ. Loquitur enim hic de cycno, vt notat Scholiastes, & Germanicus. Nam Aquilæ suprà cùm de Leone loqueretur meminit.

Παρνεσείην.] Malè παρεσέρην in Scholiaste qui exponit τὰς ἄκρας. Ego παρηορίην malim pro παρηορίη, παρηοὶ enim poëticum est pro παρὰ, vnde παρηιδαρία, παρηιβάτης, & παραίθυραρ apud Hesychium (vbi vulgo malè παρεθυρα) pro eo quod inter volam est, & minores digitos.

Φθάμενος ἢ κύων.] Loquitur de Sirio, & quidē de pedibus posterioribus: nam suprà dixit:

Πρύμνη ἢ πόδας κυνὸς αἰθομένοιο.

Η ἢ θηγάνει.] Deest hic præpositio ὑπὲρ quæ subaudienda.

Βεβλημένος ὀρατέροιο.] Hoc ita explicat Cicero:

Cuius in aduerso est Arcturus pectore fixus.

τὰ βαλμβανομένος Scholiastes. Cæterùm deest hic ὑπὸ quod Græcis familiare.

Εστιν.] ἰσον.] Hippar.

Ουρῆς ἂν διὰ τοῦ μέσον.] Hipp. μίαν. Cæterùm legendum hic æstimo interpuncto versu hoc modo:

Ουρῆς ἂν δίεισι. μίαν δ' ἐπὶ χηλαῖς ἄγυσιν,
Δεξιτέρην κνήμην, &c.

Primum enim vide quàm absurdum sit ἢ in principio commatis poni. Deinde Scholiastes versum illum non exponit; imò ait aptissimè ad nostram coniecturam: τὸ ἐχόμενον αἱ χηλαὶ ἀνάγουσι μίαν τὴν δεξιτέρην μέχρι τὸ ἐπιγυνίδος ἄγουσι. Cicero, Auienus, Germanicus, non agnoscunt. Leontius cùm omnia quæ de Serpentario Aratus dixisset congereret, de hoc mentionem nullam fecit. Denique res ipsa clamat. Audi Aratum infrà dicentem:

Τόξα καὶ ἀστερη ὄφιος. καὶ σῶμ' ὀφιούχου
Αντέλλει ἐπιοῦσι. καρήατα δ' αὐτὸς ἄγουσι
σκορπίος ἀντέλλων ἀνάγει δ' ἀυτὰς ὀφιούχου
Χεῖρας, καὶ προτέρην ὄφιος πολυτειρέος σπείρην.

Si neque hæc sufficiunt, Hyginum & Capellam scrutemur. Neuter συναπτέλλοιτας ταῖς χηλαῖς Ophiuchum annumerat. Obelo itaque hic opus. Quærere verò vtrum ἐφισῶν' an ἀφισῶν' legendum sit nihil opus.

Δεξιτέρην.] Alij δεξιτερὰν.

Πολλάκις ἀυζόνται.] Est enim, vt ait Scholiastes ex stellis, quæ ἀμφιφαεῖς appellantur, cuius generis & Arcturus, & alia è dextrâ Tropici Cancri sita, quæ noctis initio oriuntur, & posteà rursum occidunt.

Κεφαλῇ δ' ἄκρα.] Malim κεφαλῇ ἄκρα, vel κεφαλὴν δ' ἅμα.

Καθυπάλιοι.] Græcus sermo & versus postularent.

Αλλ' ὁ μὲν ὡς τρίχα πάντα κάτω μελινεῖ φορῆται.

Sed an sententia ferat iure dubito: nam ἄνω magis quam κάτω dici oportuerat.

Ημισυ ἢ.] Leontius: χηλῶν ἢ ἀναπέλλοντων ἀνατέλλει τὸ ἥμισυ ἀυτῦ (σφαιρῶ.)

Μεσσόθι.] Melius μεθ' ὅλου.)

Πρετέρων.] Respectu aquilæ, vt & supra: quod satius quàm vt dicamus respectu Equi dici.

Δῦγμα.] MS. δεῖμα. Benè: nusquam enim memini me δῦγμα pro monstro legisse.

Κιλλόμαι.] Benè Auienus *monere* transtulit; Sic alibi:

Αλλα δ' ἀνερχόμενος, τὰ τι δ' ἄκρης ποντὶ κελεύει Ηέλιος.—

Vnde

Vnde κέλευσμα signum nauticum, & κελευστὴς Portisculus.

Κεφαλῆ κ᾽ χειλ] Nam cætera sunt ἄλλως, & Arctico inclusa.

Αἰτήματα ἱλάσκου.] Legendum puto ἱλήκοις. Scholiastes ἐξιλάσκοιτο τὴν ἄρτεμιν. Cicero:

Pace huius liceat causam explicuisse timoris Virgo tuâ.

Germanicus:

Sis vati placata precor Latonia Virgo.

Auienus etiam *Secundare* exprimit. Et frequens est Græcis Phrasis: vt in Epigr. ἱλήκοις πολλῷ. Sed insolens visum est correctoribus primo ἄρτεμις poni pro vocatiuo, deinde sermonem posteà vbi ait ὁ δὲ οἱ ἐξ αὐτῆς, &c. in tertiam personam conuerti, quorum neutrum poetis insequens. Hæc cùm ita mihi ex collatione locorum viderentur, inueni locum in Nonno qui huic lectioni suffragetur admodum: Dion. ι ι ι 1.

Ἱλήκοις κεχόλωσο ἰδὲ δίοναε θέσκελον ἰμμᾶς.

Ἐλκύσαι πέπλοιο.] Peplum attingere est vitium parare. Sic Nonnus:

Ἀγνὰ βιαζομένης ἀπετήρεσε φάρεα λητοῦς,

Et Nicander in hâc ipsâ fabulâ,

Ἀχράντου ὅτι χερσὶ θεῆς ἐδράξατο πέπλων.

Ὅτι.] Malim ὅς.

Ἀγρώμενος.] Alij αἰνύμενος.

Κεῖνο] Forte χεῖα. Vt Scaliger emendat.

Ἐπιτείνατο.] Alij ἐπιτείλατο.

Πλειότερος.] Aliter Nicander, qui paruum fuisse cupit, & paruo saxo delituisse.

Ἀνδάνει] ἀρέσκει, καὶ παραμελούμενοι Sch.

Τὰ δ᾽ ὑπὸ θέμιν.] A pede ad lumbos.

Ἐπεὶ χ᾽ ἐλάσαιο.] Ellipsis est (vt sæpe) præpositionis μετά.

Κατὰ κόσμον] Sic suprà ὁ κατὰ κόσμον. Et φάτο κατὰ κόσμον ἰδέειν. Et infrà ὅτ᾽ ἐρωδιὸς ὁ κατὰ κόσμον Ἐξ ἁλὸς ἔρχηται. Alibi κατὰ χεῖρα dixit.

Ἀργέστης.] Huius vocabuli mentio apud Etymologicum, qui ἀπὸ τῆ ἀργᾶν deriuat. Hinc ἀργέστερα, κυβιστητῆρα, Hesychio. Dicit autem vrinatori similem occidere, quia caput præmittit, vnde *inuersum* Manilius, *resupinum* Hyginus nominat.

Μεγάλου.] Supple τῆ ὁμαλοῦ, Schol. quod quia durum suspectus mihi versus.

Δεύτερος κύκλος.] Suprà exposuimus. Malè alij de residuo coronæ Septentrionalis interpretantur, quæ tunc μετεωρεῖται.

Ἱππότης φηρός.] Putat Scholiastes ἱππότην dictum ad imitationem Homeri, quod falsum, nam Homerus non nisi in nominatiuo vsus est, vt & ipse fatetur. Deinde si in genitiuo diceretur vltima sine dubio produceretur. Fortè legendum vno verbo ἱππότοφηρος, tanquam tu equitem permistum equo dicas. φῆρες appellauit Centaurum etiam Homerus Il. α.

——— ἱμάχεσθ

φηρσὶν ὀρεσκῴοισι:

Vt ibi notat interpres.

Σπεῖρη.] Lege σπεῖρα. Et confer hæc Leontij: πρῶτον δὲ ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει ὁ σπεῖρα τῆ ὄφιος καὶ τὸ σῶμα τῆ ὀφιούχου. Σπεῖρα δὲ ἀνατέλλουσα ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, καὶ αἱ χεῖρες τῆ ὀφιούχου, καὶ ὁ πρότερα κεμπὲ τοῦ ὄφιος.

Τῶ μέν.] Sequentia παρενθετικῶς ita legenda sensus & Scholiastes monent. τὸ γὰρ μὲν ἐν γόνασιν (φησὶ πεπαυμένος ἀεὶ ἀντέλλει) τὸ πρὶν μέν, &c. Reiecta etiam altera lectione quæ τά π præfert.

Στῆθος ἄχρις.] Reliqua enim ἄλλως.

Ἀντίλλεται.] Hoc verbum non ad πόδα referendum, sed ad διωκόμενος. Errat itaque vulgatus interpres. Voluit enim Aratus dicere leporem perpetuo à Sirio impeti. Hoc enim est ἀντίλλεσθαι.

Ἄλλω χεῖρα.] Læuam. Dextera enim iam occidit.

Ἄκρα κόρυμβα.] Homerus:

Στεῦτο γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα.

Hoc est, τὰ ἀκροστόλια siue τὰ ἄφλαστα. *Ornatum puppis* eleganter Germanicus.

Περιαγωλὴ.] Puto Aratum per περιαγωλὴ intelligere instrumenta vertendi, circumagendique quæ in puppi, quorum meminit Lucianus Nauigio, quem vide.

Νοτίου.] Hunc versum, & ego cùm primum legerem, & anteà Illustrissimus Scaliger ita coniecimus legendum:

Τείρεα, καὶ νοτίοιο θυτηρίου ἱερὰ εἴδη.

Et posteà legimus assentiri manuscriptum Palatinum. Cæterum deest post hunc versus alter de Delphino. Nam Auienus ait:

——— *rutilâ cum numinis Arâ*

Delphinum patulas promit Capricornus in auras. Germanicus:

Et paruus Delphinus, & apta altaria sacris.

Et sanè Delphinus partim sub Sagittario, partim sub Capricorno oritur. Hyginus cum Sagittario oriri testatur. Ptolemæus diebus tribus aut quatuor ante ortum Capricorni.

Ἵππος δ᾽ ὑψοχόοιο υἱοῦ.] Hoc est ex emendatione Aratî, cum antea μέσσου legeretur: non malè. vide Scaligerum ad Manilium.

Ἀντία δ᾽ ἵππου.] κατὰ διάμετρον.

Ἀπειρία νύξ.] F. αἰθερία νύξ. Vt suprà ἠερίη νύξ. Germanicus & Auienus *noctem atram* transferunt. Sanè ἀπειρία nec Græcum est, nec probum.

Ἐξόπιθεν.) Aut *posteà*, aut *à posterioribus*. Posterior interpretatio placet.

Αὐτῆ κεφαλῆ.] Videtur melius legisse Scholiastes: σὺν τῇ κεφαλῇ.

Δυωδεκάδα μέσου.] Quanquam cæsura Endecasyllabis excuset, malim tamen cum MS.

— Δυωδεκά δ' ἐμμένει ἄλλῳ.

Sic & infrà pro νέοι ὁπότε περιγένοιντο] Hipp. habet: νέοι δ' ὁπότε περιγένοιντο], vbi tamen vulgatam malim retinere. Neque enim omnino infrequens Arato cæsurarum licentia vti. Sic infrà:

— ὅτε λοφίη τε καὶ οὐρή.

Θυτήριον] Leontius: καὶ οὐ κελεύει ἀντικείμενον τὸ θυμιατήριον ὁρᾶν] ἐπὶ δύσιν, καὶ τὰ παραπλήσια.

Ὀσσοῖκεφαλῇ τε.] Frequens Phrasis Arato. Supra:

Πρύμνης δ' ὅσσον ἐς πρῶτον,

Et simile illud:

— καὶ κῆτος ὅσον ἐλίσσεται

Κεινοῦ δ' ἀντίον ἀπό θεῖα.

Ἀμφηρεφέα πέλονται.] Aduerbium pro adiectiuo. sic suprà:

Ἐξ ἄλλων ἄρκτουρος ἐλίσσεται] ἀμφαδὸν ἀνήρ.

Λήγουσι.] Hic Attalum ἀνιοῦσι, aut λήγουσι legi voluisse monet Hipparchus, non probat. Et nos monemus non probamus. λήγουσι autem intellige, oriri desinente.

Συναρηγώς.] Malim cum aliis συναρηρώς. Sic suprà:

— Ἀρχηγέτου ἡνιόχοιο.

Μοίρη.] Hoc est, δωδεκατημορία.

Ἡ δὴ πρώτη τότε μοίρη.] Hipp.

— πρώτη ἐπὶ μοίρῃ.

Αἱ πίσυρες μὲν.] Lego μιν. Et mecum Hip.

Μεγάλη ὑποτέλλεται.] Sensus constat, si interpretemur ἡ δὲ μεγάλη ἄρκτος αὐτοῦ (hoc est *inibi*) ὑποτέλλεται. Sed manuscriptus habet:

Ἡ δ' αὐτοῦ μεγάλη ἐπιτέλλεται ἄρκτος.

Et sic Scholiastes. αὐτὴ γὰρ ἡ λαιὰ αὐτοῦ χεὶρ πλησίον ἐστὶ τῆς μεγάλης ἄρκτου. Sanè ὑποτέλλεται legisse videtur Auienus.

Πρώτης ἁλὸς.] Lege πρώτην cum Manuscripto. Et ita disertè Scholiastes. Auienus:

Agmina prima Padi. Germanicus:

Eridani & primos deprendat nauita fontes.

Αὐτὸν ἐπ' ὠρίωνα.] Lege:

Αὐτὸν ἔτ' ὠρίωνα μέσον, &c.

AD DIOSEMEIA.

ΔΙΟΣΗΜΕΙΑ.] Vsitatum est Græcis auctoribus opus continuum in partes diuidere, quas speciali titulo insigniant, vt ἐν ταῖς ἠοίαις Hesiodi eiusdemque ἔργοις καὶ ἡμέραις, aliisque similibus liquet. Hoc etiam hìc factitatum videmus: cùm enim Aratus τὴν τῶν φαινομένων πραγματείαν absoluisset, subiungit alterum librum de signis tempestatum, & similium, de quibus & in Phænomenis cùm de Leone, Hœdis, Pleiadibus, Capricorno, Sagittario, Ara, Centauro aliisque, ageret aliquid immiscuit. Hoc opusculum priori continuat, cùm enim φαινόμενα, hoc versu, quasi epiphonemate quodam conclusisset:

Πάντη γὰρ τάγε πολλὰ θεοὶ ἀνθρώποισι λέγουσι.

Subiungit παρενθετικῶς·

— οὐχ ὁράας, &c.

Titulum posteriori opusculo fecit Διοσημεῖα. Hesychius, διοσημεῖον τέρας, σημεῖον. Græci plerunque pro tempestate sumunt, vnde Suidas χειμερίαν interpretatur, & Scholiastæ τὰ παρὰ καιρὸν σχήματα. Eodem significatu & διοσημείας legimus. Aratus non tam pro ipsis euentibus, quæ iram deorum significant, quam pro signis quæ illos euentus denotant, vocabulum sumpsisse videtur. Διοσημεῖα itaque sunt signa futurorum, quæ ex cælo sumuntur, quem Iouem nominat. Clarè liquet ex illis versibus:

—— πάντα γὰρ οὔπω

Ἐκ Διὸς ἄνθρωποι γινώσκομεν. ἀλλ' ἔτι πολλὰ

Κέκρυπται τῶν αἴκε θέλῃ, καὶ αὐτίκα δώσει

Ζεύς· ὁ γὰρ οὖν γενεὴν ἀνδρῶν ἀναφανδὸν ὀφέλλει.

Quare dubito an non hæc signa intellexerit suprà cum dixit:

Ἀπολαύοντά τε κύκλα, τά τ' αἰθέρι σήματ' ἐόντα.

Vt vno versu & ea quæ ex Phænomenis restabant, circulorum nempe tractationem, & obiter quibus signis in Zodiaco orientibus quæ oriantur quæ occidant, & ipsa Diosemeia præsignificarit. Nam quid aliud est τὰ αἰθέρι σήματα, quam τὰ διοσημεῖα. Nam Δία cælum esse iam dudum liquet. Alij Prognostica hoc opus vocant, & eo nomine Ciceronis Auieniqúe versio indigetantur.

Οὐχ ὁράας.] Epiphonema illud quo conclusit Phænomena explicaturus, & eius veritatem in astris, animalibus, plantis, inanimisque probaturus, à Luna incipit. Illud autem οὐχ ὁράας, Poeticè dictum: neque opus est certam personam intelligi, qualem hic Anclidem fingunt Grammatici, quod monet Scholiastes: & ad eius explicationem pertinet Procemium illud Phænomenis per quosdam præfixum, quod apud veterem Grammaticū Anonymū reperio:

Ἀγλαὸν ἡμετέροιο θεὸν ξεῖνον, ἱερὸν θάλος, οὐ δ' ἄγε σύ μοι

Οὐρανίην φαύσεις ἐπὶ τρίβον. ———

Vbi legendum σύ μοι. Alij tamen tale fecerant prooemium:

Ἀντίγονε ξεῖνον ἱερὸν θάλος.

Alij hoc, quod dubito an non ad Diosemeia pertineat.

Ἀμφὶ

Ἀμφὶ μηνὶ ἀλήξ, ἄλλοτε δ' ἄλλ' ἐπὶ μάρτυς
Εἶπεν μοι μῆνας,

Dicit autem hic Aratus, cùm Luna modicis cornibus apparet sub vesperam (ita enim interpretantur illud ἀρχομένοιο Auienus & Scholiastes) tunc designari mensem ἀρχόμενον siue ἱστάμενον quem ille ἀεξόμενον appellar: cum verò iam eius vigoris sit vt vmbram efficiat, iam πεπαύθη esse.

Ὀκτὼ δ' ἐν διχάσει.] Cùm Luna est διχότομος octauus est à coitu dies: Cùm verò est πανσέληνος, quod Aratus παντὶ προσώπῳ dicit, medium mensem designat. Est enim πεντεκαιδεκάτη. Hic Aratus quiescit: Auienus totum mensem explicat.

Εἴρη] Alij ἄρη. Et ita Scholiastes.

Ἀκρὰ γαμήλη.] Hactenus de diebus respectu numeri menstrui. Nunc de ipsis crepusculis quæ ἄκρας vocat, hoc est τὰ πλάσματα. vnde ἀκρόνυχος ἀνατέλλει in Parapegmate, pro crepusculo vespertino.

Τὰ δέ τε μέγαν εἰς ἐνιαυτόν.] Corrupta hæc esse non dubito. Videant studiosi. Μέγαν ἐνιαυτὸν vocat annum Solarem, cuius quatuor ὥρας eadem signa denotant, quæ cùm sint quatuor arationis, sationis, plantationis, messis, Aratus duarum meminit, τ̃ φυτείας, καὶ τ̃ ἀρότου. Fortean legendum:

——— Τά τε μέγαν εἰς ἐνιαυτόν,
ὥρην μὲν τ' ἀρόσαι τεκεῖν, ὥρην δὲ φυτεῦσαι.

Nempe subaudito ἐκ τ̃ κοινοῦ, ἄρκιοι ἐξενέπειν: vt sit sensus:

Nempe extrema tibi poterunt edicere noctis
Bissena Zodiaci magnum quæ signa per annum,
Plantandi tepus monstrant, & tempus arandi.

εἰς ἐνιαυτὸν dixit per annum vt infra:
— Ἀμείβει εἰς ἐνιαυτὸν
Ἥλιος. Et supra:
——— Ἐτίψασθαι δ' εἰς ἐνιαυτὸν,
Ἀστέρας οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν.

Nam est ibi Hyperbaton, & illud εἰς ἐνιαυτὸν, ad σημαίνοιεν referendum. Hoc obiter. Ad propositum redeamus. Aliàs oporteret distinctionem tolli quæ in fine est versus, vt exponamus κατ' ἐπάνοδον, ἢ πρόληψιν, hoc modo: Tempus plantandi, arandi, omnia ab Ioue sunt ostensa. Figuratè. Sed prior emendatio placet, quanquam altera hæc ad scripturam propior.

Νειός.] Hesychius: Νειὸς, ἡ νεωστὶ μεθωδευομένη γῆ. *Nouali sager.*

Καὶ μὲν ἤδ.] Nec solum duodecim Zodiaci signa, sed & alia astra futura præsignant. Quatuor hosce versus non nouit Auienus: Et videntur ordinem turbare: quia quinto sequitur ὁ δ' ἐγγὺς, &c. quæ tantum ad Zodiaci signa referri possunt. Sed neque sic conueniet. quia ait τῆς πάσης, quod ad δυώδεκα μοίρας referri potest, ad ἀστέρας potest. Itaque contra Auienum cum Scholiaste retinemus, & fieri potest vt Aratus καθ' ὅλου de omnibus stellis dixerit, quod de speciebus aliquibus solummodo verum est.

Ἀρκτούρος] Puto eò referendum quod in Parapegmatis legimus: Ἀρκτοῦρος ἐπιτέλλει διέτης, ἄνεμοι μεγάλοι πνέουσι. Arcturum δεινὸν dixit ob fulgorem. Per Arctutum Scholiastes totum Arctophylacem intelligit, de quo alibi dicendi locus.

Ἢ ἐτέων.] Legendum est ἢ νέων. Interpres Nicandri idem verbum vsurpanis: τὸ δὲ νέων ἀντὶ ἐρέω καὶ νῦν: σημαίνει γὰρ τὸ νέων, ὡς καὶ ὅμηρος.

Ἀμφιλύκης. ἀμφιλύκην Theon ἀναβολὴν explicat. Non satis probè. Νὺξ ἀμφιλύκη Homero aliisque τὸ κνέφας ἦσαν, tempus illud inter lucem & tenebras dubium. Vnde dubium an nomen ipsum lucem, an tenebras sonet. Homericus interpres hoc vocabulum ita explicat: ὁ βαθὺς ὄρθρος, πρὸ τῆς λύχνης, ὅ ἐστι σκοτίας. Cui consonat Nicandreus: ἀμφιλύκην, σκοτεινήν. λύκη γὰρ ἡ σκοτία, καὶ λυγίφως, ἐξ αὐτῆ, ἢ λυκόφως. Macrobius iungendus: *Prisci Græcorum primam lucem quæ præcedit Solis exortus λύκην appellauerunt, ἀπὸ τῆ λευκῆ: Id temporis hodieq; lycophos cognominant. de quo ita poeta scribit.*

Ἦμος δ' οὔτ' ἄρ πω ἠώς, ἔτι δ' ἀμφιλύκη νύξ.

Locus enim ille in vulgatis corruptus, ita restituendus. Bene autem ἀπὸ τ̃ λευκῆ: nam & λευκοθέα, Matuta Plutarcho: & Galli crepusculum matutinum *l'aube* appellant, & *aubade* illis est, ὄρθρος διεγερτικὸν, quanquam καλυβρχισμοῦ, etiam pro κωμαστικὸν sumatur.

Πρώτης ἐπὶ νυκτός.] Altero crepusculo: ἀκρονύχου.

Μέγαν ὄγμον.] Duo significare ait Scholiastes ὄγμον. primò ordinem, seu seriem quam messores obseruant, secundò interuallum vacuum inter duos locos plantis consitos. Ex posteriori significatu ductam ait Metaphoram, quasi dicat ipsam potius Eclipticam, quam Zodiacum significari. Homerus quoque ὄγμον ἰόντων eleganter dixit.

Ἐμπλάσσει.] Et quod præcedit ἀμείβεται & quod sequitur ἐπιδέρκε hic ἐμπλάσσει legi postulant.

Ἄλλοτε δ' ἄλλοιῶν.] Malè Scholiastes ἄλλοτε δ' ἀλλοίων. Hunc versum ita interpretatur Auienus:

Sic diuersa diem comitantur sidera semper.

Ἐνιαυσίου κύκλου.] Ait se supersedere Aratus de iis quæ ex tabulis Metonearum ἐννεακαιδεκαετηρίδων ab Astrologis propositis facillimè possint cognosci. Meton enim primus annorũ vndeuiginti periodum instituit, quem deinde secuti plurimi Græcorum, teste Theone, Diodoro & Auieno, qui etiam tabulas

Progno-

Prognosticas (quales sunt illæ quæ Ptolemæi nomine circumferuntur) ad illum annorum circulum dixerunt.

Ὅσσα τ' ἀπὸ ζώνης.] Initium enim Parapegmatum erat ab ortu Zonæ Orionis, quod est in Solstitio Æstiuo, & finis in ortu pedum Orionis, & Sirij ipsius, qui propè pedes; quæ Auienus non benè distinguit. Igitur cùm dicit Aratus:

> Ὅσσα τ' ἀπὸ ζώνης εἰς ἴχνιον Ὠρίωνος,
> Νύξ ἐπιδινεῖται, κυνά τε θρασὺν Ὠρίωνος.
> *Quotquot & à Zonâ plantam Orionis ad imam,*
> *Audacemq́; canem, per noctes astra rotantur.*

totum parapegma, & omnia in eo contenta comprehendit. Benè autem notat Scholiastes tripartitè oriri Oriona, humeris, baltheo, & pedibus.

Οἵτε ποσειδάωνος.] Interpretatur Scholiastes stellas Neptuni, eas quæ significant tempestates, & serena: Iouis, eas quæ spectant ad agriculturam. Exempli causâ Neptuni stellæ sint Capricornus, Sagittarius, Arcturus, Ara. Iouis, Leo, Sirius, & similes: Communes, Pleiades: Possis etiam cum Auieno interpretari, τετυγμένα ποσειδάωνος, ἢ διὸς αὐτοῦ, hoc est, euentus Diales, & Neptunios. Ita enim ille intelligere videtur. Hoc certum astronomos nauigationis & agriculturæ parem habuisse rationem, quos & Hesiodus est imitatus, & Aratus.

Τετυγμένα.] Ita suprà proœmio:

> Οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν.

Μέλοι δέ τοι.] Alij μέλοι δέ τοι. Scholiastes legit μέλοι δέ σοι aut τοι Douce σοὶ interpretatus est.

Εὐφρῶν.] πιστεύεις οὐρῶν, literâ, & distinctione mutatâ alij. Assentitur Scholiastes, qui ait, ὅταν σὺ σεαυτὸν πιστεύῃς. καὶ μέλλῃς ἀρεῖν, καὶ ὁρμᾶν. Sed ego οὐρῶν pro ὁρμῶν nondum legi, & puto vocem esse non satis significantem, nisi οὐρεῖ pro οὐρίῳ, siue οὐριοδρομεῖν sumas, vt sit πιστεύεις οὐρῶν, πίσυνος ἐλπίδα ἴσχε οὐριοδρομεῖν hoc est, *vento ferente nauigare confidas.*

Κεχρημένα.] Vocabulum hoc deriuandum non ἀπὸ τοῦ χρήζω τοῦ δέομαι, sed ἀπὸ τοῦ χρήζω τοῦ προγινώσκω. Est itaque κεχρημένα σήματα, τὰ σημεῖα προγνωστικά. Alij habent κεκριμένα.

Ἠερ θαλάσσης ἠδ' αὖθις vt *heri semper lenitas*, hoc est *hesterna* & sempiterna, siue continua. Sic ἦρ θαλάσση *mane procella* pro *matutinâ procellâ.*

Τρίτον ἦμαρ.] quod frequens: Alibi:

> Αὐτὴν, εἰ μετ' αὐτὴν, ἢ τετάρτην ἔτ' ἐς ἠῶ,

Ἄλλα δέ τοι] ἄλλα δέ σοι Manuscriptus. Sensus est: Præter signa illa quæ ab Ioue proficiscuntur hoc est primo mobili, & astris inerrantibus, alia capies ex Luna.

Πλήθουσ' ἀμφοτέρωθεν.] Hoc est διχόμηνος σελήνη, καὶ διχότομος ὁ δεύτερος. Est enim διχότομος μηνὸς ἱσταμένου, & altera μηνὸς φθίνοντος: Inter vtranque est πανσέληνος, hoc est πλησισέληνος.

Σκέπτεο.] Iubet nos Lunam tertio quartóque à coitu die diligenter contemplari, quia Lunæ forma & splendor varians varios producat effectus. Et hactenus generaliter quæ deinceps κατ' εἶδος explicat.

Ἐφισταμένοιο.] Alij ἱσταμένοιο. Sententia eius versus in eo consistit quod ex principio mensis coniectura facienda sit de toto, futurúsne sit pluuius, an ventosus, an siccus, an serenus. Igitur ἱσταμένοιο hîc non restringit, sed denotat. Est enim μὴν ἱστάμενος non initium mensis, sed ipse mensis, cuius est initium.

Λεπτή.] Rationem Physicam harum Lunarium προγνώσεων ex Scholiaste, Auieno, & Philosophorum doctrinâ quoad potero explicabo. Luna quia debiliori lumine prædita est quàm Sol, facilius formas ex aëre subiecto refert. Cùm verò aer semper vel serenum, vel ventos, vel pluuias, vel simile quid parturiat, antequam ea ad nos perueniant, ipse iam eam formam concepit, quæ rei euenturæ correspondet. Itaque cum nullæ in aëre sordes sunt, quod serenitatem portendit, Luna quoque pura est. Cùm verò tertia die (quando λεπτὴν Lunam esse dicit Aratus, nam ἐν τετράδι est παχεῖαν.) Luna rubicunda est, certum est aerem ipsum simili esse præditum figurâ, quod tunc fit cùm exhalationes siccæ & igneæ in aëre versantur, ex quibus venti gignuntur sicci. Eadem ratione nititur quod infià ait, si rubicundus circulus Lunam ambiat, ventos imminere, & quò rubicundiores eo vehementiores. Falsa enim hic ratio Scholiastæ διὰ τὴν περὶ τὸν ἀέρα πύκνωσιν: & falsa simul illa, quam præsupponit Thesis οὐδὲν εἶναι ἄνεμον ἢ ῥεῦσιν ἀέρος: quod iam dudum refellit Peripateticorum schola. Cùm verò aer madidas exhalationes (quas crassiores esse oportet) habet, Luna quoque est obtusior & veluti atra (quod in quarto die ponit Aratus quia tunc oportuit communiter eam esse firmiorem) quare necesse est imbres gigni, aut Austros, qui & ipsi vuidi: quare non benè hic vbi Aratus dixit ἢ νότῳ ἀμβλεῖα), Auienus *Zephyris hebetabitur* transtulit: Alia enim Zephyri natura. Quæ autem hîc de Lunâ crescente dicit, eadem posteà generaliter de omni Lunâ repetit. Similis itaque ratio. Prout verò exhalationes ventosæ in cælo aut cum Lunâ, aut contra Lunam feruntur, ita Luna nunc recta est, nunc inclinata. Luna itaque triduana ab Occidente ad Orientem pergens, si secundo (vt ita loquar) vento feratur, hoc est si Zephyri spirent, recta erit: Zephyri verò siue his proximi Cauri ἀργέσται, si durent aliquantulum, vehementiores

mentiores fiunt: Igitur si postero die Luna idem habeat signum, timendæ sunt tempestates. Si verò cornu Septentrionale (quod vocat Aratus μετέωρον) pronum videatur, certum est à Septentrione latas exhalationes efficere, vt videatur motus inesse Lunæ, qui est in aëre. Si verò resupinum sit, clarum est ex aduersa parte spirare ventum, nempe Notum, cuius eadem ratio. Aër autem seu potius exhalationes Lunæ subiacentes plerunque nobis rotundâ figurâ apparent, ob ipsius Lunæ formam, cuius lux per eas meat, (cui simile est id quod in parelijs videmus) itaque circulus ambire Lunam videtur; qui si sensim euanuerit, liquet materiam non admodum esse crassam, vt è tempestatibus aliquid possit esse periculi. Sin in duas partes findatur, iam maior & crassior est materia quam quæ dissipari possit, ideoque procellæ imminent. Quòd si tanta sit copia exhalationum, vt plures circuli appareant (cuius similis est ratio) procellarum vis maior futura esse non immeritò putatur. Quod verò ait Aratus, signa Lunaria à quartâ tertiáve die (seu potius ab ipsa synodo,) ad octauam, hoc est, ad Lunam διχότομον durare: & à διχοτόμου ad πανσέληνον, quæ est die decimo quinto; & exinde ad διχότομον δευτέραν (male in Scholiaste διχότομον βίαν qui error ex numerorum notis natus est) & rursum à διχοτόμου ad tertiam vel quartam φθίνοντος, vel potius ad ἕνην καὶ νέαν (nam, vt suprà, extremos dies nominat tantum quibus Luna apparet, ex quibus reliquos intelligi oportet) ex Pythagoricâ magis quadam septenarij veneratione (nam si ita computes vt nos ostendimus, in singulis ἡμερῶν inuenies) quàm ex Physica ratione deductum videtur.

Λεπτή.] λεπτὴ, & παχεῖαν tempus magis, quàm formæ differentiam ostendunt. Λεπτὴ est τριταία: vt παχεῖαν τεταρταίαν.

Ἐκ τριτάτοιο.] Post tertium. Aliàs τέτρατον ἐκ τριτάτοιο esset ἕβδομον. Hic est simpliciter τέταρτον.

Ἀμβλείῃσι.] Alludit ad illud quod suprà dixit ἀμβλείῃσι κεραίαις.

Νυστάζει.] Νυστάζειν est pronum esse. Νυστακτὸν, cernuum.

Εἰ δ' αὐτὸς ὀρθή.] Non intellexit hæc Virgilius cùm scripsit:

Sin ortu in quarto (namq; is certissimus auctor)
Pura nec obtusis per cælum cornibus ibit,
Totus & ille dies & qui nascentur ab illo
Exactum ad mensem pluuia ventisq; carebunt.

Nam hoc non voluit Aratus.

Ἑσπέριοι ἄνεμοι.] Zephyri, & Cauri siue Argestæ.

Μετέωρον.] Sublime (vt semper in Sphærâ) vocat τὸ βορειότερον.

Ἐλίσσει.] ἑλίσσῃ alij.

Πληθυούσῃ.] πανσελήνῳ.

Ἀμφότεροι διχόωνται] διχότομοι πρότεροι καὶ δεύτεροι.

Αἰξοφθίνην.] μηνοειδῆ πρώτην.

Ἡ δ' εἰς κέρας αὖθις ἰοῦσα.] μηνοειδῆ δευτέραν. Nam Aratus, τὰς ἀμφικύρτους vbique omittit.

Πάντη γὰρ.] Versus hic mutilus. Coniicio legendum:

Πάντη γὰρ καθαρή, τὰ μάλ' εὔδια σημαίνοιεν.

Nam sequitur:

——— Πάντα δ' ἐρευθομένη.

Subaudiendum itaque more Poetico τὸ, ἐάν.

Ἀερ.] alij ἆρ.

Τετράτη πληρταίῃσι.] Vel puero liquet legendum, τετράτῃσι πληρταίῃσι. Et alij monuerunt.

Ἐς διχάδα φθιμένην.] Hoc est διχότομον δευτέραν, quæ dicitur φθίνοντος μηνὸς, quem Aratus quoque λιπιχόμηνον, & ἀπιοῦσαν cognominat.

Ἔχεται δέ οἱ αὐτίκα.] ἔχεσθαι hîc est propè esse. Sed Manuscriptus refert δέχεται δ' ἡ μὴν αὐτίκα, legendum fortè: δέχεται δέ μιν. Vt sit δέχεται μιν *suscipit illum*, hoc est *succedit illi*. Itaque in altero versu legendum τὴν δὲ τριτάτη.

Ἐπὶ μὲν σεληναίης τε.] Legendum est σεληναίῃ τε, aut quod melius σεληναίης κε, vt sensus sit:

Hæc de mense potes Lunâ didicisse magistrâ.

Ab his ad Solaria signa transit.

Ἠελίοιο δέ τοι] Quod in Lunâ fecimus idem in Sole faciendum. Solis signa rariora, sed certiora, quia lumen certius & maius, nec leues exhalationes admittit. Ait itaque Aratus ex Sole oriente & occidente signa capi posse, cur non ἐκ μεσουρανοῦντος; Ratio non leuis hæc est, quod Sol oriens & occidens circa nostrum sit Horizontem, ideoque illas exhalationes referat quæ propè nos sunt. Cùm itaque Sol veluti maculatus apparet, (præsertim si, quod infrà subiungit, in ortu nubes ipsum præcesserit, & paulò post variegatus Sol visus fuerit.) certum est exhalationes esse in aëre, neque tamen leuissimas neque grauissimas. Nam eâ sunt virtute, vt Sol quidem lucidus siue integer (vt loquitur, Auienus) per eas non cernatur, sed neque ipsæ Solem omnino abscondant: Sed solis lumen per exhalationes transparens, varios colores offerat spectantibus. Signum itaque hoc tempestatis, præsertim pluuiæ, vt contrà pura facies sereni. Cùm verò nubes crassæ ante Solem sunt, ipse caui speciem reddit, quia quæcunque per nigrum videntur profunda apparent, quod & in pictorum vmbrationibus videre licet. Eædem exhalationes faciunt ne radij Solis per rectam lineam ad nos ferantur, sed ex lateribus per obliquum appareant,

vnde ſequitur pluuiam aut ventos qui ex exhalationibus fiunt ſecuturos. Quod ſuprà de rubro & nigro in Lunâ diximus, idem in Sole eſt, rubrum ventos, (hoc eſt exhalationes ſiccas & calidas) nigrum pluuiam: (hoc eſt exhalationes craſſas & madidas) vtrunque præſignat. Aliquando ita circumfuſæ ſunt Soli nubes, vt radij cocuntes in vnũ vix vnum locum reperiant per quem tranſpareant, aliquando etiam nullum. Ex craſſis ergo nubibus pluuiæ naſcentur. Quod ſi Solis orbis oriens (vt fieri ſolet ob exhalationes) latus, & amplus appareat, poſteà verò ſe contrahat, ſignum eſt exhalationes à Sole aſcendente victas amplius eas vires non habere, vt maiorem ſolito Solem faciant apparere. Itaque ſerena exſpectanda. Si verò poſt tempeſtates diurnas Sol ſub veſperam pallidus (hoc eſt non ater ſed candidus vt plerunque) occumbat, etiamſi ſupra illum aureo colore nubes appareant (nam eæ craſſæ eſſe non poſſunt) pluuia porſectò timenda non eſt. Aliud eſſet ſi poſt tempeſtatem Solis occidentis radij in diuerſas partes obliquè tenderentur. Hoc enim vt diximus procellæ ſignum. Radij Solis marcidi (quales fermè ſunt in Eclipſi Solis) ſiue de die ſiue Sole in ortu laborante teſtantur ſe à nubilis vinci. itaque pluuiæ inſtant, aut ſi non magna ſit obſcuratio, venti. Idem eſt ſi etiam Sole nondum exorto (nam tunc omnia aëria clariùs videntur) nubes videas medias inter rubrum & nigrum colorem, ὑπερεύθεας, ſanguineas. Nam & illæ exhalationes vuidæ ſunt. Quod de Coronis (quas ἅλωας vocant Phyſici) Lunaribus dixi, idem in Solaribus: quæ quo nigriores & plures, eo tempeſtuoſiores. Nubes autem æquabiles eo fermè modo quo coronæ, ſed paulò perfectiùs, Solis formam repræſentant, ideoque *Parelia* vocantur, quarum materia eſt tenuior. ventos gignit, & quidem ab ea parte à qua apparet: Si craſſior, quod tunc liquet cum guttæ cadere incipiunt, (hoc enim Aratus innuere videtur, ſi verſus eſt γνώτος) pluuias.

Νέον βάλλοντες ἀρούρας] Ita infià:

——— αἱ δὲ βορῆαι

Σχιζόμεναι βάλλουσι.

Eſt itaque βάλλειν, τὸ ἄπτειν.

Ὑποδείελ⊕.] δείελος, δείλη ſiue δείλης quanquam pro pomeridiano tempore ſumatur, propriè tamen crepuſculum veſpertinum deſignat: ideoque Auroræ opponitur Homero:

Ἔσσεται ἢ ἠὼς, ἢ δείλης ἢ μέσον ἦμαρ.

Aurora, aut veſper, mediùve erit hora diei.

Interpres: ἡ ὀψινὴ κατάστασις τοῦ ἡλίου λεγομένη παρ' Ἀττικοῖς.

Καὶ μὲν.] καὶ κεν alij.

Περιτέλλοι.] Alij περιτέλλῃ. Sed non conuenit id quod ſequitur βάλλοι.

Τὰ δ' ἂν περὶ μέσσα φαείνῃ.] Hoc eſt τὰ ἐν μέσῳ τοῦ ἡλίου περιφερείας.

Σκέπτεο δ' εἴ πού τι.] Verſus corruptus: Lege:

Σκέπτεο δ' εἴ που τι αὐγαὶ ὑπείκωσ' ἂν ἠελίοιο.

Alij habent ὑπείκουσ' ἠελίοιο, quos ſequitur Auienus:

Denique per flammas procul atque incendia Solis,
Ipſa Dei cedant blandi ſi lumina ſoliers
Tende oculos.

Senſus eſt: παρατηρεῖν δεῖ τὰ περὶ τὸν ἥλιον σημεῖα, εἰ ἀπεοικότα τὰ ἐκεῖνα ποιεῖ τῶν κύκλων. Scholiaſtes.

Τοῦ γὰρ σχεσίαι.] Suprà:

Ἠελίῳ καὶ μᾶλλον ἐοικότα σήματα κεῖται.

Virgilius:

Solem certiſſima ſigna ſequuntur.

Εἰ δὲ οἱ ἀνίσχοντι.] Legendum eſſe.

Εἰ δὲ οἱ ἢ ἀνίοντ⊕ vnicuique liquet. Scholiaſtes οἱ δέ τι habet.

Νεφέεσσι πεπιεσμέν⊕.] aut ſubaudiendum ὑπὸ aut legendum νέφεσι vt Scholiaſtes legiſſe videtur.

Πολλὸς δ' ὅτε οἱ περὶ κύκλ⊕.] De Solis ipſius circulo, non nubium intelligo: Scholiaſtes cùm priori loco expoſuiſſet de Solis circulo, poſteà de nubibus exponit. Sed verum id eſſe comperio, quod & centum aliis exemplis probari poſſit, non eſſe vnius auctoris Scholium, ſed ex variis Grammaticis, & aſtrologis quædam collecta, in vnum corpus eſſe redacta, quotum fortè vix tertia pars Theonis eſt.

Σκέπας⊕ κε χρήϊσ⊕ εἴης.] *Operimento tibi opus erit*, aut aliter, *auxilio carebis*.

Οἷον ἀμαλδύνονται] Deſcribit Eclipſim Solarem, quæ fit Lunæ inter Solem & terram interiectione. Huic comparat radiorum obſcurationem quæ per nubes eſt τὴν διὰ τῶν νεφελῶν τῇ διὰ τῆς σελήνης. Non ipſos dies, quorum euentus ſignificatur quod voluit Auienus. Oportet enim ſubintelligere, quod præceſſit ἄλλα ἐπὶ ὅτε πολλῷ γίνεται, καὶ περιτρεπομένου ἐνιαυτοῦ.

Ἑσταμένη.] Non ita hæc intelligenda, quaſi ἑσταμένου μηνὸς fiat Eclipſis, nam fit φθίνοντ⊕ μηνός: Sed ἑσταμένη ſimpliciter eſt *ſtans*, ſeu vt Scholiaſtes exponit ὑποθέουσα, hoc eſt *means* vt Cicero tranſtulit. Neſcio quid Auieno in mentem venerit, vt ἵστασθαι pro ἱστουργεῖν, ἀπὸ τοῦ ἱστοῦ τοῦ ὑφαντικοῦ intellexerit. ita enim ait.

Vt cùm fraternos SVBTEXENS *Luna iugales*
Lucem hebetat.

Ἤδη πρό.] Vſitata Homero hæc clauſula: Et Arato iterum infrà. Et ſuprà:

Ὁ δὲ δεύτερ⊕ ἤδη πρὸ ἀγρόμενος ὠρέων.

Ἄῤῥαντοι.] Ῥαίνειν aſpergere: ῥαντὸς aſperſus: ἄῤῥαντ⊕ (quod neſcio an aliis vſitatum) inaſperſus, ſiccus.

Περιδρομέουσ' ἀνέμοιο.] alludit ad id quod prius dixerat.

Εἰ δ' ὀλίγ⊕ τανύοιτο περὶ δνόφ⊕ ἀκτίνεσσι.

Similem

Similem locum anteà ostendimus.

Φαινόμενος.] Nam & suprà dixit:

Η νέον, ἢ βοῤῥῆ ἢ ἰρέθῃ, ἢ ἐκάτερθεν.

Ἐρέθεται, & φαίνεται idem sunt.

Η καὶ πυ.] Alij οἱ καί που. Alij ἰδ' ὅτι κγή. Sed tunc comma post ἐπιτρεχέων' esset delendum. Auienus hunc versum non agnoscit.

Μᾶλλον ἀληθέα.] Μᾶλλον illud expressit Maro:

Hoc etiam immenso cùm iam decedet Olympo,
Profuerit meminisse magis.

Et Auienus:

—— Tamen hæc, tamen omnia semper
Decedente die melius ventura docebunt.

Σελήνης ἢ φάτνην.] In ἐσχάτῃ πλευρᾷ Cancri, duæ sunt stellæ, quas Græci ὄνους vel ὀνίσκους vocant, Manilius nescio quà ratione Iugulas vocat, inter vtranque nubecula quædam esse solet, quam φάτνην siue Præsepium vocant. Hæc, quia obscurior est, potest aliquando ab exhalationum vi obscurari, ita vt nullum sit interuallum μεταξὺ τῶν ὄνων. vnde sequitur summam fore tempestatem. Quod si paulo minor exhalationum copia, eæque madidæ sint, quia madida nigrum colorem præferunt, μελαίνεται ἡ φάτνη, quanquam Aselli, quorum lumen firmius non facile immutentur. Sequuntur ergo imbres. Cùm verò exhalationes sunt sicciores & ventosæ, solet vis venti quæ in summo aëre est omnes sordes nubilosas à sua parte in alteram mouere. Hinc est quod alibi dixit Aratus, si cæterà parte cæli nubilis obducta Ara sola resplendeat, spiraturum Notum. Similis & hic ratio. Quare Noto flante Asellus Notius lucet, Boreus sordet: Boreâ spirante Boreus lucet, Notius sordet,

Ολιγῇ οἵη ἀχλύϊ.] ὀλίγην ἀχλύν, vocat Galaxiam, cui φάτνη comparatur ab Astronomis: ἐν τῷ διαλείμματι... [illegible] τῷ γαλαξίᾳ. μεταξὺ ἀστέρων κείμενος, οἱ δοκοῦσι ἐφάλλεσθαι τῇ καρκίνῳ.

Βοῤῥαῖος.] Ipse enim Cancer Boreus.

Εἰ μὲν βοῤῥαῖος.] Alij εἰς μὲν τοὺς βορέας: quod meliùs. Nam non cohærent βοῤῥαῖος, & νότος nisi νότου malis legere.

Εοικότες.] Nempe αὐτοῖς Schol. Imò simpliciter ἐοικότες congrui: Auienus:

——— ardeas autem
Congruus aërij latè ruber ignis Aselli.

Πῆ δ' ὕδατι σημαίνουσι.] Suprà:

—— ἐφ' ὕδατι σημαίνουσι.

Εναντίον ἀχλύοντα.] Hoc est vice versâ, vt Νότιος ὄνος φαίνη λιπαρὸς ἐπαχλύοντα, ὁ δ' ἐν βορέῳ ἄγλαος εἴη, tum inquit, χρὴ βορέω ὄνθεσθαι, conuenit Boream præsumere.

Σῆμα δέ τοι ἀνέμοιο.] ἀπὸ τῶν ὑγρῶν σημεῖα μεταβαίνουσι εἰς τὰ ὑπέργεια Schol. quem secutus Auienus hanc facit Metabasim:

Quin & terrenis cape rebus certa frequenter

Signa procellarum.

Ratio autem harum ἀερογνωσιῶν hæc est. Cùm aer incipit ventis agitari, antequam id à nobis percipi possit ob sonitus varios qui ab hominibus excitantur, in locis desertis, siluis, litoribus, mari, rupibus, & similibus, aliquod murmur aëris mutantis exauditur, quod venti breui percipiendi certissimum signum est.

Οἰδαίνουσα θάλασσα.] *Inflatum mare* Cicero: *traxêre tumorem æquora*. Auienus.

———— Freta ponti

Incipiunt agitata tumescere. Virgilius: *Sæpe, (mare) silentio intumescit, flatuq; altius solito iam intrà se esse ventos fatetur*, Plinius. ἡ θάλασσα ἀδίκως ὅτε μετεωρίζεται, Scholiastes.

Αἰγιαλοί τ' ἀλιόειαι.] ἀκτὴ, & αἰγιαλὸς idem est: nisi malis ἀκτὰς scopulos interpretari, αἰγιαλοὺς litus.

Καὶ δ' ἂν ἐπὶ ξηρὴν.] feræ bestiæ, pisces, auesque plerunque acutiùs sentiunt quam homines: ideoque multa ex iis signa capi possunt. Nam vento primum flare incipiente (semper enim paruo quodam motu incipit) aues vt ἐρωδιοί, αἴθυιαι, νῆσσαι ἀγκιάδες, & similia ἀμφίβια ex æquore, vbi vis venti semper maior, in terras profugiunt, & alarum strepitu timoris dant signum. κέπφοι autem, quia sunt λαιμόσαρκοι, contra ventum feruntur, & hoc ideò, ne si ferente vento volent, nimio motu, aut decidant, aut deficiant, quod & in piscibus videmus, qui similiter contrario vento solent natare.

Ερωδιός.] *Fulicem*, transfert Cicero, & Auienus, cum κέπφος potius fulix sit, & ἐρωδιὸς *Ardea*, vt Virgilius transtulit.

Εξ ἁλός.] Ex mari: Miror Auienum *Stagna* transtulisse.

Κέπφοι.] *Fulica*: *Sturnum* transfert Auienus, cum Sturnus sit ψαρός.

Αγκιάδες νῆσσαι.] Has opponit iis quas infrà nominat νήσσας εἰναλίας.

Ενὶ ἁλὶ δῖναι.] Non memini me legisse δίνας loco adiectiui. Suspectus itaque locus: Fortassis sit cōposita vox ἁναλιδῖναι, quod fieri potest. Nomen autē iccircò hoc attributum ἀντὶ δυναμένων αὐτῶν τῇ θαλάσσῃ ἐπιγίνεσθαι ὡς δῖνος.

Η νεφέλη.] Nubes in montibus considere solitæ, vento qui in summo aëre est agitatæ, in album surgunt. Hoc enim est μηκύνεται. Non intellexit Auienus qui ait:

—— Et summa nebulam se tendere rupe,

Nec Plinius: *Cum in cacuminibus montium nubes considens hyemabit. Hyemabit* est χειμάσει.

Ηδη κγή.] Rationes Physicæ sequentium hæ esse videntur. Pappi cùm sint ἀβαρεῖς facillimè quouis vento auertuntur, itaq. vento incipiente, cùm nos necdum eius vim sentimus, multi disiecti in aquis fluitant. Quia verò venti (vt

sæpe diximus) prius sunt in superiori aëris parte, quàm in ea quæ nobis proxima est, quà ex parte tonitrua, fulmina, sidera (vt vulgus appellat) cadentia impelluntur, eà ex parte spirabunt venti; quod si diuersis ex partibus ferri videantur, signum est tempestatis. Nam ventorum confusio (vt ex Poëticis descriptionibus liquet) tempestates efficit.

Πάππος.] Festus: *Pappi carduorum flores.* Lucretius:

Vestem, nec plumas auium, papposq́ volantes.

Sunt autem propriè (& ita hic sumuntur, licet alibi generalius nomen hoc sumi non negem) πάππος Flos, siue lanugo cinaræ, quæ species est cardui, quam Galli *artichant* vocant (quod Græcum vocabulum est ἀρτίχοκα Tralliano vsitatum) quam Aratus γήρειον ἀκάνθης vocat, quia canitiem præ se fert. Nicander:

Σκίδνα] ὡς γήρεια πολυψιχέος ἀκάνθης, Et alibi:

Οἷά τε δὴ γήρεια νέον περιπολλὰ πάντα,
Ἠὲ ἱπποκάζωνα διὰ φαιρευμένου ἀϊκάς.

Κωφὸς ἀλός.] Homerus κῦμα κωφὸν hoc est, ἄηχον. *Surdum* pro eo quod non exauditur, vt *cæcum* pro eo quod non videtur.

Τοὶ δ' ὄπιθεν ῥυμοὶ ὑπολευκαίνονται.] Benè Virgilius:

Flammarum longos à tergo albescere tractus.

Μή μιν.] Optantis est, vt alibi:

Μὴ οἱ πεπιαδοι νέον βάλλοντο ἀγέρος.
Κύκλος.

Ὑδάτῳ.] Hunc versum non videtur agnoscere Scholiastes: Nam Auienus ne duos quidem priores habet.

Πολλάκις.] In pluuia idem est quod in vento, antequam ad nos perueniat in aëre eam esse, & prope terras quoque sed tam paruam vt à nobis sentiri nequeat, ab aliis animalibus quæ sensu prædita sunt acutiori possint. Nubes quæ lanæ similitudinem præferunt crassæ sunt, ideoque non ventosæ sed pluuiosæ. Iris autem (quanquã varia de eà inter Physicos sit disputatio, quam nos omittimus) aër est crassior, quæ si gemina, necessario sequitur imber grauis: Et vt Lunæ, Solisque ἅλως: ita etiam αἱ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων exhalationibus sunt, quæ si nigræ, pluuiæ. Pluuiâ instante aues aquarum amatrices, quia sentiunt propè esse vt ab iis per pluuias separentur, (cui similia & infrà habebimus) ingurgitant sese aquis: Ranæ autem quia admodum aquam amant præcipuè pluuialẽ (quæ magis est vitalis, vt ex plantarum alimento liquet) gaudium clamore testantur: Vt & ὀλολυγὼν si vulgatam lectionem sequimur. Cornix verò summopere φιλύδρος tum vel maximè delectatur aquis, quod & ipse aër partes extantes continens sit vuidus. Boues verò quia patulas habent nares admodum sunt

ἀερομάχοι. Ideoque non contenti eo aëre qui terræ proximus calidior est, superiorem quem frigidiorem & humidiorem sentiunt captant. Quia verò æstiuo tempore profunda terræ sunt frigida, exteriora calida, & contrà tempore hyberno, cum plurimus imber decidit in terras, interna calida, externa gelida (cui simile & in hominum corporibus euenire videmus) formicæ non patientes illum terræ feruorem, sedes priscas deserentes exeunt vnà cum ouis. Hoc enim vult Auienus cùm ait:

Cùm proprias sedes sollers formica relinquẽs
Oua cauis effert penetralibus; asperat quippe
Tempestas, gelidusq́ dies, & frigidus æther
Inferis internis terrarum redditus æstus.

Videtur tamen malè interpretatus (si, eo respexit quod videtur) Arateum illud:

Κοίλης ἐκ χειῆς ἀνενεγκατο μύρμηκες ὠὰ θᾶσσον.

Η διδύμη.] Plinius: *Arquus, cum sunt duplices, pluuias nunciant.*

Ειλύμενοι ὕδωρ] quasi iam incipiat pluuiæ principiis moueri. ἀρχόμενοι.

Ὑδροισιν ὄνειαρ] Nicander quoque alicubi tradit Hydros deuorare ranas.

Γυρῖνοι.] μεμνως nominat, quos Latinus Poëta *pullos ranarum* ἀνθρωπάτους βατράχους. Μικροὺς βατράχους φρυνοειδεῖς appellat Aristoteles.

Ολολυγών.] Auis solitariæ genus Scholiastæ, *Acredula* (ni fallor) Ciceroni. Sed, ni ego fallor, vterque egregiè fallitur. ὀλολυγὼν ad priora illa quæ de ranis dixit referendum. Plinius lib. XI, cap. 37. vbi de linguis animalium agit: *Ranis prima cohæret, intimâ absolutâ à gutture quum vocem mittunt: Mares tum vocantur ololygones: Stato id tempore euenit cientibus ad coitum feminas.* Neque absre est quod hoc loco ex Aristotele refert Scholiastes (qui tamen hunc locum non cepit) τὴν τῶν ἀρρένων βατράχων φωνὴν σημεῖον εἶναι πρὸς συνουσίας ὀργῶντος ἐπὶ τὴν θήλειαν. Sed ἀνυγρολυγὼς cum de mare loqueretur Aratus epithetum femininum addidit, quod tamen & alibi reperias. Et τρύζει (quo verbo hic vtitur Aratus) propriè dicitur de turture solitario sine compare gemente. Transfer itaque ex Arati mente, & meâ:

Tunc & manè gemit se solâ Ololygo relictam.

Vide etiam ea quæ ad Ciceronis Fragmenta scripsimus.

Λακέρυζα] Ex Hesiodo, qui dixit:

——— λακέρυζα κορώνη.

Τὴν χειμερινὴν hoc vocabulo intelligere videtur Scholiastes, ad differentiam τῆς θαλαττίας κορώνης, quæ τανύγλωσσος Homero. Videtur tamen ἐρυγλώσσος, & λακέρυζα idem esse.

Καὶ ἀθρόοι ὑψόσε ἴουλοι.] Eadem hîc ratio, quæ in formicis: Nam & Iuli æstum terræ non ferentes prodeunt. Ἴουλοι autem & πολύποδες Græcis

Græcis γᾶς ἔντερα vocantur, vt monstrat Aratus. Et ità nominat Dioscorides, & alij. Numenius poëta:

Καὶ δ᾽ ἴσχεμενήσεο, διλιάδες ἔντε παρ᾽ ἄκρης
Δύνης αἰγιαλοῖο μάλοφα σοὶ μ ἴνδαι

Κίκλω] μέλανες, γημφάγοι, ἔντερα γαίης. Ratio duplex, & quod in ipsius terræ profundo sint, & quod intestinorum formam referant, in longum porrectæ.

Καὶ ἄτθαι ὄρνιθες.] Aues domesticæ teneriores sunt cæteris, quare cum humore aëris percipiunt vnà cum frigore aliquo magis morsus animalculorum vt pedum & pulicum persentiunt: ideoque continuò clamant & φθέγζονται. Simpliciter Auienus.

Pectora cum curuo purgat Gallicula rostro.

Καὶ ἄτθαι ὄρνιθες]. ἄτθαι exponit Scholiastes cicures: An τιθαὶ legendum sit nescio. ὄρνις pro ὄρνιθες versus postulat.

Δὴ ποτε.] Humido etiā aëre corui & graculi lætātur, alasq; cōcutiunt, & graui voce insonāt magnas stillas imitantes, hoc est κατ᾽ ὀνοματοποιίαν *Clax, Clax*. Ratio eadem quæ supra fuit in auibus alijs, & in sequētibus anatibus domesticis, & ardeis. Muscæ verò quia sunt admodum amantes humidorum, quia eo tempore corpora humida esse necesse est, vehementius mordent, vtpote magis delectatæ: Et quia aër madidus cum igne certat, lucernæ nō lucent vti solēt, sed vel fungi depressi madore cōcrescunt, vel inconstanter mouetur lumen, & scintillat, vel perfectè lucere nequiens radios tantū emittit. Idem est in igne cui ollæ imponuntur, nam similiter scintillat. Neque multum dissimilis ratio signorum illorum quæ in carbonibus ob aëris vuidi motum imprimi videmus. De anatibus quod repetit, iā ante explicatum.

Καὶ τὸ.] Putat Illustrissimus Scaliger hæc delenda vsque ad verbum κρώξαντι, hoc modo:

Ἤ ποτε καὶ κρώξαντι βαρείῃ δίστακι φωνῇ.

quod mihi non difficilè persuadet, licet Scholiastes agnoscat.

Διὰς παλαγμοὺς.] διὰς interpretatur Scholiastes μεγάλας. Frustrà: nam & suprà ὕδατος ἐς χιμεῖνοιο δῖος παρὰ & ὕδατος ἐνδίοιο dixit, sed παλαγμοὺς corripi debuerat. Videtur itaque (si quis velit retinere) legendum:

———— δίοιο παλαγμοῦ

Φαινὴν μιμήσωνται.

Νῆσσαι οἰκουροί.] Malè hactenus αἱ κοῦροι. Nam οἰκοῦροι idem est, quod ὑπωρόφιοι.

Μύκητες.]. Præter Plinium, Virgilium, eiusque commentatores testis huius rei Callimachus:

Λύχνου καιομένου ἄλλην ἰλύοντο μύκητες.

Aristophanes:

Ὕδωρ ἀναγκαίως ἔχει τὸν θεὸν ποιῆσαι,
Ἔπεστι γοῦν τοῖσι λύχνοις οὗτοι μύκητες,

Φιλῶ, δ᾽ ὅταν ἢ τινὶ, ποιεῖ ὑετὸν μάλιστα.

Τοὺς μύκητας, στιλβηρὰς.] interpretantur noster, & Aristophanis Scholiastæ, cum sint diuersa.

Περὶ μύξαν] Μύξα τὸ ἐλλύχνιον. Hinc λύχνοι δίμυξοι, ἢ πολύμυξοι, non ἀπὸ τοῦ μύκητος, sed ἀπὸ τοῦ μύξας.

Ἐπ᾽ αὐτόφι.] Alij ἐπαυτόφι vno verbo.

Νηστικαὶ ὄρνιθες.] Schol. legit: νῆσσαι αἱ ὄρνιθες, quod verū puto: νῆσσαι αἱ ὄρνιθες, vel αἱ ὄρνεις sunt cicures. Nā ὄρνις propriè auis cicur, vnde κορίνα de Gallinis, & alijs cortalibus dicitur.

Τρίποδος πυρόεντα.] Sunt enim & tripodes ἄπυροι Homero celebres è quibus bibi solebat. πυρόεντα dixit, vt alij ἐμπυριβήτην, quod idem cum λέβητι, & λοιπεχέω, quibus nimirum igni impositis imponebatur aqua calefacienda. Hæc nota ex Græcorum Scholiis.

Εοικότα κεγχρείοισι.] Ita alibi:

—— Κίγχροις ἔτ᾽ ἐοικότα πάντα
Κύκλῳ ζήματ᾽ ἔχει πυριλαμπὴς ἴσχεθι μύξα.

Ergo idem quod in carbonibus etiam in ellychniis pari ratione accidit.

Εἰ γέ μὲν ἠερόεσσα.] Sequuntur sereni signa aliquot, quorum plurima ex contrariis præcedentibus sunt manifesta. Nam sereno cælo nubes non in altum tolluntur, sed quàm maximè in humili manent, vt in pede montis, & superficie aquarum. Præsepium non obscuratur: Flammæ lychnorum non mouentur. Noctua verò cornix, & corui, quos ineunte primum pluuiâ lætari diximus, quanquam humidum ament, frigidum tamen & excessum humidi non amant; itaque sereno redeunte gaudent, & non vt ante graui, sed suaui vtcunque voce ipsi auræ conueniente sudum cælum esse testantur. Grues verò vel maximè non ferunt τὰς τοῦ καιροῦ ὑπερβολὰς vt ex eorum continuâ migratione liquet: Itaque cum certa spes est sereni, tum demum longas parant vias, nam vt infrà habebimus inter signa tempestatis:

Οὐδ᾽ ὑψοῦ γεράνων μακραὶ στίχες αὐτὰ κέλευθα
Τείνονται, στρεφάδες δὲ παλιμπετὲς ἀπονέονται.

Πυθμένα.] πυθμένα vocat τὴν ὑπώρειαν, seu potius πέζαν; Montis pedem.

Πλαταμῶνι.] Platamones sunt petræ paulum suprà mare extantes, vt Galenus cum Theone explicat. Apollonius:

————Εἴκελον λάᾳ,
Εἵματ᾽ ἐπὶ πλαταμῶνι, τὸν οὐκ ἀπίθαλ.α θάλασσα,
Κύμασι. χειμερίη δὲ πάλαι ἀπεκλύζει ἅλμῃ.

Οὐς φάτνην δρέαν.] Confer cum iis quæ suprà dicta sunt.

Ἡσυχα.] Ita & Sholiastes. Stephanus vult ἠχία, quia sequitur κρώζῃ. Sed puto Scholiasten legisse, & quidem non malè, κρώζων πολύφωνα κορώνη. Nam. & apud Homerum sæpè masculinum pro fæminino reperias, vt

 κλυτὸν

ἐλυτὴν ἱκνούμενα, & ἔθελας εἶρος.

Ποικίλλουσι.] Hoc ideò, quia subiungit πολύφυλα. Nam ita legendum.

Κρώζει.] Hesychius: κρώζει ὡς κόραξ. ἢ κεκράγη. Sæpius verò de cornice. Hinc κρώζειν cornicari transtulit Persius.

Μεσηβρία.] Fortè μέγ' ἀθρέα.

Χαίρειν κὲ τις ἐοικότο.] Antea χαίρειν καὶ ζῆς εἴπτο. Sed omninò ita legendum est quemadmodum nos ex Sanctandreanâ consensu Scholiastæ edi curauimus. Nam & apud Homerum est ἐοικό pro εἴκο, & simile est ἐίργαστο pro ἰάγνυτο, & alibi ἐίσατο reperias.

Δενδρείοιο.] δένδρεον pro δένδρον, vt suprà κέγχρειος pro κέγχρος κατ' ἐπένθεσιν τῦ ε.

Ηχι τε κοίτην] Non τε κοίτην, sed ἧχί τε κοίτην, *vbi cubant.*

Απλεξόνται.] τὸ δὲ ἀπληγόνον, οἱονεὶ τὰ πτέρυγα χαλῶσιν Scholiastes. Dubito an præferam Manuscripti lectionem ἀδ' πληγόνται, vt sit πληγόνον pro πληγόντων. Auienus:

——Tum pennis corpora plaudunt.

Οὐρανόθεν.] ἀστερόθεν alij, & Scholiastes. Auienus quoque:

Tunc quoque cum stellis hebes est lux omnibus vltrò.

Neque dissentit Plinius· *Cùm repente stellarum fulgor obumbratur, vti neque nubilo neque caligine fluitans, graues denunciantur tempestates.* Reuertitur hic ad tempestatum signa, & ait cùm sidera sponte quodammodo suâ videntur obscurari signum esse tempestatis: nubila enim nobis nondum percepta stellas condunt. Idem est cùm multæ admodum sunt nubes, quædam huc quædam illuc latæ, quòd ventos, quædam subsistentes, quod imbres, qui grauiores sunt denotat. Tunc anseres, cornices, monedulæ, & aliæ bestiæ clamore dolorem testantur, quod non liberè possint pascere, quædam etiam bestiæ, ob metum pluuiæ, antra petunt, & apes, quæ teneræ sunt & tempestates fugiunt, non audent procul à melle & fauis abscedere, ne eas imber opprimat. Grues (de quo iam diximus) tum cursum mutant, & in alia loca migrant: Araneæ mouentur, quod eo fit, quia cùm sint leuissimæ facillimè moueantur à vento nondum valido, & nobis ἀναισθήτῳ. Flammæ lucernarum marcent, de quo iam diximus. Tædæ etiam & ligna, quia poros omnes humidus aër occupat, accendi vix possunt nisi cinere (quod sæpe fieri solet) oblinantur: quem locum postremum vix quisquam aliter intelligat.

Οὐδὲ πόθεν νεφέλαι.] Hæc ita intelligenda sunt, quasi dicat, neque nos nubes vllas percipimus; sic infrà νωνυμίη, dixit, cùm reuera non sit νωνυμίη sed esse videatur solummodo.

Εννεάγηρα κορώνη.] In Catalectis est:

Ter binos deciesq; nouem super exit in annos,
Iusta senescentum quos implet vita virorum.
Hos nouies superat viuendo garrula cornix.

Hinc *longæua* cornix Poëtis. Notandum autem vltimam in ἐννεάγηρα hîc correptam, cùm deberet produci, quod verè est Æolicum.

Οψὲ βοῶντε κολοιοί.] βοῖκον posuit pro πληθυντικῷ: quod & apud Homerum inuenias.

Ηῶ σπίζων.] ἠῶα, σπίζων legendum esse, & Theon qui tamen & hîc corruptus, & Eustathius indicat, qui ait ὁ σπίνος σπίζει ἠῶα πρὸ ἀέρος. Auienus σπίνον *Fringillam* transfert eleganter & verè.

Ορχίλος ἢ καὶ ἐριθεύς.] Orchilus & Eritheus siue Erithacus, aut Erithymus aues sunt solitariæ vt monstrat Hesychius in Lexico: ideoque ominosæ matrimoniis. Auienus:

Orchylos infestus si floricomis Hymenæis
Ima petit terræ, si denique paruus Erithæus
Succedit trepidus scruposa concaua rupis.

Οὐδ' ἂν ἐπιξυθαί.] ἐπιξῦθαι Manuscriptus, pro ἐπιόντος, ἐπιξυθὰς, κατασπίζων interpretatur Theon.

Αυτῦ μέλιτός τε.] Hoc est prope mella & opera sua volitant. Possis & ita interpretari: Intus ἐν τοῖς σμήνεσι ἢ κυψέλαις (ita enim legendum in Scholiaste pro κυψιλοῖς) melli & operibus. ἢν διὰ ἔδειν, hoc est mellum operibus incumbunt.

Μαραινομένοιο λύχνοιο.] Manuscriptus μαραινομένοιο. Vtrumque probum.

Τί τι λέγω.] Pergit ad alia. Frigus hybernum vim habet constringendi, & inde id quod æstate est pluuia, hyeme est nix & grando. Hoc ipsum eo indicatur, quod cinis sit concretus, & carbones (nam de signis illis cenchri similibus anteà diximus) vix deserat, flamma quoque aliquid habeat concreti nebulæ crassiori simile. Ilex, lentiscus, scylla, ter in anno fætum producunt, tribus arandi temporibus respondentem. Sunt autem hæc tria admodum siccæ naturæ, ideoq́. non ferunt magnum fructum, nisi funditus madida. quare eorum εὐφορία humorem designat, vt fructuum mediocritas siccitatem. Eadem fermè est natura & κρατος frumento, vnde colligere licet qualis fuerit ilicis, lentisci, scyllæ've fructus, similem fore & frumenti, adeò vt singuli illarum partus præsagia quædam sint messis futuræ singularũ arationum, quæ vt illarũ fructus similiter triplices. Quia verò terræ ea natura est vt humida magis aliquid producat quã aridã, vt liquet, humidâ aurâ insecta plurima, inter quæ sunt & crabrones, gignuntur, quare & hoc humoris signum. Iam verò humor omnis mouet virtutem generantem in animalibus, calore introrsum acto: quare bestiarũ appetitus περὶ τὰ ἀφροδίσια certissimũ hyemis asperæ signum, vt contrà cum

tardiores

tardiores sunt ad coitum leuior instat bruma. Grues cum primum hybernum frigus instare præsenscũt, statim magno conatu grandibusq. turmis aufugiunt. sunt enim impatientes frigoris. Quod si sentiant hyemem aut tardam fore aut leuem, tardè quoque & paruis turmis sensim migrant. Boues quoq. & pecudes, quia ob crassum aërem calor naturalis inclusus deorsum vergit, pedes iactant: omnes, eæ quæ leuiores sunt, binos grauiores, vt postea subiungit, & puluerem spargunt, terramque fodiunt, cornua verò, & capita iactant ob pruriginem, quæ est ex humore frigido. Cometæ, quia ex exhalationibus sunt siccis & feruidis, vt scisсit Peripateticorum Schola, feruorem & fatalem terræ siccitatem designant. Insulæ (teste Aristotele) sicciores sunt continente, & aridâ aurâ nihil fermè producunt, ideoque aues in insulis degere suetæ aliò contendunt, quod signum (vt dico) siccitatis, quæ noxia frugibus, commoda verò lacti gignendo, vt notum. Instante tempestate, cum eam bestiæ præsentiunt (de quo & alibi diximus) immodicè se pabulis ingurgitant, ideoque inuitæ pascuis decedunt. Lupus quoque nulla pericula respiciens omnem dat operam vt ante tempestatem saturetur, aut potius tectum inueniat. Sciunt enim hæc omnia animalia, fore vt veniente tempestate non possint commodè pascere. Boues priores pedes lingua, frigidos ob aëris intemperiem, satagunt lambendo recalfacere, & cùm aliàs soleant in latus sinistrum (quod ex natura frigidius) recumbere, nunc etiam in dextrum se proiiciunt, vt & hoc calefiat, omnibus peræquè membris ab externo frigore circumsessis. Mures quoque teneri aut frigus magnis motibus repellunt, aut latibula (quæ Aratus εὐνάδας vocat) sibi quærunt. Canes quoq. tellurem fodiunt (si ὀρύξαντο legimus) cuius eadem ratio esse videtur quam de pecoribus retulimus.

Νιφετοῦ.] alij νιφετοῦ. Qualem phrasim suprà ostendimus: & sequitur λοχαῖοι.

Ζώοντ'.] Eodem modo Latinè *carbones viuos* dicimus.

Πρῖνοι δ' οὐ.] Construe: οὐδὲ πρῖνοι καρπῷ πολυχθίεις, ἀπείρηθεν, οὐδὲ μέλαιναι σχῖνοι.

Αλωαδίς.] ὁ ἐν τῇ ἀλωῇ πυροὺς σπείρων, ferens farra in areâ. Vtitur Nonnus.

Ακύλῳ.] Admodum propriè: est enim ἄκυλος glans ilicis. Theocritus:

Οὐ δὲ γὰρ, οὐδ' ἀκύλοις ὀρομαλίδες· αἱ μὲν ἔχοντι
Λεπτὸν ἀπὸ πρίνοιο λεπύριον, αἱ δὲ μελιχραί.

Vbi similiter fœminini generis, vti & hîc.

Τηλοτέρω.] Ne inquit nimium grauida sit ilex, vt arua absque squallore spicas proferant. Ita erunt hæc intelligenda ait Scholiastes.

Φέρει δέ τι σῆμα.] Sensus esse videtur: lentiscus ter frondens triplicis arationis successum præmonstrat: nam sequitur:

Οἱ ἴσα γὰρ κάλλιστα λοχαίη σχῖνος ἀρηγ'
Κείνῳ ἐξ ἄλλων ἄροτος πολυλήιος εἴη:

Nam quo lentiscus grauidos fert tẽpore fœtus.
Illius aut frustrà terras sudabis aratrum.

Cicero tamen, & Auienus, & Plinius, ita videntur intellexisse quasi Aratus dicat tempora arandi ostendere quod non puto.

Αλκαρ.] ἄλκαρ alij.

Πολυλήιος εἴη.] πολυλήιος, πολύσπορος. Hesych.

Ανθερικός.] Propriè τὸ ἐν τῷ στάχυι κόρυμβον, vt docet Theo, Hesychius, & Etymologicus. Imò verò hoc est ἀθήρ. Ανθέρικος ferè semper de Asphodelo dicitur. Hic generaliter pro ἄνθος sumitur.

Επίσχιον.] Malè Manuscriptus σχῖνον.

Εσπερίων σφηκῶν ἀγείρεσθαι.] Puto hæc ita explicanda, vt dicamus ex crabronum multitudine hyemis celeritatem præsumi, vt quæ etiam ante Pleiadum occasum (vespertinum nempe, qui hyemis plerumque initium) sit ventura, & ita puto intellexisse Scholiasten. Hodie tamen distinctio aliud præ se fert.

Οἷος.] Versum hunc Scholiastes & Auienus non agnoscunt. Est verò admirationis formula quasi dicat:

Ah quãtæ sequitur vespas cũ turbine vortex?

Simile est illud:

Οἷον γὰρ κἀκεῖνο θεῶν ὑπὸ πομπῇ φορῆται
Λείψανον ἐρδάνοιο πολυκλαύστοιο ῥέεθρα.

Et alibi alia similia reperias. Nobis sufficit indicasse.

Οππότ' ἀναπαφόωσιν ὀχεῖς.] Vulgatus interpres Latinus transtulit *cùm redeant a pastu*. Malè: Oportuit dicere: *Cum cõcertantur ad Venerem.* Quanquam enim vix alibi reperias, tamen & Scholiastes, & Auienus ὀχεῖν, ὀχεύειν interpretantur. Et sanè illis nõ defuerunt sua exempla.

Οψὲ δὲ μισγομένων.] Ita ferè semper μίσγεσθαι de re Venerea apud Homerum & Hesiodum. Latinus poëta *Mista Deo mulier*.

Βιβαζόμεναι.] Exponit Scholiastes βιαζόμεναι πρὸς συνουσίαν. Ego puto βιβαζόμεναι legendum. βιβάζειν est ὀχεύειν.

Βεβρυχώς ἐπάρχει.] Ad differentiam φθινοπώρου propriè dicti. Nam φθινόπωρον propriè est τὸ μετόπωρον, Autumni in brumam transitus.

Πληιάδες.] Iam antè diximus.

Μηδὲ λίην ὀρύξοιεν.] Vno loco ita exponit Scholiastes sequentia. Ne nimium fodiant, quia hoc hyemem prædicit duram satis & arboribus. Sed potius nix plurima terras operiat, quia semina tum magis radicantur. Alibi ita exponit, vt satis ostendat omnia hæc (quæ sententia vera est) hoc pacto legenda, distinguenda, intelligenda,

Μὴ δὲ λίην ὀρύξοιεν (ἐπεὶ μέγας οὐ κατὰ κόσμον
Γίνεται), ὅτι φυτοῖς χειμὼν φίλος, ὡς ἀρότοισι,

ἀλλὰ

Ἀλλὰ χιὼν εἴη πολλὴ μεγάλαις ἐπ' ἀρούραις.
Μήπω πικρομένη, μηδὲ βλωθρῇ ἐπὶ ποιῇ.)
Ὄφρα ἑ κεῖνοι χαίρῃ πολύγυμνος ἀνήρ.
hoc est:

Neu nimiū fodiant (neq. enim tū frigore sauo
Aspera hyems plātis, aut duris parceret aruis,
Sed potius gelidas premeret nix plurima terras,
Horribilis necdum distincto mergite culmus.)
Vt benè frugifero lætetur rusticus anno.

μὴ δὲ est optantis seu deprecantis, vt alibi ostendimus. ἐ κατὰ κίρμον pro ἐ κατὰ κόσμον ex auctoritate Scholiastæ restituo. Ποιὰς πύρας inter alia exponit Hesychius, quod etiam hunc locum declarat. Parenthesis quam inseruimus rem clarè explicat. nam illud μὴ δὲ λίαν ὀρύσσειν, cum versu vltimo construendum. Cæterum ait hoc signum esse non leuis hyemis, quale erat penultimum illud de gruibus, sed sæuissimæ. ideoq. niuem segeti ἀδιακρίτῳ nocituram. Sed sciendum est, quod & alibi monuimus, Scholium Aratæum non vnius esse Theonis, sed & aliorum, nam & sæpe idem iteratur (quod Scholiastæ facere non solent) & contrariæ sententiæ sæpe inseruntur. Idipsum & in aliis aliquot Græcorum Scholiis videre est.

Ευίτυλ.] εὔιτυω poeticè pro εὐετηρία dixit:

Πολλοὶ γὰρ κομόωσιν ἐπ' αὐχμηρῷ ἐνιαυτῷ.] Manilius:

Nunquam futilibus excanduit ignibus æther,
Squallidaq; elusi deplorant arua coloni.

Οὕτω γὰρ μεγαρεῖ.] Elegans epiphomena.

Δείλοι.] Quid δείλοι iam ante diximus. Itaque eò te relego.

Υπωμαίοιο ποδὸς.] Nescio quid Latino Metaphrastæ in mentem venerit, vt *posteriorum pedum* transferret, cùm & ratio, & vocabuli sonus aliud ostendat. Nam ὑπωμαῖος est id quod sub armis est.

Βυλόσιον ἦρλο.] Suprà quoque eodem verbo vsus est, & alibi notauimus.

Αχείμεροι.] πολυχείμεροι Scholiastes. Sed sensus est: Volunt sine tempestate (hoc est ante tempestatem) satiari.

Μονόλυκος.] Lectio hæc vera: Alij μονόλυκος contra versum: Alij μονόλυκος contrà ἀναλογίαν. Nouè & eleganter λύκοι μονόλυκοι *lupum solitarium* dixit, tanquam tu ἄνθρωποι μονάνθρωποι dicas. Delectantur talibus allusionibus Græci, & eius fermè generis sunt, quæ à negatione sumuntur, ἄδωρα δῶρα, ἄγαμος γάμος. Simile autem huic etiam est illud δύσπαρις, & αἰνόπαρις, pro malo Paride. ὠρύῃ) autem quod sequitur hoc est *vlulet* proprium luporum est, quanquam & ad Leones & alias feras referatur.

Τετριγότες.] πετρογόντες legit Auienus. τρίζειν est vespertilionum: τρύζειν propriè turturum, sed communiter pro stridere interpretantur Grammatici: Habet ille hoc modo:

—Id parui cum stringunt deniq; mures.

Sed legendum est *stridunt*. Stridere τρίζειν, vel potius τρύζειν. Vox ipsa alludit.

Ωρύξαιτο.] Suprà explicauimus. Alij ὠρέξατο legunt monente Scholiaste. Ratio hæc fingi potest. Canis, cum sentiat corpus præ frigore condensari, vt idipsum dissoluat pedes extendit, vti nos brachia nostra ex somno suscitati pandimus.

Καὶ μὴν ἐξ ὕδατος.] Scholiastes quoque hos versus continuos non agnoscit, quod in eo rarum. in Auieno (qui similiter omittit) non perinde infrequens, adeò vt sæpe nos referre tæduerit, quoties ille aliquid ex Arato prætermittit. Itaque hos versus spurios puto, quales plures esse in hoc opere non dubito. Nam de muribus repetit, cùm paulò ante de iis dixerit, quod tamen & alibi de coruo & graculo reperias.

Ενιαυτῷ.] ἐνιαυτὸν σεληνιακὸν intelligit Auien.

Et transactorum sollers componere mensûm
Signa laborabis.

Et sanè Parapegmata olim in menses erant distincta.

Εἴ πω καὶ ἐπ' ἀστέρι] Id quod ipse omisit alios scrutari iubet. Scilicet quibus astris orientibus vel occidentibus qualis sit aura, aut potius an euentus cum iis quæ in Parapegmatis circumferuntur conueniat.

Τέτρασι ἀμφοτέρας.] Iubet maximè spectari, τὴν τετάρτην ἐπ' εἰκάδι, & τὴν τετάρτην μηνὸς ἱσταμένου. Hinc Virgilius, vt alibi notauimus:

Sin ortu in quarto, (namque is certissimus auctor.)

Octo autem, vt subiungit, noctibus æther est σφαλερώτατος, nempe τετάρτη, τρίτη, δευτέρα ἐπὶ εἰκάδι, ἔνη καὶ νέα, νουμηνία, δευτέρα, τρίτη, τετάρτη, μηνὸς ἱσταμένου. Vides vtrasque τετράδας siue τετράδας octo in se dies includere, quibus Luna vetus nouæ astringitur. Illis octo noctibus Lunæ sunt silentia, vt loquuntur Latini, siue Interlunium, νύκτες ἀσέληνοι, siue σκοτόμηνοι Græcis: Diciturque hoc tempus vno nomine σύνοδος, quia Luna cum Sole coit. Tunc autem quia Luna, quam non immeritò aeri præesse crediderunt veteres, non lucet, nec aerem calefacit, variæ notandæ sunt immutationes.

Σχεδίως.] ἀσκόπως, παρέργως Scholiastes. Hactenus Aratea.

FINIS.

HVGEIANI GROTII
NOTAE
AD
GERMANICI
PHÆNOMENA.

IN hoc auctore quâ viâ, quo modo egerimus, neque tibi, MI LECTOR, inutile erit audire, neque mihi dicere tædiosum. Germanicus duo opuscula scripsit ad rem Astronomicam pertinentia, Phænomena Aratea, & Prognostica, non illa quidem ex Arateis Diosemeis tralata, vt sunt Ciceronis, & Auieni, sed alterius generis: in quo libro, meo iudicio, signorum Zodiaci relationem ad Planetas, & quid quodlibet sidus in quoque dodecatemorio operetur, explicuit. Prius opusculum, interpretatio est Arati fermè κατὰ πόδας: nisi Procemium de suo præiunxisset, & fabulas Arato intactas leuiter, non vt Auienus ex professo, attigisset. Exempli causâ sufficiant, illud quod de Arctophylace habes:

Siue ille Arctophylax, seu Bacchi ob munera casus
Icarus ereptam pensauit sidere vitam.

Et illud de Heniocho:

——— siue Atthide terrâ
Natus Erichthonius, qui primus sub iuga duxit
Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas Myrtilus.

Quibus similia in aliis fermè singulis inuenias. Accedit tertium, quod similiter versionem hanc non esse κατὰ πόδας persuadeat: quod videlicet, vbi Aratus obiter de re nondum tractatâ aliquid innuisset, ipse ordinem secutus, hoc ipsum in commodiorem locum transtulerit: quod alius non animaduertens dicat fortè versus transponendos. Exemplum dabo illud: Postquàm de Thuribuli signis locutus est Aratus, subiungit

Εἰ δέ κεν ἰστερίης μετ' ἀλὸς κεκαλυμμένον ἄλλων
Ωμον, ὅτον ἀστέρας:

& quæ sequuntur. Germanicus illud postquam de Centauri sidere locutus est explicat, his versibus:

Hic humero mediũ scindens iter ætheris alti,
Si tenuem traxit nubem, stellasq; recondit
Toto clarus equo, venientseu nuntiat Euros.

Similia aliqua ἐν τοῖς συνανατολαῖς καὶ συνδυσμαῖς inuenies: nam cùm Aratus, verbi gratiâ, dicit, de signo aliquo loquens, sidus aliquod dimidium sub illo signo oriri, dimidium sub sequenti, Germanicus dimidium illud iis quæ cum sequenti oriuntur inseret, cuius rei exempla satis multa inuenies. Prætereà aliquoties Aratum ipsum ex aliorum Astronomorum disciplinâ correxit, vt cum Aratus dextro pede Nixi ait Draconem premi, ipse læuum posuit, & vbi Aratus humanas Chironis partes ait esse sub Scorpio, equinas sub Chelis, ille melius sub Virgine equinas, sub Chelis humanas collocat, quod nos satis feliciter obseruauimus. Hæc si excipias, pauca admodum inuenias in quibus Germanicus plus aliquid minúsve aut aliud quàm Aratus dicat. Nunc ad alterum opusculum veniamus, quod cum ex Arato non transtulisse diximus, ex aliis Astronomis Græcis desumpsisse non negauerimus. In eo Planetarum naturam, & Signorum Zodiaci, & eorum inter se relationem, & coniunctas vires complexus est. Hoc opus indicat cùm ait in fine primæ partis Phænomenôn (sunt enim omninò tres de astris, de circulis, de cooriẽtibus, & coocidentibus)

Hoc opus arcanis si credam postmodo Musis,
Tempus & ipse labor patiātur fata, docebit.

Ad Planetarum naturam pertinet illud:

Hâc rapitur Phœbe, per idē Cythereius ignis,

& quæ sequuntur. Illud verò præcipuè:

——— torpere videntur.
Omnia Saturno. raros ille exprimit ignes
Et siccas hyemes adstrictu perficit vndis.

Ad signorum naturam Fragmentũ illud, quod

Grandine permixtus Aries, nimbisq; caducis.

Relationem indicat illis versibus:

Hæc vt quisque Deus possedit numine signa
Adiungit proprias vires.

Et in Fragmento illo, quod incipit: *Æthereum venit thalamum super* explicatas videmus Veneris & Mercurij per quælibet signa, cùm in ortu, tum in occasu, effectus & operationes. Hactenus de Auctore quem optimum Poëtam fuisse optimo Poëtâ, Ouidio nempe, teste satis

 constat

constat, & res ipsa, ne quid [illegible] auribus [illegible] ab Ouidio pu[illegible]mus [illegible]. Ad ex[illegible] [illegible] & ex[illegible]aria veniamus & vna quid [illegible] quem ordinem, & [illegible] [illegible] exposuimus. Lu[illegible]ptores nactus est impe[illegible] [illegible], adeo vt [illegible] putem [illegible] quempiam tam [illegible] exceptum. R[illegible] Nobis [illegible] alij fuit vsui, nisi vt imaginibus [illegible] depictis carmina illis, quod in alijs quoque picturis vsitatum, ad ex[illegible] subiicerent, quæ etiam causa est cur hactenus primâ tantùm parte Phænomenon fuerit editus. Idem etiam occasionem quibusdam [illegible] [illegible] pro suo [illegible] cum [illegible]mutandi, [illegible] [illegible], augendi: multum enim maiestati [illegible] [illegible]uerentiæ opusculo diuino de[illegible] est, cum manus [illegible] loco imaginibus [illegible] succederet. Itaq; verum de Germanico, quod & de Arato [illegible] Leontius [illegible] [illegible] [illegible] A[illegible] [illegible] [illegible]. Hic est [illegible] [illegible] fortuna Germanic[illegible] apud [illegible]. [illegible] qua [illegible] [illegible], [illegible], & [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]t carm[illegible] [illegible] [illegible]ucat ve[illegible]tatis [illegible], quod paucos, [illegible] [illegible] gerent imag[illegible] [illegible], [illegible] & opera [illegible] [illegible], quia iam in vulgum abie[illegible]at. V[illegible] Ma[illegible]ptum, quem a viro Nob. Iac. [illegible] profectum, eiusdem hæredibus, nec non gen[illegible], & eruditissimo viro D. Iano Dousæ, cuius [illegible] ra [illegible] ad me peruenit, acc[illegible] tero, mi raberis quidem antiquitate [illegible] [illegible] [illegible]pissimos errores, [illegible] tal[illegible] [illegible] quibus [illegible]uendis non parum [illegible] non litera rotunda [illegible] [illegible] ces alij Manuscripti [illegible] antiqui[illegible] exarati, non Longobardica, [illegible] vetustati, sed litera Romana, quam Capitalem vocant, multorum sæculorum præferit auctoritatem. S[illegible] [illegible] versus [illegible] [illegible]ctum, sed dispersim, & ita vt [illegible] paginas [illegible] ferme, [illegible] quin [illegible] [illegible] [illegible] ratio, [illegible] vsu & [illegible] literarum [illegible] [illegible] fet, [illegible] quispiam [illegible] versus nullus mutat [illegible] [illegible] [illegible] fet [illegible]. Hic etiam [illegible] [illegible] [illegible] dirupta [illegible] de[illegible] in Notis [illegible]. [illegible] in Geminis & Cancro fabula deest, h[illegible] [illegible] eam ex Auieno emendicatam Germa-

nic[illegible] [illegible] ne quid [illegible] desideriam. [illegible] fulum, auctorem [illegible] [illegible] ita perd[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fibus eam lectionem [illegible] & commod[illegible] ra esset alt[illegible] lectionis veritatem, aut ex [illegible] stione aut [illegible] Varias superfluas relecauimus, [illegible] struimus, [illegible] in omnibus [illegible] nostra omnem [illegible] mus, eademque de causa emen[illegible] [illegible] re[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Manu[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a vita histo-ric[illegible] [illegible] [illegible] quæ nulla pene entia, au[illegible] [illegible] Duro no[illegible] [illegible] [illegible] salutaris. Scheliastem[illegible] qui Germa[illegible] [illegible] cum nihil ferme ad G[illegible] [illegible], & quam [illegible] faceret ordinem & [illegible] [illegible] omisimus. [illegible] ex Manuscripti fide [illegible] Notis [illegible] [illegible] Nic[illegible] ad [illegible] ipsum [illegible].

Ab Ioue [illegible]

[illegible] magni deduxit Aratus

Carminis at [illegible]

Vt [illegible] & [illegible] carmen [illegible] ut [illegible] *cerdia* ostimus.

[illegible] Au[illegible] [illegible]

Fax tua, [illegible] numen [illegible]

Quem [illegible]

Hic Augusto [illegible]

[illegible] gente patria [illegible]

In [illegible] materna [illegible]

Erat Germanicus Drusi [illegible] Augusti priuig[illegible] erat, fi[illegible]s. Is [illegible] adop[illegible] Augusto Tyb[illegible] est Augusti nepos. Te[illegible] & [illegible], & [illegible] propr[illegible] natum nomine, A[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ab[illegible] [illegible] Germa[illegible]

— Prodest [illegible]

Quam [illegible] Auie.

Cu-

Cur Hyperionius Nepa circumflecteret ignes
Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
Cur spatium lucis madida cum tempore noctis
Libra, celeris Aries dimenso pondere Olympi
Æquarent.

Vides vtroque loco Astronomiam ex Solstitiis & Æquinoctiis describi: & alibi quoque ostendemus Auienum Arato intacta ex Germanico desumpsisse.

Cultorique dares terras.] *Arma* habet Manuscriptus: *Arua* vulgati. Puto legendum, & distinguendum:

Si non parta quies te Præside puppibus æquor
Cultorique daret terras: procul arua silerent.

Coniunge præcedentia. Sensus est. Quid possent (Manilii enim cum esset non potuit haberi) solstitiorum & Æquinoctiorum cognitiones, nisi Pax te auctore data concederet nautis mare & terram colonis tuto vsurpandam? Sane arua squallerent: hoc enim est *silere* Poetis. Coniungit nautas & colonos, quorum vtrorumque rebus inseruit Astronomia. Hinc [illegible] Neptunum alias Iouis, quod [illegible]. Et appositissime ad rem coniungit, quia ante Augustum non tantum terra [illegible] vastabatur, sed & mare Piratis obsidebatur.

Nunc vacat.] Ita MS. Pessime editi libri:

Nunc vocat audaces in cælum tollere vultus:

Imitatur Auienus:

Iam placet in superum [illegible] cælum.

Sequens versus ita [illegible] in vulgatis.

Sideraque & varios cæli cognoscere motus.

Varios motus appellat cælorum & siderum: de quibus ipse alibi:

Omnibus his gemini motus, quorum alter ab ipsis
Nascitur, & proprios ostendit sidere visus:
Tum mundi subeunt lento pede cælicus alter
Inuitis rapit, & cæli circumrotat orbem.

Nauita quid caueat.] Hæc ita in vulgatis:

Nauita quid caueat, quid doctus vitet arator

Nos Manuscripti lectionem sequimur.

Hac ego dum latis.] Ita vulgati. MS. *latis.* Lego *Latiis.* Nihil verius. *Cegor* quod in editis legitur, nullius est pretij.

Pax tua.] Bene, quia suprà dixit *parta quies te præside.* Et alia est ratio quia Augustus Paci templum dedicauit, quod monuit Scaliger. Ouidius in fine Fastorum [illegible]:

Ipsum nos carmen Pacis deduxit ad aram.

Cætera quæ toto.] Ita Tullius [illegible]

Cætera labuntur tacito cælestia motu.

Et melius Ciceronis: est enim Axis, de quo postea sermo inter cælestia, non inter sidera.

Axis at immotus.] Malè in primis editionibus: *Axis stat motus.*

Libratasque tenet.] Manilius:

Libratumque gerit diuerso cardine mundum.

Orbem agit extremum.] Distinguo.

——— *& cardine firmo*
Orbem agit: extremum geminus determinat axem,
Quem Graij dixere Polum:

Orbem agit dicit, quia legit apud Aratum aliter quam nos

— περὶ δ' οὐρανὸν αὐτὸν ἀγινεῖ.

Pars mersa sub vndas.] Male MS. *quo mersa*: nam sequitur.

Pars celsa sub horrifero Aquilone

Partem Poli dixit pro altero Polo: vt & Auien.

——— *Oceano pars*
Sublime erigitur: subit altera mersa sub vndas
Pars Erebum:

Neque aliter Cicero in Delimo [illegible] *tertia pars lateris* pro tertio latere. Et si Philosophice loquimur, species aliquatenus pars est generis, & τὸ ἄθροισμα Speciei. Polus Arcticus, & Antarcticus sub Polo comprehenduntur, vt primum, secundum, tertium latus, sub latere.

Siue Arcti.] *Arctoe* MS. Græco more. Sic infra.

Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arctoe.

Hos duos versus elegantissime imitatur Auien.

Contéplare sacras vt mundus sublicit Arctos,
Sic alterū dicet Cynosurida: [illegible] Aulone eandem
Voce feras, Vrsasque & Plaustra vocare solemus:
Fabula namque Vrsas, species dat Plaustra videri.

Plaustrum vel facies.] Ita editi MS.

Plaustra, quasque facies stellarū proxima vero.

Lege:

Plaustra [illegible]

Confer cum Festo Auieno.

Tres temone.] Distingue:

Tres temone, rotisque micant sublimè quaternæ.

Caput alterius.] Malè MS. *vlterius*, vt & infrà *Declines* pro *Decliues* cui simile: *Serpentis decliue caput*: & *axis* pro *orbis* non male.

Veteris si gratia firma.] Ita vulgati MS. *veteris sic gratia famæ.* Lego: *veteri si gratia Famæ.* εἰ ἐτεὸν δὴ Aratus.

Donauit.] MS. *Dunauit.* Notus error.

Viderunt Iouis.] Hic versus male deest Manuscripto.

Dictas existent.] Nullus sensus. MS. *Dictai texère Datis.* Lege mecum.

Dictai texère Atydis famuli Corybantes

Et rem habebis. Nemo nescit Corybantes Atydis, & Deum matris esse ministros.

Septem quam Cresia flammis.] Malè vulgati *qua.* Primam ferme omnium stellarum Helicen oriri, Aratus eiusque interpretes satis testantur.

Abrupti fluminis instar.] Expressit Arateum illud οἵη ποταμοῖο ἀπορρώξ. Non potuisset magis ad verbum. Nam & locos ἀπορρῶγας *abruptos* vocamus. Ego puto ποταμοῦ ἀπόρρωγα esse aquæ deriuationem, cui optimè Serpentis flexus comparantur. Hesych. ἀπόρρωξ, χίσμα. Lege ἀπορρώξ. Auienus:

Ceu circumflexo sinuantur flumina lapsu.

Non satis aptè Cicero:

—— rapido cum gurgite flumen.

Volumina torquet.] *Versat* non malè M S. Tu elige.

Superat.q; illas] *suprà*. Credo *superà* scriptum, vt solet scribere Cicero. *Mirabile monstrum* dixit, vt Aratus μέγα θαῦμα.

Caudâ Helicen supra.] Hæc ita in MS. leguntur: nos distinximus. Pessimè in vulgatis:

Cauda Helicen superat, tendit simul ad Cynosuram.

Male Manuscriptus altero versu *quàm* pro *quà*, qui error non rarus.

Serpentis: Cynosura.] Lege cum Manuscripto, distingue mecum:

———— flexu comprenditur alto

Serpētis Cynosura sibi explicat amplius orbes,

Aratus: αὐτὰρ ὅ ἐν κυνόσουρα κάρη ἔχει.

Tempus dexterius.] Tribus his versibus vulgatam secuti sumus, nisi quod in secundo ob versum *lucet.q;* pro *lucet* cum M S. posuimus, qui pro *dexterius qua*, refert *dexterig;*. Habes variationem. Ego legendum puto:

Tempus dexterius qua signat stella Draconis,

Quaq; sedet mētum, luxere nouissima cauda.

Extremum quà Helices sidus micat, hac radiatur

Serpentis decliue caput, qua proxima signa, &c. Aratus:

Λοξὸν δ' ἐστὶ κάρη, νεύοντι δὲ πάμπαν ἔοικεν

Ἄκρην εἰς Ἑλίκης οὐρήν· μάλα δ' ἐστὶ κατ' ἰθὺ

Καὶ σόμα. καὶ κροτάφοιο τὸ δεξιὰ νεάτῳ γενῇ.

Quarto versu male vulgata *qua* habet: malè M S. *vtque* quod ob repetitionem præcedentium literarum accidit. Ego *qua* restitui ἧχι cum Arato. Est enim altera capitis designatio, ex Arctico circulo. Sed non videtur Arati mentem rectè cepisse: nisi dicamus Vrsas pro Arctico circulo describi, & inde proxima signa occasus ortusque dici, quemadmodum multi apud Homerum, qui solas Arctos immunes ait Oceani, Circulum intelligunt: Nam quæcunque in Arctico sunt circulo nunquam occidunt, est enim μέγιστος τῶν ἀειφανῶν, vt ad Aratum docuimus. Interea non possum abstinere quin Isidori locum de hoc circulo ab hoc loco non alienum mendo purgem. Est is locus Titulo de Mundo capite sexto, temerè in Mathematicis capite 43 repetitus: *Quorum primus circulus idēo Arcticus appellatur, quod inter eum Arcturi signa inclusa prospiciuntur.* Legendum est *arctorum signa*. Geminus locus ille Martiani: *qui septentrionalis circulus perhibetur, ex eo quod cum cæteris quæ promentur, etiam gemina sidera Septentrionis includat.*

Ab ore.] Dubito an non *orbe* legendum. Nam quid hoc est, Serpentis os ibi est, vbi Vrsæ ab ore tanguntur.

Inoccidui.] L. *inoccidui* ἀδύτοις.

Haud procul.] Versus hi quinque de Nixo loquentes male desiderantur in Manuscripto, in quo etiam ordine perturbato Draconem sequitur Arctophylax, Arctophylacem Corona, Coronam Ophiuchus, Ophiuchum Virgo.

Vestigia læua.] *læua* scripsit Germanicus. Sed quia Critici prioris sæculi Aratum viderunt pedem dextrum exprimere, quem sequitur Auienus, locum hunc mutauerunt. Sed debuerant saltem Hyginum consulere, qui disertis verbis ait læuo pede caput Draconis opprimi. debuerant ipsum sitrum consulere, qui satis indicat Nixum dextro pede, sinistro caput Draconis instare. Ipse Scholiastes fatetur *læuum* poni debuisse, sed ait, vt Aratum excuset τὸ δεξιτεροῦ ad δράκοντος referendum, vt sit δεξιτεροῦ δράκοντος. pro βορειοτέρου. Sed non persuadet: Notæ nobis nugæ Scholiastarum, qui nunquam fateri volunt auctorem suum errasse, hoc est hominem esse. Itaque sententias eius mordicus retinent, neque vnquam patiuntur veritatem authoritati præferri. Sed ipse Germanicus nónne satis cauit hæc de dextro intelligi, cùm præiunxit *Dextro nanque genu Nixus*. Constat enim alterum esse pedem quo nititur, quàm quo verticem Serpentis premit. Itaque restituenda hic Germanici lectio vetus & vera, etiamsi contrà Arati mentem, à qua discedere Germanico non tam stricta religio, vt & infrà docebimus. Cùm hac de re cum parente meo Iano Grotio fabularer, putauit vetus esse in Arato mendum, & versum vnum aut alterum deesse. Itaque hosce versus mihi imaginatus sum, non tam quod reuera eos putem deesse, quàm ne Aratum omnino à nobis indefensum relinqueremus. Ergo ita restituendū propono:

— Μέσσῳ δ' ἐφύπερθε καρήνῳ

Δεξιτεροῦ ποδὸς ἄκρον ἔχει μεγάλοιο Βοώτου,

Βουκόλοιο τέλας. μέσσῳ δ' ἐφύπερθε καρήνῳ

Λαιοτεροῦ ποδὸς ἄκρον ἔχει σκολιοῖο δράκοντος.

Et videri possit ex vocum similitudine natus error: & verum est pedem dextrum quo nititur attingere caput Arctophylacis & baculum, siue καλαύροπα. Sed hæc nostra somnia.

Clara Ariadnæ.] Vulgati.

Clara Ariadnæ propius stant signa coronæ. Manilius:

Clara Ariadnææ fulgent monimenta coronæ.

Terga nitent.] Vulgati.

Terga

Terga nitet stellis à qua se vertice tollit.

Versum sequentem ita exprimit Basileensis.

Succiduus genibus lapsum, & miserabile.

Vides deficere vocem vltimam. eius loco posteriores editiones *monstrum* habent. Egregios verò homines, qui quod deest in auctoribus suopte ingenio supplent, & pro genuinis venditant. Et quænam ratio est cur Engonasi *monstrum* vocetur. Vera itaque Manuscripti lectio, quam nos secuti sumus. Quod si mihi credas, imo ipsi Arato, hos versus ita restitues, commistis lectionibus:

Clara Ariadnea qua stat sacra signa Corona,
(Hunc ille Bacchus thalami memor addit honorem.)
Terga nitent stellis: at qua se vertice tollit,
Succiduis genibus lapsum & miserabile sidus.
Hac Ophiuchus erit.

Coniungenda hæc cum superioribus, vbi de Nixo locutus est. Inuenies illa Aratea:

Νώτῳ μὲν κείνου ὁ πέλει, κεφαλῇ γε μὲν ἄκρῃ,
Σκέπτεο πὰρ κεφαλὴν ὀφιούχου. ——

Omnino desideratur illa Parenthesis, & notandum est Germanicum dicere *ille*, tanquam si non Ariadneam coronam, sed Ariadnæ dixisset, κατ' ἀντονομασίαν. Germanum est illud Ouidij:

Denique Cæsareo, quod non desiderat ipse,
Non caret è nostris vllus honore liber.

Caput ante uidenda.] MS. *notabilis* refert sed versus non patitur. Lege:

——— *longè caput antè notabis,*
Et vastos humeros. ——

Notabis ἐπιφράσσαιο Arat.

Illis languet honos.] Ita MS. Vulgati.

Illis languet honos humeris, manus integer ardor.

Distingue hoc modo, & lege:

Illis languet honos: humeris manet integer ardor,

Luna etiam pleno m. c. d. o.

Illis nempe *membris*.

Luna etiam.] ita MS. nisi quod pro *mensem* habeat *mense*. Vulgati transpositis vocibus:

Luna etiam mensem cum pleno diuidit orbe.

Nouem versibus sequentibus veram lectionem retulimus: audi falsas. versus quartus in Manuscripto deest. In quinto Manuscriptus habet *per lauum*: In sexto *ad lauam distantea*. In nouo Manuscriptus *crinata*, pro *crinita* habet. Vulgati *lucet*, pro *fulget*.

Est impar manibus pondus.] Verum hoc, sed non intellexit Arateum ἀνὴρ χεῖρες ἄμαλα ἴσαι.

Ad quam.] Ita hos duos concipiunt vulgati: Manuscriptus ita:

Ad qua se dorso sinuabit lubricus anguis,
Insigni calum per eundem lumine Chela.

Lege:

At quà se dorso sinuabit lubricus anguis,
Insigni calum perfundent lumine Chela.

Aratus:

Νειόθι δ' αὐγῆς μεγάλας ἐπιμαίεο χηλάς.

Insigni autem hic noua significatione sumitur pro ἀσήμῳ. Nam Chelæ teste Arato sunt φαέων ἐπιδευεῖς.

Ipsam.] Ita MS. Vulgati *Inde* habent. Manuscriptus pro *baculo* malè habet *saculo*. *Baculus*, vt alibi notauimus est ὁ καλαῦροψ.

Se velle Arctophylax.] Ita vulgati. MS.

Siue ille Arctophylax, seu Bacchio munere casus
Icarus ereptam pensabit sidere vitam.

Legendum omnino:

Siue ille Arctophylax, seu Bacchi ob munera casus
Icarus ereptam pensauit sidere vitam.

Ait casum ob Bacchi munera Icarum, ita enim appellant Tibullus, & Propertius. Tibullus:

—— *cunctis Baccho iucundior hospes*
Icarus. vt puro testantur sidera calo.

Propertius:

Icare Cecropiis meritò iugulate colonis.

Græci plerunque Icarium nominant: vt & Eratosthenes, cuius versum citat Hyginus. Cæterum optime Germanicum explicat Orpheus cuius fragmentum antiquissimum & luculentissimum in medium adducam:

Ἀστραίη κούρη δὲ φίλη πρὸς ἅπαντας φερίστη
Σπέρματος, καὶ δὲ φυτοῖσιν ἐναίσιμος ἐστὶ βοήθεια
Βάλλειν ἑρκία πάντα, τάπη δ' ἐοὺς ἄκρα λέγω δὲ.
Οἴνας δ' ἐξαλέασθ', ἐπεὶ συγένετο πρὸς ἄμπελα
Ἰκαρίη κούρη ἀλύουσ', καὶ ἀδελφείας εἶναι,
Μνωομένη ὅσσα λυγρὰ διανόοι σοι ἔπαθε
Ἀκταῖοι μνωμένων, μέθῃ δεδμημένοι αἰτῇ
Ἰκάριον καὶ μιν συφελαῖς κορύνῃσι δαΐξαν,
Σφαλλόμενοι δ' ἀέργοισι χερσὶ μαινόμενοι Λυαίου.

Hoc est

Omnibus Astræa est lõgè placidissima Virgo
Seminis, plantis quoq. nõ incõmoda suadet
Germina præruptis leuiter circundare fossis.
Sed fugias vites. nã durũ antè omnia prælum
Icarij soboles, & vites odit amaras:
Nempe memor quantum sceleris (culpa ista Lyæi est)
Ausa fuit vino domita Attica turba virorum,
Viticomi decepta insano munere Bacchi.

In vltimo versu Λυαίου pro βάκχου restituit, quod ex Glossemate natum erat, repugnante versu. Versus sunt elegantissimi, & non abs re allati, nam præterquam quod fabulam eandem tangit, δώροισιν Λυαίου illi idem est, quod Germanici *ob munera Bacchi*.

Virginis] Versus hic deest in vulgatis, vt sequens in Manuscripto, cum vterque sit necessarius.

Vocem.] Malè vulgati *vocant*.

Medio mihi cursu.] Male MS. *curru.* Ait se velle περίεργον facere in fabulam Astrææ.

Regeres.] Male MS. *regeret.*

Siue genus Astræi.] Hoc ex Morelliana officina est. Nam antea legebatur: *Siue illi Astra genus fuerit:* male, sed vero propius. Manuscriptus habet. *Siue illa Astrai genus est.* Atqui præcessit:

Teq́ tuumq́ canam terris venerabile numen.

Et sequitur: *Ortus fama tui.* Et quanquam infra faciat ἀποστροφὴν in tertiam personam, in vna tamen eademque Periodo hoc non est tolerabile. Forte legendum, *Siue illa Astrai genus es.* hoc est: *siue tu illa es Astraa, Astrai filia.*

Seu vero.] Lege cum MS. *vera.*

Sumere.] male MS. *sumeret.*

Sine crimine diua, Penatis.] Male vulgati.

Et puros mores sine crimine, diua,

Vulgus in omnes.] Vulgati.

—— in omnem

Formabat vita sinceris artibus vsum

Lege cum Manuscripto, si placet, sed pro *sinceros* substitue *sinceris*, vt in vulgatis.

Discordia nota.] Male alij *nata.* *Nota* citat Lactantius de Iustitia lib. v. cap. v. Aratus:

Οὔπω λευγαλέου τότε νείκεος ἠπίσταντο

Spes procul amotas.] Distingue & emenda:

—— Neque per dubios auidissima ventos

Spes, procul amotas fabricata naue petebat

Diuitias.

Ita demum constat sententia.

Terminus agri.] Ita Auienus:

Nullus Telluri limes datus, indice nullo

Culta secabatur, neq. iam discretio campum

Metiri in dominos monstrauerat.

Et Cicero, cuius versus nulli hactenus annotati, qui sunt apud Lactantium.

Ne signare quide aut partiri limite campum

Fas erat, in medium quærebant.

Cum itaque omnes Latini agnoscant, sequitur versum vnum apud Aratum desiderari, aut potius διάκρισιν apud Aratum interpretator esse, non discriminationem, sed discretionem, vt nominat Auienus, & vt cum Iurisconsultis loquar, communi diuidundo iudicium.

Dominus.] male MS. *domiuus.*

Tristisque.] MS. *tristeq́.* Versus hic corruptus, legendum puto:

—— Tristiq́ genas abscondita vitta.

Supra habuimus *pensauit mutare ripam* positum pro *pensauit fidere vitam.* Vt ibi *ripam* pro *vitam* positum, ita hic *ripa* pro *vitta* inter quas literæ tantum repetitæ est differentia.

Nullusq. Lares.] Male hic deest copula nelitur in Manuscripto, vt & versu sequenti. Habet enim *Nullus Lares.* & *caetus mutauit.*

Degeneres semper,] Male Vulgati.

Degeneres quæ habuit, s. q. h. m.

Facit huc præter Aratum, illud Horatianum:

Ætas parentum peior auis, tulit

Nos nequiores, mox daturos

Progeniem vitiosiorem.

Quid me.] Ita MS. Vulgati:

Quid me nunc habitus super, & mala vota precatus?

Manuscripti lectio proba: Sed *precatu* Latinum non est. Dubito an non *procatu* legendum. Festus:

Procat dicebant, pro poscit.

Tradam.] male Vulgati *tradat.*

Abit.] male deest hæc vox MS.

Demersa.] male MS. *dimissa.* Contrarium errorem in Auieno notaui. Post hunc versum sequebatur in vulgatis alius talis:

Quisq. priora tenet vestigia, quisq. secunda.

qui versus ex eo qui infra sequitur perperam repetitus, ideoque vt in MS. deest, ita & à nobis deletus.

Desinuit si opera.] male MS. *properè.* Citat hunc versum Lactantius.

Et calo.] Si mihi persuadere possim Germanicum voce paululum antiquiore vsum non dubitarem hic legere: *Em calo sortita locum.* Festus: *Em pro eum, ab eo quod est Is.* Sensus [illegible] postulat. & forte hoc ipsum.

Tardus in occasum.] *in occasu* MS. Homerus nominat ὀψὲ δύοντα Βοώτην. Et Musæus eius locus etiamnum in mendo, ait enim:

Καὶ μιν ἀπαπταίνων, οὐχ ὄψομαι δύσιν Βοώτην,

Οὐ θρασὺν ὠρίωνα, καὶ ἄβροχον ὁλκὸν ἁμάξης

Παρθένος ἀλλ' ἑτέροιο ποτὶ λυκάβαντος [illegible]

Legendum: οὐκ ὀψὲ δύοντα Βοώτην. Vt [illegible] [illegible]:

Nempe illum aspiciens, non tardum mergere ponto

Arcturum, Hyriadave, aut sicci sidera Plaustri,

Oppeteret pessimum statione attingere terras.

Catullus in Coma Berenices:

Virginis, & sæui contingens namque Leonis

Lumina Callisto iuncta Lycaonia

Vertor in occasum tardum dux ante Booten,

Qui vix sero alto mergitur Oceano.

Præstantis.] Male MS. *præstantes.*

Helicen signis.] Male Vulgati insolita copula *Heliceq́.*

Quis.] Quinque hi versus in Manuscripto ἀυτογράφῳ desunt: sed in eo deleta manu, quæ litera recentiori facta est [illegible] [illegible]: legiturque perperam in primo versu [illegible] *quisq.* pro quique, & tertio versu *qua* male pro *quæ*, quarto *ignotis* bene pro *inuisa* aut *ignota* vt alij.

Quique priora.] Non intellexit Aratum: Nam ille tres tantum stellas ponit, hic quinque. Ait Aratus:

Oi

Οἱ ἐπὶ τρίτατα ποδὶ φέρει κλαλέεται μέγας τε,
Εἰς μὲν ὑπωμαίαν, εἰς δ' ἰξυόθεν κνύλονται,
Ἄλλ@ δ' ἠεγίοις ὑπὸ γυνασιν.

Quos versus optime interpretatur Auienus eleganter a nobis emendatus:

Quæ sunt prima feræ vestigia, præminet ignis:
Altera quà pedibus regio est clunalibus, ardet
Stella itidem genibus; dehinc se tertia premit.

Nanque.] Præcessit verbum *ignis*. Itaque hi versus ita legendi:

Nanque alij quibus expletũ, ceruixq; caputq;,
Vatibus ignoti prisc[illegible] sine honore feruntur.

At Capiti suberunt.] Hæc Geminorum, & Cancri descriptio nimis arcta visa est librariis, & pictoribus: itaque quod ridiculum est, quædam ex Festo Auieno deprompta hic insteruerunt: hoc pacto:

At capiti suberũt Gemini, prolemq; Tonantis
Egregiũ, & proprio post reddita numina cælo:
Nam Lacedæmonijs cum Mars caluisset Aphidnis,
Protinus alterna germano tempora vitæ
Iuppiter assevit, caliq; in celsa receptans,
Æterna flagrare facis iubet ignibus ambos:
Qua media est Helice, subiectum respice Cancrum,
Qua posterior pes, & duro concaua dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Forma seles[illegible] dispar chelarũ flamma coruscat
Nanq; tribus [illegible] adoletur dextera Cancro.
Læua [illegible] flammas.

Vide, & ride. Præter [illegible] versus nulli qui in Auieno sunt desiderantur [illegible] Sed de his ad Auienum.

Horrentesq; iubas] male MS. *Ora, horrentesq;* quod ex similitudine literarum & soni natum.

[illegible] vulgati.

[illegible]] MS. *Hinc Nympha*, quod non contemnendum.

Et [illegible]] male MS *latus* & *condat*.

Ne mihi tunc] MS *tum* Vulgati male pro [illegible] *carula*.

[illegible]] Manuscripta.

Nam [illegible] ventis excusso vela rudente,
Excipiant[illegible] Zephyris spirantibus auras:

sed legendum mistis lectionibus:

Dem potius [illegible] excusso vela rudente,
Excipiamq; sinu [illegible] auras.

Ita Virgilius:

——— *excussosq; iubet laxare rudentes.*

Per *rudentem* intelligunt eam quæ antenna ad malum constringitur: *Anquina* Cinnæ:

Atque anquina regit stabilem fortissima cursum.

Siue Atthide terra.] Quantum hîc abscedit vulgata illa & deprauata lectio: *siue inclyta forma?* Et bene *Atthide terra natus* quia ibi & Panathenæa instituisse, & templum arcemque ædificasse dicitur.

Qui primus] Non probo vulgatam *qui curru*. Virgilius:

Primus Erichthonius currus & quatuor ausus
Iungere equos.

Sic nulli currus] Ita MS. Vulgati:

Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis.

Alludit ad nomen ἡνίοχος hoc est Habenifeni, quem & Arabes eadem significatione ما سك العنان appellãt, vt monuit etiã Scaliger.

Ipse ingens.] Ita MS. nisi quod pro *abit* habeat *adit*. Vulgati habent *transuersus abit lauam forte*.

Ipse ingens trãsuersus adit leuã Geminorum.

Si *trauersus* malis, non pugnabo: *Transuersum*, siue *trauersum* dixi, quod Aratus πλάγιον. Illud quoque *ingens* non temere positum, nam & Aratus habet μέγας.

Gratum testatur.] Male vulgati *te gestat*. Manuscripto consentit Lactantius diligens vt videtur & videri voluit Germanici lector: quem vide lib. 1 de Falsa Relig. cap. 21.

Hanc Auriga] Ita vulgati. Manuscriptus.

Hanc Auriga humero portans, in manibus hados.

Contra versum, nisi dicas *humeris* & *immanibus* legendum, quod non puto. itaque mistis lectionibus conicio:

Hanc Auriga humero portans gerit, at manibus hædos.

Vbi illos] Ita MS. optimè. Vulgati *in vndis* nulla similitudine aut veritate: alterum versu pessime MS. *ad semel hadis*. Nos mistis lectionibus locum hunc pristino nitori restituimus.

Ore minaci] *igne minaci* Vulgati. In Arateis Notis diximus, Germanicum πετηῶτα minacem interpretari, vt & alij in alijs auctoribus, quod verissimum.

Quem libet] Audi vulgatam lectionem, & mirare:

Quem Liber ignarum cali formando docebat.

Sed quia non Taurum alloquitur, sed de Tauro loquitur, paulum à MS. recedentes legendum ducimus:

Quamlibet ignarũ cæli, sua forma docebit,
Et caput, & patulæ nares, & cornua Tauri.

Sensus est clarissimus, Forma Tauri, & nares, & caput, etiam astrorum ignarum docere possunt, quia non opus habet aliis astris à quibus designetur. Scholiastes Arati: οὐ γὰρ ἄλλης ἀστέρος βοηθεῖ ἀληθῶς διαχαράττεσθαι, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὅσοι γνώριμοι, οὗτος τὸ μέτωπον πρὸς τὸ σχῆμα διάφοροι, ὡς ὁ κεφαλὸς ἡμῖν δοκεῖ ὑπὸ ἄλλων διελ[illegible].

κεῖ). Hoc est: *Stellæ enim illius disertè caput bubulum exprimunt, ideoq; sunt cognitu faciles, neque vicinas alias ad indagationem requirentes, quemadmodum Aries obscurior per alia sidera reperitur.* Aratus ipse.

—Τὰ δ' οἱ μάλ' ἐοικότα (ἤμοιζα κεῖ).
Τοίη οἱ κεφαλὴ διακέκριται, οὐδέ τις ἄλλῳ
Σήματι τεκμήραιτο κάρη βοὸς οἷα μιν αὐτοὶ
Ἀστέρες ἀμφοτέρωθεν ἑλισσόμενοι τυπόωσι.

Eleganter Auienus:

—— Proprio Taurum deprenderis ore.

Neque obstat quod Grammatici dicant *suum* non nisi cum reciprocatione poni, cum similiter & Virgilius dixerit:

Namq; suâ antiqua patria cinis altus habebat.

Et similes locos in Manilio suo obseruauit Scaliger, vir, verè dicam, non πολυίστωρ, sed πανίστωρ.

Quæ cornus.] Manuscripti lectio ista, nisi quod *hae* pro *has* ex vulgatis substituit. Vulgati pessimè habent:

Fronte micant Hyades, quæ cornua flamma sinistri
Summa tenet. sub hac eadem vestigia dextra
Auriga, mediaque ligant compagine diuos.

Nullo sensu, aut metro. Tu lege, & distingue:

Fronte micant Hyades. quæ cornus flamma sinistri
Summa tenet, subit hac eadē vestigia dextra
Auriga, mediaq; ligat compagine binos.

Sensus est. Vna eademque stella tenet apicem cornu sinistri, & pedem dextrum Aurigæ: Aratus: ——— Λαιῷ δ' κεράατος ἄκρον,

Καὶ πόδα δεξιτερὸν παρακείμενον ἡνιόχοιο
Εἷς ἀστὴρ ἐπέχει.

Auienus ita refert:

Vna pedem Aurigæ dextrū, cornuq; sinistrum
Stella tenet pecoris:

Cornus substituit iubente Manuscripto: Martianus Capella. *Quamuis ergo dissimilia sint* Senatus, *&* exercitus, *tamen sic* genus *&* cornus, *in genitiuo dicendum est, quemadmodum* Senatus, *&* exercitus. In vltimo versu pro *diuos*, *binos* substituit, commodiore sensu. Possit tamen *diuos* retineri, si Iouem & Erichthonium intelligamus.

Cum Piscibus.] Falsum hoc, & Arato intactum. Lege cum Manuscripto:

Myrtilus exoritur summo cùm fluctibus ore
Totus cum Tauro lucet: ruit Oceano Bos
Ante, super terras cùm fulget Myrtilus ore,

Expressit illud Arateum ὁμηλυσίῃ τῶν ἀέθλων. Malè tamen versu altero MS. *tutus* pro *totus* habet.

Quia] malè MS. *quà*: Aratus: ἐπεὶ Διὸς ἐγγύθεν ἦσαν. Malè quoque *breue* pro *breuem*.

Diducto passu.] malè vulgati *passim*.

Tantundem.] malè MS. *Tantumq;*. Sed locus hic totus à vitio scripturæ distinctionibusque corruptissimus. Puto me veram lectionem inuenisse. Ea hæc est:

—— quantum latus à pede dextro
Cepheos extremam tangit Cynosurida caudā,
Tantundē ab læuo differminat: vtraq; iungit
Regula Cepheos vestigia: balthe[illegible] ambit
Qua latus, ac flexum sinuosi respicit anguis,
Cassiepea virum residet sublimis ad ipsum

Versus sunt præclarissimi. *Latus* Germanico est στάθμη, *Regula, Linea*. Ita alibi:

In sex signiferum si quis diuiserit orbem
Æquales partes succumbet regula binis
Inferior signis, spatij tantumq; tenebit
Vna. sui lateris quantum à Tellure rece[illegible].

Ita enim versus illos corruptissimos emendandos docebimus: Vides latus nihil aliud quam lineam rectam: ita apud Eucliden: τρίπλευρα μὲν τὰ ὑπὸ τριῶν· τετράπλευρα δὲ, τὰ ὑπὸ τεσσάρων· πολύπλευρα δὲ, τὰ ὑπὸ πλειόνων, ἢ τεσσάρων εὐθειῶν περιεχόμενα. Hoc est, *Trilatera figura quas tres; quadrilatera, quas quatuor, Multilatera, quas plures, quàm quatuor recta linea ambiunt.* Deinde emendaui pro *Cepheus*, *Cepheos*, & pro *distat minor*, reposui *differminat*, pro *adflexum*, *ac flexum*. quæ omnia non puto eos improbaturos qui ista Arati perpenderint.

Ἴση οἱ στάθμη τετάνυσται ἀπ' οὐρῆς,
Εἰς πόδας ἀμφοτέρους, ὅσση ποδὸς ἐς πόδα τείνει.
Αὐτὰρ ἀπὸ ζώνης ὀλίγον κε μεταβλέψειας,
Πρώτην ἱέμενος καμπῆς μεγάλοιο δράκοντος.
Τοῦ δ' ἄρα, &c.

Notandum etiam vno loco Germanicum ad morem communis Græcorum linguæ κε[illegible] dixisse, altero ad morem Ionum κηφῆος.

Clara etiam pernox.] MS. habet.

Clara etiam nox cum stellas Luna refulsit:

Legendum fortè:

Clara, etiam pernox cū stellas Luna [illegible].

Hæc sine dubio voluit Germanicus, Cassiepeam etiam plenilunio lucere: nam [illegible] git aduersatiuam, *Sed breuis*. Atqui pugnat Aratus:

Τῆ δ' ἄρα δαιμονίη προκυλίνδεται ἡ μάλα πολλὴ
Νυκτὶ φαινομένη παμμηνίδι [illegible].
Οὐ γάρ μιν πολλοί, &c.

Ad verbum Auienus:

Infortunatam spectabis Ca[illegible].
Sed nec multa tamen, cum [illegible] lumine toto
Luna replet: &c.

Sed legerit in Arato ita Germanicus:

Τῆ δ' ἄρα δαιμονίη προκυλίνδεται ἡ μάλα παῦρα,
Νυκτὶ φαινομένη παμμηνίδι [illegible].
Οὐ δ' ἄρ μιν πολλοί, &c.

Hoc est.

Non procul infelix cæli rapido orbe rotatur
Cassiepea.

Cassiepea, nitens plena quoque lumine Luna,
Sed breuis, &c.
Constat igitur hoc pacto Germanici sententia.
Sed breuis.] malè MS. *Est* transpositis literis. Male etiam eodem versu copulam omittit, quæ ad sententiam, & versum necessaria.
Qualis ferratos.] Lectio hæc Manuscripti tolerari potest. Vulgati habent
Qualis ferratos subicit clauicula dentes,
Succutit, & foribus praducit vincula claustri.
Vnde Scaliger fecit
Qualis ferratos vbicis clauicula dentes
Succutit, & foribus reddueit vincula claustri.
Vbicis pro *obicis* scriptum putans, & *reducit* prima producta Lucretiano more dici. Sed quia Auienus claui comparat, & hoc ipsum in Arato vnius literulæ mutatione (vt alibi diximus) potest obtineri, malim ita legi vt nos posuimus ex Manuscripti fide, aut si quid mutandum, hoc modo:
Qualis ferratos obici clauicula dentes
Succutit, & foribus praducit vincula claustri.
Nihil enim opus *vbici* scribere, cum MS. non *suvicie*, sed *ebicit* scribat. Et alias quoque *subici* eadem forma, qua *obici* dici posse videtur, quod verbum Ennio quoque vsitatum. Mirandum autem non est si secunda syllaba in *clauicula* producitur, quæ regulariter corripi debuerat, cum similia verba apud Poetas, vt *cuticula*, & *Canicula* simili modo efferri videamus.
Dispositaest.] Ita benè MS. διάκει) Malè vulgati *dispositu*. Malè sequenti versu MS. *si* pro *sic*.
Meritam.] Ita MS. Vulgati *merita*. Vtrunque tolerari potest: hoc vt dicamus *minitapiacula merita matris*: illud vt dicamus *immeritam piacula tasta matris*. Sed prius venustius.
Andromede.] malè MS. *Andromedam*.
Cernere posse.] Ita MS. Vulgati *non dum*, ex quo, commodo sensu *quanquam* possis facere. Sed Manuscripti lectio vera: *Posse licet* pro *licet simpliciter*. Ita Manilius *potuit generare* pro *generauit*. Et sæpe talem phrasin obseruaui apud Martianum Capellam nuper me a me editum.
Emicat.] malè MS. *micat*.
Candet nitor.] Ita hi versus benè concepti in MS. Alter in vulgatis, in quo quædam errata, quædam ἀδιάφορα.
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambic,
Ignea substricta fulget qua Zenula palla.
Poena.] male MS. *poae*.
Distractaque.] Vulgati *districtaque*. Est ἀδιάφορον.
Ceu duri.] *ceu magni* Vulgati. Et hoc ἀδιάφορον.

Robore.] malè MS. *robora*.
Andromeda capiti.] Versus hic deerat in vulgatis, & sequens hoc pacto erat deprauatus.
Andromeda verò radiat qua stella sub ipsa
Nos ex Manuscripto suppleuimus & emendauimus.
Aluo fulget equi:] malè vulgati:
Aluo fulget equus: tres armo, sed l. a.
Manuscripta lectio hic mihi verat.
Ast ceruix.] Vulgati *Et*. Tu elige.
Sed quia ferus ore lupato.] male MS.
Spumanti mandit seq; ferus ore lupato.
Sed legendum ἀναμφισβητήτως,
Spumanti mandit sed quà ferus ore lupata.
Affine illud Maronianum:
Stat sonipes, & frena ferox spumātia mandit.
Ex quo hoc adumbratum.
Et capite & longè.] MS. *Et capiti* & *longà* vere. Aratus ὁδ᾽ ἀνχένι, δολιχοὶ ... Et Homero scimus laudari ἐριαύχενας ἵππους: hoc est *longiceruicos equos*, vt & nos ad Pacuuianum morem nouum verbum fingamus.
Stella nitens armis.] Ita benè vulgati. malè MS. *Stella niteat armi.*
Primo praestat equum.] Vulgati. *Primo praestat equo.* Ego ex Manuscripti lectione hoc cuderem *Primum praestat equum*, pro eo quod est *Principium equi, siue primas partes ostendit.* Possis etiam legere: *Primum restat equi.* Pro *rupta*. quod est in Manuscripto, vulgati *rapta* habent, quod tamen non improbandum.
Destituunt visus rudis.] Ita MS. Non malè. *Rude* enim opus Græci vocant ἡμιτελὲς. Equus autem ἡμιτελὴς, vt & Aratus nominat. Vulgati habent — *m. r. o. membra*
Destituunt, visus radiis hinc surgit imago
Gorgonis. hinc proles, &c.
Possis legere.
— *media rapta ordine membra*
Destituunt visus radios: hinc surgit imago.
Gorgonis hic proles, &c.
Partes illæ stellæ quæ non sunt, sed ex fabula esse finguntur, dictæ sunt à veteribus cerni non posse ob oculorum defectum. Ita de septima Pleiade Germanicus:.
——— *sed carpitur vna,*
Deficiente oculo distinguere corpora paruā.
Simile hic in equi posterioribus. Sed vitam lectionem retineas oportet *inde* vel *hinc* interpretari, pro *ab his partibus*, vt apud Plautum & alios *Vnde* pro *à quo*.
Hic proles.] Ita MS. malè vulgati *hinc*. Male MS. & ridiculè *imperio*, pro *in Pierio*.
Decurreret.] Melior hæc vulgati lectio, quàm illa Manuscripti, *discurreret*.
Hippocrenea.] MS. *Hippocrenes*. Plautus: *nomen Mercurij est mihi*: Horatius: *cognomen Pinguis damus*.

Fontes nomen habent.] Ita vulgati: MS. *Fontis nomen habet*, quod fortè tolerari posset, si quidem fatemur ita veteres recto casu extulisse, præsertim, cum & Varro dicat *à ponte* nominatiuum *pontu* analogicum magis esse quàm *pons*. Sed puto transpositis literis scriptum. *Fons is nomen habet* pro *id*, vt sæpe *set* pro *sed*, *at* pro *ad*. & contra in hoc MS. inuenitur: quod & verum puto.

Currens.] Versus hos quinque deprauatissimè referunt vulgati: hoc pacto:

Inde subest Aries qui longè maxima torrens
Orbis, & ad finem spacium non tardior horam
Peruenit & quãdo grauiore Lycaonia Arctos
Axem vel tutor, quem tanto gratior ille
Distantes cornu properat contingere metas.

Quis hic sensus, & vt esset, quis similis illis Arateis:

Αὐτοῦ καὶ κριοῖο θοώτατοι εἰσι κέλευθοι,
Ὅς ῥά τε καὶ μήκιστα διωκόμενος περὶ κύκλα,
Οὐδέν ἀφαυρότερον τροχάει κυνοσουρίδος ἄρκτου.

hoc est interprete Auieno:

Tunc celer [illegible]e Aries, longi qui limitis orbe
Æthera percurrens, nunquam Cynosuridos
Vrsæ
Segnior ab [illegible]psu conuertitur:

Manuscripti Lectio fermè proba nisi quod versu secundo *Vrsa* pro *Vrsâ*, & versu tertio habeat *breuior Helicaonis*, quare nos in textu [illegible] vulgatam *grauiore Lycaonis* [illegible]mus. Sed facillime error ille [illegible]ercetur si legimus *Breuiore Lycaonis Arctoi*. Ve[illegible] [illegible] *cornu* [illegible] dum *cursu*. Itaque h[illegible] mutatis, cæteris lectionibus ex MS. desumptis, distinctionibus ex nobis, ita hi versus sunt restituendi.

Inde subest Aries, qui longè maxima currens
Orbe suo spatia, ad finem non tardi[illegible] Vrsa
Peruenit, & quanto [illegible]reuiore Lycaonia Ar[illegible]s
Axem actu torquet, tanto [illegible] ille
Distantes cursu properat contingere metas.

Confer hæc cum vulgatis, & mirare librariorum impudentiam, qui tam procul ausi recedere à veræ scripturæ vestigiis, vt auctor nihil minus quàm quod dicit dicere videatur. Imò verò nihil.

Clara nec est illi.] Paulò deterius vulgati: *Clarave non illi est facies.*

Officiat si Luna.] Hæc rectè in vulgatis: malè in MS.

Efficiat, si Luna suâ virtute niteret.

Ait Aratus:

Αὐτὸς μὲν νωθὴς καὶ ἀνάστερος οἷα σελήνῃ
Σκέψασθαι.

Exponit Scholiastes [illegible] ἀστὴρ ἐν πανσελήνῳ σελήνῃ φανερός. Quem sequitur Auienus:

— *nam quantis luminis astra*
Esse solent, astem quibus aurea Luna refundit,
Marcida Lanigeri tantas se forma sub auras
Exerit in sinus quanquam premordia Phœbes
Orbe habeant, nullumque decus Dea præferat ore.

Germani[illegible]us aliter intellexit, putauit namque Aratum dicere, Arietem plenilunio tantum lucere non posse, cum Auienus idem in Nouilunio esse asserat. Itaque illud *οἷα*, non vt Auienus, & Scholiastes, pro *quemadmodum*, sed pro *vt pote* cepisse videtur.

Sed quærendus.] malè MS. *quærendum.*

Andromidæ.] [illegible] deest hic versus in [illegible] gatis.

Vt Chelæ candens.] MS. habet.

Vt Chela candent vt Baltheus Or[illegible]

Vulgati:

Vt Chela candens aut Baltheus [illegible]

Itaque aut vulgata lectio [illegible] mutanda vt nos fecimus, aut [illegible] *vt Chela candens*, [illegible] χηλαὶ [illegible] *aut at vt* [illegible].

Motu.] Vulgati *signo* quod non improbo. Locus autem hic [illegible] est [illegible] lectu. Hoc enim [illegible] videtur. Non tantum ex Zonâ Andromedæ, aut Chelis, & Orione, sed & ex [illegible] [illegible]ore [illegible] Arietem [illegible] [illegible] Quare putet fo[illegible] Germani[illegible] *proptiore d[illegible]* d[illegible] a [illegible] & [illegible] *Mederga* & *Tederga* [illegible] tulerunt. Sed hoc nimis ob[illegible]. Dicat aliud *[illegible]rium*, quod Græce Arieto[illegible] du[illegible] eius vocis prima [illegible] neces[illegible] est. Platonico more, Deos into[illegible] [illegible], qua ratione potuit & [illegible] Aurigam, & Ta[illegible] duos dixisse. Aut Deum [illegible] Arietem quia erat [illegible] le[illegible] Eu[illegible], quem di[illegible] nare videtur [illegible] aliadius.

Donum hoc spectabile Nili.] Delto[illegible] [illegible]ptum, vt exp[illegible] Anonymus Ge[illegible] eum appellant, Commentator, & [illegible]. Ægyp[illegible] Nili [illegible] Ita e[illegible]

Et Libyam, Æg[illegible] donata rura.

Et ante eum Herodotus [illegible]. [illegible] quet versu altero *generatum* [illegible] dum: nam *veneratum* quod [illegible] nullius est pretij. Sed *annotabit* cum [illegible] scripto, an verò *notarit* leg[illegible]

Æquata duorum.] mal[illegible]

Hunc Aries.] malè MS. [illegible] di autem hi versus, & dist[illegible]

Hunc Aries iuxta. [illegible] *Deltoton hab[illegible]s*
Inter Lanigerisque [illegible] & [illegible]ephrida [illegible]
Hunc vltra gemini Pisces:

Aries iuxta tertium ductum Deltoton medium situm est, inter Arietem, & Andromedam, Vltra cùm Pisces. M[illegible]que Morellius

Aldina

Aldina lectione reiecta bis *hinc* pro *hunc* substituit.

In Austros.] Vulgati *Austrum*.

Nodum stella premit.] Ita nos distinximus: anteà perperam legebatur:

Nodum stella premit Piscis qui respicit auras
Threicias.

Nullo sensu.

Cernuntur.] MS. *cernantur*. Lege *cernetur*. Male etiam MS pro *vlnam* refert *illum*. Quod autem est *dextram vlnam* cum *sinistram* poni debuisset, error magis est Germanici quam librarij.

Subter vtrunque pedem.] Hi tres versus, anteà desiderati ex Manuscripto sunt inserti. *Deuotam Virginem* dixit Andromedam, qua forma Virgilius extulit *pesti deuota futura*.

Vbique micat.] malè vulgati *& illa*.

Dextera sublata.] ita Manuscript. nisi quod pro *Cassiepeam* habeat *Cassiepia*. Vulgatus ita:

Dextra sublata similis propè Cassiepeam.

Potest lectio à nobis posita tolerari, sed, si Aratum sequimur, mutandæ paulum & transponendæ literæ, hoc pacto:

Dextra sublata solium propè Cassiepea.

ait enim ille:

Καὶ αἱ δεξιτερὴ μὲν ἐπὶ κλισμὸν πετάνυσται
Πενθερίης δίφροιο.

Transfert Auienus:

Dextera mærentis solium propè Cassiepea
Tenditur.

Findere plantis.] Ita MS. rectè. Malè vulgati *tangere palmis*. Alatæ plantæ Persei. Propert.

Non si Pegaseo vecteris in aëra dorso,
Non tibi si Persei mouerit ala pedem.

Poplite sub læuo.] Versus hosce tres ex Manuscripto suppleuimus: Distinguendum autem, & legendum:

Poplite sub læuo, Tauri certissima signa
Pleiades subeunt: breuis & locus occupat omnes,
Nec faciles cerni n. q. c. p.

Non enim sub Tauri poplite sunt Pleiades, sed Persei: sed Tauri signa sunt, vnde & apud Arabes à Tauri nomine *Atauria* siue *Athoraie* vt alij scribunt vocantur. *Athor* enim Arabibus Taurum sonat, cuius nomen in omnibus propè linguis commune inuenio.

الثور

Nomina sed cunctis.] Benè hæc. sed non ex mente Arati, videtur enim illos versus in animo habuisse:

Οὐ μέν πως ἀπόλωλεν ἀπευθὴς ἐκ Διὸς ἀστὴρ
Ἐξ οὗ καὶ γενεῆθεν ἀκούομεν.

Celænoq; Meropeq;.] Secuti sumus Manuscripti lectionem. Vulgati habent:

Electra, Alcyoneq; Celænoq; Taygeteq;
Et Sterope, Meropeq; simul, formosaq; Maia.

Quæ ex Auieno desumpta, vbi tamen *famosaq;* legitur, & rectè. sequitur enim *Prole Deo*. Manuscripti lectio vera, sed non perfecta. Itaque restitue:

Electra, Alcyoneq; Celænoq; Meropeq;
Ac Sterope, & Taygete, & Maa parente
Calisero genita.

More Græco Encliticam produxit, & longam vocalem non elidit. Scriptura illa *Maa* quam ex Manuscripto proposui non aspernanda, cùm enim in omnibus fermè vocibus *ai* diphthongum in *æ* vertant Latini, pauculæ tantum sunt voces in quibus vtranque literam seruauerunt, vt *Maia*, *Aiax*, quæ cur non ad exemplum reliquorum Latinâ diphthongo scribi possint, nulla est ratio. *Genita* ex vulgatis scripsi, cum MS. perperam *genitas* referret, qui male etiam *si vltro* habet pro *si verè*. Similis omnino Phrasis supra:

———— *si verè Iupiter infans*
Vbera Cretæa mulsit fidissima Capra.

Non multis.] Ita MS. male vulgati *multo*.

Præcipuo sed honore.] Malè deest hic versus in Manuscripto. Sequentes quoque duo perperam positi sunt post illos, qui infrà sequuntur, *Plurimulum accepta* & *Deuictam effigiem*.

Ventus superimminet auster.] MS. alieno, vti dixi, loco, *astus* refert, & sequentem versum ita concipit:

At cum surgit hyems ponto fugienda peritis,

Versus autem hos ita legendos puto:

Cùm primum agricolam veniens superimminet astus,
Et cùm surgit hyems ponto, fugienda peritis.

Alibi quoque *veniens*, in *ventus* mutatum est. Confer cum istis Ciceronis:

Propterea quod & astatis primordia clarat,
Et post hyberni præpandens temporis ortus,
Admonet, vt mandēt mortales semina terris,

Quorum versus primus corruptus in vulgatis.

Quin etiam.] Hi tres versus tam corrupti in Manuscripto leguntur: in quarto pro *tortis* vulgati male *Parthi* habent. Nos coniecimus hos versus ita legendos:

Quin etiam Lyra Mercurio dilecta, Deorum
Prole accepta, pio cælo nitet, ante laborem
Deuictam effigiem, planta quæ erecta sinistra.
Tempora læua premit torti subiecta Draconis.

De Lyra ab Mercurio inuenta habes apud Mythologos. Eadem Argonautis accepta: si quidem Orpheus hanc Lyram accepit, & ea celeusma cecinit in Argo naui. Argonautas vocat Deorum prolem, quos Deorum natos vocat Valerius Flaccus versu primo. Nam *nautis* quod ibi legitur suppositititium. *Pio cælo* dixit vt alibi:

Argoûs ipsa pio cælo referetur imago.

Et similem significationem in Martiano Ca-

pella obseruauimus. Dicit hanc Lyram antè Engonasi locatam, & quidem ante pedem sinistrum, quo (vt antè ostendimus) Draconis premit tempora. Versus post hunc sequens hac non pertinet. Et vin coniecturam audire elegantem? Ponendum hoc carmen litera vna mutata eo in loco vbi *ευνάματα ... χηλαῖς* referuntur. Hoc modo:

Nixa genu species flexo redit ardua crure,
Summa genu submersa tenet, quà se Lyra versat.

Aut si *voluit* cum vulgatis malis, non pugnabo. Sensus hic erit, Engonasi genu illud quod inclinatum est, lęuum videlicet, oritur, alterum quod prope Lyram est adhuc submersum manet. Iuuat coniecturam meam quod eo loco Aratus meminit similiter Lyræ, ait enim:

Αἰεὶ γοῦξ, αἰεὶ ἢ λύρη ...

Vel Phœbi qui fuit olim. MS. habet:

——— *vel Phœbi qui fuit olim,*
Cygnus Niliada thalamis qui lapsus adulter
Furta Iouis, &c.

Vulgati sic:

—— *vel Phœbi quo fuit olim,*
Cygnus de thalamis candens q. l. a.
Furta Iouis &c.

Quanquam ea lectio, quam nos concinnatam ex vtraque in textum retulimus sit probabilis, tamen non dubito quin hæc lectio quam nunc insistens Manuscripti vestigiis proponam, sit verior:

Contrà spectat auem, vel Phœbi qui fuit olim
Cygnus, vel Ledæ thalamis qui illapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.

Duas, quod & alibi sæpe facit, fabulas attingit, priorem de Olore Phœbi, posteriorem de Ledes adultero, quæ satis nota. Priorem nullus Interpretum hic tangit, Hyginum inquam, Anonymum, & Auienum qui alibi multum fabulis indulget. Solus Theon agnouit. *τῶν ... ὄρνιν, οἱ μὲ λέγουσιν ὅτι ... κύκνον ... ἀπόλλωνος ...* Hoc est: *Hanc auem, sunt qui dicant olorem esse, & in Apollinis honorem, vt qui canorus sit, in astra relatum.*

Inter defectum.] Hi versus in vulgatis desunt. Manuscriptus eos supplet. *Defectum* sidus vt supra:

Haud procul effigies sudo est defecta labore,
In cygnum.] Lege *in cygno*: & hæc omnia indistincta ita vti nos fecimus, distingue. Idem dicit quod Cicero:

Altera pars huic obscura est, & luminis expers:
Altera nec paruis nec claris lucibus ardet.

Quanquam aliud sonent Arati verba.

Fugit.] Eleganter, & Poëticè. Pessimè MS. *fulget.*

Piscibus.] Hi duo versus in MS. inueniuntur in vulgatis desiderati, in quibus duos errores correximus *ad* pro *at*, & *quâ* pro *qua* restituentes. Duo eos sequentes, quos, quia videbantur pertinere, ad Aquarij descriptionem textui inseruimus ex Manuscripto, huc non pertinent. nam eosdem infrà suo loco repetitos inuenies post Pisceis Notij Asterismum. In eodem libro hic sequebantur quatuor alij versus, quorum primus incipit: *E quibus.* vltimus definit *pernicia crura*, quos eodem loco reperies. Versum etiam illum:

Scorpius erepta torquet qua spicula cauda,

huc non pertinere & emendandum esse infrà docebimus.

Cum primum.] Legendum.

Quo prior Ægoceros semper properare videtur
Oceano mersus sepiitas condere flammas.

Verum hoc Aquarius posterior Capricorno occidit. Sed nihil ad mentem Arati, quem hic non ... videtur ... de, vt ad Ciceronem notabimus.

Tum breuis.] Vide quàm hæc corrupta in vulgatis:

Hymbres, occasus, ortusq́ intercipit ora.

Cum Sol.] duo hi versus desiderantur in vulgatis: posterioris initium in MS. est: *amneq́* deficiente prima litera. Nos *Nam neque* restituimus. Possis etiam *Iam neque* reponere.

Spectauerit.] *spectauerit* vulgati. Legerem *spectauerit*. *Clamatos* dixit Græco more. & sine dubio legit apud Aratum non *βεβρῶμ*, sed *βεβρῶμ*, vt ad *ἥως* referatur.

Rigor.] male Manuscripto *rigora*. Rigor *κρύ☉, μάλαη*.

Pigra.] Hoc ex MS. ... est, qui prima litera deficiente *igra* habet. Vulgati *Tarda* habent, & pro *occupat*, *alligat.*

Sed rationem.] Rectè MS. malè Vulgati ...

Cernat.] male MS. *cernunt*. ... autem ita, vt nos fecimus, verbo *Puppibus* ad comma præcedentis versus retracto.

Innatat.] male vulgati *innatet.*

Interea.] Deprauatissimè MS.

Inter ratem temptare vndas iuba, a perne & cum.

quem versum mutato ordine sequitur ... *menta q́ aly*. Deinde *Adsultat lateri* ... autem ille *Tunc alij* deliberatur. Versu antepenultimo huius asterismi ... habent *& terra iactantur in alium* ... è in penultimo MS. *Pauit & ponunt*. Bene *eos* pro & *hos*. Habes variationes. Hos versus ita puto distinguendos, legendos, transponendos:

Intereà tentare vndas iuuat: aspera ad cùm
Assultat lateri deprensa spuma carina.
Tunc aly curuos prospectant litore portus,
Inuentaq́, alij terras pro munere narrant.

Ast

At alij procul à terra iactantur in alto:
Intereà examinat pauidos instātis aquæ mons
Munit eos breue lignum &c.

Non videtur rectè intellexisse illud Arati ἦμεθ' ἐπ' αἰγιαλὸς τετραμμένοι. *Deprensam carinam* dixit vt Horatius:

Otium Diuos rogat in patenti
Prensus Ægæo.

Et Catullus:

Et insolenter æstues, velut minuta magno
Deprensa nauis in mari, vesaniente vento.

Et ipse infra:

Quod si deprensæ turbabit lintea puppis.

Nam tantum.] Rectè ita MS. Malè vulgati. *Et tantum.*

Belligerum Titan.] Pro *magnum* vulgati habent *etiam*. Pro *Ducentemq́ ferunt*, MS. *Lucentemq́ ferum* Lego:

Belligeri Titan magnum cùm contigit arcum
Ducentemq́ ferum sinuato spicula neruo.

Ferus ὁ φὴρ quod Centaurum Homero significat.

Iam clausum ratione mare est.] Supra dixit:

Et rationem animi temeraria pectora soluent.

Iam periculo ingrauescente Ratio superauit. Notandum autem CLAVSVM MARE. Sic Manilius: *Hædi claudentes sidere pontum.* Vegetius: *Ex die* III. ID. NOV. *vsque in diem* IV. ID. MART. MARIA CLAVDVNTVR. Formula est Astronomis vsitata.

Fugit ad.] Ita vulgati. MS. *fugiat.* Lege *fugitat.*

Tum nocte suprema.] MS. malè: *tunc nocte superba.*

Suprà.] Ita MS. Vulgati contra metrum *super.* Error ex veteri scriptura *supera.*

Tunc altè Cynosura regit.] *Cynosura* nunquam occidit aut oritur. Sed quia in Sphæra nostra altera pars Meridiani breuior est altera, hemicyclio videlicet ad Polum mundi diuiso, cùm Vrsa in breuiorem illam partem demergitur, occidere dicitur; cùm eundem circulum transcendens ad punctum illud quod *Zenith* vocant ascendit, oriri perhibetur. Hac ratione dixit Manilius:

Ac Cynosura minor cùm prima luce resurgit.

Hac igitur ratione hoc in versu, vbi MS. *Tunc altè Cynosura regit* habet, nullo sensu; Vulgati *cepit* nullo etiam metro, legi posse videatur. *Tunc alto Cynosura redit.* Nam *alto redire* Poëtis est *oriri.*

Mergitur.] malè MS. *Vergitur.*

Est etiam.] Tres hi versus desunt vulgatis. Versu tertio *Iouis* temere repetitum videtur ex versu præcedenti. Versus ipse deprauatus. Versu quinto MS. *Et telo appositus cuius:* vbi vulgati: *Et cælo appositus custos.* Itaque aut legendum. *Et cælo appositus ciuis* eleganti metaphora, aut: *Et telo appositus custos* commistis lectionibus. Imò totus locus ni fallor ita restaurandus:

Est etiam, incertum quo cornu missa, sagitta,
Quā seruat Iouis ales; habet miracula nulla.
Si cælū ascendit tamē arduus armiger hic est.
Vnguibus is nocuis Phrygium rapuit Ganymedem,
Et telo appositus custos, quem Iupiter arsit
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

Miracula vocat stellas eximiæ magnitudinis. Ouid. Metam. II.

Sparsa quoque in vario passim miracula cælo.

Auctor carminis de Ætna:

Quo volet Orion, quo Sirius incubet ardens,
Et quæcunq́ iacent toto miracula mundo.

Versum tertium vocibus transpositis mutauimus, vt exprimat Arateum illud:

——— Χαλεπὸς γέ μιν ἐξ ἁλὸς ἐλθεῖν.

Luit excidio quem Troia furorem.] Huc pertinet quod apud Virgilium stimulant Iunonem contra Troianos *rapti Ganymedis honores.* Et huc pertinet Luciani Dialogus Ἥρας καὶ Διός.

Delphini inde breuis.] Hi tres versus ex Manuscripto sunt restituti: quorum primus ita emendandus:

Delphin inde breuis l. I. C.

Tulit hic Atlantida Nymphen.] De Amphitrite per Delphinum aucta vide Auienum, & Hyginum.

Declinis ducitur.] MS. *declinis dicitur ordo,* quod non probo.

Sentit &c.] malè MS. *Sentiet.*

Primus in obliquo.] Hi tres versus in vulgatis hactenus defuerunt. Versum quintum iidem ita concipiunt:

Tela caput magniq́ humeris sic baltheus ardet,

Manuscripti lectionem in textu habes. Versu vltimo, vbi vulgatam lectionem habes. MS. habet *penicis sic pede ludit.* Quare æstimo hosce versus ita legendos:

Primus in obliquū rapitur sub pectore Tauri
Orion: non vlla magis vicina notabit
Stella virū, sparsa quàm toto corpore flamma:
Tale caput, magniq́ humeri, sic baltheus exit,
Sic vagina ensis, pernici sic pede lucet.

In obliquum restitui postulante sensu; Quin eadem locutio Germanico alibi vsitata. In cæteris hoc dicit: Orionem non debere ex vicinis astris nosci, sed suis sideribus facile clarere. Hoc enim est quod ait Aratus:

— Μὴ κεῖνον ὅτις καθαρῇ ἐνὶ νυκτὶ
Ὑψοῦ πεπτηῶτα παρέρχεται, ἄλλα πεποιθοις
Οὐρανὸν εἰσανιδὼν προσφέρεσθαι θηήσασθαι.

Hoc est:

— *Non illum adeò quis nocte serena*

Sublimè expansum transiuerit, at magè speret
In cælum elato subitò deprendere vultu.

Et eo sensu interpretatur Auienus Cicero ὅς, non pro *quisquam* sed pro *quicunque* cepit, & non ἀλλὰ, sed ἄλλα legit; περιφέρεται etiam Adiectiuè, non ἐπιρρηματικῶς interpretatus est: transfert enim:

Quem qui suspiciens in cælum nocte serena
Late dispensum non viderit, haud ità vero
Cætera se speret cognoscere signa potesse.

Male enim ibi in vulgatis plerisque omnibus legitur *suspicies* & *abdita verò* & *dispersum*.

Sic baltheus exit.] Auienus:

Auratumq; rubes dimittit balthëus ensem.

Exit dixit vt supra:

——— *ad caput eius*
Dextra manus, latices quâ fundit Aquarius, exit.

Talis & custos.] Hi tres versus iterum in vulgatis defuerunt. Primus ita restituendus. *Talis ei & custos.*

Prio suu.] Legendum:

Sirion hunc Graij proprio sub nomine dicunt.

Ex abbreuiatione error. Si *patrio* malis non pugnabo. Locus est Mehercule eleganter restitutus.

At quibus arctata.] MS.

At quibus adsuetas frondes, aut languida ceruix
Examinat.

Ego hos versus ita puto legendos, & distinguendos:

Discernitq; ortu longe sata: viuida firmat:
At, quibus adfusa frondes, aut languida ceruix
Exanimat.

Metaphorâ non ineleganti videri potest *arborum creuices* dixisse, & *frondes affusas*, quæ non satis firmè adhærent.

Primo speculatur ab ortu.] Monet Aratus etiam in occasu conspiciendum. ait enim καὶ τε κατελθόντος ἀκούομεν. Sensus vtriusque idem: Sirium a primo initio ad finem vsque non negligendum. Est enim vehemens in ortu & occasu. Manilius:

Subsequitur rapido cõtenta Canicula cursu:
Qua nullum terris violentius aduenit astrum.
Nec grauius cedit, nec horrens frigore surgit.

Vbi versus *torrens* postulare videtur: Scimus autem *vrere & torrere* etiam in frigore dici.

Auritum leporem.] Duo hi versus ex Manuscripto sunt inserti: quorum posterior ita legendus:

Vrgetur cursu rutili canis ille per æthram.

Æthram, pro *æthera* sæpissime dixit Auienus.

Sic vtrunque oritur.] Putauit Illustrissimus Scaliger legendum: *Sic in vtrunque*, & hunc versum ad Sirium referendum. Quod ego quidem facillimè concessissem, nisi in Manuscripto duo illi versus hactenus desiderati insererentur. Sed profectò versus secundus ex Auieno est, vt & tres illi sequentes:

Paruulus in stellis. &c.

Versum istum *Sic vtrunque* secutus est hactenus in vulgatis alter talis:

Tu paruum leporem perpende sub Orione.

Qui ab indocto aliquo Monacho profectus est. Itaque relegandus. Versus ergo hi ita legendi cæteris inductis:

Auritum leporem sequitur Canis, & fugit ille
Sic vtrunque oritur, sic occidit in freta sidus:
At qua cauda Canis, &c.

Hoc dicit: Canis Leporem insequitur: Lepus Canem fugit: Ea figura oriuntur & occiduot. Dixerat enim Aratus:

Καί οἱ ἐπαντέλλει, καί μιν κατιόντα δοκεύει.

Hoc est:

Surgentẽ insequitur, sauo premit ore cadetem.

Et idem Auienus multis verbis hic exprimit: qui & alibi simili modo dixit:

——*sic magna prepes Olympo*
Subuehitur, subit Occiduus sic marmoris vndas.

Vera igitur hæc lectio, & suo loco reposita.

At qua.] Tres hi versus iterum e MS.

Vt cum.] male vulgati. *At cum.* Versu ab hinc quarto MS. pro *quia. qua* habet. Ego hos omnes ita puto legendos & intelligendos.

Puppe etenim trahitur, non recto libera cursu;
Vt cùm decurrens inhibet iam nauita remos,
Auersamq; ratem votis damnatus ad oram
Perligat, optatam cupiens contingere terram:
Seu quia pars violata fuit, cocuntia saxa
Numine Iunonis tactu cum fugit Iason.

Duas assignat rationes cur Argo a puppe oriatur, & prora careat. Priorem ex Arato, quod nautæ appellere cupientes nauim conuertunt, & remos inhibeant, quod ἀνακρούειν dixit Aratus: alij (vt Cicero ostendit) πρύμναν κρούειν. qua de re ad Aratum diximus. Alteram omnibus Mythologicis intactam, quod videlicet Prora inter rupes fuerit collisa vix effugiente periculum Iasone. Meminit in Argonauticis Orpheus, aut quisquis ille alius, apud quem Fatidica nauis ita loquitur:

Ὤ μοι ἐγὼν, ὀφέλόν με Συμπληγάδες ...
Κυανέαις πέτρησιν ἐν ἄξεινῳ τε κλύδωνι.

Lateri non amplius alta.] Vulgati:

— *lateri non amplior altus.*

Altero versu MS pro *Qua surgit malus*, vt in vulgatis est, habet: *Quam surgit manus.* Fortè legendum:

Hæc micat in cælo latè, non amplius, altius
Qua surgit malus.

Non amplius micat quàm vsque ad malum. παρ᾽ αὐτὸν ἱστὸν Aratus. Desideratur autem *quàm* vt in illo Liuiano: *Plus quinquaginta hominum*

hominum milia ceciderunt: & illo Terentiano: *non plus triduum*. *Lateri* quoq. tolerari possit. sunt enim latera nauis αἱ πλευραί, vt alibi:

Assultat lateri deprensa puppe carina.

Lucida clauo.] MS. *roscida lauo*. F. *roscida clauo*. κεχαλασμένον dixit Aratus, hoc Germanicus non ἀπὸ τοῦ χαλᾶν sed ἀπὸ τῆς χαλάζης deriuauit. Grando autem, nix, ros, pruina, si non eadem sunt, quod quodammodo probant Philosophi, at cognata & affinia. Igitur *roscida puppis* πηδάλιον κεχαλασμένον.

At procul.] Tres hi versus ex MS. Sed legendum *Haut procul* ἔστιν ὀλίγον ὑπὸ ἀπόπροθι Ar. Eleganter autem dixit *media est Solis via*. hoc est, Zodiacus, quem Aratus alibi ἠελίοιο κέλευθον vocat, interiacet. Huc pertinet locus ille Manilij.

Andromedam vastos metuentē Piscis hiatus.
Vbi *Pistris* legendum. Nihil artius.

Diuerso.] malè MS *Diuersi*. An verò *legenti* dicas cum vulgatis, an *legente* nihil refert.

Pistris agens.] MS. benè.

Auster Pistrin agit.

Aratus νότος ἰχθύος ἄγρει Κῆτος. *Pistrin* autem per Metathesin, pro *Pristin* dici, nemo est qui nesciat.

Amnem qui.] Tres hi versus iterum ex MS.

Vulnere reddentem.] Fortè,

Fulmine, reddentem flammas, Iouis. —
Ouid. Metamorph. 11.

— Et dextra libratum fulmen, ab arce
Misit in Aurigam, pariterq́; animaq́; rotisq́;
Exuit, & sæuis compescuit ignibus ignes.

Dicit igitur Germanicus eleganter Phaethonta, flammas Solis reddentem flammis, & fulmine Iouis.

Hunc noua silua.] Ouidius de iisdem:

— siluamq́; sororibus auctam.

Noua fabula:

Mallet Phaëthontides vlnis.] Malè vulgati.

— Asia Phaëthontides vndis.

Ignotas vlnas dixit vt Ouidius:

Illa dolet fieri longos sua brachia ramos.

Interiacet astris.] MS. *iniacet vndis*. Lege:

Eridanus medius liquidis interiacet vndis.

Nam *astra* quomodo liquida? Dicit Eridanum medium fluere inter Heliadum siluam, de qua locutus est. Aratus πολύκλαυστον ποταμὸν vocat, quia Electra, lacrimæ Heliadum, in Eridanum stillant. Naso:

— stillataq́; sole rigescunt
De ramis Electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Huius pars vnda.] Nouem horunce versuum proponam variationem, & verisimilem lectionem. Versu primo MS. *mediū tenet* pro *læuum ferit*. Versu tertio *conectit*. Versu quarto *Æquorea Pistris radians sunt libera*. Versu quinto, pro *specie* habet *cælo*; versu sexto vulgati *Sub leporisq́; latus versam*. versu septimo MS *flexus, clauumq́;* versu octauo ita habet MS. *Atque hac ipsa nota est nullam præbuere figuram*. versu penultimo vulgati pro *quibus etsi propria desit* habent *etiam quibus & sua desit*. Nunc meam lectionem proponam.

Huius pars vnda læuum tenet Orionis
Lapsa pedem. Procul ambobus quæ Piscibus vnus
Vincula connectit nodus, cristam super ipsam
Æquorea Pistris radians; sunt libera cælo
Sidera, non vllam specie reddentia formam,
Sub Leporis latus, auersam post denique puppim,
Inter & Eridani flexus, clauumq́; carinæ:
Atq. hæc ipsa nota est, nullā præbere figuram.
Sunt etenim toto sparsi sine nomine mundo
Inter signa ignes, quibus & si propria desit
Forma, per appositi noscuntur lumina signi.

Vides multa ex commistis lectionibus emendata, multa à nobis, vt pro *amotis*, *ambobus* ἄμφω Arat. pro *vsus*, *vnus*. Pro *æquore Pistris*, *Æquorea Pistris*. Pro *præbuere*, *præbere*, pro *etiam*, *etenim*, pro *oppositi appositi*, vbi Aratus παρακείμενος. quæ omnia probabit qui sensum attentius inspicit, & hæc cum Arato eiusque interpretibus conferet.

Est etiam à geminis.] Iterum terni ex Manuscripto. Versu secundo pro *fugiat* legendum *fugitat*.

Sed qua vestigia.] malè MS. *quæ*.

Quaq́; caput Piscis.] hæc distinctio à nobis, vt multæ. Anteà legebatur:

Quaq́; caput Piscis mediâ regione locata
nullo sensu.

Causa est.] Ita MS. Non malè etiam vulgati:

Nullum nomen habent, nec causam nominis vllam.

Causa nominis est fabula.

Defundit.] Ita MS. alieno tamen, vt monuimus, loco. Vulgati *diffundit*.

Imitata.] *imitata* μιμηθεῖσα, Passiuè. Simile est illud Maronis

Nunc oblita mihi tot carmina.

Equinus.] male MS. *Et* malè sequenti versu *Squamiger iustus* & ibidem *signus* pro *signi*.

Squammigera Pistris] Ita distinguendum, non vt ante:

E quibus vna magis sub caudâ stella relucet.
Squammigera Pistris pedibus subit altera.

Sine honore corona.] Videtur Germanicus in Arato ΑΓΝΩΤΟΙ ΚΥΚΛΟΙ legisse pro ΔΙΝωΤΟΙ, qui error valdè procliuis. Imò & Cicero, qui transfert:

Atque priora pedum subeunt vestigia magni
Arcitenentis, & obscura sine nomine cedunt.

Nullum pernicia.] MS. *paululum*. lege *paulum*.

lum. Paulum antè, non *paulum pernicia*. Videri possit legi*le* etiam non ὀλίγον, sed ὀλίγον γὰ ῥὰ ἄλλοι Νοῖσθι ὑξάτηξε, vt sit ὀλίγον νοῖσθι, *paulum antè*.

Thuribulum.] Duo hic versus ex Manuscripto restituti. quarto versu habet MS. *occasum* inducta voce *tangit*, quæ nisi ad versum videretur necessaria, possit videri ex sequentis vocis similitudine perperam repetita: nunc potius in MS. ob similitudinem omissa quod non ita. rum. Quintum ita habet *Thuribuli meta vix calum suspicit etiam*. suprà retulimus versum illum

Scorpios erepta torquet qua spicula cauda.

Superesse is ... desideratur. qui vna cum aliis ita est legendus:

Scorpius erecta torquet qua spicula caudâ,
Thuribulum vicinû austrû sacro igne videbis
Arcturum contra: seu quanto tardius ille
Oceanum occasu tangit, tanto magis arctæ
Thuribuli meta: vix calum suspicit, & iam
Præcipiti tractu vastis dimittitur undis

Hoc est: apud Scorpij acumen inuenies australem Aram oppositam Bootæ, sed quanto ille tardius occidit, tanto arctiores sunt metæ Aræ: adeo vt vix ortum sit, quin statim iterum occidat. Similem phrasin, in qua *quanto* & *tanto* cum comparatiuis ponuntur habes suprà:

— quanto breuiore Lycaonis Arctos
Axem actu torquet, tanto pernicior illa
Distantes cursu properat contingere metas.

Ita enim emendauimus. Quo ex loco etiam liquet, quid vocet *metas* signi alicuius, scilicet, duo puncta ἀνατολικὸν & δυτικὸν, quæ in Horizonte imaginamur.

Notis.] malè vulgati *nouus*. *Notus* σημειωτὸς, non νόθος.

Catera cali.] MS. *tempora* malè.

Splendore timeto.] Ita vulgati MS. *splendenti metuendum*. Indubiè legendum: *splendente timendum*. Ex transpositione & repetitione erro... ane Glossa?

Pacem pelagi.] Auienus simili phrasi.

——— Thetidis terrisq. supina
Pax aderit. Vulgati habent *supinus*.

Siccentur substricto.] Malè vulgati *astricto*. Pro *siccentur* puto *spissentur* legendum. Cum enim κεραία siue cornu, sit τὸ ἐπάνω τοῦ ἱστοῦ διάμετρον, πλάγιον ξύλον, ᾧ ἐξάπτεται ὁ ἄρμων, sequitur velo turgido laxari, substricto spissari quod fit in tempestatibus. *Rigidos* similiter *rudentes* in procella vocat, quod contrarium est ei quod suprà dixerat *excussos*, in vento moderato & secundo.

Et rigidi.] Pessime vulgati.

Erigat emittantq. latus per inane rudentes.

Quod si deprensa.] malè vulgati *deprensa*. malè MS. *turbabit*.

Soluctq.] MS. *feruetq.* Lege:

— sorbetq. inimicum Nerea peorA.

Vera emendatio.

Vel si respexit] Lectio manuscripti, distinctio nostra: neutra valet in vulgatis: est enim:

Vel si perspexerit seruator Iupiter ager,

Seruator Iupiter Ζεὺς σωτὴρ, quem agnoscit auctor libelli de Mundo, & Aristophanes in Pluto.

Iactata.] Malim *iactati* ἐνλήσσοντο Arato: neque enim satis rectè *Salus iactata* dicitur.

Persulserit.] Vulgati *effluxerit*, quod ex *effulserit* natum. Iidem male pro *omnem* habent *orbem*. Nam quod in altero versu, pro *orbem*, *ortam* habent, tolerandum est. Sed Manuscripti lectio vera, si ita iuues:

Qua Borean, cali spectantibus, indicet orbem.

Pars omnis effulgens spectantibus cæli orbem Borean indicat. Quid clarius?

Sunt etiam flammis.] Versus hi tres sunt Manuscripti, quos nos distinximus.

Seu pradam è siluis.] MS.

Seu pradam siluis portat, seu dona propinqua.

& altero versu pro *admonet*, *admonet*. Sed hi versus ita legendi & distinguendi:

Nascitur intacta sonipes sub Virgine: dextra
Seu pradâ è siluis portat, seu dona propinqua
Placatura Deos, cultor Iouis, admonet Aræ.

Vide Aratum.

Hic.] malè MS. *Sic*. Quanquam verò *tutissimus* quodammodo tolerari posse videatur, tamen malim *iustissimus*. Nam habemus in Orphaicis Argonauticis de Chirone δικαιότατος κενταύρων. Et Auienus eum *arbitrum aqui* nominat.

Hic humero] malè MS. *Hinc*. & pro *...ndens*, *scandit*. Vulgata proba

Si tenuem.] malè vulgati *sic* & *si* ... ve.

Toto clarus equo.] Aratus ait

— ἀνὴρ μεταπισθεν ἰοικὼς Ζωγράφος ...
Νήξεται ...

Hoc est ... [illegible]

Hoc est *postea verò easdem notas in Thuribulo Nox perficiat, quas ante diximus*. ... sequitur Auienus:

— & calo simt omnia signa prem... a.

Et Cicero:

Atque Aram tenui ca... ve... ra.

Ita enim ibi lego, non *caligans* ... Germanicus μετάπισθεν interpretatus ... ra Centauri τὰ ὀπίσθια & ἰοικὼς ... git ὀρίγεσθαι ... Cætera ... uuntur ἐπὶ τ... . funt ... non ..., & neglecta

Nec procul.] Tres iterum versus ex Manuscripto. Du... sequentes ita ... vulgatis:

Hic primos ortus Crater premit ... torum,
Vocalis rostro corui super, Hydraq. lucet.

Deinde

Deinde alij duo ad hunc asterismum pertinentes in Manuscripto sequuntur, quos omnes admodum corruptos ita emendauimus:

Nec procul hinc Hydros trahitur, cui cauda superne
Centaurum lucet, tractu subit ille Leonem,
Peruenit ad Cancrum capite, & tria sidera tangit.
Huic primos tertius Crater premit, vlteriores
Vocali rostro Coruus forat: omnia lucent,
Et coruus pennis, & paruo pondere Crater,
Et spatio triplicis formatus sideris Hydros.

Confer cum Arato. Hydrum vocat, vt & Capella, quem Aratus ὕδρην, vt & alij Latini: quæ dubito an rectè distinxerit Isidorus cuius verba adducam. *Hydros aquatilis serpens, à quo icti obturgescunt, cuius quidam morbum Boam dicunt, eò quod fimo bouis remedietur. Hydra, Draco multorum capitum, qualis fuit in Lerna palude Arcadia, hac Latinè exedra* (l. *excetra.*) *dicitur quod vno capite caso tria excrescant.* De Boà quod ait falsum: nam ipse Hydrus Boa dictus, quod boum lacte alatur, & inde morbus, quod ex eo tanquam ex Boæ morsu corpus papulis turgescat. Habet tamen Isidorus autorem suum Plinium. Sed ego Plinio Plinium obijciam. Nam is ipse, id quod de bubulo lacte dixi, & etymologia, confirmat lib.8.cap.14. vbi etiam ostendit Boam in immensam magnitudinem excrescere: Ergo *boa* & *excetra* idem: nec minus *Hydrus*, & *Hydra*. Sed vt ad Germanicum reuertamur, pro *tristia*, substitui *tria* Arato iubente. Similis locus erat ille suprà positus:

—— *duo sidera perlegit vnum.*

Cætera, non dubito, probabunt ij quibus aliquid est naris. Alios non curamus.

Sub geminis] Hic quoque versus vltimus primæ partis Phænomenon, in vulgatis desuit, in quo nouè, imò antiquè *surgit* actiuè dixit. Nec mirum cum *surgo* per syncopen sit pro *surrigo*.

Hic cælo ornatus.] Ab hinc omnia ad finem vsque φαινομένων nusquam hactenus edita, nunc primum nostrâ operâ, Manuscripti ope, prodeunt.

In morti loca.] Lege:

——————*semel adsignata tuentur*
Immoti loca.

Immoti, ἀπλανεῖς.

At quinque stellæ. F. *At quinæ stellæ* ob versum, quanquam alias non negem Græco more breuem duabus illis consonis sequentibus posse produci: sed hoc Germanico inusitatum.

Haud equidem possim.] Versus hos deprauatos ita legendos arbitror:

Haud equidem possis alio contingere signo,
Quòd diuersa via est: hic, atque hic sæpè videntur
Occasus, ortúsque.

Non possis, inquit, Planetarum alterum per alterum comprehendere, vti in fixis stellis fecisti, vaga siquidem illis via est. Ita Auienus:

Nullus eas alio pacto deprendere certet,
Tā vaga per totū cunctis via defluit æthram.

Deinde, ait, ortus occasúsque non vno fiunt loco.

Hoc opus arcanis.] Dicit Aratus, se non audere Planetarum naturam versibus exponere: Germanicus dubitat, vtrumne hausta ex Chaldæorum & Ægyptiorum Mysterijs (vnde arcanas Musas vocat) disciplina, aliquando laboriosum ea de re opus sit conscripturus: vtitur itaque Phrasi Belgis vsitata, qua de re dubia ita loqui solemus, *Tempus docebit.* Hoc ipsum Syntagma, de Planetis eorumque operationibus, quod tunc cum hæc scriberet in manibus habuisse videtur, posteà perfecit. Et aliqua adhuc Fragmenta restant longè elegantissima, quæ inferius exponemus.

Tempus & ipse labor.] Lege, & distingue:

Tempus, & ipse labor, patiātur Fata, docebit.

Signorum partes.] Ait quatuor Circulos Signorum ordinem & partes explicare. Malè videlicet intellexit Aratea illa:

Ἀπλανέων τά τε κύκλα, τάτ' αἰθέρι ζώματ' ἐόντα.
Ἤτοι μὲν τάγε πάντ' ἐναλίγκια δινωθέντα
Τέσσαρα. Quasi diceret:
Et fixorum orbes, & sidera discere tali,
Sidera, quis pariter respōdent quattuor Orbes.

Per τὰ αἰθέρι ζώματα Fixas stellas intellexit, vt & Cicero. Et τά γε ad ea ipsa sidera retulisse videtur. Longè aliter Festus, quem vide.

Nec par est illi.] Versus hos ita puto legendos:

Nec par est illis spatium; duo namq; feruntur
Inter se æquales: duo quorū est maxima forma,
Et totidem rursum prædictis ante minores.
Hi semper distant; illos communia signa
Committunt; qua se tangunt, pars æqua rotarum
Diuiditur, binos vt si quis desecet arcus.

Sensus est: Non sunt hi circuli æquales, sed δύω δοιὴν ἀντιφέρονται. hoc est, duo sunt inter se æquales: Duo videlicet maiores, duo minores. Minores sunt παράλληλοι. Maiores, Æquinoctialis & Zodiacus ad duo puncta intersecant se mutuo in æqualia hemicyclia, siue arcus. *Duo* versu secundo repetitum ob versum & sensum. Tertio versu, *rursum* substitui, pro *inter se*, quod perperam ex versu præcedenti videbatur repetitum. *Signa* vocat σημεῖα, Græco more, quæ vulgus Mathematicorum *Puncta* solet appellare. Ita Mart. Capella in Musicâ:

Sonus quippe tanti apud nos loci est, quanti in Geometricis signum, in Arithmeticis Singulum.

Medijs vt lucet.] Malim *& lucet.*

Nullo minus] Puto legendum:

Lacteus hic orbis nullo minor orbe rotatur.

Sed quia in Arato non est hoc, puto versum esse suppositicium, & ex illo quem infrà habes:

Hos inter medius nullo minor orbis habetur,

quodammodo adumbratum. Itemque ex illo Ciceronis:

Lacteus hic nimio fulgens candore rotatur.

Per Geminos currit.] Versus hic plurimi imò ferè omnes in quibus sidera describuntur quæ Tropicum Cancri attingunt, corrupti, mutilati, transpositi, alijsque suppositiuis interpolati, adeò vt cum Arato illis nihil conueniat: quare resectis iis quæ superflua visa sunt, additis paucis quæ necessaria, transpositis in suum locum quæ dissita, mutatis quæ mala visa sunt, hanc tralationem ex coniectura concinnauimus, ita tamen vt nusquam nimium à lectione discederemus:

Per Geminorũ humeros currit, vestigia tangit
Auriga, plantamq; tegit Perseida lauam,
Transuersa Andromeda secat & latera vtraque tactu,
Et totam absque humero dextram: tum candidus ora
Cygnus habet, pariterq; feri pernicia crura.
Hinc Ophiuchi humeros vastos fulgore notabis.
Effugit at Virgo totus Leo: totus in ipso
Cancer: ab hirsutis omnem secat ille Leonem
Clunibus, hirsutiq; iubam per pectoris exit.
Cancro qui fulgent oculi inter regula currit.
Hunc octo, &c.

Geminorum humeros scripsi ex illo versu. *Et Geminis humeros.* Illud: *pariterq; Feri pernicia crura*, ex eo versu: *Diuidit & Sagittiferi medium pernicia crura. Ferum* autem Equum intellige ὑπαὶ δ' ἵππος Ar. Versus vltimus clarus est, sed coactus: Ideoque dubito an non à Germanico omissus à Monacho sit suppletur. Cætera omnia aut ineptè ob similitudinem repetita, aut ex alterius Phænomenis perperam hic inserta. Et possem fermè locos ostendere Arati, ex quibus singula translata. Sed non est tanti. Tu, si hæc cum Arato conferas, coniecturam probabis.

Fulgere notabis.] Lege:

Quinque super terras semper fulgere notabis,
Abditos vndis, lenibusq; latere sub vmbris.

Tunc habet æterni.] Legendum:

Tunc habet ætherij cursus fastigia summa,
Erectoq; polo Phœbus non applicat vnquam
Candentis currus: aduerso nititur orbe
Dum tangat metas: pronus deuoluitur inde.

Egregia mehercule emendatio: sensus est; Cum Sol ad Circulum Cancri peruenit, iam in summo est. Neque enim ad Polum ipsum potest pertingere. Eousque igitur scandit aduerso quasi cælo: Deinde pronus iterum in Austrum declinat. Auienus:

—— neque celsum semita in axem
Sideris erigitur: via rursum nota iugales
Suscipit, suq; notum rutili redit orbita Solis.

Quibus similia in Arato deesse videntur, nisi hæc Auienus, quod crediderim, ex Germanico expresserit.

Hinc Borea propior.] Lego:

Hic Borea propior: cõtrarius excipit Austros.
Ægoceros metas hyemis glacialibus Austris,
Æstatisq; tenet flagrantia sidera Cancer.

MS. præter alia quæ ex textu deprehendes etiam tertio versu *fraglantis* habebat, quod non nouum. Imò hoc etiam mihi, puto, assentietis, versus illos duos posteriores locum inter se mutare debere, vt ille qui de Capricorno loquitur sit posterior, nam sequitur statim:

Hoc medium sidus findit deuexior orbis.

quod ad Capricornum necessariò referendum docent illa Aratea:

Ἄλλος δ' ἀντέλλων νότῳ μέσον αἰγοκερῆα
Τέμνει. Hoc est:

Alter in opposito Capricornũ diuidit Austro.

Contigit leporis.] Hosce versus ita puto legendos:

—— velocia crura
Cõtingit Canis, & Leporẽ iam desecat imum.
Desecat & sacra speciosa aplustria puppis.

Magnus micat orbis in illo.] Fortè legendum *magnus micat arcus in illo*: Aratus ἐν καὶ τόξον ἀγαυοῦ τοξευτῆρος. *Magnum arcum* suprà quoque dixit.

Belligeri Titan magnum cum contigit arcum.

Radiatos.] In MS. erat spatio vacante *r d atos* vnde ego *radiatos* feci. Cicero similiter quarto Academicorum *Solem radiatum* dixit. Sed hoc vulgare.

Librato sidere mundi.] Fortè *librato pondere mundi.* Auienus:

Cur spacium lucis madida cum tẽpore Noctis
Libra colorq; aries dimenso pondere Olympi
Æquarent.

Dimenso (malè *demerso* in vulgatis) Festo, quod Cæsari *librato* hoc est *æquato* nam *mundum* nihil aliud esse quàm cælum iam notum.

Sed princeps Aries.] Hyginus. *Nunc proximus XI signorum figurationem dicemus, quorum est princeps Aries.* Anonymus: *Nigidius hunc arietem dicit Ducem & Principem esse signorum Zodiaci circuli.* In Catalectis: *Signorum Princeps Aries*: & Manilius:

Aurato Princeps Aries in vellere fulgens.

Duo sidera cruris.] Habet enim Taurus in

flexo

flexo crure duo sidera, alterum in genu, alterum in vngula. Vide Hyginum.

At medium.] malè MS. *Ad*, cui similes errores plurimos in hisce ἀνεκδότοις correximus.

Coruiq; querentis.] Possis ex fabulâ coniicere *Coruiq; gerentis*. Dicitur enim in fabula Craterem gerere, quod tamē in asterismis aliter est. Sed satius est *querentis* interpretari κρώζοντος. Coruus autem in caudâ est Hydræ, quare benè subiungit *deficiunt nigra quà sidera cauda*. Sunt enim stellæ illæ obscurissimæ. Hyginus in asterismo Hydræ: *in quintâ vsque ad caudam nouem, omnes obscuras*. Vbi pessime Scholiastes Anonymus *octo claras* posuit: quanquam non sint extremæ obscuritatis, sed quartæ vel quintæ vt vocant magnitudinis. Sed intentius Germanici locum perpendenti legendum videtur:

———— coruiq; querentis,
Vltima deficiunt nigrâ quà sidera caudâ.

Coruus nullas habet in caudâ stellas: Eas Germanicus ait deficere, visui nostro imputans, vt & alibi notauimus, quod reuera nihil est.

Et celsi mediam.] Versus hic possit vna voce, quæ temerè repetita videtur, inducta, iuuari, hoc modo:

Et celsi partē Anguis, & à medio Ophiuchū.

Sed quia Aratus & alij genua tantum exprimunt, de Angue etiam non meminerunt. Itaque donec certius quid, quod futurum vix puto, afferatur, substitue:

Hic etiam celsi genua aspicies Ophiuchi.

qui versus ab altera scriptura non omninò recedit: nam pro *mediam* habes *etiam* pro *anguis &* habes *aspicies*. Vox *celsi* manet, *Ophiuchi* casus tantum mutatus. *A medio* quia ex repetitone vocis *mediam* natum videtur, inductum. Sed nolo hisce fidem aut tuam aut meam obligare. sufficiat tantū hoc proposuisse.

Nec procul inde Aquila.] Versui medeberis ita repetitis literis:

Nec procul inde Aquila: at toto capite incubat ardens.

Longa.] MS. habebat *longè*. Alibi dixit:

Et capite & longa ceruice insignior exit.

Rectè igitur restituimus: *longa spatio ceruicis inhæret.*

Quorum actus.] *tractus* Legendum:

Rectus.] Legit Germanicus non malè in Arato ὀρθὸς περιτέλλεται ἄξων, vbi nos ἀεθῦς habemus, quam lectionem sequitur Auienus:

Hos omnes recto contentos tramite cæli
Distantesq; pari spatio sibi, transigit axis.

Sine fine notantur.] Lege *rotantur.*

Quartus in obliquam.] Legendum puto:

Quartus in obliquū tres vnus colligat orbes:
Partibus extremis diuersos implicat: vnum
Inter vtrunq; secat mediū deuectus in illum.

sensus est, Zodiacus tres alios contingit: extremos tantum tangens: medium per medium secans. Arguté Cicero:

Partibus extremis extremos continet orbes,
Et simul è medio, media de parte secatur.

Ipse Germanicus suprà:

Internalla trium diuersus colligit vnus.

Implicat hìc dixit, vt & alibi:

Fundentis latices genua implicat.

Versum vltimum possis etiam hoc pacto legere:

———— Vnum
Inter vtrunq; secat medium, deflectus ab illo.

Vt mutua intersectio Zodiaci & Æquatoris indicetur.

Æqualis aries.] Legendum:

In sex signiferum si quis diuiserit orbem
Æquales partes succumbit regula binis
Inferior signis, spatij tantumque tenebit
Vna, sui lateris quantum à Tellure recedit.

De hoc loco, siue eius sententia, ad Aratum diximus. *Latus* est *linea recta*. Ita alibi:

—— quantum latus à pede dextro
Cephios extremā tangit Cynosurida caudam,
Tantundem ab læuo disterminat:

Ita enim illum locum emendauimus.

Nec tamen.] Versus mihi videtur ἀπροσδιόνυσος. Aut necesse est Germanicum admodum malè intellexisse illum Arati versum:

Ὅσσον δ' ὀφθαλμοῖο βολῆς ἀποτείνεται αὐγή.

Hoc est:

Quantaq; ab humano se tendit linea visu.

Bis senis lucida signis.] Sic alibi:

Vna via est Solis bissenis lucida signis.

quod Fragmentum Germanici quia elegantissimum est, & ad Zodiacum de quo hìc agitur pertinet, & nunquam antehac editum est, non verebor recitare, prout à nobis est emendatum:

» Vna via est Solis bissenis lucida signis:
» Hac rapitur Phœbe, per idē Cythereius ignis
» Fertur iter, per idem cristatus vertice Mauors,
» Mercuriusque celer, regno cæloque verendus
» Iupiter, & tristi Saturnus lumine tardus.
» Omnibus his gemini motus, quorum alter ab ipsis
» Nascitur, & propios ostendit sidere nisus,
» (Tunc mundū subeūt lēto pede) cōcitus alter
» Inuitos rapit, & cæli circumrotat orbem.
» Annua sol medius designat tempora, Phœbe
» Menstrua: nanq. anno Solē remeare videbis,
» Mouerit vnde suos currus per signa volantes.
» Hoc peragit spatium breuiore citatior orbe
» Mensem expleturis Phœbe contenta diebus.
» Annuus est Veneri cursus, neque tardior illa
» Mercurius: binos Gradiuus perficit orbes.

Ita nos distinximus, & emendauimus. In Manuscripto nostro bis erat PHOEBEE duplici E notatum, quæ antiqua est literæ Græcæ ἴδιον

y 2 apud

apud Latinos scriptura. Habebat idem liber pro *circum vetat, circum notat*; pro *nanque anno*, *nam quà anno*. Deinde versus ille qui antepenultimum præcedit, ita scriptus erat:

Hoc peragit spatio brevior citatior orbe,

Item *Contempta* pro *Contenta*, & *Annus* pro *Annum*, & si quæ similia. Pertinet hoc Fragmentum ad librum Germanici de Planetis, & Signis Zodiaci, eorumque operationibus coniunctis.

Nobilis hic Aries.] Locus est elegantissimus, in quo XII siderum fabulæ breuiter attinguntur, quem nos, more nostro, integrum proponemus:

» Nobilis hic Aries aurato vellere quondam
» Qui tulit in Tauros Phryxum, qui prodidit Hellen,
» Quem propter fabricata ratis quem perfida Colchis
» Sopito vigile incesto donauit amori.
» Corniger hic Taurus, cuius decepta figura
» Europe thalamis, & virginitate relicta
» Per freta sublimis tergo, meo dacia sensit
» Litora, Creteo partus enixa marito.
» Sunt Gemini, quos nulla dies sub Tartara misit:
» Sed cælo semper, nautis lætissima signa
» Ledæos statuit iuuenes pater ipse Deorum.
» Te quoque fœcundam meteret cum cominus Hydram
» Alcides ausum morsu contingere bello
» Sidere donauit, Cancer, Saturnia Iuno,
» Nunquam oblita sui, nunquã secura nouercæ.
» Hinc Nemeæus erat iuxta Leo tũc pia Virgo:
» Scorpios hinc duplo, quàm cætera, possidet orbe
» Sidera, per Chelas geminato lumine fulgens.
» (Quæ mihi dicta canant magnum scelus Orionis!)
» Inde Sagittifero lentus curuabitur arcus,
» Quẽ solitus Musas venerati supplice plausu
» Acceptus cælo Phœbeis ardet in armis.
» Cochlidis inuentor, cum vis Titania flatu
» Bellantem est mirata Iouem, pietatis honore
» Vt fuerat geminus forma, sic sidera cepit.
» Hic Auguste tuum genitali corpore numen
» Io cælum tulit, & maternis reddidit astris.
» Proximus, infestas olim quas fugerat vndas
» Deucalion paruam defundẽs indicat vrnam.
» Annua concludunt Syriæ duo numina Pisces
» Tempora; at hinc iterum prædictus nascitur ordo.

Versus sunt elegantissimi, ad quos explicandos nos accingamus.

Prodidit Hellen.] In Catalectis:

Proditor Europes, & portitor Europæus.

Thalamis, & virginitate.] *Thalamus* hic nihil aliud quam patrios Penates significat. Ita apud Homerum θάλαμον, γονέας τε λιποῦσα *Thalamos, fratresque relinquens.*

Partus enixa.] Ita loquitur Iupiter Taurus ad Europam apud Moschum:

Ἐξ ἐμέθεν δὲ κλυτοὺς μάλα φύσεαι υἷας,

Hoc est:

Egregia facies me prole parentem.

Cancrum.] *Cancer* legendum est: vt ante nos docuit Scaliger omnium ore prædicari meritissimus. Est enim ἀπόστροφή. Fabulam, quæ hic tangitur, præter Hyginum, & Anonymum egregiis versibus explicat Auienus:

——Hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
Vreret Alcides cũ flammiger, ausus in ipsum
Repere victorem.

Nunquam secura nouerca.] Auienus:

——— astraque Cancro
Iuno nouercales vt semper proderet iras
Præstitit.

Pia Virgo.] In Catalectis similiter:

Atque Leo primus labor Herculis, & pia Virgo.

Scorpios.] Locum hunc suprà emendauimus. Sensus est: Scorpium duplum tantum spatium possidere quàm cætera, vtpote cùm Chelas in se complectatur, vnde μέγα θηρίον Arato.

Quæ mihi.] Per Parenthesin hæc legi debent, & θαυμαστικῶς. Pro *sidus* quod versus ipse respuit *scelus* legendum. Occasione Scorpij in Orionis facinus cum indignatione inuehitur.

Supplice plausu.] Anonymus, de hoc ipso Sagittario: *qui inter Musas sæpius commoratus, plausu cantus earum distinguebat.* Et huc alludit Crotis siue, *Crotonis* nomen quod illi tributum. *Phœbea arma* versu sequenti esse videntur arcus & sagitta.

Poplitis inuentor.] Legendum posui: *Cochlidis.* Theon cuius verba ita legenda & transponenda: ὁ δὲ αἰγόκερως ὅμοιός ἐστι τῷ αἰγί, κατὰ τὰ ὀπίσθια δὲ εἰς ἰχθύν ἀπολήγει. Εἰς γὰρ τοῦτον μετεβλήθη δεδοικὼς τὸν Τυφῶνα. Λέγεται δὲ εὑρετὴς τοῦ κόχλου ἐν τῇ θαλάσσῃ, διὸ κατηστερίσθη ἐν ὁμοίῳ ἰχθύι. Ἡ δὲ οὐρὰ αὐτοῦ ἐστὶ τοῦ ἰχθύος. Hunc ex parte interpretatur Hyginus: *Hac etiam de causa eius posteriorem partem Piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimis conchyliis hostes fit iaculus pro lapidum iactatione* Anonymus ex Hygino: *quod Dicolon inuenisset in mari ideò Piscis cauda notatum.* Vbi similiter transpositis literis *cochlidem* legendum. Κόχλαξ, κόχλακες, κόχληξ, seu κόχληκες sunt λίθακες οἱ ἐν τῷ ὕδατι, Lapilli aquatici.

Cuius Titania flatu.] Legimus suprà:

———Cùm vis Titania flatu
Bellantem est mirata Iouem.

Tunc, ait, cum Titanes Ioui arma inferentes mirati sunt illum bellantem, & ipsos fugantem solo Ægipanos flatu. Scholiastes Græcus τοῦ δὲ

ἐπ'

ἦχῳ αὐτῷ πανικῷ καλουμένῳ τοὺς Τιτᾶνας ἐτρέψατο. Hoc est: *Sonitu suo, qui Panicus dicitur Titanas in fugam conuertit.*

Vt fueras geminus formâ.] Respicit eò, quod Capricornus sit τῶν διμόρφων ἄστρων. Sic ipse alibi:

Aut vbi cõsurgit Capricornus & ipse biformis.

Manilius:

Atque ex diuerso commissis corpore membris
Vt Capricornus, & hic qui tentũ dirigit arcũ
Iunctus Equo.

Anonymus de signis Zodiaci loquens. *Item quartum quoque eorum, aut Tropicum, aut solidum aut deforme.* Lege *I. q. quodque eorum a. T. a. s. aut biforme.* Et paulò post *deformia* legendum *biformia*, vt notum est illis qui aliquid illarum nugarum gustarunt.

Patriamq; parentem.] *Pauentem* iamdudum legendum monuit Ill. Scaliger. Diuinè. Motu enim Catilinario natus Augustus, horoscopante, vt putabatur, Capricorno.

Deucalion.] In Catalectis:

Deucalionis aqua, & Pisces postrema figura.

Vide Hyginum, & Anonymum. Lectionem nostram certam satis, quæ talis:

Deucalion paruam defundẽs indicat vrnam.

magis adhuc firmat istud Manilianum:

Post hanc inflexã defundit Aquarius vrnam.

Syria duo nomina.] *Numina* emendauimus. Potes interpretari vel φοινικᾶς, quia omnes Pisces colunt Syri: Clem. Alex. ἔτι γε τῶν τὴν φοινίκην Σύρων κατοικούντων, ὧν οἱ μὲν τὰς περιστερὰς, οἱ δὲ τὰς ἰχθῦς οὕτω σέβουσι περιττῶς ὡς Ἠλεῖοι τὸν Δία, : qua de re aliàs, aut de hisce Piscibus tantum, quorum alter Venus Syria, alter Cupido, vt vult Hyginus.

Lanigeri, & Tauri.] Quatuor hi versus spurij sunt: neque enim cùm iam recensuerit omnia sidera eadem potuit repetere, neque ipsa verba cohærent. Quartus versus ne sensum quidem habet. Alij versus iterum desunt, quod ex Arateis facilè liquet. Desunt enim omnia, quibus translati fuerunt versus illi Aratei post siderum Zodiaci enumerationem, ad illum vsque οὐ κεν ἀπόλλοιτο.

Cætera tum proris.] Forte legendum.

Cætera tum pronis ardentia suspice flammis,
Quid cadat, aut surgat, summóve feratur ab orbe.

Pronas flammas habet, quia ad nos versæ. *Summo ab orbe ferri* vocat μεσουρανεῖν. Cætera quæ sequuntur ex Arato non sunt, & ita legenda:

Quantóve exiliũt spacio cũ cærula linquunt:
Nanq; aliud pernix, aliud maiore trahetur
Mole alio: Oceanum tardo linquentia passu.

Hoc dicit: Debere eum qui noctium dierúmque mensuram scire velit, quod nautis in summo est vsu, vnde suprà:

Οὔτ' ἄν τι νυκτὸς πεφυλαγμένῳ ἰσχύσειεν ἠὼς
Ἔλθοι, ἢ μάλα βοωμένῳ. Et infrà:
Ἡ νυκτὸς μέτρον γ' ἢ πλέον ἀγγέλλει.

præcipuè obseruare, quæ tardè oriantur, quæ celeriter. Nam teste Capella pro diuersitate illa signorum, dierum noctiumque fit inæqualitas. Subiunxit itaque regulam de tardè orientibus, ea videlicet causam dare dierum longiorum: Sed sensus imperfectus est ob versus vnius pluriúmve defectum. Neque immeritò dubito an hæc ad Phænomena, an potius ad alterum opusculum, in quo fortè de ortuum & occasuum temporibus egerit, pertineat.

Quod sine fine.] Corruptissima sunt hæc, sed ita emendanda:

Quod si nube caua Solis via fortè latebit,
Occulet aut signum conscendẽs vertice cælum,
Altus Athos, vel Cyllene, vel candidus Hæmus
Gargaron, aut Ide, superísve agitatus Olympus,
Tunc dextra læuaq; simul redeuntia signis
Sidera si noris, nunquam te tempora noctis
Effugient, nunquam veniẽs Tithonius ortus.

Poetice παραφράζει ista Aratea:

——— ἀτὰρ εἰ νεφέλαι μέλαιναι
Γίνοντ' ἢ ὄρεος κεκρυμμέναι ἀντέλλοιεν,
Σήματ' ἐπερχομένοισιν ἀρηρότα ποιήσασθαι.

Et quæ sequuntur. *Tithonium ortum* dixit ab Auroræ marito. Emendandus Auienus qui alibi dixit:

Nam Tithoneo cum sunt elata profundo.

Vbi malè *Nanque Titaneo* legitur.

Cum primum Cancrum.] Sequitur pars tertia ex diuisione nostra, cui astipulatur Léontius. cuius verba breuius referam: Ἀλλὰ μὴν ὅτι ἐκεῖνο λαθεῖν χρὴ, ὅτι τὸν περὶ τῶν ἀστέρων λόγον εἰς τρία μέρη διαιρεῖ ὁ Ἄρατος· καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ διδάσκει περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα αὐτῶν θέσεως· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς γινομένης αὐτῶν ὑπὸ τῶν κύκλων τομῆς, ἢ ὁποιασοῦν αὐτῶν πρὸς τοὺς κύκλους σχέσεως. Ἐν δὲ τῷ λοιπῷ, περὶ τῆς γινομένης αὐτῶν πρὸς τὰ ἀνατέλλοντα μέρη τοῦ ζῳδιακοῦ στάσεως.

Minoia.] Lege *Minoa* ob versum: ita Græci μινώϊος, & μινῷος.

Occidit & dorsus:] Lege:

Occidit & dorso Piscis, caudaq; priore.

Cauda priore dixit, non quasi duas habeat, quod ἀδύνατον, sed quia cauda priore occidit ἐξόπιθεν τετραμμένος, Aratus.

Mergitur in totos.] Videtur hic deesse versus: Et iamdudum obseruaui in tertia hac parte, aut Germanicum admodum negligentem fuisse in Arato transferendo, aut exscriptores, quicquid repetitum videretur suo more induxisse. Dixerat Aratus:

Τὸν δὲ καὶ εἰς ὤμους κατάγει μέγαν Ὀφιοῦχον
Καρκίνος ἐκ γονάτων, κατάγει δ' Ὄφιν αὐχένος ἐγγύς.

Itaque ne nihil dicamus hoc afferemus. Versus suprà vnus supererat talis:

Nixa genu facies, & primis ignibus anguis

Possit videri versus ille huc pertinere: Nam pro ἐν γονάτων videtur Hyginus etiam ἐγγόνασιν legisse: Nam & ille Engonasin Cancro oriente occidentibus annumerat. Sed diligentius inspicienti facilè apparebit nullum hic erratum librarij, sed potius Germanici:

Mergitur in totos humeros Ophiuchus, & anguis
Vltima cauda micat: tortus habet ille timendos.

Illud ἐν γονάτων meritò neglexit, quia non potest Ophiuchus occidere ad humeros, nisi ab ipsis genubus, imò à pedibus. Hoc rectè. Illud αὐχένιος ἴχνυς ita intellexit, quasi diceret à capite ad collum mergi, cum à cauda ad collum mergatur, vt res docet, & Hyginus: *& anguem totum præter caput & ceruicem.* Videtur cum Germanico intellexisse Cicero:

————— clarumq́ recondit
Anguitenens validu magnum a ceruicibus anguem.

Aliter enim *ad ceruices* dicere debuerat. Quo in loco epithetorum duorum coniunctio ἰσχυροῦ insolens librariis occasionem dedit nullo sensu legendi *Cancrumq́ recondit.* Consentit igitur Cicero cum Germanico: Dubito an & Auienus, cuius locum deprauatissimum ita emendauimus, & distinximus:

—— Cancer premit ortus, & Anguem,
Agmine qua vasto fluitat caput; aspera ceruix
Qua tumet, & spiris qua turget pectora primus.

Vbi *fluitat caput* dixit vt Aratus de altero Angue: χωομένου κεφαλὴ τῇ νύχι. Germanicus igitur cum dicere vellet Anguis caput & collum occidere, ἐξ ὀπίσω dixit caudam & spiras omnes micare, hoc est cætera omnia præter caput & ceruicem.

Nec multo.] Lege:

Nec multo Arctophylax hic longè subiacet astro. Aratus:

Οὐδ' ἂν ἔτ' Ἀρκτοφύλαξ ἔτι πολὺς ἀμφοτέρωθεν.

Hoc est, Auieno transferente:

Parte nec Arcturus distabit multus vtraque.

Versum autem illum omisit Cæsar:

Μέλλων ἠμάλκος, τὸ δ' ἐπὶ πλέον ἔννυχος ἤδη.

Lumine qui primo] Quatuor inquit Aratus signis coocidit Arctophylax, Chelis, Scorpio, Sagittario, Capricorno; Idem vult Germanicus: nam lumen primum Scorpij vocat Chelas. Ait itaque Germanicus:

Lumine qui primo cum Scorpios occidit vndis,
Occulitur pedibus: durat tamen arduus ore
Dum rigidum Ægoceri signum freta lucida terret:

Siderea vix tum satiatus luce Boötes
In terras abit, & noctis plus parte relinquit.

Quæ extrema ad verbū fermè ex illis Arateis:

— ὁ δ' ἐκ λίην φάεος κορέσ.
Βουλυτῷ ἐπιχεῖ πλεῖον δίχα νυκτὸς ἰόντος.

Cornua & Eridanus.] Non intellexit Arati versum:

Πάντα φέρει ποταμὸν κέρασι ταραχέντα ἄλλα.

Cælo nascente.] Possis legere, *collo nascente.* quia de iuba præcessit. Sed nihil hac de re Aratus: Itaque legendum:

Quicquid parte micat cælo, hac nascente sub vndas
Omne abit.

Aut si *hoc nascente* malis, non pugno.

Quiq́ genu posito.] Necessario hic aliquid deest: Ait enim Aratus Engonasin totum occidere præter genu læuum. Suprà coniecimus versum illum:

Summa genu subuersa tenet, qua se Lyra versat,

posse referri litera mutata ad eum locum vbi coorientia Libræ referuntur. Possis etiam huc nulla mutatione referre, hoc pacto:

Quaq́ genu posito defessus conditur vndis
Summa genu subuersa tenet: qua se Lyra versat
Cruretenus redit in cælum.

Idem dicit cum Arato. Cætera omnia, & genu etiam, siue ἐπιγουνίδα (hoc enim est *Summa genu*) dextram, vbi ipse nititur, subuersa tenet, hoc est ὑποστρέφει, vt Aratus loquitur. Sed crure illo vbi Lyra se versat, hoc est dextro redit in cælum, quod satis ἀναλογῶς dixit, pro nondum occidit.

Totiusq́ Canis.] Versus hic videtur spurius, quia præcessit *& Sirius ipse.* Alius fortè Arato hic à Germanico satisfactum non putans hoc addidit, non videns hæc cum præcedentibus non cohærere.

Delphinus motis.] Lego:

Delphinus notis iam tum defluxerit vndis.

Notas vndas dicit, quia Delphin est ἔνυδρος. Ita fermè Manilius:

At quum se patrio producit ab æquore Piscis,

Sed legendum puto *proprio.* Proprium Pisci æquor, sic notæ Delphino vndæ.

Terræ qui proximus.] Terræ proximum vocat occidentem. Ita suprà:

Siderea vix tum satiatus luce Boötes
In terras abit.

Tum caput abscondit.] Lege:

Tum caput abscondet sonipes, tū tota latebit
Ceruix: at contra sublimior Hydra feretur.

MS. etiam *ad* malè pro *at* habebat.

Terratenus traxit.] Hæc sunt corruptissima, Ego veram lectionem diuinaui:

—— at contra sublimior Hydra feretur

Cratera

Cratera tenus, & surgent aplustria puppis
Argoa, totusq́ Canis:

Prior pars vocis *traxit* ex repetitione, aut prima *Cratera* syllaba, altera ex Copula. Cætera clara. Audi Ciceronem
Crateraǵ tenus lucet mortalibus Hydra.

Media plus arbore.] Quomodo plus, cum ipsa non maior sit, quàm à puppi ad arborem, siue malum? Fortè. *media tenus arbore lucet.* Auienus:
— maloq́ tenus sese exerit Argo,
Cum iam virgineos æther vehit altior artus.

Exilem.] Lege: *Exilit Oceano.* Alibi:
——— Centaurus in auras
Exilit.

Cauda minus attamen illa.] Legendum:
Celsaq́ puppis habet: cauda minus attamen Hydra

Scriptum fuit *Idra*. Aratus:
Ἀλλ' οὐδὲ κάμψῃ τῷ ἐν ὑψηλῷ ἄλλῃ πανά)
Οὐρῆς ἂν δίοιτο μόνον.

Nectem fluctuata.] Versus hosce nouem, quorum multi adeo sunt corrupti vt nulla ferme spes esset in integrum restitutionis, nos hoc pacto reformare conati sumus: non infeliciter, vt puto:
Nixa genu species flexa redit ardua crure,
Partibus haud aliis: nocte eluctata suprema
Bis solet illa vna cælo se ostendere nocte:
Nam si Phœbeos currus, dū longa venit Nox,
Occasu sequitur, rursum fugit Oceanū ortu.
Crure, simul Chela fulgēt, cum Scorpius exit
Haud cunctatus abit: quum Chiron surget ab vndis,
Arcusq́ ipsa pio cælo referetur imago,
Iam totus radiat membris miserabile sidus.

Priora clara. Sequentia cum istis Ciceronis confer:
Hic genus, & suram cum Chelis erigit altè:
Ipse autem præceps obscura nocte tenetur,
Dum Nepa & Arcitenens inuisant lumina cæli.
Nam secum mediū pandet Nepa: tollere verò
In cælum totum exoriens conabitur arcus.

Versum vnum transposui Arato postulante. *Abit* dixisse videtur, vt suprà *exit* pro *fulget*, & *exilit* pro *oritur*. Referendum autem hoc verbum etiam ad illud præcedens *Crure*. *Chiron* est Sagittarius, quod si quis neget (quanquam ego non diffiteat satius esse eum, ad distinctionem alterius Centauri, Crotona appellari) adducam illud ex Catalectis:
Centaurusq́ senex Chiron, & cornua Capri.
Et illud:
Tū geminus Chiron, & Corniger æquoris alti.

Vbi *geminus*, nihil aliud est quam biformis. Versum penultimum olim ita legebamus;
Argeus ipsa pio cælo referetur imago.

Quod quanquam propius ad lectionem, nihil ad sensum. Hæc lectio, aut vera, aut verisimilis. *Pium cælum* dixit, vt Capella *Piumq́ columen* aut *culmen*, quod idem est cum eo quod præcedenti versu dixerat:
——— cali blanda temperatie.

Simili modo *Pium diem* idem author dixit, vt in nostris Notis demonstrauimus. Quin & ipse Germanicus, vt puto, suprà; *pio cælo nitet* dixit de Lyra. *Miserabile sidus* etiam suprà dixit:
Succiduis genibus lapsum & miserabile sidus.

Cum tota Corona.] Lege:
Imperfecta redit cælo tum tota Corona,
Et Chiron pius ad caudam cognoscitur imam.

Tunc pectore pennas.] possit legi *vertice* pro *pectore*, quia Aratus habet:
Τῆμος ἀποτμηθεῖσαν κεφαλὴν μεῖζόν τ' ἵππος.

Sed Cicero quoque caput non expressit:
Hic se iam totū cacas Equus abdit in vmbras.

Versu quoque sequenti pectus nominat, quod non nominat Aratus. Sed mens Arati & Germanici, si rectè spectetur, hæc est, Equus qui ante capite & collo erat submersus, nunc totus occidit. Et hoc est κεφαλὴν μεῖζόν τ' ἵππος. Cycnus qui sub Virgine pectore & pennis occiderat, nunc totus recedit: Hoc enim est *Pramersus pectore Cycnus*. Hanc expositionem firmat Hyginus & Martianus.

Ardet & Andromeda.] Legendum puto:
Abditur Andromeda vultus: sed maxima Pistris
Oceano insequitur venientis Virginis ora:
Crista super cælo fulget: caput abditur ipsi.

Aut etiam:
Abditur Andromeda vultus: Pistrisq́ marina.

Alterutrum elige: Sensus est, Andromedæ vultus occidit, quam Oceano venientem insequitur Pistrix, cui crista adhuc in cælo fulget, nam (teste Arato) ἐς λοφίην πεπταμένον ἄχρι παρ' αὐτὴν Δῦνει: Capite occidit. Auienus:
Tingitur ab spina capiti qua proxima summo est.

Regalis Cepheus.] Videtur deesse versus similis illi Ciceroniano:
Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.

Dissentit autem ab Arato: nam cum ille dixisset Cephea capite manu & humero submergi, verius Cephea intactum ab vndis dicit. Nam in eleuatione Cnydi & similibus Cepheus non occidit. *Regalem* verò dixit ipsum Regem: Neque aliter Nonnus in Paraphrasi Regulum vocat βασιλῆιον ἀνέρα.

Quàm.] Lege *quum clarus fugerit Amnis*. Simul enim Scorpius oritur, & Eridanus occidit.

Si vati placata.] Lege, *Sic.*

Qui

Quitangere.] Lego: *contingere.*

Deuotus pœna.]Sic ſupra *deuotam Virginem* dixit. Neque aliter Horatius: *Deuota morti pectora.*

Anguſto ſtipite.] Anguſtum ſtipitem vocat, quod Aratus κορύνην, aut potius ῥοπαλον, ſiue σκύταλον, qualem habere fertur Chiron ſimiliter venator. Erant autem ſtipites acumen habentes, quorum ſæpe mentio in Cynegeticis Xenophontis.

Dono dabat Oenopioni.]Eleganter ita Auien.

Audax vt facinus donum ferret Oenopioni.

Ad patiens etenim. Lege:

Haud patiens ſidenim Phœbi q. r.

Veriſſima hæc emendatio, & ſine qua nullus ſenſus.

Media tellure reuulſi.] Hoc eſt quod Aratus dixit ἀναρρήξασα μέσας ἑκάτερθε κολώνας. Vide Hyginum, & Anonymum, Feſtum, & Ciceronem.

Parcite mortales.] Simile epiphonema illud Auieni hoc loco: *iſta fureri.*

Præmia debentur : ſunt hæc commercia læſis
Semper numinibus.

Horret vulnus adhuc.] Auienus:

—— metus hic, metus acer in aſtro
Permanet.

Et quanquam parte.] Hæc admodum corrupta ita puto legenda, & diſtinguenda.

—— & quanquam parte retecta
Teli penè fugit, tamen altis mergitur vndis,
Scorpius ardenti cum pectore contigit ortus.

Hyginus Oriona Sagittario oriente primum occidere dicit: Aratus Scorpio: quas ſententias vt conciliet ait Germanicus, quanquam Orion fugiat ſiue occidat iam tum cum pars aliqua Teli hoc eſt Sagittarij orta eſt, tamen poſſe etiam dici Scorpio oriente ſubmergi: parte videlicet priori, vt & ipſe Hyginus in aſteriſmo Orionis teſtatur, & Martianus Capella. *Telum* dixit pro Sagittario, vt ſæpe Aratus τόξον quod tam telum quam arcum deſignat. Ideoque ille loco Arati:

Ἢ τοι γὰρ μέγα τόξον ἀνέλκεται ἐγγύθι κέντρου
Σκορπίος ἀντέλλων· ὁ δ' ἀείρεται ἀντίον αὐτοῦ.

Vbi Germanicus & Cicero *arcum* poſuerunt, Feſtus *Telum* vertit:

Hic matutino veniens procul æquore telum
Exigit è pelago: telum trahit vltima cauda.

Quo in loco ſimiliter *cælum* ſcriptum erat, quod firmat hanc meam coniecturam.

Nil ſuper.] In Manuſcripto *Nihil* bis in vno verſu. Sed legendum eſt κατὰ συναίρεσιν, quod vel puer viderit.

Caſſiopia.] Vix puto locum vllum in Cæſaris Phœnomenis hiſce verſibus deprauatiorem, quos puto me non malè reſtituiſſe, hoc pacto.

In caput atq. humeros rapit Orbis Caſſiepiā,
Declinemq́; trahunt æterni pondera mundi:
Correptaq́; cadit forma, certauerat olim
Quà ſenis æquorei natis cum litore Canchli
Doridos & Panopes ſpectaſſet ſtulta choreas.
Illa abit Oceano. totius ſorte Corona
In cælum rediens: totum ſe liberat Hydros.

Confer cum Arato. Senex æquoreus Nereus, ἅλιος γέρων apud Græcos. *Litore Canchli* ſubſtitui, ex Plinio, qui *Canchleas* nominat, ea fermè io parte vbi Cepheos regnum. Malit fortè alius *Cenchri*: ſed Cenchrea procul ab Æthiopia. Quod autem Aratus dixerat στεφάνοιό τε δ' ἀστέρος κύκλα, non magis Germanicus intellexit, quàm Cicero, vel Auienus. qui omnes de Corona Septentrionali intelligunt. Doctiſſimus quoque Scholiaſtes Græcus hoc in loco nugatur. Martianus Capella Coronam ſimiliter Ariadnes memorat. Solus, quod ſciam, Hyginus monet intelligenda iſta Aratea de Corona Sagittarij, qui ſummoperè confirmat diuinam Ill. Scaligeri coniecturam, imò oraculum.

Chiron obſcurior Arcu.] Legendum mutatis & tranſpoſitis vocibus:

Cruribus exſpectat Chiron obſcurior Arcum,
Corpore iam vaſto, iam toto vertice clarus

Quod ſequitur *Tum fera* de Scorpio adhuc intelligendum, non de Sagittario

Laua minus æquora linquunt.] *linquit* legendum.

Remeabilis arcu.] Legendum puto *arcus.* Per *arcum* totum ſignum Sagittarij indicat etiam Aratus, vt ſuprà diximus. *Remeabilis* dixit eo modo, quo Auienus ſeparabilis. alibi:

—— abſoluit totos reparabilis annos

Expulit.] Poſt hanc vocem deeſt copula. Itaque verſu poſtulante lege verſum:

Expulit, & celſis Ophiuchus fulget in aſtris.

Nil trahit.] Hic etiam, vt ſuprà, perperam MS. *Nihil.*

Manum medius.] Lege:

—— ſed trunca recepta
Deſinet eſſe manu rediens deformis imago.

Engonaſi iam ortus (hoc enim eſt *rediens*, vt ſuprà *Crure tenus redit in cælum*: & infrà: *rediens cum ſidere Cepheus*) manum læuam recipit. De capite tacet, vt & Martianus: *Oriuntur verò totus Ophiuchus, & Niſi ſiniſtra manus.* ex quo loco patet paulò antè legendum *& caput Ophiuchi*, pro *Eniochi.* nam Auriga non oritur vlla ex parte cum Scorpio, ſed Serpentarij caput, vt & Aratus & omnes eius interpretes teſtantur. Hæc Notis ad eum authorem noſtris addenda.

Cycni dextera penna.] Hoc ex Arato non eſt: verum tamen: neque enim Lyra oriri poteſt, niſi vna dextera Oloris ala oriatur. Quod verò

ſequitur

sequi... radit tellurem ideò est, quia didicerat, vt ante à docuimus, Cephea in ista poli eleuatione oriri non posse. Dixerat autem Aratus oriri κάθ... ἄχρις, quod aliter Auienus interpretatur, quàm Hyginus & Capella. Auienus qua... a pedibus vsque ad humeros sit conspicuus, quod verissimum est. Neque enim verum, vt diximus. Alij quasi solo capite, & humeris oriatur.

Argoaq; ratis.] Hyginus: *Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.* Legendum verò, ...

—— Argoaq; ratis qua flexile lignum

In puppim firmatur adhuc apinstria lucent.

Flexile signum est χηνίσκος, *curuum* Auieno. *Aplustria*, non ea quæ in malo, vt vulgo putatur, sed in puppi ... ἄφλαστα Græcè. vnde etiam nomen deductum, quicquid nugetur Festi mutilator. Cæterum videntur mihi desiderari hic versus aliquot, de Auriga, illis Araieis respondentes.

Αὐτὰρ ὅ γ' ... ἔρχεται, οὐδ' ἀλεείνει ...

Εὐθὺ ...]

Sed ... & ... omisisse, quia non summopere ... re ... facere ... barem.

Omne ornatum] *omnem ornatum*, lege. *Aplustria* intelligit. Festus: *Aplustria nauium ornamenta*. Puppim dicit venerandam numine, quia in puppibus erant παράσημα, & Deorum effigies. Erat autem Argo, vt in Manuscripti nostri imagine liquet, in tutela Palladis: quod probant illa Valerij Flacci:

Puppe procul summa vigilis post terga magistri

Hæserat aurata genibus Medea Minerua.

Et paruus Delphinus.] Auienus:

Delphinum patulas premit Capricornus in auras.

qui tamen deest in Arato vt ibi notauimus.

Eminus exurgit.] Versus est spurius, quales & alios non paucos in hoc opere demonstrauimus. Videtur autem conflatus, & deprauatus ex duobus illis:

Excipit Oceanus Minoa serta Corona, &

Imperfecta redit cælo tum tota Corona.

Nullus enim ... næ locus.

Tum pectora tristia fertis.] Legendum:

—— non pectora tristia fetus.

Hoc ideò quia Centauri pectora equinis partibus annumerantur. Auienus:

—— perfusus pectore celso

Cornipedis specie.

Plus mediam] Vlitarius esse plus mediâ Sed videor mihi ... m ... phrasim alibi obseruasse.

Orti. tumq; biformes.] Emendandum est:

Hanc Pisces abdunt ortu, totumq; biformem.

Biformem dici Sagittarium supra demonstrauimus. Similis in Chirone ratio, nisi quod hic non sit inter duodecim illa celeberrima sidera.

Surgit, &c.] Lege:

Piscibus ille simul surgit, sed iuerat ortus

Aliud est surgere, aliud ortum liberare. Nam surgere est, σὺν ἀέθλω imperfectè, vt loquitur etiam Aratus. Sed ... sufficerent à supra indicatur, inter *fugere* & *mergi*.

—— nam quanquam parte retecta

Telis penè fugit, tamen altu mergitur vndis,

S... ardentis cum penitus contigit ortus.

Nereidos, pontoq; ...

—— ...

Nereidas, pontumq; fugit, cæq; refertur.

Andromeda, ... quibus ... Nereidas & pontum effugit ... causam videlicet, & locum periculi. Cæterum multo hic auctior Aratus, qui ... Andromedæ sub Piscibus, dimidium sub Ariete oriri ... ed, vt & alibi obseruimus, hæc non tam penitus ... obseruat Germanicus.

Patrio fulgebit in æthere.] Aratus aliter

—— Κηφεὺς ... ἐν ... πατρί.

Et ibi Germanicus:

Molli ipsa viri fatu est testata parentem

Taurus vbique nitcat, tantum occupat ab

Ioue cæli.

Perseus cum pinna redeunt.] Lege:

Perseaue cum penna ... iam Pliàs ab vndis

Effugit & dextro Tauri ... armo.

Pleiades ... poplite ... ita quecum eo oriuntur. Sunt autem Pleiades in dextro Tauri armo, vt ex asterismis apparet, & hic indicat Germanicus. Veteres tamen Astronomi seorsim eas à Tauro effingebant, vt Hyginus docet in Tauri Fabula ... inde intelligendum ... locus ... Tauri asterismo: *Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam stellæ sunt vii, quas Vergilias nostri Græci autem Pleiadas appellauerunt.* Et Anonymus, cuius locus est mutilus, quod mirror non animaduersum. *Ab excisione Tauri vsque ad id quod* * *septem stellæ sunt, quas quidam Pleiades dicunt.* Vbi *excisio Tauri* est τομὴ ταύρου. Aratus.

Λοξὸς ... τομὴ ... αὐτοὶ

Ωρμον.——

Sine curribus illis.] Lege *sine curribus vllis*. Supra: *Sic nulli currus* Cætera ita legenda.

—— trahitur sine curribus vllis

Myrtilus: haut totum cernes: non integer ipse.

In cælum redit: at p. d. m. n

Effugit hædos.] Lege *efferet hædos*. & altero versu:

Lana Iouis nutrix humero radiauit in ...

Capellam, quæ læuum Aurigæ humerum obtinet, Iouis nutricem perhiberi, ex Arato, ex eius interpretibus, Mythologicis, & ipso Lactantio notum. Manilius:

Nobilis & Mundi nutrito Rege Capella.

Surgent.] Ita legendum, non *surget* vt in MS. clarius est, quam vt moneri debeat.

Tauro pistrices.] Lege, & distingue:

Tauro Pistricis pariter, cristaq́; refulgent,
Caudaq́; vicinum terris iam cerne Booten.

Et cum se.] Lege.

Et cum se genibus demisit pars Ophiuchi,
Signum erit Oceano Geminos remeare relicto.

Aratus:

Ἀμφότεροι δ' πόδες κατ' δυομένοιο Ὀφιούχου
Μέσφ' αὐτῶν γονάτων, ὀλιόμενοις ἐπὶ σῆμα
πτύχθω. Hoc est:

At Serpentigeri tibi descendentia crura
Ad genuũ finem Geminorũ sidera monstrant.

Totaq́; iam Piscis.] Legendum:

Totaq́; iam Pistris lucebunt squamea terga.

Aratus:

— τότ' ἐοικὼς κήτεος οὐδὲν
Ἐλκεται ἀμφοτέρωθεν. —

Hoc est — *Ceti nihil vndique lucet*
Alterutra de parte. —

Eridani & primo.] Legendum:

Eridani & primos deprendat nauita fontes.

MS. habebat *Heridani* vt plerunque, & *deprehendat*, vt suprà *Nihil* pro *nil*. *Primos Fontes*, vocat πρώτην καμπὴν (ita enim in Arato legendum docuimus, non πρώτης) vt Cicero:

—*gelido delapsum lumine fontis*

vbi dubito, an non *flumine* sit legendum. Flumen enim non semper ποταμὸν significat, sed & ἀπόρροιαν, siue ῥεῦμα. Ita Plinius *flumen vini* dixit. Hinc Iurisconsultis *Flumina, stillicidiaque*. Mentio fit Inst. Tit. de Seruit. §. 1. Et in Digestis sæpe: qui loci explicantur antiquâ illâ prædiorum lege quæ apud Varronem. STILLICIDIA, FLVMINAQVE VT ITA FLVANT CADANTQVE. Vbi Varro: *Inter hac hoc interest, quòd Stillicidium eò quod stillatim cadat: flumen quod fluat continuè.* Quod explicat illa Pauli verba *Digestis de Seru. vrb. præd. L. Seruitutes 20 § stillicidium 5. quia fit grauior seruitus, id est, pro stillicidio flumen.* Hæc obiter.

Tempora noctes.] Legendum:

— *habet ille notas, quæ tempora noctis*
Significent, venti sue truces, fidamve quietem;

AD GERMANICI CÆSARIS PROGNOSTICA.

PROGNOSTICORVM De libro hoc quid iudicemus, supra diximus. Fragmentum prius ex Manuscripto est, in vulgatis deest: alterum longe maius ex vulgatis in Manuscripto deest. Prius hoc tractat generatim de Signorum virtute ἁπλῶς καὶ καθ' αὐτά, & de Planetarum similiter natura, sed posterior pars imperfecta deest. In posteriori habes relationem & coniunctionem Signorum duodecim cum Planetis Venere & Mercurio. Desunt & hic nonnulla, vt in principio de Ariete: Dubito an non & in medio, vt dicemus. Item post finem, de aliis Planetis Saturno, Ioue, Marte: nisi de his prius tractarit.

Grandine permixtus.] Puto legendum:

Grandine permixtas Aries, niuibusq́; caducis
Spargit vicinas suprà iuga tristia nubes.

Aries montes altissimos nubibus spargit grandinosis & niuosis. Atqui, dices, magna nimis differentia inter *nubes* & *Pisces* quod in Manuscripto legitur. Imo parua. Astronomi olim, vt & alii artium professores, nomina vsitatiora notis signabant talibus plerunque, vt aut primam tantum literam cum postrema, nonnunquam etiam cum mediarum aliqua referrent. Id ex variis Notis Iurisconsultorum, aliorumque est notissimum. Itaque Pisces ita notabant PS. Sed Astronomi Prognostici, vna cum Meteorologicis nubes ita signabant NS. Sunt enim hæc vocabula sæpissimè occurrentia; nam in iis quæ ab vsu sunt remota Notas imaginari est stultissimum. Hinc igitur ortus error. Primæ verò vtriusque vocis literæ etiam supra inter se comutationem passæ sunt, vbi pro *Pigra ministeria*, MS. habet *Nigra.*

Et ventos excitat Aries.] Legendum:

Taurus portat aquas, & ventos excitat Aries.

Fulmina tum.] Ex repetitione vocis liquet Cæsarem *tunc* scripsisse. Sed ex eo natus error, quod ea litera quæ hanc vocem finire debuerat, sequentem inchoet. Lege itaque:

Fulmina tũc crebro iaculatur Iupiter, & tunc
Intonat emissis violentior ignibus æther.

Cui pectora.] Forte *cum*. Leo est siccus, sed tunc maximè, cum ea in parte spectatur vbi est pectus, & stella feruidissima, quæ βασιλίσκος appellatur.

Vix rore.] Hæc mutationibus, & literarum transpositionibus ita puto emendanda:

Lenius est Libræ signum, vix roras in illa.
Scorpios assiduo cæle muxitabitur imbri,
Lentior in pluuias veniet, magis arma ciet, a;
Atque truces venti densa mut saepe rigebunt.
Rara Sagittiferi descendunt flumina terris.

Ægoceros

Ægroteres aliis parcit, sed frigora durat,
Venti rigebunt, vt infrà *Et rigor accedit ventis.* *Sagittifero*, vt supra:

At Geminis leuiter perstridunt cærula venti.

Ita enim nos restituimus, vbi M S. perperam habebat.

Ad geminis leuiter perstridunt cærula venti.

Sensus vltimi versus est Capricornum aliis omnibus, hoc est, imbribus, fulminibus, tonitruis, ventis parsurum: sed sola frigoris vehementia nociturum. Aliter autem dixit *frigora durat*, quàm infra *niue manus durans*. Nam hic est ..., ibi præter vulgarem vsum ..., cuius tamen significationis in hoc verbo exempla & alibi reperias.

Incumbit in cælum.] Versus bonus, phrasis optima, si legas: *Imbribus incumbit cælum.* Cætera satis sunt emendata, si modo ita distinguas vti nos fecimus: nam in Manuscripto nullæ hic distinctiones.

Æthereum venit.] Incipit hoc Fragmentum de Stella Veneris à Tauro. Deest itaque de Ariete, vt diximus. Legendum verò puto:

Æthereum venit Taurũ super, imbribus atris,
Et tonitru, &c.

Nam de Tauro loqui certum est, cum sequantur Gemini.

Fons erit.] Lego: *— cum sidere Cancri*
Fulserit ardẽtis: tantum hoc nil sidere certum.

Eleganter. Dixit neque nubila diuturna fore, neque serenis credendum. Auram videlicet fore variam & instabilem. Subiungit, hoc vnum certum esse, nil certum putare. Simili Phrasi aliquis Fortunam in sola inconstantia constantem dixerit.

Flagrantis placide lucens.] Coniicio:

Flagrantis placidè lucis vis temperat annum,
Cum posuit sedem Nemeæi finibus Astri.

Temperat annum vt suprà *Temperat in Geminis annum.*

Nunc quoque.] Lego:

Tunc quoq. nulla fides cælo cũ Scorpion acrem
Stat super.

Multis de caussis similia sunt signa, Cancer, & Scorpius, quare Germanicus similem tribuit effectum variantis auræ.

Tum Iupiter ignibus.] Corrigo:

Heu quãtu terras tũ Iupiter imbribus omnes
Obruet! heu glomerata cadet quam densa per æthram
Immista grando, cælum quam sæpe sonabit!

Tria air memoranda imbres, grandinẽ, tonitrua.

Singulaq; igris.] Elegans emendatio: *tendentis spicula igni*, ...

Non flamina deerunt.] Hic distinguendum: Nam quod sequitur ad Capricornũ referẽdum.

Ignes &] Fortè *Imbres*. Et quomodo gelidi ignes?

Concretaq; grando.] Hic finitur periodos. Deest versus vnus aut alter de Piscibus, qui propterea ab imperitis hominibus omissi, quia sequitur:

Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra
Hesperus.

Hoc est: Venus à Piscibus regressum facit ad Arietem. Ita Beda cum primum numerasset diem Solis, post septimum subiungit:

Octauum instaurat reuolubilis orbita Solem.

Cum Lucifer ora.] Sensus est Hæc signa sunt à Venere summo manè edita. Quæ iam sequuntur ad vesperam pertinent. Non dubium vero est quin eadem stella Veneris matutino tempore *Lucifer* dicatur, quæ vespertino *Hesperus.* Isidorus: *Fertur autem quod hæc stella oriens Luciferum, occidens Hesperum facit.* Ita enim legendum potius, quam *Vesperum.* Quanquam & vulgata lectio tolerabilis si quidem Latinis *Vesper* ipsam quoque stellam denotat. Cæterum, *Lucifer ora* dixit, vt Tiberianus:

Aureos subducit ignes sudus ora Lucifer.

Sed neutrum rectè intelligo, dubitoque an non *luce priore* sit legendum, hoc est, *crepusculo matutino.*

Irradiauerit.] Puto *vt radiauerit.*

Tum stantia.] *instantia* malim, & versu sequenti.

Et cælo diri deiecti grandinis ictus.

Sed sensus adhuc mutilus. Deest itaque versus.

Vere magis nitido.] Coniicio.

Ver magis insidum Tauri cum sidere fulsit
Apportat: Geminis eadem inconstantia præsto est.

Liquet ex sequentibus.

Et modo te.] Sensus postulat:

Et modò cũ vento, gelido modò protinus imbr
Lucens, alternã superabit nube serena.

Inconstantiam auræ denotat.

Sin leuis.] Nullus sensus, ni legas:

Si Venus ingressa est sp. s. C.

Non nulli.] Lege:

—— non vlli corpora Soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus alieno tempore.

Alieno tempore hoc est inimico, ...

Ac rapidis.] Epithetum est vulgare, simili hic ratione positum, vt alibi *Æstatem rapidam* dixit. Quanquam *rabidi* epithetum vtroque loco restitui possit.

Efficient magni.] malim.

Efficiet, magni cum spectat signa Leonis.

Et sequenti versu pro *plerique* nõn immeritò aliquis substituerit *plenique.*

Detrahit autumno.] Nullus sensus in hisce versibus; quare hæc mutanda. Quid si hoc modo:

Attrahit Autumno pluuias, eademq́ repellit
Nubibus assiduis Chele: neque frigora prima
Extremum Autumni superet glacialia Libra.

Attrahere, & repellere planè contraria, vt sciscit Peripateticorum Schola. Libra attrahit quidem humores, sed non resoluit, ita vt nubes semper pendeant. Ita alibi:

——— *semper pendentia tantum*
Nubila continua magis in statione manebunt

Itaque & dat pluuias, & aufert. Frigus vero adfert extremum, adeo vt neque extremum Autumni, τὸ φθινόπωρον, ἢ μετόπωρον, algore vincat Autumni principium, quod per Libram noscitur: vt enim Venus est in Ariete, veris initium dixit: Venus enim & Sol pari spatio fermè cursum perficiunt, vt liquet.

Ne quis caua terra grauetur.] Forte *ne quid caua Terra grauetur*: quanquam malim *ne quid caua Terra queratur*, vt sit sensus: Quanquam in Virgine & Librâ aura fuerit ingrata & pluuia, tamen Scorpios pluuiis abstinens efficiet ne quid Terra possit queri.

Ad diros.] Forte:

—— *at diris omnia nimbis*
Continuis fluent, cum per sinuosa tenetur
Cornua Centauri rapida distenta sagitta.

In Sagittario, inquit, omnia fluitabunt præ nimbis nimiis.

Mortalia numina vincent.] Fortè: *mortales numina vincent.* Hoc est, Dij homines fulminibus & tonitruis superabunt ac terrefacient.

Aquarius imbrem.] Hic nota ponenda sententiæ completæ.

Extremus sauis.] *Extremi* legendum, vt in Catalectis. *Pisces vltimus ordo.* Sequenti quoque versu malim *notauit.*

Moueat mundo.] Potest hæc lectio tolerari. Sed an mauis *moneat Mundum*?

Matutina ferens.] Hypallage est: pro *Matutinos cursus per solita sidera.* Simile illud Poetæ.

Ibant obscuri sola sub nocte per vmbram.

Cum pecudum] *Pecudis* legendum, hoc est Arietis. Infrà:

——— *cum regna Tonantis*
Ingrediens pecudis redit intrans aurea terga.

Patienti tempore.] Legendum puto:

Non intermisso quatiendi tempore surgent

Sensus clarus. Sequentia ita puto concinnanda:

Quin pluuias alias etiam in regione notabis
Affore, non minimus nanque est tunc imber in aruis.

Nam vt nunc legitur, nullum habet sensum.

Grandine significat.] Videtur legendum *Grandine signa facit*, pro *grandini*, vel *grandinis*. Ex Nonio enim aliisque didicimus hosce casus permutari.

Geminis tranquilla sereni.] Lege:

—— *Geminis tranquilla sereni,*
Et placidum nautis spondent cælúmque fretúmque.
Nubilaque atque imbres, æstus, ac frigora miscent.

Aura Fauoni.] Etesias indicat, qui post Solstitium æstiuum flare solent. tunc nempe cum Sol, cui Mercurius est comes quodam modo, in Leone est. Aratus:

Τῆμος καὶ κελάδοντες ἐτησίαι εὐρέϊ πόντῳ
Ἀθρόοι ἐμπίπτουσι.

Sunt autem Etesiæ teste auctore libelli de Mundo μίξιν ἔχοντες τοῦ τε ἀπὸ τῆς ἄρκτου φερομένου καὶ ζεφύρου. Hinc est quod Plinius, & Ammianus noster Aquilones vocent, alii Fauonios, quos ita conciliabis.

Templa sed ætherei.] Dubito num legendum sit:

Templa sed Astrææ simul ac possederit, ignis
Omnia mixta feret, pluuias meditabitur, ingens
Vndique grando venit, &c.

De Virgine sine dubio sermo.

Cyllenius arcus.] *Arcum* legendum: *Arcum Centauri*, vt supra: *Cornua Centauri.* Versu sequenti *consurget*, malim & inferius *perrumpet.*

Comparat, aut gelidos.] Legendum puto:

Nulla serenato Capricornus nubila cælo
Comparat: at gelidos flatus, cæliq́ fragores
Non alio melius signo prædicere possis.

Capricornus, inquit, non cogit nubes, neque attrahit, sed coactas resoluit, ideoque tonitrua ex eo potes prædicere. *Gelidos flatus* vt Q. Cicero de eodem Capricorno:

Bruma gelu glacians iubare exspirat Capricorni.

Quid faceret primum.] Legi possit:

Quid faciat primo Mundo cum lumine Solis
Tempus & occasu moneat, quæ, discere, Phœbi.

Vt sit ὑπερβατόν. Sensus hic, Nunc diximus quid agat Mercurius, si modo Phœbei flammas euaserit axis. Tempus igitur est discere, quid faciat mundo cum lumine primo Solis, & quæ moneat occasu Phœbi. Res clara. Astronomi, etiam huius sæculi, aliter Mercurium speculantur solum, aliter cum Sole, siue oriente, siue occidente: nam & hæc in significationibus diuersa.

Et crebro tonitru iunget.] Conicio:

Et crebro tonitru ninget, florentia rura
Spésq́. noua segetis quatientur grandinis ictu,

Tria prædicit mixta: *Tonitrua, Grandinem, Niues.*

Ingreditur.] Et versus vocem hanc repudiat, & sensus. Legendum fortè transpositis & mutatis literis.

—— *magni cum regna Tonantis*
Ingrediens pecudis redit intrans aurea terga

Regna

Regna Tonantis simpliciter cælum, vt Arato ἕνδιος, οὐρανός.

Taurum sæuire videbis.] Distinguendum videtur, & legendum

——— *Taurum sæuire videbis*

Grandine, nec contrà ferri ratione probanda

Aut Cancrum, aut Geminos: calidus vestigia

Hæc quadi la Leo f. q. c. a. [*seruat.*

At vt liquet, Taurum g n ne sæuire Cancum quoque, & Gemino , noo ferri in contrarium, d foret optandum: imò & Leonem ra ta se uare præcedentium siderum vell . Ve autem il e

Flatus aut geminus miscet tranquilla serenis.

Ita pos le :

Flatibus at Gemini miscent tranquilla sereni.

Se quia Leo Geminos debet præcedere & de iis iam mentio facta, & quia supra hab im s *Gemini tranquilla sereni*, vnde hoc repetitum videtur, versum hunc spurium iu ico.

Libera nutu. Nullus sensus, & Signum Libræ omissum. ni transpositis & mutatis paulum literis legas

Spiciferaq; manu tendentis nubila Libra

Di entit Diua.

Spicifera Dea est Virgo, quam Cererem nonnul voluerunt, vt Hy nus annotat, ab hac dissentit Libra. Il a manu te dit nubila Hæc serena . V tur etiam pro *sed vt hac* legendum *sed & hac*, vel *sed enim ha* .

Secura laboris.] Nu u e . Lege me duce

Cum sonitu quatiet nube · si cura laboris

Non frustrans animum certo me limite ducat,

Hæc eadem tibi si na dabunt n irrita Pi es:

FINIS.

HVGEIANI GROTII NOTAE AD IMAGINES.

RESTAT nunc vt figuras astrorum, quas ex libri Susiani Archetypo æri incidi curauimus, explicemus: quas quanquam antiquitatis nomine, & schematum vetustorum expressione, aliisque de caussis non leuibus, summopere venerer; video tamen in astrorum & singularum stellarum situ, [illegible] toto cælo aberrare. Quare constitui ex Ptolemæi Almagesto aliisque auctoribus stellas omnes earumque numerum & situm referre, vna cum nominibus, quibus à variis variarum linguarum hominibus indigitantur, pariterque schemata, aliaque quæ in figuris, prout à nobis expressæ sunt, obseruanda veniunt, pro viribus annotare, vt simul videant studiosi, quid probandum in illis, quid improbandum.

DRACO, ET SEPTENTRIONES.

Primus asterismus est Draconis [illegible] cum vtrisque Arctis, quæ ideo Draconi contingere dicuntur, quia iis [illegible] [illegible] figuris nostris non rectus, itaque verum proponemus. Draco capite attingit pedem dextrum Engonasin: deinde ad dextram Cephei manum venit, & hinc subter Cynosuræ pedes, vbi se surrigens ad caput eiusdem ascendit, & vlterius. Sub extremo illo agmine est Helice ab altera parte à Polo [illegible] [illegible]. Caput vero Draconis super[illegible] [illegible] subter pedes [illegible] Vrsæ meat [illegible] pectus [illegible] & [illegible] constat. Vrsa communi nomine Septentriones [illegible], & Plaustra, vt & Homerus [illegible], & Feras appellato Aratus

[illegible] eandem

[illegible] Feras, Vrsas, [illegible] & Plaustra vocare [illegible].

[illegible]

[illegible] prima Fera [illegible]

Et Germanicus, *Si [illegible] Feras*, & Ouidius *Magna minorque Fera.* [illegible] & [illegible] in etymologia [illegible] [illegible] *Triones [illegible] moderaturve[illegible]* [illegible] Arctophylax [illegible]. Vrsa [illegible] ab ea enim [illegible], quia Polo proxima [illegible] Cynosura vocata est, Arabibus Dhub Elasgar

ذنب الاصغر Hebraice [illegible] דוב הצעיר hoc est [illegible]

& Alrucaba, hoc est, vt Scaliger exposuit, Plostrum, الركبة Ab Hebræis רכוב quod co[illegible] tamen [illegible] stellæ [illegible] Po[illegible] [illegible] vocant tributum vti sæpe Arabes nomen [illegible] [illegible] quod & Græcis [illegible] Arabum nomine accidit. Nunc eius stellas vna cum magnitudinibus, vt vocant, exponamus: quod & in reliquis asterismis faciemus.

1 Ea quæ in extrema Vrsæ cauda est, quæ [illegible] Polaris dicitur, & Alrucaba.
2 Ea quæ Polarem sequitur, in cauda posita, [illegible], siue Ludens.
3 Ea quæ in caudæ initio, quæ altera [illegible], id est ludentium.
4 Septentrionalior lateris primi figuræ quadrilateræ.
5 Australior eius lateris.
6 Septentrionalior lateris sequentis
7 Australior eius lateris.
8 Ea quæ ad rectam lineam est lateris sequentis, quæ corpus Vrsæ non [illegible] sed extra ordinem numeratur.

Sunt itaque omnino octo.

Hyginus quatuor illas, quas nos [illegible] lateri collocauimus, in singulis pedibus [illegible] Scholiastes Germanici vnam in pectore, [illegible] in humero, vnam in ventre. Sed [illegible] est. Deest enim: *in clune claram* [illegible] [illegible] aloquin, qui potuit septem nu[illegible] [illegible] [illegible] quæ sequuntur sunt mendosa [illegible] decem sunt ludentes: hoc est [illegible] Hyginus, sed binæ. Octauam [illegible] [illegible] [illegible], neuter [illegible]. S[illegible] Vrsa maior, quæ Hebr[illegible] [illegible] [illegible] Dhub Elacbar

דוב הכביר ذنب الاكبر hoc est

[illegible] Vrsa. [illegible] Arabes nonnunquam [illegible] [illegible] Græci [illegible], pro [illegible] Barbari Auctorum scribunt. Eius stellæ [illegible].

1 In naso, seu, (vt Barbari) in muscidà. 4
2 In oculis duarum prior. 5
3 In oculis posterior. 5
4 Prior earum, quæ in fronte. 5
5 Posterior earundem 5
6 In Pinnulà (vt Isidorus vocat) siue auris prioris cacumine. 5
7 Prior in collo. 4
8 Posterior in collo. 4
9 Septentrionalior in pectore. 4
10 Australior in pectore. 4
11 In genu sinistro sub armis 3
12 Prior in pedis sinistri extremitate. 3
13 Posterior ibidem. 3
14 In genu dextro sub armis. 4
15 Sub genu eodem. 4
16 Prima earum quæ quadrilaterum constituunt, quæ in dorso est, quæ κατ' ἐξοχὴν Dubbhe vocatur. 2
17 Altera, quæ in ilibus, Mirac vocata. 2
18 Tertia quæ ante caudam. 3
19 Vltima in crure sinistro posteriore. 2
20 Prior duarũ in pede sinistro posteriore. 4
21 Posterior ibidem. 3
22 In curuatura pedis sinistri. 3
23 Septentrionalior in extremo pede dextro sub clune. 3
24 Australior ibidem. 3
25 Prima in caudâ. 2
26 Media ibidem. 2
27 Vltima in extrema cauda. 2

SEQVENTES SVNT EXTRA ASTERISMVM.

28 Australior post caudam. 3
29 Prior & obscurior. 5
30 Australior inter pedes subarmales Helices, & Leonis caput. 4
31 Septentrionalior ibidem 4
32 Vltima trium reliquarum occultarum. ⊙
33 Antecedens hanc. ⊙
34 Antecedens & hanc. ⊙
35 Inter pedes subarmalis, & Geminos. ⊙

Sunt itaque omnino triginta & quinque.

Subarmales pedes voco τοὺς ὑπωμαίους, clunales τοὺς ὀπισθίους. Stella vigesima quinta vocatur Alioth Scaliger legit الية Idem pro Mirac, legit Mizar. Vltima dicitur BENECNACZ Scaliger legit بنات نعش Nescio an sit *Benetbasch*. בנת עש *Filia Vrsæ*. In libro qui inscribitur Initium sapientiæ inuenio. *Vrsa cum eius puerculo*. Vrsam autem עי vocari etiam Scaliger docet. Eadem vocatur *Elkeid* in tabulis.

Vigesimam, duodecimam, & vigesimam primam indicare videtur Aratus cum ait:

Οἷος ἐοὶ πρὸ ποδῶν φέρεται καλός τε μέγας τε
Εἷς μὲν ὑπωμαίων, εἷς δ' ἰξύος κατιόντων,
Ἄλλος δ' οὐραίοις ὑπὸ γούνασιν.

Hoc enim vult dicere, In virgine stellæ plurimæ sunt tertiæ magnitudinis. ea tamen quæ in genu est, quartæ est speciei. sed hæc non ita curiose distinxit Aratus: nisi dicamus ὠμαίοις ὑπὸ γούνασιν legendum. Sane Auienus non inconsulte dixisse videtur:

—— *genibusq́; dehinc se tertia premit*

Scilicet non exprimit genu clunale. Vigesimam septimam indicat, cum ait:

Οἷος καὶ μεγάλης οὐρῆς ὑπὸ φαίνεται ἀστήρ.

Neque tamen Protrygeter, siue Præuindemiator est eiusdem cum ea stella quæ Alioth vocatur magnitudinis. Liquet itaque hæc falsa Mineruâ Aratum scripsisse. Hoc vero ante omnia notandum pedes quos nos dextros vocamus Astrologos alios imitati, in Sphæra tanquam sinistros effingi, qui manifestus est pictorum error. Confer hæc cum Hygino & Anonymo, videbis multa omissa, quædam superflua. Quod Hyginus ait in vtrisque auribus binas esse, falsum est. Quod alter ait: *In humeris singulas, in armo duas*, absurdum: quasi vero non idem sint armi & humeri, Cætera quoque non conueniunt. Iudicium quoque de stellarum claritate, infirmum. Sed error inde maxime natus quod auctores Græcos, quos interpretantur, non intelligant, ipsi rei Astronomicæ imperiti. Nobis satis est proposuisse rei veritatem.

Sequitur nunc Draco, qui & Anguis, & Serpens. Hæc enim tria idem esse etiam Seruius ad 11. Æneid. docuit. Arabes Atanin التنين vocant, & frequẽtius Aben, pro quo Scaliger Taben ثعبان restituendũ docuit.

1 Suprà linguam. 4
2 In ore. 4
3 In oculis. 3
4 In mala, quam Barbari grumiũ vocant. 4
5 Super caput, quæ Rasaben, hoc est caput Serpentis vocatur 3
6 Trium quæ in primo tortu colli sunt ad rectam lineam septentrionalior. 4
7 Meridionalior earundem. 4
8 Media earundem. 4
9 Sequens has à parte orientis. 4
10 Meridiana lateris prioris τοῦ τετραπλεύρου quod est in flexu sequenti. 4
11 Septentrionalis eiusdem. 4
12 Septentrionalis lateris sequentis. 4
13 Meridiana eiusdem. 4
14 Meridiana trianguli clarioris quod est in spirâ sequenti. 4
15 Antecedens Septentrionalium eiusdem. 5

16	Sequens earundem.	5
17	Antecedens trianguli prioris.	4
18	Australior sequentium.	4
19	Septentrionalior earundem.	4
20	Posterior duarum Triangulo occidentaliorum.	5
21	Prior earum.	6
22	Australior trium, quæ rectam lineam constituunt, sequentium.	5
23	Media earundem.	5
24	Septentrionalior earundem.	5
25	Duarum quæ eas tres sequuntur ab occidente, Septentrionalior.	5
26	Earundem Australior.	4
27	Alia quæ in occidentem ab his vergit, & est apud totum caudæ proximum.	5
28	Prior duarum aliquantum distantium.	4
29	Sequens earum.	3
30	Sequens has duas prope caudam.	3
31	In ultimâ caudâ.	3

Sunt itaque omnino 31.

Aratus & illum secuti, Serpentis caput paulò aliter effinxerunt, ut videlicet tertia & secunda singulos oculos obtinerent, prima mentum, quinta & quarta tempora designarent. Ait enim:

Ἀλλὰ δύο κροτάφοις, δύο δ' ὄμμασιν, εἷς δ' ὑπένερθεν
Ἐσχατιὴν ἐπέχει γένυος δεινοῖο πελώρου.

Hoc est Germanico interprete.

Ardent ingentes oculi, cava tempora claris
Ornantur flammis, mento sedet unicus ignis.

Aratum sequuntur [illegible] corpore [illegible] ponit, inter quas sunt octo stellæ tertiæ magnitudinis, quas [illegible], & duæ quartæ. Anonymus in summa cum Hygino [illegible], non in stellis, nisi numeris ita emendandis *in capite splendidas V. in corpore vero usque ad caudam X.* Ita conueniet cum Hygino. Tortum vocauit in stellarum enumeratione [illegible] nem & vibrationem [illegible] *τὴν καμπὴν, ἢ ἐπιστροφὴν* ut [illegible] ere

Vidimus immani specie tortuq; Draconem
Terribilem.

Et Virgilius:

——— *longos fugiens dat corpore tortus.*

Et ita appellant Aratei interpretes in hoc sidere, & in Ophiucho, nec non in Hydra. Hinc tortus serpens dicitur Germanico:

Tempora læua premit torti subiecta Draconis.

Emendandus Martianus Capella de eodem serpente loquens.

Et spiris torto nituerunt astra Draconi.

Hodie *corno* legitur, qui locus omnes nostros in superiori editione effugit. Sed, ut ad rem redeamus. In Sphæris vulgaribus hæ stellas reperias, sed magnitudines aliquando discrepant. De situ serpentis supra diximus. In Imaginibus nostris quas ex Manuscripto expressimus longè alia forma est. Sed ea fuit veterum opinio, ut putarent Serpentem in literæ S formam Vrsis interlabi, easque distinguere, & circumcludere. Exprimit Manilius

Has interfusus circumq; amplexus utramq;
Diuidit, & cingit stellis ardentibus Anguis.

Et alibi:

——— *& versis frontibus Arctos*
Vno distinguit medias, clauditq; Dracone
Credimus exemplo.

Fere ferté Anonymus *Draco, qui utramque Arcton flexuoso corpore semicingit.* [illegible] credenda. Melius Hyginus *Draco inter duas Arctos collocatus videtur* [illegible] *nu facto Arctum minorem ita concludere, ut penè pedes eius tangere videatur; cauda autem flexa caput maioris attingere: &* [illegible] *capite tan-* [illegible] *cortus ut in sphæra* [illegible] Legendum *in* [illegible] Hæ [illegible] primo asteri[illegible]. A [illegible] *prima* quidem ex Arati or[illegible].

ENGONASI.

Sequitur Engonasi, qui Latinè Ingeniculus, & Nixus, & Nixus appellatur. Idem in fabula Hercules, alis Ceteus, alis Theseus, nonnulli Thamyris, quidam Orpheum. Aratus εἴδωλον ἄπιστον & ἄιστον appellat, quia eo tempore nulla adhuc de eo prodita erat fabula quod indicat Auienus.

Huic at [illegible] similis succedit imago
Protinus: expertē quam quondā dixit Aratus
Nominis. & cuius latuit quis [illegible]
Panyasis sed nota tamen, cui [illegible]
Eruit excussis arcana exordia rebus

Ita enim [illegible] emendandum. Primus [illegible] hoc [illegible] Panyasis, in Heraclea [illegible] cet, Herculem esse professus est; quem [illegible] euti. Arabes Algethi appellant, Mauri [illegible] nes Scaligerum جدي علي ركبته & caput Rasalgeti. Est autem Algethi [illegible] uatus in genu. Qui eundem Nessum [illegible] Vitruuiq; putant, admodum falluntur. [illegible] dimus iam in Notis nostris ad Capellam errorum esse librarij. Legendum Nixos, vel Nixus Hoc itaque nomen [illegible] purum. E [illegible] tis propriè Græcis. Vno enim [illegible] in genu nititur. Hic nudus debet [illegible] etum in nostra imagine chlamydem habet, qualem [illegible] verbis Isidorus exprimit [illegible] *autem* [illegible] *purum forma rotunda, & [illegible] & qua sinuadante sinu, & [illegible] extro veniens [illegible] humerum sinistrum ponitur [illegible] dinem in operimentis simulachrorum [illegible] pictarum aspicimus.* Et Apuleius *puer nudus nisi qu[illegible] d ephebica*

ephebica chlamyde finiſtrum tegebat humerum Similem veſtis figuram in Orione inuenies. In Arctophylace res contrà ſe habet. ſiniſter enim humerus nudus: Et ſanè ſimile quid in puellis innuit Ouidius:

Pars humeri tamē ima tui, pars ſumma lacerti
Nuda ſit, à læua conſpicienda manu.

Sed poteſt hic eſſe pictoris error. Capella vter ſit humerus non exprimit cum ait: *inuelatumq́ cætera humerorum cacumēn obnubere.* Græci ἐπωμίδας vocant, & chlamydas. Propria hæc iis qui in cælibatu eſſent, præſertim militibus. Paulus Iuriſconſultus humerale vocat; ait enim; *Nam ſi tibiale vel humerale miles alienauit, caſtigari verberibus debet.* Cæterum Nixo manus dextera erecta eſt, altera Lyræ inclinata. Pes læuus paululum flexo genu, ita tamen vt erectus ſit, premit Draconis caput, Raſaben. In manu ſiniſtra eſt δορά, quæ & λεοντῆ Leonis pellis. In altera clauam habere fingitur, vt Anonymus docet, & annuit Auienus:

En manus ipſa Dei violenta in verbera pen- [*dens*
Erigitur.

Hæc de Schemate. Ad ſtellas veniamus.

1 In capite, dicta Raſalgethi. 3
2 In ala humeri dextri, quam Barbari rutilicum vocant. 3
3 In illa parte (adiutorium vocant) quæ inter humerum & cubitum eſt, in dextra parte, ſiue in brachio. 3
4 Ἐν τῷ ἀλεκράνῳ (quod Arabes Marfic vocant) dextro. 4
5 Sub humero ſiniſtro. 3
6 In ea parte, quæ adiutorium dicitur ſiniſtra. 4
7 In ἀλεκράνῳ ſiniſtro, ſiue Marfic. 4
8 Vltima trium illarum quæ in lacerto ſunt, quod Arabes Mazym vocant. 4
9 Duarum reliquarum ibidem Septentrionalior. 4
10 Auſtralior earundem. 4
11 Super latus dextrum. 4
12 In latere ſiniſtro. 3
13 Septentrionalior in coxæ ſiniſtræ vertebro.
14 In initio eiuſdem coxæ. 4
15 Trium quæ in femore ſiniſtro prima. 3
16 Secunda earum. 4
17 Tertia earundem. 4
18 In genu ſiniſtro. 4
19 In tibia ſiniſtra. 4
20 Antecedens trium, quæ ſunt in pede ſiniſtro extremo. 6
21 Media earum. 6
22 Sequens earum. 6
23 In femoris dextri initio. 4
24 Septentrionalior in ipſo femore. 4
25 In genu dextro. 4
26 Sub eodem genu Auſtralior. 4
27 Septentrionalior ibidem. 4
28 In tibia dextra. 4
29 In extremo pede dextro communis cum extremitate clauæ. 4
30 Extrà formā auſtralior brachio dextro. 5

Sunt omninò 29.

In Sphæris ſæpè hic erratum: omittitur enim vigeſima tertia. In tabulis de Stella penultima ita legitur: *Quæ eſt ſuprà extremitatem pedis dextri, & eſt illa quæ eſt ſuprà extremitatem haſtilis habentis Serpentem.* Dici debuiſſet *Boota*. Nam Serpentarius nullum habet haſtile: ſed Bootes habet καλαύροπα, quam Arabes ARAMECH hoc eſt haſtile appellant. Eius ſummum ferrum tangit pedem dextrum Engonaſin, ita vt ſit κοινὸς ἀστὴρ τοῦ ποδὸς τοῦ ἐνγόνασιν, καὶ τῆς καλαύροπος. Sed de his etiam infrà. Hoc tamen non prætermittendum, Hyginum hac in parte mendoſum; ita enim legitur, in aſteriſmo Ingeniculi. *In pede vnam, quæ dicitur clara.* Legendum *claua*. Nam quod quidam καλαύροπα, alij ῥόπαλον eſſe maluerunt. Dicit ſtellam pedis clauam appellari, vt alibi ſtellam ventris Andromedæ, Pegaſi caput dicit nominari. Sunt enim κοινοὶ ἀστέρες. Hoc quoque notandum ſtellas octauam, nonam, & ſeptimam, à nonnullis in δορᾷ collocari, vt in Sphæris, quibus Hyginus & Scholiaſtes aſſentiuntur, qui etiam decimam coniungunt, vt ſint quatuor ἐν τῇ δορᾷ. Nos in lacerto poſuimus, ſiue ἐν τῷ καρπῷ. Aſtronomorum vulgus os brachij majus vocat, ad diſtinctionem minoris, quod παραπήχιον vocatur, vt maius ἀντιπήχιον. Arabibus, à fortitudine, vt videtur, Maaſym dicitur. In ſtella decima nonâ ἀντικνήμιον tibiam tranſtuli: hoc eſt partem ſuræ oppoſitam. Nam κνήμη totum crus eſt, ἀντικνήμιον tibia, γαστροκνημία ſura. In quarta ſtella ἀλέκρανον voco, ſeu ἀγκῶνα, quod vulgo reclinatorium dicitur, hoc eſt مرفق Marfic, à Themate רפק quod inniti ſignificat. Dores κύβιτον dixerunt, vnde nomen Latinum manſit. Hoc quoque non reticendum, Hyginum ſtellas lucidiores nominare 19. Anonymum 24. Sed ſumma cum numero non conuenit.

CORONA.

Subit Corona, quæ ad eius quæ ſub pedibus Sagittarij eſt, differentiam, Borea appellatur: & Ariadnæ tribuitur. In noſtra figura. Corona picta eſt Triumphalis In Sphæris nouum regalis Diadematis genus. Veterum diuerſa opinio. Quidam ex capillis conſtitutum putabant: alij ex floribus. Ex capillis Cal-

limachus, & eius interpres Catullus in elegantissimo carmine:

Scilicet in vario ne solum limite cæli
Ex Ariadnæis aurea temporibus
Fixa Corona foret: sed nos quoque fulgeremus
Deuotæ flaui verticis exuuiæ:

Huc pertinet illud Scholiastæ Anonymi hóc tamen loco mutili: *Signum amoris eius crines ostendunt.* Et illud Auieni:

Hæc Ariadnæi capitis testatur honorem.

quod tamen & aliter potest intelligi. Ex floribus esse putat Manilius libro 5. & Capella:

Hoc quoque Nysiacis quod sparsum floribus ardet,
Multiplici ambitum redimitur lumine sertum.

Hyginus & Anonymus ex auro & gemmis (quas & in nostrâ imagine vides) esse factam fabulantur.

Arabes Coronam hanc *Alpheta* nominant, quod κυρίως stellæ quam primam recensebimus, attribuitur · quod verius est. nam Alpheta, vel Alphacca solutionem significat. Vtro modo scribas parum refert. nam idem fermè sunt פקח & פתח·

1	Lucidissima, in commissurâ.	2
2	Prima omnium.	4
3	Sequens hanc ad Septentrionem.	5
4	Sequens & hanc ad Septentrionem	6
5	Sequens ab Australi parte.	4
6	Sequens hanc ibidem.	4
7	Sequens post illam.	4
8	Vltima.	4

Sunt simul octo.

Prima stella magni nominis est, & Alpheta, & Maltelcare, & Munir Arabibus appellatur, de quibus vide Scaligeri iudicium, qui & quartum nomen Achlufchemali ex Arabicâ Mappâ protulit. Stella hæc eo in loco est, vbi Corona colligatur. Solebant enim tæniis Coronas colligare, ita vt pars extra coronam penderet. Eas fasciolas λημνίσκους vocabant. Speciem habes elegantem in imagine ex Manuscripto editâ. Malè itaque faciunt qui Gnossiam hanc, siue Ariadnæam Coronam, sine vllâ commissurâ pingunt. Hyginus & eum secutus Anonymus nouem stellas collocant, nisi in numeris erratum: Quod dici posset, nisi Ouidius clarè exprimeret Fast. III.

Dicta facit, gemmasq; nouem transformat in ignes:
Aurea per stellas nunc micat illa nouem.

Quod verò tres esse aiunt cæteris clariores falsum, cum vna tantum sit secundæ magnitudinis, tertiæ nullæ, quartæ quatuor.

OPHIVCHVS CVM SERPENTE, ET SCORPIVS CVM CHELIS.

Ophiuchus capite caput Nixi contingens serpente circumplicatur, qui cum medium cingens à dextrâ per clunes transiens ad Aquilam vsque erigitur, à sinistrâ porrectus apud Coronam caput erigit: Ita vt stella, quæ in mento est Coronam fermè attingat Germanicus:

Quantumq; ab leuâ distantia Serta notatur
Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
Stella, sub ætherea fulget crinita Coronâ.

Sub pede sinistro Ophiuchi pectus est Scorpij, nam quod Aratus vtrunq. pedem nominat, est ἀκυρόλογον, & quod de oculo dicit nō omnino verum. Scórpius hic inter duodecim signa est septimus, & duo δωδεκατημόρια in se complectitur, vnde μέγα θηρίον Arato dicitur. Sed δωδεκατημόριον septimum brachia illius complectuntur, quæ Græcis χηλαὶ dicūtur. octauum corpus ipsius Scorpij. Habent Scorpij, vt & Cancri, præter pedes senos, vel (vt alij) octonos duo quasi brachia, & in iis vngulas bipartitas. Has Barbari graffias, Latini (vt Plinius) forficulas, Græci χηλὰς vocant. Et hoc pacto Scorpius duas explet Zodiaci partes. Vnde Germanicus:

Scorpios hinc duplo, quàm cætera, possidet orbe
Sidera, per Chelas geminato lumine splēdens.

Et Ouidius:

Porrigit in spatium signorū membra duorum.

Auctor carminis de Cyri:

Vnum quem duplici stellatum sidere vidi
Scorpius, alternis clarum fugat Oriona.

Latini tamen, vt singula dodecatemoria singulis signis conuenirent, Chelas Libram vocarunt: & quia eâ in parte, post I. Cæsaris cædem stella noua apparuisse visa est, eam Cæsari consecrarunt, & Augusto. Hinc Virgilius:

Anne nouum tardis sydus te mensibus addas
Quà locus Erigonen inter Chelasq; sequentes
Panditur: ipse tibi iā brachia contrahit ardens
Scorpius.

Quo in loco non dicit easdem esse Chelas cum Librâ, sed Libram ob Cæsaris honorem inter Scorpium & Virginem locatam contractis Scorpij brachiis. In Catalectis habes *Et Libram quam Cæsar habet.* De mensibus tardis quod ait conuenit cum illo loco in Bucolicis:

—— incipient magni procedere menses.

quod in Cæsarum gratiam dictum innuit Seruius. Huc quoque pertinere videtur, quod Manilius librâ horoscopante natos iustos facit, & Imperatores, & Libræ pro regione Romanum assignat imperium. Libra hæc sub pedibus est Virginis, ante Scorpionis brachia, quæ contracta esse dixi. Ab vno latere tangit spiram

serpentis

ſerpentis quæ manui læuæ Ophiuchi (Ied hoc eſt manum vocant Arabes) eſt proxima. Ab altera parte Hydræ ſpectat caudam. Habes ſitum quatuor ſiderum: nunc ad ſingulorum appellationes, & ſtellas veniamus.

يل

Ophiuchus Græcis (pro quo quidam perperam ὀφιοῦλκος ſcribunt) eſt Anguitenens & Serpentarius Latinis & Arabibus Afeichus, cuius verbi puncta vocalia ſi mutes, erit nomen Græcum. Iiſdem & Alangue dicitur, quod effeminatum interpretantur. Sed Scaliger docuit Elhague legēdum, quod Serpētarium ſignificat. In fabulis eſt Æſculapius, Carnabons, Hercules, Triopas, Glaucus. Stellas has habet.

اويخوس

الحاوى

1 In capite, quæ Raſalaugue dicitur. 3
2 Prior duarum in humero dextro. 4
3 Sequens earundem. 4
4 Prior duarum in humero ſiniſtro. 4
5 Poſterior earum. 4
6 In ἀλιχέρῳ. id eſt, Marſic ſiniſtro. 4
7 Prior in manu ſiniſtrâ extremâ. 3
8 Poſterior: vtraque Ied vocatur. 3
9 In cubito. 4
10 Prior in manu dextrâ extremâ. 4
11 Poſterior ibidem. 4
12 In genu dextro. 3
13 In dextrâ tibiâ. 4
14 Prima apud calcem dextram. 4
15 Secunda ibidem. 4
16 Tertia ibidem. 4
17 Quarta ibidem. 5
18 Sequens has in calcaneo. 5
19 In ſiniſtro genu. 3
20 Septentrionalior trium quæ in tibia ſiniſtra rectam lineam conſtituunt. 5
21 Media earum. 5
22 Auſtralior earum. 5
23 Apud calcaneum pedis ſiniſtri. 5
24 Attingens plantam ſiniſtram. 4

Sunt itaque omnino 24.

Stellam nonam Alphonſinæ tabulæ in Marſic ſiniſtro collocant: ſed malè. Nam ille locus ſextæ debetur, quod nec tabularū auctores inficias eunt. In Ptolemæo in deſcriptione ſtellæ decimæquartæ legitur: τῶν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ζ ὁ προηγούμενος. Lege. δ' ὁ προηγούμενος. Hygini ſumma eſt ſexdecim, in quo multa nobiſcum conueniunt, niſi quod locis nō ſatis aptis ſint quæque diſpoſita. Idem ſeptimam, & octauam angui, non manui annumerat. Vnâ ſtella Anonymus Hyginum ſuperat. Imò non ſuperat, ſed Hyginus ad eius numerum emendandus. Nam ſeptendecim enumerat, ſed in ſummâ exſcribendâ erratum, vt ſæpè aliàs.

Ophiuchi ſerpens ſiue anguis Græcè ὄφις ſimpliciter nominatur, quod non puto apud eos vnquam de Dracone Arctico efferri. Latini tamen ſæpè eum Anguem nominât, vt Auienus:

——— Anguis ob ora
Vertitur, & longè poſtremā lapſus in Arctum
Rurſum maioris repetit confinia ſigni

Ita enim ibi legendum puto. Serpentem eundem vocat Germanicus:

Has inter medias abrupti fluminis inſtar
Immanis Serpens ſinuoſa volumina verſat.

Græci hâc in re cautiores, qui hunc ὄφιν nominant, alterum δράκοντα. Non deſunt qui hunc ἴγχελυν velint nominari, quod anguillam ſonat. Arabicum nomen nec dum inueni. Nunc ſtellas percipe.

1 Quadrilateri quod in capite eſt illa quæ in extremâ maxillâ. 4
2 Ea quæ nares tangit. 4
3 Ea quæ in tempore. 3
4 In colli origine. 3
5 Media quadrilateri et in ore. 4
6 A capite in Septentrionem. 4
7 In colli primo flexu. 3
8 Septentrionalis trium, quæ ſequuntur. 4
9 Media harum. 3
10 Auſtralis earundem. 3
11 Prior duarum quæ poſt ſequentem flexum ſunt in manu ſiniſtrâ. 5
12 Poſterior earum. 5
13 Poſt partem poſteriorem femoris Ophiuchi. 4
14 Duarum ſequentium auſtralior. 4
15 Septentrionalior earundem. 4
16 Sequens manum dextram in flexu qui apud caudam. 4
17 Sequens hanc, in ipsâ caudâ. 4
18 Vltima in caudæ extremo. 4

Sunt itaque omnino numero 18.

Apud ſerpentariū, & ſerpentem extra formam.

1 Septentrionalis trium quæ ſunt ad Ortum ab humero dextro. 4
2 Media earundem. 4
3 Auſtralis earundem. 4
4 Sequens has ſuper mediam. 4
5 Solitaria ad Septentrionem vergens. 4

Hæ ſunt quinque.

In Sphæris pleriſque duodecimam non inuenies. Hyginus & Scholiaſtes hic nimis liberales, quorum hic triginta ſtellas ſerpenti tribuit, alter viginti, & duas, nam quod legitur viginti tres à malâ manu eſt. Hoc quoque non prætereundum; aliud eſſe dorſum Serpentis Germanico, aliud Hygino. Germanicus cum ait:

At qua ſe dorſo ſinuabit lubricus anguis.

Locum illum intelligit vbi ſtella vndecima eſt. Hyginus illum vbi decimatertia cum ſequentibus. In imagine illâ quàm nos ex Manuſcripto

propoſuimus multipliciter erratum. Ad ſtellas quod attinet nihil iis credendum. Numerus propè cum Hygino conuenit. Nos pergamus. Scorpio, ſiue Scorpius (vtrunque enim legimus) Græcum eſt nomen, hoc integrum, illud deprauatum. Arabes Alacrab. العقراب עַקְרָב (Ita enim pro *Alacrab* legẽdum ex Scaligero didicimus) vocant. In Gloſſario Medico eſt: HACRAB, Arabicè id eſt *Scorpio* Latini quidam Nepam dixerunt. Gloſs. Nepa *σκορπίος*. Cicero lib. v. de Finibus: *Cornibus vti videmus boues, Nepas aculeis.* Idem in Arateis plerunque Scorpium Nepam tranſtulit, vt in enumeratione ſignorum Zodiaci:

Exin proiecta claro cum lumine Chelæ,
Ipſaq́ conſequitur lucens vis magna Nepaï.

Et de Ophiucho:

Atque oculos vrget pedibus, pectuſq́ Nepaï.

Feſtus tamen vocabulum hoc Africum à quibuſdam pro Cancro accipi dixit, & verè. Ideóque fruſtrà reprehenſus à quibuſdam Non. Marcellum ſecutis. In eo loco Auieni:

Cur Hyperionios Nepa circumflecteret ignes.

Nónne clarè Cancrum indicat? Ipſe Cicero cum ait de Hydrâ:

Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepaï.

Nónne illud Arateum expreſſit?

— καί οἱ κεφαλὴ ὑπὸ μέσσον
καρκίνον ἱκνεῖται.

Et habent profectò auctorem ſuum. Nam Plautus in Caſinâ dixit:

Receſſim dabo me ad parietẽ imitabor Nepam.

Nam receſſim ire Cancri proprium, qui ὀπισθοβάμων Græcis dicitur. Manilius tamen aliiq́ue pro Scorpio malunt accipere, quod non improbo, ſed & alterum fero. Nunc ſtellas explicemus.

1 Septentrionalis trium lucidarũ in fronte. 3
2 Media earum. 3
3 Auſtralis earum. 3
4 Auſtralior præcedenti, quæ eſt in vno pedum. 3
5 Septentrionalior duarum lucidarum in latere ſeptentrionali. 4
6 Auſtralior earundem. 4
7 Antecedens trium lucidarum in corpore. 3
8 Media, quæ Calbalacrab id eſt Cor Scorpij dicitur. 2
9 Sequens trium. 3
10 Antecedens duarum ſequentium, quæ ſunt tanquam in vltimo pede. 5
11 Sequens earum. 5
12 In primâ vertebrâ. 3
13 In ſecundâ. 4
14 Septentrionalior duplicis in tertiâ vertebrâ. 4
15 Auſtralior ibidem. 4
16 In vertebrâ quartâ. 3
17 In vertebrâ quintâ. 3
18 In vertebrâ ſextâ. 3
19 In vertebra vltimâ aculeo proximâ. 3
20 Poſterior in aculeo, ἐν τῷ κέντρῳ quæ Leſchat vocatur, & Schomleck. 3
21 Prior ibidem. 4

Octaua Græcè ἀντάρης dicitur. Hoc veſpertilionem Sophocli ſignificat. Alphonſinarum auctores legiſſe puto ἀντάρτης. Heſychio ἀντάρτης Tyrannum ſignificat. In tabulis legitur *tendens ad rapinam.* Eadem eſt Arabicè قلب العقراب Hoc eſt, חֵלֶב-- חֲעַקְרָב Penultima dicitur لسعة *Leſchat*, & *Schomleck.* pro *Schomleck.* Scaliger *Moſclek* مسلاو legit per μετάθεσιν. Diuinum hoc vt omnia quæ ab illo. Ex hiſce ſtellis quindecim recitat Hyginus, & totidem, imò eaſdem Anonymus.

Extrà formam ſunt.

22 Vna acumini propior Nebuloſa.
23 Prior duarum ad Septentrionem recedentium ab acumine. 5
24 Poſterior earundem. 5

Sunt itaque omnes Scorpij ſtellæ 24.

Sequuntur Chelæ, quæ Virgilius brachia Scorpij dixit. Anonymus nõ ſatis rectè cornua. Arabibus χηλὴ βόρειος eſt Zubeneſchamali, زبان السمالي & νότιος Zubenelgenubi, زبان الجنوبي.

1 Duarum quæ in extremâ Chelâ Auſtrali lucidior. 2
2 Septentrionalior earum, & obſcurior. 5
3 Lucidior in extremâ Chelâ ſeptẽtrionali. 2
4 Prior, & obſcurior. 5
5 In mediâ Chelâ Auſtrali. 4
6 Præcedens hanc in eadem Chelâ. 4
7 In media Chelâ Septentrionali. 4
8 Sequens hanc in eadem Chelâ. 4

Sunt itaque octo.

Latini Chelas Libram, vt dixi, appellauerunt, & Arabes eos ſecuti Mizan ميزان quod ſi velis has ſtellas in Libræ formam, vt fieri nonnunquam ſolet, redigere oportet lancem vtranque tam amplam facere, vt non tantum vngulas, ſed & brachiorum pluſquàm dimidium complectantur. Nam aliter ſtellæ duæ vltimæ ingredi non poterunt. Hoc voluit Virgilius:

—— tibi brachia contrahit ardens
Scorpius, & cæli iuſtâ plus parte relinquit.

Hoc

Hoc in Sphæris non obſeruatur, cum Almageſtum poſtulet. Haly celeberrimus magiſter videtur etiam duas ſtellas quæ in pedibus ſunt Virginis Libræ aſſignaſſe. Cui aſſentiri videtur Martianus: *Scorpius enim* (ait) *tam ſuum ſpatium corpore, quàm Chelis occupat Libra: Cuius ſuperiorem partem pedes Virginis occuparunt.* Ita eſſent decem ſtellæ. Aliter octo, hoc pacto.

1 Clarior in extremo lancis auſtralis. 2
2 Septentrionalior ibidem, & occultior. 5
3 Clarior in extremo lancis Sept. 2
4 Prior, ſed obſcurior, ibidem. 5
5 In medio lancis Auſtralis. 4
6 Prior in eadem lance. 4
7 In medio lancis Septent. 4
8 Altera ibidem, ſed prior. 4

Huiuſmodi formam nos exprimi iuſſimus tum ne vllum ſidus in his cæleſtium formarum imaginibus deſideraretur, tum quia hæc in Sphæris non ſatis obſeruata. Hyginus, & Anonymus, quatuor primas agnoſcunt. Quod itaque Aratus de Chelis ait:

Ἀλλ' αἱ μὲν φαέων ἐπιδευέες, οὐδὲν ἀγαυαί.

Vix verum eſt: quare correxit, vt ſæpe, Germanicus; qui ait:

Inſigni cælum perfundent lumine Chelæ.

quem verſum alibi aliter expoſuimus. Tu elige.

Stellæ prope Libram extra formam hæ ſunt.

1 Antecedens trium quæ à Chelâ dexterâ in Septentrionem declinant. 5
2 Duarum ſequentium prior. 4
3 Poſterior earundem. 4
4 Sequens trium quæ ſunt inter brachia. 6
5 Antecedentium ibidem ſeptentrionalior. 4
6 Auſtralior earundem. 5
7 Trium Auſtraliorum Chelâ Auſtrali præcedens. 4
8 Duarum reliquarum Septentrionalior 3
9 Earundem auſtralior. 4

Sunt itaque extra formam 9 & vnà cum aliis 17.

ARCTOPHYLAX.

Arctophylax alio nomine Bootes appellatur, hoc eſt, bubulcus, quod Almageſti tranſlatores male vociferatorem interpretantur. Errorem docuit Scaliger, eiuſque cauſam, in diuinis ad Manilium commentariis. Idem etiam Cheguius, vel Ceginus dicitur. Sed hoc ex Cepheo huc tralatum. In fabulis Arcas, vel Icarus. Lycaona quoque nominat Ouid.

Tertia poſt Nonas remouere Lycaona Phœbe
Fertur, & à tergo non habet Vrſa metum.

In Manuſcripto noſtro ſimilem habet ἐπωμίδα, ei quæ Nixo appingitur. Id quod in manu habet καλαύροπα eſſe oſtendimus. Hinc corruptum illud apud Arabes nomen Incalurus. Debebat enim ſcribi non vt nunc Incalurus انقلورس, ſed paruâ mutatione القلورفس Alkalaurops. Ptolemæus κολόρροβον appellat: καλαύροπα, Heſychius. Hyginus, vt ſuprà diximus clauam, hoc eſt ῥόπαλον eſſe voluit. Eius formam veram habes in Manuſcripti noſtri imagine, cui ſimilis illa quæ Herculi genu nixo tribuitur. niſi hæc potius καλαῦροψ ſit ſpecies, quod magis puto. Erat enim καλαῦροψ pedum incuruum. Habet & Orion ῥόπαλον, ſiue κορύνην, ſed de eo alibi diximus. Arabes alij haſtile eſſe voluerunt, & vocant haſtile canum nonnunquam, quod ego venabulum interpretor. Solebant enim nonnunquam venatores numellas (quarum mentio apud Varronem, Feſtum, Columellam) quibus canes erant alligati ſuo λαγωβόλῳ annectere. Hinc eſt quod Aramech الرمح & Lanceator nominetur, quod tamen propriè tribuitur ſtellæ Arcturo: vt & Auieno, & Capellæ ipſe Boötes Arcturus nominatur. In Hygini vulgatis codicibus ante pedes Boötæ manipulus quidam fingitur, quem ſe Scaliger in ſuâ quoque mappâ vidiſſe teſtatur. Hic quanquã ſtellas non habeat, Arabibus cognitus nomen Azimeth, حزمة quod manipulum deſignat, accepit. Hinc totum ſidus ita appellatum, & poſteà ſtellæ Arcturo ſpeciali priuilegio tributum. In iiſdem Hygini exemplaribus in manu illâ in quâ haſtile non habet, quæ læua eſſe deberet, inſtrumentum quoddam habet ruſticum, quod, quia manipulus adeſt, non ineptè mergam eſſe putaueris. Sed ſpecies falcem, aut potius marram (ita enim Columella vocat, & Iuuenalis: Heſychius μάῤῥον ἐργαλεῖον σιδηροῦν) qua herbæ inutiles extirpabantur, indicat. Rationem vtriuſque hanc eſſe exiſtimo, quod Petellides Gnoſius Booten hunc Philomelum Cereris filium eſſe fabuletur, primum agriculturæ inuentorem. Hæc de figura dixiſſe ſufficiat ad ſtellarum enumerationem veniamus.

1 Antecedens trium in manu ſiniſtrâ. 5
2 Duarum ſequentium prior. 5
3 Earundem poſterior. 5
4 In ſiniſtro cubito. 5
5 Sub humero ſiniſtro. 3
6 In capite. 4
7 In humero dextro. 4
8 Septẽtrionalior iſtà, in principio haſtilis. 4
9 Adhuc Septentrionalior in acumine. 4
10 Septentrionalior duarum ſub humero in haſtili. 4
11 Auſtralior earundem. 6
12 In ſummitate manus dextræ. 5

13 Prior in dextro κόρακι. 5
14 Posterior ibidem. 5
15 In manubrij hastilis extremitate. 5
16 In coxâ dextrâ, vel in subligari. 3
17 Posterior in Zonâ. 4
18 Prior in Zonâ. 4
19 In dextro calcaneo. 3
20 Septentrionalis trium quæ sunt in crure sinistro. 3
21 Media trium. 4
22 Australis earundem. 4

Extra formam.

23 Inter vtrunque femur: 1

Sunt itaque omninò 23.

Stella vltima primæ magnitudinis Græcis κατ' ἐξοχὴν Arcturus dicitur: De quo Aratus:

——ὑπὸ ζώνῃ δὲ οἱ αὐτὸς

Ἐξ ἄλλων Ἀρκτοῦρος ἑλίσσεται ἀμφαδὸν ἀστήρ.

Et ita Proclus: ὁ μὲν γὰρ ἀνὰ μέσον τῶν σκελῶν τοῦ Ἀρκτοφύλακος κείμενος ἐπίσημος ἀστὴρ Ἀρκτοῦρος ὀνομάζεται. Hunc Arabes Asimech, & Aramech nominant. Vidi qui eum Alkameluz nominaret. Alius quispiam Arabis interpres audientem transtulit. Rationes comminisci ego non possum. Quintæ, sextæ, septimæ, & trium quæ in dextrâ sunt, Auienus mentionem facit. Hyginus, & Anonymus omittunt aliquas, qui tamen hoc in loco deprauati. Is qui imagines quæ in Manuscripto sunt pinxit, non intellexit id quod Hyginus, & Anonymus volunt in vtrisque pedibus singulas esse stellas. Nam pedem, non vt ille putauit, plantam τῆς ἀκροποδίου intellexere, sed totum illud quod à genu ad imum vsque est. Stellas enim, ni fallor, innuunt decimam nonam, & vigesimam. Stellam decimamsextam in subligari collocauimus, ex Ptolemæi, & Arabum maxime sententia. Solebant enim Arabes, & Hebræi sæpè vti pannis quibusdam, quibus pudendas partes velarent, ita tamen vt ad genua vsque pertingerent. Perizomata, & campestria vocat Isidorus, quorum posterius apud Horatium inuenias. Similes his λεντίδες, quarum in balneis vsus, vt priorū in campo. Huius generis erant, מִכְנְסַיִם hoc est femoralia, quorum mentio est Exodi XXVIII vbi de vestibus sacerdotalibus agitur. Ad quem locum respexit Isidorus, cum dixit Tit. de veste Sacerdotali in lege. *Batin siue feminalia, bracca linea vsque ad genua pertingentes, quibus verecunda sacerdotis velabantur.* Verbum illud quo vtitur Isidorus, BATIN corruptè legitur pro *Baddim*. בַּדִּים lineum. In Tabulis Alphonsinis περίζωμα hoc, siue, vt ibi legitur pannus quo verenda teguntur, appellatur *merer* lege *mezer* περίζωμα pro quo male Mirac. Quod ميزر si de litera ZAI apicem sustuleris, erit RE. Itaque Merer pro Mezer lectum est perperam, ex hac inepta lectione factum Mirac, pro Mirar. & *Mirar pro Miraz*. Et hæc de hoc vestimenti genere, & ipso asterismo satis. Ad alia veniamus.

VIRGO.

Ea quæ Græcis παρθένος, Latinis Virgo dicitur, in fabulis Astræa, Erigone, Atargatis Syrorum Dea, Fortuna, Ceres. Sunt & qui Parthenon κυρίᾳ ὀνόματι appellatam dicant Apollinis filiam. In Manuscripto nostro deest eius imago, nisi quod videri possit cum Aurigâ confusa, vt infrà demonstrabimus. Hæc quam nos exprimendam curauimus, ex Hygini exemplaribus est desumpta. In eâ pro spicâ habet oliuam & in manu alterâ caduceum, adeò vt manifestum sit, fuisse qui eam Pacem esse dixerint, Nam & Græci εἰρήνην coluere, & Latini, cum liqueat Augustum ei Aram cōsecrasse. Habemus etiam in Glossario Latinogræco, *Panda εἰρήνης θεός*. De hac ita Arnobius: *Et quod Tito Tatio, Capitolinum vt capiat collem, viam pandere atque aperire permissum est, Dea Panda est appellata, vel Pantica.* Alij vt puto, non curantes τὸ ἔτυμον ab eadem Historia Pandæ numen cæpisse putarunt, ob Pacem inter Titum Tatium & Romulum factam, ideoque eam Pacis Deam putarunt. Simili ratione Fast. Ouid. VI. Concordia eandem rem narrans introducitur. Meminit Pandæ Varro in isto carmine semigræco.

Θεὰ Anna Peranna, Panda, καὶ Λατὼ, Pales, Nerienes, & Mineruæ, Fortuna, ac Ceres.

Ita enim versus illos apud Gellium cap. 21. lib. 13. emendandos censeo. Meminit & Pandæ Augustinus. Auienus Iisdem à quibusdā hanc appellatam indicat: Quidam Iustitiam, siue δίκην nominant. Emendandus itaque Scholiastes Anonymus, in quo errore ex notis profecto legitur *& ab eis Iusta vocabatur*. Substitue *Iustitia*. Aratus: καί ἑ Δίκην καλέεσκεν. *Iustitiā* vocat Auienus, Germanicus, Hyginus, & ipse Anonymus ex Nigidio. Arabibus *Eladari*, العذري & frequentius *Sunbala*, vocatur. quorum postremum spicam significare docuit vir magnus. Rectè: nam Hebræis שִׁבֳּלִים sunt *Spicæ*. Arabes more suo & Chal dæi eo Nun interiiciunt, præsertim vbi Dagesch inuenitur. Nomen itaque partis toti signo adhæsit. Est autem Virgo XII signorum sexta, si ab Ariete incipias: Arato quarta. De eius vestibus infrà. Nunc stellas recenseamus.

1 Australis in κεφαλῇ. 5
2 Septentrionalis ibidem. 5
3 Duarum sequentium in vultu Septentrionalis. 5

4 Australis

4 Australis ibidem. 5
5 In summitate alæ sinistræ. 3
6 Prima quatuor in eadem alâ. 3
7 Altera ibidem. 3
8 Tertia. 5
9 Postrema. 4
10 In dextro latere sub Zonâ. 3
11 Antecedens trium in alâ dextrâ. 6
12 Australis duarum reliquarum. 6
13 Septentrionalis earundem, quæ προτρυγητὴρ dicitur. 3
14 Sub manu sinistrâ, ὁ στάχυς. 1
15 Sub perizomate apud dextram coxam. 3
16 Septentrionalis lateris prioris τοῦ περιποδίου in femore læuo. 5
17 Eiusdem lateris australior. 6
18 Alterius lateris septentrionalior. 5
19 Huius australior. 5
20 In poplite sinistro. 4
21 In femore dextro. 5
22 Media trium ἐν τῷ περιποδίῳ ζώνῃ. 4
23 Australis ibidem. 4
24 Septentrionalis ibidem. 4
25 In pede læuo. 4
26 In pede dextro. 4

Sunt itaque omninò 26.

EXTRA FORMAM.

Prima trium ad rectam lineam sub brachio læuo. 5
Media earum. 5
Infima earundem. 5
Trium, quæ sunt ad rectam lineam ὑπὸ τὸν στάχυν prima. 6
Earundem media. 5
Earundem vltima. 6.

Sunt itaque sex, & cum prioribus 32.

Primæ stellæ sunt ἐν τῷ κεφαλίῳ. Has non immeritò in capitis ornamento locatis, vt & veteres f[illegible]tasse existimo, præsertim cum & κεφάλιον pro capitis tegumento sumatur, & vocetur ab Arabum interpretibus *orbis capitis* quod κυκλάδα sonat. Isidorus *Athenienses enim cyclades aureas gerebant, partim in capite, partim in fronte.* Eadem vocatur στλεγγὶς lib. IV Athenæo, & aliis. Exponunt Scholiastæ χρυσοῦν ὅλκημα τὸ περὶ τῇ κεφαλῇ τῶν γυναικῶν, Theocritus Pharmaceutriâ ἄμπυκα appellat. Plinius lib. IX. cap. XXXV *Spiras* appellat. Ex triplices, *Diademata, Nimbi*, & *mitra*: quæ omnia erant ex auro. nam de cæteris capitis ornamentis nihil hîc dico. *Mitra* Phrygiarum erat, quæ tamen non semper, vt puto ex auro. Diademata orbiculi erant ex auro, & gemmis capiti circundati. *Nimbi* erant transuersæ fasciolæ ex auro in linteo assuto. In Pseudolo Plauti legimus: *Quam magis aspecto, tam magis nimbata est.* Ita enim eum locum, in quo frustrà se cruciant interpretes, explicat Isidorus, & subiungit. *Nam & lumen quod circa angelorum capita pingitur nimbus vocatur.* Lege *Angelorum capita*. Notus est mos Christianorum Angelos, Apostolos, Virginem θεοτόκον, & ipsum Christum orbiculo quodam, aut hemicyclio radiato ornantium; Mos simul, & nomen à Paganis traductum. Nam ad III Æneidos vbi Virgilius ostendit Penates Ænea apparuisse *multo manifestes lumine* annotat Seruius *cum nimbo suo.* Græce μηνίσκος vocatur, vt Scaliger ad Catalecta annotat. Eadem cum nimbo nostro esse videtur seminutra, cuius meminit Vlpianus *L. Argumento* 25. § *Ornamenta De Auro, Argento, Mundo.* Stellæ totius capitis obscuræ, magnitudinis quintæ; quare non malè Hyginus *quod caput eius nimium obscurum videtur.* Et Auienus *viduataq; vertice summo.* Decimamquintam ἐν περιζώματι locat Ptolemæus. Tabulæ Alphonsinæ & hanc & decimam quintam in cingulo ponunt. Sed notandum duo fuisse puellis cingula quorum prius strophium vocabât, quo mammas cohibebant sororiantes, Catullus:

—— Strophio lactantes cincta papillas.

quem versum memoriæ lapsu Cinnæ ascribit Isidorus. Multi alij meminere strophij, sed inter alios elegans est ille locus Titinij:

Me miseram, quid agam? inter vias epistola excidit mihi,
(Infelix) inter tuniculam, & strophium quam collocaueram.

Capitulam vocat Nonius: Græci ταινίαν. Describit ita Virgilius:

Aurea subnectens exertæ cingula mammæ:

Hisce Zonulis subdita erat pellis, quæ *mamillare* vocabatur. De quâ Martialis:

Taurino poteras pectus constringere tergo:
Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Fasciam vocat Ouidius:

Angustum circa Fascia pectus erat.

Et alibi: *—— omne papilla*
Pectus habent tumidæ. Fascia nulla teget.

De altero cingulo inferiori, quæ propriè ζώνη & μίτρα, clarius est quàm vt explicatione egeat. Sed vbi Ptolemæus ait: ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ γλουτοῦ apud dextri femoris vertebram, Tabulæ summitatem manus dextræ habent, quasi γλουτὸς sit ἀκρόχειρ. Περιπόδιον orbiculus est pedibus alligatus, quo gentes quædam vsæ. Ptolemæus περιπόδιον ἔνδυμα vocat, nisi tunicam talarem intelligas. Debet itaque pingi Virgo nuda vsque ad mamillas, cum Nimbo, siue diademate, cum Strophio, cum Zonâ, & peripodia, ac veste virginali. Hyginus stellas nominat XVI, tres amplius Anonymus, non admodum malè. Decimatertia προτρυγητὴς vocatur, quia ante vindemiam oritur, & dicitur Plinio maturitatem

tem vindemiæ promittere, quanquam Ouidius Fastorum IIII originem nominis deducat ex fabulâ aliis intactâ. προτρυγητὴρ Proclo, προτρυγητῆρα vocari dicit Columella Vindemiatorem exponens, quicum consentit Ptolemæus. Plinius capite 30 lib. 18. Vindemitorem vocat, vt & Ouidius: *At non effugiet vindemitor.* Vitruuius: *Ab eo non longè conformata est Virgo, cuius suprà humerum dextrum lucidissima stella nititur, quam nostri Prouindemiam maiorem, Græci προτρύγετον vocitant.* Lege: quam nostri *Prauindemiatorem, Græci προτρυγητὴν vocitant.* Loci cæteri non sollicitandi. Arabes hanc stellam *Almucedie*, & *Alaraph vocant.* lege *Almuredin alcast.* Sequitur stella primæ magnitudinis στάχυς dicta: de quâ benè Auien.

Et ceu Siriaco torretur spica calore.

Est enim & Sirius primæ magnitudinis. Eam Alzimon vocant Arabes. Item Azimech & Alacel pro quo Scaliger coniunctim legit *Hazimeth alhacel.*

حرمه الحصال

In tabulis vocatur *Asimech inermis*, ad distinctionem hastilis Bootæ quod similiter Asimech, siue Hazimeth indigetant. Hinc *Spicifera Virgo* Manilio: *Virgo qua spicea munera gestat* in Catalectis.

GEMINI.

Sequitur apud Aratum Geminorum signum, & deinde Cancri. Apud Germanicum ordo est permutatus. Signum hoc in Zodiaci ordine est tertium. Græci similiter Δίδυμοι vocant: Arabes *Elgeuze.* quod tamen Orionis proprium, vt infrà docebimus. Plerique hos putant esse Tyndaridas, qui & Ledæi iuuenes, & Dioscuri vocantur: Castorem, & Pollucē. De his fabula antiqua est, alternis viuere, & mori: quod qui ita explicarunt, quasi oriente vno alter occidat, nimis sunt ἀναστρόλογοι. Sed hinc nata est fabula, quod cum vnus alteri incumbat in Finitore Græcanico alter altero adhuc eminente totus ferè occidat, idemque rursum prior, oriatur, & ita alternatis vicibus moriatur quodammodo, & reuiuiscat. Alij Triptolemum & Iasionem Cereri amatos referunt. Alij Amphionem & Zethum fratres esse volunt. Nonnulli Apollinem & Herculem. Vnde Arabes Cancro propiorem Abrachaleus vocant, alterum Auellar, quorum hoc ex Apollon corruptum, alterum ex Iracleus monuit vir maximus nostri æui. Nigidius Samothraeas Deos putauit, vt monet Anonymus ita emendandus: *Nigidius Deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit memorare, propter eos qui mysteriis præsunt.* Quem locum cum iamdudum ita in meis ad Hymnos Orphaicos Notis emendassem inueni ex parte idem Meursio meo placuisse. Nigidio Hymni illi consentiunt: Dij enim Samothraces sunt Curetes, Corybantes, Cabiri. De his ita loquitur Hymnorum auctor:

> Κυρῆτες, κορύβαντες, ἀνάκτορες ἐνδυνατοί τε,
> Ἐν Σαμοθρᾴκῃ ἄνακτες, ὁμοῦ Ζηνὸς κόροι αὐτοί.
> Πνοιαὶ ἀέναοι, ψυχοτρόφοι, ἀεροειδεῖς·
> Οἵτε καὶ οὐράνιοι δίδυμοι κλῄζεσθ' ἐν ὀλύμπῳ.

Hoc est:

> *Curetes, Diuiq; potes, magni Corybantes,*
> *Threïciaq; Sami Reges, Iouis inclita proles,*
> *Æterni in cœlo flatus animabilis aura,*
> *Quos etiam in magno Geminos vocitamus Olympo.*

Corybantes erant tres, Cyrbas, Pyrrhus, Idæus, quæ nomina ex Nonno primus erui. Cyrbas a fratribus duobus fuit obtruncatus. Hinc eum vocat Orphaicorum auctor:

> Φοίνιον, αἱμαχθέντα κασιγνήτων ὑπὸ δισσῶν.

Ex eius sanguine natum apium, vt liquebit. In Hygini codicibus alter fratrum harpen habet, antiquissimum teli genus: alter clypeum cum sanguine, & apij floribus: quod nisi nos explicassemus, nemo (vt puto) fuisset, qui quid ea gestamina sibi velint vnquam coniecisset. Vt mihi credas Clementem audi: εἰ θέλεις δ' ἐποπτεῦσαι καὶ τὰ κορυβάντων ὄργια, τὸν τρίτον ἀδελφὸν ἀποκτείναντες οὗτοι, τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ φοινικίδι ἐπικαλυψάτην· καὶ καταστέψαντε ἐθαψάτην, φέροντε ἐπὶ χαλκῆς ἀσπίδος ὑπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὀλύμπου· καὶ ταῦτ' ἐστὶ τὰ μυστήρια συνελόντι φάναι, φόνοι, καὶ τάφοι· οἱ δὲ ἱερεῖς οἱ τούτων, οὓς ἀνακτοτελεστὰς, οἷς μέλον, καλεῖν, προστερατεύονται τῇ συμφορᾷ. ὀλόρριζον ἀπαγορεύοντες σέλινον ἐπὶ τραπέζης τιθέναι· οἴονται γὰρ δή, ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ἀπορρυέντος τοῦ κορυβαντικοῦ, τὸ σέλινον ἐκπεφυκέναι. Eadem fermè Eusebius; & his non dissimilia apud Arnobium libro quinto. In Manuscripti imagine alter Geminorum Lyram & plectrum habet, alter clauam cum hastâ. Is qui lyram habet Apollo est, aut Amphion quem in asterismo cum Lyrâ pingi etiam Anonymus comprobat. Alter itaque Zethus, aut Hercules: sed vtrum dicas manifestum est pictoris vitium: Nam nec Zethus clauam habet, nec Hercules hastam. Quanquam verò veteres omnes Geminos nudos finxerint; habent tamen in hâc figurâ vterque ocreas: Alter mantellum (de quo vestimenti genere infra) alter chlamyda, qualem describit Isidorus: *Chlamys est, quæ ex vnâ parte induitur, neque consuitur, sed fibulâ infrenatur.* Nisi ibi χλαίνας malis legere. Id quod in apice pilei est in formam crucis vulgaris torulum esse opinor: In Manuscripto enim nostro auream habet figuram, quam exprimere non potuit sculptoris manus. Toruli verò aurei Deorum erant signa. Plautus Amphit. Mercurio loquente:

Tum

Tum meo patri autem torulus inerit aureus
Sub petaso: id signum Amphitruoni non erit.

Quem locum qui sollicitandum putauerunt Varronem legisse non videntur, qui torulum, capisis exponit ornamentum. Hæc de vestibus: ad sidera veniamus in quorum enumeratione placet Tauro propiorem Castorem appellare, Cancro viciniorem Pollucem.

1	In capite Castoris.	2
2	In capite Pollucis.	2
3	In cubito sinistro Castoris.	4
4	In brachio eiusdem.	4
5	Insequens hanc in interscapilio.	4
6	In humero dextro eiusdem.	4
7	In humero sinistro Pollucis.	4
8	In latere dextro Castoris.	5
9	In latere sinistro Pollucis.	5
10	In sinistro genu Castoris.	3
11	Sub genu sinistro Pollucis.	3
12	In inguinis parte læuâ Pollucis.	3
13	In suffragine dextrâ eiusdem.	3
14	Ante læuum pedem Castoris.	4
15	Sequens hanc in ipso pede.	4
16	In summo pede dextro eiusdem.	4
17	In summo pede sinistro Pollucis.	3
18	In summo pede dextro eiusdem.	4

Sunt omninò 18.

EXTRA FORMAM.

1	Præcedens pedem læuum Castoris.	4
2	Remotior à genu læuo eiusdem.	4
3	Ante genu sinistrum Pollucis.	5
4	Media trium quæ lineam rectam constituunt post sinistram eiusdem.	5
5	Septentrionalis trium.	5
6	Australis earum, apud lacertum.	5
7	Sequens prædictas.	4

Sunt itaque septem, & vnà cum reliquis. 25.

In Sphæris nona collocata est sub humero dextro Castoris: Vndecima, & duæ sequentes alias longè partes occupant, quàm nos ex tabulis Ptolemaicis describimus. Error inde est, quod genua Pollucis sursum suprà clunes Castoris deberent effingi, cum is nunc demissis genibus, erectisque pedibus figuretur. Hyginus & Scholiastes multas stellas habent quas & nos, sed variato situ, adeò, vt pro dextro sæpè læuum constituant. Stellas quoque nonnullas extra formam positas formæ adiungunt. Stella secunda, quam plerique in capite Pollucis, nonnulli inter vtrunque collocant, Raselgeuze dicitur Arabibus. Ὑπόκιῤῥον, hoc est subruffam, vocat Ptolemæus. Tabularum auctores & hic & alibi videntur legisse ὑπόκισσος Transferunt enim *Carea*. Stella prima extrà formam Hygino, Proclo, Anonymo aliisque πρόπους appellatur Id nomen occasionem dedit Anonymo alio in loco corrumpendo, vbi enim de posteriore Geminorum sermo est, ita legitur. *Alter qui Propus appellatur, is iuxta Cancrum est.* Lege *qui Pollux appellatur.* Idem paulo inferius admodum est turbatus glossematis, & quidem ineptissimis: Itaque iis eiectis, vnaque voculâ immutata ita lege. *Hi sunt inter XII signa Zodiaci circuli: Sed in medio circulo tropici qui Æstiuus appellatur siti sunt.* Nam quis non rideat, & Æquinoctialem cum Tropico confundi, & Geminos in Hyemali Tropico constitui. Quod si ex Græcarum vocum (quibus forte circulum hunc nominauit Anonymus vt sunt, ὁ τοῦ καρκίνου, ὁ θερινὸς. ὁ βόρειος) malâ interpretatione corruptam putes lectionem non difficulter à me assensum impetrabis.

CANCER.

Cancer, qui Græcè καρκίνος, tertium Zodiaci signum, Arato sub medio Helices ponitur, vt Gemini sub capite, Leo sub cauda Arabibus Alsartan السرطان vocatur, Hebræis quoque סרטן appellatur.

Stellæ hæ sunt.

1	Nebulosa in pectore.	4
2	Septentrionalis duarum antecedentium quadrilateri quod est circa nebulosam.	4
3	Meridionalis earum.	4
4	Septentrionalis lateris alterius.	4
5	Meridionalis eiusdem.	4
6	In Chelâ australi.	4
7	In Chelâ septentrionali.	4
8	In pede septentrionali posteriore.	5
9	In pede australi posteriore.	4

EXTRA FORMAM.

10	Apud flexuram Chelæ australis.	4
11	In extremâ Chelâ Australi.	4
12	Duarũ quæ nebulosam sequuntur prior.	5
13	Earundem posterior.	5

Sunt itaque omninò 13.

In Sphæris vna ponitur, quæ non numeratur in Almagesto. Ea à quintâ paulum australius declinans collocatur. Stella prima Arabibus Melleph مالف vel معلف cum Teldid. Thema est. لفف inuoluere. συστροφὴ vocatur, quod Barbari implicitatem interpretantur. In Ptolemæo legitur: ἡ ἐν τῷ στήθει νεφελοειδὴς συστροφὴ καλουμένη φάτνη τὸ μέσον. In Græcorum fabulis φάτνη vocatur, de quâ Aratus in Diosemeis:

Σκέπτεο καὶ φάτνην· ἡ μέν τ᾽ ὀλίγη εἰκυῖα
Ἀχλύϊ βορραίη ὑπὸ καρκίνῳ ἡγηλάζει.

Et inferius:

——— αἱ δ᾽ ἤ μάλα χεὺ
ἐς φάτνην ὁρόων, τὴν καρκίνος ἀμφιελίσσει.

 Latini

Latini Præſepe, vel Præſepium vertunt. Sed ex Ptolemæo liquet non vnam tantum ſtellam Præſepe vocatam, ſed plures. illi aſſentiuntur iſta Procli: *οἱ δὲ ἐν τῷ καρκίνῳ νεφελοειδεῖ συστροφῇ ἑστῶτες καλοῦνται φάτνη*. Eaſdem Nubili nomine indigetat Anonymus. Quartam, & quintam Græci *ὄνους* vocant. Aratus:

Ἀμφὶ δέ μιν δύο λεπτὰ φαεινόμενοι φορέονται
Ἀστέρες, οὔτι πολλὸν ἀπήοροι, οὔτε μάλ' ἐγγύς,
Ἀλλ' ὅσσον τε μάλιστα πυγούσιον οἰήσασθαι·
Εἷς μὲν πὰρ βορέαο, νότῳ δ' ἐπιέρχεται ἄλλος.
Καὶ τοὶ μὲν καλέονται ὄνοι. ——

Proclus: *οἱ δὲ πλησίον αὐτῆς (φάτνης) δύο ἀστέρες κείμενοι, ὄνοι προσαγορεύονται*. Fabulam vide apud Hyginum, & Scholiaſten Anonymum, & Auienum. Manilius Iugulas vocat, cum tamen Iugula Feſto, & Anonymo ſit Orion. Latini Aſinos, & Aſellos vocant. Sunt autem Aſini, Præſepe, cum ſecundâ, & tertiâ in teſtâ Cancri, quæ tegmen Auieno. Sexta & ſeptima in chelis ſunt ſingulis. *Labia* vocant tabulæ Alphonſinæ, alij anteriores vngulas, Barbari griuoneſcos: poſſis Flagella cum Ouidio, Acetabula & cirros cum Plinio vocare. Tres in iis partes ipſa brachia, forcipes, ſeu forfices, & dentes, quæ vulgo malè confundunt. Scholiaſtes Anonymus ſtellas eas in cornibus collocat. Et ſanè non negandum eſt Cancris eſſe cornua, cum Plinius dicat illorum incurſu Cancros arietum inſtar dimicare. Sed aliud ſunt cornua, aliud brachia, quæ ille etiam in Scorpio confudit. Arabibus brachia *Acubene* vocantur. Sed legendum *Azubene*; Nam *Zuben* vt ex Scorpij aſteriſmo patuit eſt chela. Pedes teſte Plinio habent Cancri præter Chelas octonos incuruos: Vnde *ὀκτάποδες* Graiis, & Octipedes Latinis appellati. Non malè itaque ſtellam octauam in penultimo pede τῶν *βορείων*, & nonam in vltimo τῶν *νοτιωτέρων* [illegible] collocaris. Hyginus in ſtellis enumerandis, iuſto liberalior, nam XVIII computat, vt & Anonymus qui XVII: Ita enim legendum non XVI docent præcedentia. Auienus ſtellam ſecundam Chelæ Septentrionali annumerat, decimam cum ſequenti auſtrali. Annumeratis itaque iis quæ in Chelis ſunt, vnà cum Præſepio & Aſinis octo enumerat, quas maximè putanſt notandas. Verſus eius, prout à nobis ſunt diſtincti, hi ſunt:

—— *quà duo concaua dorſo*
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere Aſinos ortos Theſprotide terra,
Et ſidus Lenæe tuum: diſterminat aër
Craſſior hos, itidem qualis Præſepibus oſſa
Forma ſolet: diſpar chelarũ flamma coruſcat:
Nanq. tribus ſtellis adoletur dextera Cancro
Læua duas pigro ſuccendit fomite flammas.

LEO.

Leo hic in Zodiaci ordine quintus eodem apud Græcos, Latinoſque nomine nuncupatur: Arabibus Alezet, vel Alaſid الاسد potius nuncupatur: in fabulis Cleonæi & Nemeæi epithetis ornatur. Sed hæc paulò clarius explicanda. Leonem hunc à Lunâ nutritum volunt, quia Veterum ea erat opinio, vt omnia monſtra à Lunâ immitti putarent, aut quia eadem cum Dianâ ſiluarum præſide. Locus illi aſcribitur in Arcadiâ, hiſce nominibus Clitorium, Cleone, Bembina, Nemea, Amphryſos, quæ omnia præter penultimum apud Plinium in Arcadiæ deſcriptione inuenias, ſuntque partim eadem, partim vicina. Locus Plinij ita ſe habet: *Clitorium, Cleone, inter quæ duo oppida regio Nemea Bembinadia vocitata.* Hyginus in opere Mythologico Fab. XXX ait. *Leonē Nemeaū quem Luna nutriuerat, in antro Amphryſo ac* * *tropum necauit.* Locus hic meritò omnibus ſuſpectus: conicio legendum, *in antro Amphryſo ad Clitorium necauit.* Scholiaſtes Anonymus: *Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam* (malim *ab Lunâ*) *in terrâ Arcadiâ in regione Nemea in ſpeluncâ* * *Mibdimon nomine fuerit, quam quidam Aphriſo dicunt.* Legendum puto: *cui Bembinon nomen fuerit, quam quidam Amphryſon dicunt.* Amphryſon legendum euincit Hyginus, & notum eſt tres pluréſque locos diuerſis regionibus eo nomine inſignitos. Sed hoc leue. Alterum grauius erratum, ſed literarum ductus, & tranſpoſitiones animaduertenti liquebit verè emendatum. Plinius Bembinadiam dixit, Stephanus Bembinam, Hellanicus Bembinon quod proximè accedit. locus eſt talis in Milite Plauti:

Vbi Bombomachides Cluninſtari dyſarchides
Erat Imperator ſummus, Neptuni nepos.

Eum plerique hodie putant integrum: nec ego negem ſimilibus nominum compoſitionibus vſum Plautum: ſed ita vſum affirmo vt origo vocum pateret, vt in Theſautonicochryſides, aliiſque. Hîc vt demus prius verbum aliquid ſignificare, poſterius quomodo interpretabimur: Quare ego, Imperatorem eum, monſtro alicui comparari autumo, præſertim cum Neptuni ſobolem fabularum auctores ſemper faciant monſtroſam, quod & antiqui obſeruarunt. Puto itaque legendum:

Vbi Bembinata Cleonæi inſtar Iſarchides
Erat Imperator ſummus, Neptuni nepos.

Hæc de nomine. Sequitur ſtellarum numerus.

1 In pilulâ naſi. 4
2 In rictu oris. 4
3 Auſtralior in capite. 3
4 Septentrionalior ibidem. 3

5 Septen-

5 Septentrionalior trium in iubâ ceruicis. 3
6 Media earundem. 2
7 Meridionalior trium earum. 2
8 In corde. 1
9 Paulum Australior præcedenti, & hæc locatur in pectore. 4
10 Antecedens paulū eam quæ in corde est. 5
11 In genu dextro. 5
12 Ἐν τῷ σκέλει dextra præcedente. 6
13 Ἐν τῷ σκέλει sinistra præcedenti. 4
14 In genu sinistro. 4
15 In sinistrâ axillâ. 4
16 Antecedens trium quæ sunt in ventre. 6
17 Septentrionalis duarum sequentium. 6
18 Australis earundem. 6
19 Antecedens in lumbis. 5
20 Sequens in lumbis. 2
21 Septentrionalis duarum quæ sunt in vertebris femorum. 5
22 Australis earundem. 3
23 In posteriore parte femorum. 3
24 In suffraginibus posterioribus. 4
25 Australior hâc in lacerto. 4
26 Ἐπὶ τῶν ἀγκώνων posteriorum. 5
27 In caudâ extremâ. 1

Sunt itaque omnino 27. &

EXTRA FORMAM.

1 Prior duarum super dorsum. 5
2 Posterior earum. 5
3 Septentrionalis trium quæ sunt sub aluo. 4
4 Media earum. 5
5 Australis earum. 5
6 Septentrionalis τῆς συστροφῆς νεφελοειδοῦς quæ est inter extrema Leonis & Helices. νεφ.
7 Prior in parte australi. ἀμ.
8 Posterior ibidem. ἀμ.

Sunt hæ octo, & cum superioribus 35.

Pilulam vocaui id quod in tabulis *extremitas naris* vocatur, & Capellæ *naris imum*. In Isidoro *pirula* legitur, & additum est Glossema *à formulâ pomi piri*. Eo itaque eiecto lege *pilula*. Nam & Græcis vt Pollux, & Rufus Ephesius ostendunt τὸ ἀκρορρίνιον vel, vt Ptolemæus loquitur, ἄκρος μυκτὴρ appellatur σφαίριον. Hoc quoque monendum in Sphæris præterquam quod situs aliquantulum sit immutatus, nonam stellam quæ in pectore est omitti. Quæ eam præcedit, καρδία λέοντος vocatur, & Arabibus ad verbum *Calbolezid*. Proclo & Ptolemæo βασιλίσκος, sed legendum βασιλικός: Ratio nominis apud Theonem, ὅτι αὐτὸν οἱ χαλδαῖοι νομίζουσιν ἄρχειν τῶν οὐρανίων. Aliam assignat Proclus, ὅτι δοκοῦσιν οἱ περὶ τὸν τόπον τοῦτον γεννώμενοι, βασιλικὸν ἔχειν γενέθλιον. Plinius: VIII *Calendas stella, Regia appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino* Regia stella, βασιλίσκος ἀστήρ. Emendandus Anonymus, & supplendus in Leone: *Illa autem magna, & clara, quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.* Lege: *appellatur Regia Tuberoni.* Δράκες sunt complicationes digitorum. pugilli. Hinc δράγμα dicitur quantum manu potest comprehendi. Stella ea quæ in caudæ est extremo Denebalezid vocatur Arabice, ἡ τοῦ λέοντος οὐρά. Sed quia caudæ Leonum longæ sunt, & hæc stella in extremâ caudâ ponatur, videtur distantiarum analogia seruari non posse, nisi Leo caudâ inter crurâ demissâ pingatur: Et hoc conueniens est, cum præsertim currens figuretur: Leones verò caudâ ita demissâ fugere, testis Aristoteles libro de Animalium Historiâ nono. Stellas tres postremas extrà formam constitutas primus Conon Ptolemæo adulatus comam Berenices appellauit, quem secutus est Callimachus, & eius hâc de re carmen longè elegantissimum interpretatus est Catullus: Πλόκαμον Græci vocant, cæsariem Latini, vel crinem, nonnunquam & tricam; Tricas enim Romani dixerunt, quas Græci τρίχας. Nonius: *Trica, sunt impedimenta, & implicationes dicta quasi τρίχες quod pullos gallinaceos inuoluant, & impediant capilli pedibus implicati.* Ratio subsequens ita legi postulat, non *quasi terica* vt vulgo legitur. Ptolemæus dicit similem esse comam φύλλῳ κισσοῦ, folio hederaceo. Id non intellexerunt Tabularum auctores, qui *fusum rosa* vertunt. Hygino VII stellæ nuncupantur, sed quia illum easdem de quibus hîc sermo intelligere, vel ex eo liqueat, quod formam iis triquetram assignet, vnius notæ mutatione legendum est III *stella*: Anonymus quoque ad eius instar corruptus, ad eiusdem exemplum emendandus. Collocata autem est hæc Coma inter Helicen, Arctophylacem, Leonem, & hisce quatuor propè est circunsepta. Catullus in carmine Callimachio:

Virginis, & saui contingens nanque Leonis
Lumina, Callistoi iuncta Lycaonia
Vertor in occasum tardum dux ante Booten,
Qui vix serò alto mergitur Oceano.

Eiusdem carminis, in quo κατὰ προσωποποιΐαν Coma loquens introducitur versus vltimus variè in libris concipitur. Mihi hæc lectio verat:

Proximus Erigone fulgeret Oarion.

Sensus est: Cur in sideribus amplius remoror? Quin potius iterum sum Reginæ coma? Per me sanè licet, si hoc impetrem, vt Arctophylax Virgini sit proximus. Coma enim quodammodo seiungit Booten à Virgine. Booten verò Oriona appellatum testatur locus ille Hesychij: ὠρίων σύστημα κδ´ ἀστέρων, ὅντινες ὀνομάζουσι Βοώτην. Illo quoque Homeri loco:

Ἄρκτον θ᾽ ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν,
Ἥ τ᾽ αὐτοῦ στρέφεται, καί τ᾽ ὠρίωνα δοκεύει.

Videtur Booten intelligere, quod clarius adhuc

erit si Manilium audiamus Homerum explicantem:

Iam tum, cum Graia verterunt Pergama gentes
Arctos, & Orion aduersis frontibus ibant.

Aduersis eunt frontibus Bootes & Helice, vt notum: Vrsa & Orion sunt quidem aduersis frontibus: sed nimium distant. Hoc vltimo sciendum Hyginum & Anonymum inter se conuenire, non etiam nobiscum: Nouendecim vterque numerat. In Manuscripti imagine stellæ multæ satis feliciter expressæ, vt ex diligenti collatione apparebit.

AVRIGA.

Auriga, Aurigator, Agitator Latinis, Græcis ἡνίοχος appellatur, quod ad verbum idem sonat, quod Arabicum ماسك العنان Retinens habenas. Idem est Myrtilus, & Erichthonius, & Arabum nonnullis, vt Scaliger ostendit, *Roba*. Solet is pingi cum habenis, quod indicare videntur ista Germanici:

Sic nulli currus, sic ruptis mæstus habenis
Perfidiâ Pelopis raptam gemit Hippodamiam.

Aurigæ in imagine Manuscripti Virginis vestes attributæ, tunica. Diadema, & Strophium. Habet præterea stolam, siue ricinium. Isidorus *Mauortem* dicit: sed legendum *Maforte*. Glossæ: *Maforte operimentum capitum mulierum*. Nonius, *Mafurtium* vocat. Huius stolæ ea fuisse ratio ex Isidoro & imagine videtur, vt per caput in humeros demissa in alterum latus reiiceretur, & nonnunquam attraheretur ad operiendum caput. Flagellum tantum, Capra, & hædi Aurigam esse demonstrant. Hæc igitur perperam confusa. Aurigam nudum pingi debere mea fert sententia. Hæ sunt eius stellæ.

1	Australior in capite.	4
2	Septentrionalior in capitis vertice.	4
3	In sinistro humero.	1
4	In dextro humero.	2
5	In dextro cubito.	4
6	In καρπῷ dextro.	4
7	In sinistro cubito.	4
8	Sequens in καρπῷ sinistro.	4
9	Antecedens ibidem.	4
10	Ἐν τῷ σφυρῷ pedis sinistri.	3
11	Ἐν τῷ σφυρῷ pedis dextri.	3
12	Septentrionalior præcedenti ἐν τῷ ἀστραγάλῳ.	5
13	Adhuc Septentrionalior, in femoris vertebrâ.	5
14	In sinistro pede parua.	6

Sunt omninò 14.

Tertia Atato est αἲξ ὠλενία, Amalthea, & Iouis nutrix Poëtis. Arabibus *Alhaiot*, vel potius *Alhatod* العتود vt Scaliger docuit, quod hircum significat, quo nomine Latini quoque posteriores hoc sidus indigetant. Id in Sphæris, non in humero, sed in brachio ponitur, cōtrà veterum omniū sententiam, Sextam & octauam ἐν καρπῷ collocari. Pars ea est manus, aut brachij, quà vtrunq. iungitur. Vulgus Brachiale vocat Brachiale autē, vt liquet ex Plinio lib. XVIII. est τὸ ψελιοκάρπιον, non ὁ καρπός; Hoc Latini *armillam, viriolam*, & *circulum* appellare solebant. Galli, & Belgæ etiamnum *Brachiale* ... appellant. Octauam, & nonam capellas, & ἐρίφους hoc est, *hados* معزين vocant. Has collocat Aratus καρπῷ ἐπὶ σχ... : Et Proclus ἐν ἄκρᾳ χειρί. Auienus *in Fine manus* quæ omnia idem significant. Nam anatomici καρπὸν vocant commissuram manus: quanquam Homerus, aliique Poëtæ volam manus, quæ Hir vocatur, ita appellent, quæ alio nomine δοχμή & θέναρ nuncupatur. Alij in brachio collocarunt, & inde Arabes aut vtranque aut alteram clariorem *Sadateni* appellarunt, hoc est βραχιόνια, ἀγκῶνες, vt vir magnus demonstrauit. Eas quæ præcedunt antepenultimam ἐν τῷ σφυρῷ, hoc est malleolo pedis collocaui: Tabulæ vocant, cauillam. Id vulgò malè cum talo confundi solet; Ποδήρη vestem significare videtur: Sed auriga nudus pingitur: quare vide an non sit ἀστράγαλον. Nam in Geminis quoque talum ἀστράγαλον Ptolemæus appellat. Septem stellas refert Hyginus. Primam tertiam, quartam, quintam, septimam, & duas sequentes. Anonymus in brachio toto sinistro quatuor extra Capram collocat, quod fieri non potest. Itaque puto legendum transpositis vocibus: *In dextrâ manu duas: in sinistra vnam*, &c. Habebis itaque x stellas: hoc est præter VII, quas & Hyginus habet, sextā, & duas vltimas.

TAVRVS.

Sequitur Taurus in Zodiaci ordine secundus, aut, si à Cancro cum Arato incipias vltimus. Nomen huius Græcis & Latinis idem: Quin & Arabibus: illi enim الثور hoc est, Ataur, siue Altor dicunt. Hine fit, quod in Lexico Medico inuenias *Harataur Stercus bouis*: خرالثور Germanicus etiam Bouē nuncupat, & fabulæ Io, siue Isidem: aut Europæ portitorem. Hic in cælo dimidiatus pingitur, & Pegasus, & Argo. Scholiastes id fieri fabulatur ob fæminei sexus pudorem, vt & de equo, quia nonnulli Chironis filiam esse volunt, alibi traditur, qui loci se mutuò explicant. De Tauro quod attinet, simile est illud Manilij:

—nam

——— *nam masculasex sunt*:
Diversi totidem generis sub principe Tauro
Alternant genus, & vicibus variantur in orbem.
Cernis vt auersus redeundo surgat in arcum?

Et alibi:

At quos prima creant nascentis sidera Tauri,
Fæminei incedant: nec longè causa petenda est,
Si modo per causas Naturam quærere fas est.
Auersus venit in cælum. ———

Locus ille vbi Taurus quodammodo abscinditur ὦμὴ appellatur, Ptolemæo ἀποτομή. Germanici Scholiastes excisionem transtulit, hodierni abscisionem, & sectionem appellant. Hunc auersum oriri, & occidere notat Hyginus, & sæpè inculcat Manilius. Deinde situs eius talis est, vt genua curuata appareant; hinc non ineleganter Aratus eum κεκλιμένον nuncupat, quod alij tamen aliter exponunt. Cornua eius sunt longa, & incurua, & vt verò veterique vtar vocabulo, camura. Auienus: *Sic camuris ardet protractibus:* Quo vocabulo eadem in re satis eleganter vsus Virgilius:

——— *& camuris hirta sub cornibus auris,*

quem locum explicant Festus, & Marcellus. Sed quia semel de eius situ, partimque inter se relatione loqui cæpimus, etiam hoc addamus. In Sphæris aures ita pinguntur, vt quatuor illas quæ in nostrâ enumeratione vigesimam quintam sequuntur, comprehendant. Eas Ptolemæus in collo collocat. Vigesimam secundam & sequentem hic in aure, Sphæræ contrà in dorso collo statuunt. In tabulis illâ in parte erratum est, vbi duæ sequentes, eas de quibus proximè diximus, in genu collocantur, cum sint in collo. Sed hæc clarius ex ipsâ enumeratione videbis.

1 Septentrionalis quatuor, quæ sunt in excisione. 4
2 Sequens hanc. 4
3 Sequens etiam hanc. 4
4 Australissima earundem. 4
5 Sequens has ἐν τῇ ὠμοπλάτῃ dextrâ. 5
6 In pectore. 3
7 In genu dextro. 4
8 In dextro ζυγῷ. 4
9 In genu sinistro. 4
10 In sinistro cubito. 4
11 Earum quæ in vultu illa quæ in naribus. 3
12 Inter hanc, & oculum Septentrionalem, 3
13 Inter hanc & oculum australem. 3
14 In oculo australi. 1
15 In oculo Septentrionali. 3
16 In initio cornu australis, siue in aure Australi. 4
17 Duarum in eodem cornu Australior. 4
18 Septentrionalior earundem. 5
19 In extremo cornu australi. 3
20 In initio cornu Septentrionalis. 4
21 In extremo cornu Septentrionali, communis cum dextro pede Aurigæ. 4
22 Septentrionalior duarum in aure Septentrionali. 5
23 Australior earundem. 5
24 Prior duarum quæ in collo. 5
25 Posterior earum. 6
26 Australis prioris lateris quadrilateri, quod in ceruice est. 5
27 Septentrionalis eiusdem lateris. 5
28 Sequentis lateris Australis. 5
29 Sequentis lateris Borea. 5
30 Extremitas Septentrionalis prioris lateris Virgiliarum. 5
31 Eiusdem lateris terminus Australis. 5
32 Sequens terminus angustissimus. 5
33 Egrediens Pleias in septentrionem. 5

Sunt omninò 33.

INFORMES.

1 Sub pede dextro, siue sub scapulâ. 4
2 Præcedens trium super cornu australe. 5
3 Media trium. 5
4 Vltima earum. 5
5 Septentrionalior duarum sub acumine cornu eiusdem. 5
6 Australior earundem. 5
7 Prima quinque quæ sunt sub cornu septentrionali. 5
8 Secunda earum. 5
9 Tertia earum. 5
10 Duarum reliquarum septentrionalior. 5
11 Vltima, & duarum australior. 5

Sunt itaque vndecim, & cum reliquis 44.

Vndecima cum quatuor sequentibus Hyadum nomen apud Græcos accepit ἀπὸ τοῦ ὕειν, vnde & pluuiarum ἐπίθετον à Poëtis tribuitur. Latini formâ quadam ὁμωνυμίας dictas ἀπὸ τῶν ὑῶν, hoc est, à suibus, arbitrantes. ex errore SVCVLAS nominarunt, quod obseruarunt Cicero, Plinius, Gellius. Emendandum Fragmentum illud quod Anonymo assuitur, ex Plinio mutuatum, parum tamen mutatum. In eo legitur. *membrorum augmente Hyadas appellantibus Græcis, quod nostri à similitudine cognominis vocabulum eis stellis propter succos impositum arbitrantur: imperiti appellauere Succidas.* Legendum: *nimborum argumento H. a. G. q. nostri similitudine c. v. e. s. propter sues impositum arbitrantes, imperitiâ, appellauere Suculas.* De harum numero (vt & de nomine) varia sententia: Obtinuit tamen eorum auctoritas, qui quinque statuerunt. Earum nomina in his habes Hesiodi versibus:

———νύμφαι χαρίτεσσιν ὁμοῖαι,
Φαισύλη, ἠδὲ Κορωνὶς, ἐϋστέφανός τε Κλεεία,
Φαιώ θ' ἱμερόεσσα, καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος.

De his ita Aratus:

Καὶ λίην κείνων ὄνομ' ἄκριτον, οὐδέ τοι αὔτως
Νήκουστοι Ὑάδες· ταὶ μέν ῥ' ἐπὶ παντὶ μετώπῳ
Ταύρου βεβλέαται.

Harum prima est in naribus, cuius indicium facit Germanicus. In Ptolemæi Latinis codicibus perperam legitur *in auribus*. Quarta, quæ omnium est decimaquarta, in oculo est australi. Palilicium sidus Romani, teste Plinio, Arabes *Aldebaran* vocant, quæ tamen nomina Hyadibus omnibus tribuunt nonnulli. Eadem λαμπαδίας, & ὑπόκιρρος Græcis. Aben Ezra כימה interpretatur oculum bouis sinistrum. Alij, vt Scaliger obseruauit כסיל appellari contendunt. Hæc tamen duo diuersa esse liquet ex Iobo cap. XXXIX versu 31, & cap. IX versu 9, item ex Amoso cap. V. versu 8. vbi hæc duo distinguuntur. Hieronymus כימה *Hyadas* transfert. Ego putem non ineptè dici posse, si concedamus Hebræos similes nobiscum figuras habuisse, כסיל esse baltheum Orionis: nam כסל Hebræis idē, quod مئزر Mizar Arabibus: ideoque additur in Iobo מושכות, quod vulgo plerique lora interpretantur. Pro hâc sententiâ est, quod multi כסיל Orionem transferant. De stellâ vigesima primâ ita Aratus:

— λαιοῦ δὲ κεράατος ἄκρον.
Καὶ πόδα δεξιτερὸν παρακειμένου Ἡνιόχοιο
Εἷς ἀστὴρ ἐπέχει.

Hoc est, Auieno transferente:

Vna pedem Aurigæ dextrū, cornuq́ sinistrum
Stella tenet pecoris.

Quatuor stellæ earum quæ in formâ sunt vltimæ, πλειάδες Græcis dicuntur, vel à Pleione Nymphâ, vel quod plures sint coniunctæ. Has fabulæ septem narrant. Aratus sex tantum videri affirmat. Ptolemæus, vt vides, quatuor adfert præcipuas. Eædem Atlantiades vocantur, iam ab Hesiodi temporibus. Latini à Vere Vergilias vocant. Arabes *Atauria* dicunt, vel *Athoraie*, tanquam Taurinas voces. Hæ apud Aratum eiusque interpretes non vnà cum Tauro sed aliquanto post tractantur, cuius ratio est, quod eas veteres (vt alibi ostendimus) extrà Taurum figurarint, quod minimo labore fieri potest, si dorsum aliquantulum demittatur. In Manuscripti imagine notabis diuersum capillorum ornatum, & inaures, solenne mulierum gestamen, quas Græci ἐλλόβια, ἐνώτια, & ἑλικτῆρας appellant. Ad hæc respicit Alexandrinus, cum ait: καλύκια δὲ βιαζομένους τὴν φύσιν ὁ λόγος τοὺς λοβοὺς τῶν ὤτων τιτρᾶν. Et notandum est, quod & Isidorus monuit pueros tantum in dextrà aure hæc ornamenta gestare solitos, puellas in vtraque. Media Pleiadum calanticam habere videtur lugubrem. Ea Electra est, Hygino & Auieno testibus Troianorum lugens calamitatem. Hoc quoque ex Hygino notandum ab antiquis Astrologis Pleiadas Tauri caudam vocatas. Anonymus XVIII enumerat stellas sine Vergiliis: Hyginus XIIII. Ita enim omnes codices vetustiores, vnde miror editionis nouissimæ auctores XVIII substituisse, nisi illi hâc in re Scholiasten Anonymum sequi maluerint, quàm ipsum Hyginum: debuerant saltem summam cum enumeratione conferre. Hyadas vterque ex parte in cornibus collocat, cum Aratus ἐν τῷ μετώπῳ, hoc est, in vultu tantum constituat: quod Germanicus nimis arctè *Frontem* transtulit. Scholiastes Germanici errore magno est obsitus, vbi legitur: *in pallâ vnam*, legēdum puto *in scapulâ vnam*. Indicat videlicet eam, quæ nobis est quinta, *vt Ptolemæi verba demonstrant.*

CEPHEVS.

Cepheus idem nomen habet apud Græcos, Latinos, Arabas: Sed apud postremos ob literarum affinitatem valdè corruptum, vnde fit vt modo Phicares, modo Cleichius, modo Cancaus appelletur, cum verum sit (vt ante nos docuit magnus Scaliger, cuius libenter memini) فيقوس πυρφόρος. Arabum Interpretes, Flammigerum vocant. Scilicet cum illis Phicares vocaretur, vt ostendimus, putauerunt id ipsum, paruâ literarum Metathesi esse Græcum πυρφόρος, quod apud Æschylum Flammigerum designat. Idem Κηφεὺς Iasides appellatur. Habet Cepheus in Manuscripti imagine togam sed manicatam, cuius meminit Plautus. Et ricinium virile (nam femininum, de quo suprà egimus, ab hoc aliquantum differt) retrò iactum & Zonam. In capite habet tiaram: ita enim vocat Ptolemæus. Tiaræ teste Isidoro duplices rectæ, & incuruæ, quarum hæ Satrapis, illæ Persarum Regi vsitatæ. Hæc incurua esse videtur, nam rectam hemisphærio omninò assimulat Hieronymus ad Fabiolam ita scribens: *Quartum est genus vestimenti rotundum pileolum quasi sphæra media sit diuisa, & pars altera ponatur in capite, hoc Græci, & nostri Tiaram nonnulli galerum vocant. Non habet acumen in summo, &c.* Stellas habet has.

1	In pede dextro.	4
2	In pede sinistro,	4
3	Sub cingulo ad dextrum latus.	4
4	Apud humerum dextrum.	3
5	Apud cubitum dextrum.	4
6	Sub cubito dextro, sequens præcedentem.	4
7	In pectore.	5
8	In brachio sinistro.	4
9	Australis trium in Tiarâ.	5
10	Media earum.	4
11	Septentrionalis earundem.	5

EXTRA

EXTRA FORMAM.

12 Præcedens Tiaram. 5
13 Sequens eam. 4

Sunt simul omnino 13.

Quarta Arabicè Alderaim in dicitur, hoc est brachium dexterum. الذراع يمين

Hebraicum est הזרוע ימין Sed Zaiin in Dhal mutatur, vt זנב . *Cauda.* Septimam Ptolemæus, ذنب quem sequimur in pectore collocat, quod si verum est, non omnino verum est quod quidam volunt, in Sphæris dorsa semper pingẽda: quã de re quid Hipparchus, quid Theon senserint alibi notatum. Stellas illas quas in pede posuimus, interualli ratio in genibus magis poscit collocari. In tertiæ stellæ Periphrasi Tabulæ sunt corruptæ: Legitur enim: *quæ est sub angulo* pro *sub cingulo*. Hyginus, Anonymus, & Manuscripti imago inter se magis quàm cum Ptolemæo consentiunt, illum liberalitate, non veritate superantes. Sequitur eius vxor

CASSIEPEA.

Nomen hoc in correctioribus codicibus Græcis & Latinis per secundam vocalem concipitur, non per quartam; vt sit *Cassiepea*. Arabum interpretatores vocant: *Mulierem habentem palmam delibutam*. Et sanè in Hygini imaginibus manus altera Cassiepeæ vnguentis stillare fingitur: altera religata est: quorum vtrunque nugatorium. Scaliger etiam in Mappis ذات الكرسي hoc est, mulierẽ seliquastri dici testatur. Seliquastrum, vel siliquastrum vocat Hyginus, quod Græci θρόνον, siue καθέδραν, Aratus δίφρον. Vocabulum hoc Latinum in primâ syllabâ Varroni, & Festo per vocalium secundam scribitur. Hygino duobus in locis, & Arnobio libro secundo per tertiam. Est autem meo iudicio, seliquastrum, id quod ἀμφικέφαλος καθέδρα Synesio, & cathedra mollis Iuuenali, sedis genus regibus vsitatum, ad commoditatem ita effectum, vt etiam dorsum habeat, cui inclinet, ἐφ' ὧν ἀνακλίνῃ. Omnes tamen eas sedes ἀμφικεφάλους fuisse non affirmem: erant enim quædam figurâ semirotundâ. Eas Hemicyclos appellat Cicero in Lælio, quod vocabulum græcum est. Latinum est, *arquata sella*, quo vtitur loco prædicto Arnobius. In Glossario est *Sella arquata*, θρόνος. Hanc ἀμφικέφαλον esse ex eo liquet, quod stella vltima earum quæ in forma sunt collocetur in extremitate sedis, hoc est, ἐν τῇ κεφαλῇ τῆς καθέδρας, vt Synesium imitemur. Habere autem debet sedes ὑποπόδιον, siue suppedaneum. Id enim Persarum inuento, (vt Clemens Alexandrinus testatur) sedibus solebat affabricari. Hinc eleganter Matthæi quinto Christus subnectit θρόνῳ ὑποπόδιον: Ait enim μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ θεοῦ, μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ. In Psalmo 109, qui aliàs est 110, Lactantius De Verâ Sapientiâ libro IV cap. XII, id quod Hebraicè est הדם, & Græcis interpretibus ὑποπόδιον, translatum tulit *suppedaneum*. Isidorus; *Scabellum autem, & suppedaneum dicitur: nam quod Græci ὑποπόδιον dixerunt, Latini scabellum, & alij dixerunt suppedaneum, quod sub pedibus sit*. Alij Latinorum scabellum vocant. Ouidius ita μεταφράζει:

Et caua sub tenerum scamna dedisse pedem.

Græcis alio modo θρῆνυς, & θρᾶνος appellatur, & σφέλας Suidæ. Habet in Manuscripti imagine Cassiepea Tiaram regalem, qualem describit Hieronymus, adinstar Hemisphærij. Deinde ὑπομάζιον quoddam, simile Strophio de quo in Virgine diximus. Cætera sunt nota. Nunc stellas audi.

1 In capite. 4
2 In pectore. 3
3 Septentrionalior illâ, in cingulo. 4
4 In femoribus super solium. 3
5 In genibus. 3
6 In ipso crure. 4
7 In pedis extremo. 4
8 In brachio sinistro. 4
9 In cubito sinistro. 5
10 In brachio dextro. 6
11 Super sedis pedem. 3
12 In medio sedis vbi recumbitur. 4
13 In extremitate, siue capite sedis. 6

Sunt itaque omninò 13.

Secundam Arabes *Scheder* vocant, hoc est, pectus. Hyginus, & Anonymus XIII enumerant, sed diuerso à nobis situ. In Manuscripto plures reperias. Vir nobilissimus Tycho Brahe in libro ἐκτάδιον de Stellarum inerrantium restitutione multas huic sideri, tum formatas, tum informes Stellas adiecit, obseruationibus non inutiles. Sed nostri propositi hoc tantum est, Stellas Ptolemæo & Hipparcho eorumque asseclis Arabibus obseruatas ad veras designationes & aptissimas referre. In quo vt progrediamur, sequatur Arateo ex ordine,

ANDROMEDA.

Ita vocatur Græcis & Latinis: eoque nomine Euripides fabulam scripsit. Arabum interpretes Mulierem cathenatam vocant, & Mappæ Scaligeri eodem significatu مسرات المسلسلة

Abraham Iudæus magister in stellarum enumeratione vocat, mulierem carentem omninò viro, quæ appellatio ex falsâ Græcæ vocis Etymologiâ videtur profecta. Scholiastes Anonymus hanc à mariti nomine Perseam dictam testatur. Stellas habet has:

1	In interscapilio.	3
2	In dextro humero.	4
3	In sinistro humero.	4
4	Australis trium in brachio dextro.	4
5	Septentrionalis earundem.	5
6	Media earum.	4
7	Australis in extremâ manu dextrâ.	4
8	Media earum.	4
9	Septentrionalis earum.	4
10	In brachio sinistro.	4
11	In cubito sinistro.	4
12	Australis trium in perizomate.	3
13	Media earum.	3
14	Septentrionalis earundem.	3
15	In pede sinistro.	3
16	In pede dextro.	4
17	Australior præcedenti	4
18	Septentrionalis in duarum in sinistrâ suffragine.	4
19	Australis ibidem.	4
20	In genu dextro.	4
21	Septentrionalior duarum ἐν τῷ σύρματι ἀκροποδίῳ.	5
22	Meridionalior earundem.	5
23	Ea quæ extra formam est, apud manum dextram.	3

Sunt itaque sic omninò 23.

Primam ἐν τῷ μεταφρένῳ, hoc est in interscapilio collocat Ptolemæus, omissâ videlicet, ne bis eadem stella repetatur, eâ quæ in occipite est Andromedæ communis cum vmbilico Pegasi: De hac ita Aratus:

—— ξυνὸς δ' ἐπιλάμπεται ἀστὴρ,
Τοῦ μὲν ἐπ' ὀμφαλίῳ, τῆς δ' ἐσχατόωντι καρήνῳ.

quod ita transfert Cæsar:

Vertice & Andromeda radiat qua stella sub ipsâ
Aluo fulget Equi.

Hyginus: *Eadem enim stella, & vmbilicus Pegasi, & Andromeda caput appellatur.* Stellarum aliquot primarũ situs non rectus in Sphæris vulgatis, in quibus etiam decimaoctaua & eam sequens non suo loco sunt positæ. Septimam cum duabus sequentibus Tabulæ perperam in extremitate spatulæ collocant, cum Ptolemæus & res ipsa esse doceat ἐν ἄκρῳ τῆς χειρός. Duodecimam cum sequentibus Ptolemæus ἐν τῷ περιζώματι collocat. Id Arabes Mirach vocant, pro quo Scaliger Mizar legit. Plerique non rectè cingulum interpretantur. Nam περίζωμα est τὸ περὶ τὴν κοιλίαν ζῶσμα Polluci, quod Latini *ventrale* vocant. Decima quinta *Alamac* appellatur. Scaliger eleganter, vt semper Almaac الماق restituit, quod cothurnũ significat. Est ea stella in pede sinistro, nõ in dextro quod quidam voluerunt. Decimæ octauæ nomen perperam in tabulis concipitur, *Declinior duarum quæ sunt super occultam partem inferiori genu, ad Septentrionem.* Ptolemæus: τῶν ὑπὲρ τῆς ἀριστερᾶς ἀγκύλης δυοῖν ὁ βορειότερος. In huius & sequentis situ discrepant vt diximus Sphæræ. Vigesima prima est ἐν τῷ σύρματι ἀκροποδίῳ. Syrma velamentum quoddam erat cruribus iniectum feminis, & Tragicis tantum vsitatum. Pollux interpretatur τραγικὸν φόρημα ἐπισυρόμενον. Martialis duobus in locis pro Tragico fastu ponit vt & alij cothurnos: quare mihi falli videntur qui iis locis moti syrma tractum femininæ tunicæ interpretantur, qualem excogitauit hodiernus matronarum fastus. Solus hic Ptolemæi locus vel Pollucis docere poterat esse φόρημα, siue gestamen proprium, non alterius vestis aut partẽ, aut appẽdicem. Astrologi τὸ ἀκροπόδιον σύρμα Adhil appellant: Id esset Arabicè الذيل aut الذيل quod an tectum sit dubito. Debet itaque pingi Andromeda nuda vsque ad ventrem, inde vsque ad genua iniecto perizomate velata, & tibiis tectis tali symate, vna cum cothurnis, quæ omnia in Sphærarum, Manuscripti Hygini exemplaribus non vt decet sunt obseruata. Stellam vltimam in cathenæ annulo collocant nonnulli. Habet enim Andromeda cathenam, cui alligata solet pingi, quod indicat Aratus.

δεσμὰ δέ οἱ κεῖται καὶ ἐν οὐρανῷ ——
Vinculaq; in cælo retinet quoque.

quem Arati locum imitatur Nonnus rerum Astrologicarum diligens affectator. Loquitur apud eum libro 25 ita ipsa Andromeda:

Εἰσέτι δεσμὸν ἔχω καὶ ἐν ἄστρασι ——

Hoc est:

Vincula me in cælo retinent quoque.

Et libro 47 ita canit:

—— αἰθέριος δὲ
Δεσμὸς Ἀνδρομέδης ἐν ἄστρασιν ἄμμενεν ἀστήρ.

Hyginus stellas nominat viginti, & vnam amplius Anonymus. Ad eius exemplar emendandus videtur Hyginus, vbi ait: *super zonam quatuor.* Legendum *sub zona* cum Anonymo. Stellas aliquas attingit Aratus:

Τοίη οἱ κεφαλὴ, τοῖοι δέ οἱ ἀμφοτέρωθεν
Ὦμοι, καὶ πόδες ἀκρότατοι, καὶ ζώματα πάντα.

Face denique vertex
Ardet anhelãti, geminamq; per aëra fundunt
Lucem humeri, & summus lux æstuat ignea plantis.

In numero Hyginum & Anonymum sequitur

imaginis

imaginis auctor quæ in Manuſcripto eſt. Non ſemper in ſitu.

EQVVS MAIOR, ET MINOR.

Equus, ἵππος, Pegaſus Gorgoneus, ſeu Meduſæus Caballus dicitur Aſtronomis & Mythologis: Eadem ab aliis Menalippe vocatur. Huius fabula apud omnes perturbatiſſima, dum nunc Æolum eius patrem, nunc filium, nunc vitiatorem vocant. Inuenies eam apud Hyginum hoc loco, apud Anonymum: In Hygini Mythologicis Fab. 186. Hellenem alij quoque filium vocant Melanippes, alij patrem Æoli compreſſoris, niſi mendum ſit, vt monebimus. Ita hæc omnia conturbata. Ea ſententia certioribus nixa eſt rationibus, eſſe Chironis filiam Neptuno adamatam. Melanippen voco, non Menalippen, vt in Hygino perperam legitur. Nonnus:

Εἰ δὲ γυναιμανέων ἐπεβήσεο κυανοχαῖτα
Καί σε σοφῆς προβέβουλας ἀπειδήμονος Μελανίππης.

Clemens Alexandrinus: κάλει μοι τὸν ποσειδῶ καὶ τὸν χορὸν τὸν διεφθαρμένον ὑπ' αὐτοῦ, τὴν ἀμφιτρίτην, τὴν ἀμυμώνην, τὴν ἀλόπην, τὴν μελανίππην, τὴν ἀλκυόνην, τὴν ἱπποθόην, τὴν χιόνην. Arnobius lib. IV. Aduerſus Nationes: *Nunquid enim à nobis arguitur Rex maris Amphitritas, Hippothoas, Amymonas, Melanippas,* (malè hodie *Menalippas*) *Alcyonas, per furioſæ cupidinis ardorē caſtimonia & virginitate priuaſſe.* Scripſit Euripides fabulam Menalippen, ad quam alludit, vt puto, Iuuenalis:

Syrma vel Antigones, ſeu perſonam
— Melanippes.

Eam tranſtulit Attius, ex quo duo apud Feſtum citantur Fragmenta, vnum in voce *Noxa*, alterum in *Raudus*: ſed vtrobique perperam *Menalippo*, pro *Melanippe* ſcriptum fuit. Nomen huius Nymphæ corruptum apud Hyginum Fabula 157 vbi legitur. *Bœotus & Hellen ex Antiopâ Æoli filia.* Legendum fortè tranſpoſitis elementis, & mutatis. *Bœotus ex Melanippe Æoli filia.* In tabulis eiuſdem Aſtronomicis ita legitur: *ipſam Melanippen* (malè *Menalippen*) *Chironis Centauri filiam, Thetin anteà appellatam.* In veteri codice eſt *Theanthea appellatā.* Lege: *Theano anteà appellatam.* Dixit hîc Theano eandem eſſe cum Melanippe, cum in fabulâ 168 dixerit partum Melanippes Theano Reginæ ſuppoſitum. Simile omninò eſt, quod cum plerique Nemeſin cum Ledâ eandem eſſe dicant, Scholiaſtes tamen Anonymus ouum Nemeſis à Ledâ dicat quaſi excluſum. Sed de his ſatis, ſi hoc modo ſciatur Equum hunc etiam Melanippen, & Theano in fabulis vocatum. Arabes vocant Alpheras الفرس Nam פרש etiā Hebræis Equum ſignificat, ſed eo ſignificatu in ſacris literis non inuenitur. Sed Nahum tertio פרש Equitem ſignificat, & Geneſeos capite vltimo in plurali פָּרָשִׁים eodem ſignificatu inuenitur: quare mihi multum errare videntur, qui in iis locis, Equitem ita affirmant dici à calcarium acumine, cum Arabica lingua ſatis doceat nomen hoc non aliunde deſcendere, ſed propriè ad equum ſpectare: Arabum interpretes Equum alatum vocant, & maiorem, & poſteriorem, quæ omnia ad differentiam alterius Eculei, quem Equum priorem & minorem vocant, ſunt inuenta. Stellæ enim ſunt extrà Pegaſum quatuor obſcuræ. Eas vetuſtiſſimi Aſtrologi extra formam Pegaſi numerabant; nonnulli inter quos & Hyginus fuiſſe videtur ipſius Eſiui capiti affingunt. In Manuſcripti imagine non malè ante os ipſius Pegaſi quatuor hæ ſtellæ formantur. Ipſe Ptolemæus in Tetrabiblo ex his nouum ſidus non efficit. Sed in Almageſto ex iis Equum minorem ſeu priorem effingit hoc modo.

Equi prioris aſteriſmus.

Præcedens in capite.	Occulta
Sequens in capite.	oc.
Præcedens in ore.	oc.
Sequens in ore.	oc.

Proclus προβολὴν ἵππου appellat. Pollux προβολὴν interpretatur id quod ſub fronte & oculis eſt in beſtiarum capitibus, quod in hominibus eſt πρόσωπον. Arabica Mappa Scaligeri hunc Eculeum appellat قطعة الفرس الاصغر Nunc ad Pegaſum reuertamur. Eum Aratus oſtendit non eſſe quadrupedem, ſed ad vmbilicum vſque apparere, vnde & ἡμιτελὴς ait apparere, quem ſecutus Nonnus libro 38 de eodem dixit ἡμιφανὴς λίθος ἵππος. Habet has ſtellas:

1	In vmbilico communis cum capite Andromedæ.	2
2	In lumbis, & alæ extremitate.	2
3	In initio pedis dextri, & armi.	2
4	In armo apud alam, vel interſcapilio.	2
5	Septentrionalior in corpore ſub alâ.	4
6	Auſtralior earum.	4
7	Septentrionalior in genu dextro.	3
8	Auſtralior earum.	5
9	Prior duarum vicinarum in pectore.	4
10	Sequens earum.	4
11	Prior vicinarum duarum in ceruice.	5
12	Poſterior earum.	5
13	Auſtralior in iubâ.	5
14	Septentrionalior ibidem.	5
15	Septentrionalior vicinarum duarum quæ	

font in capite. 3
16 Australior earum. 4
17 ἐν τῷ ῥύγχει. 3
18 In dextro malleolo pedis. 4
19 In genu sinistro. 4
20 In sinistro ζεύγει. 4

Sunt itaque 20.

Stellas aliquot describit Aratus:

Οἱ δ' ἄρ' ἐπ' ἰξυῖ ἄλλοι ἐπὶ πλευρῇσί τε καὶ ὤμοις
Ἶσοι δ' ἐμμενέουσι διασταδὸν ἶσοι πέλονται,
Καλοὶ, καὶ μεγάλοι, κεφαλὴ δέ οἱ οὐδὲν ὁμοίη.
Οὐδ' αὐχὴν, δολιχός περ ἐών, ἀτὰρ ἔσχατος ἀστὴρ
Αἰθομένης γένυος καί κεν προτέροις ἐρίσειε
Τέτρασιν, οἵ μιν ἔχουσι περίσκεπτοι μάλ' ἐόντες.

Hyginus stellas 18 enumerat: Ita enim cum vetustis codicibus legendum monent præcedentia: & totidem Anonymus. Ouidius quindecim statuit Fast. IV.

Nunc fruitur cælo, quod pennis antè petebat,
Et nitidus stellis quinque decemq; micat.

In Hygino mendum est: legitur enim *in scapilio vnam*, cū legi debeat *in interscapilio vnam*. *Interscapilium* semper vocat Hyginus, τὸ μεσωμχίνιον, τὸ μετάφρενον, quod male quidam occiput vertunt. Sed mendum hoc video in extremâ editione correctum. Quarta quæ in armo apud alam à quibusdam Euiph Alpheraz vocatur. Sed hoc melius ab aliis ad decimam septimam refertur, & à Scaligero Enf legitur, انف quod nasum significat, אף Hebræis & אנף Chaldæis Nun interposito; quod in Daniele bis inuenitur. Sed reuera hæc non tam nasum significant, quàm ῥύγχος: illud nimirū in bestiis quod in homine vultus est. Tertia est in pedis origine: SEAT ALPHERAS vocatur, brachium Equi. In decimæ-quintæ descriptione erratum est à librario potius quàm auctore Tabularum Alphonsinarum. Nam locatur ab illis in pectore, cum nona sit in pectore, hæc in capite: antepenultima & vltima sunt in talis vel potius ἐν τοῖς σφυροῖς. Cauillas vocant Almagesti translatores. Cauillæ sunt ζευγά. Etiam hodie ita omnes Galli vocant. Tu non malè suffragines vocaueris, vel cum Hygino poplites. Est enim καμπὰ posterior crurum, ἰγνύα vocant Græci quod Hesychius interpretatur τὸ γόνατος τὸ ὄπισθεν μέρος. Hoc quoque silentio non est prætereundum, de quo tamen alij tacent, stellam quintam Arabibus Markab appellari. Vox est Hebraica מֶרְכָּב. Hæc inuenitur Leuiticorum 15 vers. 9 Hieronymus Sagma transtulit. Isidorus. *Sagma, quæ corruptè vulgò dicitur salma, à stratu sagorum vocatur, vnde & caballus sagmarius.* Legendum est: *à stratu sagarum*. Σάγμα Græci vocāt stragula, quæ Equis aliisque iumentis iniiciuntur. Suidas Σάγμα, τὸ ἐν ἐπίθημα. Inuenitur Machabæorum libro secundo. Est itaque ζάγμα, vel ἐπίσαγμα (vt loquuntur Septuaginta,) iniectum ἐφίππιον: Id Orientales vocant מרכב à רכב quod Equitare significat. In eo ipso, vel eius loco est hæc stella, quæ ideò hoc nomen apud Arabes inuenit. Fuisse autem hunc equum sagmarium (ita enim præter Isidorum loquitur Lampridius in Heliogabalo, & Suidas in voce σαγμάρια)) liquet ex historiâ Bellerophontis.

ARIES.

Sequitur Aries, κριὸς Græcis, veruex nonnullis. In carmine ἀδήλου legitur

Et quia Verueci vis est in vertice maior,
Inde, nec immeritò, possides ille caput.

Ita nos emendauimus: Nam vbi ego inueni scriptum erat *vervecvis*. Arabibus, vt Scaliger docuit الحمل Elhamel vocatur, vocabulo illis cum Belgis meis cōmuni. Hunc ānt Scholiastes genitū ex *Neptuno & Theophane Alsidis filia*: Legendum est *Bisaltidis* ex fabula Hygini 188. Ouidius Metamorph. lib. VI. Ipsam Theophanem Bisaltida vocat, patronymicum fingens, quod erat primitiuum. Ait enim:

——— *Aries Bisaltida fallis.*

Ridiculus enim est eorum error, qui Bisaltida apud Nasonem à loco dici putant. Ea Theophane in insulam Crinissam est traducta à Neptuno: Crinissam inquam, cum Strabone lib. 17 pro quo perperam Anonymi codices *Crinissam* habent, & Hygini loco memorato *Crumissam* aut *Cromiusam*. *Ex quâ* inquit Anonymus, *Aries chrysomallus natus*. Restituendum Arieti suum cognomen, & legendum, vt est in Hygini fabulâ, *Chrysomallus*. Ita semper Græci, & res ipsa docet. Alij hunc esse Iouem Ammonem prædicant, inter quos præter Hyginum & Anonymum est etiam Isidorus cap. LXX in Mathematicis. Nota est fabula de Aureo vellere. Huic Arieti circulus quidam appictus est in Manuscripti imagine, quod vel ideò factum est, quia in Æquinoctiali est, vel quia princeps signorum Zodiaci. Stellas has habet.

1 Prior & Septentrionalior duarum in cornu. 3
2 Sequens & Australior. 3
3 Septentrionalior duarum in muscidâ. 5
4 Meridionalior earum. 5
5 In collo, seu ceruice. 5
6 In dorso, seu in lumbis. 6
7 In origine caudæ. 5
8 Prima trium in caudâ. 4
9 Media trium. 4
10 Vltima earum. 4

In

11 In femore postremo. 5
12 In flexura genu. 5
13 In extremitate pedis posterioris. 4
14 Extrà formam suprà caput. 3
15 Lucida quatuor informium suprà lumbos. 4
16 Trium aliquarum obscuriorum Septentrionalis. 5
17 Media earum. 5
18 Vltima & Meridionalis. 5

Sunt simul omnino 18.

Totidem numerat Hyginus, & Anonymus. Sed situs discrepat. Muscidam in stellæ tertiæ figuratione vocant tabulæ, quod Græci ῥύγχος, hoc est, non vt alij transferunt, rictus, sed totum illud in bestiis, quod in homine est πρόσωπον. Reperitur verbum Græcum & Latinum cum alibi, tum etiam in Pegasi signo, in stellâ quam Enif Alferaz vocari diximus. Sed Muscida, & Grumium propriè de Elephante dicuntur. Muscida est *museau* Gallis, Grumium *Grugno* Italis. Hebræorũ magistri עַיִשׁ & עָשׁ quorum hoc Iobi 38,32. reperitur, alterum cap. 9. vers. 9. interpretantur caudam Arietis, quibus ego magis credam quàm iis qui Arcturum intelligunt. Nam nominis ratio stellarum potius congregationem quampiam, quàm vnicam stellam indicat. Sed alij Plaustrum volunt. Stella quæ vltima est in Sphæris præposterè pingitur in genu pedis sinistri τῶν ὀπισθίων, cum pingi deberet in vngula dextri, figura aliquantulum immutatâ magis quàm situ. De decimâ quartâ ita legitur in tabulis Regalibus: *Quæ est super caput, & est ea, quam dixit Abrachis esse super muscidam.* Hoc pauci intelligunt. Stellam hanc Hipparchus teste Ptolemæo ἐν τῷ ῥύγχει, siue πρὸς χειλεσι τῷ προσώπῳ τοῦ κριοῦ collocauit. Scripserat Arabs interpres. Hoc illi erat Ἵππαρχος. Nam ابرخس Eliph pro aspiratione ponũt Arabes: Vnde est Ἡρακλῆς, vel potius ابركلوس Ἡρακλέης, nam & ita Græcos veteres extulisse probat genitiuus Ionicus Ἡρακλῆος. Deinde quia literam P non habent ponunt pro ea non tantum Phe, sed B, vnde in Testamento Arabico semper scribitur بولوس Παῦλος. Rursum ij qui Arabicum interpretem sunt interpretati illlud ابرخس *Abrachis* legerunt: Vnde cõstet lector quantum fas sit illorũ somniis fidere.

DELTOTON.

Δελτωτὸν Græcis à literæ quartæ similitudine, iisdem τρίγωνον, & Latinis Triangulum, Arabibus, vt docuit vir Illustrissimus, مثلث *Mutlatun* quod triplicitatem significat. In fabulis est Ægyptus, Sicilia, Nilus, orbis terrarum tripertitus: Quidam, inter quos est Hyginus, qui hoc ex Græcis Scholiis desumpsit, ob literam primam Διὸς cælo volunt illatum: Theon ἀπὸ Διὸς τὸ πρῶτον τοῦ ὀνόματος δι' ἐμοῦ πλέοντος, Stellas habet has.

1 In capite trianguli. 3
2 Borealior trium in basi. 3
3 Media. 4
4 Australior earundem. 3

Sunt omninò 4.

Triangulum est, vt Theon monet, non ἰσόπλευρον, sed ἰσοσκελές. Tria sunt hic latera, duo erecta, quæ *stantes ductus* vocat Auienus, quorum coniunctio Ptolemæo & Auieno caput vocatur; & tertium minus duobus, & infimum, quod βάσις Euclidæ, & Ptolemæo, & linea quæ sustentat Auieno. Mediam multi extrà formam posuerunt in medio trianguli. His explicatis liquet à Ptolemæo non dissentire Hyginum, & Anonymum, qui in singulis angulis collocant singulas stellas, omissâ videlicet penultimâ. In Theone legitur ἔχει δὲ ἐφ' ἑκάστης γωνίας ἀστέρας τέσσαρας, legendum est: ἔχει δὲ ἐφ' ἑκάστης γωνίας ἀστέρα deletis cæteris quæ à mala manu. Clari etiam sunt illi versus Arat.

—— τὸ δ' ἐπὶ τρισὶν ἐστάλμενον
Δελτωτὸν πλευρῇσιν, ἰσαιομένῃσιν ἐοικὸς
Ἀμφοτέρῃς· ἡ δ' οὔτι τόση, μάλα δ' ἐστὶν ἑτοίμη
Εὑρέσθαι, περὶ γὰρ πολέων εὐάστερός ἐστι.

Totidem fermè verbis Cicero:

Huic spatio ductũ simili latus extat vtrunq;,
At non tertia pars lateris: namque est minor illis,
Sed stellis longè densis præclara relucet.

Breuius Germanicus:

Tres illi laterum ductus: æquata duorum
Sunt spatia: vnius breuior, sed clarior ignis.

Παραφραστικῶς Auienus:

——simile & latus istud vtrumque.
Porrigitur, summum signo caput angulus arctat,
Et gemini suprema iugi vicinia mordet,
Tertia quæ stantes sustentat linea ductus
Parcior aut simili sese sub limite tendit,
Sed contracta modum geminâ face flammigerarum
Stellarum superat.

Nec alia ab his omnibus, ni fallor, mẽs Manilij:

———cui succedit iniquo
Diuisum spatio, qui tertia lampada dispar
Conspicitur paribus Deltoton nomine sidus
Ex simili dictum.

PISCES.

Pisces Latinis, Græcis Ἰχθύες, τὼ ἰχθύε, Arabibus

bibus ἰχθύας vt Scaliger docuit الحوت Elhaut. Horum cognomen latet in mēdo apud Auienum:

——— proles tibi tertia Pisces
Surgent Bombycij. Et alibi:
——— flagrant duo sidera Pisces,
Pisces Bombycij.

Legendum vtrobiq. *Bambycij.* Βαμβύκη Bambycæ. Straboni lib. XVI, Plinio lib. 5. vrbs Cœlesyriæ, quæ illi Hierapolis dicitur, vbi culta est Atergatis, seu Decreto, quam in Piscem versam narrat Theon. Ea filia Veneris, mater Semiramidis. Ouidius:

—— Et dubia est de te, Babylonia narret
Derceti, quã versa sqāmis velantibus artus
Stagna Palæstini credunt coluisse figurâ ?
An magis vt sumptis illius filia pennis,
Extremos altis in turribus egerit annos.

Confer cum his Hyginum, & Anonymum in fabula Piscium & Piscis Notij, videbis hæc omnia confusa. Quin ipsa venus Syria ab aliquibus; οὐρανία à quibusdam vocatur, cum Semiramis potius id significet. Eadem vocatur Syriæ dea. Anonymus: *Phacetis filia Veneris in Piscem sit transfigurata, quam Syri Deam nominarunt.* Lege: *Dercetis, & Syria Deam.* Sic alibi: *Syria qua vocatur Venus.* Scripsit Lucianus opusculum inscriptum DE SYRIA DEA, in quo inter alia easdem fabulas duas narrat, quas Ouidius attingit, de Pisce, & columbâ, quæ vtraque animalia ex tali superstitione fabulosa illis sancta habita, non ille tantum sed & Anonymus in Piscium fabulâ, & Clemens Alexandrinus in Protreptico narrat. Atergatin quoque dictam volunt Græci, quasi ἄτερ γατίδος, quod linguâ Syriacâ aiunt *sine Pisce* significare: Sed falluntur, dum, quod sæpè accidit in Orientalibus vocibus, eas præpostere referunt: Non enim *Gad* vel *Gat* sed *Dag* דג Syris Piscem denotat. Sed in Auieno quid est *proles tertia*: Lege, *proles tibi Dirtia*. Scholiastes Arati Δέρκην *Dercen* nominat quam alij *Derceto* & *Dercetin*, &, quod idem est, *Atergatin*. Hinc ille Pisces *prolem Derciam* dixit. Nam quod prolem dicit cum alij de ipsa Derceto narrent, non magis mirandum est, quàm quod Anonymus vno in loco Venerem vocet, (vt & Hyginus, & Ouidius Fastorum II, & sæpè Manilius) altero Veneris filiam, nonnulli Διώνην hoc est Veneris matrem. Hæc de cognomine. Cuius generis hi Pisces sint nemo veterum edit, nisi aliquid eruamus ex illis verbis Theonis: τοῦτον εἶναι τὸν βορειότερον ἰχθὺν χελιδόνος ἔχοντα κεφαλὴν φασὶν, ὃν Χαλδαῖοι καλοῦσιν ἰχθὺν ΧΕΛΙΔΟΝΙΑΝ. Chaldæi inquit Piscem Septentrionalem, (quem Arabes Andromedæ annectunt) vocant Chelidonian. Atheneo libro VIII memoratur piscis χελιδονίας, ὁ τῇ πελαγίᾳ ἀνάλογος τῇ πηλαμύδι. Dubito an idem sit Piscis Chelidonias, cum eo qui χελιδὼν Aristoteli, & Æliano, & ipsi Athenæo, quem in quibusdam polypo similem prædicant, & cum hirundine Pisce, cuis mentio apud Plinium libro IX capite XXVI, & lib. XXXII capite vltimo, qui eam volucri omninò dicit similem. In Sphæris quoquè Pisci Boreo caput hirundinis affingitur, ex Chaldæorum opinione, vt Theon docet: Sed hoc ex more est, non ex ratione, quam ipsi Sphærarum auctores ignorant. In imaginibus Hygini, & Manuscripti malè vnum linum pingitur cum duo essent pingenda vno coëuntia nodo. Aratus:

Ἀμφοτέρων δέ (φίαν λέλυνται) ἠύτε δεσμοὶ
Οὐραίων ἑκάτερθεν ἐπισχερὼ εἰς ἓν ἰόντων·
Καὶ τὰ μὲν εἷς ἀστὴρ ἐπέχει καλός τε μέγας τε
Ὅν ῥά τε καὶ σύνδεσμον ὑπουράνιον καλέουσιν.

Et alibi:

Δεσμοὶ δ' οὐραῖοι, τοὺς ἰχθύες ἄκροι ἔχονται,
Ἄμφω συμφορέονται ἀπ' οὐραίων κατιόντες·
Κητείης δ' ὄπιθεν λοφιῆς ἐπιμὶξ φορέονται,
Εἰς ἓν ἐλαυνόμενοι. ———

Id quod Aratus δεσμὰ vocat, Hyginus coniunctiones, & lineolas, Anonymus alligamentum luteum vocat, sed puto legendum duobus in locis, *alligamentum linteum*. Ptolemæus λίνον vocat, Cicero, Auienus, Germanicus, cathenas, vincula, cingula, Arabum interpretes *fila*. Nodum, Aratus σύνδεσμον ὑπουράνιον, pro quo malè plerique legerunt ὑπουράνιον vt alibi docuimus, nuncupat: Id Hyginus perperam de totâ coniunctione intelligit, cum intelligere debuisset de eo quod ille Commissuram vocat, & alij plerique Nodum. Linum hoc flexuram habet vnam, paulo ante nodum suprà spinam Pistricis: In Sphæris perperam plures, in aliis imaginibus nullam. Nunc stellas enumerabimus, priorem Piscem τὸν νότιον, & τὸν βόρειον posteriorem appellantes.

1	In ore Piscis prioris.	4
2	In cranio Australis.	4
3	Borealis ibidem.	4
4	Prior in dorso.	4
5	Posterior in dorso.	4
6	Prior in ventre.	4
7	Posterior in ventre.	4
8	Prope caudam.	4
9	Prior duarum in initio vinculi apud caudam.	
10	Posterior ibidem.	6
11	Trium lucidarum sequentium prima.	4
12	Media earum.	4
13	Vltima trium.	4
14.	Septentrionalior paruarum in flexurâ vinculi.	6
15	Australior ibidem.	6
16.	Trium post flexuram prima.	4

17 Media

17 Media earum. 4
18 Vltima trium. 4
19 In nodo siue commissurâ vinculorum. 3
20 Sequens nodum in vinculo Septentrionali. 4
21 Meridionalis trium sequentium illam. 5
22 Media earum. 3
23 Septentrionalis in extremâ caudâ. 4
24 Septentrionalis in ore Piscis sequentis. 5
25 Australis in ore. 5
26 Sequens trium paruarum in capite. 6
27 Media. 6
28 Prima trium. 6
29 Prima trium in spinâ: & est apud cubitum Andromedæ. 4
30 Media earum.
31 Vltima earum. 4
32 Septentrionalior in ventre eius. 4
33 Australior ibidem. 4
34 In sequenti spinâ apud caudam. 4
35 Prior lateris Septentrionalis quadrilateri quod extra formã est sub Pisce priore. 4
36 Eiusdem lateris posterior. 4
37 Australis antecedens. 4
38 Sequens eiusdem. 4

Sunt simul 38.

Hyginus Boreo Pisci stellas assignat XXI, & totidem Anonymus, Australi hic quindecim, ille, nisi in numeris erratum, XVII: Alligamentis vterque duodecim: Sed verò proprior Proclus: is ita scribit. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οὐραίων μέρους τῶν ἰχθύων κατὰ τὸ ἑξῆς κείμενοι ἀστέρες ΛΙΝΟΙ προσαγορεύονται. εἰσὶ δὲ ἐν μὲν τῷ νοτίῳ λίνῳ, θ, ἐν δὲ τῷ βορείῳ λίνῳ ε. ὁ δὲ ἐν ἄκρῳ τῷ λίνῳ κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ, (σύνδεσμος προσαγορεύεται). In tabulis Alphonsinis perperam tertia & quarta locum inter se commutarunt nullo sensu. In iisdem corruptè legitur de stellâ secundâ *In carneo* pro *Incranio*. Vigesima nona sequitur Andromedæ brachium sinistrum: Hunc locum innuit Aratus:

Ἀνδρομέδης δέ τοι ὦμος ἀριστερὸς ἰχθύος ἔστω
Σῆμα βορειοτέρου. μάλα γάρ οἱ ἐγγύθεν ἐστίν.

Hoc est:

Andromedæ læuo ex humero cognoscere Piscē
Threïcium facilè est: nam longè proximus olli est.

Persevs.

Sequitur Perseus, quem Arabum Interpretes περιφερικῶς vocant deferentem caput Algol: Nam illi τὸ γοργόνιον vocant Ras Algol, quod si Hebraicè interpreteris erit Caput pueri: ראש העול Parens verò meus I. Grotius putabat Gel illud esse געל quod abominationem significat: Id verisimile est, tum quia Arabum Interpretes caput Cacodæmonis transferunt, tum quia ad γοργόνιον allu-dit. Sed tum non راس الغول sed الجعل scribendum esset. In tabulis Alphonsinis vocatur Chelcub. כלב canem significat. Arabes vero pro humanis figuris caninas & similes sæpè effingunt, & inde nomina indunt. Ita apud Auenezram Boötes vocatur Canis latrans: & non dubito collatis Ptolemæi verbis quin idem, vbi tradit quænam cum Tauro oriantur, Persea intelligat, cum ait: *Et ascendunt in tertia facie posteriora corporis assimilati capiti canis.* Ptolemæus enim pedem Perseos posuit in loco eo ex quo ea desumpta. Habet Perseus in imagine Manuscripti similem fermè chlamydem ei quæ anteà Castorum alteri fuit tributa. Sed nudus potius pingendus: & quidem cum Harpe, quod est teli genus Perseo tributum à Mythologicis. Nonnus lib. 8.

Κεῖθι μένω μὴ κεῖνος ἴδω, μὴ Περσέος ἅρπην

Libro 25. —— *καὶ ἴχνιον ἀγχόθι νύμφης*
Γοργόνος εἰλείθυια μογοστόκος ἔπλετο ἅρπη.

Libro 30.

Εἴρεό μοι κηφῆα, τά σε κάμε Περσέος ἅρπη.

Idem aliquoties δρεπάνην à similitudine appellat, vt & Hyginus Falcem. Hodie ea sine sideribus pingitur, quod & Hyginus voluit: Ait enim; *Caput enim & Falx sine sideribus apparent.* non antiquioribus. Scholiastes Anonymus collocat *in Harpe vnam*. Proclus scribit: οἱ δὲ ἐν ἄκρᾳ τῇ δεξιᾷ χειρὶ τοῦ Περσέως κείμενοι ἀστέρες, πυκνοί, καὶ μικροὶ εἰς τὴν ἅρπην χαρακτηρίζονται. Debet prætereà habere talaria qualia Mercurio solent appingi & scutum crystallinum, & galeam. quæ κυνέη ἄϊδος vocatur, cuius mentio apud Hyginum, & in Nonni loco:

Μὴ κυνέην ἄϊδος ποῖς κρυφάσειε πάλξης

Horum alia obseruant Sphærarum auctores; alia negligunt. Stellas Perseus has habet.

1 In extremâ manu dextrâ, quæ συστροφὴ νεφελοειδὴς Persei vocatur. 4
2 In cubito dextro. 4
3 In humero dextro. 4
4 In humero sinistro. 4
5 In capite. 4
6 In interscapilio. 4
7 Lucida in latere dextro. 2
8 Prima trium sequentium istam. 4
9 Media. 4
10 Vltima trium. 3
11 In cubito sinistro. 4
12 Lucida in capite Medusæ. 2
13 Sequens eam. 4
14 Antecedens lucidam. 4
15 Antecedens etiam hanc. 4
16 In genu dextro. 4
17 Præcedens hanc in eodem genu. 4
18 In poplite prior. 4

19 Posterior ibidem. 4
20 In dextrâ suâ. 5
21 In dextero malleolo pedis. 5
22 In femine sinistro. 4
23 In genu sinistro. 3
24 In tibia sinistrâ. 3
25 In calcaneo sinistro. 3
26 Sequens hanc in sinistri pedis extremitate. 3
27 Informis remota in orientem à genu sinistro. 5
28 Alia remota in Septentrionem à genu dextro. 5
29 Antecedens caput Medusæ. occulta
Sunt simul 29.

SEPTIMA Arabibus vocatur Algenib quod Ill. Scaliger latus explicat. Duodecima cum tribus sequentibus constituunt caput Algol: Caput Gorgonis vocatur Hygino, & Anonymo aliisque eam Græcis, quàm Latinis. Hæ stellæ olim in ipsa manu sinistrâ pingebantur. Hyginus: *In sinistrâ manu, quod Gorgonis caput vocatur, stellas quatuor*: qui locus adumbratus videri possit ex isto Procli: οἱ δ' ἐν ἀριστερᾷ ἄκρᾳ χειρὶ τῦ Περσέως κείμενοι ἀστέρες γοργόνειον καλοῦνται. Sed lege γοργόνειον, ita enim appellat Ptolemæus. Hyginus & Anonymus stellas totidem referunt. XVIII videlicet; sed diuerso situ. Nunc ex ordine Arateo, quia de Pleiadibus suprà actû est, ad Lyram venimus.

LYRA.

Λύρα, χέλυς, φόρμιγξ, Latinis *Fides* appellatur, & ὑποκοριστικῶς *Fidicula*, quo Plinius vtitur, quod perperam à Lyrâ distinxit Manilius. *Testudo* aliis. Fuit autem hæc Lyra à Mercurio inuenta, deinde Apollini tradita, & posteà Orpheo, quem Lyræ hæredem Manilius nominat: de cuius formâ, quæ longè alia ab eâ quæ in Manuscripto pingitur, quæ nouissimorum fuit temporum, plura dicerem nisi Heros incomparabilis, omnia, quæ huc pertinent, more suo tam perfectè explicasset, vt qui post eum eadem de re aliquid vellet in medium producere, meritò τὰ περιττὰ φέρειν videatur. Hoc vnum dicam, debere eam Nicomacho auctore πεντάχορδον pingi, quod explicat Boëthius libro 1. cap. 20. Dissentit Auienus de Orpheo loquens:

Hic nã fila nouê docta in modulamina tenuit
Musarum ad speciem Musâ satus: ille repertor
Carmina Pleiadum numero deduxerat;

Quem locum consultò explicare videtur Anonymus, quem multis in partibus Auieni verius quàm Germanici commentatorem dixeris. Sed de ἑπταχόρδῳ pleni auctorum libri. In Manuscripto est δεκάχορδος. Fuere nonnulli, qui Theseos hanc esse Lyram dicerent, quo pertinet illud ex Elegiaco Anacreontis carmine fragmentum ita restituendum:

ἀγχοῦ δ' αὖ χέλυς ἡ Θησέος ἐν λύρῃ.

Lyram hanc Arabum interpretes vocant VULTUREM CADENTEM. Rationem eleganter odoratus est Scaliger: quia pro Lyrâ ipsum animal Testudo sæpe pingeretur. Est autem inter testudines marina ἐμύς dicta, vulturi similis. Sed reuera aliud est ἐμῦς, aliud testudo marina. Nam ἐμῦς, est testudo lutaria; in aquis dulcioribus viuens. Plinius lib. 32. cap. 4. *Sunt ergo Testudinum genera terrestres, marinæ, lutariæ, quæ in dulci aquâ viuunt: Has quidam è Græcis Emydas appellant.* Distinguit & Aristoteles de Hist. Animal. cap. 2. lib. 8. οἷον αἵ τε θαλάττιαι χελῶναι, καὶ χερσαῖαι, καὶ ἵπποι ποτάμιοι καὶ φῶκαι καὶ τῶν ἐλαττόνων ζώων, οἷον αἵ τ' ἐμύδες, καὶ τὸ τῶν βατράχων γένος. Latet hoc nomen in mendo apud eundem auctorem libro de Part. Anim. 111. cap. IX. ἡ δ' ἐν ἀμύνις διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οὐκ ἔχει τ. κύστιν etc. Scribendum est ex altero loco, & Plinio, & Hesychio ἐμῦς. Alibi quoque (sed nunc locus non succurrit) pro ἐμῦς μῦς legitur, quod ansam errori dedit, vt murem aquatilem transferrent nonnulli. Sit itaque ἐμῦς, aut si vis testudo marina vultur Arabum. Sed cur *cadens* appellatur? Audi Hyginum: *Summum autem cacumen ad Polum Notum contendere videtur.* Eadem esse potest ratio cur iidē homines Barbaro vocabulo *Deferentem* hoc est καταφέρω nuncupent. Fieri etiam potuit, vt per malam nominis interpretationem hoc ipsum acciderit: Nam نبل est *cadere*, & similiter نبل Lyram significat, aut نبل vt alii transferunt, Psalterium. Arabicum vocabulum, quod illi vulturem interpretantur, est Alohorc. Sed hoc nihil significat, nedum vulturem. Stellæ Testudinis hæ sunt.

1 Lucida in testa.
2 Septentrionalior duarum sequentium. 4
3 Earundem Australior. 4
4 Sequens has duas, in origine cornuum. 4
5 Septentrionalior duarum contiguarum in Orientali parte testæ. 4
6 Australior earum. 4
7 Septentrionalior duarum priorum ἐν τῷ ζύγῳ seu ζυγώματι. 3
8 Australior earum. 4
9 Duarum sequentium ibidem Septentrionalior. 3
10 Australior earum. 4
Sunt simul 10.

Prima in testâ est, ἐν τῷ ὀστράκῳ, siue ἐν τῇ χελώνῃ. Tympanum vocare videtur Anonymus: Isidorus: *Tympanum est pars media symphonia in similitudinem cribri.* De hâc stellâ

ita Proclus: ὁ δὲ παρὰ τὴν λύραν κείμενος ἰσίων μένος ἀστὴρ ὁμωνύμως ὅλῳ τῷ ζωδίῳ Λύρα καλοῦμενος. Quo in loco obiter notandum ζώδιον, sumi ἀδιαφόρως pro signo etiam inanimato. Hinc Zodiacus Signifer Ciceroni, & ζωγράφοι simili ratione Sigillarius, ἀγαλματοποιός. Capella Græcum vocabulum Latino simili expressit: *nisi fortè velit quis eorum gestamina sociare, licet animalium vocabulis censeantur. Animalium*, valet ζωδίων. Vt autem hæc stella Lyra vocatur κατ' ἐξοχὴν, ita Arabibus *Asangue*, quod Æthiopicum esse ሰንቆ & Lyram significare docuit Manilij optimus vindex. Aliquando iisdem VEGA vocatur: nonnumquam BRINEK, cuius vocabuli prior pars ברק in serenitatis & splendoris significatu inuenitur Iobi 37. v. 11. Partem alteram dubito an rectè ad puritatem retuleris: λαμπρὸς ἀστὴρ vocatur Ptolemæo. Testam. siue τὴν χελώνην nescio qua ratione iidem *Pupillam deferentem* appellent: nisi fortè quia חרש Orientale vocabulum, quod propriè Testam significat, vt Leuit. VI, & Isaiæ XXX, nonnunquam pro eximio fulgore, qualis est Solis, margaritæ, pupillæ oculi sumatur. Et ita interpretantur Hebræorum magistri Iobi 41, vers. 20. Arabibus verò propriè pupilla est الورة quod ex Græco κόρη videri possit deductum, idque aliquoties pro fulgore ponunt. Cornua Lyræ quæ sint ex figurâ clarum est. Ζύγωμα vocat Ptolemæus, quod plerique alij ζυγόν. Homerus:

——— φόρμιγγι λιγείῃ,
Καλῇ, δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν.

Aristoteles: διόπερ πρὸς μὲν τὸ ζύγωμα τοὺς κόλλοπας ἔσχατα ποιοῦσι, οἷς ῥᾴον στρέφουσι. Est ita τὸ ζύγωμα locus ille vbi sunt κόλλοπες, quem sinistrâ tenent fidicines. Elegantem Metaphoram ἀπὸ τῶν κολλόπων sumpsit Comicus, cum ait: τῆς ὀργῆς ὀλίγον τὸν κόλλοπ' ἀνῆκα tanquam si dicat: *Iræ verticillos aliquantum demisimus*. Verticillos enim vocant Latini paxillos illos, quibus nerui solent intendi. Similis fermè illa Plutarchi translatio ἐπιτείνειν τὸν κόλλοπα, hoc est *ingenij verticillum*. Iugum illud testudinis σκυτάλη Hesychio vocatur, aliis κλεῖς. Sed Anonymo pectines in Lyrâ aliud significare videntur, quam κτένας Græcis. Arabistæ τὸ ζύγωμα *lancem libra* vertunt. Scio quidem ζυγὸν esse libram, idque imponere illis potuisse, sed videris Lector an non ita perperam sit editum pro *lancem Lyra*. Putauit Librarius, quia in Chelis lancem Libræ legerat, hoc & hic substituendum. Sed manifestus est interpretis error, qui neque sic excusatur. Nam lances non sunt τὰ ζυγὰ, ἢ ζυγώματα, sed αἱ πλάστιγγες. Stellas Hyginus octo enumerat, Anonymus nouem, cuius sententia media inter Timocharem & Hipparchum. Nam Lyræ stellæ teste Theone κατὰ μὲν Τιμόχαριν δέκα, ὡς δὲ Ἵππαρχος ὀκτώ. Hinc non malè χέλυς ὀλίγη vocatur Arato. Numerus imaginum Manuscripti cum Hipparcho & Ptolemæo consentit.

CYGNVS.

CYGNVS hic siue Olor dictus vetustissimis. Hunc plerique Ledæ adulterum fabulantur: Alij in Apollinis honorem cœlo inductum volunt. Hoc dupliçi de causa existimatum puto, primum quia canorus est; deinde, quia vt & Cicero alicubi & Virgilius indicant, in auspiciis obseruatus. Æmilius scriptor antiquus:

Cygnus in auspiciis semper lætissimus ales:
Hunc optant nautæ, quia se non mergit in vndas.

Ouidius non Cygnum, sed Miluium vocat, nisi Aquilam putes designari, Fast. III. Plerique hodie Auem vocant, quemadmodum & Græci (Hygino teste) cōmuni genere auium ὄρνιν appellauerunt. Ita vocat Aratus, & Proclus. Hinc factum vt etiam GALLINA vocetur, quia scilicet ὄρνις Græcis pro Gallinâ sumitur, vt apud Athæneum libro nono Myrtilus testatur. Matthæi quoque 23, versu 37 vbi Græcè est ὄρνις, Hieronymus Gallinam transfert. In Syriaco est ܬܪܢܓܘܠܬܐ תרנגולתא Hinc est quod apud Arabes Adigegi vocetur. In Lexico Medico reperio: DIGEGI, *Arabicè, id est Gallina*. Addito articulo fit الدجاجة *Adigege*, vel *Adigegi*. Vocatur præterea Arabibus, *Hirezym*. *Stellæ* τοῦ ὄρνιθος hæ celebrantur.

1	In ore.	3
2	Sequens in capite.	5
3	In medio collo.	4
4	In pectore.	3
5	In caudâ lucida.	2
6	Ἐν ἀγκῶνι id est cubito apud alam dextram.	3
7	Australis trium in volâ alæ dextræ.	4
8	Media earum.	4
9	Septentrionalis, in extremâ alâ.	4
10	Ἐν ἀγκῶνι alæ sinistræ.	4
11	Septentrionalior hâc in mediâ alâ.	4
12	In extremitate volæ alæ sinistræ.	4
13	In pede sinistri.	4
14	In genu sinistro.	4
15	Prior in pede dextro superiori.	4
16	Posterior.	4
17	Νεφελοειδὴς in genu dextro.	5
18	Australior sub alâ sinistrâ extra formam.	4
19	Septentrionalior ibidem.	4

Sunt itaque omninò, 19.

Prima, rostrum Gallinæ, vocatur. Secundam

Syhan.

Sphæræ in initio colli collocant. Ea quæ in caudâ est vocatur Deneb. Adigege, cauda Gallinæ. Lexicon medicum. *Deneb, Cauda.* Hebræi זנב dicunt. Hinc Denebela fit, cauda Leonis, & Denebalgedi, cauda Capri. Eadem *Arided* vocatur. Id interpretantur, *redolens vt Lilium.* Scaliger ex Lexico suo docuit florem esse rosæ similem. Ridendum nomen. Volam auis cum Isidoro voco, quod alij pectinem, & Tabulæ Decimam alæ: τὸ ξερσίον: Nam ξερσὸς pars est τῆς πτέρυγος. Hinc volare dictum. ἀγκῶνα vocat Ptolemæus, id quod in homine est cubitus. Vocabulum Græcum etiam ad bestias pertinet, ita vt in Hippiatricis equinorum genuum flexuræ ita appellentur: quin & ad inanima refertur, nam & τῶν πηχῶν καμπαί ita vocantur, & in Lyrâ, ea quæ Ptolemæus κέρατα appellat, quia sustinent eam partem quæ simili Metaphorâ πῆχυς vocatur, Hyginus habet stellas XIII: & totidem leguntur in summâ Anonymi: sed legendum XIV.

AQVARIVS.

Ὑδροχόος Græcis, Aquarius Latinis, & Fusor aquæ, Arabes ὑδροχεῖον idem esse putarunt, quod ὑδροχοεῖον. Vertunt enim الدلو Edeleu. Est autem דלי Hebræis & دلو Arabibus Situla, ἡ κάλπη, de qua infrà. In fabulis est Deucalion, Ganymedes, Aristæus, Cecrops. Aquarium dici certum est, quia in eius sidere est stellarum series Aquæ similis. Et eadem ratione in Codice Iustinianeo οἱ ὑδροφύλακες Serui Aquarij vocantur. Veterum multi ideò sic appellatum putant, quod imbres afferat. Germanicus:

Qui fundit latices cælo quoq. permouet imbres

Idem alibi:

Horridus at gelidos portendit Aquarius imbres.

Malè vulgo *ignes.* Et alibi:

Hæc eadē fundens prædicit Aquarius imbrem

Anonymus: *Porrò Aquarius nomen accepisse dicitur, quod eius exortu imbres plurimi fiant.* Isidorus: *Porrò Aquarium & Pisces ab Imbribus temporum vocauerunt, quod hyeme, quando in his signis Sol vertitur, maiores pluuiæ profunduntur.* Aquarij stellæ hæ sunt:

1 Quæ est super caput Aquarij. 5
2 Lucidior duarum in humero dextro. 3
3 Minus lucida earum ibidem. 5
4 In humero sinistro. 3
5 In dorso apud axillam. 5
6 Sequens trium in vestimento apud manum sinistram. 3
7 Media trium. 4
8 Antecedens earum. 3
9 In brachio dextro. 3
10 Septentrionalis trium in extrema manu. 3
11 Prior duarum reliquarum. 3
12 Posterior. 3
13 Prior duarum in κοτύλῃ siue vertibulo feminis dextri. 4
14 Posterior ibidem. 5
15 In femore dextro. 4
16 Australior duarum in femore læuo. 4
17 Septentrionalior earum. 6
18 Australior in crure dextro. 3
19 Septentrionalior, & est in poplite. 4
20 In extremo sinistri femoris. 5
21 Australior in tibiâ sinistrâ. 5
22 Septentrionalior, & est sub genu. 5
23 Prima in aquæ flexu. 4
24 Sequens hanc australior. 4
25 Sequens etiam hanc post flexum 4
26 Sequens & hanc. 4
27 In flexu sequenti, australior. 4
28 Borealior duarum adhuc Australiorum. 4
29 Australior. 4
30 Solitaria, hisce Australior. 5
31 Duarum contiguarum post hanc prior. 5
32 Posterior. 5
33 Septentrionalis trium in nouo flexu. 5
34 Media. 5
35 Sequens earum. 5
36 Borealis trium similiter sequentium. 4
37 Media. 4
38 Australis earum. 4
39 Præcedens trium in residuo flexu aquæ. 4
40 Reliquarum australior. 4
41 Septentrionalior earum. 4
42 Vltima sequens hanc in ore Piscis Notij. 4
43 Antecedens trium extrà formam sequentium fusionem Aquæ. 4
44 Reliquarum Septentrionalior. 4
45 Australior earum. 4

Sunt omnes simul 45.

Vestimentum illud ἱμάτιον est συνεστραμμένον & περὶ χειρός, mantellum, de quo infrà in Orionis signo. In Sphærâ id admodum ineptè pingitur. κοτύλη concauitas coxæ est in quo femoris caput vertitur, quanquam abusiuè etiam pro quouis ossium sinu ponatur. Idem γλουτὸς vocatur, quod exponunt τὸ περὶ τοῖς σφαιρώμασι τῶν ἰσχίων. Sed hæc distinguit Ptolemæus. Pyxidem vocant alij, & femoris vertebrū nonnulli: Sunt & qui Ancham vocēt. Decima Seat ساعد Arabibus: Id brachium significat vt alibi, ساعد الفرس brachiū equi. Ptolemæus nullas stellas ponit in vase illo ex quo aqua funditur, quæ κάλπη vocatur, quâ in re à Proclo dissentit qui quatuor collocat. Theon vno in loco εἰσεχῶον vocat, Quin & hoc præterun-

tereundum non est, pictum fuisse hoc vasculum cum longo collo, eoque angusto, quali formâ erant apud veteres, gutturnia, Bombylij, Baucalia, Nimbi vitrei, & similia quæ στενοτράχηλα appellantur. Hinc factum vt apud nonnullos collum gutturnij locum illum occuparet, quem apud nos primæ stellæ τοῦ ὕδατος, adeò vt ipsi effusioni vix sex stellæ essent reliquæ. Theon: ὁ ὑδροχόος ἔχει ὥσπερ ὑδρεῖον ὑπὸ ἀστέρων, ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐξ κάτω ἀστέρες φέρονται ὕδατος χύσιν ἀπομιμούμενοι. Aratus & Proclus effusionem illam ὕδωρ vocant, alij ἔκχυσιν. Sed nec hoc tacendum nonnullos duplicem effusionem constituisse: Ait enim Anonymus: *Effusio aquæ, dextrâ lauaq; fit stellis* XXXI. Sed hoc ideò accidit, quia Aratus dixit χύσις ὕδατος ἔνθα, καὶ ἔνθα, σκιδναμένη, quod tamen non eâ mente dixit Solensis sed ob multas conuersiones quas Ptolemæus ἐπιστροφὰς, Theon καμπὰς appellat. Scribit autem Anonymus Aquarij stellas esse XVIII, Aquæ solius XXXI. Sed hac in parte omnino non conuenit cum Hygino, quod vix alibi reperias. Is enim scribit: *Effusio aquæ cum aquario ipso est stellarum triginta.* Sed si rectè perspicias parum discrepant: nam illi non annumeratur Aquarius, sed Aquarium, ἡ κάλπη. Si ita intelligas omnia clara. In illo Tullij loco:

Hæ tenues stellæ perhibentur nomine aquaï

Veteres omnes habent *AquarI*. Non malè: nam Vrnam, siue τὴν κάλπιδα Aquarium neutro genere vocant, vt Iuriscôsulti Aquimanarium. Hoc inuenitur apud Pomponium, & Vlpianum; In Pauli responso l. 3. de supel. leg. perperam *aquiminalia* scribitur liquidâ mutatâ. Alias aquarium est ὑδραγγεῖον, vt in Glossario: & nonnunquam pro latrinâ, siue cloacâ sumitur. In ipsa aqua duæ nominantur illustriores Arato, Anonymo, & Hygino: Harum altera est ea, quæ in formâ nouissima est ὑπ' ἀμφοτέροις ποσὶν ὑδροχόου Arato. Alteram Hyginus vocat primam effusionis. Quod quomodo intelligam nô sat scio, nisi eam quæ nobis in cubito dextro est, aquę annumerarit. Aratus suam illam claram alteram collocat ὑπὸ κητείου οὐρῇ: quod verum esse non potest: nam quinque sunt stellæ omnes quintæ fermè magnitudinis quæ solæ Ceti caudam spectant, nisi aliquam ex informibus illis, quæ inter fusionem, & Ceti caudam sunt intellexerit: quod fieri potest. Sed nouissima illa, quæ sub pedibus est Aquarij, in fine aquæ Arabibus FVMAHANT vocatur. Legendum docuit antè nos vir Clarissimus Ios. Scaliger. FVMAHAVT فماحوت quo in verbo ה Hebræorum in Vau mutatum est. Nam Hebræis est פה os, quod reperias 1 Sam. פים cap. 13. v. 21. & alibi nonnunquam. Similis fuit prior illa mutatio דלי in دلو Est itaque FVMAHAVT os Piscis: Nam *Haut*, vt & suprà habuimus Piscem significat, quanquam Medicis Arabibus Samch, سمك Piscis vocetur. Est autem hæc Stella in ore Piscis Notij qui Hygino perhibetur, *ore excipiens aquam, quæ funditur ab Aquario.* Idem alibi: *Effusio aquæ peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur.* Hoc veteres nonnulli perperam de Pisce ex duobus australiori qui similiter vocatur νότιος intellexerunt. Manilius:

Piscibus assuetas auidè subeuntibus vndas.

Idem:

—— & effuso gaudentes æquore Pisces

Sed multo manifestior error Auieni, quem nos à librariorum erroribus eleganter liberauimus:

Quorum alius rigidâ consurgit in aëra forma
Celsior, & Borean propior subit: alter aquarum,
Troïcus haurit aquas funditq; vbi Ephebus ab vrnâ,
Ponè auidus iacet in Notialia nubila pronus.

Clarum est illum de Pisce Australi τῶν διδύμων intellexisse, quod de solitario Australi, qui Magnus appellatur, erat intelligendum.

CAPRICORNVS.

Αἰγόκερως Græcis, Capricornus Romanis dicitur: In fabulis Pan, siue Ægipan. Arabibus Algedi vocatur الجدي Hoc Caprum significat: Nam & Hebræis גדי significat Caprum, Capellam, Hœdum, quanquam Hebræorum nonnulli etiam agnum exponunt, vt præter alios Dauid Kimhi. Caprum pro Capricorno etiam Manilius dixit. Quia Sol cum in hoc sidere est, orbis parti celebriori hyemem facit, ideò Capricornus semper fermè apud Poëtas Latinos gelidi epitheto insignitur, vt & apud Nonnum ἀηλιὴς vocatur. Est autem Capricornus Caper benè cornutus, sed cuius pars posterior Piscem referat. Ait Hyginus *huius inferiorem partem Piscis esse formationem.* Et Anonymus cum refert, *Piscis cauda notatum*: quibus consentit Theon. Isidorus: *Capricorni figuram inter sidera finxerunt, propter Capram Iouis nutricem: cuius posteriorem partem corporis in effigie Piscis ideò finxerunt, vt pluuias eiusdem temporis designarent.* Hinc Capricornum, ait Manilius constare *ex diuerso commissis corpore membris.* Stellæ eius sunt hæ.

1	Septentrionalis trium in cornu sequente.	3
2	Media earum.	6
3	Australis trium.	3
4	In acumine cornu prioris.	6
5	Australis trium ἐν τῷ ῥύγχει.	6

6	Prior duarum reliquarum.	6
7	Posterior earum.	6
8	Præcedens has sub oculo dextro.	5
9	Septentrionalior duarum in collo.	6
10	Australior earum.	5
11	Sub dextro geniculo.	6
12	In genu sinistro flexo.	4
13	Sub armo dextro.	4
14	Prior duarum contiguarum sub ventre.	4
15	Posterior earum.	5
16	Vltima trium in medio corpore.	5
17	Australior duarum priorum.	5
18	Septentrionalior earum.	5
19	Prior duarum quæ in dorso.	4
20	Posterior earum.	4
21	Prior duarum in spina australi apud caudam.	4
22	Posterior earum.	4
23	Prior duarum ἐν τῷ πτερύγῳ.	4
24	Posterior earum.	3
25	Prima quatuor quæ sunt in parte Septentrionali apud caudam.	4
26	Australis trium reliquarum.	5
27	Media earum.	5
28	Septentrionalis earum in extremâ caudâ.	5

Sunt itaque 28.

Octaua in plerisque tabulis malè vocatur, præcedens trium in oculo dextro, cum in oculo dextro stella sit vnica: Est itaque præcedens tres de quibus facta mentio ipsa in oculo locata. Similes errores & alibi reperias. In Ptolemæi translationibus vigesima prima, & vigesima secunda, perperam confunduntur cum duabus sequentibus. Nos rectè emendauimus. Hyginus stellas habet viginti, Anonymus addit duas: sed in eius summâ perperam XXVI legitur, pro XXII. Vigesima tertia stella Arabibus vocatur ذنب الجدي Deneb Algedi, hoc est Hebraicè זְנַב הַגְּדִי Cauda Capricorni.

SAGITTARIVS.

Τοξότης, siue ῥύτωρ τόξου, Sagittarius, Sagittipotens, Arcitenens, Centaurus vocatur. Huius nomen proprium Croton, siue vt alibi legitur, Crotus. Ità appellatur vel maximè ad distinctionem alterius Centauri qui Chiron vocatur. Sed tamen & hunc à nonnullis Chirona vocari ostendimus. Arabibus vocari testatur Scaliger القوس Elkuschu: Hoc arcum significat. Hebraicè est קֶשֶׁת vnde fit ... Sagittarius. Arcum dixerunt קֶשֶׁת Arabes, vt Aratus sæpe τόξον ἀντὶ τοξότου vt alibi ostendimus. Est autem Centaurus vt ex Manilio, Arato, Mythologicis, aliisque patet homo equo commistus. Partem humanam Aratus, sed in Chirone, appellat τὰ ἀνδρὶ ἐοικότα, equinam τὰ ἱππούρεια. Nunc stellas habe.

1	In acumine sagittæ.	3
2	In manubrio apud læuam manum.	3
3	In australi parte arcus.	3
4	Australior duarum in Septentrionali arcus parte.	3
5	Septentrionalior in extremo arcu.	4
6	In humero sinistro.	4
7	Prior hac in Sagitta.	4
8	In oculo nebulosa duplex.	Ne.
9	Prima trium in capite.	4
10	Media.	4
11	Vltima.	4
12	Australis trium ἐν σφαγῖδι βορείῳ.	5
13	Media earum.	4
14	Septentrionalis earum.	4
15	Obscura sequens has tres.	6
16	Septentrionalis duarũ ἐν σφαγῖδι νοτίῳ.	5
17	Australior earum.	6
18	In humero dextro.	5
19	In cubito dextro.	6
20	Trium quæ in dorso illa quæ in interscapilio.	5
21	Media ἐν τῇ ὠμοπλάτῃ.	4
22	Tertia, sub axillâ læuâ.	3
23	In sinistro σφυρῷ antecedenti.	2
24	In genu eiusdem pedis.	2
25	In σφυρῷ dextro antecedenti.	3
26	In femore sinistro.	3
27	In brachio dextro posteriore.	3
28	Prior lateris septentrionalis quatuor, quæ apud caudam.	5
29	Sequens ibidem.	5
30	Prior in latere australi.	5
31	Posterior ibidem.	5

Sunt itaque 31.

EXTRA FORMAM.

1	Extra ambitum australem Coronæ.	4
2	Eam sequens, & est in Coronâ.	5
3	Hanc sequens.	5
4	Sequens adhuc istam.	4
5	Post hanc ante Sagittarij genu.	5
6	Sequens hanc, & est Septentrionalior lucida in genu.	4
7	Septentrionalior hâc.	4
8	Adhuc Septentrionalior.	4
9	Posterior duarum priorum in ambitu Septentrionali.	6
10	Prior harum.	6
11	Antecedens multum.	6
12	Etiam hanc antecedens.	5
13	Vltima, & Australissima.	5

Sunt tredecim.

Prima est in sagittæ acumine, quod Græcis ἀκὶς & γλωχὶν dicitur: Auctores tabularum perperam

perâm hastulam interpretantur. Quanquam enim λογχὴ hastam plerunque significet, sumitur tamen etiam, vt Pollux docet pro αἰχμῇ. Est verò αἰχμὴ propriè cuspis spiculi, ἡ ἀκωκὴ, ἐπιδορατὶς, κεάδων, τόνοξ. Duodecima cum sequentibus designatur ἐν τῇ ἐφαπτίδι: Id multi perperam contactum vertunt, vt illustrissimus Scaliger ostendit, alij nihilo melius interscapilium, cum sit ἐφαπτὶς iniectum quoddam superhumerale ad manus perueniens, nisi in tergum reiiceretur. Huius figuram non malam in Manuscripti imaginibus habes, nisi si ex iusto forte breuior. Sed sciendum in iis mensuræ proportiones non satis seruatas, cum in hac ipsa Sagittarij imagine, neruus arcu multo sit grandior, quod & contrà naturam est, & regulis Mathematicis repugnat, quæ περὶ τῆς ὑποτείνουσης traduntur. Ait περὶ ἐφαπτίδος Pollux, ὅτι ἐστὶ συρραμμάτιον τι φοινικοῦν, ὃ περιφοροῦσιν, ὃ περὶ χεῖρας εἶχον οἱ πολεμοῦντες, ἢ οἱ θηρῶντες. Vsitatum vides militibus & venatoribus. Hunc verò Sagittarium studio venationis exercitum ex Sositheo docent Anonymus, & Hyginus. Alia etiam ratio reddi potest, quia hic est ἱππότης, vt & eum nominat Aratus: De equitibus verò ait Athenæus: πάντες δὲ οἱ προειρημένοι εἶχον πορφυρᾶς ἐφαπτίδας, πολλοὶ δὲ καὶ διαχρύσους, καὶ ζωωτάς: Hoc est: *præfati verò omnes habuêre purpurea paludamenta, nonnulli verò etiam deaurata, & belluata.* Est itaque ἐφαπτὶς vestimentum quale diximus, & purpurei coloris, militibus & venatoribus vsitatum. In Tabulis hoc in sidere sæpè erratum, vt cum antecedentem cauillæ dextræ, vel sinistræ dicunt, vbi antecedētem cauillam dextram dicere satius fuisset: Non enim Ptolemæus priorem, aut posteriorem pedis, vel tali partem designat, sed quia Sagittarius quatuor habet crura (de quo tamen inter veteres non satis conuenit) oportuit singula duplici nomine insigniri, & pedem priorem dextrum, vel sinistrum τῶν προπόδων δεξιὸν, ἢ λαιὸν, iterumque posteriorem læuum vel dexterum dicere. Τοὺς προπόδας (vt Aratus loquitur) Cicero eleganti vocabulo alibi *Antepedes* vocat, posteriores Arato ὑπουραῖοι dici solent. Eædem Tabulæ temerariâ confusione, quem armum dicere debuissent, brachium vocant. Sunt Sagittario in parte humana humeri, sunt in equinâ armi, quos sanè vel stellarum ratione habitâ confundi nequaquam oportuit. Adiunximus Sagittario Coronam quæ Sagittarij vocatur, siue Australis ad Ariadneæ differentiam. Hæc ante pedes eius iacere fingitur, tanquam abiecta, vt vult Hyginus. Solebant enim Centauri, Sileni, Satyri, cum coronis pingi. Hyginum explicant illa Vergilij:

Silenum pueri somno videre iacentem,
Hesterno inflatum venas, vt semper, Iaccho,
Serta procul tantum capiti delapsa iacebant.

Coronæ huius duo sunt ambitus, seu semicirculi, βόρειος, & νότιος: alij arcus vocant. Sed nos hoc nomē fugimus, quia in Sagittario, cui alius arcus attribuitur, versabamur, ne confusionem pareret nominum similitudo. De hâc coronâ Theon: εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι ὅμοιοι ἀφανεῖς ἐν κύκλῳ περιγραφῇ, ὡς τῷ νοτίῳ ποσὶ Κενταύρου κεῖνται, οἱ δὲ νέοι στέφανον. εἶναι δὲ αὐτοὺς οἱ μὲν προμηθεῖα (Forte προμηθεῖας) φασιν, οἱ δὲ ἰξίονος τρόχον. Et Proclus: νότιος στέφανος ὑπὸ τοῖς ποσὶ Κενταύρου περιγραφόμενος, κηρύκειον καθ' ἵππαρχον. Vocatur itaque corona hæc Sagittarij, siue australis Rota Ixionis: Itemque κηρύκειον ideò vt puto quod in Legationibus, καὶ κηρυκείας coronæ vsitarentur. Οὐρανίσκος præterea vocatur, quia stellæ rotundam præferunt figuram, &, vt vult Aratus:

Δινωτοὶ κύκλῳ περιηγέες εἰλίσσονται.

Latinè hanc vocem transferre si velis, melius haud poteris, quàm si cum Capellâ *calulum* voces, quem hâc in parte olim non satis intelleximus: Sed iam tam non malè odorati sumus pessimè Glossas Thuribulum exponere, tum quod sequatur Ara, quæ eadem cum Thuribulo, tum quod nulla esset ratio cur ita Ara vocaretur. Nunc itaque locus ille clarus, cuius interpretationem, si tanti erit, amice Lector non grauaberis asscribere. Septem stellas Coronæ asscribit Hyginus, & Anonymus hoc in loco non carens mendo, aut imperitis Glossematis. Theon stellas coronæ facit XIX. Hygino & Anonymo Sagittarius XV habet stellas.

SAGITTA.

Οἰστὸς Græcis, iaculum, telum, Sagitta Latinis nuncupatur. Arabibus, vt docet Scaliger السهم Idem docuit nomen illud Alahance, quod in Tabulis est scribi debere الحصة & coniecit ex חץ Hebraico deriuatum. In iisdem tabulis ISTVSC vocatur, quod quid sit nescio: Imò si benè consideres est Græcum οἰστός. Scriptum enim fuit Arabicè

ايستوس aut ايستوس

Nam Scin, & Sin Arabes sæpè confundunt. In libro Astronomico, qui Principium Sapientiæ vocatur & Aben Are, seu Aben Ezræ inscribitur, bis inuenio telū MVSATOR vocari: Hoc Hebræo ex fonte vt descēdat fieri vix potest: Nam מִסְתּוֹר Latibulum significat, quod huc non pertinet: nisi sit מְחָתוֹר vectis, Fossorium, quod magnus ille Scaliger mihi indicauit. Est

autem alia hæc Sagittâ ab eâ quæ Sagittario tribuitur, vocaturque *αὐτὸς ἄνευ τόξου*, & *missore vacans* Ciceroni. Malè igitur Sagittæ huius fabula in Anonymi codicibus Sagittario annectitur, post Aquilæ signum totidem verbis fermè repetita. Malè etiam Anonymi ne ipsius an Glossatorum vitio nescio, dicitur ab Aquilæ pedibus teneri, quod falsum: cum re, & Hygino teste Sagitta super Aquilæ signum sit posita. Errori nisi fallor ansam dedit Germanicus, qui ita transtulit:

Est etiam, incertum quo cornu missa, Sagitta,
Quàm seruat Iouis ales:

Rectè: Seruat enim quia propinqua est: Vnde Aratus *χείρων δέ οἱ*, &c. Sed homines insulsi, quia Germanicus dixit seruari telum ab Aquilâ, & ipsi in picturis videbant illud vsitatum, vt telum fulmineum Aquilæ vnguibus imponeretur, hoc ipsum huc traxerunt, patum pensi habentes, quid vel Germanicus senserit, vel res postulet. Sagittæ Stellæ sunt hæ.

1	In acumine sagittæ.	4
2	Sequens trium in arundine.	6
3	Media earum.	5
4	Prima earum.	5
5	In ipsa crenâ.	5

Sunt omninò quinque.

Prima est, in eo loco vbi ferrum affigitur, *ἐν τῇ ἀκίδι, ἐν τῇ λόγχῃ*, quod & hîc perperam Tabulæ hastulam vertunt. Tu acumen voca. Ità appellat Hyginus, pro quo perperàm in plerisque codicibus *cacumen* legitur. Reliquæ duæ sunt in arundine, siue cannâ: Nam vetustissimas Sagittas ex cannâ fuisse docent Poëtæ, qui sexcēties pro sagittâ arundinem dicunt. Posteà ex ligno id fieri solitum, vnde eas stellas quas in arundine Ptolemæus, Hyginus in materiâ collocat. Vnam earum quæ in arundine locantur, quia magis in Septentrionem vergit, non ineptè cum Anonymo in pennâ teli collocaris. Vltima est in crenâ: hoc est *ἐν τῷ γλυφίδι*. Est autem *γλυφὶς* Græcis Scholiastis *ἡ ἐν ἄκρῳ τῷ βέλους, ὅπου ἐντίθεται ἡ νευρά*. Itali etiamnum Græcum nomen seruare videntur, sed *καὶ παρῳδίας*: Appellant enim *triglypho*. Stellas quatuor Hyginus enumerat, & totidem Auienus.

AQVILA.

Ἀετὸς aquila, Arabum interpretibus Alcair vocatur. Sol ille nostri sæculi legendum docuit Altais الطير. Vulgò Vulturē volantem à similitudine appellant. Habet enim vultur multum cū Aquilâ similitudinis. In Mappâ dicitur عقاب Hoc idem Heros docuit Equuleum, siue *βαστάζοντα* significare, quod nihil huc pertinere benè est arbitratus. Forte hoc ad Lyram, quæ Aquilæ propinqua est, pertinet, quæ alio nomine Fidicula dicitur, quod vt facilè induceat Arabes perperam pro cruciatus, seu tormenti genere cæpisse, facit, quòd Manilius multo Arabibus in linguâ Latinâ doctior, hâc in re eodem errore fœdè sit hallucinatus. Aquila hæc in fabulis Iouis ales vocatur: Itemq. Ganymedis raptrix: De cæteris vide Hyginum. Sequitur stellarum ordo.

1	In medio capitis.	2
2	Præcedens hanc, super collum.	3
3	Lucida in interscapilio.	2
4	Propinqua huic ad Septentrionem.	3
5	Prior duarum, in armo læuo.	3
6	Posterior earum.	5
7	Prior duarum in dextro armo	5
8	Posterior earum.	5
9	Apud caudam, tangens Lacteum.	3
10	Prior duarum informium Australiorum capite Aquilæ.	3
11	Posterior earum.	3
12	Occidentalior paulò, & Australior ab armo dextro Aquilæ.	4
13	Australior istâ.	3
14	Australior etiam hâc.	5
15	Remotissima omnium.	3

Sunt simul quindecim.

Tertia *κατ' ἐξοχὴν* Aquila vocatur, *ὁμώνυμος ὅλῳ τῷ ζῳδίῳ*, vt lucida in Lyrâ, Lyra: in Gallinâ, Gallina appellatur. Hanc stellam antiquissimi mihi non videntur obseruasse. Hyginus enim quatuor stellas refert in capite, in alis, in caudâ. Anonymus easdem, nisi quod vltimam collocat in pectore eamque obscuram appellat. Et Germanicus de Aquilâ ait: *habet miracula nulla*, quanquam tutius Aratus *ὁ νέατος μεγέθει*. Verius enim est paucas stellas esse in Aquilâ, quàm si dicas omnes esse obscuras. Ex sex informibus quidam Antinoum nouum sidus construunt: hoc pacto, vt decima sit in cubito, vndecima in manu, duodecima in cubito altero, qui est dexter, decima tertia in latere dextero, penultima in femore læuo, vltima in pede dextro. Huius fabula, vt veteribus omnibus meritò fuit incognita, ita etiamnum ignoratur. Tu rem habe. Erat Antinous puer eximiæ formæ ex Claudiopoli Bithyniæ vrbe, Adriano Cæsari in delitiis. Hic cum in Ægyptiaco itinere voluntariâ (vt nonnulli volunt) morte, quia opus deuotâ animâ esse dicebatur, occubuisset, ab imperatore muliebriter est defletus, vt Spartianus refert: qui ei mortuo honores plusquam humanos exhibuit. Ex eius nomine vrbem apud Nilum condidit, templum ei cum arâ apud Mantineam extruxit, & inter Diuos referri iussit. Imaginem quoque eius in numismatis curauit exprimendam. Postremo stellas hasce coniunctas figura vacantes

Cono-

Cononeum in morem tanquam illius figuram repræsentantes publicè demonstrauit. Ride viri Principis stultitiam, ne quid dicam grauius.

DELPHIN.

Δελφὶς, ἢ δελφὶν, Delphin siue Delphinus, Arabibus Græcũ seruat nomen دلفين In Fabulis vocatur Amphitrites vector: Item Arionis, à nõnullis. Hermippus dixit in Apollinis honorem esse in astra relatum, quod tacent Hyginus, & Anonymus. Delphin μουσικὸν ζῶον, Musicum animal vocatur, vt & Plinius monstrat. Nugatur Scholiastes Anonymus, qui hoc ipsum malè intelligens, Musicum signum ob nouenarium stellarum numerum vocari testatur. Pingi debet Delphin ore infrà rostrum pænè sub medio ventre posito, & simis naribus, vnde à nautis Simonem vocari testatur Plinius. Spinam non habere, sed ossa; itemque fistulam non in fronte, vt balænæ, sed in dorso testis est Aristoteles. Dorsum ipsum repandum est. Hæc scire iis conducet, qui ex rei veritate, & auctorum veterum testimonio has figuras exprimere malunt quàm (quod hodie plerique faciunt) somniis nouis vetera omnia corrumpere. Stellas has habet.

1	Prima trium in caudâ.	3
2	Reliquarum duarum Septentrionalior.	4
3	Australior earum.	4
4	Australior lateris præcedentis τοῦ παραλλήλου ῥομβοειδοῦς.	3
5	Septentrionalior eius lateris.	3
6	Australior lateris sequentis.	3
7	Septentrionalior eiusdem lateris.	3
8	Australis trium inter quadrilaterum, & caudam.	6
9	Prior duarum Septentrionalium.	6
10	Posterior.	6

Sunt omnino decem.

Ita Ptolemæus, cuius sententiam aut non assequuntur, aut nõ vt decet sequuntur Sphærarum auctores, qui mihi videntur cum Hygino Delphini caudam ibi locare vbi Ptolemæus caput. Hyginus in numero nobiscum conuenit. Anonymus nouem habet, in quo mendum est: Legitur enim *in folio duas* pro *in collo duas*. Illæ sunt stellæ quas Hyginus ad ceruicem collocat. Quatuor illas quæ τὸ ῥομβοειδὲς constituunt, demonstrat Aratus:

—Τὰ δ' οἱ περὶ τέσσαρα πάντα
Γλήνεα, παρβολάδην δύο πὰρ δύο πεπτηῶτα.

Vbi Theon: ἴσως δὲ ῥομβοειδὲς ἔχει τὸ σχῆμα. Meritò hoc loco crucient Lectorem Tabulæ Alphonsinæ in quibus legitur *in quadrilatero simili lumbo*: Legendum *simili rumbo*.

ORION.

Ὠρίων, siue ὠαρίων, Orion, Hyriades πατρωνυμικῶς. Aliis Arion vocatur. Arabes Sublimatum vocant. Sed hoc Hydræ proprium. Arabicum est الشجاع Hebraicè id insanientem significaret, à radice שגע Hinc fit מְשֻׁגָּע *Furiosus*, cuius vocis literam Heemanticam si abiicias erit *Sugia*, & cum Arabico articulo *Asugia*. Interpretes *Audacem* transferunt. Vocant & *Geuze*. Hoc Arabibus (vt in Lexico Medico inuenio) Nucẽ significat: Hinc fit *Geuzazguar* جوزة اصغر quod Castaneam illis significat, tanquam nucem minorem dicas. Hebraica origo est אגוז abiecto Aleph. Si rationem quæris ingenuè dicam me nescire, nisi Latinum nomen expresserint. Audi Festum: *Iugula stella, Orion, quod amplior sit cæteris, quasi Nux iuglans*. Aliam tamen rationem adducit eius nominis Varro, aliamque iterum Isidorus, cuius verba in Anonymi codicibus inuenies transcripta. Hæ sunt eius stellæ.

1	Nebulosa in capite Orionis.	Neb.
2	Lucida in humero dextro.	1
3	In humero sinistro.	2
4	Sequens quæ sub istâ.	4
5	In cubito dextro.	4
6	In brachio dextro.	6
7	Sequens lateris australis quadrilateri in manu dextrâ & duplex.	4
8	Antecedens eius lateris.	4
9	Sequens lateris Septentrionalis.	6
10	Antecedens eius lateris.	6
11	Prior duarum in clauâ.	5
12	Posterior earum.	5
13	Vltima quatuor quæ sunt in lineâ rectâ super dorsum.	4
14	Antecedens hanc.	6
15	Antecedens etiam hanc.	6
16	Prima omnium.	5
17	Septentrionalissima ἐν τῇ δορᾷ apud manum sinistram.	4
18	Secunda post illam.	4
19	Tertia.	4
20	Quarta.	4
21	Quinta.	4
22	Sexta.	3
23	Septima.	3
24	Octaua.	3
25	Reliqua & vltima ibidem.	3
26	Prima trium in baltheo.	2
27	Media.	2
28	Vltima ibidem.	2
29	Apud machæræ capulum.	3
30	Septentrionalis trium continuatum in ensis extremo.	4

31	Media.	3
32	Australis earum.	3
33	Posterior sub ensis extremo.	4
34	Prior ibidem.	4
35	Lucida in pede extremo sinistro.	1
36	Septentrionalior hâc in talo.	4
37	Extrà calcaneum sinistrum.	4
38	Apud genu dextrum.	3

Sunt simul 38.

Secunda vocatur Bed Elgeuze. Fortè erit *Bet Elgeuze*, Lucida Orionis. Nam בת Hebræis pupillam significat. Et concurrunt hâc in re tres linguæ principes. Nam vt Hebræis בת & puellam, & oculi pupillam significat, ita κόρη Græcis, & Pupilla Latinis. Dicebant enim veteres Latini Pupum, & Pupam. Varro Tithono:

Et mammâ lactis sugentem pascere Pupum.

Inde factum est *pupulus*, & *pupula*: Et deinde *pupillus*, *pupilla*, vt *puera*, *puella*, *puellula*. Pupillam verò pro lucidâ dicunt Arabes, vt Aratus γλήνεα. Nam γλήνη, & γλῆνος est pupilla, quod Poeta pro lucida stellâ posuit. Ita Arabes dixerunt. (vt Scaliger obseruat) مالق الغرة *Sertum pupillæ*, pro Lucidâ coronæ. Et simili fortè ratione, lucidam Lyræ pupillam vocant. Et hoc quidem esset verisimile, sed, vt alibi ostendimus, Arabes pupillam non ita, sed الغرة appellant. Tertiam Bellatricem nuncupant. Sed sine dubio ipse Orion Bellator vocatur, & hoc nomen huc κατ᾽ ἐξοχὴν, vt multa alia translatum. Quarta est sub tertiâ, non vt perperam indicant Alphonsinæ Tabulæ sub duobus præcedentibus. Vndecima cum sequenti, est in clauâ Orionis, quam κορύνην vocat Aratus:

Καρτερὸς ὤμοιιν σιβαρῇ ἐπίκειται κορύνῃ.

Affinia sunt κορύνη, λαγωβόλον, ῥόπαλον, βάκτρον, claua, pedum, partim bubulcis, partim venatoribus vsitata. περὶ τοῦ καλαύροπος alibi diximus: Hoc loco apud Ptolemæum, vocene, an lectione corrupta legitur κολορρόβῳ. Sanè Hesychius καλαύροπον dici ostendit, quod proximè accedit. In Tabulis Alphonsinis hoc loco leges: *quæ sunt in figurá pineali*. Exprimere voluerunt auctores Græcum, ἐν τῷ κωνοειδεῖ. Nam baculi illi præterquàm quod incurui essent (vt Festus, & ij qui ad Virgilium scribunt de voce PEDI docent, & Manuscripti figura exprimit) hoc quoque habebant quod essent capitati. κωνοειδὲς vero vocatur omne quod ex lato in acutum desinit. Decimaseptima cum octo sequentibus collocatur ἐν τῇ δορᾷ manus sinistræ: Habet enim Orion venator in ea manu λεοντῆν, hoc est Leonis exuuias. Posteriores omnes putarunt esse pellem ipsius manus, adeò vt Tabularum auctores verterint *in contrario manus sinistra*. Alij clypeum effinxerūt, quem etiam in imaginibus Hygini ante annos centum demptis duodecim impressis, videre est effictum. Anonymus hoc ipsum *mantile* appellat. Sciendum est, Mantile, Mantele, Mantellum, Mantelium, (omnia enim ista rectè dici ostendemus) duplici significatione dici. Modo enim id designant, quod in mensis ad manus tergendas adhibetur, modo pro συρμῶν ἐπὶ τῇ χειρῶν integumenti genere. In etymologiâ discrepant Grammatici, qui à manu tergendâ, tegendâ, terendâve dici volunt. Lucilius: *Mappas mantella, merumq;*. Virgilius: *tonsisq; ferunt mantelia villis*. Plautus Captiuis: *Neque Sycophantijs, nec fucis vllum mantellum obuiam est*. Ouidius 3 Fast. *villis mantile solutis*. Martialis:

Mantele è mensa sustulit Hermogenes

Apud eundem inscriptio est Epigrammatis *De mantili, siue gausapi villosa*. Plinius: *cutibúsque cum capillo pro mantelibus ante pectora vti*. Hactenus auctores. Sequantur Grammatici, quorum primus erit Seruius, qui Lucilium citat, & Plautum, sed corruptè si vulgata exemplaria sequaris. *Mantilia quibus manus terguntur. Caterùm Plautus huius singulare Mantellum posuit: Neque Sycophantiis, nec fucis vllum mantellum obuiam est. Lucilius autem mantela dicit: Mappas, mantela, merúmque, quæ Græci μανδύα* (id est μανδύας) *vocant* Quod ad Græcum illud ὁμώφωνον attinet explicabo Latinum Grammaticum Græcis. Suidas: μανδύη, λαρίκιον. Pollux. Μανδύη ὁμοίως ἐκ τῆς καλουμένης φαινόλης. Artemidorus: χλαμὺς δὲ ἣν ἔνιοι μανδύην, οἱ δὲ βίῤῥον καλοῦσι. Suidas alio loco. ἐφεστρὶς ἱμάτιον ῥωμαϊκόν. λέγεται δὲ καὶ μανδύα, καὶ βίῤῥον. Puto hanc vocem corruptam in Glossis Isidori. *Mandus vestis virginalis*. Fortè *Mandua*. Virgines eo tempore vocabant cælibes vtriusque sexus: *Μανδύα* verò cælibum erat. Ad mantilia redeamus. Pollux: λάσια, σινδόνια ἐπεσπασμένα, τὰ μάλιστα ἐκχεῖρα, χειρόμακτρα, μανδύλαι. Lege, μαντήλια. Isidorus. *Mantum* (id est *Mantelum*) *Hispani vocant quod manus tegat tantum. Est enim breue amictum*. Varro: *Mantelium, quasi manuterium, vbi manus teruntur*. Isidorus rursum: *Mantelia nunc pro operiendis mensis sunt, quæ vt nomen ipsum indicat, olim tergendis manibus præbebantur*. Hunc locum explicat ille alter eiusdem: *Facitergium, & manitergium à tergendo faciem, vel manus, vocantur*. quæ verba in Glossis quoque reperias. Est itaque vt ad rem redeamus, mantile, siue mantellum alterâ significatione, ὠμόλινον, χειρόμακτρον, λάσιον, φαινόλης, μανδύη, integumenti super humeralis genus quo iuuenes lasciuiores bra-

chium

chium clupeabant, maoufque iouolucbaot. Nomen etiam num apud Gallos, & Belgas remansit. Vides igitur noo ineptè, τὴν ἄορα ὠμίαιον, quod manui impendeat maotile ab Anonymo vocatum. Trigesima stella, & duæ sequentes temerè apud nonoullos confunduntur cum trigesima tertia & quarta. Est verò ensis Orionis παραζώνιον. Solebant enim milites pugiones, & gladios ex baltheo suo ligare, vnde Milites Iunenali ἀλφαζόν, quos baltheus ambit. Et in iure cincti dicuntur, & Græcis οἱ ὑπὸ ζώνης. Stella trigesimaquinta Arabibus Rigel vocatur. Hoc clarum est vel ei qui primoribus labris Hebraicas literas gustauit pedem significare. Vocatur etiam Algebar. Id si ad totum sidus cum Scaligero referas, erit גִּבּוֹר quod Fortem siue Gigantem (quo nomine etiam Hollandi nauta Orionem nuncupant) significat. Sio proprium hoc nomen huic Stellæ esse velis, nihil reperio, nisi dicas Algebra Arabibus cooiunctionem significare: quod & verum. Nam & Medicis luxatorum membrorum compositio, & Arithmeticis numerorum coniunctio ita appellatur. Sed hoc non est verisimile. Est autem hæc Stella coniunctio Orionis, & Fluuij: nam dicitur κοινὸς τοῦ ὠρίωνος καὶ τοῦ ποταμοῦ ἀστήρ. Stellæ Orionis apud Hyginum sunt XVII. Totidem leguntur io summâ Anonymi, sed perperam pro XX ut res docet.

Canis maior.

Canes duo sunt, quorum hic maior, & Australior, alter minor, sed prior ad Septentrionem vnde προκύων vocatur. Hic Sirius vocatur, quod tamen nomen κυρίως ad Stellam clarissimam apud omnes passim auctores trahitur. Postremi sæculi homines, quasi huic proprium nomen desit, Lælapem vocarunt: & ita in Hygino iascribitur, cum ipse Hyginus nullam eius nominis faciat mentionem. Caniculam Latini vocant: Sed & Procyon ita appellatur. Itaq. hoc ἀδιάκριτον. Vocatur Arabicè Elhabor. Legit Scaliger Elchabar, hoc magnū significat. Est itaq. כֶּלֶב הַכַּבִּיר كلب الكبر Canis magnus. In Tabulis Alphonsinis vocatur Aliemini. Hoc esset Canis Australis. كلب اليمنى Nam dextrū pro Australi dicunt etiam Hebræi, vnde fit תֵּימָן Meridies, nunc Stellas recitemus.

1	In ore summi fulgoris.	1
2	Super duas aures.	4
3	Super caput.	5
4	Septentrionalior in collo.	5
5	Australior ibidem.	4
6	In pectore.	5
7	Septentrionalior duarum in genu dextro.	6
8	Australior earum.	5
9	In extremo pedis antecedentis.	3
10	Prior duarum io sinistro genu.	5
11	Posterior ibidem.	5
12	Posterior in armo sinistro.	4
13	Prior earum.	5
14	In origine sinistri femoris.	3
15	In interfeminio, ἐν τοῖς μεταμηρίοις.	3
16	In pedis dextri poplite.	4
17	Io extremitate pedis dextri	3
18	Io cauda.	3

Sunt octodecim.

INFORMES EXTRA CANEM.

1	In Septentrionem à vertice.	4
2	Australissima quatuor ad lineam rectam sub pedibus posterioribus sitarum.	4
3	Septentrionalior.	4
4	Adhuc Septentrionalior.	4
5	Septentrionalissima.	4
6	Prima trium quæ his quatuor sunt occidentaliores.	4
7	Media earum.	4
8	Vltima earum.	4
9	Sequens duarum lucidarum, quæ sub istis.	
10	Prior earum.	2
11	Vltima Australior.	4

Sunt hæ vndecim.

Simul 29.

Tertia, nisi potius quarta sit, Isis vocatur Anonymo. Prima veteribus, & nouis omnibus Sirius vocatur, & ἀστροκύων, & Canis, ὁμωνύμως ὅλῳ τῷ ζῳδίῳ. Sed hæc apud Hyginum, cum ea quæ in capite est confunditur. De Stellæ huius obseruationibus pleni auctorum libri, itaque nihil amplius dicam. Hoc vnum adiiciam Arabibus Alseredici. In Lexico Medico inuenio: SCERA, id est, magna stella: Et alibi, sed paulò corruptius, SCEARA, id est, Canis Maior: Nescio an verum sit, id quod mihi io mentem venit esse vocem Græcam, Græca terminatione omissa, الشعرى Elseiri. Stellas habet apud Anonymum X X. Apud Hyginum X I X. Perperam enim in vltima editione & hic xx. legitur.

Lepvs.

Λαγωὸς Græcè, Latinè Lepus, Arabicè, quod Scaliger ex Hebraico fonte manare probauit, الارنب ELARNEB. In Lexico Medico. Harneb, Lepus: rectè mutato Eliph in aspirationem. In Anonymi codicibus inscribitur Dasypus. Sed nullus (quod sciam) veterum ita appellat. Et aliud est Da-

eſt Daſypus, aliud Lepus, quæ eadem eſſe vulgo temerè perſuaſum. Diſtinguunt enim præſtantiſſimi in Animalium hiſtoriâ auctores Ariſtoteles, & Plinius. Eſt enim Daſypus, niſi fallor Cuniculus, quem Strabo vocat λαγιδέα, γεώρυχον, & λεβηρίδα: Polybius & Galenus Latino vocabulo ſeruato κουνίκλον. Stellæ Leporis hæ ſunt.

1 Septentrionalis lateris prioris quadrilateri, quod in auribus eſt. 5
2 Auſtralis eius lateris. 5
3 Sept. lateris ſequentis. 5
4 Auſtralis eiuſdem. 5
5 In mento. 4
6 In extremo pede ſiniſtro anteriore. 4
7 In medio corpore. 3
9 Sub ventre. 3
9 Septentrionalior duarum quæ in pedibus poſterioribus. 4
10 Auſtralior earum. 4
11 In dorſo, ſeu lumbis. 4
12 In extrema cauda. 4

Sunt ſimul 12.

Hyginus ſex ſtellas refert, & Anonymus ſeptem.

ARGO.

Ἀργὼ, ναῦς, Argo Nauis, fabulis eſt celeberrima. Arabicè vocatur سفينة Sephina. Hoc eſt purum putum Hebraicum סְפִינָה lin. 1. 5. Vocatur & Markeb. مركاب Hoc erit Hebraicum מֶרְכָּבָה *Currus*. Ita Græci ἅρματα θαλάσσης dicunt pro naui: & Catullus:

Ipſa leui fecit volitantem flumine currum,

Sed hoc nomen propriè refertur ad ſtellam lucidam, quæ in Scuto eſt, quod in puppi. Sunt enim & alia ſcutula in mediâ naui. Notus eſt mos nautarum ſcutula in nauibus ſuſpendentium, qui antè paucos demum annos apud nos exoleuit. Hæ ſunt Argus ſtellæ:

1 Prior duarum in extremâ naui ἐν τῷ ἀκροστολίῳ. 5
2 Poſterior earum. 3
3 Septentrionalior duarum contiguarum in ſcutulo puppis. 4
4 Auſtralior earum. 4
5 Præcedens iſtas. 4
6 Lucida in medio ſcutulo. 3
7 Prima trium ſub ſcutulo. 4
8 Poſtrema. 4
9 Media trium. 4
10 Τὸ τοῦ χηνίσκου. 4
11 Septentrionalior in carinâ puppis. 4
12 Auſtralior ibidem. 3
13 Septentrionalior in foris apud puppim. 5
14 Prima trium ſequentium. 5
15 Media. 4
16 Vltima trium. 4
17 Lucida ſequens hanc in foris. 2
18 Prior obſcurarum ſub lucidâ. 5
19 Poſterior earum. 5
20 Prior ſuprà ſplendidam dictam. 5
21 Poſterior. 5
22 Septentrionaliſſima trium in ſcutulis, & eſt ἐπὶ τῆς ἱστοδόκης. 4
23 Media earum. 4
24 Auſtraliſſima. 4
25 Septentrionalior duarum contiguarum, quæ ſub iſtis. 4
26 Auſtralior earum. 4
27 Auſtralior duarum in medio malo. 3
28 Septentrionalior earum. 3
29 Prior in extremâ mali. 4
30 Poſterior ibidem. 4
31 Sub tertia ſequens ſcutum. 2
32 In ſectione tranſtrorum. 2
33 In carinâ, inter gubernacula. 4
34 Sequens hanc obſcurior. 6
35 Lucida ſequens hanc ſub foris. 2
36 Lucida Auſtralior in inferiore carina. 2
37 Prima trium ſequentium hanc. 3
38 Media earum. 3
39 Sequens earum. 2
40 Prior duarum ſequentiũ has in ſectione. 3
41 Poſterior earum. 3
42 Prior duarum in gubernaculo Septentrionali. 4
43 Poſteriot earum. 3
44 Prior duarum in gubernaculo Auſtrali. 1
45 Altera. 3

Sunt itaque 45.

Vix alibi nomina adeò reperias confuſa & turbata. In Tabulis antenna ponitur pro malo. *Fabricatio nauis* (pro quo malè vno in loco *fricatio* legitur, & altero *fabricator*) carinam ſignificat. *Coſtatum*, pro ἱστοδόκη poſitum. Sed auctores intellexiſſe videntur non antennam, ſed Modium, vt Iſidorus vocat: Sequitur enim: *Et eſt locus mali*. Sed propriè ἱστοδόκη, vt Homeri interpretes docent, eſt τὸ κατὰ τὴν πρύμνην ἀνέχον ξύλον, (κατὰ τὸ κλίνειν) ὁ ἱστός. Remus pro temone, ſiue gubernaculo ponitur. Duo verò antiquis nauibus fuiſſe gubernacula, tum Manuſcripti figura, tum Græci, Latinique auctores oſtendunt. Hoc obiter. In iiſdem tabulis Puppis *Cantel* vocatur. Hoc quid ſit neſcio. χηνίσκος eſt ornamentum puppis, non proræ, vt plerique volunt, cuius meminit præter Ptolemæum Lucianus Nauigio: ſed & alij. Stellæ pleræque in Sphæris non rectè collocatæ: Sed nec vetus nauis forma ſatis obſeruata. In ea ſtellæ alicui nauis nomen aſſcribitur *Alphart*. Sed hoc ad lucidam Hydræ pertinet. Stella penultima

nultima Canopus appellatur, & Ptolemæus. In Tabulis dicitur SYHEL appellari, quod ponderosam interpretantur. Est vide quæ in Manilianis Scaligeri. TERRESTRIS etiam سوهيل vocatur Anonymus de Canopo loquens: *Apparet autem humillima: & quod circa terram esse videtur, & nullum sidus inferius apparet, ob hoc* TERRESTRIS *vocatur.* Græcè vocatur κάνωβος, mutâ mutatâ. Describitur à Proclo, ὁ ἐν ἄκρῳ τῷ πηδαλίῳ τῆς ἀργοῦς κείμενος λαμπρὸς ἀστήρ. Veterum tamen nonnulli Canopum collocarunt in Eridano, vt Hyginus in Fluuij Fabula, & Capella in Astronomiâ. Hinc etiam Anonymus eius Stellæ in Fluuio mentionem facit, non in Argo, aitque non quidem esse in temone Nauis, sed eum tangere. Vocatur etiam hæc stella, vt Martianus meus testatur, Ptolemæus. In Anonymo perperam *Ptolemaeon* legitur recto casu. Hyginus viginti tres stellas agnoscit: Anonymus viginti quinque qui collocat quatuor *in catastroma*. Rectè, mutatâ veterum Latinorum more declinatione, vt & schemam pro schemate dixerunt. Hesychius: καταστρώματα, τὸ νεὼς μέρος, ἐν ᾧ ἱστῶντες ναυμαχοῦσι. *Reiectum* vocare videtur Hyginus, nisi tu *retectum* legas. Hoc esset ad verbum κατάστρωμα, quod nautis nostratibus het bouc-net vocatur: Reticulum, siue pauimentum cancellatum superius. Ptolemæus Foros vocat καταστρώματα.

CETVS.

Κῆτος, Cetus Latinè dicitur eodem nomine. Sed κῆτος nomen est generale, quod & Arabes ex Græco sumunt القيطس *Elketos*: Satius enim est Te literam quiescere, quàm per diphthongum legi *Elkaitos* vt in Tabulis est. Nomen verò speciale, quod diu latuit, ego eruo. Hoc est ὀρφὸς: Nam κήτη dicuntur omnes Belluæ marinæ, vnde non malè Latini Poëtæ, *Belluam & monstrum marinum* transferunt. Ορφὸς verò vel ὀρφὼς Atticè Species est τοῦ κήτους. Ita hoc signum appellatur Firmico: *In vltima parte Piscium* (inquit) *consurgit bellua, quæ à Græcis ὀρφὸς dicitur.* Quod desumptum est ex illis Manilianis:

Sæua sub extremis consurgunt sidera Ceti
Piscibus.

Quem Manilius Cetum, ille vocat *Belluam*: vt Germanicus:

Bellua sed Ponti non multũ præterit Amnem.

De Orpho ait Aristoteles: ταχὺ δὲ καὶ ὁ ὀρφὸς ἐκ μικροῦ γίνεται μέγας. Meminit & Plinius libro nono, cap. XXI. Ouidius Halieuticis:

Cantharus ingratus succo, tum concolor illi
Orphus.

Malè enim *Orphas* legi præter citatos locos, vel solus ille Plinij, libro XXXII cap. vltimo, qui ex Ouidio desumptus est, satis indicet, vbi quoque Orphi fit mentio. Sunt qui sidus hoc Balenam vocent: Sed Latini veteres *Pistricem* dixerunt. Idem sunt πρίστις, πρῆστις, πρίσις, *Pistris, Pristis, Pistrix*: Sed horum quædam recta, quædam deprauata. Testis est Plinius Pistrices inueniri ducenum cubitorum. Cæterùm quinam hoc sidus pingi debeat vix satis constat. Hoc certum, quod tamen non obseruatur, esse in eius dorso curuaturam, vt Hyginus vocat, quæ Anonymo *Gibbus* dicitur. Stellæ Ceti, siue Pistricis hæ sunt.

1	In extremis naribus.	4
2	Vltima trium, quæ sunt ἐν τῷ ῥύγχει & est in extrema mala.	3
3	Media, & est in medio ore.	5
4	Prima, in mento.	3
5	In supercilio, seu oculo.	4
6	Septentrionalior hac in capillitio.	4
7	Præcedens has duas, in iubâ.	4
8	Septentrionalis lateris prioris quadrilateri in pectore.	4
9	Eius lateris Australis.	4
10	Septentrionalis lateris sequentis.	4
11	Australis huius lateris.	3
12	Media trium quæ sunt in corpore.	3
13	Australis earum.	4
14	Septentrionalis earum.	2
15	Posterior iuxtà caudam.	2
16	Prior ibidem.	2
17	Septentrionalis lateris sequentis quadrilateri apud caudam.	5
18	Australis eius lateris.	5
19	Septentrionalis lateris alterius.	5
20	Lateris alterius Australis.	5
21	In ramo caudæ Septentrionali.	3
22	In ramo caudæ Australi.	3

Sunt simul 22.

Secunda dicitur منخر *Menkar*. De quintâ perperam in Ptolemæo legitur ὀσφὸς, pro ὀφρύος. Decimaquarta vocatur بطن قيطس *Beten-ketos*, hoc *ventrem Ceti* significat, vt clarum est. Penultima est ذنب قيطس *Deneb ketos*, *Cauda Ceti*. Hyginus stellas habet XIII. Anonymus XIV. Sed hic verius ait stellas sub cauda duas esse claras, quàm Hyginus obscuras.

FLVVIVS.

Ὁ ποταμὸς, Fluuius, Oceanus, Nilus, Eridanus, qui & Padus, ὁ ποταμὸς τοῦ ὠρίωνος Proclo. Arabibus نهر *Nahar*. Hoc illis, & Hebræis נְהַר Fluuium denotat. Illâ ab origine πορ' ἀξέ. χλιν clarissimus Sabinorum

binorũ Amnis NAR dicitur, contractè, quemadmodum ACHARNAR, pro ACHARNAHAR, vt infrà patebit. Dicitur & جيحون Gyon: Hebraicè גִּיחוֹן hoc est, Nilus, vt Iosephus docet. Et hunc Fluuium Nilum, & Nilum Gyon vocari vel Anonymus satis ostendit, vbi ait: *A quibusdam verò Nilus, qui & Gyon, existimatur, & ideò inter sidera collocatus, quod à meridianis partibus cursum dirigat.* Auienum voluit exprimere, is enim ait:

——Pharium pars altera Nilum
Commemorat, largo segetes quod nutriat Amni,
Arentesq; locos vndâ fæcundet alumnâ,
Vel quod de medij prolapsus parte diei
Vastus in æquoreas Pelagi sese inferat vndas.

Vide etiam si lubet Hyginum. Aratus, & alij plerique semper Eridanum vocant, non Nilum. Eridani verò loco semper aquam pictam fuisse præter Hyginum, & Anonymum, etiam Aratus indicat, qui eius καμπὰς nominat, quas Ptolemæus ἐπιστροφάς. In Manuscripti figura Deus ipse pingitur Hoc ἀναστρολόγητον est: sed quia antiquitatis habet nonnihil, lubet explicare. Primum Cornua, quæ omnibus Fluuiis præcipuè verò Eridano appingi debent omissa sunt. Vide Seruium ad illud Maronis:

Corniger Hesperidum Fluuius regnator aquarum.

Caput eius arundinibus obsitum est. Rectè. Vetus Horatij Commentator: *Hinc etiam tempora illorum* (Fluuiorum) *perhibentur coronata arundinibus, quoniam ripa Fluminum, illarum silua decorantur, quæ etiam à ventis agitata obscurè sonat, vt Poëta: Et tenera prætexit arundine ripas.* Velum illud quod circa crura habet, Carbasus vocatur. Virgilius de Tiberino:

——eum tenuis glauco velabat amictu
Carbasus.

Nonius Marcellus: *Carbasus, Pallium quo Fluuij amiciuntur.* Pingitur quoque aqua ex ore eius effluere. Hoc omninò ex Auieno expressum est, contrà mentem tamen Arati, qui nullam Dei figuram voluit pingi, sed solam aquam. Ait Festus:

————quicquid per sidera, aquarum
Ad speciem Eridanus pater exspuit, abditur altâ
Tethye, & Occidui tegitur Padus æquore Ponti.

Hæc ad excusandum pictorem sufficiant. Nos stellas ex Ptolemæi mente explicabimus.

1	In principio Fluminis, sequens eam, quæ in pede Orionis.	
2	Septentrionalior, ἐν τῷ ἐπικνημίῳ, apud suram Orionis.	4
3	Posterior contiguarum sequentium.	4
4	Earum prior.	4
5	Sequentium deinde posterior.	4
6	Earum prior.	4
7	Trium has sequentium vltima.	5
8	Media.	4
9	Prima trium.	4
10	Vltima quatuor sequentium.	3
11	Antecedens hanc.	4
12	Antecedens & hanc.	3
13	Prima quatuor illarum.	3
14	Vltima aliarum quatuor.	3
15	Antecedens hanc.	4
16	Antecedens & hanc.	3
17	Prima harum quatuor.	4
18	In flexu Fluuij, apud pectus Ceti.	4
19	Sequens hanc.	4
20	Trium hanc sequentium prima.	4
21	Media earum.	4
22	Vltima.	4
23	Septentrionalis lateris prioris τῆς καμπῆς sequentis has.	4
24	Australis eius lateris.	5
25	Prior lateris sequentis.	4
26	Eiusdem posterior.	4
27	Septentrionalior duarum Orientaliorum.	4
28	Australior earum.	4
29	Duarum sequentium posterior	4
30	Earundem prior.	4
31	Vltima trium sequentium in sequenti interuallo.	4
32	Media earum.	4
33	Prima trium.	4
34	Vltima Fluuij, Lucida.	1

Sunt simul 34.

Decima nona vocatur ANGETENAR. Scaliger optimè legendum docuit *Anchenetenar.* أخناة النهر Idē docuit vltimam Fluuij non *Acarnar* vocandā, sed Acharnarin. اخر نهر Hoc est purum putum Hebraicum אַחַר־־נָהָר stella vigesima-nona inscribitur *Beemim.* Hoc esset باميم Hoc Arabibus nihil potest significare, nisi quod ita appellentur radices duæ Medicis vsitatæ. Itaque nihil adferes cur hæ stellæ ita vocentur, nisi puncto διακριτικῷ mutato velis legere ثاميم vt sit *Theemim*, תְּאֹמִים, quod Geminas, & sibi cōiunctas (vt Hieronymus transfert Exod. 26. v. 24) significat. Itaque hoc nomen non specialiter ad hanc vel duas stellas pertineret, sed vbicunque duæ sunt stellæ vicinæ, & contiguæ similis figuræ & magnitudinis possit vsurpari. Iccircò nihil affirmo. Vbi Hyginus stellas enumerat Fluuij, ita legitur. *Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia vsque ad no-*

ad nouissimam septem. Omninò est stellarum XIII. Legendum puto: *In secunda tres: Item in tertia: Vsque ad nouissimam septem. Omninò est stellarum* XVI. Etiam alibi notauimus notam binarij, in quinarium coaluisse. Differt ab Hygino vna monade Anonymus, qui tamen admodum meam firmat coniecturam. En tibi locum: *Habet autem stellas, in primo flexu quatuor, in secunda tres, in tertio tres, vsque ad nouissimum septem, quas dicunt in ore Nili esse. Sunt omnes* XVII.

PISCIS NOTIVS.

Piscis hic appellatur, Magnus, solitarius, Australis, ἰχθὺς μέγας, μονάζων, νότιος, ad differentiam duorum coniunctorum paruorum, qui in Zodiaco. Huius Fabulam ex Ctesia Syriarũ rerum auctore prodit Hyginus: & eâ de re in gemellis Piscibus nonnihil diximus. Vocatur hic Arabicè حوت الجنوبي ἰχθὺς νότιος, vt اكليل الجنوبي ὁ στέφανος νότιος. Piscis stellæ sunt.

1	In ore eadem cum extremo Aquæ.	4
2	Trium in capitis Australi ambitu prima.	4
3	Media earum.	4
4	Vltima trium.	4
5	Quæ ad branchias.	5
6	In spina australi.	5
7	Posterior in ventre.	4
8	Prior in ventre.	4
9	Vltima trium in spinâ Septentrionali.	4
10	Media.	4
11	Prima trium.	4
12	In extrema cauda.	4
	Sequuntur informes.	
	Prima lucidarum præcedentium Piscem	3
	Media.	3
	Vltima trium.	3
	Occulta hanc antecedens.	5
	Australis duarum Septentrionaliorum.	4
	Septentrionalis earum.	4
	Sunt simul 18.	

Primam alibi FVMAHAVT vocari ostensum est. Hyginus XII stellas refert, vt & Anonymus vitio librariorum mihi liberandus: Legitur: *tres in brachiis eius.* Lege *in branchiis.* Posteà sequitur. *Inter hæc sunt astra, siue signa* (Glossema est) *quæ Planeta appellantur.* Lege: *quæ Planta appellantur.* Sunt enim duæ stellæ vicinæ Plantæ Aquarij, quarũ vna eam tãgere videtur, cuius ipse Anonymus superius meminit cum ait: *Vna fertur esse sub pedibus Aquarij.*

THVRIBVLVM.

Θυτήριον Arato, θυμιατήριον Proclo, & aliis, *Thuribulum* Germanico, *Ara* Ciceroni, Auieno, Hygino. *Altare* vel *altarium* Capellæ: *Pharus* & *Sacrarium* Anonymo, In Mappa مباخرة pro quo Scaliger legit مجمارة *Ignitabulum.* Thuribuli, quod Græcè θυμιατήριον, & λιβανωτὶς Hebraicè מַחְתָּה appellatur, formam habes in M S. imagine. Phari nomen absque dubio ab Ægyptiis descẽdit. Celeberrima enim est Pharos à Ptolemæo Philadelpho albo ex lapide octingentis talẽtis opera Sostrati Cnidij ita vt à mari circumlueretur locata. Hinc aliæ Phari nomen accepêre. Statius:

Lumina noctiuagæ tollit Pharus æmula Lunæ.

Vocant Pharos πυρσεῖα, καὶ λυχναψίας, & φρυκτώρια. Describit eleganter Herodianus: Ἀπεικάσαι τις ἂν τὸ σχῆμα τοῖς κατασκευάσμασι φρυκτωρίοις τοῖς λιμέσιν ἐπικειμένοις, ἃ νύκτωρ τὰς ναῦς ἐς ἀσφαλεῖς διεκπλοῦς χειραγωγεῖ. φάρους δὲ αὐτὰ οἱ πολλοὶ καλοῦσι. Sacrarium dicitur, quocunque res sacra continetur. Vlpianus *de Rer. diuisione, & qualitate l. Sacra.* § *Illud.* Est itaque Sacrarium (non *Sacrarius* vt hodie legitur) τὸ ἱερατεῖον. Vocatur prætereà LAR, hoc est ἐσχάρα. Item *Puteus.* Hebraicè בּוֹר Puteum significat, בִּירָה Sacrarium. Possim hic infinitas Inscriptiones Aris conformatas ascribere, vt Aræ figura sit clarior, sed nihil opus. Præterire tamen non possum quin proponam carmen Ænigmaticum de Arâ ab Iasone constructâ, quam Philoctetes posteà est veneratus. Versuum structura Aram exprimit. Nonnulli id carmen ascribunt Theocrito, nonnulli Simmio Rhodio: Lucianus, & Scholiastes Græcus Dosiadæ. Hoc verò ante omnia scire te volo nostram Aram ἀναλογικῶς esse contractiorem, vt & in veteribus Hygini figuris est videre. Carmen tale est.

ΒΩΜΟΣ.

Εἰμὶ ἄρσενος μεί στήλας
πόσις μέροψ δίσαβος, ὅ
ποδ' δίνας ἴνις ἐμπούσας μόρσε
ὁ βλῆς, καὶ κανὸς τεκνώματος,
χρυσοῖς αἴξας ἆμος οὗ τ' ἄνδρα
τὸν γυιοχάλκην ἔργον
ἔρρησεν, ὃν ἀπάτωρ
δισσομάτωρ μήτρας ἐμ-
πέρρησεν ἐμὸν δ' πύ-
γημ' ἀθρήσας Θεοκρί-
του κρύφα αἶγος ἀ-
ναίξας χάλιψε γάρ
νιν ἰῷ σύργαστρος, ὃν
δὺς γῆρας τ' δ' ἰλλόμενον
τὸν ἀμφικλύστα, Πανόπτα
κασιγνήτης δίζας, φῶς, δίζωος, ἴ-
νιστ' ἀνδροβρῶτος ἰλιόσας ἐς ἀρ-
δίαν ἐς τυκεῖδ' ἄγαγε τρίπτερον.

I 2 Sum

Sum maſculi Femella
Vir Theſſalus biſpuber, haud
Flammicubus natus Empuſæ, atque mors
Bubulci qui Canis proſapia eſt,
Clarus ſodalis, cum virum ambuſſit
Membrorum, valentem,
Perdiditq́ꝫ, quem bivir
Matrimus cecidit ma-
trabiectus: Opus meum
Miratus Dearbitri
Necator, Trinoctij
Sepultor, graui impetu
Clamauit: veneno. v. hunc
Iniit ſerpens ſene-
ctâ exutus: quem morantem
In inſulâ Panos matris
Particeps thori, cleptor Virbius,
Mortaledonis & ſoboles Troia perda
Triuictam ad Ten ·ridem ob Aclidas egit.

Hoc obiter. Sequuntur ſtellæ Aræ.

1 Septentrionalior duarum in baſi. 5
2 Auſtralior earum. 4
3 In media Ara ἐν μέσῳ τοῦ βωμίσκου. 4
4 Septentrionalis trium in foco ἐν τῷ ἐπιπύρῳ. 5
5 Duarum reliquarum Auſtralior. 4
6 Earum Septentrionalior. 4
7 In ipſa Flammâ ἐπ' ἄκρᾳ τοῦ πυρωτῆρος. 4

Sunt ſtellæ ſeptem.

Duæ primæ in Baſi ſunt, quarum meminit Anonymus: Ait enim: *Duas in Vaſe eius*. Lege *in Vaſi* pro, *in Baſi*. Hyginus unum altaris nominat. De quarta legitur perperam in Alphonſinis *in loco ignis*, pro *in foco ignis*. Itaque ſic emenda. Hyginus & Anonymus ſtellas agnoſcunt quatuor. In Manuſcripti imagine illa ſola omiſſa eſt, quæ in media eſt Ara.

CENTAVRVS.

Dicitur hic Græcè, Latinè, Arabicè, κένταυρος, Centaurus, قنطورس. In fabulis Pholos, vel Chiron Phillyrides, φὴρ. Semifer. Pingi hic ſolet ab antiquiſſimis ita vt in dextra Feram habeat, de qua infrà, & vtrem ex brachio pendentem, quem βύρσαν vocabant. In manu verò ſiniſtra Thyrſum, & ex eo pendentem leporem. Hodie Thyrſus & Fera tantum pinguntur. Nam cætera ſunt ἄναστρα. Partes Centauri duæ, vt & Sagittarij, humana, τὰ ἀνδρὶ ἐοικότα, Equina, τὰ ἱππούρεια, Arato. Vtriuſque partis ſtellæ ſunt hæ, quæ ſequuntur.

1 Auſtraliſſima quatuor in capite 5
2 Septentrionaliſſima earum. 5
3 Duarum reliquarum prior. 5
4 Earundem poſterior. 5
5 In humero ſiniſtro, & priore 3
6 In humero dextro. 3
7 Id ſiniſtra ὠμοπλάτῃ. 4
8 Septentrionalior duarum priorum in thyrſo. 4
9 Auſtralior earum. 4
10 Reliquarum duarum ea quæ in ſummo thyrſo. 4
11 Vltima, quæ Auſtralior. 4
12 Prima trium in latere dextro. 4
13 Media. 4
14 Vltima earum. 4
15 In brachio dextro. 4
16 In dextro lacerto. 3
17 In extrema manu dextra. 4
18 Lucida in coniunctione partis humanæ. 3
19 Duarum obſcurarum Septentrionaliorum ſequens. 5
20 Antecedens earum. 5
21 In principio dorſi. 5
22 Antecedens hanc, in dorſo equino. 5
23 Vltima trium in lumbis. 3
24 Media. 4
25 Prima trium. 5
26 Prior coniunctarum in femore dextro. 3
27 Poſterior earum. 4
28 In pectore ſub axillâ equina 4
29 Prior duarum ſub aluo. 2
30 Poſterior earum. 3
31 In poplite detri pedis. 1
32 In eius pedis ζφυρῷ. 2
33 In poplite pedis ſiniſtri. 4
34 In ſurâ, ſeu muſculo huius. 2
35 In extremo pede dextro antecedente. 1
36 In genu pedis ſiniſtris. 2
37 Informis ſub pede dexrro poſteriore. 3

Sunt itaque 37.

Thyrſus cuius mentio in octaua ſtella & ſequentibus latens eſt telum, cuius mucro hedera lambente protegitur, vt Macrobius oſtendit, venatoribus & Bacchantibus vſitatum. Proclus: θυρσολόχος ὃν κρατεῖ ὁ κένταυρος. Legendum θυρσόλογχος. Anonymus *Arma* vocat, & poſteà Thyrſum, vt & Ptolemæus. Ridenda admodum eſt eorum imperitia, qui clypeum vertunt. Habet Centaurus in manu dextra θηρίον, vt Aratus, & Proclus appellat, *Beſtiolam* transfert Anonymus, alij *Feram*, Cicero *quadrupedem*. De hac duplex apud Mythologicos opinio, nonnullis putantibus Centaurum hanc beſtiam venatum, cum & Pindarus Chironem acrem faciat venatorem. Ex hac opinione Germanicus, *Seu prædam è ſiluis portat*, & Auienus *Agreſtemq́ꝫ manu prædam gerit*; Aliis contrà dicentibus cum Chiron Aræ ſit proximus, hoc pro victima ab eo afferri. Hinc τὸ θηρίον *hoſtiolam* vocat Hyginus. Huc pertinet illud Germanici,

——ſeu dona propinqua
Placatura

Placatura Deos cultor Iouis admouet Ara.
Et illud Auieni ex altero expressum:
Ille autẽ dextram protendere visus ad Aram
Cęlicolum, iusta persoluit munera vita.
Verum omninò est, quod Cicero ait:
Quam nemo certo donauit nomine Graium.
Græci enim semper ἀδιακρίτως vocant θηρίον. Sed Capella vocat Pantheram, nostri Astrologi lupum, Arabes leænam, hoc est اسدة ASIDA. Hæ sunt eius stellæ.

1 In extremo pede Feræ, apud extremam Chironis manum. 3
2 In poplite pedis postremi. 3
3 Prior duarum ἐν τῇ ὠμοπλάτῃ. 4
4 Posterior earum. 4
5 In medio Feræ corpore. 4
6 In ventre sub ilibus: Mizar. 5
7 In femore. 5
8 Septentrionalior in origine femoris. 5
9 Australior earum. 5
10 In lumbis. 5
11 Australissima trium in extrema cauda. 5
12 Media earum. 4
13 Septentrionalis earum. 4
14 Australior duarum in ceruice. 4
15 Septentrionalior earum. 4
16 Prior ἐν τῷ ῥύγχει. 4
17 Posterior. 4
18 Australior duarum in pede ex anterioribus altero. 4
19 Septentrionalior earum. 4

Sunt itaque nouendecim.
Et vnà cum Centauro 56.

Habet Hyginus stellas XXXIII: In Centauro XXIII, in Hostiola X. Anonymus simul XXXI. In Centauro XXII, in Fera sex, in Thyrso tres: Sed in eo numeri admodum corrupti. Tu ad hoc exemplum emenda. Ouidius quatuordecim Chironis stellas agnoscit:
Nona dies aderat, cum tu iustissime Chiron
Bisseptem stellis corpora cinctus eras.

HYDRA.

Hydra, ὕδρα, ὕδρος, Anguis, Arabibus *Asuia* الشجاع hoc est Fortis, Furiosus, vt in Orione (cui idem nomen tribuitur) explicauimus. Nihil moremur: ad stellas veniamus.

1 Australissima quinque earum quæ in capite, & est in naribus. 4
2 Septentrionalior in oculo. 4
3 Duarum sequentium Septentrionalior, in cranio. 4
4 Australior earum in hiatu. 4
5 Vltima in mento. 5
6 Prior duarum in origine colli. 5
7 Posterior earum. 4
8 Media trium, quæ post flexum colli. 4
9 Vltima earum. 4
10 Australissima. 4
11 Obscurior & Septentrionalior duarum coniunctarum Australiorum. 6
12 Lucidior earum. 2
13 Prima trium post flexum. 4
14 Media earum. 4
15 Vltima earum. 4
16 Prima sequentium trium in recta linea. 3
17 Media earum. 4
18 Vltima. 3
19 Septentrionalior sub Basi pateræ. 4
20 Australior ibidem. 4
21 Prima trium sequentiũ figura triquetra. 4
22 Media & Australior. 4
23 Vltima earum. 3
24 Prior post coruum apud caudam. 4
25 Posterior, in extrema cauda. 4
26 Informis australior capite Hydræ. 3
27 Informis sub flexu, qui sub collo est nocti interuallum. 3

Simul sunt 27.

Duodecima vocatur *Alphard*. In descriptione vigesimæ quartæ legitur in Tabulis. *Quæ est post cornu.* Aut exscriptor errauit, cum scribendum esset *coruum*, aut, quod magis puto, auctores pro κόρακος legerunt κέρατος, quod & alij fecisse videntur. Aliquanto post flexum (*Tortum* vocat Germanicus, *Agmen* Auienus) secundum Hydræ est Crater, quem Hyginus & Anonymus in prima flexura collocant. Vocatur Crater, Patera, Vrna, Calix: Arabicè ELKIS الكاس Ex Hebraico כוס, vt Scaliger docet, quod pateram significat: Alphonsinæ tabulæ generali vocabulo Vas vocant, ἀγγεῖον. Hyginus binas refert huius fabulas; vnam cum Hydra communem, cuius & Anonymus & Ouidius meminerunt. Alteram de Matusio, vt hodie legitur. Tu *Mastusium* repone ex Plinio qui meminit maris ab eo denominati. Vrnæ stellæ sunt.

1 In basi, communis cum Hydrâ. 4
2 Australior in medio poculi. 4
3 Septentrionalior ibidem. 4
4 In arcu australi orificij. 4
5 In arcu Septentrionali. 4
6 In ansa Australi. 4
7 In ansa Septentrionali. 4

Sunt septem, & cum Hydra 34.

In Manuscripto scita est pateræ figura, in qua clarè conspicis orificium, ansas, basim. Basis est fundus Hygino, & Anonymo. Lucilius:
Vertitur Oenophoris fundus, sententia nobis.
Orificium quid sit clarum est. Vtitur ea voce Apuleius: Alij *os* vocant, vt Græci στόμα. *Ansas* Græci ὦτα aut ὠτία vocant. Quas nos in an-

sis Hyginus, & eum sequutus, vt semper, Anonymus in labris collocant. Labra sunt quæ Græci χεῖλη, & Poetæ στεφάνας vocant vnde κρητῆρ ἐπεστέψαντο; Et ἐπεστέψαντο κρητῆρας ποτοῖο Homero, Vina coronare Maroni. Oræ nimirū, & margines: nisi legas. Græca voce in labiis. Ἀμφὶς est ansa poculi, λαβὴ ἀμφίστομος ab vtraque orificij parte locata dicitur Sophocli. Ita optimè conuenirent Hyginus, & Anonymus cum Ptolemæo. Stella prima *Alher* vocatur: Legerim *Alkes*, vel *Alches*, الكاس vt suprà ostendimus. Sequitur nunc Coruus, qui extremæ spiræ insidet κόρακι εἰκών, vt Aratus, eiusque interpretes docent. Græcè κόραξ dicitur, & Arabicè العرب *Algorab*, quod Hebraicæ esse originis monstrauit Scaliger. Matrix illa lingua dicit עֹרֵב. In Lexico Medico: Gorab, *Arabicè*, id est *Coruus*. In Fabulis vocatur Ales Phœbi. Is has habet stellas.

1	In rostro communis cum Hydrâ.	3
2	In ceruice infrà caput.	3
3	In pectore.	5
4	In ala dextrâ, & priore.	3
5	Prior in alâ posteriore.	3
6	Posterior ibidem.	4
7	In extremo pede, communis cum Hydrâ.	3

Sunt septem, & cum Vrna, & Hydra 41.

Stella quinta κατ' ἐξοχὴν *Algorab* dicitur. Hyginus stellas Hydræ refert viginti septem, Crateræ octo, Corui septem. Sunt simul quadraginta duæ. Anonymus Hydræ viginti sex, Crateræ decem, Corui, si vulgaram lectionem sequaris, sex. Sed ipsum audi: *In capite claram vnam, in alâ duas, in caudâ tres, in pedibus singulas ab vnguibus.* L. *ant vnguibus.* Nónne sunt octo? Communis igitur Anonymi numerus est XLIV.

PROCYON.

O προκύων, *Antecanis* Ciceroni quia Sirio est prior, hoc est Septentrionalior. Canicula nonnullis, & *Canis Orionis*: Sed hæc cum Sirio communia. Arabibus vocatur Algomeyza الجميزة Scaliger συνάμιξιν interpretatur. Foucam significat. Alterum nomen *Kelbelazguar* كلب الاصغر כֶּלֶב הַצָּעִיר Clarum est, Canemque minorem significat. Cæterùm *Aschere*, & *Aschemia* ex *Asemeni* corruptum, quæ in Tabulis de Procyne dicuntur Sirij sunt propria, & huc, quo perperam sunt translata non pertinent. Stellæ τοῦ προκύωνος.

In ceruice, seu collario.	4
Lucidissima in posterioribus.	1

Sunt itaque binæ.

Posterior κατ' ἐξοχὴν omnia nomina occupat, quæ toti sideri debentur. Hyginus tres stellas refert. In Anonymo, si quid de hoc sidere scripserit id totum intercidit: quia & incet & versus Germanici cui ille subtexi solet, non inueniebantur.

Peruenimus ad finem earum imaginum quæ siderum inerrantium figuras repræsentant. Restant quatuor imagines, (præter eam quæ Lacteum circulum repræsentat, quæ parui est momenti) quarum vna ex Hygini exemplaribus desumpta est. In eâ continentur primùm circuli quinque qui παράλληλοι vocantur: Extremi sunt Arcticus, qui & Septentrionalis, & Antarcticus, qui & Australis. De his in nostris ad Aratum & Germanicum Notis abundè tractauimus. Hos vtrinque sequuntur Tropici, siue Solstitiales: Ad Septentrionem is qui Cancri vocatur, & Æstiuus quia potiori Orbis parti cum Sol eum attigit æstatē efficit, vt Aratus & Germanicus exponunt. Alter ad Austrum Capricorni, & Hyemalis siue Brumalis appellatur. In medio horum quinque est ἰσημερινὸς, Æquator, Æquinoctialis, in quem cum Sol peruenit diem æquat nocti. Hunc Nautæ nostrates *Lineam* vocant, quia circulus inter Lineas, Æquator inter circulos potissimus. Astipulari videtur Auienus:

Ast illi celsa quà tramite panditur æthra,
Iudicium est Aries: hunc totum LINEA *quippe*
Sustinet. Et alibi:
—— *ingenti se tramite* LINEA *tendens*
Diuidit ima Noti, discernit & alta Aquilonis.

Vtrobique per Lineam Æquatorem intelligit. Æquatorem intersecat Zodiacus quartus circulus, Tropicos vtrinque contingens. Hunc Græci ζωδιακὸν vocant, ἀπὸ τῶν ζωδίων quæ Signa melius interpreteris, quàm animalia, vt alibi docuimus: Vnde bene Cicero, aliique plurimi eum sequuti *Signiferum* perhibent. Vide Macrobium lib. 1. de Som. Scip. cap. 21. Sed olim non vocabatur ζωδιακὸς, sed λοξὸς κύκλος Hyginus: *Præter eum qui Zodiacus appellatur, qui quod non vt cæteri circuli certa dimensione finitur, & inclinatior alius videtur, λοξὸς à Græcis est dictus.* Proclus λοξὸς δ' ἐστὶ κύκλος ὁ τῶν ιβ' ζωδίων. Oenopides Græcus auctor λοξίαν Apollinem dici testatur. ὅτι ἐκπορεύεται τὸν λοξὸν κύκλον ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ ἀνατολὰς κινούμενος. Et sæpe λοξοῦ κύκλου meminit Aristoteles. Alter ille obliquus Horizon est, cuius tamen certus locus designari non potest, vt nec Meridiani, nec Arctici, quia pro Climatum diuersitate variant. Sed huius nusquam meminit Aratus, nisi quod Poëtico more Oceanum appellet. Reliqui illi qui Polos intersecant, sunt circuli Meridiani, & inter eos Coluri.

Coluri. Horum non meminit Aratus. Vide Proclum, Hyginum, Manilium libro primo. Poteris itaque in hâc figura notare Arcticum, Tropicum æstiuum, Æquinoctialem, Tropicum Brumalem, Antarcticum, Zodiacum, Horizontem, Meridianos, Coluros virosque, vnà cum Axe, & Polis.

Reliquæ imagines ex Manuscripto sunt. Prima repræsentare videtur, quantum ego quidem conijcio, quatuor Anni tempora. Ver habet flores, Æstas spicas, Autumnus racemos cum vuis, Hyems nihil nisi calyptram ex panno: Vide horum descriptionem apud Ouidium, & in Catalectis. Altera earum quæ ex Manuscripto extra ordinem sunt adiectæ, quinque Planetas exprimit, qui πέντ' ἀστέρες Arato, excepto videlicet Sole, & Luna. Is qui in medio est senis facie, Saturnus est. Albricus: *Saturnus primus Deorum supponebatur, & pingebatur, vt homo senex, canus, prolixâ barbâ, curuus, tristis, & pallidus, tecto capite, colore glauco.* Habet hîc instrumentum quoddam in manu, sed falcem quam deberet non satis refert. Iuppiter est is qui sceptrum habet, cum quo eum semper pingi solitum idem Albricus testatur. Mars habet frameam, & galeam, cum cristâ. Hinc illud: *Cristatus vertice Mauors.* Venus picta est cum capillitio muliebri, & habet in manu plumam Paûonis. Sed hoc erat Iunonis. Venus enim in manu concham marinam debet habere. Itaque hîc erratum. Mercurius petasum, pinnulas (vt vocat Plautus) & caduceum, vsitata illius Dei insignia præ se fert. Habes itaque Saturnum, Iouem, Martem, Venerem, Mercurium. Iidem in Hygini veteribus nouisq. exemplaribus picti sunt: sed cum curribus. Currum Saturni trahunt Dracones, Iouis Aquilæ, Martis Equi, Mercurij Galli, Veneris Cygni. Vltima Imago Sphæras omnes complectitur, cui propter explicationem ex Manuscripto adiectam diu non reor immorandum. Aliquid tamen dicendum. In medio omnium Terra est cum velo coloris Prasini, qui Terræ proprius, vt Isidorus testatur libri XVIII cap. XLI. Inde est Luna bigâ Boum vecta. Fulgentius quoque Lunam air bigam boum habere, cuius verba post Anonymum sunt infarcta. Alij illi binos Equos asscribunt alterum candidum, alterum nigrum: Alij Mulos, vt Festus testatur. Inde sunt Venus cum Cupidine, & spiculo, ac Mercurius cum alis, caduceo & chlamyde. Harum Sphæræ Centrum in Sole habent, ex veterum Astronomorum opinione. Vide Capellam meum in Astronomia Titulo, *Quod Tellus non sit centrum omnibus Planetis*: vbi etiam rationem inuenies, cur Venus Terræ propior pingatur. Deinde est Sol radiatus Equis vectus, vt & Mars, qui sequitur. Inde est Iuppiter cum telo fulmineo, & Aquilâ. Inde Saturnus puerum deuorans cum falce. Vide Albricum. Extrà hos circulos Zona est, in qua alternis referuntur duodecim signa, & totidem menses. Signorum habitus iam explicauimus. In mensium picturâ sculptor expressit Manuscripti figuras, quàm maximè potuit. æuo enim tantumnon euanuerunt. Itaque vt ipse conijcere possis quid sibi quidque velit, Mensium habitus prout scriptis proditi sunt exponemus. Ianuarius splendido amictu thura fundens. Februarius cæruleo amictu, cum aui palustri, nouellas incidens, Iride circundatus. Martius Lupæ exuuiis indutus, habens hædos, lac, & herbam. Aprilis Veneri sacrificans cum crotalis, & cæreo. Maius cum calatho floribus impleto. Iunius nudus, lampada habens, & moros, lilia effundens. Iulius spicis coronatus. Augustus bibens aquam fontanam ex vitro. September cum racemis, & pomis, leporem & lacertam habens. October cum vino, & ansere. Nouember Carbaso indutus, Isidem colens, & oliuam terens. December ferens, appictis Saturnalibus. Hoc tamen nôris vnius mensis gestamina, sæpe etiam alteri vicino adiungi, vt moros Iulio, leporem Octobri, anserem Nouembri, & ita in cæteris.

Hæc sunt, AMICE LECTOR, quæ ad Imagines eas quas ex Manuscripto plerasque exprimi iussimus habebam. Nunc nihil restat, quàm vt ea quæ nobis aliud agentibus in Ciceronem & Auienum occurrerunt breuiter recenseamus. Id vbi factum erit, meæ vt puto promissioni, & tuæ expectationi abundè satisfactum erit.

FINIS.

HVGEIANI GROTII NOTAE IN CICERONIS FRAGMENTA.

DVM in Germanico & Arato versor, Ciceronem etiam, vt par erat, cum cura perlegi. In eum pauca hæc annotaui, quibus, fortè quia ea pluris quàm reuera erunt æstimaui, lectorem nolui defraudatum. Vt autem omnibus instituti nostri constet ratio, non omnes hîc emendationes ex nuda esse coniectura profiteor, plerasque ex codicibus, veteribus præsertim: Collectis enim lectionum Variationibus cum iudicio de iis sum arbitratus: Eas hîc proferam cum ratione probandi vel improbandi. Quinimo si quando Cicero aut erit explicandus, aut notandus, vt qui sæpè Arati mentem non intellexerit, neque hoc prætermittetur. In textu nostro eam Fragmentorum editionem secuti sumus quæ vulgatis Ciceronis voluminibus solet annecti. Quicquid ab ea discrebat in hasce percursorias Notas lubitum est referre.

Cætera labuntur.] Omnes interpretes illud οἱ μὲν quod apud Aratum est exponunt, ceu sit διαχρονικὸν, cum sit magis δεικτικὸν: refertur enim ad ἀστέρας quorum mentio in versibus Arati prioribus.

Duplici de cardine.] pro *duplicis cardinis*, vt *fulgor ab auro* pro fulgor auri. Phrasis est Gallis & Belgis communi vsu frequentata. Simile est illud *Dicitur esse Polus* illi quod infrà est *Dicitur esse Helice, & dicitur esse Boötes* & *esse cathena Dicuntur.*

Quas nostri septem.] versus hic extrà Aratum est, à Cicerone adiectus. Simile est illud infrà:

——— nostrique Latini
Orbem signiferum perhibebunt nomine verò.

Hac fidunt.] Fieri non potest vt ita scripserit Cicero nisi ordinem Arati perturbarit. Respondet enim hic versus illi Arateo:

Τῇ δ' ἄρα Φοίνικες πίσυνοι περόωσι θαλάσσαν.

At ante hunc versum præcessit sermo de Helice: ergo fieri non potest vt Cicero de Cynosura dixerit. *Hac fidunt,* &c. Nam Grammaticorum regulis tritū est pronomen *hoc* ad id quod ἀμέσως præcessit referendum. Attamen ita citat ipse Cicero lib. II. de Nat. Deorum. Verum hoc quidem, sed Cicero versibus suis suo iure vsus est, eosque ad præsentem sermonem accommodauit. Ita cum ipse scripsisset:

Quampropter nites pennis conuoluitur ales: tamen citat *Quem propter*, & pro:

Feruidus ille Canis stellarum luce refulgens, citat *refulget*: & pro *Quàm gelido, &c. Tum gelido*: quia scilicet hoc ad institutum sermonem erat commodius. Nos ἀρχαϊκῶς *Se fidunt* reposuimus, cui simile est: *placere se student bonis* in Eunucho.

Subter superáque.] Non satis expressit Arateum περὶ τ' ἀμφίς. Altero versu legere malim: *conficiensque sinus è corpore flexo.* Sinus verò sunt αἱ καμπαὶ, *sinuosa volumina* Virgilio: Pro *reuoluens* citat Priscianus *retorquens.*

Obstipum caput.] *Obstitum* est fulguritum: Sed *Obstipum, obliquum.* Ea vulgo malè apud Festum confusa legi, puto & alios monuisse. *Obstipum caput,* λοξὸν κάρη. Licinius Imbrex.

Resupina obstipo capitulo sibi ventum facere
canicula. Persius:

Obstipo capite, & figentes lumine terram.

Horatius:

——— sis Dauus comicus, atque
Stes capite obstipo.

Malè & ibi & alibi Obstipum caput exponitur fixum, immobile. Melius Scaurus, obstipum caput exposuit, in alterum humerum reclinatum. Id docet, quod sequitur *tereti ceruice reflexum*, quod planè pugnat cum vulgata interpretatione.

In caudam.] Ita nos legimus: hactenus impressum est *in cauda.* Sed aliter legendum docet Phrasis, & illud Arati ἄκρην εἰς Ἑλίκης οὐρήν. Ex repetitione est error, nam sequitur *Maioris.*

Hoc caput.] Alij habent *quod caput.* Nostra lectio Arateis optimè respondet κεῖνο τὸ κεφαλῇ. Sed sequentia nullum habent sensum. Pugnant enim manifestò *paullum* & quod sequitur *subitoque*; *Paullum* enim pro *paulatim* intellexisse videtur etiam Hyginus, qui ait: *Erecto enim polo Boreo, neque vnquam occidente euenit, vt corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur.* Et verum est Draconem, eiusque caput paulatim occidere, vt & Booten, qui ὀψὲ δύων vocatur, & multo magis Cynosuram, vt & Aratus in Arietis signo ostendit: Et ratio est, quia suam στροφάλιγγα quæ breuior eodem complent tempore, quo suam

quam multo maiorem ea sidera quæ in Zodiaco sunt, vel Æquinoctiali. Eadem ratione Arato Thuribulum subito dicitur occidere, quia est apud Antarcticum circulum, vt caput Draconis in ipso Arctico Arateo. Igitur illud quod hic legitur:

Hoc caput hic paulum sese subiteq́; recondit. non minus falsum, quàm est absurdum. Et tamen omnes codices præferunt, vnde iis non nimium fidendum. Mihi hos versus cum curâ legenti statim succurrit emendandum:

Hoc caput hic paulum sese subito æquore condit. Verissima lectio. *Subito* Participium est, non ἐπίῤῥημα. Literæ tantum sunt transpositæ *Sese condit*, est νίσσεται: addidit Cicero ad explicationem, aut ad versum *subito æquore*. Nam νίσσεται vt exponit Scholiastes est ἐπ' ἄκροις τοῦ ὠκεανοῦ ὄλεσιν ἔρχεται. Sed tamen Aratus non voluit dicere caput Draconis æquor subire, sed stringere potius. Sed nec ipse Hyginus mentē plenè est assecutus, sed Ciceronem, vt solet, secutus.

Partem admiscentur.] Scio ita loquutos veteres. Sed apud Hyginum non male legitur:

Ortus vbi, atque obitus parte admiscentur in vna.

Alij habent, *partem miscentur in vnam.* Parum refert:

Quod tangens.] Apud Ciceronem lib. II. de Natura Deorum legitur *Attingens defessa velut*, &c. Sed quia hoc cum præcedentibus cohærere non possit, cum tamen apud Aratum cohæreat, vero est simile Ciceronem & hoc ad suum sermonem accommodasse. Itaque *Quod tangens* substitui *marentis* dixit, quia Aratus μογέοντι κολάδει ἀνδρὶ ἐοικώς. Nam *marere* est ταλαιπωρεῖν, μογεῖν. Sed μογέειν apud Aratum hoc loco est laborare, vt Auienus optimè transtulit. Cicero admodū adolescentulus cum ista composuit, significationes non benè distinxit.

Quod nixa.] alij habent *quia.*

Propter caput Anguitenentis.] Alij hoc ἡμιστίχιον non agnoscunt: Sed tamen non incommodè huc pertinet, vt in nostra interpretatione Ciceronianis Fragmentis interpolata videre est.

Tali specie.] Hæc Phrasis est θαυμαστῶν: vt apud Aratum hoc loco:

Τοῖος οἱ κεφαλῇ ὑποκείμενος ἀγλαὸς ἀστὴρ ἄλλος.

Et alibi: τοῖος ἰοὶ κὴ φέρει. Et sæpe aliàs. Possunt sequentia ita applicari hoc loco, vt sit ἀναφορικόν, vti à nobis videbis factitatum.

Sub pectora.] Vide an malis *sub pectore.* Sed alterum est ἀρχαϊκόν.

Tenetur.] Alij *videtur*: φαίνεται.

Spicum illustre.] Seruius ad Georgicor. I. *Dicimus autem hic spicus, & hoc spicum.* Cicero in Arato:

Spicum illustre gerens insigni corpore Virgo.

Ipse Cicero in libro de Senectute dixit *fundit fruges spici ordine structas*: pro quo hodie perperam legitur: *fundit frugem spica ordine structam*, vt apud Nonium Marcellum liquet. Varro Lege Mænia: *Neque in bona segete nullum est spicum nequam, neque in mala non aliquod bonum.* Masculino genere protulit vetus Poëta.

Quasi per messim messor vnumquemque spicum colligit.

Malebant tenui.] Citat Lactantius, vt & illum qui sequitur paulò post:

Et Iouis in regno, cæliq́; in parte recepta est.

quem nemo vnquam ante nos obseruauit.

Ferrea.] χαλκείην Cicero Ferream interpretatur: Rectè: nam & Homerus τὸ χάλκεον vocat σίδηρον, & Hesiodus pro ferro hastæ, & pro securi, & pro vomere vsurpat.

Ausaq́; funestum.] *Ensem funestum*, dixit μάχαιραν κακοεργόν, ἢ ἀνδροφόνον, ita enim iam apud Aratum legendum succurrit, pro quo vulgo malè εἰνοδίην.

Manu victum] Alij *vinctum.* malè. Manu victus bos est χειροήθης, χειροδάμαστος, *mansuetus*, manum patiens.

Hoc motu.] Vix hunc versum infarsimus. Videtur autem Cicero ipsum signum *motum* dixisse, vt Germanicus:

Est etiam propiore Deum cognoscere motu.

Sub læua Geminorum.] Interposui hic vocem *Is* ob sensum necessariò desideratam. pro *obductus* contrà omnes codices *abductus* legerim. κυλινδόμενος inter alia obductum, vel auersum significat. Apud Germanicum legi possit:

Ipse ingens auersus abit læua Geminorum.

Helice truculenta.] Lego contra codices.

Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur.

Aratus Ἑλίκης δ' οἱ ἄκρη κάρηνα ἀντία δινεῖται. *Truculenta* est ἐπίῤῥημα Græco more.

Læuum humerum clara obtinet.] Alij *humero*. vnde legendum videatur:

At Capra læuo humero clara obnititur.——

Andromeda aufugiens.] Alij *fugiens* alij *effugiens* habent.

Æternum ex astris.] Ita omnes codices. Malim tamen:

Æthereū ex astris cupiens connectere nodum.

Ita alibi:

Quam veteres soliti Cælestem dicere Nodum.

E quibus hunc.] Ita legendum non *huic* vt hactenus est editum. Nos eleganter hæc superioribus annectimus.

Iam cæli.] Ita codices. Sed malim *Nam cæli*: & sequentia ita legerim:

——— vt prius illa

Chelæ, tum pectus quod as cernitur Orionis.

Claro.] Alij *clara.* Benè autem locat Deltoton sub pectore Andromedæ. nam stella illa

quæ in capite eſt trianguli ſtellam eam quæ in cingulo Andromedæ eſt, & Mizar vocatur Arabibus, proximè reſpicit.

Nam non minor illis.] Lege: *nanque eſt minor illis*, cum veteri codice: Germanicus:

— vnius breuior, ſed clarior ignis.

Vehemētius illo.] Rectè. Alij habēt *illi*, alij *ille*.

Prælabitur.] alias *prolabitur*.

Horriſonis.] Alij horriferis: Auienus:

Horriferis Aquilonibus illa rigeſcunt.

Germanicus: *ſub horrifero Aquilone.*

Atque horum.] Melius eſt, *Atque horum è caudis*, &c. Sequenti verſu *lumina* melius eſt quàm *limina*. Tertio verſu *tandem* ſatius, quàm *tamen*, & quarto vtrùmne *Quam* an *Quem* malis parum refert.

Si quæſere.] *Quæſere* pro *quærere* vt Ennius in Annalibus lib. 11.

Oſtia munita eſt: idem loca nauibus pulcris.
Munda facit. nautiſq; mari quæſentibu' vitam. Idem alibi:

Ducit me vxorem liberorum ſibi quæſendum gratia. Et alibi:

Liberum quæſendū cauſa Familiam matrē tuæ.

Sed cur hic *quæſere* legimus, præſertim cum Aldina editio ex quo hæc lectio efficta eſt habeat *ſi qua exere* vnde facilius *ſi quærere* feceris, quàm *ſi quæſere*. Fruſtrà affectatus eſt ab emendatoribus ἀρχαϊσμός.

E pedibus vatum.] Lectio hæc ex Aldina ſimiliter efficta eſt, quæ habet:

E pedibus vatum ſummo Ioue Perſeus es pro:
E pedibus natum ſummo Ioue Perſea viſes.

quæ vera eſt lectio.

Quem ſumma.] Aldina habet *Quam*. Siue *Qua* ſiue *Quam* legas parum refert. Senſus eſt idem, qui iſtis Arateis.

Αὐτὰρ ὅγ' ἐν βορέῃ φέρεται περιμήκετος ἄλλων.

De terra lapſus.] In hoc verſu multoque magis in ſequenti variant lectiones. Nos antiquiſſimam, quæ Aldina eſt, ex qua reliquas monuimus effiguratas, referemus:

Puluerulentus vti de terra lapſus repente
In cælum victor magnum ſub culmine portat.

Conſidera hanc primum, & deinde aliis lectionibus omiſſis mecum ſic emenda:

Diuerſoſq; pedes vinctos talaribus aptis,
Pulucrulentus vti de terra elapſu' repente
In cælum vector magno ſub culmine portat.

Ea quæ occidunt rerum Aſtronomicarum auctores in terram ruere dicunt, vt contrà orientia ex terris in cælum redire. Id in Germanico Auienoque videre ſæpe eſt. Hac ratione Cicero putauit Arato Perſea orientem deſcribi, ideóque κατηστερισμένον appellari. Eum locum alij quomodo explicent alibi oſtendimus. Hæc Tullij erat mens. *De terra elapſus* dicit pro *de terra aſcendens*, eadem ratione qua alij cælum profundum dicunt, & mare altum. *Vector* legendum non *victor* vt hactenus apud omnes. *magno ſub culmine* ἀρχαϊκῶς dictum eſt pro *magnum ſub culmen*. Nam veteres illas (vt vocant) præpoſitiones *In, ſub, ſuper*, nullo omninò diſcrimine cum accuſandi, & auferendi caſu extulerunt. Simile eſt illud Maronis: *pulchro veniens in corpore virtus.*

Dignant.] Alij *ſignant*. *Dignare* apud Ciceronem quater, aut quinquies in ſoluto ſermone inueni. Virgilius dixit.

Coniugio Anchiſe Veneris dignate ſuperbo.

Accius Neoptolemo:

Sed quem mihi iungent, cuiq; tu vbi fueris, dignabor dari? Idem Atreo:

Egóne Argiuum imperia attingam, aut Pelopis digner domo?
Quoi me oſtendam? quod templum adeam? quem ore funeſto alloquar?

Quod & aſtatis.] Alij *ad aſtatis* melius. Sed legendum:

Propterea quod & aſtatis primordia clarat,

Clarare etiam Horatius dixit, λαμπρύνειν.

Conuexa.] Alij habent connexa. Sed Cicero ſcripſit *conuecta*, συγκομισθέντα. Hoc dubium eſſe non debet, licet pugnent codices.

Infirmis.] Vera lectio eſt:

Mercurius paruis manibus quam dicitur olim
In cunis fabricatus.

In cunis vt Aratus παρὰ λίκνῳ, Lucianus ἐν τοῖς σπαργάνοις, Theon, ἐν τῷ λίκνῳ.

Qua.] Alij *Hac*.

Nanque eſt.] Rectè ἔστι γὰρ Arato. Sed Cicero lib. 11. de Natura Deorū citat *Inde eſt ales auis* ſuo more ſuis verſibus ſuo iure immutatis.

Sed mediocre iacit.] Non intellexit illa Aratea ὕδωρ εἰς ἑτέρην φέρεται. Ideoque omiſit. Paulò poſt VEMENS ſcribendum ἀρχαϊκῶς omiſſa aſpiratione.

Labens geminis.] Aldina editio habet *labens multis*. *Labens* dictum vt ſuprà:

Paruo labentes lumine lucent.

Sed *multis* mendoſum eſt. Alij legunt *geminis* aut *binis*: Nimis fidenter. Scripſerit fortè Cicero *mutis*. *Mutos Piſces* poſt Tullium dixit Romanæ fidicen Lyræ: & fortè legendum apud Germanicum:

Procul à mutis quà Piſcibus vnus
Vincula connectit nodus. ———

Hodie *amotis* legitur: Eſſet itaque *à Piſcibus* dictum pro *nodus piſcium*, vt *fulgor ab auro* quod ſuprà annotauimus. Sed ſi recedendum foret ab Aldina lectione legere non immeritò poſſis *vtriſque Equus ille tenetur*. Nam vox illa *qua* ob primæ ſyllabæ ſequentis dictionis inuerſæ ſimilitudinem omiſſa poſſit videri. Hyginus ſummus Ciceronis imitator de Equo ait: *& vtriſque Piſcibus clauſus.*

Ceruix

Ceruix mulcetur.] Aratus dixit πὰρ δ' ἄρα οἱ κεφαλῇ, &c. Ciceronem Hyginus sequitur: *Aquarij manum dextram ceruice sua contingens.* Hodie *coniungens* legitur. Idem error eodem in auctore & alibi commissus.

Iussit equinus.] Legendum:

Serius hac obitus terrai visit equinis.

Dixit Aratus: ὁ δ' ὀπίσθιος ἀιγοκερῆος Τίλλει): Id quomodo intelligendum sit Theon exponit. Sed non tantum Cicero, sed & Germanicus aliter legerunt. Fortean pro ΤΕΛΛΕΤΑΙ habuerunt ΕΛΚΕΤΑΙ, hoc est ἕλκει). Nam ἐφέλκει) Aratus alibi posuit pro occidit. Deinde quod sequitur καὶ δὲ κίελκ) similiter *descendit*, siue *occidit* interpretati sunt: Fortè etiam pro ὁ legerũt τὸ. Ita vt illorũ Arateorum:

——ὁ δ' ὀπίσθιος ἀιγοκερῆος

Τίλλει), ἀνθὰς ὕγε σφίσιν ὁ καὶ πᾶσι δὲ μάλλον κίελκ) αἰγόκερως.

secundum illorum lectionem, & interpretationem hic sit sensus:

——*hic posterior Capricorno*

Occidit atq. prior descendit ad infima terra

Corniger aquareus.

Hactenus conueniunt Cicero, & Germanicus. Sed Cicero illud ὁ δὲ de Equo intelligit, Germanicus ni fallor, de Aquario: Eius versus à nobis emendati hi sunt:) ——*ad caput eius*

Dextra manus, latices qua fundit Aquarius exit: [*detur*

Quo prior Ægoceros semper properare vi-

Oceano mersus sopitas condere flammas.

Cicero verò ait:

Serius hac obitus terraĩ visit Equi vis,

Quã gelidũ valido de corpore frigus anhelans

Corpore semifero magno Capricornus in orbe.

Et non malè addidit *magno in orbe.* Nam Capricornus in Zodiaco est, non Pegasus. Sed Arati mentem non hi tantum, sed nec Theon satis cepisse videtur. Nam Solensis noster per τίλλει) non semper *oriri* intelligit, sed & alibi, & hic melius *lucere* interpreteris. Itaque si recedeas ab Austro ad Borean ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τὸ δὲ τέλος vt Theon loquitur, posterior lucet Capricorno Aquarius, Capricornus Aquario prior, & ad inferiora inclinatior. Clara est sententia. Interpretaberis itaque, meo iudicio, non malè hoc pacto versus Arateos, quos suprà retuli:

— *Sed Aquarius Ægocero esse*

Posterior, contra Ægoceros prior esse videtur,

Adq; Notum inferior.

Frigus anhelans.] Q. Cicero. [*corni.*

Bruma gelu glacians iubare exspirat Capri-

Contorquet tempore cursum.] Alij *cum torquet* malè. Pro *cursum* alij *currum.* Non improbo. Ita & alibi:

Curriculum nunquam defesso corpore sedans.

Tunc fixum tremulo.] Alij *fissum*: Lege:

Tunc fessum tremulo q. fr. corpus.

Sed tamen anni iam.] Aldina habet. *Sed tamen iam anni* immutatis paululum, & repetitis vocis præcedentis literis. Ego libens legerim repetita syllaba ἀμίσως præcedenti, hoc pacto:

Sed tamen en anni labuntur tempore toto.

Anni est gignendi casus non rectus pluralis. Deinde *labuntur* refertur ad nautas subaudiro nominatiuo, vt & apud Aratum. *Labuntur* dixit, vt antè:

Nam non longinquum spatiũ labère diurnum.

Atque etiam supero naui.] Non est locus alius in Arateis Ciceronis deprauatior. Eum ego sic restituo:

Atque etiam supero, vndo mari, pelagoq; vagatus

Mense, Sagittipotens Solis cũ sustinet orbem,

* * * * *

Nã iam tũ minus exigua lux tẽpore praesto est.

Hoc signũ veniens poterunt praenoscere nauta.

Iam propè praecipitante licebit visere nocte,

Vt sese emergens ostendat Scorpius alto,

Posteriore trahens flexum vi corporis arcum.

Supero mense dixit pro superiore, ἐπὶ προτέρῳ Arato. Ita infrà: *superis praestare duobus Dicitur,* vbi malè legitur *superest:* Ita & Auienus locutus est, & Capella *Posteram* dixit pro posteriori. Versus vnus, aut alter, vt vides, deest, talis fortè qualem nos in nostra interpolatione immiscuimus, aut talis:

Subducas fessam, veniet cum vespera, nauim.

Hoc est ἑσπέριος κατάγοιο. Versu sequenti *tum* substitui, pro *cum*, vt & versu secundo plerique codices malè *tum sustinet* habent, pro *cum sustinet.* Posteà pro *Iam* lego *Nam*: & pro *praecipiti ante* substituo *praecipitante*, pro *nocti*, *nocte.* Deinde lego *emergens ostendat.* Ita citat ipse Cicero: neque vlla erat immutandi causa. Ordo est, Vt Scorpius emergens alto sese ostendat. Sed quia hoc non intellexerunt exscriptores, mutarunt. Pro *alto* quoque in omnibus codicibus *altè* legitur. Cicero τόξον apud Aratum non benè Arcum interpretatur, quamlibet assentiatur Germanicus: melius Festus *telum.* Nam telum Sagittarij aculeo Scorpij est proximum: itaque simul oritur, vt Theon docet.

Ad summum versarier orbem] Legisse puto Ciceronem non ἄκρον ἐγγύθι κέντρου, sed ἄκρῳ ἐγγύθι κύκλῳ. Sententia recta est.

À palma.] Aratus ἀπὸ χειρὸς ἐπ' ἰξυῖ. Sed lectio hæc ex officinâ Morelliana est. Nam non Aldina tantum, sed & alij omnes vetustiores codices habent *à prima.* Possis legi eleganti cum Metaphora *à ripa depulsus ad vndas.* Nam *vmbras* quod hic quidam habent codices non probo. Versu præcedenti quoque malim pro *cõditur ante* legi *altè* vel etiam *cõditur alto.*

Misso renetans.] Non dubium est legendum

missore vacans. Auienus: *Inscia nam domini est.* Versu sequente *penna, pinna, pennis,* an *pinnis* legas nihil refert.

Et clinata.] Alij *Hæc clinata.*

Igniferum mulcens.] Alij ridiculè *mulgens.* Suprà quoque dixit:

Huic ceruix dextra mulcetur Aquari.

Non minus.] Legendum *Non nimis ingenti cum corpore.* ὁ τόσσ@ μεγέθει. Paulo post deesse videtur versus vnus, aut alier, aut omninò non intellexit Cicero illum Arateum:

— χαλεποις γὶ μ̃ ἐξ ἁλὸς ἰλθῶν
νυκτὸς ἀπερχομένης. ———

Tum magni curuus.] Curuum vocat Delphinum, quia in dorso Gibbum habet, quemadmodum & Pistrix, & alia Cetosa. *Curuaturam* vocat Hyginus: aut ob caudæ flexus.

haud nimio.] malè alij *aut nimio:*

lata tenui.] Legendum: *latè tenui.*

Aquilone locata.] Lego:

Sunt inter partes gelidas Aquilonis locatæ.

Non prætereundum est, quod antè nos monuit Scaliger, Aratum non intellectum à Tullio adolescente. Nam Aratus hoc loco μεσάζοντ facit λοιπὰ τῶ βορειῶν εἰς τὰ νότια. Sed Cicero per τὰ μ̃ ὑν intelligit stellas in priore Delphini parte sitas, siue, vt ipse loquitur, in fronte, & in ore, cum re verà in ore nullæ sint, & τὰ ἢ νώτι interpretatur partem eius inferiorem. Ait enim:

At pars inferior Delphini fusa videtur.

Ita legendum, non *fusca.* κέχυ) dixit Aratus.

Simul inter.] *Simul* nouiter Cicero pro copula accipit. Ita suprà:

Electra, Steropéque, simul sanctissima Maia.

Hoc semel dixisse sufficiat, neque enim lubet ταυτολογεῖν.

Quem qui suspiciet.] Legendum est:

Quem qui suspiciens in cælum nocte serenâ
Latè dispensum non viderit, haud ita verò
Cætera se speret cognoscere signa potesse.

Aratea sunt. —μὴ κεῖνον ὅλως κατὰ νύκτα ἰδεῖν
Υψῶ πεπταμένην περιπέσχεν), ἀλλὰ πεποίθοι
Οὐρανὸν ἐπειδὼν ἀσφαλέος ἄλλα δύνασθαι.

Sed Tullius legit ἄλλα, & ὅλως interpretatus est ἀσὺς vt alibi monuimus. Πεπταμένην *dispensum* transtulit, non *dispersum* quod pertinaciter referunt omnes codices. Nos etiam alibi πεπταμένην in hac significatione sumi notauimus. Locus hic optimè est restitutus.

Nanque pedes subter.] Ita Auienus:

Talis & ipse virû gemina ad vestigia custos
Insequitur.

Sed alia est Arati mens: qui cum Canem sub dorso Orionis collocasset, subiungit:

—— ἀμφοτέροισιν κύων ὑπὸ ποσσὶ βεβηκὼς

indicans videlicet eum pedibus posterioribus inniti. Itaque illud ὑπὸ ποσὶ ipsius Sirij pedes spectat, non Orionis.

subter præcordia Vesper.] Scriptum fuit abbreuiatè VER, pro *Venter.* Aratus κατ' αὐτὴν Γαστέρα κυάνεος. Sed *tegit* valere non potest: repone *tenet* aut *gerit*, vt sit:

Hunc gerit obscurus subter præcordia venter.

Ver toto.] Ita Aldina editio, pro *Nec toto:* nam R pro T error est frequentissimus, V pro N in hoc fragmento non rarus. Ita pro *vt corporis* antiqui libri habent *ne corporis*, pro *Equi vis, Equinis*, & similia alia. Exprimit hic Arateum illud:

Αλλ' ὁ πᾶσα πεφασμένος.

in lumina cæli.] melius: *in culmina cæli.*

Oriona iacet.] Legendum est.

Hūc propter, subterq; pedes, quos diximus antè
Orionis iacet leuipes lepus.

Ante non est πρόσθεν, sed ἐπίρρηγμα. Benè *quos diximus antè:* nam suprà habuimus: *Namq; pedes subter* &c. Cum dicit *leuipes lepus* coniunxit ἐτυμολογίαν cum nomine. Nam L. Ælius scripsit Leporem dictum, quod sit leuipes, quod à Varrone sæpè reprehenditur, & ab Isidoro refertur. Sed Græci ij qui in Sicilia erant λέπορι dicebant: itaque inde potius descendit vocabuli origo.

oriens iam denique paullo.] Alij plerique *paulum.* Nescio an legendum sit.

Præcipitantē agitans, orientē deniq. paulum. *Denique, simul, tum,* similesque particulas pro copula vsurpat Cicero. Sensus itaque est. Canis leporem insequitur occidentem agitans, & paulum iam ortum. Ita conueniet Arato: alias ipse sensus non constabit.

prælabitur Argo.] alij *prolabitur.*

Conuersam.] Alij malè *conuexam* & infrà *conuexa*, pro *conuersa*, Dicitur Arato πεστραμμένη, & παλιρροθίη.

Pondere proras.] Lege: *vt in alto ponere proras Antè solent.*

cæli semper loca.] Lege: *cæli se per loca portat.* Ita alibi:

At propter se Aquila ardēti cū corpore portat.

Versus hic deest apud Hyginum in Fabula Argonautarum vbi omnes hi versus citantur. In eo versus penultimus qui de Naui loquitur imperfectus ponitur hoc modo:

Inde gubernaclum * * * *

Posteà homines inepti supplerunt *tendens à puppe volanti.* Ridiculè. nam eam lectionē quæ in vulgatis est rectam, esse nō est dubitandum.

Constringere portus] Hyginus citat *contingere.* Et ita plurimi codices. Aratus: κατάγεται ἐπερχόμενα.

Auersamq;.] Ita omnes codices. Tu lege: *Auersamq; trahunt.* Germanicus:

Auersamq; ratem vetus damnatus adoram
Perligat.

cum lumine claro.] Alij *clara cum luce videtur.*

tur. Nam quod in versu præcedenti *se* & *ne* pro *sine*, & *cælū* pro *celsum* legitur nullius est pretij.

vestigia condit.] Lego cum Hygino: *vestigia tangit*.

vsque sitam.] Aldina *in sitam* vnde, si vulgata non placet *initam* potes efficere. Inire, est insequi.

squammosi.] Melius *squammoso*, & ita citat ipse Cicero lib. II. de Natura Deorum. Versu sequenti alij habent:

Fluminis illustris tangentem corpore ripas.

Bene *Fluminis illustris*, ποταμοῦ ἀστερόεντος Arat.

Serpentem poteris.] Ita suprà: *serpens prolabitur Argo*. Cicero citat. *Serpentem aspicies*. Sed non ita scripserat.

Flumine mixta.] Deceptus est Cicero eo quod Aratus post Fluuium de Nodo tractet: Itaque τὰ λῖνα ait Flumine misceri, quod nimis absurdum est. Nam Pistrix media est inter Nodum vinculorū, & Eridanum. Sed iuuenile est erratum. Et tamen Auienus quoque dixit:

Fusaq; qua geminos astringunt vincula Pisces
Eridani coëunt anfractibus. —

Hic.] Malè alij *Hac*, vel *hanc*. Malè pro *vehuntur*, *vertuntur*, & pro *iacit*, *iacet*.

Pistricis spina.] Alij ex hac lectione elicuerunt *Pistrix ò spina* nullo sensu. Atqui nullo labore poterant conijcere legendum:

—— *quam iacit ex se*
Pistricis spina, oualida cum luce refulgens.

Nam *oualidum* dicere non minus licet, quam *oualere* & *oualescere* simili significatu cum voce primigenia.

Contegit omnes.] Ita suprà:

Hanc Aries tegit, & squāmoso corpore Pisces.

Ibi dixerat Aratus ὑπὸ κριῷ τε καὶ ἰχθύεσιν ἀμφοτέροισιν vt hic ὑπὸ πλευρῇσι λαγωοῦ.

Nam qua sideribus.] Lege: *Nam quas*, & posteà *Has ille*: Formas enim nominat.

astrorum custos.] Græcorum more, qui Obseruare dicunt φυλάσσειν. Est itaque ἄστρων φύλαξ astrorum obseruator.

paruo sub culmine fusa.] Lego cum antiquis codicibus paruo *cum lumine fusa*. Vox illa *sub* spuria est, duæque illæ dictiones *cum lumine* in vnam coaluerunt ob repetitas literas.

clarere figurā.] Lege: *clarare figurā*. Ita suprà: *æstatis primordia clarat*. Idem in libro de suo consulatu dixit:

Iuppiter excelsa clarabat sceptra columna.

Lucretius: [*nobis*

Multaq; in his rebus quærendum, multáque
Clarandum est planè si res exponere auemus.

Ausonius: *veteres qui clarat Athenas*. *Clarare* actiuum est, *Clarere* neutrum, vt vocibus vtar Grammaticorum.

sub pedibus stratas.] Alij *sparsas*. Ita suprà *fusa, sparsaq; videntur*.

E multis tamen his.] Aldina non malè: *E multis tamen is*.

sub magnis pedibus.] Alij *magni*.

flumine Fontis.] Ita in Germanicum Notis legendum docuimus, non *lumine*. Astipulantur nonnulli codices.

Et tenues.] Aldina *Etenus*. Vera est lectio *Ha tenues*, vel *Ea tenues* κατὰ συναίρεσιν. Pro *Aquarij* alij melius habent *Aquai*. Aratus: τῆς ὀλίγον χυλέοντο ὕδωρ. Sed tamen & hæc lectio sustineri potest. Nam & Aqua à nonnullis Aquarium, seu κάλπη vocatur. Vide quæ ad Imagines annotauimus.

sine nomine condunt.] Lege *cadunt*. Videtur Cicero, vt Germanicus pro ΔΙΝΩΤΟΙ apud Aratum ΑΓΝΩΤΟΙ legisse, vt & alibi annotauimus. Sed Cicero ea quæ de Corona Australi dicuntur omninò non intellexit.

Iupiter hunc paruum.] Lege contrà codices, & distingue:

Arcturo magnū spacium superà dedit, orbem
Iupiter huic paruū inferiore in parte locauit.

Spatium & *orbem* vocat arcum illum qui ab Orientali Finitoris Signo ad Occidentale per datum Signum ducitur. *Metas* vocat Cæsar.

Nam cum fulgentem.] Non cepit hîc Cicero Arati mentem, vt alibi ostensum est.

subitis auris.] Nescio an scripserit Cicero:

Ni parte ex Aquilonis opacam pellere nubem
Cœperit, & subitas auras diduxerit aura.

Sanè non ineleganter ita potuisset scribere, hoc sensu. Nihil est quod illas tempestates demulceat, nisi aura superueniens subitas illas auras diduxerit, Borealis videlicet Australes. Confer cum Arato: videbis eam esse sententiam. Sed tamen Cicero tam in sequentibus quàm præcedentibus eadem quidem dicit quæ Aratus, sed aliquantò parcius.

medio in cælo.] Auienus: *Medio sub tramite cæli*. Germanicus: *medium scandens iter ætheris alti*. Nimirum punctum medium intelligunt arcus illius qui inter duo Finitoris puncta dicitur, vbi videlicet ipse arcus à Meridiano intersecatur. Hæc est, quam mediam cæli viam dicunt. Nam Centaurus omninò illis non potuit μεσουρανεῖν.

caligans vestiet vmbra. Legendum censeo.

Atque Aram tenui caligo vestiat vmbrā.

Caligo est νὺξ Arato.

Ad signorum obitum.] Cicero Fauonium ponit, vbi Aratus Eurum. Sed sine dubio Cicero apud Aratum non legit Εὔροιο, sed ζεφύροιο: Ideoque Fauonium transtulit. Nec malè addit *ad Signorū obitum*. Nam Fauonius est ad Occasum Siderū, cumque, si propriè loquimur Æquinoctialem, cui opponitur Subsolanus.

Quā sese claro.] Ita Aldina. Et tolerari hoc potest, vt ipse Centaurus hoc epitheto ornetur.

Alij *clarò*, alij *clarum* habent.

Coniungere.] Citat ipse Cicero lib. II de Natura Deorum *submergere*. Sed & hic & illic libri sunt corrupti, legendum iis postpositis ex lectionum mistura:

Cedit, Equi partes properans subiūgere Chelis.

Eleganter. Aratus: ὑποτρέχουσι δ' ὑπὸ σφίσι χηλαὶ ἴχνεσι.

Hic dextram porgens.] *Porgam* pro *Porrigam* veteres dixisse Festus testatur, vt *furgo* pro *furrigo*. Sed Aldina editio non habet *porgens*, sed *pergens*: Id ego non improbo, nam simili modo & alibi *labens*, & *serpens*, & *se portans* dicit. Sed dices vnde regitur τὸ *Dextram*: Nimirum à sequentibus *Tendit* & *cedit*. Nam Cedere dextram eleganter dicimus, vnde celebre illud in fabulis *Cedo manum*. Possis tamen *cadit* legere κατὰ διφθογγον vt ad Feram referatur, quæ Hostia dicitur Hygino. Et hoc verisimile est, licet pugnent codices, quia addit *truculentus* hoc est σφαγεὺς, ab eo fonte à quo & *trucidare* dicimus.

infernis de partibus] Illud quod apud Aratum est ἀφαυρόθεν Tullius interpretatur *infernis de partibus*: Auienus, *Desuper*: Theon ἀφαυρόν vocari ait τὴν ἀνατολὴν, qui eodem loco etiam pro occasum sumi asseuerat. Ita vox vna non tantum diuersas, sed & contrarias habet significationes. Ego *vlterius* transtulerim.

ad terga Nepaï.] Cancrum hîc à Cicerone Nepā vocari alibi tradidimus. Itaq. eo te relego.

Extremum.] Cicero citat *Extremam* vt ad Hydram hæc vox, non ad sinum referatur. Aut hîc, aut illic erratum est. *Nitens.* dixit, vt suprà:

Ille tamen nitens grauiter vestigia ponit.

vt & alibi sæpè.

Rostro tundit.] Malè alij *Rostro tondet*; Ciceronis imitator Hyginus: *sustinet in dorso coruum rostro corpus eius tundentem.* κόπτοντα dixit Aratus.

Antecanem.] Lege *Ante-canis*, vel vt Scaliger ἀρχαϊκῶς *Antecanes*. Sed alterum etiam apud Plinium reperitur, neque melius possit transferri Græcum Προκύων.

Æternumq; volens.] Transponendi sunt hi versus hoc modo:

Hæc sunt quæ visens nocturno tempore signa,
Æternumq; volens mundi cognoscere motum,
Legitimo cernes cælum lustrantia cursu.

labier orbes.] Melius *orbem*.

portata teruntur.] Alij *protrita feruntur*. Quid si *portata feruntur*?

Sit malunt.] alij *Sed malunt*.

Hæc faciunt.] Legendum *Hæ faciunt*: Nam dixit *Quinque solent stellæ*.

Quorum ego.] Aldina habet *Quare ego*: Scriptum fuit. *Quar. ego* pro *Quarum*. Nam, vt dixi, stellas nominauit.

totos euoluere.] Mauult pater *tortos*: Et vero est simile.

certo voluuntur.] Alij *euoluuntur*.

edicam.] Aldina editio habet:

Fixa simul magno sedem gentibus orbes.

Clarum est, esse syllabæ defectum: Sed ita scriptū fuerit, *magnos edem⁹*. Nā vsitata est ex scriptoribus isthæc abbreuiatio. Legēdum itaque:

Verū hæc quæ semper certo euoluuntur in orbe
Fixa, simul magnos edemus gentibus orbes.

Nota est Poëtarum phrasis *edere populis*, & *vulgare gentibus*. *Simul* vt alibi monuimus copulæ est loco. Neque te moueat quod hîc in numero loquatur plurali, cum suprà in singulari dixerit *Quarum ego nunc nequeo*. Nam hîc nouum est κῶλον, & si hoc non sufficit Auienum vide qui in eodem hoc loco numeros confundit. Plura exempla adferre possem, si tanti foret nugari.

Amplexi terra.] Lege *terram*, vel *terras*.

volitantia lumina.] Apud Aratum ita legit Cicero:

Ἄστρα ἐπισχερίην ἀνεμῶν ἴσα πωτῶν.
Σήματα δ' οὐ μάλα πᾶσιν ἐπιρρήδην σελίσσει.

Facilis est lapsus ΑΣΤΡΑ pro ΜΕΤΡΑ. Deinde Cicero per Σήματα non significationes, sed sidera, quæ Signa vocantur, intellexit.

Tum multos orbes.] Aldina *Tum magnos orbeis*. Ita suprà *magnos edemus gentibus orbeis*.

nodis cælestibus aptos.] Idem Cicero lib. III. de Natur. Deor. *qui tam certos cæli motus, tam ratos astrorum ordines, tamq; inter se omnia connexa & apta viderit.* Et in Tusculanis: *Fulgentem gladium è lacunari seta equina aptum.* Vtitur sæpe Ennius, Virgilius, Lucilius, Lucretius; quin & Accius, Salustius, & Varro. Locos complures apud Nonium reperies. Quærenda est huius verbi origo. Apere antiquis erat vinculo comprehendere, συναρμόζειν. Inde fit apex, vt Festus monet. Inde fit *aptus* συναρμοσθεὶς, quod propriè colligatum significat, sed μεταφορικῶς, pro eo quod Græci ἁρμόδιον dicunt sumitur. Aliud est *aptus* ab apiscendo, de quo hic loquendi nō est locus.

duo cernes.] Ita Virgilius:

Si duo præterea tales Idæa tulisset.

Terra viros.

Nec sic.] Ita vetustissimi codices, pro quo alij *Nam si* reposuerunt. Ego putem non malè legi posse omissis vltimis literis: *En, si nocturno*, &c. Iuuat meam coniecturam quod codex quidam vetus. *Et si* habeat. Pro *cognoscens* omninò *conuisens* legendum. Nam *visere*, & *conuisere* sunt verba Poëtica Ciceroniana.

hic nimio.] Aldina *in nimio*. Vnde non malè videri possit, pro *hic*, *is* legendum, vt & versu sequenti, vbi Aldina editio. *His non perpetuum* habet. Pro *notatur*, sunt qui *vocatur* habent.

Ego

Ego *rotatur* quod propius est substituam, vt sit.

Lacteus in nimio fulgens candere rotatur.

Nimio valet magno: vt supra: *haud nimio lustratus nitore*: Item *Haud nimis ingenti cum corpore*, hoc est, *valdè ingenti*.

Hic non perpetuum.] Legisse puto Ciceronem, aliter quàm nos, in Arateis:

—— γάλα μιν καλέουσι.
Τῷ δ' ἔτι χροιὴν μὲν ἀλίγκιος οὐδ' ἔτι κύκλος
Δινεῖται. ———

illustratum genus ardens.] Lege:

Ora petens Geminorum illustria: tum genus ardens.

at in Andromeda hic.] Lego:

—— *at Andromeda hic dextrâ de parte tenetur.*

Sed quæ hîc apud Aratum sequuntur, à Cicerone sunt omissa, nisi quid desit. Versus ille *Cui manus* à me est non à Cicerone. Operæ Typographicæ in charactere errarunt.

clinato corpore tergum.] Legisse videtur Cicero apud Aratum:

Οἱ πλαγ' δ' ἵππιοι. τὸ μετάφρενον ἐφύδατον
Ἄξῃ ζωὴ κεφαλῇ, χηλαί τ' ὀφιούχου ὦμοι
Αὐτὸν διεδίονται ἰσχλάμβαι διὰ κύκλον.

Imò Auienus etiam non legit ὑπαόχενον. Nam vertit: —— *perstringitur Ales ab ipso Verticis extremo.*

Conuititur.] Possit legi *Connectitur*. Sed quia & alijs in locis sic legitur, nihil ausim mutare.

Conuertit & orbis.] Ita codices nullo sensu. Legerim libens:

At verò totum spacium connectit Orbis
Magnus Leo, & claro collucês lumine Cancer.

Virgo circulo Cancri est Australior. At Leo totum διάστημα circuli quod sub se est contegit, vt & Cancer. ὑπὸ γὰρ τὰ ζῴδια ἐστὶν ὁ κύκλος. αὐτὰ γὰρ ὑπέρεισιν, ὅ φησιν, vt Theon docet. Notanda verò ista, *connectit* pro *vestit collucens* pro *lucens*, *conuititur*, pro *nititur* & similia. Notanda inquã magis quàm imitanda.

medio distinguens.] Deest in Arato illud vnde hoc expressum est. Sensus esse videtur Solem Solstitij æstiui tempore medium esse inter Arcticum, & Eclipticam. Hoc vult Germanicus:

Tunc habet atherij cursus fastigia summa,
Erecto.q. Polo Phœbus non applicat vnquam
Candentis currus.

Et Auienus:

——— *neque celsum semita in axem*
Sideris erigitur.

circo disiungitur ipso.] Hæc mutila esse plerique existimarunt, quos ego secutus post hasce voces duos versus interieci, hos nimirum:

Subter testarum sana tegmina, & intus, & extra
Lumen habens: sani sed vix horrenda Leonis.

Sed Typographi vt superiores, ità & hos versus à Ciceronianis alio characteris genere non distinxerant. Nunc verò bene cogitanti mihi apparet nihil hic deesse, si hoc pacto, quod vero est simile, legatur.

Hic totus medius Circo disiungitur: iste
Pectoribus validis, atque aluo possidet orbem.

Hic nimirum Cancer, a Circulo Æstiuo διαιρεῖται. Sed iste, Leo videlicet, orbem possidet στήθει, καὶ γαστέρι. Vide Aratum. Cætera quæ Aratus dicit de oculis Cancri non minus à Cicerone quam à Germanico (vt in nostris ad illum Notis docuimus) sunt omissa: siue quod ea in libris quibus illi vsi sunt deessent, siue quod illis, vt multa alia, superflua sunt visa.

Alter ab infernis.] Aldus habet:

Alter ab infernis Austri conuertitur auris

Alij omnes:

Alter ab infernis Cancro connectitur austris.

Ego conieci duos versus in vnum coaluisse: itaque restitui ex coniectura.

Ille quidem à Borea Cancro connectitur auris
Alter ab infernis contrà conuititur Austris.

Ansam errori dedit Hemistichij posterioris similitudo. Confer cum istis Arateis.

Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν βορέῃ περὶ καρκίνον ἵσταται,
Ἄλλος δ' αἰγόκερῳ τέτυκται.

Itaque iam benè cohærent ea quæ sequuntur *Distributus medium*, &c. pro quo alij *Ast alter medium* legerunt, quia videbant aliàs cum superioribus non cõnecti. Sed eorũ tam ἀπειρία risu digna est, quam audacia indignatione.

Caruleaq, feram.] Alij *fera*. Lego:

Caruleamq, fera caudam Pistricis.

crebro cum lumine.] Aldina *crabro*. Lego *claro* vt alij habent. Sed illud quoque *Argolicam* non placet. Legendum est:

Argoam retinet claro cum lumine Nauem.

Verissima emendatio.

Condens.] Legendũ est *Cedens* ὑπεξεχόμενος. Similem errorem suprà quoque obseruauimus.

flexu.] Ita codices. Sed legendum puto *flexus*. Ita *pulsus* dicitur Sol περιπολῶν ὁ περιφερόμενος apud Auienum.

supera tres luce.] ἀντίπτωσις ablatiui pro datiuo. Vide Marcellum.

Hasce inter.] Imò *Hosce inter* μέσσοθι τῶν θερινῶν καὶ χειμερινῶν. Theon. Legendum prætereà:

Hosce inter mediam partem retinere videtur.

Erroris caussa clara est.

contingens corpore.] Alij *pectore*. ζώνη Arato. *tenet flexu Crateram.*] Ita omnes codices. Sed perperam. Optimè emendaui:

Hydra tenet flexu: Cratera, & Coruus adharet.

Hydra tenet circulum flexu, quæ καμπῇ Arato. Legendum etiam deinceps: *Et pauca à Chelis stella.* Notus error. Aratus:

—— ἐν δ' ἄστρις ὁ μάλα πολλαί
χηλαί. ———

Deuinctos

Deuinctos.] Alij *deiunctos.*

diuino lumine.] Aldina non malè: *diuino Numine.* Miror cur mutauerint alij. Stoicorum πρόνοιαν intelligit Cicero.

hi motu.] Aldina *in motus.* Legi possit:

Quattuor in motus cuncti voluuntur eosdem.

Sed scriptum puto: *Quattuor & motu*, quod & verum.

Queis Luna conuexum.] Hæc est Aldina lectio. Alij habent:

Queis Luna conuexum cæli tangimus orbem,

Possit legi transpositis vocibus:

Queis Luna cæli conuexum tangimus orbem.

Sed verum est:

Queis hunc conuexũ cæli contingimus Orbem.

sub eum succedere.] Vides non legisse Ciceronem τόσσ' ἐμῖο sed τόσση μιν; Et ita omninò apud Aratum legendum est.

Humidus inde loci.] Ennius:

Constitit inde loci propter sos dia Dearum.

Phrasis est antiquis Poëtis vsitata. pro *orbi* in fine huius versus alij habent *orbe.* Sed legendum:

Humidus inde loci collucet Aquarius orbe.

Sed *Orbi* antiqua est scriptura.

ludere Pisces.] Locus est deprauatus, neque ab vllis libris medela. Puto legendum:

Exin' squammifero serpentes sudere Pisces.

Sudere enim veteres scribebant, pro *sydere*, vnde ea vox apud Germanicum in *munere* est deprauata. Possit tamen *squammiferi* retineri. Sed alterum est intolerabile.

conuestit lumine.] Malè alij *conuertit.* Suprà habuimus *spatium conuestiet orbis.*

cursus.] Ita Aldina. Alij *vertentia tempora cursu.* Lego *vertentis tempora cursus.* Πάντ' ἐνιαυτὸν ἄγων Aratus. Possis etiam *vertenti tempora cursu.*

quantus terris confectus.] Puto veram esse Lectionem:

Hic quantum terris conuexus pellitur orbis;

Conuexum orbem etiam alibi nominauit.

ille patens.] Alij *Tantundem pandens.* Pro *edit*, alij *extat* habent. Lege:

Tantundem ille patẽs supera mortalibus exit.

Tot cælum iussus.] Hoc esse mendosum viderunt & illi qui *iussa* emendarunt. Sed vtrunque & absurdum, & ridiculum. Emendo:

Tot cælum rursus fugientia signa reuisunt.

Hoc spatium tranans.] Suprà dixit:

—summo cæli de vertice tranans.

de nocte relictam est.] Relictum est τὸ λειπὸν. Ita alibi:

—— pari spacio partes tres esse relictas.

Signifero ex orbis.] Aldina hæc est. Alij habent: *Signifer ex orbe, & signorum ordine fultum.* Scriptum fuit ἐγ ζωϊδίων:

Quod superà terras primã de nocte relictum

Signifero ex orbi' st & signorũ ordine fultum.

Ita infrà: *Signifero solet ex orbi* pro *orbe.* *Fultum* quia Aratus ἀρηρότα dixit. Repetendum autem ἀπὸ τοῦ κοινοῦ in posterioribus *ex* vocula.

Cæli de tegmine sumes.] Ita alibi:

Cum redeunt ad idẽ cæli sub tegmine signum.

Et alibi *cæli sub tegmine fulti.* Malè autem οὐρανὸν cælum interpretatur. Legendum verò:

Certas ipse notas cæli de tegmine sumens,

Ortus atque obitus omneis existere possis.

se toto lumine.] Alij:

Nam simul ac primum supero se lumine Cancer.

Sed ea lectio non est antiqua. Itaque lego:

Nam simul vt supero se totum lumine Cancer Extulit.

Dimidiam retinens.] Legendum puto:

Dimidiam retinet stellis distincta Corona Partem iam superà, atque alia de parte repulsa est.

Cancrumq́ recondit.] Alibi docuimus legenda hæc hoc pacto.

Atque humeros vsque à genibus, clarumque recondit

Anguitenens validis magnum à ceruicibus Anguem.

Duo epitheta coniunxit Græcum in morem. Si propius velis accedere ad vulgatam lectionem, poteris reponere *Camurúmque recondit.* Camurum veteribus Latinis, licet propriè de de cornibus dicatur, est τὸ ἐπικαμπὲς, tortum, quod Anguium est proprium.

conuestit.] Ita & alibi Ciceronem locutum ostendimus. Alij malè *conuertit.*

vis maior AquarI.] Falsum hoc, neque ex Arati mente, qui dixit καὶ αὐτὸς: quod videntes nonnulli substituerunt *vis maior Aeti*, admodum ineptè. neque enim accedit ad veterem lectionem, neque vero est simile Tullium hîc Græca voce vsum fuisse: & vt esset nónne rectius fuisset ἀετὸς dicere, quam αἰητὸς, quod admodum est Poëticum, & raro in vsu. Sed deinde quidnam est *vis maior?* Lege *simul vis magna Aquilai.*

candens illustria lumina Virgo.] Lege:

—— candens illustri lumine Virgo.

iam claro corpore Serpens.] Malè hoc aliqui de Angue intellexerunt, qui hanc vocem literâ maiuscula notarunt. est enim non nomen, sed Participium, & ad Hydram, de qua sequitur, est referendum. Eam phrasin Tullio in carmine vsitatam suprà satis ostendimus.

Et cum iam toto.] Vera hæc est lectio. Alij habent. *Et iam iam* qui hunc versum quoque sequenti postponunt.

Existet pariter.] Hoc est oritur. Suprà *Qua simul existit aut cernes.*

candam contegit vmbra.] Nihil hîc deest, vt in nostris

in nostris ad Aratum Notis exposuimus. Attamen in nostra interpolatione versum vnum hîc inseruimus, non tam quod quid desiderari putaremus, quàm quod vellemus interpretationem nostram textui Arateo esse quàm conformissimam. Versum verò hunc alij perperam ita concipiunt:

Nondum tota latet: non caudam contegit umbra.

ille vacans.] malè alij *vagans*.

Nam secum.] Malè alij *Non se cum*.

In cælum totum.] Non satis hic Cicero Aratum exprimit: vt nec infrà vbi ait:

Quem rutila fulgens pluma prætervolat ales.

Nam Aratus ibi ἴχαρον ὑψοῦ expressit.

Latè fusa volat.] Lego:

Latè fusa volans in terras labitur vnda.

Hemistichium quod sequitur hasce voces: *Latè fusa volat*, vnà cum quatuor versibus sequentibus in plerisque codicibus desiderantur. Sunt tamen vere Ciceroniani, & ex Arato expressi, & ad sensum necessarij.

Vt quondam Orion.] Legendum puto: *Vi quondam Orion.*

Chius.] Vera hæc lectio. Nam licet Chius pro insula propriè corripiatur, & pro Adiectiuo producatur, tamen id non nimis strictè obseruatur, adeò vt Auienus etiam adiectiuum corripuerit, vt hîc Cicero substantiuum produxit. Sed Aldina habet *Echinus*. vnde alij *Echineis* contrà sensum & metrum effecerunt. Nisi hæc lectio quam proposuimus vera esset, legi possit *Echinas*. Sed Chios non est vna Echinadum. nam Echinades sunt in Acheloo flumine, Chius in Ægæo. Itaque esset aut error Ciceronis, aut figurata locutio, vt Echinas pro omni insula dicatur, εἶδος ἀντὶ γένους. Sed frustrà nugamur cum vera lectio constet. nam *Echinus* pro *Chius* scriptum est. E litera ex præcedenti voce repetita est: & nota accentus περισπωμένη in literam N migrauit.

Brachia quam viridi.] Ita Aldina. Alij substituerunt *Brachia cui viridi*. Omnino legendum est:

Brachia quæ viridi conuestit tegmine vitis.

In Chio insula plurimæ sunt vites, præsertim ad Aruisium promontorium, à quo Aruisia vina dicimus, vt ab ipsa insula, Chia. Brachia verò non intelligo vitium ipsarum; (quod voluit Illustrissimus Scaliger) Sed lucorum brachia, vt & Auienus ait hoc loco:

——— *& frondentia latè*
Brachia lucorum.

epulas canare.] Imò *epulas ornare* vt habet vetus codex. Feris enim quas venatus erat, Orion Ænopionis cænas condecorabat. Nihil est clarius.

Nam retinent Arcti.] Aldina *Arcto*. Lege: *Arcto*. Et ita semper scribitur in Cæsaris Germanici libro antiquissima manu exarato.

post humeros.] Melius alij *humeris*.

cum lumine pandit.] Alij *cum lumina*. Lego *simul tum lumina pandit*.

Antepedum.] Arato qui dicuntur προτέροι πόδες Ciceroni Græco more *Antepedes* dicuntur. Græci προπόδας dicerent, quanquam Ptolemæus in Tabulis suis id sumere videatur non pro pedibus ἐμπροσθίοις, sed pro parte pedum priori. Sed vt προκύων Ciceroni est *Antecanis*, ità οἱ προπόδες *Antepedes*.

conuerso corpore.] Alij *conuersus*, παλιμπετὲς Arato.

præcordia lustrans.] Alij *gestans* Ego nihil mutem.

Instituit, & mergit.] Vera lectio est *emergit Nixi caput*.

pectore Cepheus.] Aldina, & aliæ editiones *corpore*. Suprà quoque vbi dixit Aratus:

——— ὁ δὲ ζώνῃ τότε κεφαλὴ
Γαίαν ἐπιξύει·

Cicero tantùm dixit *cedit conuerso corpore Cepheus.*

Obit & Lepus.] Alij malè *obiit simul*.

Inde obiens Capricornus.] Duo versus qui infrà sequuntur ex Aldini codicis authoritate hîc inseruntur. Hoc pacto lege:

Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.
Crus dextrumque pedem linquens obit infera Perseus
In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
Inde obiens Capricornus.———

Et ita deinceps quæ sequuntur. nam Perseus, & puppis Argus ex Arati mente Sagittario oriente occidunt. Aratus omnia quæ ad Aurigam pertinent suo more coniungens dixit τὰ πάντα eius sub Sagittario occidere, sed non manum dextram, & Capram, & hædos: quæ Capricorno demum oriente occidũt. Cicero contrà ea distinguenda putauit, & ea quæ sub Sagittario ab iis quæ sub Capricorno occidunt censuit separanda. Idem & Cicero, & alij interpretes in sua translatione fecerunt, præsertim in tertia hac Phænomenon parte, quæ περὶ συνανατολῶν, καὶ συνδυσμῶν tractat, quod videre ex diligenti collatione perfacile est. Sed Critici quidam fidentiores dum Ciceronẽ in Arateum ordinem redigunt, non cõsiderarunt se & contra Arati, & contra Ciceronis mentem vadere, dum Perseum, & puppim Nauis iis annumerant quæ Capricorno oriente occidunt. Sed duos hos versus qui hic omissi sunt alij in fine huius Fragmenti posuerunt, alij ante duos vltimos collocarunt. Vtrunque, vt patet perperam.

emergunt alite lapsum.] Alij magna differentia, contra metrum:

——— *emergunt Alites vnà,*

Et volucris terris existit clara Sagitta.

Sed hæc lectio vero est proprior. Legendum enim meo iudicio :

——— *emergunt alite lapsu*

E terris volucreis: exiltit clara Sagitta.

Volucres vocat Cicero Aquilam, & Olorem. Cætera sunt clara.

Vt cum Luna means.] Citat hos versus Priscianus, vt & illum qui infrà est:

Ast autem tenui quæ candet lumine Phatne.

Qui nescio quo pacto in nostra editione sit deprauatus.

Cana fulix itidem.] Cicero, vt & Auienus ἐρώδιον fulicem transferunt, cum ἐρώδιον pleriq. ardeā malint interpretari, κέπφον verò fulicem siue fulicam. In veteri vero codice legitur *Rana fulix*, & Manuscripta exemplaria in libris de Diuinatione, vbi hi versus citantur, habent *Rana fulix* quod proximè accedit. Rauus color est ἰπιξυθὸς Arato Et fieri potest vt hoc loco legerit Cicero apud Aratus non ἐπὶ ξηρὴν ὅτ' ἐρώδιος sed ἰπιξυθὸς ὅτ' ἐρώδιος. Sane primores literæ conueniunt. Apud Auienum etiam, si hæc scriptura in Cicerone recipienda est, vbi nunc legitur *parua fulix* similiter *Raua fulix* legi possit.

Aquai dulcis alumnæ.] Aqua dulcis est palustris, vt salsa marina. Est περίφρασις ranarum. Πατέρας γυρίνων nominat Solensis.

Acredula vocibus instat.] In nostris ad Aratum Notis quid sit ὀλολυγὼν docuimus, aut sanè coniecimus. Sed quid est Acredula? Apud Isidorum inuenio: *Luscinia auis inde nomen sumpsit, quod cantu suo significare solet diei surgentis exortum, quasi lucinia. Eadem & Acredula, de qua Cicero in Prognosticis:*

Et matutinos exercet Acredula cantus.

Ante omnia moneo hæc verba quæ ad Acredulam pertinent paulo post ponenda: nam Acredula omnino non est Luscinia, sed vt plerique volunt vlula. Sequitur verò apud Isidorum. *Vlula auis* ἀπὸ τοῦ ὀλολύζειν. Igitur Isidori ὀλολυγὼν quod apud Aratum est, & Acredula quod apud Tullium, & vlula idem significant, si verba transponas vt dixi. Notanda verò præterea est lectionis varietas. Nam totum Hemistichium posterius aliter citat, memoriæ vt puto lapsu, qui Grammaticis frequens. Admodum tamen mihi placet mea in Aratum explicatio ex ipsis Plinij verbis desumpta, vt videlicet ὀλολυγὼν, sit Rana, aut eius aliqua species. Et quid si ipse Cicero ita senserit? Sanè id innuere videntur eiusdem Isidori verba, quæ alibi reperio. *Agredula, rana parua in sicco, vel agris commorantes, vnde & nuncupata.* Nota est omnibus literarum C & G confusio. Admodum hoc firmat meam illam obseruationem.

Iam verò.] Fragmentum hoc ex Cicerone ipso est, vt & alia pleraque. Citat & Plinius lib. 18. cap. 25. Iam Notas hasce percursorias absoluimus, quibus Ciceronem clariorem non paulum & fecimus, quem & ipsum non parum nostra interpolatione quam in hoc volumine inuenias iuuimus, vtpote ex qua luce sit meridiana clarius qui versus Tullianus cui Arateo respondeat. Nam anteà multi erant qui non modo quo referri deberent, sed nec quid omninò significarent, sciebatur. Cuius generis ille est:

Tertia sub caudam ad genu ipsum lumina pandit.

quem alij fatentur se quo pertineat penitus ignorare. Ex nostra interpolatione clarum est ad illud Arati pertinere: ἄλλος δ' ὑπ' ἰγνύῃσιν ὑπὸ γούνατι. Eiusdem generis est & illud fragmentum, quod vti & prius apud Priscianum reperitur: *sub pedibus profert finita Booti.* Quod de Virgine dici nos ostendimus. nam Booti genitiuus est priscus, vt Vlyssi, & Achilli. *Finita* verò dixit vt & alibi: *finita in partibus Austri.* Ille verò versus nunquam Ciceronianis fragmentis asscriptus est:

Et Iouis in regno, cæliq; in parte recepta est.

Quem tamen citat Lactantius, & nos huc pertinere reipsa ostendimus. Erant & alia quædam fragmenta Ciceronis Arateorum, quæ quò referri debeant ignoro, vt est.

Quem neque tempestas perimet, neque longa vetustas.

Interimet stinguens præclara insignia cæli.

Quos versus ego affirmarim ex hoc opere non esse, nisi Cicero admodum limites Arateos excesserit, quod fieri potuit, in Proœmio præsertim, aut Epilogo.

Item:

Caprigeni pecoris custos de gurgite vasto.

nisi hoc ad illa Aratea spectet:

——— χαίρει δέ πυ αἰπόλος ἀνὴρ

Αὐτοῖς ἀγρίζουσιν, ἐπὴν τῷ μήτερι τοῦτο.

Vt sit:

Caprigeni pecoris custos de gurgite vasto

Si modicas videat volucres ascendere gaudet.

Quod & verum. Considera ea quæ præcedunt apud Aratum. Illud etiam Fragmentum:

Nauibus amissis fluitantia quærere aplustra,

non inuenit versum Arateum cui ad verbum respondeat. Sed si quid ab Arati verbis velis discedere facilè aut illi loco vbi de Capella, & hædis, aut vbi de Capricorno, aut de Ara agitur, poteris inculcare.

FINIS.

ARATI PHÆNOMENA,

RVFO FESTO [a]AVIENO PARAPHRASTE.

CARMINIS *inceptor mihi Iuppiter: auspice terras*
Linquo Ioue, excelsam reserat dux Iupiter æthram:
Imus in astra, Iouis monitu: Iouis omine cælum,
Et Iouis imperio mortalibus æthera pando.
[b] *Hic statio, hic sedes primi patris, iste paterni*
Principium motus, vis fulminis iste corusci,
Vita elementorum. mundi calor, ætheris ignis,
Astrorumque vigor, perpes substantia lucis,
Et numerus celsi modulaminis: hic tener aër,
Materiaque grauis concretio, succus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui discurrente meatu,
Mentis [c] *primigenæ penetralia dura resoluens,*
Impleuit largo venas operatus amore,
[d] *Ordinis vt proprij fœdus daret iste, calorem:*
Quo digesta capax solidaret semina mundus,
Inseruit rite hunc primũ, medium, atque [e] *secundum.*
[f] *Vox secreta canit sibi. nam permixtus vtrinque,*
Et fultus sese geminum latus, vnus & idem est
[g] *Auctor agendorum; propriusque patrator amoris,*
Et mundi vere pastor sacer, hic chaos altum
Lumine [h] *perrumpit: tenebrarum hic vincula primus*
Soluit, & ipse parens rerum fluitantia fixit:
Hic dispersa locis statuit primordia iustis:
Hic digestorum speciem dedit, iste colorem
Imposuit rebus, sexuque immixtus vtroque,
Atque æui pariter geminus, simul omnia lustrans
Sufficit alterno res semine: rerum opifex hic,
Hic dator rerum, rex mundi, celsa potestas
Ætheris atque Erebi, [i] *pigra inclinatio nodi,*
Insociabilium discretio iusta deorum,
Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina sunt late, [k] *sol, & soror: ille, diei*
Tendat vt infusi rutilum iubar, altera; noctis
Vt face flammanti tenebrosos rumpat amictus:
Nec desit genitis pater vllo in tempore rebus.
Istius ille anni pulcher chorus, alta vt hebescat
Terra gelu, ver vt blandis adrideat aruis,
Puluerulenta siti tellurem vt torreat æstas,
Et grauis autumni redeat fœtura parentis.

HVGEIANI GROTII IN AVIENVM NOTÆ PERBREVES.

a Ita vocatur ab Hieronymo Seruiq. Macrobio.

b *Hic & iste* de eodem: vt infrà.
Hic digestorum speciem dedit, iste colorem
Imposuit rebus.

c Ex Orpheo, qui πρωτογόνον vocat. Ita Lucianus πρωτόγονον ἀρχέτυπον. Arnobius: *primigenij motus.*

d *Ordinis vt proprij fœdus daret. iste calorem,*
Quo digesta capax solidaret semina Mundus,
Inseruit: rite hunc primum, medium, atque secundum
Vox secreta canit sibi.

e Dubito, an non potius *supremum* sit legendum: ὕπατον Arato.

f Ita Capella de Philologia Deum adorante: *vocabula quadam voce mentis inclamans.*

g Rectum hoc: sed vide, an non rectius foret *Actor.* ἀρχηγὸς τῶν πραχθησομένων.

h Sequentia postulant *perrupit.* Sed est præteritum ἀρχαϊκῶς: vt apud Iurisconsultos *rumptum* pro *ruptum.*

i Legendum videtur *rapida inclinatio Mundi*: infrà *trahit inclinatio cælum*, & alibi *teres inclinatio Mundi.*

k Videri possint hæc desumpta verbotenus ex Mose Genes. 1. *Fecitque Deus duo luminaria magna: Luminare maius, vt praeesset diei: Luminare minus, vt praeesset nocti.* Nam *Luminaria*, sunt eadem, quæ *Lumina*, vt apud Ciceronem, *nondum sol luminaribus extinctis.*

[a] Malim:

Viscera, & æthereos animans genitabilis artus.

[b] Eudoxi. vt infrà: *Sic astrum dici Cnydius dedit.*

[c] Enumerat solstitia, & æquinoctia: Itaque necesse est per Nepam hic Cancrum intelligamus, vt alibi docuimus. Sed Æquinoctium Cācri in ipsa æstate, non in Autumno est. Puto itaque distinguendum hoc pacto:

Cur Hyperionios Nepa circunflecteret ignes:
Autumni reditu cur sub gelido Capricorno
Bruma, &c.

Autumni reditu μετὰ τὴν φθινόπωρον.

[d] *madidæ cum tempore noctis.*

[e] *dimenso.*

[f] *Palanti.* Vocabulum est Liuio, & antiquioribus vsitatum.

[g] Vix commodum sensum elicies, ni legas:

——— *incola Tauri*
Musa vt Cecropios superaret & Aonas agros.

Musa incola Tauri, Cilix, Solensis, Aratea. Taurus enim mons in Cilicia. Manilius in Arati gratiam:

Montis ab excelso speculantur vertice Tauri.

[h] *viticomo:*

[i] *Multa operum*: hoc est *multa opera*, πολὺ τῶν ἔργων vt suprà *rerum fluitantia* pro *res fluitantes*: & alibi centies. Indicat verò Auienus sese ante Arateam Paraphrasin alia Poëmata edidisse: Puta, περιήγησιν Dionysij, Oram maritimam, Fabulas.

[k] Antiqui codices non malè: *Nox agit & verso.*

[l] *Nam numeris, & honore carent: micat omnibus ignis,*
Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
Sed quia non certa formarum luce notantur
Omnia sideribus, cassum fit cætera volgus.

Vulgum cassum vocat stellas ἀμορφώτους: de quibus & alibi: *ignoti vice vulgi se met in æthram Protollunt.* Manilius: *cum Luna conditur omne Stellarum vulgus: fugiunt sine nomine signa.*

Hoc duce per tumidi ferimus freta gurgitis, iste
Præceptore solum grauibus versamus aratris:
Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthra:
[a] Viscera, & æternos animat genitabilis artus.
Denique ne longum marcentia corda tacerent,
Mundanique ortus mens immemor, omnia sensim
Vilia conciperet; neque se subduceret vnquam,
Fontis in æterni primordia, quo velut amnis
Quem festina sitis vrget Natura fluentis,
Lapsu continuo ruituræ in corpora nostra
Prorumpunt animæ, seriemque per æthera nectunt,
Hic primum [b] Cnidij radium senis intulit astris,
Mortalemque loqui docuit conuexa deorum,
Cur Hyperionios [c] Nepa circunflecteret ignes,
Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
Cur spacium lucis, madidæ [d] cur tempora noctis
Libra celerque Aries [e] demerso pondere Olympi
Æquarent, qua parte Polus sublimior alto
Cardine cæruleas Thetidis non tangeret vndas:
Quis Polus vmbrifero lateat declinis in axe,
Et vaga [f] pallanti cur signa errore ferantur:
Quæ rursum ingenio numerisque Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit [g] incola tauri,
Musa vt Cecropios raperetur & Aonas agros.
Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
Tempora, cum duris versare ligonibus arua
Conueniat, cum veliuolo dare carbasa ponto,
Et cum [h] victicomo crinem tondere Lyæo.
O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
O [i] per multa operum mea semper cura Camenæ,
Iam placet in superum visus sustollere cælum,
Atque oculis reserare viam per sidera: maior,
Maior agit mentem solito deus; ampla patescit
Cirrha mihi, & totis se Helicon inspirat ab antris.

ARCTOS.

Omnia quæ flammis pingunt radiantibus æthram,
[k] Nox & agit, verso seu fixa trahuntur Olympo:
At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
[l] Nam numeris & honore carēs micat omnibus ignis,
Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
Sed quia non certa formarum in luce notantur
Omnia, sideribus cassum fit cætera volgus.
Mobilis en etiam mundi se machina versat,

Ponderis

Ponderis & proprij trahit inclinatio cælum:
Sed non axis item curui vertigine fertur
Ætheris, vt stilus instabili conuoluitur orbi,
[a] *Luce manente tenusque procul sacra viscera cæli*
Perforat, & mediæ molem terræ tenet: illum
Non prolixa dies, non incumbentis Olympi
Cursus agit, motáve loco labor, vt semel hærens
[b] *Constitit, & ferri se circum cuncta remisit.*
[c] *NEC minus extremo dispar polus: Oceano* [d] *pars*
Sublime erigitur, subit altera mersa sub vndas
Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conscia Ditis:
Hic notus, horriferis aquilonibus illa rigescunt.
[e] *Hæc teres in gemina stridit vertigine cardo.*
Alter in obtutum faciiis latet, alter & alto
Deprimitur barathro. Sed qua sublimior axis
Tethyos vndosæ linquit cetosa fluenta,
Contemplare sacras vt mundus [f] *subiit Arctos.*
Sic astrum dici Cnidius dedit, Ausone easdem
Voce feras Vrsasque & Palustra vocare solemus:
Fabula nanque Vrsas, species dat Plaustra videri.
Has pater omnipotens nemorosi in valle Lycei
Adsuetas duris quondam venatibus, æthræ
Intulit, & rapto [g] *genitricis flore sacrauit:*
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu
Tunditur insanis late circunsona Cauris,
Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
Et custoditæ referens pia dona salutis,
Cum puer agrestes inter Curetas, & inter
Dictæa, longum latuit crepitacula rupis,
Scandere flammigerum victor permisit Olympum,
Nescia signa salis, nocturnique inscia casus,
Hospita & insanis aquilonibus: haud tamen ollis
Ora vel aduerso sunt obuia pectora motu:
Versa Lycaoniis sed suspectatur in vrsis
Forma super: pariterque polo vestigia librant,
In spinam & flammis ardentia dorsa iacentes.
Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helice Cynosuraque versæ,
Præscia venturis dant semper signa procellis.
Nanque Helice Graibs, Tyrios Cynósura per altum
Parua regit: [h] *non vlla facem succenderit vnquam*
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Ante alia, immerso cum iam Titanius orbe,
Imbuit & tremulo Tartesia terga rubore,
Creßia quam flammans inter primordia noctis
Maior agat, vultusque sacros ostendat Olympo:
Illa licet paruo iaceat temone per æthram;

[a] *Ipse manens, tenuisque procul sacra viscera cæli*
Perforat.
Notandum est *procul, latè, super*, aliáque similia in Auieno sæpe inueniri πλεονάζοντα.

[b] ἄρηρεν Arato. Manilius:
Perque ipsum Terra directus constitit orbem.

[c] Forte *Terminus extremo dispar Polus*: Extremo Axi Terminus est dispar Polus. Aratus:
καί μιν πειραίνουσι δύω πόλοι ἀμφοτέρωθεν.

[d] Quomodo hic *pars* sumatur alibi demonstraui.

[e] Legendum *Ac teres*: & ita habent libri antiqui.

[f] *subiicit*.

[g] *genitrices*. Ita melius legetur.

[h] Sequentia admodum corrupta immutatis & nonnumquam, vt fieri debet, transpositis literis, ita conati sumus restituere.
— non vlla facē succenderit vnquam
Stella prior, neque flammigeros eduxerit ortus
Antè alia, immerso cum iam Titanius orbe
Imbuerit tremulo Tartessia terga rubore,
Cressia quàm flammas inter primordia noctis
Maior agat, vultusque sacros ostendat Olympo.
Illa licet paruo iaceat Temone per æthram,
Verior infidum tamen est currentibus æquor:
Cardine nam certo conuertitur: huic, mora longos
Pigra tenet gyros, qua, ceu remorata, parumper
Flectitur, ac tardo cohibet cunctamina lapsu:
Sed quia Sidoniis dux est Cynosura carinis,
Rectior vndoso cursus sulcatur in æstu.
Ita respōdebunt cum Arateis, cum quibus conferes. *Titanius* pro *Titan*, vt βάκχιος apud Euripidem. & Onomacritum Bacchus: Mauortius, Mauors apud Petronium. Cum *illa* dicit Cynosuram, cum *huic* Helicen intelligit. *Parumper*, vt in Ciceronianis *paulum* pro *paulatim* positum videtur:

Verior, infidum tamen est currentibus æquor.
Cardine nam toto conuertitur. haud mora, longos
Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
Flectitur aut tardo cohibet cunctamina lapsu,
Denique Sidoniis dux est Cynosura carinis:
Rectior vndoso cursus sulcatur in æstu.
INTER *vtranque dehinc præclari nominis Arcton*
Ceu circumflexo sinuantur flumina lapsu,
Squammeus agmen agens Draco voluitur, atque obit ambas
Spirarum curuis anfractibus:[a] *hunc quoque, vt artus*
Longius effusum, spaciosa volumina tendunt.
Compta Lycaoniis includunt Plaustra choreis:
Qua caput est Helices, fundunt sese vltima monstri
Agmina, & hac cæli vix cauda in parte quiescit:
Altera qua spira sinus est, sublime reponit
Verticis, & curuo ceu circunclusa Dracone,
In dorsum alterius dorso iacet Anguis[b] *ab ore*
Vertitur, ac longe postremam lapsus in Arcton.
Rursum maioris repetit confinia signi.
Nec quæ stella caput flammarum insignit honore,
Sola micat, sola vt rubent incendia cristæ:
Sed setosa duplex adolet duo tempora fulgor,
Et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.
Vnicus ignis item mento æstuat, ipsaque forma
Verticis in nutum veluti curuata parumper,
Qua per dimensos demittitur ordo meatus,
Flectitur, atque Helices caudam spectare videtur,
Cuius in extremum spacio propiore per æthram,
Sibila portenti succedunt ora Draconis.
Quin super illa etiam[c] *summa confinia cauda*
Stella subit, dextri quæ temporis igne coruscans,
Æmula vicinis accendit lumina flammis:
At decliue caput vertexque obliquior astris,
Hac in parte sacri procumbere cernitur æstu:
Qua pater Oceanus rutili[d] *reparatus Eoi,*
Occasus ortusque[e] *solo moderante coërcet,*
Et gemina alterna miscet diuortia meta.

ENGONASIN.

INDE *pruinoso si lumen ab hisque Dracone,*
In conuexa feras, oculosque in proxima mundi
Declines, qua parte globo tumet altior ortus,
[f] *Illa laboranti similis succedet imago:*
Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
Panyasi sed nota tamen,[g] *ceu longior ætas*

Eruit

[a] —— *hunc quoque, vbi artus*
Longius effusum spaciosa volumina tendunt,
Compta Lycaoniis includunt Plaustra choreis
Compta, ornata κομψά.

[b] Eadem Phrasis infrà inuenitur: *caput inclinatur ab ore.*

[c] melius: *summa confinia cauda.*

[d] *reparator Eoi*, Reparare illi est ἀνακαθίστασθαι: Ita alibi *absoluit totos reparabilis annos*: Et in Catalectis: *Phœnix reparabilis ales*. *Eoum* quoque dixit suo more: vt: *Mundus ab Eoo trahitur reparabilis alto*: Et in Catalectis: *Quam modo nascentem rutilus conspexit Eous.*

[e] malim *salo*: Antiqui libri perperam *Sole.*

[f] *Illa laboranti similis succedet imago Protinus.*

[g] melius *cui* vel *cum.*

Eruit excußis arcana exordia rebus.
Nam dura [a] *immodici memorat sub lege tyranni,*
Amphitryoniaden primæuo in flore iuuenta,
Qua cedunt medij longe secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
Inscia quæ lenti semper custodia somni
Seruabat, carpsisse manu: postquam ille nouercæ
Insaturatæ odiis serpens, victoris ab ictu,
Spirarumque sinus, & fortia vincula laxans,
Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro,
Sustentasse ferunt, sic insedisse labore
Deuictum fama est: ac tum Tirynthius, [b] *Æthræ*
Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
Reddidit, & talem cerni permisit Olympo.
En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
[c] *Erigitur, dextraque dehinc impreßio plantæ*
Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

[a] *Indomiti.*

[b] *Æthrâ.*

[c] Antiqui libri *exigitur* non malè: sed hæc lectio melior.

CORONA.

POPLITE *succidui qua sideris ampla* [d] *patescunt*
Terga dehinc, mersumq; iacet sublime humerorum,
Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis,
Hæc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
Hæc Ariadnæi capitis testatur honorem.
Trina ter illustrant hanc lumina, parsque Coronæ
Serpentem vicina subit, qua sibila in Arcton
Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
Post tergum Nixi pars voluitur, ac velut hærens
Rursum defeßi referatur nuncia signi.

[d] potest hoc tolerari, sed vide num malis *fatiscunt*.

OPHIVCHVS.

ISTIVS *extremo sub vertice, vertice quippe*
Sideris Innixi, clarum nosces Ophiuchum.
[e] *Triccæi sidus stat nominis, & cui pingui*
Thure Epidaurea fumant altaria sedis.
In stygа decursis Parcarum ab origine fusis
Merserat Hippolytum sors vltima: iamque per imas
Cocyti tenebras & stagna nigrantia Ditis,
Portitor ille Charon Thesidæ fata vehebat.
Hic immaturi sed enim miseratus acerbum
Leti supplicium, Neptunique aspera iussa,
Algentes artus Erebo procul intimo ab vsque
Suscitat, atque animæ rursum tepefacta calore
Viscera mundanas reuocat medicator in oras.
Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
Deucalioneo, fas esse nouißima fata

[e] Tricca vrbs Thessaliæ, vbi colitur Æsculapius, vt & in Epidauro.

Vincere

Vincere, & incassum decurrere pensa sororum:
Moxque trisulca polo iaculatus fulmina celso,
Et super aeriæ vibrans incendia flammæ,
Morte repertorem medicinæ audacis in vmbras
Deiicit: ac [a] gnato reparans solatia Phœbo,
Asperaque extincti miseratus fata nepotis,
Surgere nocturno iubet inter sidera motu.
Hic ergo insignes ardens venas Ophiuchus.
Hic rigidos artus formæ Anguitenentis honore
Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
Euomit, vt pleno cum Luna [b] nitescit in orbe,
Menstruaque ingenti iam tempora diuidit ortu,
Nequaquam lentis obscurior ex humeris lux
Marceat: at manibus non compar flamma rubescit.
Nam suffusa leui resplendent vltima luce:
Sed cerni sunt prompta tamen: postremaque parco
Igne micant. ille angue manum consertus vtranque
Erigitur, serpensque dehinc elabitur ambas
Flexilis, & medium cingit spiris Ophiuchum:
Quem super hærentem plantarum mole duarum
Scorpios in geminas effusus viscera [c] partes,
Afflictusque oculos, maculosaque pectora pressus,
Sustinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
Agmine non æquo, neque tenta volumina compar.
Nam qua dextra manus sinuoso affigitur Angui,
Parcius ab domino terga explicat, [d] altera porro
Plurimus, ac multo per læuum pondere lapsus
[e] Funditus: & rutilo qua lux sedet ignea mento,
Vsque Ariadnææ sese vicina coronæ
Lubricus inclinat. [f] post spreta brachia quondam
Formidata truci suspexeris Orioni:
Hæc concessa etenim curuis mercatio velis.
Hunc falcata Hiodij repserunt cornua monstri,
Sidereæ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
Ignis, & obtuso marcent incendia crine.

BOOTES.

[g] CALLISTO *rutilat stellis, quibus vtque feriniam*
Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
Semper in occiduis attollens lampada flammis
Arctophylax, siue, vt veteres cecinere, Bootes,
Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
Et licet instanti similis simulque minanti
Terga Helices iuxta premat arduus, haud tamen vnquam
In picturatæ plaustrum procurrere matris
Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo

Criminis

[a] vide an malis *gnati reparans solatia*, occisi nimirũ Æsculapij gnati Phœbi.

[b] antiqui codices *nitescet*: quod si probabitur (quanquam rationem mutandi non video) versu sequenti legendum erit *diuidet*.

[c] Antiqui *partis* antiqua scriptura.

[d] Phrasis Auieno vsitata: ad Græcorum imitationem: τὰ δ' ἕτερα μέγιστος.

[e] *Funditur.*

[f] Eleganter me hæc emendasse non temere iactabo:

—— post spiram brachia quondam
Formidata truci suspexeris Orioni.
Hæc concessa etenim curuis minitatio Chelis.
Hunc falcata Chij repserunt cornua monstri,

Grammatica postulat *Chius* cum locum designat corripi: cum adiectiuum produci: Sed regulam hanc Poetæ negligunt. Nam & pro loco Cicero, produxit: & pro adiectiuo corripuit Auienus, vt infrà: *Curua Chij cælo cum surgunt brachia signi.*

[g] Hæc quoque corruptissima: conieci emendandum:

Callisto rutilat stellis, quibus vsque Ferinâ
Prona sit effigie, quo cardine torquet & axem
Semper inocciduis attollens lampada flammis.

Pronam esse propriè de Ferâ. Scio Manilium quoque alibi ita locutum.

Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
Nec minus in membris [a] *lux olim maxima vibrat*
Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
Dextera flămam, humeri flammam mouet instar *
Inter vtrunque femur, qua se confinia lucis
Diducunt pedibus, maior qua luminis auras
Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
Nam locus Arcturo sacer * *adscribitur,* [b] *illinc*
Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
Ebria flammanti consurgit stella rubore.

VIRGO.

QVA *protenduntur vestigia summa Boötis,*
Quaque per immensum circunflagrantibus astris,
Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
Contemplare sacros subiectæ Virginis artus.
Quam te, quă memorĕ, siue est genitor tibi summus
Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
Seu patris astræi clarum es genus, aurea cuius
Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
Aut Pelusiaci magis es dea littoris Isis,
[c] *Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis:*
Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
[d] *Et ceu Siriaco torretur spica calore:*
Protentata manu ter qua pernicibus alis,
Nec sat certa gradum, viduataque vertice summo
Fluxĕpeda vestis vestigia, lubricum vt æuum
Sors agat & subitis obrepat mobile fatum
Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
Flecte oculos, placidamque meis venerabilis oro
Pande sacris aurem. Tu cum sincera priorum
Vita hominum nullis ageret sub legibus æuum,
Aureaque innocuos seruarent secula mores
Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confusos populorum libera cœtus
Versabare libens, nullique obnoxia culpæ
Corda inhibens [e] *media, casto res more tenebat:*
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta secabantur, neque iam discretio campum
Metiri in dominos monstrauerat: omnia rerum
Vsurpantis erant, promiscua [f] *thura per agros*
Præstiterant cunctis communia cuncta videri.
Denique cum placidas crebro Dea viseret vrbes,
Tectaque iusta virûm [g] *passim succederet illa,*
Feruentis late pelagi natura, salumque
Fluctibus instabile, & glauci vada turgida ponti,

[a] *lux olli maxima vibrat.* quæ sequuntur mutila sunt, & corruptissima.

[b] *illic.*

[c] *Digna Poli, consors & cura latrantis Anubis.* Ita distinguendum. *Digna Poli,* ἀξία πόλῳ.

[d] Opus hæc habent manu medica: Conicio:
Et, ceu Siriaco, torretur spica calore
Protentata manu; seu tu pernicibus alis,
Nec sat certa gradum, viduataque vertice summo
Fluxa Polo vertis vestigia, lubrica vt æuum
Sors agat.
Varias de Virgine refert fabulas, cum suis rationibus: Dixerat esse Astræam, Isidem, Cererem: Nunc Fortunam, quia alas habet, & capite obscura est. Anonymus: *Quidam verò Fortunam, pro eo quod sine capite astris infertur.* Hyginus: *Sed hanc alij Fortunam, alij Cererem dixerunt: & hoc magis non conuenit inter eos, quod caput eius nimium obscurum videtur.*

[e] *medias casto res more tenebas.*

[f] Lege: *rura per agros.*

[g] distingue: *passim succederet, illa Feruentis,* &c.

Qua senior cano nutrit sub gurgite Nereus
Delphinos virides, & physeteras anhelos,
Ignorata suo seclusaque fine iacebant.
Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
Nulla petebantur, neque longis nauita terris
Insinuare ratem [a] *ius fecerat, exul vt oris*
Omnibus externas veheret per inhospita gazas
Æquora, [b] *& insano penderet sæpe profundo*
Omnia: sed cunctis nasci dabat aurea terris
Iustitia, & nullo discreuerat aëre regna.
A T *postquam argento deformis viluit ætas*
Rarius in terras os inclinabat honestum
Iam Dea, vix summos adlabens denique montes,
Cum cedente die Phœbus sub nocte propinqua
Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
[c] *Vsurpandam oculis se dabat adcurrentum:*
Non vt fessa virûm repararet gaudia vultu,
Sed [d] *crepula vt late vomeret conuicia voce.*
Parcite vile genus, lacrymis aiebat obortis:
Causa querelarũ vestrum est scelus, aurea quondam
Iudice me vestri vixerunt secla parentes.
Degener in vobis animus, solertia vobis
Peruigil, arte noua vitam traducere [e] *mos est:*
Omne æuum studiis excuditis: hinc quoque rursum,
Proh pudor atque dolor, nascetur vilior ætas.
Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
Saucia, vt infidas agitent certamina mentes.
Hæc vbi permœsto [f] *rauco congesserat ore,*
Alite procursu sese in conuexa ferebat
Protinus, atque oculos fugiens exosa sequentum
Linquebat cœtus hominum. ruit hæc quoque rursum
Viuendi series, ac succeſſere pudendo
Ærea secla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
Atque cruentus amor chalybis, segnisque libido,
[g] *Et malesuada lucri rabies subit omnia, terror —*
Degener, ac mœsta facies formidinis implet:
Secreti [h] *immodicus vada gurgitis vltima versat*
Tiphys: Agenoreo color hinc [i] *mentirier ostro*
Incipit, Assyriumque bibunt noua vellera succum,
Ebria vt [k] *extremo splendescat lana veneno,*
Sic iusta in populos mox Virginis inculpatæ
Exarsere odia, & cælum pernicibus intrat
Diua alis, spaciumque sibi subuecta per auras,
Vnde procul terras summa vix cerneret æthra,
Propter [l] *anhela libens late capit astra Bootis.*
I S T I V S *extremis humerorum partibus vrget*
Stella facem, qualique rubens incendia flamma,

Quæ

[a] Fortè *consueuerat.*

[b] — *& insano penderet sæpe profundo:*
Omnia sed cunctis nasci dabit aurea
Terris
Iustitia.
Pendere hic, vt sæpè apud Manilium est μετεωρίζεσθαι, iactari, periclitari.

[c] *Vsurpandam oculis sese dabat adcurrentum:*

[d] Fortè *crepera*, quæ vox à crepando deducitur, vnde & *increpare* dicimus: nisi malis per transpositionem *pulchrá*: Nam & *pulchrè dicere* frequens apud Ciceronem.

[e] Morem dixit, vt Græci ἦθος animi affectum: & infrà *cæcus mos mentis acerba.*

[f] Duo Epitheta coniunxit more Græco: quod & alibi inuenias.

[g] Distingue:
Et malesuada lucri rabies subit: omnia Terror
Degener, ac mœsta facies formidinis implet.

[h] *indomitus.* Eundem errorem suprà emendauimus.

[i] *mentirier*, passiuè, pro *simulari*: & *mentirier incipit* pro *mentitur*, vt & sæpe Manilius.

[k] *externo.*

[l] ita infrà: *face denique vertex Ardet anhelanti.*

Quæ subiecta procul caudam maioris ad Vrsæ
Vertice brumalis circunuoluuntur Olympi:
Talis [a] *vtrique modo simul & fulgore micat lux*
Plurima quippe procul clare fax ardet in [b] *Arcton.*
Nec contemplandi labor anxius, omnia primis
Obuia [c] *ceu vibrant obtutibus, vnus ab ora*
Quæ sunt prima fere vestigia, præminet ignis:
Altera qua pedibus regio est clunalibus, ardet
Stella itidem, genibusque dehinc se tertia promit,
Æmula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
Non tamen his species, non sunt cognomina certa.
Sed permixta simul [d] *vulgi vice conuoluuntur.*

[a] *vtrunque* Aduerbialiter: ἀμφότερον Græcis, vt:
Ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.
[b] *Arcto.*
[c] malis forte *conuibrant*, quo vocabulo Apuleius vtitur.
[d] vide quæ supra notauimus.

GEMINI.

I L L A *quidem supero conserta relabitur axe,*
Inscia piscosi semper salis, ipsius autem
Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
Spartanam Geminos sobolem, prolemque tonantis
Egregiam, & [e] *proprio post reddita numina cælo.*
Nam Lacedæmoniis Mars cum caluisset [f] *Aphidnis,*
Castora Cecropij tulit inclementia belli:
At frater lucemque & fata superstitis æui
Exosus, sortem lacrymis efflagitat æquam:
Protinus alternæ germanos tempore vitæ
Iuppiter attollit, cælique in celsa receptans
Æterna flagrare facis iubet ignibus ambo.

[e] malim *patrio.*
[f] Rectè *Lacedæmoniis Aphidnis:* Aliæ enim Aphidnæ Atticæ teste Stephano: Eadem hæc fabula apud Hyginum est: Is ait: *vt Castor in oppido Ariadnis sit occisus* L. *Aphidnis.*

CANCER.

ALVO Helices Cancer subuoluitur: astraq; Cãcro
Iuno nouercales vt semper proderet iras,
Præstitit. [g] *hic etenim Lernæi gurgitis Hydram*
Vreret Alcides cum flammiger ausus in ipsum
Repere victorem, qua duro concaua dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere Asinos, ortos Thesprotide terra.
Et sidus Lenæ tuum disterminat aër
Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse
Forma solet, dispar chelarum flamma coruscat.
Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
Læua duas pigro succendit fomite flammas.

[g] Distingue:
—*hic etenim, Lernæi gurgitis Hydram*
Vreret Alcides cum Flammiger, ausus in ipsum
Repere victorem, qua duro concaua dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixêre Asinos ortos Thesprotide terra,
Et sidus Lenæ tuum: disterminat aër
Crassior hos.
[h] Fabula est apud Hyginum, Anonymum, & Græcos Scholiastas.

LEO.

Q V A *postrema pedum rutilat vestigia in Arcto,*
Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
Membra dehinc longi qua sese semita cæli
Plurima protendit, torrentur fomite acuto
Singula, & assiduis ardet Leo viscera flammis.

Hic Hyperionij flagrat via solis, & isto
Se duce cærulei referunt [a] momenta caloris.
Tunc succisa Ceres statim cum [b] mergite culmi
Construitur, flauos tondentur femina crines
Omnia, & aduectas late coquit area messes.
Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones
Flabra polo, tunc [c] Oceanum stata flamina cæli
Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

AVRIGA.

AVRIGATOREM par sit quoque cura videre:
Nanque tuas aures implebit fabula solers
Cretæi pecoris: hæc lac memoratur alumno
Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
Pulcher Erichthonius, currus & quattuor olim
Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
Læua iacet, fusoque super se corpore tendit
Plurimus,[d] atque Helices caput inclinatur ab ore.
Ille quidē in spacium mēbra explicat: at Capra læuo
Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
Fine manus paruas Hœdorum suspice flammas.
Qui postquam Oceano sese expediere sonoro,
Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
Vt spumosa truci pulsentur littora fluctu,
Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

TAVRVS.

NEC minus Aurigæ qua sunt vestigia curui,
Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
Illic setosam pecoris perquirere frontem
Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
In terram figens oculos: tum cætera signa
Flammarum similem procul inter sidera formam
Ostentare valent: [e] gemino sic cornua ductu
Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrinque.
Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
Perquirenda aliis pecoris frons æqua resurget:
Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
Sic [f] media creber pecori frontem asperat ignis:
Sic Hyades Tauri toto procul ore corascant.
At Borean læuo qua Taurus acumine pulsat,
Desuper aurigæ dexter pes imminet astro.
Vna pedem Aurigæ dextrum cornuque sinistrum
Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas.

[a] Hac significatione momen, & momentum sæpe vsurpat Manilius.

[b] Maro: *Cerealis mergite culmi.* Vide Seruium.

[c] Nota: *Oceanum pelagus*, vt *Stertinium acumen.* Infrà: *Surgunt Oceano iam gurgite.*

[d] Lege: *ádq; Helices caput.*

[e] Lege & distingue:
—gemino sic cornua ductu
Erigit ætherij vigor ignis, & ignis vtrinque
Sic camuris ardet protractibus: haud tibi signis
Perquirenda aliis pecoris frons æquore surget
Oceano:
De camuro vide Festum, & Macrobium. Isidorus: *Camorum enim verbo Græco curuum significat:* Hodie *Camor* legitur. Deriuat autem ἀπὸ τῦ καμπῆς. Taurum vocat pecus, vt & infrà: Æquor Oceanum, vt Oceanum pelagus suprà.

[f] *mediam.*

CEPHEVS

CEPHEVS.

NEC *mea musa senem* [a] *tacitũ Cephea relinquet:*
Iãsidem quoque summa poli Cephea reuoluunt:
Illum quin etiam rutilæ pater intulit æthræ,
Donauitque polo. tergum Cynosuridos Vrsæ
Post habitat, geminasque manus à pectore tendit.
[b] *At diducta pedes tamen huic mensura seniles*
Diuidit, extrema quantum pede distat ab Vrsa.
Non eget huius enim sedes sacra numinis bilum.

CASSIEPEIA.

R VRSVM *decliui si visum tramite* [c] *vergas,*
Prima tibi vt flexi linquatur spira Draconis,
Infortunatam spectabis Caßiepeiam.
Sed nec multa tamen, cum cælum lumine toto
Luna replet, terram vt superet fax aurea noctem,
Occurret genitrix oculis quærentibus [d] *adsunt*
Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & [e] *ægre*
Lux hebes est matri: vix qualem Caria quondam
Nouerat intrantem per claustra tenacia clauem.
Formatur stellis distantibus: inque humeros vix
Tenditur angustos, natæ fera fata retundunt.

ANDROMEDA

NANQVE *subest, teretisque poli simul orbe* [f] *notatur,*
Andromeda [g] *incendi quæ semper luce coruscans*
Sponte oculos in membra rapit: face denique vertex
Ardet anhelanti, geminamque per aëra fundunt
Lucem humeri, & summis lux æstuat ignea plantis:
Igneæ quinetiam per cælum [h] *singula flagrant*
Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
Sed tamen hic etiam viuax est pœna dolenti:
Nam diducta vlnas magna distendit in æthra,
[i] *Vinculaque in cælo retinent quoque tenuia, quippe*
Brachia contortis adstringunt nubila nodis.

EQVVS.

R VRSVS *odorato* [k] *quæ vertex crine tumescit,*
Andromedæ capiti succingitur indiga pleni
Aluus Equi, summo [l] *quam fax in vertice vibrat*
Virginis, inque auras cornu vice surgit acuti,
[m] *Ipsa sub abscisso late micat aurea ventre,*
Cornipedis simul hunc lux indiscreta renectit,
Communique rubent duo semper sidera flamma.
Treis latus atque armos aliæ [n] *pecoris pinxere,*
Et spacio disiuncta pari fax æmula flagrat.

[a] *Tacitum* Passiue: Cephea, κηφῆα, Ionicè.

[b] *At diducta pedes tantum huic mensura seniles.*
Diuidit, extremo quantum pede distat ab Vrsâ:
Non eget huius enim sedes sacra luminis bilum.

Sedem dixit sidus, vt Aratus τοΐοιο θυητοῖς ἱερὴ ἕδρα: Germanicus *in sede notarit. non bilum* dixit more veterum: Lucilius:

Quodque tuas laudes culpas non proficis bilum

Alius Poëta: —*Sisyphu' versat*
Saxum nitendo sudans, nec proficit bilum.

& mirum est *bilum* produci, *nihilum* corripi.

[c] Malit forte quis *vertas*. Ego hoc retineo. Manilius:

—*Vtraque caudam*
Vergit in alterius rostrum.

[d] *absunt.*

[e] malim *ægra*. quæ sequuntur alibi sunt explicata.

[f] *rotatur* κυλίνδ) Arato.

[g] *ingenti qua semper luce coruscans.*

[h] malim *cingula*. ζῶμα Arato.

[i] *Vinculaq; in cælo retinet quoque: tenuia quippe*
Brachia contortis astringunt vincula nodis.

Scriptum fuit BINCVLA: posteà literæ traiectæ: vna iniecta.

[k] *quà.*

[l] iterùm *qua.*

[m] Distingue: *Ipsa sub abscisso latè iacet aurea ventre Cornipedis:*

[n] Equum vocat Pecus, vt suprà Taurum. Versus est Spondaïcus, vt multi in Auieno.

Plurimus ignis inest, vasto globus æstuat orbe.
Sed non & capiti similis rubor, ipsaque ceruix
Quauis procero surgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix est spectabilis igne.
Vltima qua mento sese explicat, haud minor illa
Quattuor est primis quæ formam lumine claro
Cornipedis simulant: non [a] hinc Equus integer artus,
Non quadrupes cælo sustollitur, [b] at tenus aluo
Erigitur, media iam cætera pone negantur,
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
[c] Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone,
Inclita post Lyciæ redeuntem bella Chimæræ,
Mystica quà rupes doctis obmurmurat antris,
Herbarum carpsisse comas, & gramine odoro
Expleuisse famem, sed cum sitis arida fauces
Vreret, ac nullo manaret gurges hiatu,
Illisisse pedem, cornuque excita repente,
Lympha camœnalem fudit procul Hippocrenen.
Aones hoc latici posuerunt nomen [d] equino
Pastores: strepit hæc placido inter saxa susurro,
Atque Helicone cadens sese sitientibus herbis
Inserit, Ascræas donec vaga gurgite valles
Viuificet, rigat [e] has animas & Thespia pubes
Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
Ast Equus alterno redit inter sidera motu,
Oceanique salo caput exerit, haud tibi magni
Cura laboris erit cælo spectare sereno
Cornipedem: micat ille procul flagrantibus astris,
Et perfusa recens educit pectora ponto.

[a] hic ἥμισυ Arato.

[b] ——— at tenus aluo
Erigitur mediâ: nam cætera pone negantur.

[c] Nanque hunc.

[d] Equinum vocat, vt Persius Caballinum.

[e] hâc legendum.

ARIES.

TVNC celer ille Aries, longi qui limitis orbe
Æthera percurrens, nunquam Cynosurides Vrsæ
Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro
Visus Equi, magno celsum secat aëra motu.
Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
Marcida lanigeri tantum se forma sub auras
Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
Orbe habeant, [f] nulloque decus dea proferat ore.
Sed licet hunc oculis frustra flectere per æthram,
(Nam semper propriis caret ignibus) en tibi [g] propter
Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
Suspectanda patent. vocat ingens baltheus vltro
Quærentem, [h] non longa Aries statione locatus,
In conuexa redit paruo se tramite: subter

[f] melius nullomque decus.

[g] Aduerbialiter: Cicero: Etenim propter est spelunca quadam. Propter à pro descendit, eâ formâ, quâ subter à sub, & inter ab in.

[h] —non longâ Aries statione remotus
In conuexa redit: paruo se tramite subter
Distinet.

Aratus: ὀλίγον γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἱστάμενος. Distinet vt apud Lucretium. Et mare, quod latè Terrarũ distinet oras, διείργει.

Distinet & medio cælum citus ordine currit,
Vltima Chelarum qua brachia, quaque corusco
Circulus axe means rutilum secat Oriona.

DELTOTON.

EST *etiam Graio quod semper nomine* [a] *nostri,*
Deltoton memorant:[b] *simile est latus istud vtrunque:*
Porrigitur summum signo caput: angulus arctat,
Et gemini suprema iugi vicinia mordet.
Tertia quæ stantes sustentat linea ductus,
Parcior, haud simili sese sub limite tendit,
Et contracta modum gemina face flammigerarum
Stellarum superat. quin & [c] *quæ subter* [d] *in astro*
Lanati marcent pecoris, pluuioque tepescunt
Iam vicina noto, minor istic linea luce
Et fulgore facis præuertitur: at locus olli
Post tergum Andromedæ; sic se tulit ordo dicatus.

PISCES.

HINC *si vicino flectaris lumina visu,*
Inque notum sensim boreali ab cardine [e] *doctus*
Inclinere oculos, proles tibi [f] *tertia Pisces*
Surgent Bombycij: sedes data quippe duobus
Piscibus ingenti qua celsam circulus æthram
Orbe secat, tendit qua [g] *penna extrema sinistræ*
Ales equus, mundo quà pectora Laniger alto
Vrget, & aduerso surgente corpore Taurum
Respicit [h] *hinc medio signantur sidere Pisces:*
Quorum alius rigida consurgit in aëra forma
Celsior, & [i] *boream propior sapit alter aquarum,*
Troicus haurit aquas, funditque ephebus ab vrna:
Pone auidus iacet in notialia nubila pronus.
Sed tamen hi late stellis ex ordine fusis
Nectuntur caudas, & lenta trahuntur vtraque
Vincula, per cælum coëunt quæ [k] *cingula rursum,*
Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
[l] *Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.*
Ex humero Andromedæ læuo quoq. noscere Piscem,
Qui rigidum celsi suspectat cardinis axem,
Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistræ
Cæruleus erigitur.

PERSEVS.

QVIN *& vestigia propter*
Persea sub volucri par est tibi quærere forma
In caput inque humeros rotat ægrã machina mundi
Andromedam: [m] *Threici nam sub flabris aquilonis,*
Nititur alato vindex pede, maxima cuius

[a] Nostri, nimirum Latini: vt Cicero: *Nostrique Latini:*
Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero.

[b] Puto legendum.
— simile est latus: istud vtrinque
Porrigitur: summum signo caput angulus arctat,
Et geminum suprema iugum vicinia mordet.

Ait latera, hoc est, lineas duas quæ basi insistunt, esse similes, hoc est æquales; & in angulum coarctari. Videtur itaque latus vocare crura: ἀνυγηλόγως. Possis etiam legere *Simile Stlatus istud vtrunque Porrigitur.* Nam veteres lites Stlites, latus Stlatus dixerunt.

[c] *quà* Locum designat: Vide Aratum.

[d] Ita suprà *rutilãtia cingula in Astro. a ductus.*

[f] Alibi coniecimus *Dercia* legendum, & sequenti versu *Bambicij.*

[g] *penna.*

[h] *hic.*

[i] *— Borean propior subit: alter aquarũ,*
Troicus haurit aquas, funditque vbi Ephebus ab vrnâ,
Pone auidus, iacet in Notialia nubila pronus.

Alibi explicauimus.

[k] Melius hic foret *singula.*

[l] Ex Cicerone: *Quem veteres soliti Cælestem dicere Nodum.*

[m] *Thraci.*

Dextra

Dextera mærentis soliam prope Caßiepeiæ,
Tenditur, ingentique dehinc vestigia passu
[a] *Pulueruleuta quasi cano procul aëre pandit.*

PLEIADES.

PLEIADES *femoris pariter sub fine sinistri*
Perseus protollit: locus has habet arctior omnes
[b] *Connexas. lenta facis haud procul istas*
Ostentat rutili lux sideris, ægra sororum
Lumina nec claro flagrat rubor aureus astro.
His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
Pœnus Atlas, subiit celsæ qui pondera molis,
Cæliger, atque humero magnũ super æthera torquet.
Fama vetus septem memorat genitore creatas
Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
[c] *Electra, Alcyone, Celæno, Taygeteque,*
Et Sterope, Meropeque, simul famosaque Maia.
Prole dei cerni sex solas carmine Mynthes
Asserit: Electram cælo abscessisse profundo
Ob formidatum memorat prius Oriona.
Pars ait Idææ deflentem incendia Troiæ,
Et numerosa suæ lugentem funera gentis,
Electram tetris [d] *mæstam dare nubibus orbem,*
Sæpius obscuris caput vt sit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab vndis,
In conuexa poli, sed sede carere sororum:
[e] *Atque os discretum procul edere destitutam,*
Germanoque choro sobolis lacerata ruinis,
Diffusamque comas cerni, crinisque soluti
Monstrari effigiem: diros hos fama cometas
Commemorat tristi procul istos surgere forma.
Vultum ardere diu, perfundere crinibus æthram,
Sanguine sub pingui rutiloque rubere cruore.
[f] *Quin Meropen addit postquam Sisypheia vincla,*
Et thalamos sæuo sortita est omine diuûm,
Indignam aëria credunt mage sede fuisse.
Sic anceps numero fit fabula, sexque per æthram,
Vergilias cerni tenet vsus, sed simul omnes
Arctauere globum: ter in auras angulus exit
Flammiger, & mixtis Atlantides ignibus ardent,
Nec tamen est fama similis vigor, ampla sorores
Fabula nobilitat: modus ollis parcus, & ignis
[g] *Vix tenui longe face fit spectabilis istas*
Alterno redeunt cum bina crepuscula mundo,
Seu nox [h] *australes adolet cum cærula flammas,*

Seu

[a] κεκονιμένα Arato.

[b] Versus mutilus.

[c] *Electra, Alcyonéque, Celæno, Taygetéque,*
Et Sterope, Meropeq́; simul, famosáque Maia
Prole Deû. cerni sex solas carmine Mynthes
Asserit.
Mynthen nominat nescio quem, qui Astronomica carmine scripsit, quod si verum est, apud Theonem, pro φασὶ ζ οἱ μῦθοι in Pleiadum fabula legi poterit φασὶ ζ ὁ Μύνθης. Fabulæ sequentes apud Theonem, Hyginum, & Anonymum sunt.

[d] melius *mæstum.*

[e] *Atque os discretum procul edere, detestatam*
Germanosq́; choros sobolis lacrimare ruinas,
Diffusamq́; comas cerni, crinisq́; soluti
Monstrari effigiem:
Verissima emendatio. Anonymus: *Vocatamq́; Electram, quæ non sustinens videre casum pronepotum fugerit. Vnde & illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt, & propter comas quidam Cometen appellant.* Hyginus: *Alij dicunt Electram nõ apparere, ideò quod Pleiades existimẽtur choream ducere in stellis. Sed postquam Troia fuit capta, & progenies eius quæ à Dardano fuit euersa, dolore permotam ab his se remouisse, & in circulo qui Arcticus dicitur constitisse, ex quo tam longo tempore lamentantem capillo sparso videri. Itaque è facto Cometen esse appellatum.* Ouidius Fastorum IV.
Siue quod Electra Troiæ spectare ruinas
Non tulit, ante oculos opposuitque manum.

[f] Fortè: *Quin Meropen alij, postquam tua Sisyphe vincla,* & versu sequenti pro *sæuo*, malim *scæuo*, vel *læuo*.

[g] *Vix tenui lõgè face fit spectabilis: istas,*
Alterno redeunt cum bina crepuscula mundo, &c.

[h] Puto *astrales.*

Seu matutinus cum sidera disiicit ortus,
Conuolui cælo summa pater annuit æthra.
Nec minus arenti cum crine attollitur æstus,
Et cum cana comas redit anno bruma rigenti,
Tempore designant. nam si se gurgite tollunt
Vergiliæ, curuas in flaua noualia falces
Exercere dies: si condunt æquore flammas,
Tellurem presso proscindere tempus aratro.

LYRA.

EST *Chelys illa dehinc, tenero quæ lusit in æuo*
Mercurius, curua religans testudine chordas,
Vt Parnasseo munus memorabile Phœbo
Formaret neruis opifex deus. hanc vbi rursum
Concentus superi compleuit pulcher Apollo,
Orphea Pangæo docuit gestare sub antro.
[a] *Hic iam fila nouem docta in modulamina mouit,*
Musarum ad speciem: Musa satus ille repertor
Carmina Pleïadum numero deduxerat: at cum
Impia Bassaridum carpsisset dextera vatem,
Et deuota virum tegeret Libethra peremptum,
Intulit hanc cælo miseratus Iuppiter artem
Præstantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
Flexerat: Adnixi quæ semet sidera porro
Sustollunt, læuum propter Chelys hæc femur adstat.
Aduolat ast aliud latus Ales, & ore canoros
Tenditur ad neruos, media est Lyra sede dicata
Cycneo capiti, & curuo contermina signo.

CYGNVS.

NANQVE *& sidereis Cygnus secat æthera pennis*
Donatus cælo, non claro lucidus astro,
Sed tamen os flagrans, & guttura longa coruscans.
Grandibus haud equidem stellis, non his tamen atris
Obscurisue micat, trahit in conuexa volatum
Perfacilem, & dextro late [b] *Cepheida dextram*
Radens remigio, summa ad vestigia læuam
Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

AQVARIVS.

NAM *post Cornipedem flagrant duo sidera Pisces,*
Pisces [c] *Bombycij: caput autem subter equinum*
Laomedontiadæ se dextera tendit ephebi.
Ipse dehinc longos insignis Aquarius artus.
Adstat ad hirsuti caudam pulcher Capricorni.

[a] *Hic nam fila nouem docta ad modulamina mouit,*
Musarum ad speciem Musa satus: ille repertor.
Carmina Pleïadum numero deduxerat: At cum
Impia Bassaridum carpsisset dextera Vatem,
Et deuota virum tegeret Libethra peremptum,
Intulit hanc cælo, miseratus, Iuppiter artem
Præstantis Iuuenis, pecudes qua & Flumina Vates
Flexerat: At Nixi, &c.

Prima explicantur istis Anonymi: *qui intendit chordas septem Atlãtidum numero*: de Mercurio: & posteà de Orpheo: *Fecit autem chordas nouem iuxta numerum Musarum.* De Lyra, & Orpheo habes apud Manilium libro I. & libro V. & apud Hyginum. Deuotam dixit Libethram, aut quia sacrata erat Musis & Libero patri, aut quia execranda, ob scelus. Ita Ouidius: *Viuite deuoto fœmina, virque thoro.*

[b] manum Cepheos.

[c] *Bambycij*, vt alibi ostendi.

[a] Legendum *vbi*, nisi Auienus *vt*, pro *vbi* posuerit. Nam & suprà legitur:

——— *vt artus*
Longius effusum spatiosa volumina tendunt.

[b] Antiqui codices *Hic iam* optimè. Ridenda est Morelij audacia, qui primus mutauit.

[c] ita alibi *pulsuque Deus semel ordine facto Flectitur æstiuo*, Deus est Sol. Pulsus, ἡ τροπὴ. τρέπειν inter alia est pellere, vnde τρόπαια, & Tropici circuli, quia, vt Hyginus ait, vltrà eos Sol non transit, sed statim reuertitur. Vnde τὴν τροπὴν Astronomi Latini *Pulsum* transtulere. Sallustius in Historiis: *Orion oritur iuxtà Solis æstiui Pulsum*.

[d] Aratus mergos tantùm nominat. Hic rectè Mergos Phocis coniungit. Vtrique enim cum possint in Terris versari aquā præferunt. Nam & Phocas nonnunquam in terris esse, ibique spirare, dormire, parere, tradit Plinius. Latini Vitulos marinos vocant.

[e] *cum lux in Arundine flagrat Ignis mundani:*

[f] Versus hic cæsura caret, nisi voces transponas.

[g] Si *chelam* leges ad ipsum Scorpium referetur: si *Telum* ad Arcitenentem: & non ineptè eadem vox erit repetita quod familiare Auieno. Exigit est ἐξάγει, ni malis *Erigit*.

[h] *abditur autem.*

[i] *aliam.*

[k] *Telum* Legendum.

CAPRICORNVS.

IMVS [a] *vt australi descendit circulus axe*
Signifer, inque notum rutilis cadit orbita solis.
Hispida setosi marcet species Capricorni.
[b] *Huc cum Threicio veniens à cardine Phœbus,*
Vertit iter, [c] *pulsusque deum, mirabile dictu,*
Brumalis redigit; non tum mihi longa phaselis
Æquora tententur, non tum freta turbida pinu
Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
Parua dies, vastoque dehinc depressus in alto,
Nequicquam pigræ clamarit sidera lucis:
Interea totis notus acer sæuiet vndis,
Excitumque salum verret notus. aurea solis
Cum nota cornigeri sidus pepulit Capricorni,
Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
Tunc sunt fluctu magis: tamen isti sæpe malorum
Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
[d] *Mergorum & focæ similes: trahit vnda pauentes.*
Ac retrahit: quærunt oculis distantia longe
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

SAGITTARIVS.

PAR *metus ex pelago tibi sit quoque, Sole Sagitta*
Cum lenis adflatur, [e] *cum lux in arundine flagrat,*
Ignis mundani cum tela extrema coquuntur,
Cumque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piceam spectaris surgere noctem,
Informem tetris tellurem vt vestiat alis,
Littus ama, [f] *fuge solers cærula tegmina noctis,*
Exitiumque sali, rabidique pericula ponti
Anteueni, iam solue memor vaga carbasa malo,
Iam prolixarum iaceat rigor antennarum,
Mensis an infausti vel duri sideris index
Scorpius exoriens sit tempore noctis adultæ.
Hic matutino veniens procul æquore [g] *chelam*
Exigit è pelago, telam trahit vltima caudæ.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta
Arcitenens, tardos & gurgite liberat artus.
Tum Cynosura etiam matura in tempore noctis
Altius in boream sustollitur, [h] *abditus autem*
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protentasque manus, mediamque immergitur aluum.

SAGITTA.

QVIN *norunt* [i] *alia superum connexa Sagittam:*
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia neruis:
Inscia nam domini est; [k] *cælum super aduolat ales.*

Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,
Cana pruinosas extendit colla sub Arctos.

AQVILA.

ARMIGER *hanc etiã Iouis aduolat,*[a] *arbiter ignis*
Aetherij, sed membra minor: procul hic tamen alto
Cum redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, summaque in margine noctis,
Spumosum late mare subruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox flabra procacia verrunt.

DELPHIS.

TVM *curuus caudam subit inter sidera Delphis,*
Dux Neptune tui quondam super æquor amoris.
[b] *Hic iam detrusæ in latebras procul Amphitrites,*
Arduus occiduos humeris vbi sustinet axes
Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
[c] *Mollis dorsa tulit. breue signo corpus in astris,*
Et super[d] *auritum ponto surgit Capricornum:*
Hic medios artus teter stupet,[e] *altera porro*
Quattuor illustrat facibus rubor aureus, atque
Bis gemino discreta situ micat ignipotens lux.
Omnia quæ Soli & rigido interfusa Aquiloni,
Aetheris incurui moles rotat, inque frequentes
Occasus ortusque trahit moderator Olympi,
Sunt digesta mihi, quæ rursum limite abusque
Sese Hyperionio, pluuialis concaua in austri
Dimittunt, terram donec notus ambiat æthram,
Dicere Romuleo connitor carmine solers.

ORION.

[f] SVBTRAHIT *obliquo qua sese circulus orbe*
Signifer, in borean australes egerit vmbras:
Vt medij iam mole poli fera pectora Tauri,
Suscipit Orion: neque quisquam necte serenæ
Transierit, celso late se cardine pandit,
Auratumque rubens dimittit balthéus ensem.

SIRIVS.

TALIS *& ipse virum gemina ad vestigia custos*
Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
[g] *Aetheriæ Canis ille plagæ, cui plurimus ardor*
AEstuat in mento, multus rubor imbuit ora,
[h] *Stridit anhelanti face pestifer aëra motu,*
Torret & inmodicis terras coquit ignibus astri.
Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:

[a] Fortè etiam hîc repetita voce: *Armiger* legendum. Sæpe ea Figura vtitur Auienus: Sæpè quoque ea iniquis exscriptoribus mutãdi dedit occasionem.

[b] *Hic nam.*

[c] *Mollis dorsa*, vt suprà *currus caudam*, & *cætera plurimus*. Auienus plerumque [illegible].

[d] Nescio cur Capricornum *Auritum* appellat: Alibi sæpè *hirsutum* vocat. Considera an non & ita hîc legendum sit.

[e] hoc est *alteram partem*, vt de Serpente *altera porro Plurimus.*

[f] Vide an legendum sit:
Subtrahit obliquo quà sese Circulus orbe
Signifer à Borea, inque Australes fugerit vmbras,
Sub medij iam mole Poli fera pectora Tauri
Suscipit Orion.
Tamen *vt medij* potest tolerari, vt sensus sit *mole Poli velut medij*. Sed cætera tolerari non possunt.

[g] ὁ [illegible].

[h] *Stridit anhelanti face pestifer: aëra motu,*
Torret, & immedici Terras coquit ignibus astri.
Antiqui codices habent *in medici*. *Coquit*, vt *suprà*, *cum tela extrema coquuntur.*

[a] Antiqui habent *Aluus Oceneaest*: Legendum *Aluus cœanea est*. Antiqui Y Græcum OE Diphthongo reddere solebant.

[b] *Marcebunt sata cuncta diu*:

[c] *Calori* pro *calore*. Ita sæpè Auienus, ἀρχαϊκῶς.

[d] Huius vocis repetitio, quæ versu sequenti est, vt ter suprà, errorem præbuit. Legendum enim & hic *Sirius*.

[e] Fortè.

—— altera siqua
Stellarum fulgent rutila, vt quæ plurima longo
Bellua fert lateri.

Lateri pro *latere*. Sed dubito quomodo Canis rectè Bellua dicatur. Videant malis *longi Regula fert lateris*.

[f] In Manuscripto Germanici in quo hi versus inserūtur pro *autem* est *igneo*. Rectè, vt puto, sed μετὰ συναιρέσεως.

[g] *—— neque enim se Thessala cymba*
Solenni in faciem monstrat more: Extima puppis
Surgunt Oceano: velut alto à gurgite Nauta
Camportum tenuere, auidi volitantia raptim
Sipara conuertunt, tergoq; incurua remulco
Littora certatim subeunt simul:

Antiqui habent *Solenne* non malè: Ita Ouidius *in mare* pro *in mari* posuit. Si parum est id quod velis annectitur, σίφαρον Græcè: Lucanus: *imaq; pandens Sipara velorum perituras colligit auras*. Silius: *Vos summi annectite sipara veli*. Cicero pro velo Mimico sumpsit de Prouinciis Consulum: Et ita Festus interpretatur. Sed malè legitur hodie *Siparium*. Dubito quomodo dixerit *tergo remulco*, cū *remulco* sit substātiuum. Antiqui habent *tergumq; in curua remulco*. Rectè; vt sensus sit, *Litora subeunt certatim tergum nauis remulco*. Remulco trahi dicitur, cum nauis magna Scaphæ remis ducitur, vt Festus monet. Isidorus *Remulcum funis, qua deligata naui trahitur vice remi*. Cæsar: *nauem remulco, multisq; contendens funibus educit*. Hinc *remulcare*, ῥυμουλκεῖν Polybio, & Diodoro. Afranius dixit: *Si qua celeriter solui poterat in altum remulco retrahitur*. Valgius:

Hîc mea me longo succedens Prora remulco
Lætantem gratis sistit in hospitiis.

Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
[a] *Aluus cyanea est*, mento grauis effluit ardor,
Qui formidato sub nomine Sirius æthram
Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
[b] *Marcebunt sata cuncta*: diu nanque indiga succi
Si qua jacent, cedunt, valido penetrata [c] calori,
Ac decoctorum languebunt germina florum:
Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
[d] Si prius attollit blandusque illabitur herbas
Sirius & dulci nutrit tepefacta sereno.
Hunc hunc flammanti cum primum vibrat ab ortu,
Auribus atque animo capimus procul. [e] altera si qua
Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant,
Et designandis tantum sunt addita membris.

LEPVS.

PARVVLVS in stellis Lepus est quoque: nanque vbi magnus
Emicat Orion gemina ad vestigia subter
Vrgetur cursu rutili Canis: ille per æthram
Effugit instantem, premit [f] autem Sirius ore.
Auritum primis emittit gurges ab vndis:
Ille minax pauidum superaditur, & procul idem
Cum Lepus occiduum sese inclinauit in æquor,
More latebrarum repetens freta, Sirius alto
Defluit ab cælo, mersumque per humida quærit.

ARGO.

MAGNVS Iasoniam cauda Canis extrahit Argo,
Puppe refulgentem: [g] neque enim se Thessala cymba
Solenni in faciem monstro mouet extima puppis.
Surgunt oceano velut alto à gurgite nauta,
Cum portum tenuere auidi, volitantia raptim
Sipara conuertunt, tergoque in curua remulco
Littora certatim subeunt simul, illa marinas
Iam defuncta vias, procul imi littoris algas
Pone subit, terramque tenens secura quiescit:
Sic Argo rutilam tantum inter sidera puppim
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaclum puppis dimittit in vndas,
Celsior, ac merso descendit in æquora clauo.

CETOS.

DISTANTEM Andromedam prolixi tramite mundi,

Perterret

Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra
Andromedam boreæ celso rotat æthere cardo.
Bellua dira noto vehitur: trahit auster in [a] arcto
Ora inimica salo: nam qua se laniger alto
Cælo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
Augentur, rutilat subter Nereia Pistrix,
Efflua percurrens non multi fluminis astra.
Illa memor longæ formidinis, illa [b] duorum
Inter signa tenax, horret squalentia monstri
Terga procul, pauidumque super caput inserit vndis.

[a] arcton.

[b] Forte *Suorum* hoc est patris, & matris, & sponsi.

FLVMEN.

Qvin & cæruleo flumen quoq. gurgite manans
Astra inter sedesque deum, [c] pars æquoris esse
Credidit Ausonij: nanque hunc dixere priores
Eridanum, Venetos late qui lapsus in agros,
Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus.
Hic fusum cælo quondam Phaëthonta sub vndas
Excepit senior, leue cum sensere iugales
Ætherij rectoris onus, cumque ignifer axis
Tramite sub mundi mortales spreuit habenas,
[d] Diis data tum late texere incendia terras.
Astra vorax ignis, flammæ sola cuncta coquebant,
Donec fata sui miseratus Iuppiter orbis,
Redderet ætherij Phœbo moderamina cursus.
Illum prolixis duræ Phaëthondides vlnis
Planxerunt, rediit supero pax aurea mundo.
Eridanumque senem nutu Iouis omniparentis
Astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
Commemorat, largo segetes quod nutriat amni,
Arentisque locos, vnda [e] fœcundat alumna,
[f] Vel quod de medij prolapsus parte diei,
Vastus in æquoreas pelagi sese inferat vndas.
Iste pedem læuum rutili subit Orionis,
[g] Fusaque quæ geminos adstringunt vincula pisces,
Eridani coëunt anfractibus, [h] vt procul ille
Tenditur effusi vi gurgitis: huc quoque cristæ
Cedit apex, summa qua lux Pistrice coruscat
Desuper, & flammis candarum cingula figit.

[c] Hæc sunt corrupta: forte cum prioribus ita restituenda:

Quin est cæruleo Flumen quoque gurgite manans
Astra inter, sedesq; deûm: pars Æquor id esse
Credidit: Ausonij nanque hunc dixêre priores.

Nonnulli putarunt esse Oceanum: non omnes: Nam Itali veteres Padum. Hyginus: *Complures autem Oceanum esse dixerunt.*

[d] Scriptum fuit *Disdata* pro *didita*.

[e] *Facundet*. Sequitur enim *inferat*.

[f] Anonymus: *ideò inter astra collocatus, quod à Meridianis partibus cursum dirigat.*

[g] Ciceronem imitatur: vt alibi ostendimus.

[h] Legendum puto:

Eridani coëunt anfractibus: hic procul ille
Tenditur effusi vi gurgitis: hic quoque crista
Cedit apex.

PISCIS MAIOR.

Inter demissum procul in vada cærula clauum
Puppis Iasoniæ depictaque terga carinæ,
Et Pistrim vndicolam, Leporis qua tenditur aluus
Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
Vel lux multa micat, vel fit memorabile nomen:
Nulla etenim forma flammarum Iuppiter ignes

Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
Seclorum serie longa, istas denique signant
Interualla faces, similis quoque lux habet [a] omnis,
Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
[b] Ne exspectanda forent ponto quod sola carerent,
[c] Cætera descriptis aptantur singula membris,
Formarum flagrans leporem, qua Sirius vrget
Languida, nec certo sub nomine cuncta feruntur:
Vltra setosi rursum speciem Capricorni,
Cardinis immersi qua sunt australia flabra,
In Pistrim horrificam conuersus viscera piscis
Subuehitur. notium vocat illum Græcia piscem.
Stellæ aliæ mundo qua pulcher aquarius instat,
Et qua cristato consurgit belluæ dorso,
Vsque sub aërij rutilantia sidera Piscis,
Sunt mediæ flammæ steriles ac lucis egenæ:
Nam passim ignoti vice vulgi semet in æthram
[d] Protollant dextram, sed tantum propter ephebi
Pocula, quem diuûm mensis gestare loquuntur,
Effusa se species liquidarum fundit aquarum
Partes in geminas: lux illis clara duabus
Est solum facibus, non hæ spaciosa per æthram
Interualla tenent, neque lumen lumine forte
Collidunt, vni Phrygium nam subter ephebum
Ardet apex, alij qua curuam bellua caudam
Terminat insignis, lato vomitur globus igni.
[e] Cunctis nomen Aquæ est, quæ stellæ denique propter
Ora Sagittigeri, quo se vestigia prima
Cornipedis simulant, circumuoluuntur Olympo
[f] Queis face sub tenui tenebrosis marceat ignis.

ARA.

ECCE venenatæ qua Scorpius agmine caudæ
Plurimus erigitur, tepidumque supermicat austrum,
Paruulus hic Aram locus exprimit. [g] hoc satis arcto
Tempore suspicies mundo rutilante referri.
[h] Nam polus aduerso qui tollitur axe Bootis,
Quantum suspenso vada linquit turbida cælo
Oceani, tantum in sibimet contraria tendit.
Arcturum vertex leuat [i] arduus, imbrifer austri
Aram cardo premit: breuis olli semita cæli,
Occasusque celer, tamen isto luciparens nox
Fata hominum miserata prius, miserata labores,
Certa procellarum statuit [k] prodere signa,
Ne tibi cum denso conducitur aëre cælum,

Inte-

[a] hoc est *omnes*.

[b] *Ne spectanda forent.*

[c] *Cætera descriptis aptantur singula membris*
Formarum: Flagrans Leporem qua Sirius vrget,
Languida, nec certe sub nomine cuncta feruntur.

[d] *Protollunt: dextram sed tantum propter Ephebi*
Pocula quem Diuûm mensis gestare loquuntur,

[e] Fortè:
Cunctis nomen Aqua est: Stella quoque denique propter
Ora Sagittiferi, qua se vestigia prima
Cornipedis simulant, circumuoluuntur Olympo,

[f] *Queis marceat*, pro *queis marcet.* Ita suprà: *quibus vsque ferinâ Prona sit effigie* pro *prona est.* Et infrà *similis quibus haud sit imago.*

[g] *hanc* Aram videlicet.

[h] *Nam Polus, aduerso qua tollitur Axe Boötes,*
nisi malis: *Nam Poli ab aduerso qui tollitur axe Boötes*

[i] hoc est *sublimis*. Sed puto legendum *Arcticus*.

[k] melius: *procudere*, aut *producere*.

Inter nimbiferas nubes spectabilis exstet
Ara poli, longa vt glomerent circumque supraque
Fœta pruinarum se vellera, qualia tristi
Coguntur vento, terraque [a] *excita per æthram*
Nubila conceptos effundunt desuper imbres.
[b] *Non Ara, non sit tali sub tempore vertex*
Clarior hoc: nam sæpe nouum prænoscere signo
Nox docuit, noctis siquis præcepta sequatur,
Incassum zephyri voluunt mare: si quis at ista
Respuat, incautas percellent flabra carinas:
[c] *Vix, scis, fera Iouem subeat miseratio rerum,*
Pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
Certior ast ollis veniet spes, axe supremo
Si boreæ stringat rutili coma [d] *fulguris auras.*
His signis austri raptabunt flabra fluentum,
Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.
At si Centaurum medio sub tramite cæli
Videris, vt fluctu tantum discedat Eoo,
Quantum adit occasum, sit tectus desuper autem
Nube humerum, & cælo sint omnia signa priora,
Eurus erit, verret salsi vada gurgitis eurus.

CENTAVRVS.

CONTEMPLATOR *enim geminæ rutilãtia formæ*
Viscera, quod signis [e] *subtexit membra duobus.*
Nam qua parte hominem quadrupes sustollit equino
Ventre superstantem, versatur Scorpius ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Curua venenati [f] *sunt tantum brachia signi.*
Ille autem dextram protendere visus ad Aram
Cælicolum, iustæ persoluit munera vitæ,
Agrestemque manu prædam gerit: hic vbi celso
Pelion adsurgit dorso, nemorosaque late
Inserit aëriis iuga nubibus, arbiter æqui,
[g] *Egerat Alcidæ legum post bella magister.*

HYDRA.

DESVPER *ingenti sese agmine porrigit Hydra,*
Quæ prolata salo longe latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudamque feroci
Centauro inclinat, transit spaciosa Leonis
Viscera, & ingenti sub Virgine summa quiescit.
Quin etiam spirare putes, sic agmina cælo
Lubrica conuoluit, sic spiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore trisulcam.
Spirare medio gestat Cratera coruscum,
Vltima cæruleum sustentant agmina Coruum,
Ales vt intento fodiat vaga viscera rostro.

[a] vt suprà: *Excitumque salum.*

[b] Rectè emendaui:
Non Ara, non sit tali sub tempore vertex
Clarior: hoc nam sæpe Notum prænoscere signo.
Nox docuit.

[c] *vix, si fera Iouem subeat miseratio rerum.*

[d] Physicè Iouem interpretatur fulgur: ex Græcis Scholiastis, quos diligentissimè perlegit.

[e] vt alibi: *Fraternos subtexens Luna iugales.*
Plinius: *singulis corporum morbis remedia subtexemus.*

[f] Coniicio, *se tendunt brachia signi.*

[g] Fortè *Degerat* hoc est *habitarat.* Anonymus: *habitasse Chironem in Pelio monte.* Legit nimirum Auienus Græcos Interpretes, quos ille transtulit.

PROCYON.

VLTIMVS est Procyon Geminorũ subditus astro,
Ore micans rutilo, trina face [a] viscera lucens.
Ista volutatos cernuntur cuncta per annos,
Hæc vehit Oceanus pater omnia, mersaque rursus
Hauriet Oceanus, [b] trahit ingens machina cæli,
Cuncta superpingunt rutilam sua sidera noctem.

PLANETÆ.

QVINQVE itidem stellæ, similis quibus haud sit imago,
Nec quas formarum [c] doctus notet adfixarum,
Per bissena poli volitant rutilantia signa.
Nullus eas [d] alio pacto deprendere certet:
Tam vaga per totam cunctis via defluit æthram.
Semper & aduerso referuntur tramite mundi.
Mundus ab Eoö trahitur reparabilis alto,
Pronus Atlantei procul in vada cærula ponti:
Illæ in subiectis cogunt iter ætheris orbem,
Nitentes in summa poli, motuque feruntur
Aduerso Solis radiis, [e] ceu cum vada cymbam
Prona vehunt, si quis prora nitatur ab alta
In puppim proferre pedem, via carpitur olli
Cursibus inceptis contraria: [f] vis tamen istis
Obuia labenti semper sustollitur æthra,
Vnicaque in Solis adolent incendia flammis,
Longa volutandis tamen ollis tempora currunt.
Pigraque se referunt, sedes sortita priores
Omnia: non illis annnis audacibus ergo,
Carmine non cæco [g] tentauimus hoc satis vnum
Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
Si desixarum cursus & signa retexam.

CIRCVLI.

QVATTVOR aërios Zonæ cinxere meatus:
Quattuor has cursus & tempora nosse volentem
Scire sat est. quin signa etiam sunt quattuor istis
Plurima, quæ Zonis hærentia conuoluuntur.
Ipsæ inconcussa retinentur sede per annos,
Mutuaque [h] implexa sibimet consortia [i] mordent:
At modus in binis protenditur. [k] Aëra pepli
Sidera nocturni, si suspectare libebit :
Nec scindunt medium Phœbeia lumina mensem,
[l] Languens vt in stellis species hebes; omnis x cæli
Illustrante dea; at flammas superante minores;
Orbe sed haud pleno finit igni feruere acuto
Sidera, candentis speciem super inspice Lactis

Protendi

[a] συσταθηκὸς συνέτηξις vt sæpè.

[b] ——*trahit ingens machina cæli.*
Cuncta super: Pingunt rutilam sua sidera noctem
Super πλεονάζει vt alibi:
Versa Lycaonius sed suspectatur in Vrsis
Forma super.

[c] Lego: *doctus.*

[d] *aliquo pacto* hoc est vllo modo.

[e] Hyginus: *Vt si quis in nauicula vostro sedens inquirat ad puppim transire, & nihilominus ipsa nauis iter suũ conficiat, ille quidem videbitur contrà nauiculæ cursum ire, sed tamen eodem perueniet quo nauis.*

[f] ——*Vis tamen istis.*
Obuia labentis semper sustollitur æthra,
Vnicáque in solis adolent incendia flammis:

Per æthram suo more æthera intelligit. Duo ponit Axiomata Philosophica. Prius est, quod cælum primum sustineatur quo minus ruat occursu motus secundi. Empedocles dicebat διὰ τὴν δίνησιν θᾶττον τυγχάνοντα φορᾶς τῆς οἰκείας ῥοπῆς σώζεσθαι τοσοῦτον χρόνον τὸν οὐρανόν. Οἰκεία ῥοπὴ est motus peculiaris. Posterius est, quod experientia docetur in primo mobili multas esse stellas, in aliis Sphæris singulas. Aristoteles ἐν μὲν τῇ πρώτῃ φορᾷ τοσοῦτον ἄστρων πλῆθος, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ἓν χωρὶς ἕκαστον.

[g] *tentabimus,*

[h] *implexa.*

[i] ita suprà: *iugum vicinia mordet.* Græcè δάκνειν reprimere significat.

[k] *Aurea.*

[l] *Langueat vt stellis.*

Protendi cælo: [a] *color olli nomen ab ortu*
Primigeno ſtatuit ſe, Zonam Gracia ſolers
Concelebrat, noſtro ſic Balthe⁹ ore notatur:
Non iſti forma ſimilis, ſimiliſue colore
Circulus eſt alius: modus & menſura duobus,
Eſt compar ſolis: alios [b] *duo parcior arctat*
Linea, nec multa trahit iſtos ambitus æthra.
HORVM *alius, duri* [c] *cũ ſoluunt flabra aquilones,*
Et [d] *cum præcipitant borealia flamina ſeſe,*
Axe Lycaonio iacet obuius: hic Geminorum
Sunt capita, hîc genua Aurigæ defixa quieſcunt:
Circulus hic idem retinet pede Perſea læuo,
Atq. ſiniſtro humero cubito tenus: [e] *hic quoq. dextrã*
Suſtinet Andromedæ manus extima, deſuper acri
Subrigitur boreæ, cubito inclinatur in auſtrum
Mærens Andromeda: hic celeris veſtigia ſumma
[f] *Præſtringuntur Equi, præſtringitur Ales ab ipſo*
Verticis extremo: ſecat hic humeros Ophiuchi
Circulus, & ſecum flagrantia dorſa reuoluit:
Erigone tepidum ſeſe ſummittit in auſtrum,
Virgineuſque pudens Zonæ ſuperimminet artus.
Sed Leo, ſed Cancer borealis tramite cæli
Viſcera protendunt, vt circulus ima calentis
Pectora perque aluum procul in poſtrema Leonis
Succedit: ſecat aſt [g] *alius per viſcera plana,*
Et medio ſubter caua [h] *tegmina diuidit orbem,*
Lumina recludens altrinſecus. orbita porro
Iſta poli partes ſi diſcernatur in octo,
Quinque ſuperuoluit ſe partibus: at tribus alti
Intrat ſtagna ſali: ſol iſtinc flammiger æthram,
Iam religit, [i] *pulſuſque deus ſemel ordine facto*
Flectitur æſtiuo, neque celſum ſemita in axem
Sideris erigitur, via rurſum nota iugales
Suſcipit, inque notum rutili redit orbita ſolis.
[k] *Circulus iſte quidem Cancro tenus adiacet axe.*
SEMPER *in occiduo procul alter cardine in auſtri*
Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni,
Idcique pedes pueri, poſtremaque caudæ
[l] *Cæruleæ, breuis hic lepus, hic canis artus*
Conditur extremos: hic [m] *Theſſala cernitur Argo:*
Hic Centaureæ feræ molis terga ſecantur:
Iſte venenatæ diſiecta volumina caudæ
Amputat: hic arcu protenditur ampla Sagitta.
Vltimus hic Phœbo locus eſt, vbi lapſus in auſtrum
Pellitur, albenti cum canent tempora bruma:
[n] *Sideris hic metæ procul iſtuc talitẽ curſu,*
Axe [o] *ſereniferi deſcendit Sol aquilonis.*

[a] *—— color olli nomen ab ortu*
Primigeno ſtatuit: ſic Zonam Gracia ſollers
Concelebrat, noſtro ſic Balthe⁹ ore vocatur
Gracia ſollers vt ſuprà:
Cæleſtem memorat quem ſollers Gracia nodum. Ouidius:
Gracia facundum, ſed male forte genus.

[b] pro *duos* ἀρχαϊκῶς, vt alibi notaui.

[c] Scriptum fuit *quum* pro *quà*.

[d] Iterum *quà* legendum.

[e] *—— hic quoque dextram*
Suſtinet Andromeda: manus extima deſuper acri
Subrigitur Boreæ.

[f] malim *perſtriguntur* & *perſtringitur*.

[g] pro *alter*, Cancrum intelligit.

[h] ὄστρακα, Suprà: *qua duro concaua dorſo Tegmina curuantur.*

[i] *pulſuque* τῇ τροπῇ. Infrà; *vbi lapſus in Auſtrum Pellitur.*

[k] *Circulus iſte quidem Cancro tenus adiacet Axe*
Semper inoccidue; procul alter cardine in Auſtri, &c.
Axe pro *Axi*. Suprà *Axe Lycaonio iacet obuius.*

[l] Verſus mutilus. poſſis ita ſupplere:
—— poſtremaq; caudæ
Cærulea Piſtris: Breuis hic Lepus: hic Canis artus
Conditur extremos:

[m] *Sideris hic meta:*

[o] αἰθρηφυίτα.

Partibus iſte tribus tantum ſe circulus effert,
Quinque latet, creperi [a] *ſuccendens ſtagna profundi.*
INTER *vtrunq. dehinc quantus iacet ambitus illi*
Zonarum, [b] *cani ſpeciem quæ lactis in æthra*
Cernitur ingenti ſe tramite linea tendens,
Diuidit ima noti, diſcernit & alta aquilonis:
[c] *Hic luci modus & tenebris ſub lege magiſtra*
Penſatur, nox æqua diem ſubit æmula, Phœbus
Lumina ſubſtituit paribuſque reuoluitur horis,
Vel cum [d] *ſumma æſtas coquit agri viſcera hiantis,*
Vel cum floricomo iam tellus vere mouetur.
Aſt iſti celſæ qua tramite panditur æthræ.
Indicium eſt Aries: hunc totum linea quippe
Suſtinet: hic Tauri curuantur crura minacis,
Et rutilat ſtellis hic baltheus Orionis.
[e] *Spira Anguis leuis hic, craterque tenacia corui*
Ora inhiant: hic ſunt flexarum denique flammæ
Chelarum: genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
Nec Iouis armigero caret Alite: nanque per ipſum
Fulua Aquila eſt caput. hic Equus eminet, hîcque comanti
Ceruice erigitur claræ dator Hippocrenes.
Treis omnes [f] *recte contentos tramite cæli,*
Diſtanteſque pari ſpacio ſibi tranſigit axis,
Omnibus & mediis vt circumfunditur idem.
DESVPER *obliqua eſt aliis via;* [g] *quartus & iſte*
Stringitur arctatus Zonarum mole duarum,
Quas ab diuerſa mundi regione locatas
[h] *Scire repercuſsi momentum diximus aſtri.*
Hunc alius medium medius ſecat; haud dea Pallas,
Vel licet hæc cunctos præcellat acumine diuos,
Compingat parili ſic lubrica plauſtra meatu,
Implicet vt ſpaciis [i] *ſibimet diſtantibus orbes.*
Qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta,
Vrgenturque viam ſimilem, nocteſque dieſque,
Lucis ab exortu procul in vada [k] Calpetitana.
[l] *Nanque Titaneo cum ſunt elata profundo,*
Rurſus in occiduos merguntur ſingula fluctus
Ordine partito. ſimilis naſcentibus ortus:
Scandendi lex vna mouet. par denique lapſus
Omnibus, & ſimili conduntur ſidera caſu.
Ille autem Oceani tantum deſcendit in æquor,
Quantum ab cæruleo diſtat Cancro Capricornus:
Et quam multus item eſt vbi gurgite protulit ortum,
[m] *Tantus in aduerſas itidem eſt cum labitur vndas,*
Signifer in ſpacium quantum deducitur oræ
Ambitus extremæ. puncti vice terra locanda eſt,

Vnde

[a] *ſuccedens.*

[b] πολιοῖο γάλακτος. Legendum autem *cani ſpecie* aut *in cani ſpeciem.*

[c] *Hic* Aduerbialiter.

[d] φθίνει θέρος Arato.

[e] *Spira Anguis leuis hic, Craterque: tenacia Corui*
Ora inhiant.

[f] *recto.*

[g] *quartus at iſte* Aduerſatiuè

[h] *Cire repercuſsi momentum diximus Aſtri*
κιὼν τὸ καιρὸν τοῦ ἡλίου τετηρημένον.

[i] συναρμόλοις.

[k] *Calpetana.*

[l] *Nam Tithoneo.* Sic apud Germanicum *Tithonius ortus.*

[m] *Tantus in aduerſas itidem eſt cum labitur vndas*
Signifer,

Vnde acies oculis cum tenditur, hac quoque puncti
Sedem habet. hoc signo procurrit missa per auras
Signiferi in summum, medio de tramite si quis
Dirigat obtutus agilis procul, hosque locorum
Defessos longo spacio tener amputet aër,
Id, quod contenti visus abscinditur, vltro
Si qui in signiferi patulum circunferat orbem,
Sex olli partes magnæ dabit ambitus oræ.
Ast hæ dimensa spacij sic lege locantur,
Binaque decisis includunt partibus astra.

OLLI *Cancer inest, Leo flammifer, Attica Virgo,*
Brachia sunt itidem Chelarum, & Scorpius ipse,
Arcitenens: setosa dehinc species Capricorni
Voluitur, auratam protendit Aquarius vrnam.
Tum duo sunt Pisces, Aries, Taurus, Geminique.
His se bissenis sol admouet, hisque recurrens.
Omnibus absoluit totos reparabilis annos:
[a] *Quæ cum signiferi graditur sol aureus orbem,*
Singula frugiparos attollunt tempora vultus.

ILLIVS *oceano quantum submergitur alto,*
Tantum telluris supereminet, omnibus ista
Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.

AT *si scire velis, mora lucem quanta retentet,*
Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
Quæ procul oceano consurgunt signa notato:
[b] *Horum semper enim comes est* [c] *Titanius vni:*
Horum prima oculis memor incunabula quære
Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
Ipsa notans mundo [d] *quæ sic se nubibus abdent.*
Aut si consurgunt, vt tellus sæpe tumescit,
Occultata iugo, prætentaque rupe latebunt,
Prompta via est aliis venientum tempora signis
Noscere. [e] *nanque ipso deprenderis indice cuncta*
Oceano, magnam qua circum amplectitur vndis
Tellurem, curuet celando vt littora mundo,
Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
Istius indicium præbebunt cornua semper,
Vel matutino qua perstrepit aëre [f] *fluctu,*
Acer Atlantei vel qua furit æquoris æstus.

NAM *non obscura, cum Cancer commouet ortum,*
Oceano stella circumuoluentur vtroque
[g] *In freta labentes, aut quæ rursus eoi*
Parte ferunt mundi. Minoa, clara Corona
Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
Hunc medium pendere tamen, mediumq. sub vndas

a Fortè *Quem cum.*

[b] *Horum prima oculis memor incunabula quære:*
Luminis ipsa vagi captans venatibus ipsa,
Ipsa notans Mundo:
Suo more idem variis vocibus exprimit, καὶ προσλογίζει.

[c] Suprà dixi.

[d] *—quæ si se nubibus abdent,*
Aut si non surgent,

[e] *—nanque ipso deprenderis indice cuncta*
Oceano, magnam qui circumplectitur vndis
Tellurem, curret calando vt littora Mundo,
Latius, &c.
Mundum vocat, non cælum, vt sæpè, sed cælestia sydera.

[f] *Fluctus.*

g Versus mutilus. Supple.
In freta labẽtes, aut quæ se rursus Eoi
Parte ferunt Mundi.

[a] συνεκδοχικῶς iterum ζώδιξις Versum τετραμμένον Arato.

[b] Eleganter emendaui.
Agmine quà vasto fluitat caput, aspera ceruix
Quà tumet, & spiris quà turgent pectora primis.

[c] *almi.*

[d] *incipiens.* Nota φθίνει *incipiens relinquit* pro *incipit relinquere.*

[e] *Contra autem illius concedit sideris ortu.*

[f] *replicato in se ipse residens Poplite.* Ita suprà pro *Luce manente* restitui *Ipse manens* necessario.

[g] Suprà: *Exigit è Pelago.*

[h] *nam Virgine Eoo consurgente freto,*

[i] Suprà: *Efflua se species liquidarum fundit aquarum*

[k] absconditur, vt suprà: *curuet celando vt littora Mundo.*

[l] Lege: *— iuba tota madescit:*
Hydra superpositum procul in Cratera mouetur
Parte alia, & liber vestigia Sirius ardet.
Vltima,

[m] Suprà: *Virgineusque pudens Zona superimminet artus*

[n] Vide an malis *flagrantes.* Nam vox hæc non est illius æui.

Cedere per spinam rutila labente Corona
Semper suspicies: at tergi [a] plurima versum
Ventre tenus summo supera inter sidera cernes:
Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
Mersantur. premit ab genibus celsos Ophiuchum
Vsq. humeros Cācer: Cācer premit ortus & Anguem.
[b] Agmine qua vasto fluit ad caput aspera ceruix:
Qua tumet & spiris, qua turgent pectora, primis.
Parte nec Arcturus distabit multus vtraque:
Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
Oceanus recipit. satur hic vix luminis [c] Amni
Cedit, & [d] inspiciens tandem conuexa relinquit.
Tum iam plus mediis nox inclinabitur horis,
Cum labente die Phœbo comes ibit in vndas:
Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
[e] Contra autem nulli concedit sideris ortu
Orion rutilans ardentia cingula late,
Et flagrans humeros, & splendens ense corusco,
Eridanumque trahens alio se littore promit.
ADVENIENTE *dehinc villoso colla Leone,*
Omnia quæ Cancro sese emergente per æthram
Extulerant, abeunt: quin & Iouis Ales in vndas
Conditur, & totis raptim petit æquora pennis.
Sed Nixus genibus replicato [f] luce residens
Poplite, iam superi cælatur corporis artus.
Non tamen iste genu, non læuam gurgite plantam
Occulitur, non oceanus vorat omnia signi.
Proserit Hydra caput, claro Lepus exsilit ortu,
Et Procyon, primique pedes Canis ignicomantis.
ERIGONE *salsis cum vultum [g] exegerit vndis,*
Aëris vt patuli iam conscia permeet æthram,
Astrorum numerosa premit: [h] nam Virgine Eoa:
Consurgente, freto cedit Lyra Cyllenæa,
Cedit Delphinus pelago, ceditque Sagitta,
Primaque pennarum par canum condit Olorem:
Vix iam cauda salum superat: vix lumine parco
Eminet Eridanus, ponti procul [i] efflua tingit.
[k] Celatur Sonipes caput impiger, ardua ceruix.
Tethyos ima petit salsæ, [l] iubar ora madescit.
Hydra superpositum procul in cratera mouetur:
Parte alia & liber vestigia Sirius ardet:
Vltima cæruleo producens æquore puppim,
Illa micat; maloque tenus sese exerit Argo,
Cum iam [m] virgineos æther vehit altior artus.
NEC *cum flagratas emittunt marmora Chelas,*
Sideris expertes & clara luce carentes,

Non est nota dies, aut est ignobilis ortus:
Namque is indicium proprio fert ore Bootes
Plurimus exoriens, Arcturumque eminus alto
Cardine succendit: iam celso Thessala puppis
Æthere subuehitur: iam mundo funditur Hydra
Longior, extremaque polum subit indiga cauda:
Curua Chij calo [a] *consurgunt brachia signi.*
Inspice ceu dextra referatur ab aquore planta,
Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
Ille Lyra rutilat conterminus, atque sub vndis
[b] *Hic tenebris petit occidui vaga carula ponti,*
Et mox oceano reparatur clarus eoo.
Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:
Ipse dehinc versus procul in caput, vltima monstri
Terga manet, manet Arcitenens dum spicula calo
Exerat, & supera vibret [c] *bellator in athra.*
Hoc sidus reuehunt Chela, crus Scorpius ipse,
Catera cum medio, laeuam, & caput, oraq. [d] *rursum*
Arcus agit. tribus hic tandem [e] *memorantia membra*
Partibus erigitur, tria totum denique signa
Absoluunt pelago. media tum serta Corona,
[f] *Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,*
Prima venenati cum repunt brachia monstri,
Surgunt [g] *oceano iam gurgite, & vltima Cycni,*
Et caput acris Equi premit aquora: iam procul ista
Marmoris occidui penitus petiere profundum,
Hausta salo: caput Andromeda freta vasta receptant:
Ac formidatam deuexi cardine mundi
Fluctigeni speciem monstri superinuehit auster.
Sed borea de parte trucis velut aggere ab alto
Prospiciens superi [h] *subiecto verticis axe,*
Intentusque procul specie, vaga brachia Cepheus
Exerit, & [i] *saeuam pelagi monet adfore pestem.*
[k] *Illa tamen versa in fluuium postrema profundo;*
Tingitur ab spina capiti qua proxima summo est,
Vndique succedens Cepheus, & verticem & vlnas
Mersatur patulus. Quin & [l] *tum Scorpius acer.*
Nascitur oceano, quicquid per sidera, aquarum
Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
Tethye, & occidui tegitur Padus aquore ponti.
Scorpius ingentem perterritat Oriona,
Proserpens pelago. vetus, o Latonia virgo,
Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
[m] *Prima, neque obduri compegi germinis: atas*
Prima dedit populis. cacus mos mentis acerba,
Immodicusque furor sceleris penetrauerat oestro
Impia corda viri: tabuerunt dira medullis

[a] *cum surgunt.*

[b] *Hic*, & *iste* de eodem, vt suprà notaui.

[c] hoc est Sagittarius. Germanicus: *Belligeri Titan magnum cum contigit arcum.*

[d] *sursum.*

[e] Restituo *remorantia.*

[f] *Et qua Centauro.*

[g] Supra diximus.

[h] fortè: *subrecto.*

[i] Theon ad Aratum: ποιηλκιδής), ὥς φησιν ἀντιτείνει τ̀ κεφαλὴν χῶρον, ὥσπερ παρεγκελευόμενοι τῷ παιδὶ (malè legitur τῷ παιδὶ) ἐκκλίνειν τὸ αὐτό.

[k] *Illa tamen versa in fluuium postrema profundum Tingitur.* Fluuium pro mari dixit, vt & alibi.

[l] *cum* Ità legendum.

[m] Locus mutilus, & corruptus.

Protinus in mediis incendia: plurimus ardor
Pectore flagrauit. tenet improbus ille, procaxque,
Te dea, te dura valuit contingere dextra?
Cum sacrata Chÿ nemora & frondentia late
Brachia lucorum, cum silua colla comasque
Deuota tibimet, manus impia demolita est.
Audax [a] *haud facinus donum foret Oenopioni:*
Digna sed immodico merces stetit illicet ausu.
Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,
Dirum antris animal sauos vomit hostis in artus.
Ergo vt [b] *falcatis monstrum petit Oriona*
Morsibus, & totas in membra ferocia chelas
Intulit, ille mali pœnas luit. ista furori
Præmia debentur, [c] *sunt hæc commercia læsis*
Semper numinibus. metus hic, metus acer in astro
Permanet, & primo cum Scorpius editur ortu,
Orion trepido terræ petit extima cursu.
[d] *Nec minus Andromedæ quicquid volitabit in æthrã,*
Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehebant,
Hoc oriente ruunt: omnes procul in vada terror
Ingerit, & cunctos pauor vnus in æquora cogit.
Cepheus ipse caput, distentaque brachia vasto
Induitur ponto: tellurem cingula radunt
Extima, & oceano mersantur pectora rauco
Sola senis, [e] *reliquum polus ast à littore versat.*
Semper in occiduo genitrix quoque Caßiepeia
Sidera præcipitis sequitur labentia natæ,
[f] *Deformemque trahit procul in vada cæca ruinam,*
Prona caputque solo, solio vestigia ab alto
Sustollit miseranda: superquatit ira furorque,
Doridos & Panopes post fata nouißima [g] *matrum:*
Ac memor has pœnas dolor exigit. omnia fluctus
Hæc simul occiduos subeunt. [h] *tamen altera in vndis*
Sufficit, inque vicem lapsorum multa reportat.
Tempore nanque isto reliquæ se serta Coronæ
Expediunt pelago, postremique agminis [i] *Hydram*
Erigitur caudam: caput, & turgentia membra
Centauro exsuperant: manus effert dextera prædam
Siluarum. nam prima feræ vestigia [k] *mollis,*
Arcum sera manent: [l] *Arcu redeunte per æthram*
Protulit, incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis: item fert primis fluctibus Arcus
Amborum capita, & primis geminas Ophiuchi:
Ac primam rutili spiram Serpentis Eoo
[m] *Scorpius oceano surgens agitat. pede Nixi,*
Quem procul auersum semper salis altera mittunt
Tunc artus medÿ, [n] *tum pectora vasta humerusque,*
Dexteraque

[a] *vt* pro *haut* legendum.

[b] Suprà:
Huc falcata Chÿ repserunt cornua Monstri.

[c] *sunt hæc contermina læsis Semper Numinibus.*

[d] Lege:
Nec minus Andromedæ quicquid volitabat in æthrâ,
Et si quid Pistris reliquum conuexa ferebant,
Hoc oriente ruunt.
Occidunt residua Andromedæ, & Pistris. *Pistris* est Genitiuus.

[e] *— reliquũ Polus ast à littora versat*
Semper in occiduum.
Cætera Cephei sunt ἀειφανῆ.

[f] *Deformemque trahit procul in vada cæca ruinam.*
Prona caput, solaque, & solio vestigia ab alto
Sustollit miseranda super: quatit, &c.
Sola sunt vestigia, vnde illud *nullius vnquam Trita solo.*

[g] *matrem* Nimirum Cassiepeam.

[h] *— tamen altera Mundus*
Sufficit.
Sufficit, ἀντικαθίστησι. Maro. *Atq. aliam ex aliâ generando suffice prolem.*

[i] *Hydra.*

[k] Fortè *in ollis* hoc est in illis, manu & membris: in illis enim est Fera.

[l] Lege suadente Arateo sensu:
— Arcu redeunte per æthram
Protolli incipiunt: reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis item fert primis fluctibus Arcus.
Amborum capita, & palmas geminas Ophiuchi, &c.

[m] *Scorpius Oceano surgens agit: at Pede Nixi,*
Pede Nixus est ὁ ἐν γόνασι.

[n] *tunc* quia *tunc* præcessit.

Dexteraque vlnarum ſpumoſi gurgitis aſtu
Procedunt. Pariter caput & manus altera porro,
Tota ſagittiferi cum vibrant aſtra, feruntur:
Mercurialis item Lyra voluitur, altaque Cepheus
Cardine ſuſtollens veſtigia gurgite nondum
Pectora liber agit, ſed pectora merſus in vndas,
Plauſtra Lycaoniæ pulſat pede deſuper Vrſæ.
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera: protentum freta iam procul Oriona
Hauſerunt pelago, toto Lepus occidit aſtro.
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.
Sed non Aurigam, cum gurgitis ille profundi
[a] *Ima petit, pedibus Capra mox, Hœdiue ſequuntur:*
Iſta polo rutilant, illum vada liuida condunt:
Hæc membris diſcreta aliis, exſtantiaque alte
Læuum humerum & ſumma ſeſe attollentia palmæ
Cernuntur, donec labenti congrada ſoli,
Sidere deuexo freta late cerula turbent.
[b] NANQVE *manum Auriga, reliquum celſumque coruſci*
Verticis, & dorſo [c] *qua ſpina attollitur alto,*
Deprimit hirſuti ſidus ſurgens Capricorni.
Membra Sagittigero cedunt poſtrema reuecto.
Iam non alatus remoratur ſidera Perſeus
Aëris in ſpaciis, [d] *neque clauum vendicat Argo.*
Alluuione ſato Perſeus pede denique dextro,
Atque genu libero, merſatur cætera ponto.
Argo quod curuis puppim ſuperattrahit oris,
Tingitur, & duro [e] *tingit vada cærula dorſo.*
Ipſa dehinc manet exortum [f] *Cilicis Capricorni:*
Totaque [g] *cum pelago cælo deſcendit ab alto,*
Æquora [h] *cum Procyon, greſſum ſectatus herilem,*
Intrat, & oceano permutat celſa profundo.
Hæc habet occidui plaga gurgitis, iſta ſonoro
Supprimit vnda ſalo: rurſum procul erigit æthra
Cycnum, Aquilamq. Iouis. ſurgunt flãmata Sagittæ
Sidera, perque notum [i] *rutila tum numinis Ara,*
Delphinum [k] *paruas promit Capricornus in auras.*
[l] ET *matutino cum ſurgit Aquarius orbe,*
Os Equus atque pedes nouus exerit: ecce cadentis
Parte poli trahit occiduum nox atra ſub æquor
Centaurum cauda, ſed non caput, aut humerorum
Vaſta ſimul recipit: perſiſtit pectore celſo.
Cornipedis ſpecies, & cælum vertice fulcit.
Ora dehinc Serpens, & prima volumina tantum
Conditur: ingentis late tamen agmina caudæ
Pone trahit: ſubit iſta [m] *ſolum,* [n] *ſubit æquora rurſum*

[a] *Ima petit pedibus*, Ita diſtinguo.

[b] *Nanque manum Auriga reliquam*, ἄλλην χεῖρα Aratus.

[c] *qua.*

[d] *neque clauum vendicat Argo.*
Alluuione ſali, Perſeus pede denique dextro,
Atque genu liber merſatur cætera ponto
Ità ſuprà: *Pectora liber*, & *veſtigia liber.*

[e] *tangit.* Indicare videtur Argo tingi eam partem, quâ puppis attrahitur: Remulcum Iſidoro, & dorſum, quod ſuprà *tergum* dixit, *tergumque incurua remulco*; &c.

[f] hoc eſt hirſuti, vt eum alibi nominat. Græci κιλίκιον, & κιλίκιον vocant omne hirſutum, vnde κιλίκιοι στρατηγοὶ, & κιλίκιοι τράγοι, & Cilicia vela.

[g] *tum.*

[h] iterum *tum* legendum.

[i] *rutila cum Numinis Arâ.*

[k] *patulas* melius.

[l] Forte *Sed.* Scriptum fuit *Set*: deinde litera prima, vt fieri ſolet, omiſſa.

[m] vide an malis *ſalum.*

[n] ——*ſubit æquora rurſum,*
Integer Oceani cum ſe Centaurus in in vndas
Icciritu [illegible]

Integer

[a] Sic suprà: *Os Equus, atque pedes exerit*

[b] *—— ille per Austrum*
Piscis item, plantâ quē pulcher Aquarius vrget,

[c] *Paulatim recauo redeunt Maris, aurea cælo*
Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
Cum rutilant, mundo dextram hac attollitur vlnam.

Recauo maris, τῷ κοίλῳ τοῦ ὠκεανοῦ. *Adolere* dixit suo more, pro vrere: vt Maro: *Verbenasque adole pingues.* &, *Adolet cum altaria tadis.* Varro: *Quum intestina adoleuissent.*

[d] *at cætera.*

[e] melius *sale*, quanquam & illud tolerari possit.

[f] *an Tauro freta pelleret adsurgente.*
Hoc vna cælum subit integer: haud super vlla
Viscera: nascentis neque Tauri deserit astra.

Vltima respondent illis Arateis οὐδ' ὅγε πάμπαν λείπεται ἀντέλλοντος. *Hoc vna* Græco more ἅμ' αὐτῷ, Aratus σὺν τῷ. Viscera, suo more vocat Auienus, mēbra. Seruius ad illud Æneidos: *auulsaque viscera montis, Viscera, hoc est partes.* *haud super* Hellenismus, pro *supersunt.* Græci dicerent ἄδηλα μέρη πέρι pro περίεισι, ἢ πάρεισι, vt ἔνι pro ἔνεισι, πάρα, pro πάρεισι, & similia translato accentu.

[g] *Surgentes Gemini. Tauro Capra, plantaque laua,*
Atque hœdi euadunt: tum primum rursus ab vndis
Cetosa in superum referuntur viscera cælum.

Hic iterum *viscera* sunt μέρη, ἢ μέλη.

[h] fortè: *nec adhuc membra extima sorbet*

[i] *Quid ni nascentis suspectat nauita Ponto*
Agmina prima Padi cælo tum feruere aperto,

Et ita deinceps: malim etiam *suspectet*, quod huic interrogationi est aptius, *nascentis Padi* hoc est, *orientis*, nisi malis *scandentis* per transpositionem, ἐξανιοῦσαν enim hoc loco dixit Aratus.

Integer oceani, cum se Centaurus in vndas
Iecerit, atque [a] *nouo vibrarint sidere Pisces.*
His in summa poli surgentibus, [b] *ille per austrum*
Piscis item planta, quem pulcher Aquarius vrget,
Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
Sed manet alterius venientis tempora signi:
Parte latet, partem supera in conuexa sonoris
Fluctibus absoluit pelagi: sic brachia mœsta
Andromedæ, sic crura dehinc humerique nitentes
[c] *Paulatim recauo redeunt maris aurea cælo.*
Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
Cum rutilant, mundo dextram hac attollet in vlnam,
Læuaque virginei rursum se corporis edunt.

PHRIXEI *& postquam pecoris proruperit ortus,*
Australem hic Aries Aram procul admouet vndis
Gurgitis occidui: qua lux redit, excitat idem
Persea proceri sustollere verticis astra,
Et claros fulgere humeros: [d] *ac cætera nondum*
Sunt exempta [e] *solo, quin totum hoc inuida veri*
Natura ambigua rerum ratione reliquit,
Extimus an reliquos Aries produceret artus:
Perseos, [f] *an Tauro freta pelleret adsurgente*
Hoc vna cælum, subit integer haud ipse vlla
Viscera, nascentis noua Tauri deserit astra.
Quippe huius flammis Auriga sidus inhæret:
Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram:
Aurigam salsis euoluunt fluctibus omnem
[g] *Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantaque læua*
Nempe hœdi euadit, cum primum rursus ab vndis
Cetosa in superum referuntur viscera cælum.
Nam caudæ & cristæ rigor arduus aëra celsum
Tunc repetunt, diri cum sidera gurgite monstri
Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
Eminus ingentem condit pars prima Booten.
Quattuor hic etenim signis surgentibus altum
Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
Labitur Arcturus. manus olli quippe sinistra
Iuge manet, celsisque super subducitur Vrsis.

AT *cum iam pedibus repetit fluctus Ophiuchus.*
Vt genua oceanus vasto procul æquore condat,
Signum erit Eoa Geminos procedere parte:
Nec lateri Pistrix cuiquam vicina videtur,
Sed iam tota super sustollitur: expuit atram
Iam pelagus speciē, [h] *nec adhuc tamē extima sorbent,*
[i] *Quid ne nascentis suspectat nauita ponto*
Agmina prima Padi cælo tum feruere aperto?
Vicinasque faces rutili manet Orionis,

Curricula vt solers vero mox indice discat
Certa tenebrarum, poßitque fideliter astra
Explorare notos, & tuto carbasa ponto?
Credo, ni desit [a] *magnorum congrua cura,*
Prompta via est ipso cognoscere talia semper
Præceptore Ioue, [b] *& cælo tibi signa magistri*
Omnia ducentur: monet alta Iuppiter æthra
Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
Ne tempestatum primordia cæca laterent.

PROGNOSTICA.

NONNE *vides primum cum Phœbe in cornua surgit*
Tenuia, & angusto lumen iacit ore per æthram,
Decedente die, pronoque ab tramite solis,
Promat vt [c] *ingressus solers tibi tempora mensis?*
Nanque facem quarti sibimet profitebitur ignis,
Corpora cum [d] *primum perfundens lumine nostra,*
In subiecta soli tenuem porrexerit vmbram.
Ast orbis medij si cedat Cynthia [e] *formam,*
Octauos ortus, octauaque plaustra docebit.
Denique cum toto dea iam surrexerit ore,
Integer vt magni resplendeat ambitus orbis,
Effluxisse sibi medij iam tempora mensis,
Monstrabit cælo: pleni cum rursus egena
Oris eat, tanto procedens lumine formæ,
Inserit aëriis quantum dea nubibus [f] *ignes,*
Esse senescentis sibimet [g] *dispendia mensis*
Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
Tertia vix mundo superest via: cum minus autem
Vmbrarum excludis, sunt tales quattuor ortus
Marcentis Lunæ, quales sub mense renato
Quattuor exsurgunt languentis luminis vmbræ:
Atque his octonas includunt ordine luces.
Interiectorum numerum quoque nosse dierum
Prompta via est, proprio semper dea prodiitur ore,
Scandat quanta polum, quoties temone iugales
Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.

A T *decedentis postrema crepuscula noctis,*
Bis sex signa tibi quæ versat signifer orbis
[h] *Monstrabunt cursu: nam Phœbus singula mutat,*
Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
Conficiens iter æthereum: nunc igneus illud
Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
Lumina miscetur, vel cum deuexus in vndas
Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:

[a] Hellenismus, pro *cura congrua rebus magnis*

[b] *— & cælo tibi signa magistro*
Omnia ducentur.
aut
——— è cælo tibi signa magistro
Omnia ducentur.
Infrà habemus: *certa hoc ducentur signa magistro*

[c] malim *ingressi* ἀρχομένοιο μηνός: Infrà *Ingredientis oris plenè tibi nuntia mensis.*

[d] malim *primo perfundens lumine*, πρώτῃ ἀποκλίνεται) αὐγῇ Arato.

[e] Lege *forma*. Sæpè in Auieno accusatiuus positus pro ablatiuo, inde puto, quod scribæ eodem signo circumflexum accentum, qui ablatiuis adiungitur, & literam m designarent, hoc modo *formã*.

[f] *ignem*: nam respondet τῷ *quantum*.

[g] Ita Horatius: *Damna tamen celeres reparant cælestia Lunæ.*

[h] *Monstrabunt: cursu nam Phœbus singula mutat*
Semper,

Vel matutino redit [a] *incunabula linquens*
Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.
Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
In priscas memorem sedes; habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
[b] *Nam quæ Solem hiberna nouem putat æthere volui,*
Vt Lunæ spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
Ocyus in sedes monumentaque prisca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rursum
Adieciſſe Meton Cecropia dicitur arte,
Inseditque animis, tenuit rem Gracia solers,
Protinus & longos inuentum misit in annos.
[c] *Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,*
Torreret rutilo cum Phœbus sidere Cancrum,
Cingula cum veheret pelagus procul Orionis,
Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.
[d] Hoc vt fons est, vnde & duxit tempora Lunæ
Nauita, quo longum facili rate curreret æquor,
Æquora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hac indagine semper,
Seu qui vela salo, seu qui dat semina terræ.
Nec mora discendi, breuis hic labor, & breue tempus
Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
Vtilitas te certa manet, prænoscere motus
Si libet aërios, & tempestatibus ipsis
Edere principium: te primum sponte procellis
Arcebis rabidis, te rursum principe fluctus
Vitabunt alij, si certis singula signis
Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
[e] *Vt stata raucisoni redit indignatio ponti.*
Sæpe etenim quanquam tranquillæ noctis amictu
Mitia protenti requiescant terga profundi,
Doctus securam subducit ab æquore classem
Nauita, & [f] *Actæa retinet statione phaselum,*
Cum matutina præsensit signa procellæ.
Nanque alias cælo cum tertia lumina Phœbus
Exerit, ille sali [g] *furis implicabilis horror,*
Adfore quem pelago comitem [h] *sibi dixerat astrum:*
Crebro quinta dehinc lux commouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis
Indiciis tibi Luna dabit, seu lucis vtrinque
Cæsa facem, seu cum tereteni concrescit in orbem.
Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
Sidera producens, & cum sale sidera condit.
Nec minus ex aliis [i] *aderit cognoscere motus*
Æquoris, & magnos cæli callere tumultus,

Quos

[a] Hac voce hoc significatu alibi quoque vtitur:

[b] Hæc nos sic emendauimus:

Nam qui Solem hyberna nouem putat æthere volui,
Vt Luna spacium redeat vetus Harpalus ipsam
Ocyus in sedes, momentaque prisca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rursum
Adieciſſe Meton Cecropeâ dicitur arte:
Inseditque animis, tenuit rem Gracia sollers
Protinus, & longos inuentam misit in annos.

Inueni hæc eo modo citata, & optimè explicata in diuino Opere diuini viri de Emendatione Temporum. Græciam solertem dici alibi diximus.

[c] Hic Aratea nō satis intellexit Auienus, vt ex nostris ad Aratum annotationibus liquet. Animaduertendum hîc *exordia ab anno* dici pro *exordia anni*, vt *fulgor ab auro*. Simili phrasi etiamnum Belgæ, & Galli vtuntur.

[d] Locus corruptus: conicio emendandum:

Hoc ex fonte velut deduxit tempora Luna
Nauita, quo longum, &c.

Ex Metonis Parapegmatis deriuantur ἀστρονομικῶς.

[e] hoc est, tanquam condicto die rediens. Ita Stata sacra dicuntur, & status dies cum hoste Ciceroni, & Plauto.

[f] ἀκταῖος, Græcum est, & littoralem significat. Virgilius:

Amphion Dircaus in Actæo Aracyntho.

Caue enim Atticum intellexeris. Nam Aracynthus nullus in Attica.

[g] *Furit implacabilis.*

[h] Vide ad malis *tibi dixerit.* Sed alteram lectionem ego probo, vt sit sensus *horror sali, quem Astrum sibi comitem dixerat pelago adfore.* Rectè dixit *horrorem astri comitem* συνανάλογον.

[i] Hellenismus ἔσται ἐπὶ ἄλλαις γινώσκειν: *licebit cognoscere.*

Quos det certa dies,[a] quæ longi tempora mensis,
Astrorumque vice & mundi ratione trahantur.
[b] *Aëris immadidum quiddam tellure creatum*
Spiramenta vomunt, vis hæc cum fundit in auras
Venarum, occulte patulo prætexitur agro
[c] *In subiectum oculis, terramque supernatat omnem,*
Multaq.[d] *materies, quam cum calor ignicomantum*
Hausit stellarum, superas subducit in auras,
Et concreta diu compingit nubila mundo.
Si minor hæc madidi substantia cespite ab imo
Subrigitur, tenues[e] *nebulæ caligine fusa*
Tenduntur cælo: vis autem siccior olli
Cum fuit, in celeres[f] *dissoluit vndique ventos,*
Vicinumque sibi flabris dominantibus vltro
Aëra propellit: si maior protinus humor
Consurrexit humo, pluuias quoque nubila fundunt,
Et pluuiis late calor est pater.[g] *hic super imbres*
Exprimit, & ducta feruentis vt obice mundi
Respuit humorem:[h] *si molles, magna vtriusque*
Occurset sibimet velut obuia, cominus agris
Compulsa aërio fragor intonat, amplaque late
Murmura discurrunt pariter crepitantibus auris.
Hic inflictus item,[i] *diuersorumque per æthram*
Sæpe superna furens, illisos fulguris ignes
Excludit, rutilis totamque volantibus æthram
Præstringit flammis: & cælum sulfure odorat.
Omnibus his genitrix tellus, & cespite ab imo
Ducuntur superi motus: ipsa ignea mundi
Lumina flammigero Phœbus temone coruscans.
Et quæ noctiuagos attollit Luna iugales,
His peperere malis exordia. nanque deorsum
Monit humum cum forte calor, laxata repente
Spiramenta soli venas procul, altaque pandunt
Viscera telluris: bibit imum terra calorem
Desuper, & madidum tepefactus cespes anhelat.
Aëris hos motus, rabiemque volubilis vndæ,
Flabra procellarum, mundani tramitis iras,
Præsentire decet. cape solers singula mente,
Præceptisque virûm sitientia pectora pande.
CYNTHIA *cum primũ cælo noua cornua promit,*
Cautus vtrinque deam circunspice: nanque reuectæ
Nequaquam semper similis lux imbuit ortus:
Sed species diuersa trahit,[k] *varioque notatur*
Formarum primi cum surgit luminis igne,
Tertia cum rutilat, cum[l] *maior sideris æthram*
Scandit, & aërias quarta sua luminat oras,
Ingredientis erit plene tibi nuncia mensis.

[a] *qui longi tempore mensis.*

[b] Physica disputatio περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν μετεώρων ex Philosophis, & Arati Scholiastis: non ex Arato. *Immadidum* verò dicit, non τὸ ἄνυγρον, sed τὸ ἔνυγρον.

[c] *Insubiectum oculis* ἀνυπέρβλητον τοῖς ὀφθαλμοῖς. Admodũ Græcissat Auien.

[d] *materia est.*

[e] Nubium, & nebularum eadem materia, ἀτμὶς, ὅτ' ἐστι, τὸ ὑγρὸν, καὶ θερμόν: Sed nubium materia copiosior. Nebula est ὁμίχλη. Ὁμίχλη Peripateticis νεφέλη ἄγονος. Si vero humor sit maximus fit pluuia.

[f] *dissoluitur.* Venti sunt ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως, ὅτ' ἐστι τοῦ θερμοῦ καὶ ξηροῦ.

[g] —— *hic super imbres*
Exprimit: eductum feruoris at obice
Mundus
Respuit humorem.

Calor attrahit pluuiæ materiam: sed cælum attractam ob feruoris sui obstaculum, & frigoris illius deprimit. Aristoteles: ἀναγομένου γὰρ τοῦ ὑγροῦ ἀεὶ διὰ τὴν τοῦ θερμοῦ δύναμιν, καὶ πάλιν φερομένου κάτω διὰ τὴν ψύξιν πρὸς τὴν γῆν ὑετὸς καλεῖται.

[h] — *si moles magna vtriusque*
Occurset sibimet velut obuia cominus
agris
Compulsu aërio fragor intonat,

Tonitrua & fulmina ex Lucretij sententia sunt ex occursu ἀναθυμιάσεων, καὶ ἀτμίδος: Ait ille:

Præterea Tonitru quatiuntur cærula
cæli
Propterea, quia concurrunt sublime
volantes
Ætheriæ nubes contra pugnantibus
ventis.

[i] *diuersorumque per æthræ*
Sæpe superna furor.

[k] *vario formarum* pro *variis formis*

[l] *Maior sideris* vt infrà *Luminis*
crassior,
vt Græci παχύτερος τοῦ φωτὸς, nimirum κατ' ἔλλαμψιν τῆς σελήνης.

[a] *Hac castigato si tertia fulserit ortu,*
Pura sit vt fœdis ab sordibus, adfore dices
Clara serena diu.

Serena substantiuè, & hic & alibi sumit. Diximus ad Martianum Capellam.

[b] *Percussi tenuem.* Apud Aratū φάος ἀμυδρὸν ἔχουσα interpretatus est Auienus cum Theone σκιὰν πέμπουσα.

[c] imò Noto. Non rectè hic Auienus Aratum interpretatur.

[d] *premit.*

[e] *Tertia si rursum protollens Cynthia currus*
Sit subrecta faces, & acumina tenta coruscans.

Tenta, vt alibi *tenta volumina* cōpar.

[f] Aratus nihil de Noto.

[g] ——— *atque coruscos*
Cornibus immodicè prostantibus exserit ignes,
Vix prolixa salum ciet,

[h] *Nanque hoc vrgeri sese asserit, atque grauari.*
Indice rursus eo veniet Notus,

Hoc nempe Aquilone.

[i] —— *inque reclinem*
Sponte habitum pandi;

[k] *ora.*

[l] *hac* scilicet Tempestas.

[m] desideratur hîc *cum* quod liquet ex sequentibus *seu cum teres.* Vide vtrum legendum sit. *Cum Dea*: Dea est Luna, vt Deus suprà Sol. Anteà dixit:

— *atque Dea conuoluat circulus ora*

[n] *fissa*: Est autē συνεκδοχικὸν σχῆμα.

[o] *Induerit qualem.* Similia errata alibi obseruaui.

[p] *Hanc* Lunam.

[q] *Ipsa monitore* ἀρχαϊκῶς, nisi malis:
Nunc perpende oculis, ipso monitore dierum, &c.

vt ad colorem Lunæ referamus.

[r] *Quartáue, sustollat medios dum Cynthia vultus*
Durabunt cælo:

[a] *Hac castigato si tertia fulserit ortu,*
Pura sit, vt fœdis ab sordibus adfore dices,
Clara, serena diu. tenui surrexerit autem
Si face, & ignito suppinxerit ora rubore,
Turbida certantes conuerrent æquora cauri:
Luminis ista dehinc si crassior, atque retusis
Cornibus ingreditur, si quarti sideris ortu
[b] *Percussi vt tenuem prætendat corporis vmbram,*
Imbribus aut [c] *zephyris hebetabitur, arguet vltro*
Flabra noti, aut pluuias. nam crassus desuper aër
Cornua cæca [d] *premens, notus vuidus aera cogit.*
[e] *Tertia si rursum protollat Cynthia currus,*
Sic subrecta faces & acumina tenta coruscans,
Vt nec curua quasi declinet cornua, nec tum
Fusa supinatum diducat lumen in auras,
Occiduo Zephyrum prædicet surgere mundo,
[f] *Aut Lybiæ de parte notum. sin quattuor autem*
Cynthia curriculis cælum subit, [g] *atque coruscu*
Cornibus immodicè prostantibus vsserit ignes,
Vix prolixa salum ciet, ocyus omnia cauri
Marmora cōuoluent, fera verrent flabra profundum,
Illius in Boream quod se sustollit acumen,
Si curuum specie velut annuat, adfore cælo
Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
[h] *Nanque hoc vrgeri sese adserit, hocque grauari*
Indice: rursus eo veniet notus, hanc vbi partem
Pone supinari conspexeris, [i] *inque reclinem*
Sponte habitum: pandi nam subrigit auster acumen
Inferiore plaga. si Lunam tertius ortus
Proferat, atque deæ conuoluat circulus [k] *oras,*
Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
Spumosum latè pelagus canescere cernes.
Maior & [l] *hac rauci versabit gurgitis vndas,*
Ipsa quoque immodicè si vultum Luna rubescat.
CONTEMPLATOR *item, seu plenū luminis orbem*
[m] *Cynthia distendit, seu cum teres ambitus olli*
Ceditur, & media velut indiga lucis, vtrinque
Sustinet obductæ sibimet dispendia formæ,
Cornua prima replens, & cernua [n] *fessa dehiscens.*
[o] *Induit, & qualem procedens ore colorem.*
[p] *Hinc perpende oculis,* [q] *ipso monitore dierum*
Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem.
Non vnum depensa diem tibi signa loquuntur,
Nec vulga in cunctis adsunt præcepta diebus:
Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu,
[r] *Quartaue sustollat medios dum Cynthia vultus,*
Durabunt cælo: mediaque edixerit ore,

Ignes

Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
Altera, prouisa signantur tempora Lunæ.
Illa dehinc donec germani luminis ignis
Accedat Phœbæ, mensis postrema notabunt.
[a] *Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,*
Aëra nomen habet: quod spirat cespite tellus,
Nubila dicuntur: cælum super aula deorum,
[b] *Axea compactum conuoluitur. hic sua certis*
Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
Regia Saturni: qua siccior annus anhelat,
Æstatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra:
Immodicus terram qua desuper ignis adurit,
Gradiuo incolitur [c] *brumalis pulsus habenas*
Qua Solis redigit, pulchro Venus [d] *obtinet astro.*
At vbi demerso latet ater circulus orbe,
Cessit Mercurio locus imbrifer: [e] *his super amplas*
Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
[f] *Limite decurrit, cum Lunam nubila propter,*
Exhalantis humi qua spiramenta madescunt
Ima, vehunt cæli, luxit dum frustra frequenter,
Desuper in nubes rutilantis lampade Lunæ.
Pascitur humore, & varias dea lumine formas
Exprimit incerto: sic crebro denique Phœbo
Nubibus ambiri cum subsint nubila, Lunæ.
Creditur, hanc quoties includere circulus ergo
Spectatur, proprio succedunt ordine signa:
Ille alias trino [g] *cum voluit tramite Lunam,*
Et [h] *geminis plerunque meat, solet vnicus idem*
Cingere. Si simplex circunuersabitur orbis,
Signa procellarum certissima, signa sereni
Præferet: [i] *abruptus subito prænunciat euros:*
Marcescens tenui sensim caligine, & æthra
Digestus patula, docet vndis adfore pacem.
Si duo se Luna circunfudere, repente
Maxima vis pontum, vis verret maxima terras,
[k] *Maioresque dehinc agitabunt flagra procellæ.*
Si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem,
Et magis immodica formidine sæuiet auster,
Zonarum teter fuerit si tractus in æthra,
Denique disrumpant si sese cingula Lunæ,
Vltima tempestas [l] *ruet imi gurgitis æstum.*

SOLIS quinetiam, Solis tibi cura videndi
Sit potior, Solem melius præuisa sequuntur,
Astrorumque duci monstrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuus in vndas,
Seu se luciferis reparabilis exerat oris.
Illius ingentes radij, caliginis atrum,

[a] Hic Auienus rursum facit παρέκβασιν αἰτιολογίας ἕνεκα. Vt enim ostendat Lunam nubibus esse proximam singulis Planetis suos locos assignat. Sed Poëticè magis, quàm Astronomicè, Circulo enim Arctico Saturnum, Tropico Cancri Iouē, Æquinoctiali Martem, Tropico Capricorni Venerem, Antarctico circulo Mercurium imponit: cum tamen hi circuli omnibus æquè sint communes.

[b] *Axi compactum.*

[c] ἡ χειμερινὴ τροπή. alibi diximus.

[d] supple locum: aut lege *obtinet*, aut *pulchrum Venus obtinet astron.*

[e] *has.* Soli omnes Zonas asscribit.

[f] *Limite decurrit. Tum Lunam nubila propter,*
Exhalantis humi qua spiramenta madescunt,
Ima vehunt cæli. Lux it dum fusa frequenter
Desuper in nubes, rutilantis lampade Lunæ
Pascitur humore, & varias Dea lumine formas
Exprimit incerto: sic crebro denique Phœbo
Nubibus ambiri, cum subsint nubila Lunæ,
Creditur.

Ait τὴν ἅλω esse οὐ τὴν καθ' ὑπόστασιν, ἢ τὴν μιαντὴν, ἀλλὰ τὴν κατ' ἔμφασιν. Nimirum lucem Lunæ in nubes descendentem circulum talem nobis offerre. Græcorū nonnulli ita definiunt. ἅλως ἐστὶν ὑγροῦ τοῦ ἀέρος ἐπικεχυμένου, καὶ παχέος ὄψις. φαντασία φωτὸς κυκλοειδοῦς περὶ τὴν σελήνην ἢ τὸν ἥλιον συνισταμένου.

[g] *conuoluit.*

[h] *geminus.*

[i] Aristoteles: αἱ μὲν διασπάσεις τῆς ἅλω σημαίνουσι πνεύματα, αἱ δὲ μαραινόμεναι εὐδίαν. Vide Aratum.

[k] Distingue:
Maioresq́; dehinc agitabunt flagra procellæ,
Si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem:

[l] eruet: vt & alias:

Et nebulosarum tractus piceos tenebrarum
[a] *Lumine dispiciunt, cum per chaos vmbriferum vis*
Flammea peruasit, cum semper noctis amictus
Inserit aëriæ fulgor facis: ille colore
Pigra mouet, simulat rutulis torpentia flammis
Sol sopita animet, Sol dura obitacula primus
Curru adamanteo referat pater, efflua Phœbus
Igne inhibet, Phœbus radiis densata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, crassaque deus latet [b] *obice nubis,*
Et cælo & pelago magnos ait adfore motus.
Non hic cum primos educet gurgite vultus,
Ceu [c] *picturato diuersos ore colores*
Proferat: haud etenim tali sibi Sole reuecto,
Mitia iam cæli fas exspectare serena.
Et si tranquillo [d] *conuexa cucurrerit* [e] *austro,*
Indideritque facem ponto deus integer, atra
Nube carens, purusque coma, & splendidus orbe,
Conuenit eoa faciem præsumere lucis.
[f] *Sed non ora cauo similis medioque recedens*
Orbe, quasi vel si radios discingitur vltro,
Figat vt australem porrecto sidere partem,
[g] *Aut borea rigidi iaculetur luminis igne,*
Et vento & pluuiis [h] *reparata in luce carebit.*

DENIQVE per flāmas procul atq.[i] *incendia, Solis*
Ipsa dei cedunt blandi si lumina, solers
Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro
Et ne sanguineus late rubor induat ora,
Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:
Aut ne [k] *labenti piceus color abdat amictu*
Lampada, quære diu; si tetro crassior orbe est,
Vuescet pluuiis tellus, inflataque celsus
Aggere deuicto superabunt flumina ripas.
Ignea si fulgor præcurrit plurimus ora ,
Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras
Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
Siluarumque comas, & celsa cacumina flectent.
Vis simul amborum si vultum Solis oberret,
Cuncta noti quatient. imbres procul arua rigabunt.

ECCE *alius primo nascentis Solis in ortu,*
Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,
Vt coëunt radij[l] *nebuloso: cætera quippe*
Pars Hyperionia rutilat facis, [m] *hicque comarum*
Vis confusa micans mundo sua lumina præstat:
[n] *Hic globus ater item liuentia nubila cogit,*
Nonnunquam crasso nebularum tectus amictu,
In conuexa redit, tum cælo rursus aperto

[a] *Lumine dispiciunt, cum per chaos vmbriferum vis*
Flammea peruasit, cum se per noctis amictus
Inserit aëria fulgor facis: ille calore
Pigra mouet: stimulat rutilis torpentia flammis:
Sol sopita animat: Sol dura obstacula primus
Curru adamanteo reserat pater.
Noctis amictum πέπλον νυκτός. Pro *aëria* mallem *ætheria*.

[b] obiicem dixit pro obstaculo, vt suprà *obiice Mundus*, &c.

[c] libenter hoc vocabulo vtitur Auienus: Bis, térve in hoc opusculo.

[d] *Conuexa currere*, hoc est cælum. Sæpe Auienus conuexa vocat cælum. Currere cælum alibi quoque dixit, vt Græci τρέχειν τὸν πόλον.

[e] Lege *astro*.

[f] *Sed non ora cauo similis, medioq; recedens*
Ore quasi.
Comparationis notam postposuit, vt Græcus Poëta λύκοι ὥς.

[g] *Ac Borean.*

[h] melius *reparata luce*

[i] Distingue *incendia Solis*

[k] *labentem* melius.

[l] *nebuloso.*

[m] malim *hacq;*.

[n] melius *Sic.*

Cum

Cum ruit, oppoſita vultum caligine condit:
Omnibus his ſignis in terram defluit imber
Plurimus. Interdum tenuis prauertere nubes
Viſa deum.[a] *hac celeris ſi praſurrexerit ortum,*
Ipſeque pone ſequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini ſi Phœbum[b] *in littoris acta*
Maiorem ſolito produxerit, atque per æthram
Marcenti ſimilis defluxerit extimus orbis,
Alta dehinc ſcandens minuat iubar igniferum Sol,
Pura ſerena aderunt:[c] *nanque olli gurgitis aër*
Craßior in modicum ſurgens diffuderat orbem.
Et iam ſi tenero ſuſtollens tramite cæli
Oblitum iuſti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die ſub tempeſtatibus horret
Pallidus hora cadens promittet pura ſerena:
Diſploſis etenim per apertam nubibus æthram
Ora laboranti ſimilis languentia pallet:
Et diſiectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clareſcere mundi.
Quin naſcente die venturos conuenit imbres
Noſcere; cum proni procul ad confinia cæli
Deferri piceo ſpectaris nubila tractu,
Et cum declinant radij ſe partem in vtranque.
Lucis in occaſu, nox vt ferat algida rores,
Imber erit. Puras ſi Phœbus condit habenas,
Et[d] *Calpetano tranquillum gurgite lumen*
Tingat, ac in lapſu nubes ignita ſequatur,
Noxque dieſque dehinc venturi rurſus[e] *eoi*
Nimborum expertes[f] *& tempeſtatibus atris*
Durabunt. Sed cum radiis marcentibus ardor
Languet, & in tenui tenduntur acumine fruſtra
Phœbei crines, nimbos aget atra procella.
Talis & obducti cernetur forma diei,
Qualem fraternos ſubtexens Luna iugales
Lucem hebetat: ſubit hæc[g] *ſuperi ſacra lumina Solis*
Inferior. mediaque[h] *inter ſtans lampadis orbe*
Arcet flammigeræ radium facis:[i] *aut tibi rurſum*
Cum matutinos molitur lucifer ortus,
[k] *Ebria ſanguineæ ſubuoluant vellera nubes,*
Nanque grauis cælo fundetur protinus imber.
NEC *ſi Sole procul rutila inter*[l] *ſtagna morante*
Emineant radij, radios quoque craßior vmbra
Contegat, ille dies pluuiis ventoque carebit.
Quin erit imber item, ſi Solem circulus ater
Ambiat exortum: maior ſe denique nimbus
Vrgebit cælo, maior ſola perluet[m] *imber:*

[a] *hac celeri ſi praſurrexerit ortu.*

[b] Vox *in* delenda. Acta, ἀκτή. Eſt recti caſus.

[c] —— *nanque olli gurgitis aër*
Craßior immodicum ſurgens diffuderat orbem:
Et iam ſe tenero ſuſtollens tramite cæli
Oblitum iuſti iubar attrahit. Hic quoque magnis
Cum madefacta dies ſub tempeſtatibus horret,
Pallidus ora cadens, promittit pura ſerena

Vbique ſubintelligendus nominatiuus *Sol.*

[d] ſuprà *in vada Calpetana.* Verſu præcedenti *condat* non *condit* legendum.

[e] Suprà diximus.

[f] Fortè *ſine tempeſtatibus atris.*

[g] hoc eſt *ſuperioris.* Dixi ad Capellam.

[h] *interſtans* vno verbo.

[i] *haut.*

[k] Ita ſuprà Ebriam lanam dixit.

[l] Ita ſuprà quoque Oceanum vocat. Maro:
Emiſſamque hyemem ſenſit Neptunus, & imis
Stagna refuſa vadis.

[m] Pro coli nota comma reponẽdum, cohærent enim ſequentia.

Circum-

Circumfusa adeo si singula nescia solui
Seruarent tetræ speciem torpentia molis.
S ÆPE *etiam Phœbo nubes percussa rubescit,*
Et[a] *meditata dei formam, procul igne recepto*
Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
Decedente die melius ventura docebunt.
CONVENIT *hic etiam paruum Præsepe notare:*
Id nubi nomen quæ Cancro obuoluitur alto:[b]
Græcia docta dedit:[c] *duo propter denique Asellos*
Suspice, quorum alius Septem vicina trioni
Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrum.
In medio quod nube quasi concrescit adacta,
Id Præsepe vocant. porro hoc Præsepe repente
Si sese ex oculis procul[d] *auferet, ardeat autem*
Congruus[e] *aëriis late rubor ignis Asellis,*
Nequaquam tenues agitabunt stagna procellæ,
At si sideribus similis lux duret, & illi
Tetra sit effigies, cadet altis nubibus imber
Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
Sed borea si parte trucis velut indiga iustæ
Stella facis, lento marcescere cernitur igne,
Et procul alterius iuba late flagrat Aselli,
Protinus[f] *Æthiopum surget conuallibus auster:*
At regione noti si[g] *lucem stella senescat,*
[h] *Signis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.*
QVIN *& terrenis cape rebus certa frequenter*
Signa procellarum: nam tum traxere tumorem
Æquora prolixum, cum littore curua[i] *resultant*
Sponte procul. neque cæruleus colliditur æstus:
Aut cum proceris vertex in montibus vltro
Perstrepit aërium, ventos instare docebunt.
E T *cum parua fulix trepido petit arua volatu,*
Stagna sinens, longasque iterat clangore querelas,
Indicat insanis freta mox canescere ventis.
Denique cum cælo tenduntur pura serena,
Sæuitura polo sunt flamina, primus in ipsa
Mox picturati[k] *conuerrit pectoris artus*
Sturnus edax, premat vt tenues vis obuia plumas,
Et ne post tergum pateat penetrabilis euro.
LATIPEDEMQVE *anatem cernes excedere ponto*
Sæpius, & summa nebulam se tendere rupe:
Iamque super latices florum volitare senectam,
[l]*Stellarumque comas rumpi procul æthere celso,*
Decidere in terras, rutilarum spargere crines
Flammarum, &[m] *longos à tergo ducere tractus:*
Inde

[a] hoc est *amplexa*. Ita Græci vsurpant μιλιτᾶν. Sed vide an non legendum sit: *Atque imitata Dei formam*. Deus, vt & alibi admonuimus, Sol est.

[b] Tollenda distinctionis nota.

[c] ἀρχαϊκῶς pro *duos*. Alibi diximus.

[d] *auferat*.

[e] malim *aërij*, vt ad ignem referatur.

[f] Nescio an rectè Austrum ex Æthiopia deducat. Nam Æthiopes sunt in Orientali plaga, & in Occidentali: Non in Meridionali.

[g] *lucens*.

[h] *Ingens*. Rectè Schythiæ Borean asscribit: Idque vsitatum.

[i] *resonant*. Ita alibi:
Si matutino Fringuilla resultat ab ore
Item: *cornix longaua resultat*.
Diximus ad Martianum.

[k] *conuersit*.

[l] *Stellarumque comas rumpi procul, æthere celso*
Decidere in terras.

[m] Virgilium imitatur de eadem re loquentem.

Inde etiam ventos mox adfore præmonet vsus.
QVOD *si diuersis se paßim partibus ignes*
Excutiant, verret pelagus sine fine modoque
Turba procellarum, si duri limite ab Euri,
Si regione Noti, si lenis parte Fauoni,
Aut de Bisthonio mundi procul axe coruscat.
SI *repetunt*[a] *veterem ranæ per stagna querelam,*
Vellera si cælo volitent, si discolor Iris
Demittat gemino se fornice, circulus albam
Si stellam teter velut ambiat, æquora propter
Si crepitent volucres, si gurgite sæpius alto
Pectora mersentur, si crebro garrula hirundo
Stagna adeat, rutilæ cum[b] *sint primordia lucis:*
Si matutinas[c] *vlulæ dant carmine voces,*
Improba si cornix caput altis inserit vndis,
Flumine terga rigans, si sæuit gutture rauco,
Plurimus abruptu fundetur nubibus imber.
IMBER *erit, totis cum bucula naribus auras*
Concipit: & late pluuiis sola cuncta madebunt,
Cum proprias solers sedes formica relinquens,
Oua cauis effert penetralibus, aspera quippe
Tempestas, gelidusque dies, & frigidus æther,
[d] *Inserit internis terrarum redditus æstus,*
Pectora cum curuo purgat gallinula rostro.
AGMINE *cum denso circumuolitare videtur*
Graculus, & tenui cum stridunt gutture corui,
Cum procera salum repetit clangore frequenti
Ardea: cum paruæ defigunt spicula muscæ,
Et si nocturnis ardentibus vndique testis,
[e] *Concrescunt fungi, si flammis emicet ignis*
Effluus, aut lucis substantia langueat vltro,
[f] *Conuenit instantes prænoscere protinus imbres.*
[g] *Denique cum patulum torrens Vulcanus ahenum,*
Scintillas flamma circumlabente reliquit.
SI *Notus humentis Libyco trahit æthere nubes,*
[h] *Si nimium ad montem nebularum crassus amictus*
Tendatur, summo nudentur vertice saxa:
Et quà pontus item freta per distenta quiescit,
Nubila si longo se procumbentia tractu
Diffundunt cælo,[i] *& Thetidi terrisque*[k] *supinis*
Pax aderit, nusquam mundo ruet effluus imber.
SED *cum tranquillo tenduntur crassa serena*
Sub Ioue, venturæ prænoscere signa procellæ
Conuenit: & rursum cum perfurit aëris horror,
Inspice quam referant terris pelagoque quietem.
Inter prima tamen paruum Præsepe notatur,
Ardum excelso quod Cancer cardine voluit.

[a] Virgilium iterum imitatur, qui ait: *Et veterem in limo ranæ cecinere querelam.* Alludere vterque videtur ad fabulam quæ apud Ouid. recitatur lib. VI. Met. de rusticis à Latona in ranas mutatis.

[b] malim *sunt.*

[c] ὀλολυγόνας vlulas transfert. Astipulari videtur Isidorus: *Vlula auis* ἀπὸ τοῦ ὀλολύζειν. Nos nostram opinionem Plinij & Aristotelis opinione confirmatam alibi attulimus.

[d] *Inserit internis terrarum redditus æstus.*
Pectora cum curuo purgat gallinula rostro,
Agmine cum, &c.
Nam Paragraphus voci *Pectora* est apponendus. Monendus verò est lector Auienum multa hic vt & alibi, Aratea omisisse.

[e] *Concrescant.*

[f] oportet: συμφέρει.

[g] Hic ponenda Paragraphi nota, & colon post *reliquit.* Sed & legendum *relinquit.*

[h] *Siue imum ad montem.*

[i] Copula hæc delenda.

[k] *supina* ὕπτιος Græcè, hoc est quieta, ἀκύμαντος.

Hoc, cum concretus tenuari cœperit aër,
Discutit imposita late sibi molis amictum.
Nanque sereniferi [a] *patet hoc in flabra Aquilonis,*
Cum minus & primo purgatur flamine venti
Tempore, tum [b] *propior modulatur noctua carmen,*
Tum vespertinum cornix longæua resultat,
Tum corui crepitant. & [c] *ouantis gutture rauco*
Agmina crebra vocant, tum nota cubilia læti
Succedunt pariter, tum pennis corpora plaudunt.
TVNC *& Strymonias circumuolitare repente*
Suspicies per aperta grues, vbi mitior annus
Sponte procellosum discreuerit aëra [d] *cæli.*
Tunc quoque cum stellis hebes est lux omnibus vltro,
Nubila nec crassos circunduxere meatus,
Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
Orbe nec expleto sacra sidera Luna [e] *recondit:*
Sed iam sponte sua stellarum lumina marcent,
Conuenit hibernæ prænoscere signa procellæ.
Nubila si cælo consistere, nubila ferri,
[f] *Si qua superfundi sibimet suspexeris vltro:*
Gramina si carpit semesa petacius ancer:
[g] S I *nocturna tibi cornix canit, hesperus æthra*
Cum redit, innumero si cantu graculus instat,
Si matutino fringilla resultat [h] *ab ore,*
Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nereī,
Orchilos infestus si floricomis hymenæis
[i] *Ima petit; terra si denique paruus Eritheus*
Succedit trepida scrupose concaua rupis;
Cecropias si pastus apis vicinus ad ipsa
Castra inhibet, florumque simul libamina mœstæ
Proxima decerpunt: si Threiciæ per aperta
Sponte grues trepidant, [k] *nec sese audacius æthra*
Committant, pinnis vt longos sæpe volatus
Formauere super: si soluit aranea casses,
[l] *Tenuia si toto vehit Auster* [m] *licia cælo,*
Mox tempestates, & nubila tetra cientur.
[n] QVID*? maiora canam: cinis, cinis ipse repente.*
Cum coit, albenti nix terras vestit amictu,
Nix operit terras, rutilis vbi lumina prunis
Summa rubent, errantque breui caligine [o] *crassa*
Intcrius nebulæ, & denso iam fomes in igni
[p] *Marcescit penitus, pluuios mox arguet Austros.*
INDVIT *immodicis cum semet floribus ilex:*
(Indiga nam succi ligno natura rigenti est)
Et cum flore nouo, cum brachia glande grauantur
Vnentis cæli sub nutrimenta latenter

[a] *patet hec in flabra Aquilonis Geminus,*

[b] In manuscripto Germanici in quo pauci aliquot Auieni versus leguntur hinc & inde consarcinati, legitur *proprie*. Lege *proprium*, vt ad *carmen* referatur.

[c] In Manuscripto melius *euantes*.

[d] Legendum *cælo*. Et ita Manuscript.

[e] Lege *retundit*. Suprà: *aciem quibus aurea Luna retundit*. Et ita hic quoque Manuscriptus.

[f] Manuscriptus rectè *Siq;* Hyperbaton est. Sic enim hæc construenda: *si nubila ferri, superfundiq; sibimet suspexeris*. Distinguendum quoque ad hunc modum puto.

Siq; superfundi sibimet suspexeris, vltro
Gramina si carpit semesa petacius anser,

[g] Non conuenit huic loco Paragraphi nota: Est enim διαίρεσις συνεχής. Distinctio quoque post τὸ *canit* tollenda.

[h] *Ab* hîc πλεονάζει. Dici enim debuerat *ore* Simpliciter, septimo (vt Grammatici volunt) casu.

[i] *Ima petit Terra, si denique paruus Eritheus*
Succedit trepidus scrupose concaua rupis,
Cecropias si pastus apes vicinus ad ipsa
Castra inhibet.
Scruposa vt Madaurensis agrum *scruposum*.

[k] —— *nec sese audacibus æthra*
Committunt pinnis.

[l] κατὰ συναλοιφὴν. Suprà *tenuia quippe*

[m] τὰ ἀράχνια.

[n] Versus mutilus. Suppleo:
Quid maiora canam? Cinis en, cinis ipse repente.

[o] *crassæ.*

[p] *Marcessit penitus. Pluuios mox arguet Austros.*
Induit immodicis cum semet floribus ilex.

Parenthesis quoq. sequens tolli potest.

[a] *Sponte operata docet. quin & lentiscus amara,*
Indicium est pluuiis: ter fœtum concipit arbos,
Terque nouos genitrix fructus alit: ipsaque trino
Flore renidescens tria tempora prodit arandi.
Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos,
Sulcandique solum ter monstrat tempus adesse.
SIC *& crabronum rauca agmina, si volitare*
Fine sub autumni conspexeris æthere longo,
Iam vespertinus [b] *primo cum commouet ortus*
Vergilias pelago, dices instare procellas.
Sique sues lentæ, si lanæ sedula nutrix,
Si capra dumosis errans in saltibus, vltro
In Venerem pergat: [c] *(quippe ollis vuidus aër*
Excitat internum per viscera mota furorem:)
Et tempestates & nubila protinus atra
Adfore præcipies: quin & gaudebit arator,
Quique solum iussu versabit mensibus anni,
Plebe gruum prima: gaudebit tardus arator
Agmine pigrarum: sic quadam lege deorum
His comes est imber. Pecudes si denique terram
Lanigeræ fodiant, [d] *caput aut tendatur in arcton,*
[e] *Cum madidus per marmora turbida condit*
Pleiadas occasus, cum brumæ in frigora cedit
Frugifer autumnus, ruet æthra concitus imber.
At ne perruptis terrarum dorsa lacunis
Infodiant pecudes: si vasto viscera hiatu
Discutiant terræ, veniet vis æthere toto
Dira procellarum, nix omnes vestiet agros,
Nix herbas lædet teneras, nix vret aristas.
At si contigerit plures ardere cometas,
Inualidas segetes torrebit siccior aër.
[f] *Nam quæ prorumpunt naturæ legibus vltro*
Spiramenta soli, si iustus defuit humor,
Arida per cælum surgentia desuper athræ
Ignescunt flammis, mundique impulsa calore
Excutiunt stellas. & crebro crine rubescunt.
CONTEMPLATOR *item, si longo plurima ponto*
Agmina festinant volucrum, [g] *solidamque frequentes*
Succedunt terram, sterilis desæuiet æstus,
Ac sitient agri: nam quæ circumflua tellus
Adluitur pelago, coquit altam siccior aër
Cespitis arentis ventis, citiusque calorem
Sentit humus [h] *sic cincta salo: fuga protinus ergo*
Est auium in terras: pauet hos vt viderit æstus
Agricola, & sicco iam deflet [i] *mergite culmos.*
[k] *Sed si tum modico producant agmina ab vndis,*
[l] *Nec trepido passim versant conuexa volatu,*
Lætitia est duris pastoribus, [m] *adfore parcos*

[a] *Sponte,* & *vlcrò* & multa alia Auieno πλεονάζων. *Operata docet* Græca Phrasis: ita Virgilius: *sensit medios delapsus in hostes.* Itaque *sub nutrimenta* antiquè pro *sub nutrimentis.* Fortè tamen legendum:
Vrentis cæli sibi nutrimenta latenter
Sponte parata docet.

[b] *primo pelago* vt suprà *fert primis fluctibus Arcus.*

[c] Parenthesis hic à nobis est addita. Innumera talia tum in hoc, tum in aliis authoribus cum silentio solitus sum emendare: quod ne in aliis faciam, me non laudis cupido, sed metus temeritatis deterret. Itaque grauiora facio communis iudicij.

[d] *caput at tendatur in Arcton,*
[e] Versus hic, vt aliquot alij in Auieno, mutilus est. Forte legendum: *Cum madidus nondum,* &c.

[f] Obiter hîc pauca de Cometarum ortu. Confer cum Philosophis, & Manilio.

[g] *solidam* vocat continentem, τὴν ἤπειρον.

[h] *succincta salo:* Hoc ex Plutarchi opinione est, qui ait ξηροτέρας τὰς νήσους τῆς ἠπείρου τυγχάνειν. Fortè ideò quia Insulæ sublimiores esse solent: Vnde dixit Auienus, *coquit altam siccior aër.*
[i] suprà *Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi.*
[k] *Sed si tum modicum producant agmen ab vndis,*
[l] *versent conuexa. Conuexa,* hoc est cælum, vt alibi ostendimus.
[m] Non cepit hîc Arati mentem.

[a] Forte *latius* quia Aratus lusum exprimit.

[b] *Adpetat.*

[c] Ita suprà *manus olli quippe sinistra Iuge manet.* Plautus dixit *Iugiter.*

[d] *sus horrida cano,*

[e] alias coniecimus *cum stridũt*: quod si verum est repetendum ἐκ τοῦ κοινοῦ *Pramonent.* Fortè *commonstrant.* Scriptum fuit antiquè *cum-mustrant.* Postcà literæ, quæ deesse videbãtur iniectæ.

[f] Frequens Auieno huiusmodi repetitio: Suprà *cinis & cinis.* Item: *tamen hac, tamen omnia semper.*

[g] malim *omina rerum* συγγνώμονες πραγμάτων.

[h] malim *sunt.*

[i] *si confluxere reperta.* Ex repetitis literis error natus.

[k] *Nequaquam trepidare pudor persuadeat vllus.*

[l] *ea stella* ὑποδείκνυσι.

[m] non rectè intellexit Aratum. Nam Aratus non dicit ex signorum concordiâ terminos mensium iudicandos. Sed terminos quoque obseruandos. Decepit Auienum vox ambigua φράζεται.

[n] In Manuscripto Germanici in quo hic locus Auieni est assutus legitur, *Perquire studio*: Imperatiuè. Rectè: Sequitur enim *memento.* Græco autem more, quem plerunque sequitur, produxit breuem in fine vocis ob sequentes consonas, vt suprà, si verat mea coniectura, *simile flatus.* Virgilius *date tela: scandite muros.*

FINIS.

Præsumunt imbres: sic in contraria semper
Vota homines agimur, nostrique cupidine fructus
Poscimus alterius dispendia: denique & ipsa
Solers natura, & rerum genitabilis ordo,
Certa suis studiis adfixit signa futuri.

NAMQVE *& ouis cupido si gramina tondeat ore*
Insaturata cibi, decerpens [a] *latius agros,*
Pastor id indicium pluuialis frigoris edet.
Et si persultans aries lasciuius herbas
[b] *Adpetit, aut sese sustollant saltibus hœdi:*
Vel si [c] *iuge gregi cupiant hærere, nec vsquam*
Matribus abscedant, & si sine fine modoque
Pabula delibent, cum tutas vesper adire
Compellat caulas, monstrabunt adfore nimbos.

BVBVS *arator item trahit atræ signa procellæ,*
Lambere si lingua prima bos vestigia forte
Viderit, aut dextrum prosternere corpus in armum.
Vel si prolixis auras mugitibus implent,
Pascua linquentes vix vespere. dat capra moti
Rursum signa poli, cum spinis ilicis atræ
Multa inhiat. docet hæc eadem [d] *sus horrida, cœno*
Gurgitis illuuie si sæpius inuoluatur.

MARTIVS *ipse lupus villarum proxima oberrans,*
Affectansque locos hominum, lectumque laremque
Sponte petens, crasso consurgere nubila cælo
Præmonet. Id parui [e] *cum stringunt denique mures,*
Cum gestire solo, cum ludere forte videntur:
Portendit tibimet canis id præsentia multam
Tellurem fodiens. [f] *tamen hæc tamen* [g] *omnia rerum*
Adfore vel primo nimbos mox sole docebunt,
Vel cum curriculis lux ibit cepta secundis,
Tertius aut verso cum venerit ortus Olympo.

NON *spernenda tibi* [h] *sint talia, sed memor vni*
Adde aliud semper: si tertia denique signa
Proueniant, firmo venturum pectore fare:
Et transactorum solers componere mensum
Signa laborabis, [i] *si sic fluxere reperta,*
[k] *Nequaquam trepidare pudor persuadeat vllos*
Astrorum lapsus, astrorum protinus ortus
Discute, si casus similes [l] *& stella per æthram*
Prodidit, [m] *exacti iam summa crepuscula mensis,*
Et surgentis item primordia, conscius artis
Fare sacræ. mensum confinia summa duorum
Cæca latent: luces hæc semper semet in octo
Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
[n] *Perquires studio: & si quid tibi forte repertum,*
Pluribus indiciis solers fulcire memento.

FINIS.

FRAGMENTVM
PROGNOSTICORVM
GERMANICI CÆSARIS.

ÆTHERIVM venit thalamum super imbribus atrum,
Et tonitru, crebraque abscondit grandine terras.
Temperat in Geminis annum, nec crede sereno,
Nubila nec diuturna putes cum sidere Cancri
Fons erit ardentis, tamen hoc in littore certum
Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
Cum posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
Virgineque & Libra, semper pendentia tantum
Nubila continua magis in statione manebunt.
Nunc quoque nulla fides cælum cum Scorpion acer
Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
Heu quantis terras tum Iuppiter ignibus omnes
Obruet, aut glomerata cadet quam densa per astra
Immitis grando cælo, quam sæpe sonabit;
Cum spatium attigerit tendentis singulaque ignis,
Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
Et cæli terret sonitus mortalia corda,
Cum sedem Ægoceri Cithereius attigit ignis.
Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
Hibernæque cadunt pluuiæ, concretaque grando.
Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra.
Hesperus, hæc tibi signa feret, cum lucifer ora
Ingreditur Venus alma polum: sed vbi Hesperus ignes
Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.
Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,
Phryxeum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtusque fragor pluuialibus vndis,
Flaminaque assiduo terris tum stantia pulsu.

Ventorumque graues & diræ grandinis iræ,
Non intermisso patienti tempore surgent.
Quin pluuias alias etiam in regione notabis
Affore non omni: nanque est tunc imber in aruis.
Ast vbi se Taurus sinuatis cornibus effert,
Grandine significat. Geminis tranquilla sereni
Et placidum nautis spondet cælumque fretumque,
Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
Certior ardor erit, quanuis iubet aura Fauoni,
Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
Templa sed ætherei simul ac possederit ignis,
Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
Vndique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
Aut vbi consurgit Capricornus & ipse biformis,
Aut subitos cælo deducet crebrius imbres,
Fulminis aut iactu magnum perrumpit Olympum.
Nulla serenato Capricornus nubila cælo
Comparat, aut gelidos flatus, cælique fragores,
Non alio melius signo prædicere possis.
Piscibus hæc eadem quanuis cognoscere fas sit,
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
Ver erit hibernis totum exsecrabile nimbis,
Et crebro tonitru iunget florentia rura.
Spesque nouæ segetis quatientur grandinis ictu,
Vretur cælum, magni cum regna tonantis
Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei stellantia cornua Tauri,
Quidue ferant Gemini, rapido quid sidere Cancer.
Si penitus quæras: Taurum sæuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro, aut Geminis: calidus vestigia seruat.

Hic quo dicta Leo, sæuisque caloribus ardet.
Flatus at Geminis miscet tranquilla serenis,
Spiciferaque manu tendenti libera nutu
Dissentit diua: sed ut hæc ventura serena
Nunciat, & ventis cessat mare, cessat & aër.
Scorpios in pluuias rarus, sed nubibus atris
Creber agit nimbos: & sæua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina signi.
Ægocero semper cælo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius Euris,
Brumalesque dabit pluuias, atque igne perenni
Cum sonitu quatiet nubes secura laboris,
Non frustrans animum certo me limite ducat.
Hæc eadem tibi signa dabunt non irrita Pisces.

FINIS.

Legatoria
R. SALVAREZZA
Tel. 899.228 - ROMA

